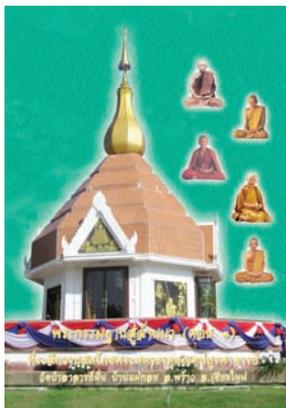

พระกรรมฐานผู้ตำนาน (ตอน ๑)

ที่ระลึกงานสมโภชพระมหาธาตุมณฑลปฐุรพาวจารย์
วัดป่าดงธารย์สัน บ้านแม่กอย อ.พร้าว อ.เชียงใหม่

พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๑)
ที่ระลึกงานสมโภชพระมหาธาตุมณฑลบูรพาจารย์ฯ

๑๐ - ๑๑ - ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๖

จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

สำหรับผู้อบรมปริวาส

กองทุนพระมหาธาตุมณฑลบูรพาจารย์

และ

โครงการหนังสือบูรพาจารย์

ตีพิมพ์โดย (ภริยทตฺโต)

บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

เมษายน ๒๕๕๗

พระกรรมฐานสู่ล้านนา (ตอน ๑)

ที่ระลึกงานสมโภชพระมหาธาตุมณฑลบูรพาจารย์

๑๐ - ๑๑ - ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๖

จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

กองทุนพระมหาธาตุมณฑลปอนุสรณ์บูรพาจารย์

และโครงการหนังสือบูรพาจารย์

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต)

บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

เลขมาตรฐานสากลหนังสือ : ISBN : 974 - 92132 - 1 - 1

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เดือนเมษายน ๒๕๕๗

พิมพ์ด้วยเงินบริจาค จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต)

บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

พระอาจารย์จรัส จิววิไล (รักษาการเจ้าอาวาส)

ผู้เรียบเรียงและจัดพิมพ์ :

รศ.ดร.ปฐม - รศ.ภัทรา นิคมานนท์

๔/๔๔๙ ซอย ๑๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ถนนเสรีไทย เขตบึงกุ่ม กทม. ๑๐๒๔๐

โทร. ๐-๒๓๓๓๙-๓๑๓๙, ๐-๑๕๕๙๗-๖๕๒๓

e-mail : ppn1@hotmail.com

พิมพ์ที่ บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด

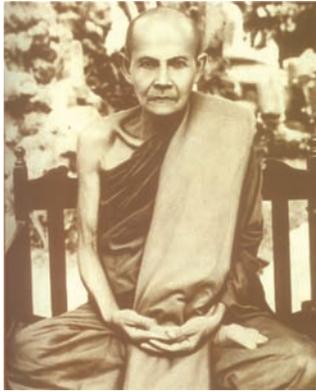
๔ ซอยสิรินธร ๗ แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กทม. ๑๐๗๐๐

โทร. ๐-๒๘๘๑-๙๘๙๐

เชิญร่วมบำเพ็ญกุศล
สมโภชพระมหาธาตุมณฑลบูรพาจารย์
สายพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
และ
ทอดผ้าป่าช่วยชาติกับพระธรรมวิสุทธิมงคล
(หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

ณ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)
บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
๑๐-๑๑-๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

กำหนดการ

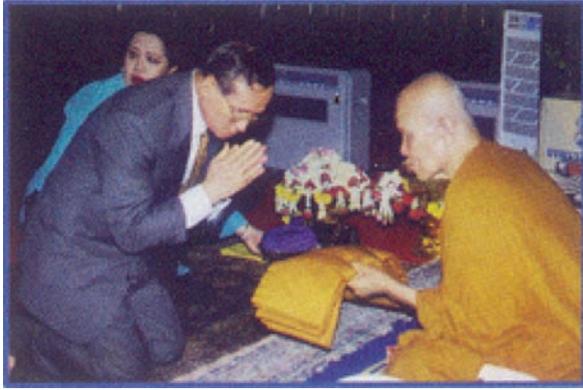
วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

- ๑๓.๐๐ น. ลงทะเบียนพระ และผู้บวชเนกขัมมะ
- ๑๗.๐๐ น. พิธีบวชเนกขัมมะ รักษาศีล ๘
- ๑๙.๓๐ น. พระเถระ และพระภิกษุทั้งหมด เจริญพระพุทธมนต์
- ๒๑.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

(วันครบรอบมรณภาพปีที่ ๕๔ หลวงปู่มั่น)

- ๐๔.๐๐ น. สวดมนต์ ทำวัตรเช้า
- ๐๗.๐๐ น. พระภิกษุสามเณรออกมารับบิณฑบาต
- ๐๘.๐๐ น. ถวายภัตตาหาร
- ๑๐.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๒ กัณฑ์
- ๑๖.๓๐ น. **พระธรรมวิสุทธิมงคล**
(หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) มาถึง
- ๑๗.๐๐ น. **หลวงตา** แสดงธรรม
- รับผ้าป่าช่วยชาติ และปักค้ำคิ่นที่นี้

วันพุธที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

- ๐๔.๐๐ น. สวดมนต์ ทำวัตรเช้า
- ๐๗.๐๐ น. พระภิกษุสามเณรออกมารับบิณฑบาต
- ๐๘.๐๐ น. ถวายภัตตาหารพระภิกษุสามเณร
- ๑๐.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา
- ๑๑.๐๐ น. ทอดผ้าป่าสามัคคี สมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ
- พิธีลาสิกขาสำหรับผู้บวชเนกขัมมะ
- ๑๒.๐๐ น. เสร็จพิธี

จัดรถบัสจาก กทม. วันจันทร์ที่ ๑๐ พ.ย. ๕๖

ออกเวลา ๐๔.๓๐ น. กลับพุธที่ ๑๒ พ.ย.

ถึงเวลา ๒๔.๐๐น. ค่าใช้จ่ายท่านละ ๑,๑๐๐ บาท

ติดต่อ : นิตยา 02-509 9697, 01-773 9441

อ.ปฐม 02-379 7139, 01-557 6523

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภุริทตฺโต)

บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

ก่อตั้งในปี ๒๕๑๖ เดิมเรียก **วัดร้างป่าแดง**

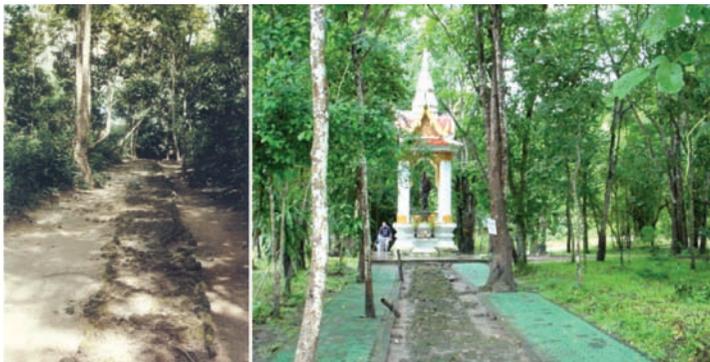
ปี ๒๕๓๑- ๒๕๓๒ หลวงปู่มั่น ปลีกจากหมู่คณะมาบำเพ็ญเพียรทางภาคเหนือ ได้มาปักกลดภาวนา ณ บริเวณวัดร้างป่าแดง หลายครั้งหลายหน และมาจำพรรษาในปี ๒๕๓๑ ก่อนเดินทางกลับไปภาคอีสาน

วัดร้างป่าแดง หรือ **สำนักสงฆ์บ้านแม่กอย** เคยเป็นศูนย์กลางของพระพุทธรูปธรรมฐาน ที่หลวงปู่มั่น ใช้เป็นที่ประชุมฟังธรรม และอบรมศิษย์

ณ สำนักสงฆ์แห่งนี้ หลวงปู่มั่น ได้ประกาศถึงการสำเร็จภารกิจในการบำเพ็ญเพียรของท่าน โดยกล่าวหลังการเทศน์อบรมศิษย์ ว่า :

“ผมคงไม่มีงานที่จะทำอย่างพวกท่านหรอก แต่จะอยู่กับพวกท่านไป พวกท่านก็ให้พากันตั้งใจปฏิบัติ แต่พวกท่านอย่าไปบอกญาติโยมนะ...”

(รายละเอียดใน หนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๑)

ทางจงกรมของหลวงปู่่มั่น ที่ก่อด้วยอิฐโบราณ ยังมีอยู่ ทางนี้
เกิดขึ้นเพราะมีวิญญาณสองพี่น้อง มาคร่ำครวญว่าได้สร้างเจดีย์
แต่ยังไม่เสร็จก็ต้องตายเสียก่อน แล้วขอให้ท่านช่วยสร้างต่อ ท่านไม่รับ
แต่จะช่วยเอาเศษอิฐมาเรียงเป็นทางจงกรม พวกเขาจะได้กุศลด้วย

ทางจงกรมนี้หลวงปู่่มั่นท่านลงมือเรียงอิฐด้วยมือของท่านเอง
โดยมีพ่อครูอุดม ปันตะ เป็นผู้ช่วย

เรื่องราวที่เป็นอัศจรรย์ที่วัดป่าแห่งนี้มีมากมาย ติดตามอ่านได้
จาก หนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๖ : วัดป่าอาจารย์มั่น และพระกรรมฐาน
ในล้านนา จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ นี้

พระมหาธาตุมณฑลบูรพาจารย์

วัดป่าอาจารย์มั่น เป็นสถานที่มงคลยิ่ง ครูอาจารย์ที่มาบำเพ็ญเพียร ต่างประจักษ์ถึงผลดีของการภาวนา และพบความอัศจรรย์ต่าง ๆ เสมอมา

ปี ๒๕๓๔ **หลวงพ่อจรัส จิวโร** ได้มาพักจำพรรษา พบเหตุอัศจรรย์อันเป็นมงคลหลายอย่าง จึงคิดที่จะสร้างอนุสรณ์ขึ้นเพื่อการสักการะบูชา

พอดีกับที่ **หลวงปู่หลุย จันทสาโร** ได้ปรารภ ว่า “บัดนี้บรรดาพระกรรมฐานทั้งหลาย ที่เป็นลูกศิษย์ของ**หลวงปู่มั่น** ที่ได้มรณภาพไปแล้ว ต่างก็มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดที่ระลึกกันหมดแล้ว แต่**หลวงปู่ใหญ่**ของเรา คือ **หลวงปู่มั่น** ยังไม่มี คงมีแต่พิพิธภัณฑที่อำเภอเมืองจังหวัดสกลนคร แห่งเดียวเท่านั้น **จึงขอให้ลูกหลาน สาธุศิษย์ทั้งหลาย ลองไปพิจารณาหารือกันดู**”

จากความคิด และดำริดังกล่าว **หลวงพ่อจรัส** จึงได้นำคณะศรัทธา ร่วมสร้าง **พระมหาธาตุมณฑล** องค์นี้ขึ้น เพื่อเป็นที่สักการะ น้อมรำลึกถึง **หลวงปู่มั่น** กับ**บูรพาจารย์**ที่เคยมาบำเพ็ญเพียร และรับการอบรมสั่งสอนจาก**หลวงปู่มั่น** ณ สถานที่แห่งนี้

พระมหาธาตุมณฑล มีลักษณะผสมผสานสัญลักษณ์ของ **อีสาน** และของ **ล้านนา** เข้าด้วยกัน คือ ส่วนบนเป็นสัญลักษณ์อีสาน เพราะครูอาจารย์ล้วนมาจากภาคอีสาน ส่วนกลางและส่วนล่าง เป็นสัญลักษณ์ล้านนา **ดินแดนแห่งบุญ** ที่ครูอาจารย์มาบำเพ็ญเพียรจนบรรลุมรรคผลในดินแดนย่านนี้

ความหมายของส่วนต่าง ๆ มีดังนี้ :-

๑. หลังคา ๔ ชั้น หมายถึง **อริยสังข์ ๔**
๒. ทรงแปดเหลี่ยม หมายถึง **อริยมรรคมีองค์ ๘**
๓. ประตูเป็นมุขสี่ทิศ หมายถึง **มหาสติปัฏฐาน ๔**
๔. สูงจากฐานล่าง ๑๓ เมตร หมายถึง **ธาตุกวัตร ๑๓**
สำคัญยิ่งต่อพระกรรมฐานผู้มุ่งสู่ความบริสุทธิ์
๕. สูงจากพื้นดินราบ ๑๔ เมตร หมายถึง **ข้อวัตร ๑๔**
ที่พระกรรมฐานต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด
๖. สูงสุดถึงยอดฉัตร ๓๗ เมตร หมายถึง
โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ธรรมอันเป็นทางตรัสรู้
๗. ส่วนยอดสุด ฉัตรสีทอง ๙ ชั้น หมายถึง
สร้างในสมัยพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙

การประดิษฐ์ฐานสิ่งสำคัญ

ส่วนยอด บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พร้อม พระประจำวันเกิด ขนาด ๕ นิ้ว ๑๐๘ องค์

ภายในห้องโถง ประดิษฐ์ฐานพระประธานปางปฐมเทศนา และ รูปหล่อบูรพาจารย์ ๑๐ องค์ พร้อมพระธาตุของทุกองค์ ดังนี้ :-

- (๑) หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล
- (๒) หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
- (๓) หลวงปู่ตื้อ อจลธมโม
- (๔) หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ
- (๕) หลวงปู่ขาว อนาลโย
- (๖) หลวงปู่หลุย จันทสาโร
- (๗) หลวงปู่ชობ ฐานสโม
- (๘) หลวงปู่เทศก์ เทสรังสี
- (๙) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
- (๑๐) หลวงปู่สิม พุทธาจาโร

ภายนอกเป็นภาพปั้นนูน เหนือซุ้มประตู เป็นภาพพุทธประวัติ ที่ผนังด้านนอก แสดงประวัติหลวงปู่มั่น ด้านหลัง จารึก มุตโตทัย คำสอนของหลวงปู่มั่นที่หลวงพ่อจรัสได้เ็นสมาธิจากการบำเพ็ญเพียร ที่วัดแห่งนี้

ทอดผ้าป่าช่วยชาติ

กับท่านหลวงตาพระมหาบัว ๗

ทุกท่านคงทราบดีว่า ที่ผ่านมา ประเทศของเราอยู่ในฐานะลำบาก ต้องเป็นหนี้ต่างชาติ เงินบาทลดค่า ไม่มีทองคำเหลือในท้องพระคลังหลวง เพื่อค้ำค่าของเงินบาท **ประเทศชาติลำบาก ทุกคนก็ลำบาก**

ท่านหลวงตา แม้จะอายุ ๙๐ แล้ว ยังสู้ทนลำบาก ออกรับบริจาคทองคำและเงินสด เพื่อค้ำประกันค่าเงินบาท และยกชาติให้พ้นภัย

เป้าหมาย ๕ ปี ของ**ท่านหลวงตา** จะสิ้นสุดลงในเดือนธันวาคม ๒๕๔๖ กำหนดให้ได้ทองคำ ๑๐ ตัน (๑๐,๐๐๐ กิโลกรัม) และ เงิน ๑๐ ล้านดอลลาร์ (ราว ๔๒๐ ล้านบาท) จึงจะยกชาติให้พ้นภัยได้

ขณะนี้ ได้ทองคำแล้วมากกว่า ๘,๐๐๐ ก.ก. ได้เงินแล้วมากกว่า ๓๕๐ ล้านบาท ยังขาดไม่มาก ช่วยกันอีกสักหน่อยก็คงจะถึงเป้าหมาย

ท่านหลวงตา เปิดโอกาสให้เราแล้ว รออีกกี่ชาติจึงจะมีโอกาสได้ทำบุญใหญ่อย่างนี้ ?

เชิญบริจาคทองคำ และเงินสด ร่วมทอดผ้าป่ากับ ท่านหลวงตา ตามมีตามได้ แม้น้อยนิดเพียงใด ก็ได้ชื่อว่าเราได้ช่วยชาติให้พ้นภัยด้วยกันแล้วทุกคน

กำหนดงานบุญของท่านหลวงตาฯ

- ๖ พ.ย. / ๑๔.๐๐ น. เยี่ยมศพหลวงปู่หลวง กตปุญโญ
วัดสุคีรีบรรพต อ.เมือง จ.ลำปาง
- ๗ พ.ย. / ๑๕.๓๙ น. เปิดวิหารหลวงปู่มั่น
ณ วัดเจติยंहलग ในเมืองเชียงใหม่
- ๘ พ.ย. / ๑๗.๓๐ น. แสดงธรรม ณ บ้านริมปิง หมู่บ้านสันผีเสื้อริมปิง
อ.เมือง เชียงใหม่
- ๙ พ.ย. / ๑๓.๐๙ น. เททองหล่อพระประธาน
วัดป่าศาลาปางลึก ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด
- ๑๐ พ.ย. / ๑๔.๐๐ น. แสดงธรรม รับผ้าป่าช่วยชาติที่
สำนักสงฆ์ดอยบุญ อ.เมือง เชียงใหม่
- ๑๑ พ.ย. / ๑๗.๐๐ น. แสดงธรรม สัมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ
และรับผ้าป่าช่วยชาติ วันครบรอบมรณภาพของหลวงปู่มั่น
ณ วัดป่าอาจารย์มั่น อ.พร้าว (พักค้างคืนที่นี่)
- ๑๒ พ.ย./ ๐๗.๐๐ น. จัดภัตตาหาร แล้วเดินทางไปจังหวัดน่าน.

คณะกรรมการฝ่ายบรรพชิต

ประธานอุปถัมภ์

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์	วัดสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ
พระพุทธพจนวราภรณ์	วัดเจติยหลวง เชียงใหม่
พระเทพญาณกวี	วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กทม.
พระราชสารเวที	วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กทม.
พระวิมลธรรมญาณเถร	วัดโรงธรรมสามัคคี อ.สันกำแพง
พระปัญญาพิศาลเถร	วัดอนาลโย ดอยบุษราคัม จ.พะเยา
พระอุดมภาวนาจารย์	วัดอนาลโย ดอยบุษราคัม จ.พะเยา
พระญาณวิศิษฐ์	วัดอโศการาม จ.สมุทรปราการ
พระครูพุทธิสารสุนทร	วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กทม.
หลวงพ่อจรัส จิรวโส	วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กทม.

ที่ปรึกษา

พระครูสันตยาธิคุณ	วัดสันติธรรม เจ้าคณะจังหวัด เชียงใหม่ - ลำพูน - แม่ฮ่องสอน
พระครูสุขุมบุญวัฒน์	วัดล้านนาวาราราม อ.จอมทอง
พระครูวิทิศาสนกิจ	วัดดอยบุญ เชียงใหม่
พระครูจิตตภัสราภรณ์	วัดโรงธรรมสามัคคี อ.สันกำแพง
พระครูปลัดสุวัฒนวรคุณ	วัดป่าตาราภิรมย์ อ.แม่อิง
ประธานดำเนินงาน	
พระครูสุเมธปัญญาคุณ	เจ้าคณะอำเภอฝาง - พร้าว - เชียงดาว

กรรมการดำเนินงาน

พระครูสิริบุญวัฒน์ เจ้าคณะตำบลแม่ปิง (ธ)

เจ้าอาวาส หัวหน้าสำนักสงฆ์ และพระสงฆ์

ในเขตอำเภอพร้าว ทุกรูป

คณะกรรมการ ฝ่ายฆราวาส

ที่ปรึกษา

นายสุวัฒน์ ตันติพัฒน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

นายวิทยา ทรงคำ ส.ส.เชียงใหม่ เขต ๔

นายอุดรพันธ์ จันทรวีโรจน์ นายก อบจ.ชม.

พ.อ.ชัยพฤกษ์ ชัยยภาค ผบ.นพค.๓๒

พ.ท.บุญยืน อินกว้าง ผบ.พันร.๒ กรมทร.ที่ ๗

ค่ายพิชิตปรีชากร

นายโสภณ โกชุม ส.จ.เชียงใหม่ เขตอำเภอพร้าว

นายทวี นิยมภา อติต ส.จ.พร้าว

ประธานดำเนินงาน

นายชนะ แ่งพิบูลย์ นายอำเภอพร้าว

กรรมการ

พ.ต.อ. สายัณห์ แสงวณิช ผกก.สภอ.พร้าว

นายกิตติพัฒน์ สุนทรพันธ์ นายกเทศมนตรี ตำบลเวียงพร้าว

น.พ. สมิต ศมพันธ์พงศ์ ผอ. รพ.พร้าว

นายยุทธศักดิ์ วุฒิชัย ผจก. กฟภ. อ.พร้าว

นายถนอม บุญส่ง ผอ. ร.ร.บ้านแจ่งกู๋เรือง

นายมนัส ตันสุภายน ประธานสภาวัฒนธรรม อ.พร้าว

นายสมชาย พุทธิกุล ประธานชมรมพ่อค้าเมืองพร้าว

นายวิศิษฐ์ เพชรศักดิ์ เกษตรอำเภอพร้าว

นายอินเหลา จันทร์ป้อ ประธานชมรมกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน อ.พริ้ว
นางวันเพ็ญ ปัญญาเพ็ญ ประธานกรรมการพัฒนาสตรี อ.พริ้ว
นายประคอง ธรรมไชย ผู้ประสานงานวัฒนธรรม อ.พริ้ว

กรรมการฝ่ายการเงิน

น.อ. ฉลาด คงปลอดเคราะห์

นายสั๊กกพร ปันตะ

นายบุญเนาวัล ขจรเพชร

คุณศิริภรณ์ โล่เจริญธรรม

ประสานงาน

รศ.ดร.ปฐม - รศ.ภัทรา นิคมานนท์ (01-557 6523)

นายวิกรม - นางนิตยา วศินพงศ์วณิช (01-773 9441)

ใบแสดงความจำนงร่วมทำบุญ

พระมหาธาตุมณฑปฯ และผ้าป่าช่วยชาติ
วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย อ.พร้าวน้ำหอม เชียงใหม่

ชื่อ/นามสกุล.....

ที่อยู่.....

ขอร่วมบริจาค ดังนี้ :-

๑. ร่วมสมโภชพระมหาธาตุมณฑป.....บาท
๒. ร่วมทอดผ้าป่าช่วยชาติ.....บาท
๓. ร่วมจัดโรงครัวทาน.....บาท
๔. ร่วมพิมพ์หนังสือที่ระลึก.....บาท
(ต้นทุนพิมพ์ ๕๐ บาท) ต้องการรับ.....เล่ม

รวมยอดบริจาคทั้งหมด.....บาท

มีความประสงค์เป็นเจ้าของภาพถวายของต่อไปนี้ :-

- ถวายไตรจีวรพระเถระ (๓,๐๐๐ บาท มี ๒๐ ชุด)
- ถวายไตรจีวรพระที่มาร่วมงาน (๑,๐๐๐ มี ๑๐๐ ชุด)
- ถวายหนังสือธรรมะ (ชุดละ๕๐๐ บาท มี ๑๒๐ ชุด)
(ท่านที่ต้องการเป็นเจ้าของภาพถวายของ โปรดติดต่อกับ
ล่วงหน้า เพื่อจะได้จัดของและติดชื่อเจ้าภาพได้ทัน)

สุโข บุญญสส อัจฉโย การสั่งสมบุญนำสุขมาให้

ติดต่อร่วมทำบุญได้ที่

๑. วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๙๐
โทร. ๐๑-๓๒๔ ๐๓๖๑, ๐๑-๐๓๙ ๔๑๘๙
- โอนเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย สาขาเชียงดาว
เลขที่ ๕๑๖-๑-๕๖๘๗๒-๐ ชื่อบัญชี วัดป่าอาจารย์มั่น
๒. พระครูสุเมธปัญญาคุณ (เจ้าคณะ อ.ฝาง-พร้าว-เชียงดาว)
วัดสันติวนาราม บ.สันป่าก่อ ม.๒ ต.แม่คะ อ. ฝาง เชียงใหม่ ๕๐๑๑๐
โทร. ๐๕๓-๔๔๓ ๑๔๗ , ๐๙-๔๕๐ ๔๖๐๖
๓. พระครูปลัดสุวัฒนวรคุณ วัดป่าดาราภิรมย์ อ.แม่ริม
จ. เชียงใหม่ ๕๐๑๔๐
๓. คุณชนะ แพงพิบูลย์ นายอำเภอ อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
๕๐๑๙๐ โทร. ๐๕๓-๔๔๕ ๓๐๑, ๐๙-๙๙๙ ๐๙๔๔
๔. อาจารย์ปฐม นิคมานนท์ ๔/๔๔๙ ช. ๑๙ ม. สหกรณ์
ถนนเสรีไทย เขตบึงกุ่ม กทม. ๑๐๒๔๐
โทร. ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙, ๐๑-๕๕๗ ๖๕๒๓
(ธนาคารดีลิ่งจ่าย ปท.บึงกุ่ม รหัส ๑๐๒๓๑)
- โอนเข้าบัญชีสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ
สาขารัชดา-ลาดพร้าว เลขที่ ๑๗๗ ๐๑๖ ๕๗๕๙
ชื่อบัญชี นางภัทรา นิคมานนท์
๕. คุณนิตยา วคินพงค์วณิช ๙๔๔ รามอินทรา ซอย ๖๗
เขตบางเขน กทม. ๑๐๒๓๐ โทร. ๐๒-๕๐๙ ๙๖๙๗ ,
๐๑-๗๗๓ ๙๔๔๑ (ธนาคารดีลิ่งจ่าย ปท.จรัลพัฒน์ ๑๐๒๓๐)
- โอนเข้าบัญชี สะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ
สาขาเทสโก้ โลตัส เอกมัย เลขที่ ๐๖๕ ๐๐๓ ๓๗๒๓
ชื่อบัญชี นางนิตยา วคินพงค์วณิช

ของที่ระลึก

เหรียญหลวงปู่่มั่น

หลวงพ่ोजำรัส จัดสร้าง
เพื่อสมนาคุณผู้ร่วมบริจาค
สร้างพระมหาธาตุมณฑปฯ

หนังสือในโครงการหนังสือบูรพาจารย์ มี ๑๒ เล่ม ที่เสร็จแล้วมี
ดังนี้:-

- เล่ม ๑ : หลวงปู่่มั่น ฐริทตฺโต
ประวัติ ข้อวัตร และปฏิปทา
- เล่ม ๒ : หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม
พระอรหันต์ ผู้มีฤทธิ์ในยุคปัจจุบัน
- เล่ม ๓ : หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ
- เล่ม ๔ : หลวงปู่ขาว อนาลโย
- เล่ม ๕ : หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล
- เล่ม ๖ : วัดป่าอาจารย์มั่น และพระกรรมฐาน
ในล้านนา (อยู่ระหว่างจัดพิมพ์)

สพพทานิ ธมมทานิ ชินาคิ

ให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

เชิญสร้างปัญญาบารมี

ด้วยการบริจาคร่วมเป็นเจ้าของภาพพิมพ์หนังสือ

ในโครงการหนังสือบูรพาจารย์

สารบัญ

กำหนดการจัดงานสมโภชพระมหาธาตุมณฑลบูรพาจารย์
อนุเมทนาสาธุการ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาปริณายก
ขอคารวะด้วยความเคารพ พระพุทธพจนวราภรณ์

ภาค ๑ : แรกเริ่มที่วัดเจติยंहलग

๑. ลิปสองปีหลวงปู่มั่นในล้านนา	๓
๒. เริ่มต้นคณะธรรมยุตในภาคเหนือ	๘
๓. ตั้งหลักคณะธรรมยุตที่วัดหอธรรม	๑๒
๔. ความเจริญคู่กับความเสื่อม	๑๔
๕. ดำเนินพระธาตุวัดเจติยंहलग	๑๗
๖. ถึงยุคสมัยอาณาจักรล้านนา	๒๐
๗. เริ่มต้นสร้างพระมหาเจติย	๒๓
๘. ก่อสร้างเจติยเสร็จในเวลา ๑๔ ปี	๒๖
๙. ก่อสร้างพระวิหารและพระอัฐฐารส	๒๘
๑๐. สรุปตำนานพระธาตุวัดเจติยंहलग	๓๑
๑๑. ประวัติศาสตร์ล้านนา	๓๔
๑๒. สรุปเรื่องเพื่อเดินทางต่อ	๔๕

ภาค ๒ : พระอุบาลีฯ หลวงปู่ใหญ่

๑๓. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์	๔๙
๑๔. กลับอุบลฯไปตั้งคณะธรรมยุตในลาว	๕๑
๑๕. จัดการศึกษาในมณฑลอิสาน	๕๓
๑๖. เป็นเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส และเจ้าคณะ ๓ มณฑล	๕๕
๑๗. สร้างพระใหญ่ที่เขาพระงาม ลพบุรี	๕๙
๑๘. ออกธุดงค์ไปเชียงใหม่	๖๓

๑๙. มาอยู่วัดเจติยทัฬหยัง เชียงใหม่ ๖๘
๒๐. วาระสุดท้ายของหลวงปู่ใหญ่ ๗๔

ภาค ๓ : ครุบาเจ้าศรีวิไชย ๗๗

๒๑. ครุบาเจ้าศรีวิไชยตบบุญแห่งล้านนา ๗๙
๒๒. มูลเหตุของปัญหา ๘๒
๒๓. ครุบาเจ้าศรีวิไชยต้องอธิกรณ์ครั้งแรก ๘๕
๒๔. ปฏิบัติการจองเวรยกที่ ๒ ๘๙
๒๕. ผนึกกำลังกันเล่นงาน ๙๒
๒๖. วิบากกรรมยังไม่หมด ๙๔
๒๗. เดินทางไปรับโทษในจังหวัด ๙๘
๒๘. ความห่วงใยของโยมมารดา ๑๐๐
๒๙. ทัฬหกรรมเคลื่อนสู่เมืองลำพูน ๑๐๒
๓๐. ถูกนำตัวไปควบคุมที่เชียงใหม่ ๑๐๕
๓๑. คำให้การของครุบา คำแสนน้อย ๑๐๗
๓๒. บาบย่อมนับบุญ - ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ๑๑๑
๓๓. เริ่มสร้างบารมีไม่รอช้า ๑๑๖
๓๔. ครุบาเจ้าฯ กับพระเถระฝ่ายธรรมยุต ๑๒๑
๓๕. ครุบาเจ้าฯ กับพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ๑๒๖
๓๖. ท่านครุบาเจ้าฯ กับหลวงปู่มั่น ๑๓๖
๓๗. ทางขึ้นดอยสุเทพ : เส้นทางสร้างบารมี ๑๔๐
๓๘. รางวัลแห่งการทำดี ! ? ๑๕๒
๓๙. บาบกรรมมีจริง ! ๑๖๐
๔๐. ผลการพิจารณาโทษ ๑๖๒
๔๑. พระพี่ชายที่แสนดี ๑๖๖

ภาค ๔ : สิบสองปี รุ่งดงศ์ไปในล้านนา

๑๗๓

๔๒. ย้อนกล่าวความเดิม	๑๗๕
๔๓. เดินทางขึ้นเชียงใหม่	๑๗๗
๔๔. แสดงธรรมเป็น “มุตโตทัย”	๑๘๐
๔๕. มุ่งทำความเพียรขึ้นแตกหัก	๑๘๕
๔๖. สถานที่ บรรยากาศ เอื้ออำนวยทุกอย่าง	๑๘๙
๔๗. เป็นชั้นพิจารณานามชั้น	๑๙๒
๔๘. เห็นตามสัญญา กับเห็นด้วยปัญญา	๑๙๔
๔๙. คิณแห่งการบรรลุธรรม	๑๙๗
๕๐. ท้อใจเมื่อปรารถนาถึงการสอนธรรม	๒๐๐
๕๑. การตัดสินใจสอนธรรม	๒๐๒
๕๒. วาระสุดท้ายที่จิตถึงความหลุดพ้น	๒๐๗
๕๓. ผู้ใดถึงธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต	๒๐๙
๕๔. รสแห่งธรรมชานะซึ่งรสทั้งปวง	๒๑๑
๕๕. ชาวเทพมาเยี่ยมฟังธรรม	๒๑๓
๕๖. คู่บารมีมาปรากฏในสมาธิ	๒๑๕
๕๗. ดวงวิญญานกลับมาในรูปของเทวดา	๒๒๔
๕๘. พระพุทธเจ้าและพระสาวกอรหันต์มาอนุโมทนา	๒๒๘
๕๙. นิพพานแล้วยังมีร่างให้เห็นอยู่หรือ ?	๒๓๒
๖๐. ความเคารพต่อกันในสมัย พุทธกาลเป็นอย่างไร	๒๓๖
๖๑. คำถามเรื่องการครองผ้า และสีผ้าครอง	๒๔๐
๖๒. สถานที่บำเพ็ญเพียรของหลวงปู่	๒๔๒
๖๓. เรื่องโรคกรรมเก่า	๒๔๘
๖๔. อาวุธทำสงครามกับกิเลส	๒๕๕
๖๕. ใช้ภาพในนิมิตสอนพระนักมวย	๒๕๙

๖๖.	จิตพักสงบ กับจิตออกรับรู้ภายนอก	๒๖๖
๖๗.	เรื่องเสื่อเย็น	๒๖๙
๖๘.	ให้ช่วยกันตามหาพุทโธ	๒๗๕
๖๙.	ชาวบ้านพบพุทโธ ดวงประเสริฐ	๒๘๐
๗๐.	ถึงคราวที่หลวงปู่ต้องจาก	๒๘๒
๗๑.	ความเห็นของท่านหลวงตาฯ	๒๘๖
๗๒.	การตามดูรู้ใจศิษย์	๒๙๐
๗๓.	ฟังธรรมตรงเข้าสู่กิเลส	๒๙๔
๗๔.	พุทโธ ธัมโม สังโฆ กันผีตีนัก	๒๙๖
๗๕.	เวทนามาฟังธรรม	๒๙๙
๗๖.	เหตุที่หลวงปู่มัน อยู่เชียงใหม่นาน	๓๐๒
๗๗.	เวทดาประเทศเยอรมัน มาขอฟังธรรม	๓๐๖
๗๘.	การสงเคราะห์พระที่เป็นศิษย์	๓๑๐
๗๙.	เจรจาขอทางกับช้าง	๓๑๔
๘๐.	ดูศิษย์ที่ไม่รู้จักพิจารณา	๓๒๐
๘๑.	อุบายท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ	๓๒๕
๘๒.	ฟังนักปราชญ์ตอบโต้กัน	๓๒๙
๘๓.	หมายเหตุจากท่านหลวงตาฯ	๓๓๒
๘๔.	แม่ของพระนางมัทรีคือใคร ?	๓๓๔
๘๕.	พวกโลกทิพย์มากกราบเยี่ยมฟังธรรม	๓๓๖
๘๖.	เรื่องมนุษย์กับศาสนา	๓๓๙
๘๗.	พระพุทโธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่กับเราตลอดเวลา	๓๔๒
๘๘.	โปรดวิญญูณสองพี่น้อง	๓๔๔
๘๙.	เทศน์แสดงศีลห้าพร้อมอานิสงส์	๓๔๙
๙๐.	เรื่องความหวังใยของจิต	๓๕๒

๙๑.	นิมิตแปลกประหลาด	๓๕๕
๙๒.	ความหมายของนิมิต	๓๕๙
๙๓.	เปรตผีที่ไม่สามารถสืบหาญาติได้	๓๖๒
๙๔.	เปรตผีร้ายที่ส่งเคราะห์ได้	๓๖๔
๙๕.	ลูกศิษย์ถามเรื่องนรกสวรรค์	๓๖๖
๙๖.	ตอบปัญหาด้วยการย้อนถาม	๓๖๙
๙๗.	คนในโลกมีคนฉลาดมากหรือโง่มาก ?	๓๗๑
๙๘.	งานพระศาสนาเป็นงานละเอียด	๓๗๔
๙๙.	สติปัญญาเป็นอาวุธสำคัญ	๓๗๖
๑๐๐.	ต้องเป็นความเพียรชนิดเอาตายเข้าแลก	๓๗๘
๑๐๑.	อมตจิต - อมตธรรม	๓๘๐
๑๐๒.	ความเห็นท่านหลวงตาฯ	๓๘๒
๑๐๓.	พิจารณาเห็นถ้ำด้วยตาทิพย์	๓๘๔
๑๐๔.	เทวดาเล่าถวายเป็นเรื่องมรยาทพระ	๓๘๗
๑๐๕.	เรื่องพญานาคที่ถ้ำเชียงดาว	๓๙๐
๑๐๖.	เทศน์อบรมพญานาค	๓๙๓
๑๐๗.	เทศน์อบรมพญานาค (ต่อ)	๓๙๕
๑๐๘.	เกรงพญานาคจะบาปกรรม	๓๙๗
๑๐๙.	ทำความดีต้องลำบากต้องฝืนกิเลส	๓๙๙
๑๑๐.	ที่บอกก็เพราะสงสาร	๔๐๑
๑๑๑.	ความคิดของพญานาค	๔๐๓
๑๑๒.	จะพยายามทำตามที่ท่านแนะนำ	๔๐๕
๑๑๓.	บทเรียนจากพญานาค	๔๐๗
๑๑๔.	พระอรหันต์มาสอนธรรมให้	๔๑๐
๑๑๕.	พระอรหันต์แสดงวิธีนิพพาน	๔๑๓

๑๑๖.	ที่ถ้าเซียงดาวมีพระอรหันต์มานิพพาน ๓ องค์	๔๑๕
๑๑๗.	อุบายรักษาไข้พระลูกศิษย์	๔๑๙
๑๑๘.	อุบายพิจารณาทุกข์ยามเจ็บไข้	๔๒๓
๑๑๙.	เป็นอาจารย์ตัวอย่างชั้นเยี่ยม	๔๒๕
๑๒๐.	หุทิพย์ ตาทิพย์ และปรจิตตวิชา	๔๒๗
๑๒๑.	บางครั้งยกตัวท่านเองเป็นตัวอย่างเพื่อปลุกใจศิษย์	๔๒๙
๑๒๒.	แสดงธรรมอย่างเผ็ดร้อน!!!	๔๓๑
๑๒๓.	พระรุดงค์ไม่ปิดบังความคิดผิด	๔๓๔
๑๒๔.	นิพพานกับปุถุชน	๔๓๖
๑๒๕.	รับนิมนต์กลับภาคอีสาน	๔๔๐
๑๒๖.	แสดงธรรมอำลาชาวเซียงใหม่	๔๔๒
๑๒๗.	จากลาล้านนา แดนแห่งบุญ	๔๔๗

ภาคผนวก

		๔๕๑
-	ประมวลภาพงานสมโภชพระมหาคณาจารย์	๔๕๓
-	คำกล่าวอาราธนาของประธานในพิธี	๔๖๕
-	พระธรรมเทศนา ของพระธรรมวิสุทิมงคล	๔๖๗

รายนามผู้บริจาค

		๔๙๑
รายรับ - รายจ่าย	โครงการหนังสือบูรพาจารย์	๕๐๑
ใบเชิญชวนทำบุญท้ายเล่ม		๕๐๓

(๑๐)

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
(พ.ศ. ๒๔๑๓ - ๒๔๙๒)

ตราตั้งอุปถัมภ์ โศภนวิมล

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
สมเด็จพระราชปิตุลาธิราชเจ้า เชลลียงมุนี ญาณสังวร
เจ้าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย โศภนวิมล ญาณสังวร
เจ้าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย โศภนวิมล ญาณสังวร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ โศภนวิมล ญาณสังวร

เจ้าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย โศภนวิมล ญาณสังวร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ โศภนวิมล ญาณสังวร

เจ้าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย โศภนวิมล ญาณสังวร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ โศภนวิมล ญาณสังวร

เจ้าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย โศภนวิมล ญาณสังวร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ โศภนวิมล ญาณสังวร

เจ้าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย โศภนวิมล ญาณสังวร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ โศภนวิมล ญาณสังวร

เจ้าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย โศภนวิมล ญาณสังวร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ โศภนวิมล ญาณสังวร

เจ้าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย โศภนวิมล ญาณสังวร

โศภนวิมล ญาณสังวร

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฒนมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

อนุโมทนาสาธุการ

ศด. พจนานุกรม

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่าหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เป็นพระเถระฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน แม้ท่านจะมรณภาพไปนานแล้ว แต่คุณธรรมความดีที่ท่านได้บำเพ็ญยังคงดำรงอยู่เป็นที่เคารพสักการบูชาของอนุชนรุ่นหลัง

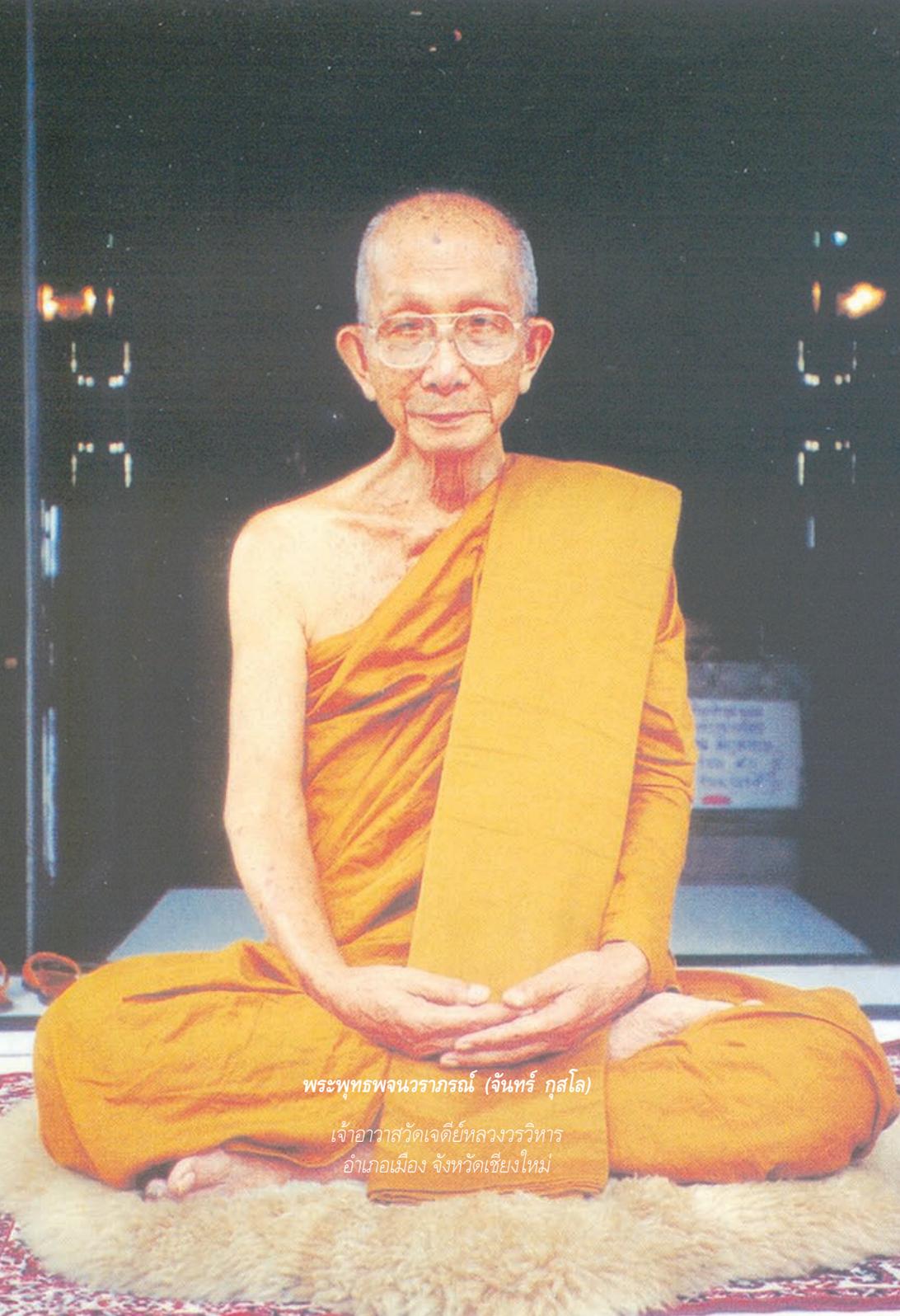
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต) บ้านแม่ออย ตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยพระจำรัส จิรวังโส ร่วมกับคณะศรัทธาจัดสร้างพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์พระกรรมฐาน สายพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ได้สำเร็จบริบูรณ์แล้ว จะทำการสมโภชในวันที่ ๑๐-๑๑-๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ นี้ มีพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) เป็นประธานในพิธี

ขออนุโมทนาสาธุการทุกท่านในความศรัทธาและความสำเร็จการสร้างพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์พระกรรมฐาน สายพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และกำหนดให้มีการสมโภช ขึ้น ขออำนาจแห่งคุณพระรัตนตรัยและคุณงามความดีที่ท่านได้บำเพ็ญแล้วนี้ อำนวยพรให้ทุกท่านประสบความสำเร็จความสุขความเจริญและเจริญในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป ขออนุโมทนาอำนาจพร.

วัดบวรนิเวศวิหาร

กรุงเทพมหานคร

ตุลาคม ๒๕๔๖

พระพุทธรพจนวราภรณ์ (จันท์ กุสโล)

เจ้าอาวาสวัดเจติยหลวงวรวิหาร
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ขอคารวะด้วยความเคารพ

ในบรรดาพระเถรานุเถระทั้งหลายในสมัยปัจจุบัน(พ.ศ๒๕๗๕-๒๕๘๒)ไม่มีพระเถระรูปใดที่ได้รับการยกย่องเคารพนับถือยิ่งกว่า พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถร ทั้งนี้เนื่องมาจาก พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถร เป็นผู้ผู้มีปฏิปทา ข้อวัตรปฏิบัติที่ดั่งงามทั้งส่วนพระธรรมและพระวินัย เมื่อท่านพระอาจารย์จำพรรษาอยู่ที่วัดเจติยหลวง ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติส่งเสริมทั้งฝ่ายปริยัติและปฏิบัติ กล่าวคือ ท่านจะส่งเสริมให้พระสงฆ์ สามเณรให้ได้รับการศึกษานักธรรมและบาลี ในขณะเดียวกัน ในตอนเย็นท่านจะอบรมการเจริญภาวนาที่กุฏิของท่านเป็นประจำ ข้าพเจ้าเป็นสามเณรมีโอกาสได้รับการอบรมด้วย นึกถึงโอกาสนั้นเมื่อใดยังเกิดปิตินต์ไม่รู้สึก

พระพุทฺธพจนวราภรณ์
เจ้าอาวาสวัดเจติยหลวงวรวิหาร

๒๑ ก.ย. ๒๕๔๖

พระมหาธาตุมณฑลปอนุสรณ์บูรพาจารย์

พระกรรมฐานสายพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
วัดป่าอาจารย์มั่น(ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย
ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

ภาค ๑ :
แรกเริ่มที่วัดเจติยหลวง

พระอัญญาโรตี สูง ๑๘ ศอก
พระประธานในพระวิหารวัดเจติยทัฬง

สิบสองปี หลวงปู่มั่นในล้านนา

จาก “โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๑ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต : ประวัติ ข้อวัตรและปฏิปทา” ได้นำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับองค์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่สายพระกรรมฐาน มากพอสมควร เป็นการจุดชนวนให้ติดตามศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

หลวงปู่มั่น เป็นพระเถระสายพระป่าที่มีประวัติและปฏิปทาที่งดงามมาก ทั้งเวลาที่เป็นคฤหัสถ์ และเวลาทรงเพศเป็นนักบวชตลอดจนอวสานสุดท้าย ล้วนแต่งดงามเสมอต้นเสมอปลาย นับว่าหายากยิ่งกว่าหาเพชรหาพลอยหรือสิ่งมีค่าใดๆในโลก

ตามประวัติ ท่านบรรลुकุณธรรมชั้น ๓ คือ **พระอนาคามี** ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ เมื่อท่านอายุได้ ๔๕ ปี จากการบำเพ็ญเพียรที่ถ้ำไผ่ขวาง น้ำตกสาริกา จังหวัดนครนายก

ต่อจากนั้นท่านก็เดินทางกลับภาคอีสาน เพื่อโปรดสานุศิษย์ และเผยแผ่ธรรมสู่ประชาชนติดต่อกันนานถึง ๑๔ ปี ได้จาริกไปหลายที่หลายจังหวัด

ท่านตระหนักว่า ท่านยังไม่ได้ธรรมขั้นสูงสุด คือ **พระอรหันตภูมิ** ดั่งใจประสงค์ จึงมอบภาระการบริหารพระนครให้กับ **หลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม** ศิษย์เอกของท่าน แล้วได้ปลีกตัวออกไปบำเพ็ญเพียรตามลำพังในภาคเหนือ ติดต่อกันนานถึง ๑๒ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๘๒ จนบรรลุธรรมขั้นสูงสุด แล้วจึงหวนกลับมาโปรดลูกศิษย์ลูกหาที่รอคอยอยู่ทางภาคอีสาน ทำการเผยแผ่ธรรมจนถึงวาระสุดท้ายได้ละขันธ์ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ที่จังหวัดสกลนคร เมื่ออายุ ๘๐ ปีบริบูรณ์

ในช่วง ๑๒ ปี ที่**หลวงปู่มั่น** ท่านหลีกเร้นบำเพ็ญเพียรอยู่ที่เชียงใหม่ นั้น นับเป็นช่วงที่พวกเราลูกหลานรุ่นหลังได้รับรู้เรื่องราวของท่านน้อยที่สุด

หลวงปู่เที่ยววิเวกไปหลายที่ พบพระและผู้คนนานาประเภท ทั้งดีและไม่ดี ประสบการณ์ทั้งเรื่องทางโลกและเรื่องทางธรรมที่ควรแก่การศึกษาติดตามมีอย่างมากมายมหาศาล

กล่าวได้ว่า ทุกก้าวย่าง ทุกอิริยาบถ ทุกคำที่ท่านพูด ทุกคำที่ท่านสอน ทุกคนและทุกสิ่งอย่างที่ท่านเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ ล้วนแต่ทรงคุณค่าน่ารู้ น่าศึกษาทั้งสิ้น

เหตุการณ์ในช่วง ๑๒ ปี ที่**หลวงปู่มั่น** และบูรพาจารย์ที่เป็นศิษย์รุ่นใหญ่ของท่านท่องดุรงค์ในดินแดนภาคเหนือนี้มีเรื่องราวน่ารู้เกิดขึ้นมากมาย บางเรื่องเราไม่เคยรู้ บางเรื่องรู้เพียงเลือนราง และบางเรื่องที่เราไม่เคยคาดคิดก็มีมากมาย

ท่าน**หลวงปู่มั่น** และสานุศิษย์จึงต้องไปอยู่เมืองพร้าว และวนเวียนอยู่ที่นั่นนานถึง ๗ ปี (หลวงปู่หนู สุจิตโต บอกว่าอยู่นานถึง

๘ ปี) โดยเฉพาะไปอยู่บ้านแม่กอย บริเวณวัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต) ในปัจจุบัน นานถึง ๔ ปี มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นบ้าง?

ทำไมหลวงปู่มั่น ยอมรับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดเจติยหลวง เพียง ๑ พรรษา และเมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านก็บวชพระให้เพียง ๑ องค์ แล้วสละตำแหน่งทั้งสองนี้ไปอย่างไม่ใยดี?

ท่านผู้อ่านเคยทราบไหมว่า หลวงปู่มั่น กับ ครูบาเจ้าศรีวิไชย มีความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง นับถือกันฉันพี่น้องในทางธรรม ด้วย หลวงปู่มั่น อายุแก่กว่า ๘ ปี จึงเป็นเสมือนพระผู้พี่ คอยให้กำลังใจและปลอบใจครูบาเจ้าฯ พระเถระผู้น้อง

คราวที่ครูบาเจ้าศรีวิไชย ต้องอธิกรณ์ ที่ถือว่าร้ายแรงที่สุดในชีวิต ถูกพระในนิกายเดียวกันรวมหัวกันจะเอาท่านให้ถึงขั้นประหารชีวิต คือ **ขั้นจับศึก** นั้น ใครเล่าที่ยืนหยัดช่วยเหลือจนครูบาเจ้าฯ สามารถรอดพ้นอธิกรณ์นั้นไปได้?

ผู้ที่ยืนหยัดอยู่ข้างครูบาเจ้าศรีวิไชย ก็คือ สามพระเถระในฝ่ายธรรมยุต ได้แก่ (๑) หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ผู้เป็นเสมือนพี่ชายผู้ให้กำลังใจ และ “สงใจ” ไปช่วย (๒) ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ผู้ครองวัดเจติยหลวงในสมัยนั้น เป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับครูบาเจ้าฯ และ (๓) สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงชินวราลงกรณ รัตนวงศาธิบดี เจ้าคณะธรรมยุต ได้พิจารณาตัดสินตามข้อมูลที่ได้รับความไว้วางใจเป็นธรรม แล้วยังตรัสชวนให้ครูบาเจ้าฯ ญัตติเป็นพระธรรมยุต พร้อมประทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะ เพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งอีกด้วย แต่ครูบาเจ้าฯ ได้ตอบปฏิเสธว่า “ครูบาอาจารย์ได้ดำเนินมาดังนี้แล้ว การจะญัตติใหม่จึงไม่อาจทำได้ ขอให้การเป็นไปตามบุญเถิด”

หลังจากผ่านพ้นวิกฤตครั้งนั้นแล้ว **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ได้กล่าว สัจจวาจาว่า “**ตราบไตที่น้ำบึงบ่ไหลล่องขึ้นเหนือ** เขาจะบ่ปีกเชียงใหม่ **ແຫມ...**” (อ่าน แห-ม. สะกด) แล้วท่านก็ไม่เคยหวนกลับไปเหยียบแผ่นดิน เชียงใหม่อีกเลย ตราบเท่าชีวิต

หลวงปู่มั่น เคยกราบเรียนท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** ให้ทราบถึงวิบากของ**ครูบาเจ้าศรีวิไชย**ว่า

“**พระศรีวิไชย**ของค์นี้ เป็นพระโพธิสัตว์ **ปรารถนาโพธิญาณ** ขณะนี้กำลังบำเพ็ญเพียรสร้างสมบารมีธรรมอยู่ ซึ่งจะต้องเวียนว่าย ตายเกิดในวัฏสงสารอีกนาน จนกว่าการสั่งสมบารมีธรรมจะบริบูรณ์”

และ**หลวงปู่มั่น** เคยเอ่ยปากชวน **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ปฏิบัติ กรรมฐานเพื่อความหลุดพ้นด้วยกันว่า “**โลกนี้มีดมนัก...ขอครูบา**น้อง เรามาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานกับผม เพื่อล่วงทุกข์ภัยในวัฏฏะ ไม่ต้องมาเกิด แก่ เจ็บ ตาย และวุ่นวายด้วยกิเลสตัณหา ให้ได้รับทุกข์ อย่างไม่มีที่สิ้นสุดด้วยกันเถิด”

ครูบาเจ้าฯ ตอบปฏิเสธความดีนี้ว่า “**ที่ท่าน**เจ้ากล่าวเชิญข้าเจ้า ออกปฏิบัติ ให้ล่วงพ้นสารทุกข์เช่นนี้ ก็ขอบอยู่โดยแท้... แต่สุดวิสัย ที่ข้าเจ้าผู้น้อยนี้ได้รับพุทธพยากรณ์ว่า เทียงแท้ต่อ**พระโพธิญาณ** ในอนาคตกาลโดยแน่นอน จึงไม่อาจจะถอยคืนได้อีกแล้ว...”

เรื่องสำคัญอีกเรื่อง ก็ตอนที่**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** พาศรีทศา ประชาชนสร้างถนนขึ้นสู่ดอยสุเทพในปี พ.ศ. ๒๔๗๗-๗๘ นั้น อีกซีก หนึ่งของเชียงใหม่ คือ **อำเภอพร้าว** พระเถระผู้พี่ คือ **หลวงปู่มั่น ฐิริทโด** พร้อมด้วยศิษย์สำคัญ มี**หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่ขาว อนาลโย** เป็นต้น ได้นั่งส่งใจไปช่วยให้งานสำเร็จดังประสงค์

“ขออนุโมทนากับท่านด้วย..... ขอให้การใหญ่ที่กำลังกระทำอยู่
จงสำเร็จโดยสวัสดิสมดังที่ปรารถนาไว้เถิดครุบา น้องเรา...”

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เคยเล่าให้ลูกศิษย์
ฟังด้วยความอารมณ์ดีว่า หลวงปู่มั่น บอกว่าสงสารท่านครูบาศรีวิไชย
ตอนทำถนนขึ้นสู่ดอยสุเทพ ท่านต้อง “นั่งหนัก” ให้พรและรับของบริจาค
แทบทั้งวันทั้งคืน

เมื่อรับของจากกลุ่มแรก ท่านก็ให้พร “อิจฺจิตํ ปจฺจิตํ ตุมหํ...
ฯลฯ” แล้วก็คนต่อมา กลุ่มต่อมา อิจฺจิตํ ปจฺจิตํ...อิจฺจิตํ ปจฺจิตํ...กว่า
ถนนขึ้นดอยสุเทพจะเสร็จ

ตลอด ๖ เดือน ครูบาเจ้าฯ จะต้อง “อิจฺจิตํ ปจฺจิตํ...ฯลฯ” ก็แสน
ก็ล้านหนักกันละครับ!

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
พระเถระผู้พี่

ครูบาเจ้าศรีวิไชย
พระเถระผู้น้อง

๒.

เริ่มต้นคณะธรรมยุต ในภาคเหนือ

พระอาจารย์ใหญ่ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เดินทางขึ้นเชียงใหม่ ไปพร้อมกับคณะของท่านเจ้าประคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจันโท) ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ขณะนั้นในจังหวัดเชียงใหม่ได้มี**พระสงฆ์ คณะธรรมยุติกนิกาย** เกิดขึ้นแล้ว

หลวงพ่อ**พระพุทธพจนวราภรณ์** เจ้าอาวาสวัดเจติยหลวงวรวิหาร ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ **พระวินัยโกศล** (จันทร์ กุสโล) ได้เขียนถึง **ความเป็นมาของคณะธรรมยุติกนิกายภาคเหนือ** ดังนี้ :-

“ก่อนจะเล่าความเป็นมาของพระสงฆ์คณะธรรมยุตฯ ในภาคเหนือ จำเป็นต้องเริ่มจากประวัติของท่าน**เจ้าคุณนพีสีพิศาลคุณ** (คำปิง) ก่อน เพราะท่านผู้นี้เกี่ยวกับการเริ่มตั้งพระสงฆ์คณะธรรมยุตในภาคเหนือนี้มาก...”

ท่าน**เจ้าคุณพระนพีสีพิศาลคุณ** (พระมหาคำปิง) เกิดที่บ้านหลวงเหนือ ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ท่านมีเชื้อสายไทยลื้อ มาจากแคว้นเชียงตุง ปัจจุบันอยู่ในรัชฐานของพม่า

ตอนเป็นเด็ก ด.ช.คำปิง มีรูปร่างลักษณะหน้าตาดี ศีรษะเหมือนช้าง แสดงว่าเป็นคนมีปัญญา ได้บรรพชาเป็นสามเณรแล้วติดตาม **พระปิ่นตมามายู่วัดหัวข่วง** ใกล้ประตูช้างเผือกในเมืองเชียงใหม่

วันหนึ่ง **กรมพระสวัสดิ์วัฒนวิศิษฐ์** เสด็จมาประทับที่เชียงใหม่ ได้ทอดพระเนตรเห็น**สามเณรคำปิง**กำลังเดินบิณฑบาต รู้สึกพอพระทัย ในรูปสมบัติและท่าทางกิริยาที่เรียบร้อยของสามเณร จึงตรัสชวนให้ลงไปกรุงเทพฯ พร้อมกับ**พระปิ่นตม** แล้วนำไปฝากกับ**สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส วัดบวรนิเวศวิหาร**

สมเด็จพระเจ้า ทรงพอพระทัย โปรดให้เป็นศิษย์และให้อยู่อย่างใกล้ชิด

สามเณรคำปิง อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่**วัดบวรนิเวศวิหาร** สอบเปรียญได้ ๓ ประโยค เป็น**พระมหาคำปิง**แล้ว **สมเด็จพระมหาสมณเจ้า** รับสั่งให้กลับมาอยู่เชียงใหม่พร้อมกับ**พระปิ่นตม** โดยมาพักที่**วัดเจดีย์หลวง** ได้รับการอุปถัมภ์จากเจ้านายเป็นอย่างดี

พระมหาคำปิง กลับลงมาจำพรรษาที่**วัดบวรนิเวศวิหาร** กรุงเทพฯ อีกครั้งหนึ่ง ได้รับสมณศักดิ์ที่ **พระครูนพวิมลคุณ** แล้วกลับไปเชียงใหม่ ไปพักจำพรรษาที่ **วัดเจดีย์หลวง** ดังเดิม

ในเชียงใหม่ขณะนั้น มีอุบาสกเชื้อสายพม่าชื่อ **อินตะค่อ** อยู่บ้านถ้ำเชียงดาว อำเภอเชียงดาว เป็นคนมีความรู้เรื่องธัมมะธัมโม กว้างขวาง โดยเฉพาะใน**ปรมัตถธรรม**

อินตะค่อ มักจะไปถามปัญหาธรรมกับพระในวัดต่างๆ ไม่มีพระรูปใดที่จะสามารถตอบปัญหาธรรมให้เป็นที่พอใจได้ เขาจึงเป็น

อุบาสกที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่รู้จักทั่วไป และเป็นผู้ที่เจ้านายนับถือ อยู่ในขณะนั้น

ได้มีผู้แนะนำให้ **อินตะค่อ** ไปถามปัญหาธรรมกับ **พระครูนพีสีพิศาลคุณ** (พระมหาคำปึง) ที่วัดเจติยหลวง

เมื่อ**อินตะค่อ** ได้ไปเห็นรูปสมบัติและคุณสมบัติของท่าน**พระครูนพีสี** พร้อมทั้งได้รับคำตอบปัญหาธรรมตรงตามความเข้าใจของตัวเอง ที่มีอยู่ “เกิดปีติความเลื่อมใสถึงกับก้มลงกราบที่เท้า**พระครูนพีสี** พร้อมทั้งเปล่งวาจาแสดงความดีใจ และประกาศตนเป็นศิษย์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา”

อินตะค่อ ได้ชักชวนบรรดาเจ้านาย และอุบาสก อุบาสิกา ผู้สนใจทางศาสนาไปฟังธรรมจาก**สำนักท่านพระครูนพีสี** เป็นประจำ เมื่อต่างได้รับรสพระธรรม จึงมีผู้เลื่อมใสพอใจในการปฏิบัติธรรมมากขึ้น จึงได้พร้อมใจกันขออาราธนา**ท่านพระครูนพีสี** ย้ายจาก**วัดเจติยหลวง** มาอยู่**วัดหอธรรม** ขณะนั้นยังรกร้างว่างเปล่าอยู่

หลวงพ่พระพุทพจน์ เมตตาอธิบายว่า “เดิมทีเดียรวัดเจติยหลวง มีกำแพงชั้นในล้อมรอบทั้ง ๔ ด้าน ภายในกำแพงชั้นในมีเพียงพระวิหารหลวง และองค์พระเจดีย์เป็น**เขตพุททาวาส**

ส่วนพระสงฆ์อยู่นอกกำแพงชั้นในทั้ง ๔ มุม คงจะเรียกว่า **คณะ** มากกว่า คือ **คณะพันเตา คณะหอธรรม คณะสุขมื่น** และ **คณะสบฝาง**”

คณะ ตามที่**หลวงพ่พระพุทพจน์** เล่าให้ฟังนี้ แต่เดิมเรียกว่า **วัด** ที่อยู่รอบนอกกำแพงที่เป็นเขตพุททาวาส เป็นกลุ่มวัด ๔ วัด แต่ละวัดมีเจ้าอาวาสหรือหัวหน้าสำนักปกครองดูแลเป็นอิสระ

พระนพิสีพิศาลคุณ (พระมหาคำปึง)

ผู้เริ่มต้นคณะธรรมยุตในภาคเหนือ

ต่อมาภายหลัง เมื่อท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** ได้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดเจติยंहलग จึงได้รวม ๓ วัด คือ **วัดหอธรรม วัดสุขมิ่ง** และ**วัดสพผัง** เข้าด้วยกันเป็น**วัดเจติยंहलग**วัดเดียว

ส่วน **วัดพันเตา** ไม่ประสงค์จะรวมด้วย ก็ยังเป็นวัดหนึ่งอีกต่างหาก มีกำแพงกั้นกลางกับวัดเจติยंहलग ท่านที่เคยไปนมัสการวัดเจติยंहलगคงจะเข้าใจเรื่องนี้ดี

สำหรับท่านที่เคยไปเที่ยว**หลวงพระบาง** ประเทศลาว คงจะนึกเปรียบเทียบ “กลุ่มวัด” ได้ชัดเจน คือมีวัดหลายวัดตั้งเรียงรายติดกัน มีเพียงกำแพงรั้วเตี้ยๆ สูงประมาณ ๑ เมตร กั้นเขตแดนระหว่างวัดนั้นๆ

๖.

ตั้งหลักคณะธรรมยุต ที่วัดหอธรรม

ระหว่างที่ท่าน**พระครูนพิสีพิศาลคุณ** (พระมหาคำปึง) มาอยู่ **วัดหอธรรม**นั้น ท่านได้ชวน**สามเณรหมื่น**จาก**วัดเขียงยืน**มาอยู่ด้วย และได้ส่งไปเรียนบาลีที่ **วัดบวรนิเวศวิหาร** กรุงเทพฯ

สามเณรหมื่น ได้อุปสมบทเป็นพระ และสอบเปรียญ ๓ ได้ แล้วกลับมาอยู่**วัดหอธรรม** มาภายหลังเป็นที่รู้จักทั่วไปว่า “**ท่านมหาหมื่น นักประวัติศาสตร์ของล้านนาไทย**”

นอกจาก**ท่านมหาหมื่น** แล้ว **ท่านพระครูนพิสีฯ** ยังได้ส่งพระไปเรียนบาลีที่**วัดบวรนิเวศวิหาร** หลายรูปที่ได้เปรียญกลับมาก็มี **พระมหาชุบ พระมหาบาง พระมหาแจ่ม พระมหาทอง**

ระหว่างที่**ท่านพระครูนพิสีฯ** มาตั้งหลักคณะธรรมยุตอยู่ที่**วัดหอธรรม**นั้น เกียรติคุณความดีของท่านก็ทราบไปถึง**พ่อเจ้าอินทวโรรส** และ**เจ้าแม่ทิพยเนตร** มีความประสงค์อยากจะพบและสนทนาวิสาสะด้วย จึงได้อาราธนา**ท่านพระครูนพิสีฯ** ไปที่**คุ้มหลวง** (อยู่ในบริเวณโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยในปัจจุบัน)

พ่อเจ้าฯ และ**เจ้าแม่ฯ** เกิดศรัทธาเลื่อมใส มีความประสงค์
อยากจะพบและสนทนากับบ่อยๆ ต้องการให้มาอยู่ใกล้จึงได้สร้างกุฏิ
ถวายเป็น**วัดเชียงมั่น** แล้วอาราธนา**พระครูนพิสีฯ** มาพักจำพรรษาที่นั่น
พ่อเจ้าฯ และ**เจ้าแม่ฯ** ได้ให้การอุปถัมภ์บำรุงและถวายเป็นการยกย่อง
นับถือมาก ถึงขนาดว่าใครนินทาว่าร้ายท่านพระครูฯ ก็จะถูกลงโทษ
เฉียนตีเอาทีเดียว

เนื่องจาก**ท่านพระครูนพิสีฯ** มีบุคลิกลักษณะสง่างามน่าเกรงขาม
อยู่แล้ว เมื่อได้รับการยกย่องเชิดชูจาก**พ่อเจ้าฯ** อีก จึงเสริมสร้างบารมี
ท่านพระครูฯ ให้เห็นประหนึ่งว่าเป็นผู้มีอำนาจราชศักดิ์ แม้**พ่อเจ้าฯ**
และ**เจ้าแม่ฯ** ก็พลอยเกรงขามไปด้วย **ดังจะเห็นว่า ท่านพระครูฯ** สามารถ
ชักชวนพ่อเจ้าฯ ให้มารักษาศูโบสถศีลได้ตลอดพรรษา

ด้วยความดีความชอบในการบำเพ็ญศาสนกิจมาโดยลำดับ **ท่าน**
พระครูนพิสีฯ ได้รับหนังสือให้ลงไปกรุงเทพฯ และได้รับพระราชทาน
แต่งตั้งให้เป็นพระราชาคณะในนามเดิมว่า **พระนพิสีพิศาลคุณ** แล้ว
ท่านก็กลับมาพักจำพรรษาที่**วัดเชียงมั่น** ในเมืองเชียงใหม่ ตามเดิม

แน่นอน ความเคารพนับถือที่ **พ่อเจ้าอินทวโรรส** มีต่อ **ท่าน**
เจ้าคุณพระนพิสีพิศาลคุณ ก็ต้องมีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

ครั้งหนึ่ง **ท่านเจ้าคุณนพิสีฯ** กลับไปเยี่ยม**วัดศรีมุงเมือง** ที่
อำเภอดอยสะเก็ด ซึ่งเป็นวัดเดิมของท่าน **พ่อเจ้าฯ** ยังยอมมอบข้างที่หนึ่ง
ของ**พ่อเจ้าฯ** ให้หนึ่งไป

ความเจริญคู่กับ ความเสื่อม

หลวงพ่อดู พระพุทธพจนวราภรณ์ วัดเจติยหลวง ได้กล่าวเปรียบเทียบตามหลัก อนิจจัง ว่า

“ความเจริญกับความเสื่อมเป็นของคู่กัน เหมือนสว่างกับมืด ฆะตกรรมของบ้านเมือง และของบุคคลก็หนีหลักธรรมดานี้ไม่พ้น”

ในกรณีของท่านเจ้าคุณ พระนพิตีพิศาลคุณ ที่เคยรุ่งโรจน์มาก ก็มาถึงจุดตกต่ำ เมื่อชาวเชียงใหม่ได้สูญเสียพ่อเจ้าอินทวโรรส ผู้เป็นที่รักของประชาชนไป เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๕๒ รวมทั้งอุบาสก อินตะค่อ ผู้มีส่วนเสริมสร้างบารมีให้แก่ท่านเจ้าคุณฯ ก็ถึงแก่กรรมแล้วเช่นกัน

ท่านเจ้าคุณพระนพิตีฯ ก็ขาดองค์อุปถัมภ์ และขาดผู้ให้การส่งเสริมที่เป็นหลัก อำนาจวาสนาบารมีของท่านที่เคยรุ่งโรจน์โชติช่วง ก็ริบหรี่ลดน้อยถอยลงโดยลำดับ ภารกิจในการเทศนาสั่งสอนที่ วัดเชียงมั่น ก็ลดน้อยเบาบางลงด้วย

ท่านเจ้าคุณพระนพิตีฯ ได้กลับมาอยู่วัดหอธรรมตามเดิม หลังจากนั้นไม่นาน ท่านเจ้าคุณพระนพิตีฯ ก็จาริกไปสู่แคว้นเชียงตุง ไปเยี่ยมเจ้าฟ้าเชียงตุง บิดาของเจ้าพรหมลือ

จากนั้น ท่านเจ้าคุณพระนพิสีฯ ก็กลับเชียงใหม่อีกครั้ง แต่กลับไปอยู่ที่วัดศรีมุงเมือง อำเภอดอยสะเก็ด วัดบ้านเดิมของท่าน

ที่สำนักวัดหอธรรม ซึ่งเป็นที่ตั้งของคณะธรรมยุตในเมืองเชียงใหม่ นั่น ได้อาศัย พระสมุห์ปิ่น (ภายหลังได้รับแต่งตั้งเป็น พระครูพุทธโศภณ) กับ ท่านมหาหมื่น ปกครองต่อมา

ทางด้านท่านเจ้าคุณ พระนพิสีพิศาลคุณ อยู่ที่วัดศรีมุงเมือง ดอยสะเก็ด ได้ไม่นานก็ลาสิกขา แล้วกลับไปอยู่เชียงใหม่จนอวสานแห่งชีวิต

ทางด้านวัดเจติยหลวง วัดหอธรรม ที่เคยรุ่งเรืองด้วยอำนาจบุญบารมีของท่านเจ้าคุณพระนพิสีพิศาลคุณ ก็เริ่มซบเซา ศรัทธาลดถอยลง

ต่อมาเมื่อท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ได้รับอาราธนาให้มาเป็นเจ้าอาวาสปกครองวัดเจติยหลวง จึงได้กู้ศรัทธากลับคืน ได้พัฒนาวัดเจติยหลวง จนเจริญรุ่งเรือง และเป็นศูนย์กลางของคณะสงฆ์ธรรมยุตในภาคเหนือมาจนทุกวันนี้

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ได้รับอาราธนาเดินทางมาเชียงใหม่พร้อมกับท่านเจ้าคุณ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ในครั้งนั้นด้วย ส่งผลให้ท่านได้ใช้เวลาหลักสิบกว่าปีเพียร และเผยแพร่ธรรมอยู่ในท้องถิ่นรอบนอกของเชียงใหม่มาจนถึง ๑๒ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๘๒ ดังกล่าวแล้วข้างต้น

ก่อนจะตามรอยบาทหลวงปู่มั่น ช่วง ๑๒ ปี ในเชียงใหม่ ตามเจตนารมณ์ของหนังสือเล่มนี้ ผมขอ นำท่านไปรับทราบเรื่องของวัดเจติยหลวง เรื่องของท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ รวมทั้ง

ประวัติศาสตร์ล้านนาโดยย่อ เป็นการปูพื้นฐานในด้านสถานที่ที่เกี่ยว
 เลี่ยก่อน

บางท่านที่ภาวนาก้าวหน้าพอสมควร อาจจะสามารถมองเห็น
 ภาพในอดีตถึงความเกี่ยวพันขององค์หลวงปู่มั่น กับล้านนา และ
 ยิ่งกว่านั้นอาจจะเห็นความเกี่ยวพันของตัวเอง อยู่ในเหตุการณ์
 ประวัติศาสตร์นั้นๆ ด้วย

ที่ผมพูดถึงนี้ เป็นเรื่อง **อุตรีมนุสธรรม** ครับ! เป็นความสามารถ
 เฉพาะตัวที่เหนือมนุษย์ธรรมดาสามัญ ซึ่งเป็นรลชาดอรร่อบบนเส้นทาง
 การปฏิบัติภาวนา มั่นมหัศจรรย์และน่าสนใจ แต่พระท่านไม่ให้ไปยึด
 ไปหลงไปติด เดี่ยวจะไปไม่ถึงเป้าหมายตามแนวทางพระพุทธศาสนา
 แล้วจะว่าไม่เตือน!

พระครูพุทธิโสภณ (บุญป๋น)

(นักประวัติศาสตร์ล้านนาไทย) สองพระเถระผู้ปกครองคณะ**หอธรรม**

ต่อจาก**พระนพีสีพิศาลคุณ** (พระมหาคำปึง)

และ พระมหามหิณวฑูตฉินยาโณ

ตำนานพระธาตุ วัดเจติยंहलग

ผมได้รับเอกสารถ่ายสำเนาเรื่อง “ตำนานพระธาตุวัดเจติยंहलग” จากท่านผู้ใจบุญท่านหนึ่ง จำไม่ได้ว่าเป็นท่านใด ก็ต้องขอขอบพระคุณมาก ได้รับมาเมื่อไรก็จำไม่ได้อีกเช่นกัน

ตำนานดังกล่าวเขียนที่หน้าปกว่า “หนังสือสนามอักษรกรรมภาค ๒ เรื่อง ตำนานพระธาตุวัดเจติยंहलग เขียนใหม่ เจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจันท) โปรดให้ พระครูนพสีพิศาลคุณ กับพระมหาหมื่น ตรวจชำระต้นฉบับเก่าพิมพ์ขึ้นไว้เพื่อเป็นที่ระลึก สำหรับเป็นสมบัติของวัดต่อไปเมื่อหน้า พุทธศักราช ๒๔๗๓ พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีหงส์”

สำหรับพระครูนพสีพิศาลคุณ ที่ระบุข้างต้น เป็นคนละองค์กับท่านเจ้าคุณพระนพสีพิศาลคุณ (พระมหาคำปิง) ที่กล่าวถึงเมื่อตอนที่ผ่านมา ส่วนพระครูนพสีพิศาลคุณองค์หลังนี้ ท่านชื่อ ทอง โขสิโต เป็นเจ้าอาวาสวัดเจติยंहलग องค์ที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ เข้าใจว่าเป็นอยู่แค่ปีเดียว

(เจ้าอาวาสวัดเจติยंहलगองค์แรกคือ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๗๔, องค์ที่สอง หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เป็นเจ้าอาวาสปี ๒๔๗๕ ปีเดียวแล้วออกธุดงค์ ส่วนหลวงพ่อพระพุทฺธพจนวราภรณ์ เป็นเจ้าอาวาสองค์ที่ ๗ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึงปัจจุบัน)

ผมจะขอคัดลอก**ตำนาน** มาค่อยๆนำเสนอ ขอให้ท่านค่อยๆ
อ่านพิจารณา ตัวสะกดการันต์ ผมขอคงไว้ตามเดิมไม่ได้สะกดผิด
นะครับ รับรอง เพราะเป็นภาษาหนังสือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๓ โน่น
แหละครับ

เริ่มต้น **ตำนานพระธาตุวัดเจดีย์หลวง** เชียงใหม่ มีดังนี้ : -

“มนสิลิตวา วนุทเนยฺย สทุมมคณฺตุตมํ

สกุจจํ กเถสสามิ เจติยํ อตฺถูปตฺติ ถปนฺนํ

ข้าจะกล่าวตำนาน **มหาเจดีย์** ใน**โชติการาม**โดยลำดับในกาล
ครั้งหนึ่ง เมื่อ**พระเจ้าศรีธรรมโศกราช** เสนาสนูปถัมภก ยกย่อง
พระพุทธศาสนา ภิกษุ ๘ องค์ มี **พระโสณะ** แล **พระอุตตระเถร** เป็น
ประธาน นำเอาพระบรมธาตุมาบรรจุในที่นี้”

ชื่อพระเถระ ๒ องค์ข้างต้นคือ **พระโสณะเถระ** กับ **พระอุตตระ**
เถระ ซึ่งในตำนานประเทศสยามกล่าวว่า มาตั้งสอนศาสนาพุทธใน
สยามเป็นครั้งแรกราว พ.ศ. ๕๐๐ มีโบราณวัตถุที่พอสันนิษฐาน คือ
๑.พระปฐมเจดีย์ ที่นครปฐม **๒.พระมหาธาตุ** ที่นครศรีธรรมราช
และ **๓.พระธาตุเจดีย์หลวง** ที่เชียงใหม่

ส่วน **โชติการาม** เป็นชื่อเดิมของวัดเจดีย์หลวง

ใน**ตำนานพระธาตุวัดเจดีย์หลวง** ดำเนินเรื่องต่อไปว่า : -

“ในกาลครั้งนั้น มีมุนษย์ผู้หนึ่งอายุได้ ๑๒๐ ปี มีใจเลื่อมใส
ก็แก้เอาผ้าห่มชุบน้ำมันจุกบุชชา จึงมีคำทำนายว่า ต่อไปข้างหน้าฐานะ
ที่นี่จักเป็นอารามใหญ่ชื่อว่า **โชติการาม** พวกทมิฬทั้งหลายก็เลื่อมใส

เอาเข้าของบုชาพระธาตุพระพุทธรเจ้า ก่อเจดีย์หลังหนึ่งสูง ๓ ศอกไว้เป็นที่สักการบูชา ในกาลนั้นบ้านเมืองที่นี้ยังเป็นบ้านเมืองของพวกเขาทุกทีที่ทั้งหลายอยู่ๆ”

นี่เป็นการเริ่มต้น ก่อนการสถาปนาอาณาจักรล้านนา สถานที่นั้นยังรกร้าง ผู้คนยังไม่เจริญ พระมหาเถระ ๒ รูปตั้งกล่าว เริ่มต้นก่อพระเจดีย์สูง ๓ ศอก แล้วบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ให้ผู้คนได้กราบไหว้ พร้อมทั้งมีคำทำนายว่า สถานที่นี้ต่อไปข้างหน้าจะเป็นอารามขนาดใหญ่แล้วใช้นิมิตที่มีผู้สละผ้าห่มจุดบูชา พระบรมธาตุนั้น

ที่นั่นจึงได้ชื่อว่า **โชติการาม** คือ **อารามที่มีแสงสว่างช่วงโชติ**

พระธาตุวัดเจดีย์หลวง ถ่ายจากที่สูง

ถึงยุคสมัย อาณาจักรล้านนา

เหตุการณ์ต่อมาเมื่อพญามังราย แห่งแคว้นโยนก ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเชียงรายได้เข้ายึด อาณาจักรหริภุไชย แล้วสถาปนาอาณาจักรล้านนา ตั้ง นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่ เป็นเมืองหลวงแล้วพระองค์ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์องค์แรกของอาณาจักรล้านนา

ข้อความในตำนานพระธาตุดัตต์เจดีย์หลวง ตอนต่อไป มีดังนี้

“ที่นี่จะกล่าวราชวงศ์นพบุรี (นพบุรี) ผู้เป็นศาสนูปถัมภกสืบๆ กันมา ในกาลครั้งหนึ่ง ยังมีพระยาตนหนึ่งชื่อว่ามังราย เป็นบุตรพระยาลาวเมง อยู่เมืองเชียงรายได้มาปราบเอาเมืองหริภุไชย (ลำพูน) ได้แล้ว ต่อมาได้มาสร้าง เมืองเชียงใหม่ ได้เป็นพระมหากษัตริย์ในเมืองเชียงใหม่ได้ ๒๕ ปี ถัดนั้นลูกพระยามังรายชื่อ มังคราม เปนพระยาแทนได้ ๑๕ ปี ถัดนั้น... ฯลฯ...”

ในตำนานนี้ได้กล่าวถึงพระนามของกษัตริย์ล้านนาเรียงตามลำดับรวม ๑๕ องค์ กษัตริย์ทุกพระองค์ต่างให้ความอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี

ตำนานได้ย้อนไปกล่าวถึงเหตุการณ์ในสมัย **พระเจ้ากือนา** กษัตริย์ลำดับที่ ๖ ของล้านนา ดังนี้

“...ท้าวพระยา ๑๕ คน อันเป็นกษัตริย์ในเมืองเชียงใหม่นี้ ส่วนกษัตริย์ตนถ้วน ๖ ชื่อว่า **กือนา** เป็นกษัตริย์ชอบศราษธรรม ครั้น**จติ**แล้วก็ได้ไปบังเกิดเป็นรุกขเทวดาอยู่ที่ต้นไม้โคจรต้น ๑ ใกล้หนทางที่จะไปเมือง**พุกาม**...”

(**จติ** หมายถึง ตาย นะครับ **พุกาม** หรือ**พุกาม** ก็หมายถึงประเทศพม่า และ **นิโครธ** คือต้นไทร ครับผม)

“ในกาลนั้น มีพ่อค้าชาวเชียงใหม่พวก ๑ ไปจาก**เมืองพิงเซียงใหม่** (เรียกตามน้ำแม่ปิง หรือ พิง) เพื่อจะไปค้าขายใน**เมืองพุกาม** จึงพากันเข้าพักอยู่ใกล้ต้นไม้โคจรนั้น

เมื่อนั้น **รุกขเทวดา** ตนนั้นก็แสดงตนให้ปรากฏแล้วก็ถามพ่อค้าว่า สู่ท่านพ่อค้าทั้งหลายมาจากเมืองเชียงใหม่แล้วจะเลยไปที่ใด

เมื่อนั้นพ่อค้าผู้เป็นนายจึงขานตอบเทวดาว่า ตูซำทั้งหลายมาจากเมืองพิงเซียงใหม่ มาถึงฐานะที่นี่แล้วจะเลยไปสู่เมืองพุกามเพื่อการค้าขาย

เมื่อนั้น **รุกขเทวดา** จึงกล่าวว่า **ตนเรานี้ คือ ท้าวกือนา ผู้เป็นพ่อของพระยาแสนเมืองมา ผู้เป็นพระยาเจ้าแห่งท่านทั้งหลาย เมื่อเราจติตายแล้วได้มาเกิดเป็นรุกขเทวดา ได้มาอยู่วิมานในต้นไม้โคจร**

ท่านทั้งหลายไปสู่เมือง**พุกาม**แล้ว กลับมาสู่**เมืองพิงเซียงใหม่**จงบอกแก่ลูกเรา**พระยาแสนเมืองมา** ให้ลูกเราสร้างพระเจดีย์หลังหนึ่งให้สูงกว่าเจดีย์ทั้งหลาย ให้คนอยู่ไกลประมาณ ๒ พันดูเห็น ให้สร้างในที่ท่ามกลางเวียง แล้วจงอุทิศส่วนบุญกุศลนั้นมาถึงเราเถิด เราจะได้ไปบังเกิดในเทวโลก ด้วยบุญกุศลนั้นแลฯ”

พระเจ้ากือนา กษัตริย์ล้านนาลำดับที่ ๖ ครองราชย์ได้ ๒๗ ปี แล้วพระโอรสชื่อ **พระเจ้าแสนเมืองมา** ก็ครองราชย์ต่อไปอีก ๑๖ ปี, กษัตริย์ลำดับที่ ๘ คือ **พระเจ้าสามฝั่งแกน** ครองราชย์ ๔๐ ปี, แล้วจึงถึง **พระเจ้าติโลกราช** กษัตริย์ลำดับที่ ๙ ครองราชย์ต่อไปได้ ๒๕ ปี

ผมลำดับกษัตริย์ล้านนาให้ดูถึงลำดับที่ ๙ ให้ดูล่วงหน้าไปก่อน แล้วเชิญติดตามเรื่องราวต่อไปครับ

อ้อ! ที่ว่า “ให้สร้างพระเจดีย์ให้สูง...” ให้คนอยู่ไกล **ประมาณ ๒ พัน** ดูเห็น”

ก็ไม่ทราบว่ ๒ พันอะไร ถ้าหน่วยเป็น **เส้น** ก็คำนวณได้ว่า ๒๕ เส้น เท่ากับ ๑ กม. แล้ว ๒,๐๐๐ เส้น ก็เป็น ๘๐ กม. ดูจะไกลเกินไป คงเป็นไปได้

ถ้าหน่วยเป็น **วา** ๒,๐๐๐ วาก็เป็น ๑๐๐ เส้น คิดเป็น กม. ก็ได้ ๔ กิโลเมตร ก็น่าจะเป็นไปได้

เดี๋ยวดูกันต่อไปครับ!

๗.

เริ่มต้น สร้างพระมหาเจดีย์

ในตำนานฯ มีต่อไปว่า :-

“เทวดาสั่งดังนั้นแล้วก็อันตรธานหายไปในที่นั้น พ่อค้าทั้งหลาย รู้จักว่าเป็น**พระยาภิอนา**แท้ เขาก็ยินดีทุกคน เขาก็ไปสู่ที่อันเขา ประสงค์ แล้วก็กลับคืนมา**เมืองพิง** อันตนอยู่แล้ว เขาก็บอกข่าวสาส์น ทั้งหมด ตามคำเทวดาสั่งมาทุกประการแก้มหาเสนา ๆ ก็นำคำนั้น ขึ้นกราบทูล**พระยาแสนเมืองมา**

พระยาได้ยินคำนั้นก็ยินดีมากนัก จึงเสด็จไปดูที่อันควรจะ สร้างพระเจดีย์

ก็เห็นเจดีย์หลังหนึ่ง อันสร้างไว้ครั้ง**พระยาศรีธรรมมาโคกราช** มีใน**ทักษิณทิศ** แห่งราชมณฑลเข็รเปนท่ามกลางเวียง ตั้งแต่ก่อนมาถึงกาละบัดนี้”

ถูกแล้วครับ **พระยาศรีธรรมมาโคกราช** ก็เป็นกษัตริย์ครอง **นครศรีธรรมราช** นั่นแหละครับ และ **ทักษิณทิศ** ก็คือ **ทิศทักษิณ** ก็คือ ทิศใต้ใช่ไหมครับ?

ก็ขอให้กลับไปอ่านบททวนในตำนานตอนที่ ๑ ที่ว่า **พระปฐมเจดีย์** ที่นครปฐม, **พระมหาธาตุ** ที่นครศรีธรรมราช และ **พระธาตุเจดีย์หลวง** ที่เชียงใหม่ สร้างในยุคสมัยเดียวกัน

และในยุคสมัยนั้น ดินแดนที่เรียกว่า **สุวรรณภูมิ** คือ ไทย ลาว เขมร ญวน พม่า และมาเลเซีย ทุกวันนี้แน่นอน ตอนนั้นอยู่ภายใต้ อิทธิพลของ **ขอม** ครั้น มีศูนย์กลางอยู่ที่ **ละโว้** หรือ **ลพบุรี** ทุกวันนี้ และ **พระนางจามเทวี** ที่เคยเป็นกษัตริย์หญิงปกครองอาณาจักรศรีภูมิไชย (ลำพูน) ก็เป็นธิดาของกษัตริย์ขอมแห่ง **ละโว้** นั่นเอง

อู๊ย! พูดถึงประวัติศาสตร์แล้วมันเขี้ยว เดียวจะนอกเรื่องไปมาก กลับไปดู **ตำนานพระธาตุวัดเจดีย์หลวง** กันต่อ นะครับ

เรามาถึงว่า **พระเจ้าแสนเมืองมา** ไปดูสถานที่ตามที่พ่อค้า เล่าบอก ก็พบเจดีย์เก่าแก่อยู่มาก **กลางเวียง** จริงๆ ตั้งอยู่ในวัดเล็กๆ ชื่อ **โชติการาม** เป็นที่ประดิษฐาน **พระบรมสารีริกธาตุ**

“...อารามนี้เป็นแต่อารามน้อย ชื่อว่า **โชติการาม** ๆ นี้เป็นที่ ถาบันนาธาตุของพระพุทเจ้า ไม่เป็นที่สาธรรณาคณแลสัตว์ทั้งหลาย ไม่ถ่ายอุจจาระแลปัสสาวะใกล้ได้ เพราะมีเทวดารักษา ครั้นถึงกาล เมื่อศาสนาจะรุ่งเรืองเทวดาจึงเข้าบันดลพระไทย (พระทัย) **พระยาแสนเมืองมา** ให้มีใจสาทะยินดีใน **โชติการาม** ที่นี้

ท่านจะใคร่สร้างให้เปนมหาเจดีย์หลังใหญ่ จึงปลงพระราช อาชญาแก่เสนาอำมาตย์ทั้งหลาย ให้ชำระแค้นทางบัดกวดที่นั่นให้ตั้งมา แล้ว ให้ขุดรากพระเจดีย์ลงให้บริบูรณ์เต็มด้วยหินแลทรายแล้วให้ ตอกดำให้แน่นราบเสมอดีแล้ว **ในขณะนั้นอัศจรรย์ทั้งหลายมีแผ่นดินไหว เป็นต้น ก็เกิดมีด้วยอำนาจแห่งธาตุของพระพุทเจ้า...**”

พระเจ้าแสนเมืองมา ให้สร้างต้นโพธิ์เงิน-โพธิ์ทองขนาดใหญ่เท่าพระองค์ยืน ตั้งพระพุทธรูป พร้อมด้วยแก้วแหวนเงินทองของมีค่าต่างๆ ถวายเป็นเครื่องบูชา แล้วก็สร้างพระเจดีย์ครอบ :-

“...พระยาภิให้สร้างแปลง**ต้นมหาโพธิ์**พิมพ์ต้น ๑ มีลำต้นแล้วด้วยเงิน มีใบแลยอดแล้วด้วยทองคำทั้งมวลสูงเท่าตนพระยายืนแล้วให้สร้าง**พระพุทธรูป ๒ องค์** องค์ ๑ แล้วด้วยเงิน องค์หนึ่งแล้วด้วยทองคำ พร้อม**เครื่องบูชา**เปนนั่นมากกว่ามากนัก

ในกาลนั้น **พระพุทธศาสนา**ล่วงแล้ว ๑๙๓๔ พรรษา (หมายถึง พ.ศ. ๑๙๓๔) ตรงกับจุลศักราช ๗๕๒ ปีมะเมีย ไทยว่ากฏสง่าเดือน ๗ ขึ้น ๘ ค่ำ วัน ๔ ฤก ๘ ตัว ชื่อบุสสยะ **ยามตะวันเย็นเปนมยามดี**

พระยาเจ้าพร้อมด้วยเสนาอำมาตย์ แลสมณพราหมณ์ แลนักบุญทั้งหลาย ช่วยกันยกเอา**มหาโพธิ์**พิมพ์ต้นนั้นไปตั้งไว้ในท่ามกลาง**เจดีย์มูล**นั้นแล (มูล ก็คือ ฐาน ครับ) ก็นิมนต์**พระพุทธรูป ๒ องค์**นั้นประดิษฐานไว้ที่**เค้า** (โคนต้น) ไม้มหาโพธิ์พิมพ์นั้น พร้อมด้วยเครื่องบูชาเปนนั่นมากแล้ว **พระยาภิให้แรกก่อพระมหาเจดีย์วันนั้นแล** ก่อ**พระมหาเจดีย์**ขึ้นถึงมุงนานได้ ๑๐ ปี ยังมีสำเร็จ พระยาภิถึง**อนิจจกรรม**ไปแลฯ”

เป็นอันว่าพระยาแสนเมืองมาให้ก่อพระเจดีย์ไปเรื่อยๆ ใช้เวลา ๑๐ ปีก็ยังไม่เสร็จ แล้วก็สิ้นรัชกาลไป

ก่อสร้างเจดีย์ เสร็จในเวลา ๑๔ ปี

เมื่อพระเจ้าแสนเมืองมา สวรรคตแล้ว พระเจ้าสามฝั่งแกน พระโอรสขึ้นครองราชย์เป็นลำดับที่ ๘ ก็ทรงสร้างพระมหาเจดีย์ต่อไปอีก ๔ ปี จึงสร้างเสร็จ

“ต่อจากนั้นมา พระยาสามฝั่งแกน กับทั้งพระมารดาได้เป็นพระยาแทนในเมืองพินนี้ ในกาลนั้น พ.ศ. ๑๙๕๑ ปีกุญ ไทยว่าปีเมืองไค้ พระนางติโลกจุตา เป็นผู้สำเร็จราชการ เพราะพระยาสามฝั่งแกนยังทรงพระเยาว์อยู่

พระนางจึงโปรดให้ก่อสร้างเจดีย์ แต่หน้ามุขประสาทขึ้นไปอีกนานได้ ๔ ปี ถึงปีเถาะ ตรีศกเพ็ญ เดือน ๑๐ พ.ศ. ๑๙๕๕ พระนางก็ให้ยกฉัตรยอดมหาเจดีย์อันแล้วด้วยทองคำหนัก ๘๙๐๒ เลี้ยวคำ ทั้งเอาแก้ว ๓ ลูกชุนุมกันใส่ยอดพระมหาเจดีย์นั้นแล

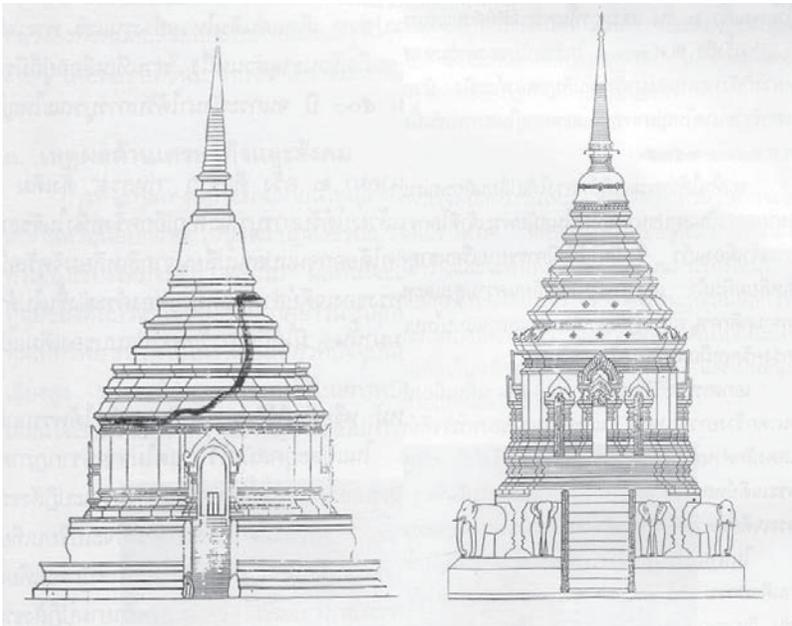
มหาเจดีย์นั้นกว้างได้ ๒๐ วาทุกด้าน ส่วนสูงนับแต่ธรณีถึงยอด ๓๙ วา

พระมหาเจดีย์นั้นประดับด้วยชุ้มประตู่ทั้ง ๔ ด้าน มีบันได ๔ ด้าน มีรูปนาค ๘ ตัวๆ ละ ๕ หัวอยู่ใน ๒ ข้างบันได มีราชสีห์ ๔ ตัวยืนคำตีนชายปราสาท มีรูปช้าง ๒๘ ตัว

มหาเจดีย์นั้นปรากฏแก่คนทั้งหลายอันอยู่ไกล ๒ พันวา ดูก็ แลเห็น...

เป็นอันว่าการสร้างพระมหาเจดีย์ใช้เวลาก่อสร้างนาน ๑๔ ปี
ความสูง ๓๙ วา มองจากระยะห่าง ๒ พันวาหรือระยะทาง ๔ กิโลเมตร
ก็สามารถมองเห็นได้ ตามคำที่วิญญูณของพระเจ้ากือนาบอกเอาไว้
จริงๆ

(ซ้าย) แบบสันนิษฐานพระเจดีย์วัดเจดีย์หลวง ก่อนหักโค่นลง ตามเส้นรอยกลางภาพ
และ (ขวา) เจดีย์วัดเชียงมั่น นำมาเปรียบเทียบการสันนิษฐาน

ก่อสร้างพระวิหาร และพระอัญญาสารส

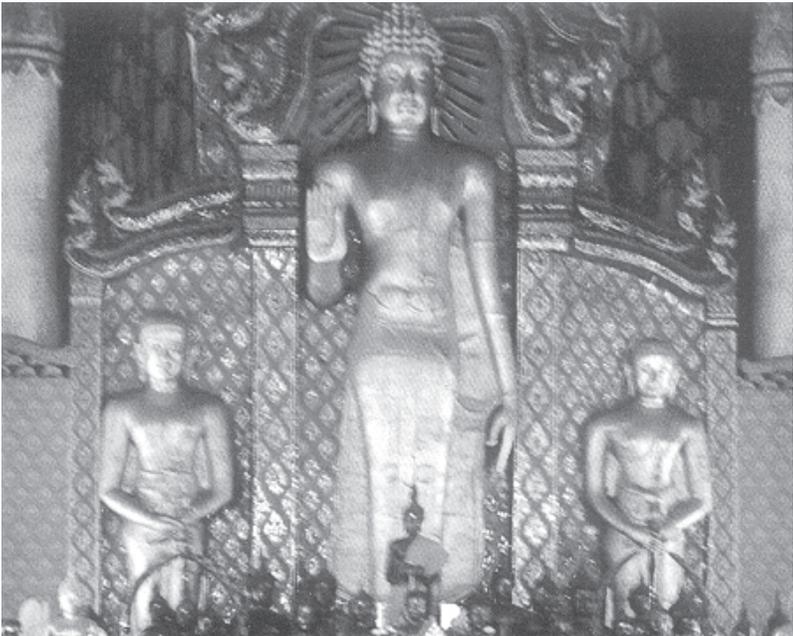
หลังจากสร้างพระมหาเจดีย์เสร็จแล้ว พระนางติโลกจุตา ซึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนกษัตริย์บุตรชาย คือ พระเจ้าสามฝั่งแกน ที่ยังทรงพระเยาว์อยู่

ประวัติตรงนี้ก็สำคัญ ก็ขอคัดลอกมาเสนอต่อป็นนี้ครับ

“...ลำดับถัดแต่นั้นมา พระนางติโลกจุตา ก็ให้สร้างวิหารหลังหนึ่ง แล้วพระนางจึงให้หล่อพระองค์หนึ่งสูง ๑๘ ศอก กับตั้งอัครสาวก ๒ องค์ ประดิษฐานไว้ในวิหารนั้นแล้ว

พระนางก็ถวายทีนาคและคนครัวไว้อุปฐากพระเจดีย์และพระวิหารหลวงให้เป็นพุทธบูชา แล้วพระนาง**ฉลองพระมหาเจดีย์**เจ้าด้วยเข้าของเป็นอันมาก ก็ตรวจน้ำตกเหนือแผ่นดิน อุทิศส่วนบุญนั้นถวาย**แต่พระยาแสนเมืองมา** และถวายแก่**พระยาก็อนา**ผู้เป็นพระบิดาแห่งพระยาแสนเมืองมา

ส่วนอุทิศส่วนบุญนั้นถึงแก่อินทร์ พรหม สมณะพราหมณ์ ฤาษี วิชาธร และนางธรรณี และชาวยุทธ์ประชาทั้งหลายอันตายไปแล้ว

พระวิหารวัดเจติยหลวง ภายหลังการบูรณะ และพระอัญญาส พระประธานในพระวิหาร

พระนางเจ้าก็ปรารถนา อรหันตาคิคุณพร้อมกับปฏิสัมภิทาญาณ ตั้งแต่ฉลองพระเจดีย์มาแล้วได้ ๓๗ ปี นางมหาเทวีก็ถึงอนิจจกรรมไปแล้ว...”

ปรากฏว่าหลังการฉลองพระมหาเจดีย์ได้ ๓๗ ปี พระนางเจ้า **ติโลกจุตา** ก็สิ้นพระชนม์ พระนางปรารถนาเป็นพระอรหันต์ พร้อมกับ ปฏิสัมภิทาญาณ

ก็มีเรื่องมหัศจรรย์คราวหล่อ**พระอัฐวารส**พระพุทธรูปยืน สูง ๑๘ ศอก พระประธานในพระวิหารที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ ดังนี้ : -

“ครั้งเมื่อหล่อพระพุทธรูปยืน ๑๘ ศอกนั้นพระเถระชื่อ**นราจារิยะ**ผู้เป็นเจ้าของเจ้าอาวาส ท่านใคร่ลองดูบุญญาภิหารของท่าน **กระทำสัตยาธิษฐานแล้วอุ้มเอาเข้าทองอันร้อนด้วยมือ ยกขึ้นตั้งเหนือหัวนำไปหล่อ เบ้านั้นก็ไม่ทำให้ร้อนไหม้**

คนทั้งหลายเห็นแปลกดังนั้น ก็เกิดอัศจรรย์ก็พากันสาธุการ เอิกเกริกทั่วเวียงทั้งมวญ ว่าพระมหาเถระเจ้าของเรามีบุญมากนัก

ในกาลนั้น พระมหานราจาริยะ เถระเจ้าก็ปรารถนาเพื่อสัพพัญญูอันนั้นแลฯ”

พระมหานราจาริยะเจ้าอาวาสวัดในสมัยนั้นท่านปรารถนาเป็นพระพุทธรเจ้า จึงต้องเวียนว่ายตายเกิดไปอีกหลายภพชาติ เพื่อสร้างบารมี เป็นพระโพธิสัตว์ไปจนกว่าบารมีจะเต็ม_อันนี้ผมว่าเองครับ!

อ้อ! **วัดเจดีย์หลวง** ในครั้งกระนั้น ปรากฏชื่อเรียกว่า **สิริภูวาม** หรือ **สิริราชกุฎเจดีย์** เป็นที่ประทับของพระสังฆราชแห่งล้านนาครับ

สรุปตำนานพระธาตุ วัดเจดีย์หลวง

ผมเห็นจะต้องขอสรุปตำนานพระธาตุวัดเจดีย์หลวงไว้ในตอนนี้ เพราะขึ้นคัลดอกต่อไปก็จะยาวมาก เอาเป็นว่าน่าสนใจและมีคุณค่าควรแก่การศึกษาจริงๆ ท่านที่สนใจต้องการศึกษาในรายละเอียดก็ขอเชิญที่ห้องสมุดของวัดเจดีย์หลวงในเมืองเชียงใหม่ได้ครับ

โดยสรุป พระธาตุเจดีย์หลวง สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๑๙๓๔ โดยพระเจ้าแสนเมืองมา กษัตริย์รัชกาลที่ ๗ ราชวงศ์มังราย ซึ่งครองราชย์ระหว่างปี พ.ศ. ๑๙๓๑-๑๙๔๔ พระองค์สร้างเจดีย์เพื่อถวายกุศลแก่ พระเจ้ากือนา พระราชบิดา ใช้เวลาก่อสร้าง ๑๔ ปี แรกสร้างเป็นเจดีย์ที่ไม่ใหญ่โตนัก องค์เจดีย์เป็นทรงสี่เหลี่ยม ฐานกว้าง ด้านละ ๑๔ เมตร สูง ๒๔ เมตร

มาถึงสมัยพระเจ้าติโลกราช รัชกาลที่ ๙ ราชวงศ์มังราย (ครองราชย์ ๑๙๔๕-๒๐๓๐) ได้ให้สร้างเสริมองค์เจดีย์ให้สูงใหญ่ขึ้น โดยถือเอาอย่าง “พุทธศิลป์สถาปัตยกรรมโลหะปราสาท” ของลังกา เป็นหลัก เริ่มลงมือสร้างต่อในปี พ.ศ. ๒๐๒๒ และเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๐๒๔ ได้ขยายฐานให้กว้างออกไปเป็นด้านละ ๕๖ เมตร สูง ๘๐ เมตร มี ชุ่มจรรยา หรือ มุข ทั้ง ๔ ทิศ

ซุ้ม หรือมุขด้านตะวันออกเป็นที่ประดิษฐาน **พระแก้วมรกต** ก็คือ **พระพุทธรูปมหาเมธีรัตนปฏิมากร** องค์ที่ประดิษฐานที่**วัดพระแก้ว** ในพระบรมมหาราชวังในกรุงเทพฯ นี้แหละครับ

ก่อนหน้านั้น**พระแก้วมรกต** ประดิษฐานอยู่ที่ลำปางที่**วัดพระธาตุดอนเต้า** ถ้าใครเคยไปนมัสการก็จะทราบเรื่องราวได้ดี (เท่าที่ผมสังเกต ผู้ไปชมส่วนใหญ่จะไปกราบเฉพาะองค์พระธาตุแล้วก็กลับ ผมอยากแนะนำให้เข้าไปดูโบสถ์ที่ใหญ่โตและงดงามมาก ดูพิพิธภัณฑสถานศิลปะของวัด ดูตำนานเรื่องพระแก้วมรกต ศึกษาเรื่องราวของพระนางสุชาดา และวัดเก่าคือ**วัดสุชาดาราม** ที่อยู่ในบริเวณนั้นด้วย เพียงแต่ไปกราบแล้วอธิษฐานขอพรเท่านั้น คงไม่ได้อะไรกลับไปมากหรอกครับ เสียหายที่อุตสาหะไปจนถึงแล้ว!)

พระเจ้าติโลกราช ได้ัญเชิญ**พระแก้วมรกต** มาจากลำปาง แล้วประดิษฐานใน**พระวิหาร** ของ**วัดเจติยหลวง** ๑ ปี จึงัญเชิญพระองค์ท่านขึ้นประดิษฐานในซุ้มด้านตะวันออก บนเจดีย์ นานถึง ๗๙ ปี รวมเป็นเวลา**ที่พระแก้วมรกต**ประดิษฐานอยู่ในเชียงใหม่เป็นเวลา ๘๐ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๐๑๑-๒๐๙๑

ที่ท่านที่ไป**วัดเจติยหลวง** คงจะตั้งคำถามว่า**ยอดพระมหาธาตุเจดีย์หายไปไหน?** เห็นเหลือแค่ครึ่งองค์เท่านั้นเอง เรื่องมีอยู่ว่า

ในปี พ.ศ. ๒๐๘๘ สมัย**พระนางจิริประภาเทวี** รัชกาลที่ ๑๕ ราชวงศ์มังราย (ครองราช ๒๐๘๘-๒๐๘๙) ได้เกิดพายุลมแรงฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน และเกิดแผ่นดินไหวใหญ่ ทำให้ส่วนยอดขององค์พระเจดีย์พังลง เหลือเพียงครึ่งองค์ ซึ่งก็เกิดรอยแตกร้าวทั่วทั้งองค์พระเจดีย์ สุดท้ายจะทำการซ่อมแซมได้ จึงถูกปล่อยให้อยู่ใน

สภาพเจดีย์ร้างปรักหักพังและทรุดโทรมอยู่เช่นนั้นนานกว่า ๔๐๐ ปี เป็นเรื่องที่น่าเศร้าและน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง

การบูรณะ ตามสภาพที่เห็นในทุกวันนี้ เพิ่งมาทำในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ นี้เอง

ใครที่ยังไม่เคยไป**วัดเจดีย์หลวง** ควรหาโอกาสไปให้ได้นะครับ โบราณสถานในวัดเจดีย์หลวงที่**กรมศิลปากร**ขึ้นทะเบียนไว้ ก็มี **พระธาตุเจดีย์หลวง เจดีย์ราย ๒ องค์ พระวิหารหลวง พระอัฐฐารส พระพุทธไสยาสน์ วิหารเสาอินทิล**

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ คณะศิษย์ยังได้สร้าง **มณฑปหลวงปู่มั่น** สำหรับประดิษฐานอัฐิธาตุ และรูปเหมือนของหลวงปู่ด้วย ต้องไปดูเอง และไปศึกษาเองครับ!

วิหารหลวงปู่มั่น ที่วัดเจดีย์หลวง

ก่อสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และสร้างใหม่บริเวณที่หลวงปู่เคยพำนัก

ประวัติศาสตร์ล้านนา

ในเมื่อผมจุดชนวนประวัติศาสตร์เรื่องตำนาน **พระมหาธาตุ วัดเจ็ดยักษ์หลวง** แล้ว ก็ขอต่อด้วย**ประวัติศาสตร์ล้านนา** อย่างย่อที่สุด ให้ต่อเนื่องกันไป เรื่องนี้ผมเขียนไว้นานแล้ว ไม่อยากตัดทอน ก็นำเสนอตามต้นฉบับเดิมๆ ดังต่อไปนี้ :-

ในฐานะที่**หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต** และบูรพาจารย์พระกรรมฐานได้ มาบำเพ็ญเพียรในดินแดนล้านนาเป็นเวลายาวนาน จนได้บรรลุธรรมขั้นสูงสุดที่ชาวพุทธเราปรารถนา เราชั้นลูก-หลาน-เหลน ในทางธรรมควรจะได้เรียนรู้เรื่องราวของล้านนากันบ้าง เพื่อเป็นการกตัญญูต่อดินแดนที่มีคุณในส่วนนี้

ผมยอมรับว่าผมเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยมาแคบมาก คิดว่าประเทศไทยของเรามีแค่กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา แล้วสืบต่อลงมา เป็นกรุงเทพฯ เมืองของเทวดา เท่านั้น

แท้จริงแล้วเรามีอาณาจักรล้านนาอยู่ทางเหนือ มีอาณาจักร เชียงแก้วอยู่ทางภาคอีสาน และมี ๗ หัวเมืองมลายูอยู่ทางภาคใต้ ดินแดนต่างๆ เหล่านี้เพิ่งมารวมเป็นประเทศไทยเนื้อเดียวกันในสมัยรัชกาลที่ ๗ หรือประมาณ ๗๐ กว่าปีมานี้เอง

เพื่อไม่ให้ยาวความ ผมขออนุญาตนำประวัติศาสตร์ล้านนามาเสนออย่างย่อที่สุด เพื่อพวกเราจะได้เกิดแนวความคิดอะไรได้บ้าง สำหรับท่านที่ทราบแล้วผมต้องกราบขอภัยด้วยครับ

ผมขอเริ่มต้นว่า เมื่อราว ๑,๐๐๐ ปีที่แล้ว ดินแดนประเทศไทย
ยังอยู่ภายใต้อำนาจของขอม มีศูนย์กลางอยู่ที่**เมืองละโว้** หรือ**ลพบุรี**
ในปัจจุบัน

ดินแดนทางภาคเหนือแถบที่ราบลุ่มน้ำปิง มีอาณาจักรขอมที่
เจริญรุ่งเรืองที่สุดในแถบนี้ คือ **อาณาจักรทริภุญไชย** อยู่ที่เมืองลำพูน
ปัจจุบัน ราชธิดากษัตริย์เมืองละโว้ คือ **พระนางจามเทวี** เป็นกษัตริย์
ครองเมืองทริภุญไชย ใน พ.ศ. ๑๓๑๐-๑๓๑๑ แล้วพระโอรสของ
พระนางก็ครองราชย์สืบต่อกันมา

อาณาจักรทริภุญไชย รับพระพุทธศาสนาเข้ามาจากอาณาจักร
สุโขทัยซึ่งอยู่ทางใต้ ดังนั้นศูนย์กลางความเจริญทางพระพุทธศาสนาของ
ภาคเหนือจึงอยู่ที่เมืองทริภุญไชยนี้

ตอนนั้นเชียงใหม่ เชียงราย และล้านนายังไม่เกิดครับ

ทางเหนือขึ้นไปแถบ**ลุ่มแม่น้ำกก** มีชนเผ่าที่เข้มแข็ง คือ **ไทยลัวะ**
ลูกหลานของ**ปู่จ้าวลาวจก** ตั้งอยู่ที่**เมืองเงินยาง** มีกษัตริย์**ราชวงศ์ลาว**
ปกครองสืบทอดกันมาจนถึงกษัตริย์องค์ที่ ๒๕ ชื่อ**พญามังราย** เป็น
ผู้มีความสามารถ ได้รวมเมืองเล็กเมืองน้อยในแถบนั้น แล้วจัดตั้ง
อาณาจักรโยนกขึ้น แล้วสร้าง**เชียงใหม่**ขึ้นเป็นเมืองศูนย์กลาง

พญามังราย ได้แผ่อำนาจลงมาทางใต้ จนสามารถรวมอาณาจักร
ทริภุญไชยเข้าไว้ได้ ตั้งเป็น**อาณาจักรล้านนา**ขึ้นมา ให้โอรสองค์หนึ่ง
ครองเมืองเชียงใหม่ พระองค์ลงมาปกครอง**เมืองทริภุญไชย**อยู่ได้ ๒ ปี
มอบให้ขุนนางดูแล แล้วพระองค์ไปสร้าง**เวียงกุมกาม** (อยู่ในเขตอำเภอ
สารภี ในปัจจุบัน) ใน พ.ศ. ๑๘๓๙

ทางใต้ลงมา มี ๒ อาณาจักรใหญ่ที่เป็นพันธมิตรกันอย่างแน่นแฟ้น
คือ **อาณาจักรพะเยา ปกครองโดยพ่อขุนงำเมือง** กับ **อาณาจักรสุโขทัย**
ปกครองโดยพ่อขุนรามคำแหง

อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ มีพญามังราย พ่อขุนงำเมือง และพ่อขุนรามคำแหง

พญามังราย เห็นว่าไม่สามารถแผ่อำนาจลงมาทางใต้ได้จึงได้มี
สัมพันธมิตรกับอาณาจักรพะเยา และอาณาจักรสุโขทัย แล้วร่วมกัน
สถาปนา **“นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่”** ขึ้นเป็นศูนย์กลางการปกครอง
ของอาณาจักรล้านนาตั้งแต่นั้นมา

พญามังราย ได้สร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับอาณาจักรล้านนา
ที่ตั้งใหม่ ทางใต้ขยายอาณาเขตเข้าครอบครองนครลำปางซึ่งมีอยู่เดิม
ส่วนทางเหนือได้ขยายขึ้นไปและตั้งเมืองเชียงตุง เชียงรุ้ง แล้วส่ง
ราชโอรสให้ขึ้นไปปกครอง

ล้านนา จึงเป็นอาณาจักรที่มั่นคงสืบทอดกันมา มี**เมืองเชียงราย** เป็นศูนย์กลางการปกครองทางตอนเหนือ และ**เมืองเชียงใหม่**เป็นศูนย์กลางการปกครองทางตอนใต้ ได้ตรากฎหมาย “**มังรายศาสตร์**” เพื่อวางระเบียบในการปกครองกำลังพลและการบริหารราชอาณาจักร

ด้านศาสนา พระเจ้ามังรายรับอิทธิพลพุทธศาสนาจากทริภุญไชย โปรดให้สร้างวัดวาอาราม และเจดีย์ ขึ้นมากมาย

มาถึงสมัย **พญาเกือนา** กษัตริย์พระองค์ที่ ๖ ทรงรับเอา พุทธศาสนา**ลัทธิลังกาวงศ์** จากสุโขทัยเข้ามาเผยแพร่ โดยอาราธนา **พระสุมนเถระ** ขึ้นมาจากสุโขทัย มาจำพรรษาที่**วัดสวนดอก** หรือ**วัดบุปผาราม** ที่พระองค์ทรงสร้างขึ้น ทรงสนับสนุนให้พระสงฆ์ที่มีอยู่เดิม มาศึกษาพระธรรมวินัยที่วัดแห่งนี้ แล้วทำการบวชใหม่ (บวชแปลง) ในนิกายลังกาวงศ์ทำให้การพระพุทธรูปศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก เชียงใหม่ จึงกลายเป็นศูนย์กลางพระพุทธรูปศาสนาแทนทริภุญไชย

เมื่อพระพุทธรูปศาสนา**ลัทธิลังกาวงศ์**แพร่เข้ามา ทำให้พระภิกษุชาวล้านนาสนใจศึกษาพระพุทธรูปศาสนากันมาก

ในสมัย**พระเจ้าสามฝั่งแกน** กษัตริย์องค์ที่ ๘ ได้ส่งพระสงฆ์จำนวนมากไปศึกษาพระพุทธรูปศาสนาที่ประเทศลังกา ทำให้มีพระสงฆ์ที่แตกฉานด้านพระไตรปิฎก จนสามารถจัดสังคายนาพระไตรปิฎกขึ้นได้ นับเป็นการสังคายนาครั้งที่ ๘ ของโลก

ผลงานวรรณกรรมที่สำคัญทางพระพุทธรูปศาสนาเกิดขึ้นมากมาย ในสมัยของ**พญาแก้ว** หรือ **พระเมืองแก้ว** กษัตริย์องค์ที่ ๑๑ เช่น วรรณกรรมเรื่อง **จามเทวีวงศ์** **ชินกาลมาลีปกรณ์** **เวสสันดรที่ปีหมูลศาสนา** **ปัญญาสชาดก** เป็นต้น ถือเป็น “ยุคทองแห่งล้านนา”

มาถึงสมัย**พระเจ้าติโลกราช** กษัตริย์องค์ที่ ๙ ได้รับยกย่องให้มีฐานะเป็น “**ราชาธิราช**” เท่ากับกษัตริย์พระนครศรีอยุธยา พระองค์ได้ขยายอาณาจักรล้านนาออกไปทางตะวันออก จึงได้เมือง**น่าน แพร่** ไปจนถึง**หลวงพระบาง** ทางตะวันตกขยายไปถึง**รัฐฉาน** ครอบครองเมือง**โลคา ลีป้อ ยองห้วย** ฯลฯ ด้านเหนือก็ได้**เชียงใหม่** และเมืองของ นอกจากนี้ยังได้ทำสงครามกับอาณาจักรอยุธยา ในสมัยของ**สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ** ติดต่อกันนานถึง ๒๔ ปี เอาชนะกันไม่ได้ จึงผูกสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน

ในด้านศาสนา มีความเจริญรุ่งเรืองมาก **พระเจ้าติโลกราช** ทรงออกผนวชชั่วคราว ทรงสนับสนุนคณะสงฆ์นิกายลังกาวงศ์ หรือนิกายสิงหล จนได้รับความเลื่อมใสและแพร่หลายในหมู่ประชาชน ทรงสร้างวัดขึ้นหลายวัด เช่น วัดมหาโพธาราม (วัดเจ็ดยอด) วัดป่าแดง มหาวิหาร ฯลฯ ทรงสร้างและต่อเติม**เจดีย์หลวง**ให้สูงใหญ่เพิ่มขึ้น แล้วอัญเชิญ**พระแก้วมรกต** จากลำปางมาประดิษฐานอยู่ที่นี้ **ความเชื่อเรื่องพระธาตุตามเมืองต่างๆ เป็นสายสัมพันธ์เชื่อมโยงผู้คนในรัฐเข้าด้วยกัน ก็เกิดในรัชกาลนี้เอง**

เมื่ออาณาจักรล้านนาเจริญถึงขีดสุดแล้ว ก็เริ่มเสื่อมลงในรัชสมัย**พญาแก้ว** เพราะกองทัพเชียงใหม่ทำสงครามกับเชียงตุงแล้วพ่ายแพ้ เสียชีวิตไพร่พลจำนวนมาก ช้ำเกิดน้ำท่วมเชียงใหม่ทำให้คนตาย เป็นการสูญเสียกำลังพลอย่างซ้ำซ้อน กระทบถึงความมั่นคงของบ้านเมือง

กษัตริย์ในลำดับต่อมา ก็อ่อนแอ มีการแย่งชิงราชสมบัติ ขุนนางก็มีอำนาจเหนือกษัตริย์ ศูนย์กลางแห่งอำนาจจึงระส่ำระสาย เมืองต่างๆ ในปกครองก็แยกตัวเป็นอิสระ แย่งชิงอำนาจกัน

พระมหาเทวีจิระประภา กษัตริย์ลำดับสุดท้ายของราชวงศ์มั่งราย

มาถึงสมัย**พระมหาเทวีจิระประภา** กษัตริย์องค์ที่ ๑๕ เชียงใหม่ ถูกกองทัพไทใหญ่ยกมาปล้นเวียง หัวเมืองใกล้เคียงก็ไม่ช่วยเหลือ ได้ขอความช่วยเหลือไปทางอยุธยา ก็ยกทัพมาช่วยไม่ทัน พม่ายกทัพมาล้อมเพียง ๓ วัน ก็ยึดเชียงใหม่ได้อย่างง่ายดาย

เชียงใหม่จึงตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๑๐๑ ติดต่อกันมายาวนานถึง ๒๑๖ ปี

ในช่วงที่พม่าปกครอง ไม่สามารถยึดครองล้านนาไว้ได้ตลอดเวลา คราวใดที่กษัตริย์พม่าอ่อนแอ ผู้นำชาวล้านนาก็ลุกขึ้นต่อต้านเพื่อหาทางแยกเป็นอิสระ การสู้รบจึงมีตลอดเวลา

ระยะแรก พ.ศ. ๒๑๐๑-๒๒๐๗ พม่ายอมให้เจ้านายและขุนนางเชียงใหม่ปกครองตนเอง เพียงแค่ส่งบรรณาการแก่พม่าในฐานะที่เป็นเมืองขึ้น ต้องส่งส่วย ช้าง ม้า ผ้า แพรพรรณ ไปเมืองพม่าทุกปี

ระยะที่สอง พ.ศ. ๒๒๐๗-๒๓๑๗ พม่าได้ส่งขุนนางพม่า มาปกครองและจัดเก็บผลประโยชน์จากล้านนาโดยตรง และได้แยก **เชียงใหม่**ออกไปเป็นอิสระ เป็นการตัดทอนกำลังของเชียงใหม่

มีการรวมตัวต่อต้านพม่าหลายครั้ง จนถึงปี พ.ศ. ๒๒๗๐ เชียงใหม่ก็สามารถแยกตัวเป็นอิสระจากพม่าได้ครั้งหนึ่งแล้วพม่ากลับ ยึดคืนได้ใน พ.ศ. ๒๓๐๖ คราวนี้พม่ากวาดต้อนผู้คนไปเป็นเชลยมาก จนกล่าวได้ว่า **แทบหมดเมือง**

ต่อมา **พระยาจำบ้าน** (บุญมา) ขุนนางเมืองเชียงใหม่กับ **พระยา กาวีละ** เจ้านครลำปาง พาภรรยาไปทูลต่อ **สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช** และได้ร่วมกับ **กองทัพพระเจ้าตาก** ทำการขับไล่พม่าออกจากเชียงใหม่ ได้สำเร็จในปี พ.ศ. ๒๓๑๗ ต้องใช้เวลาอีก ๓๐ ปี จึงสามารถขับไล่พม่า ออกจากเชียงใหม่ได้หมดสิ้น เป็นการ **สิ้นสุดอิทธิพลของพม่าในล้านนา**

เฮ้อ! เหนื่อยนะครับ ดินแดนที่อุดมสมบูรณ์และร่มเย็นแห่งนี้ มีการทำสงครามรบพุ่งกันตลอดเวลา ท่านที่หนึ่งสมาธิจนถึงขั้น คงจะ ประจักษ์ได้ว่า แทบทุกตารางนิ้วในดินแดนล้านนา ล้วนแต่เคยเป็น สมรมุมิรบทั้งสิ้น ลองใช้ตาในดูเถิดครับ ที่ไหนที่ไม่มีคนตายบ้าง? บางท่านคงประจักษ์ด้วยตัวท่านเองว่า เคยร่วมสงครามตรงไหนๆ มา บ้างแล้ว คงจะทราบได้ดีนะครับ เป็นเรื่อง **ปัจจัยตั้ง** คือ **รู้ได้เฉพาะตัว** ครับ เรื่องเหล่านี้แม่ไม่ใช่แก่นธรรม แต่เป็นตัวชურส หรือความอวร้ายใน ทางพระพุทธศาสนา ทางพระเรียกว่า **อุตรินุสธรรม** คือ **ธรรมที่เหนือ คนธรรมดา** ทุกคนที่ปฏิบัติตรงตามแนวทางของพระพุทธองค์จะต้อง **ได้รู้ได้เห็น** ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้ การปฏิบัติธรรมจะแห้งแล้งจืดชืดมาก ผมจึงขอบอกว่าแม่ไม่ใช่ **อาหารหลัก** แต่ก็เป็นตัว **ปรุงรส** แต่ควรระวัง **ท่าน ไม่ให้หลงยึดติดครับ** เมื่อรู้แล้ว ก็ผ่านไป เราจึงจะพบของใหม่ได้และ

เป็นความละเอียด ความสงบ ความสุข ความสุขุมลุ่มลึก ยิ่งๆ ขึ้นไปเรื่อยๆ

ถ้าเทียบกับความสุขในทางโลกแล้วเทียบกันไม่ได้เลย อะไรที่ทางโลกบอกว่าสุข เมื่อผ่านตรงนั้นแล้ว เราก็บอกตัวเองว่า “แค่นั้นเอง” แล้วก็ไม่มีความสุขเกินนั้นอีก

แต่ทางธรรม **ความสุข** จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ สุขขึ้นๆ ละเอียด ลุ่มลึก ละมุนละม้ายขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่มีอะไรเปรียบได้ครับ

จึงบอกว่า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ต้องปฏิบัติโดยลงมือทำด้วยตัวเอง **พุทธธรรม** ไม่สามารถเข้าถึงได้ด้วยการเพียงแค่ว่า ฟัง อ่าน พุทธคิต หรือใช้จินตนาการใดๆ **แต่ต้องทำตามแนวทางของพระพุทธองค์เท่านั้น** จึงจะประจักษ์ในพุทธวจนะที่ว่า **“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา พระตถาคต”**

ขอภัยครับ พุดมากไป อย่าเชื่อผม ต้อง**ทำเอง**ครับ

เรื่องล้านนายังไม่จบ ถือเป็นกรหยุดพักยก แล้วมาดูกันต่อครับ

จากนั้นมาเชียงใหม่ก็มีฐานะเป็นเมืองขึ้นของประเทศสยาม **สมเด็จพระเจ้าตากสิน** ทรงโปรดเกล้าแต่งตั้งให้**พระยาจำบ้าน** (บุญมา) ขึ้นเป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่คนแรก หลังจากเสียดชีวิตแล้ว รัชกาลที่ ๑ ทรงแต่งตั้ง**พระยาภาววิละ** ขึ้นเป็น **เจ้าภาววิละ** เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ต่อมา

พระเจ้าภาววิละ เริ่ม “สร้างบ้านแปงเมือง เชียงใหม่” อีกครั้ง เมื่อเริ่มต้น ยังไม่มีกำลังพอที่จะรักษาเมืองได้ ก็ไปตั้งตัวที่ **เวียงป่าซาง** ขั้บไล่พม่าออกจากล้านนา พร้อมกับกวาดต้อนผู้คนจากต่างเมืองมา

เป็นกำลัง สะสมไพร่พลจนแข็งแกร่ง แล้วจึงยกครวักกลับไปสร้าง **เมืองเชียงใหม่** ขึ้นมาอีกในปี พ.ศ. ๒๓๓๙ ทำการ “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” โดยเกลี้ยกล่อมคนเชียงใหม่ที่หนีออกไปอยู่ตามป่า ตามดงให้กลับคืนเมือง แล้วทำสงครามขยายอาณาเขต กวาดต้อนผู้คน จากสิบสองปันนา ไทใหญ่ ไทลื้อ ไทเขิน และยอง เข้ามาอยู่เชียงใหม่ และขยายอาณาเขตออกไปกว้างขวาง

เชียงใหม่กลับมารุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่ง มีฐานะเป็นเมืองประเทศราช ของสยามประเทศ มี**เจ้าผู้ปกครอง**สืบทอดกันมา โดยยอมรับอำนาจของ รัฐบาลกลางในการแต่งตั้งตำแหน่งเจ้าเมืองและขุนนางระดับสูง

มาถึงสมัย**พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว** รัชกาลที่ ๕ อังกฤษได้เข้าปกครองพม่า ได้เกิดการขัดแย้งตามแนวชายแดน ทางเหนือหลายครั้ง รัฐบาลสยามได้ยินยอมทำสนธิสัญญาเชียงใหม่ กับอังกฤษถึง ๒ ครั้ง ทำให้เชียงใหม่ต้องเสียดินแดน ๑๓ หัวเมือง แถวรอบขอบล้านนาที่อุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ให้แก่อังกฤษ

รัฐบาลกลางได้ตระหนักถึงภัยคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตก จึงได้เร่งริบดำเนินการปฏิรูปการปกครอง โดยรวมหัวเมืองประเทศราช เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สำหรับการดำเนินการในเชียงใหม่ ได้ดำเนิน เป็น ๒ ระยะ

ระยะแรก พ.ศ. ๒๔๒๗-๒๔๔๒ เป็นการผนวกดินแดนล้านนา เข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสยาม โดยจัดขึ้นเป็น**มณฑลลาวเฉียง** หรือ **มณฑลพายัพ** แต่ยังมีฐานะเป็นเมืองประเทศราชอยู่ ระยะนี้ ตรงกับรัชสมัยของ**พระเจ้าอินทวิชยานนท์**เจ้าหลวงเชียงใหม่ องค์ที่ ๗ ซึ่งเป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่เป็นองค์สุดท้ายที่มีอำนาจปกครองตาม แบบเดิม เพราะในช่วงต้นนี้ **เสด็จฯ ร.๕** ทรงมีนโยบายให้ค่อยเป็นค่อยไป ไม่ยกเลิกตำแหน่งเจ้าเมืองในทันที แต่ทรงพยายามค่อยๆ ลดอำนาจลง

เจ้าหลวงอินทวิชยานนท์
ผู้มีอำนาจปกครองล้านนาคนสุดท้าย

เจ้าดารารัศมี พระชายา
ธิดาของเจ้าอินทวิชยานนท์

โดยส่งข้าหลวงจากกรุงเทพฯ มาเป็นที่ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือในการจัดระบบบริหารการปกครองแบบใหม่ เพื่อวางรากฐานสำหรับการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลให้เป็นแบบแผนเดียวกันทั้งประเทศ

ในช่วงปฏิรูปนี้เอง **รัชกาลที่ ๕** ได้ทรงขอ**เจ้าดารารัศมี** ธิดาของเจ้าอินทวิชยานนท์ไปเป็นพระชายา ซึ่งต่อมาภายหลัง **เจ้าดารารัศมี พระชายา** ได้มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเชียงใหม่กับกรุงเทพฯ ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น

ระยะที่สอง พ.ศ. ๒๔๔๒-๒๔๗๖ เป็นช่วงปรับการปกครองเข้าสู่ระบบเทศาภิบาล ยกเลิกฐานะเมืองประเทศราช เชียงใหม่กลายเป็นส่วนหนึ่งของพระราชอาณาจักรสยามอย่างแท้จริง จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ ใน พ.ศ. ๒๔๖๔ จึงได้ยกเลิกตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครโดยเด็ดขาด เพียงแต่ได้รับการยกย่องให้เกียรติเท่านั้น อำนาจอการปกครองเป็นของ

ข้าหลวงประจำจังหวัด ซึ่งส่งไปจากส่วนกลางเหมือนกับจังหวัดอื่นๆ
ทั่วราชอาณาจักร

ผมพยายามสรุปอย่างเต็มที่ ทำให้สั้นกว่านี้อีกไม่ได้แล้ว กราบ
ขออภัยด้วยครับ

เอาไว้ถึงตอนที่**หลวงปู่มั่น** ไป**เมืองพร้าว** ผมจะนำประวัติศาสตร์
เมืองพร้าวมาเสนออีกที รับรองว่าเข้มข้นและน่าสนใจมาก-รับรองได้

ถนนท่าแพ แหล่งอาศัยและ
ย่านการค้าของพ่อค้าชาวพม่า
เงี้ยว และตองสู้ แหล่งขาย
เพชรพลอย ผ้า
และสินค้าจากพม่า

กาดหลวง หรือ **กาดวโรส**
เดิมเป็น กาดมั่ว พ่อค้าแม่ขาย
เพียงหาร์มตัน ก้อม(มันัง)
และเอาสินค้าใส่เบียด (กระบุง)
หาบมา แล้วตั้งขายกับพื้น

๑๒.

สรุปเรื่องเพื่อเดินหน้าต่อ

ที่ผ่านมา ผมได้พาท่านผู้อ่านไปเพื่อ “ระลึกชาติ” กัน คือรับทราบเหตุการณ์ในอดีตย้อนหลังไปมากกว่า ๑,๐๐๐ ปี แล้วตัวท่าน-ตัวผม อยู่ตรงไหนในประวัติศาสตร์เล่าครับ?

วิทยาการในปัจจุบันไม่สามารถบอกได้ เพราะล้วนแต่เรียนเรื่อง **นอกตัวเอง** ทั้งนั้น หรือถ้าจะช่วยให้ “เห็น” ตัวเราเอง ก็เห็นได้เท่าที่ **ตามองเห็น** เท่านั้น ไม่สามารถทำให้เห็นลึกซึ้งไปกว่านั้นได้

เราต้องฝึกดูตัวเองครับ มองดูข้างใน! มีวิธีดูครับ แต่ต้องทำด้วยตัวเอง จึงจะมองเห็นตัวเองได้

ผมเขียนให้ขงเล่นอย่างนั้นแหละ กลับมาดูตัวหนังสือกันต่อ นะครับ

ก่อนที่พวกเราจะไปรับรู้เรื่องราวสมัยที่ **หลวงปู่มั่น** มาเดินธุดงค์ ในเชียงใหม่ หรือล้านนา ๑๒ ปี ว่ามีเหตุการณ์อะไรที่จะเกิดขึ้นต่อไป

ผมก็นำท่านไปรับรู้เหตุการณ์ในอดีตเสียก่อน เพราะอดีต-ปัจจุบันอนาคต เป็นเหตุเป็นผลที่เชื่อมโยงกัน

สิ่งที่ผมนำเสนอไปแล้วก็มี ๑.ประวัติศาสตร์ล้านนา ๒.ตำนานพระมหาธาตุวัดเจดีย์หลวง ๓.เรื่องของท่านเจ้าคุณพระนพิสีพิศาลคุณ ผู้เริ่มตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุต ที่วัดหอธรรม ซึ่งเป็นคณะหนึ่งในวัดเจดีย์หลวง

เมื่อท่านเจ้าคุณ**พระนพิตีพิศาลคุณ** หมุดอำนาจาสนาแล้ว **วัดเจติยหลวง** ซึ่งชำรุดทรากั้งอยู่แล้ว ก็ยิ่งเสื่อมทรามลงแทบจะว่าถึงขีดต่ำสุด จนกระทั่ง**พ่อเจ้าแก้วนวรรฐ** เจ้าผู้ครองเมืองเชียงใหม่พระองค์สุดท้าย ได้กราบอาราธนาท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** จาก**วัดบรมนิวาส** กรุงเทพฯ ขึ้นมาเป็นเจ้าอาวาสปกครอง**วัดเจติยหลวง** ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจึงได้ปักหลักตั้งมั่นอยู่ในภาคเหนือได้อย่างแท้จริง

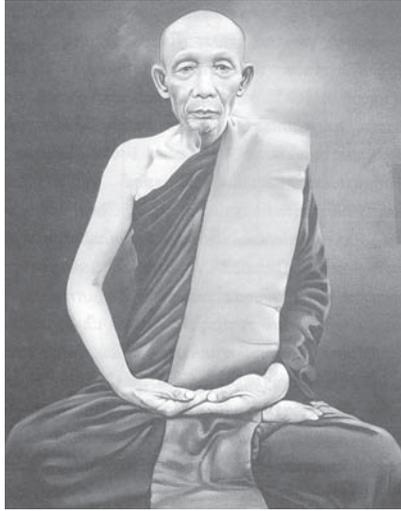

และด้วยเวลาเดียวกันนี้เอง คณะธรรมยุตทางฝ่าย **วิปัสสนากรรมฐาน** ซึ่งนำโดย**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ก็เข้ามาปักหลักมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองในดินแดนล้านนาอีกด้วย

ท่านผู้อ่านคงเชื่อมโยงเรื่องที่ผมเขียนมาแต่ต้นได้แล้วนะครับ

ในตอนต่อไปผมจะขอเสนอประวัติและเรื่องราวของท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** พระมหาเถระผู้มีคุณูปการต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งด้านปริยัติ และด้านปฏิบัติเป็นอย่างมาก

ประวัติของพระมหาเถระพระองค์นี้ ค่อนข้างหาอ่านได้ยาก ผมจึงขอโอกาสนำเสนออย่างย่อที่สุดในตอนต่อไปนี้ครับ

ภาค ๒ :
พระอุบาลีฯ หลวงปู่ใหญ่

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท)

๑๓.

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เป็นพระมหาเถระที่
หลวงปู่มั่น ท่านถือเป็นครูอาจารย์ และให้ความเคารพศรัทธามาก

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน พูดเรื่องนี้ว่า “หลวงปู่มั่น
เคารพท่านมาก เคารพท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ พูดคำไหนๆ แยกออก
รู้ทันที ท่านพูดด้วยความเคารพเลื่อมใสด้วยความเทิดทูนจริงๆ คือ ท่าน
เจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านหนักทั้งปฏิบัติด้วย ทั้งปริยัติด้วย ท่านเป็นแบบฉบับ
ได้...”

โดยสถานภาพ หลวงปู่มั่น อยู่ในฐานะลูกศิษย์ ทั้งสององค์เป็น
ชาวอุบลราชธานีเหมือนกัน เคยออกธุดงค์ร่วมกันเป็นบางครั้ง เมื่อ
ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ มารับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส ในกรุงเทพฯ
หลวงปู่มั่น มาจำพรรษาที่วัดปทุมวนาราม ๓ พรรษา ได้รับการอบรม
ทางด้านปริยัติธรรมเป็นอย่างดี ทำให้หลวงปู่มั่น ท่านเขียนคมสุดยอด
ทั้งด้านปริยัติและด้านปฏิบัติ

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ เมื่อครั้งที่เจ้าแก้ววรรัตน์ เจ้าผู้ครองนคร
เชียงใหม่ได้กราบอาราธนาท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ขึ้นไปเป็นเจ้าอาวาสเพื่อ
บูรณะและฟื้นฟูศรัทธาวัดเจดีย์หลวง ท่านเจ้าคุณฯ ได้ชักชวนให้
หลวงปู่มั่น ขึ้นไปเชียงใหม่ด้วย ดังที่กล่าวมาแต่ต้น

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เป็นชาวจังหวัดอุบลราชธานี เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๙ (แก่กว่า**หลวงปู่มั่น** ๑๔ ปี และแก่กว่า**หลวงปู่เสาร์** ๓ ปี) ท่านบวชเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๓ ปี **เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว** (รัชกาลที่ ๔) **สวรรคต** ท่านเล่าว่าเป็นธรรมเนียมของคนถิ่นนั้นต้องโกนผมไว้ทุกข์ถวาย ซึ่งคนส่วนใหญ่เสียชีวิตและละลายที่ต้องหัวโล้น ส่วนท่านเอง “ชอบใจเห็นศิระชะโลนเป็นงามดี” ท่านบวชเณรเพื่อถวายพระราชกุศลถวายรัชกาลที่ ๔

เมื่ออายุ ๑๙ ปี ต้องสึกจากสามเณร เพราะบิดาถูกเกณฑ์ไปทัพเพื่อปราบกบฏฮ่อ ท่านต้องออกติดตามทัพเมื่อเอาเงินไปไถ่ตัวบิดาแล้วจ้างให้ผู้อื่นไปทัพแทน

อายุ ๒๒ ปี กลับมาบวชพระ ศึกษาหลักธรรมะขั้นต้นที่จังหวัดอุบลฯ อยู่ ๓ ปี พระอุปัชฌาย์ (ท่าน**เทวธมฺมี ม้าว**) ได้ส่งเข้าไปเรียนด้านปริยัติต่อในกรุงเทพฯ ไปอยู่**วัดเทพศิรินทราวาส** ๓ พรรษา ย้ายไปอยู่**วัดบุปผาราม** ๓ พรรษา สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค จึงตัดลินใจเลิกเรียน

“ข้อที่ตั้งอธิษฐานไว้หน้านั้นว่าสำเร็จบริบูรณ์ แต่ความรู้จะให้เชี่ยวชาญไม่ได้เอง ด้วยมาจับเรียนหนังสืออายุยังเข้า ๒๖ แล้วรู้ได้เพียงนั้นก็นับว่าเป็นลาภอันสำคัญ แต่ที่จะเรียนต่อไปอีกหมดความอุตสาหะ คิดถึงตัวมากเห็นว่าการแปลหนังสือพอรู้มิติรู้ถูกได้แล้ว ตกลง**เอาเป็นพอ ตั้งใจว่าต่อแต่ ๑๐ พรรษานี้ไป จะศึกษาทางวิปัสสนาธุระ**”

ท่านหยุดเรียนด้านปริยัติตอนพรรษา ๑๐ สอบได้เปรียญ ๓ ประโยคเท่านั้น

๑๔.

กลับอุปถัมภ์ ไปตั้งคณะธรรมยุตในลาว

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ ตัดสินใจเลิกเรียนด้านปริยัติ กลับอุปถัมภ์ บ้านเกิดไปอยู่ปฏิบัติพระอุปัชฌาย์ (ท่านเทวธมฺมี ม้าว) ในปี พ.ศ. ๒๔๓๐ ตอนนั้นท่านอายุ ๓๑ ปี พรรษา ๑๑

“การที่ไปอยู่ปฏิบัติอุปัชฌายะมีประโยชน์สำคัญ อยู่กับท่าน แต่ก่อน ท่านก็พูดธรรมสู่ฟังก้อยๆ แต่ไม่เข้าใจเลย ครั้นกลับไปจาก กรุงเทพฯ ท่านแสดงอะไรให้ฟังเป็นที่จับใจทุกอย่าง จึงได้รู้สึกความ ลึกซึ้งของครูบาอาจารย์ เมื่อท่านเห็นว่าเรามีความรู้พอรับรองได้ ท่านก็ ตั้งอกตั้งใจสอนจริงๆ คึนหนึ่งๆ แนะนำอยู่ได้ตั้ง ๔-๕ ชั่วโมงแทบทุกคึน เว้นแต่มีกิจไปที่อื่น ได้ความสว่างในธรรมปฏิบัติในสำนักอุปัชฌายะ พอเป็นทางดำเนิน”

ท่าน**เทวธมฺมี ม้าว** พระอุปัชฌาย์ของท่านเป็น**สังฆวิหาริก**ของ พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ คือพระองค์ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ให้การบวช และศึกษาอบรมโดยตรง

ปลายปี พ.ศ. ๒๔๓๑ พระอุปัชฌาย์มอบหมายให้ (พระอุบาลีฯ) ไปตั้งคณะธรรมยุตที่**นครจำปาศักดิ์** ทางฝั่งประเทศลาว ซึ่งสมัยนั้น

ยังเป็นดินแดนของสยามประเทศอยู่ **พระมหาอำมาตย์** ซึ่งเป็นข้าหลวงประจำที่นั้นได้สร้างวัดถวายชื่อ **วัดมหาธาตุยาราม** และอีก ๒ ปีต่อมา ก็ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นที่ **พระครูวิจิตรธรรมภาณี** เจ้าคณะใหญ่เมืองนครจำปาศักดิ์

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๖ ตรงกับ รศ.๑๑๒ ประเทศไทยเสียดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส “**อัฐตโนทูลลากลับมาจำพรรษาที่วัดสุภรณ์เมืองอุบลฯ เป็นพรรษาที่ ๑๗**”

ปีรุ่งขึ้น คือ พ.ศ. ๒๔๓๗ พรรษา ๑๘ ท่านกลับเข้ากรุงเทพฯ จำพรรษาที่ **วัดพิชัยญาติการาม** เชียงสะพานพุทธฯทางฝั่งธนบุรี แล้วก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส **วัดเทพศิรินทราวาส** พอออกพรรษาก็ได้รับคำสั่งจาก **สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส** ให้ “**เข้าแปลประโยค ๔ กับเขาด้วย อัฐตโนก็จำใจเข้าแปลกับเขา... แปลได้อย่างดี อัฐตโนได้เป็นเปรียญ ๔ ประโยค**”

ในพรรษา ๑๘ ช่วงเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส **วัดเทพศิรินทร์** ท่านตรากตรำงานหนัก สุขภาพทรุดโทรม “**ใจรวนเรและกำหนดว่าจะลาสิกขาในเดือน ๑๒**”

ในระหว่างนั้นได้ทูลลาไปเรียนวิปัสสนาอยู่กับเจ้าคุณ **พระปัญญาพิศาลเถร (สิง)** **วัดปทุมวนาราม** “**ถึงเดือนอ้ายออกไปเขาคอก ตั้งหน้าเจริญวิปัสสนา ในระหว่างเดือนอ้ายนั้นนับว่าสมประสงค์ ตัดสินตนได้ คือยอมถวายตัวเป็นข้าพระรัตนตรัยอยู่ในพระศาสนาตลอดชีวิต...**”
สาธุ!

แล้วท่านก็ออกกรุกขมูลไปเที่ยวธุดงค์แถบจังหวัดนครราชสีมา กับบริเวณ **ดงพระยาเย็น** นั้นแหละครับ สมัยนั้นยังเรียกว่า **ดงพระยาไฟ**!

๑๕.

จัดการศึกษา ในมณฑลอิสาน

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ ท่านเจ้าคุณพระอุบาลี ได้กลับเข้ามาจำพรรษาที่วัดปฐมวชิราราม กรุงเทพฯ เป็นพรรษาที่ ๒๐ พอออกพรรษาก็กลับจังหวัดอุบลฯ เพื่อไปจัดตั้งการศึกษาทั้งภาษาไทยและภาษาขามครที่วัดสุปัฏน ได้พระเบรียญไปเป็นกำลัง ๔ รูป ได้รับความนิยมนมาก มีนักเรียนหนังสือไทยมากกว่า ๑๐๐ คน พระเณรเรียนภาษาขามครไม่ต่ำกว่า ๕๐ เป็นการจัดการศึกษาให้ประชาชนและพระเณรก่อนมณฑลอื่น

ปี พ.ศ. ๒๔๔๒ พรรษาที่ ๒๓ ได้รับเลื่อนสมณศักดิ์เป็นที่พระญาณรักขิต และโปรดแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะมณฑลอิสาน ได้จัดขยายการศึกษาออกไปจนทั่วมณฑล ซึ่งครอบคลุมวัด ๒,๐๐๐ เศษ มีพระเณรเข้าเรียนมากกว่า ๓,๐๐๐

ท่านเจ้าคุณฯ ในฐานะเจ้าคณะมณฑลอิสาน ได้ทำงานอย่างหนักดูแลพระสงฆ์ทั้งหมด ทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย ท่านได้จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์จนเป็นแบบแผน ขยายการศึกษาได้ครอบคลุมทุกหัวเมือง ตรวจตราดูแลการศึกษาของคณะสงฆ์อย่างใกล้ชิด

การดำเนินงานในมณฑลอีสานของท่านเจ้าคุณฯ ถือเป็นต้นแบบให้มณฑลอื่นๆ ทำเป็นตัวอย่าง ทำให้การปกครองและการศึกษาของคณะสงฆ์ในประเทศได้มีระเบียบแบบแผนสืบมาจนทุกวันนี้

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท)

ถ่ายที่หน้าพระวิหารวัดเจติยทัฬหสง

ท่านเจ้าคุณฯ ตรำงานการพระศาสนาอย่างหนักมาโดยตลอดงานปกครองและงานการศึกษาคณะสงฆ์ก็ตั้งหลักฐานได้ ผู้อื่นสามารถสืบต่อได้แล้ว ท่านจึงตั้งใจจะลาออกจากตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลเพื่อพักผ่อน และแสวงวิเวกไปตามป่าเขาเขี้ยวอย่างที่พระพุทธองค์พาดำเนิน

๑๖.

เป็นเจ้าของอวาสวัตบรมนิवास และเจ้าคณะ ๓ มณฑล

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๖ ท่านเดินทางกลับเข้ากรุงเทพฯ (การเดินทางระหว่างอุบลฯ-กรุงเทพฯ แต่ละเที่ยวใช้เวลา ๒-๓ เดือน เพราะรถไฟยังไม่ไปถึง ทางรถยนต์ก็ยังมี ครั้งนี้เป็นการเดินทางเที่ยวที่ ๑๑) ไปพักที่**วัดเทพศิรินทราวาส** ได้ทูลลาออกจากตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลอิสานและทูลลาเที่ยวชดงค์ไปทางพม่า “เตรียมการทุกอย่างพร้อมสรรพ... แต่ไม่ได้ไปพม่า... เพราะ... เผอิญปวดเท้า เดินไกลไม่ได้ อย่างพยายามทนลำบาก วันหนึ่งก็เดินได้เพียง ๕๐ เส้น (๒ กม.)” (ในวัยทำท่านอาหารและมรณภาพด้วยโรคมะเร็งกระดุก ผมเชื่อว่าท่านคงเริ่มเจ็บปวดตั้งแต่ช่วงนี้แล้ว แต่ท่านอุตส่าห์เดินชดงค์ด้วยความทรหดอดทนยิ่ง)

เมื่อไปพม่าไม่ได้ ท่านจึงเปลี่ยนแผนไปชดงค์แถบ**เขาใหญ่** “พยายามเดินแต่**นครราชสีมาไปเขาใหญ่** เกือบเดือนจึงถึงบน**เขาใหญ่**” ท่านต้องล้มป่วยด้วย**ไข้มาเลเรีย** ถึงกับห้ามออกจากป่า ขึ้นรถไฟไปพักรักษาตัวที่**สถานีรถไฟภูเขาลาด**

ระหว่างพักรักษาตัวนั้นก็ “ได้รับทံองตราเสมาธรรมจักรดำเนิน
กระแสพระบรมราชโองการ **ให้นิมนต์อดีตโนเข้าไปเป็นเจ้าอาวาส
วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ โดยเร็วให้ทันพระราชประสงค์**”

ท่านเจ้าคุณฯ ได้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสในปี พ.ศ. ๒๔๔๗
เมื่อท่านอายุ ๔๙ ปี พรรษา ๒๘ ขณะนั้นท่านดำรงสมณศักดิ์ที่**พระญาณ
รักขิต** เวลานั้นวัดบรมนิวาสทรุดโทรมมาก “ภูมิทุกหลังทรุดโทรมผู้ฟัง
หมด อัดคัดแทบทุกเรื่อง” ท่านได้พัฒนาวัดจนเจริญสืบมาจนทุกวันนี้

ปี พ.ศ. ๒๔๕๑ **พระญาณวราภรณ์** เจ้าคณะมณฑลจันทบุรี
ลาออก **“รับสั่งให้อดีตโนเป็นเจ้าคณะมณฑลจันทบุรีแทน พอออกพรรษา
ก็ได้เดินทางไปจัดการวางระเบียบไว้เรียบร้อย...”**

พอกลับถึงกรุงเทพฯ เดือน ๗ ปี พ.ศ. ๒๔๕๒ **“เพอญูพระ
ราชมุนี (ผิน) เจ้าคณะมณฑลราชบุรีถึงมรณภาพ พระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) รับสั่งว่า มณฑลราชบุรีเป็น
มณฑลสำคัญ เห็นสมควรแต่พระญาณรักขิตเท่านั้น...ในปีนั้น วันที่
๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนตำแหน่ง
เป็นพระราชกวี ถึงวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้รับพระราชทาน
สัญญาบัตรตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลราชบุรี”**

พอออกพรรษา ท่านก็ออกตรวจมณฑลราชบุรีตลอดมณฑล
ได้จัดการแก้ปัญหาและดับอธิภรณ์ต่างๆจนเรียบร้อย ปัญหามีมากกว่า
มณฑลจันทบุรี

“ครั้นกลับเข้ามาในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ เพอญู**พระสาสนโสภณ (อ่อน)**
เจ้าคณะมณฑลหัวเมืองกรุงเทพฯ ถึงมรณภาพลงอีก คราวนี้**พระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**ก็ทรงเห็นอีกว่า**พระราชกวี** พอจะ
รับจัดการกับพระรามัญนิกายให้เรียบร้อยได้ ณ วันที่ ๒๒ มิถุนายน

พ.ศ. ๒๔๕๓ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็น**เจ้าคณะมณฑลกรุงเทพฯ** ตกเลี้ยงฉัตรมงคลแล้ว ออกตรวจตามหัวเมืองมณฑลกรุงเทพฯ ยิ่งยุ่งหนักกว่ามณฑลราชบุรี...”

ท่านบอกว่ารับตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลถึง ๓ มณฑล ท่านต้องตรวจตรางานหนัก และลำบากเหนื่อยยากที่สุด แต่งานทุกอย่างก็เรียบร้อยด้วยดี

ถ้าได้มีโอกาสศึกษาประวัติของท่านโดยละเอียดแล้วเราจะนึกไม่ถึงเลยว่า จะมีพระสงฆ์นักบริหารที่เก่งกล้าสามารถเช่นนี้ ดูแลจัดการปกครองและจัดการศึกษาแก่พระเถรเกือบจะทั่วประเทศ ท่านเดินทางไปตรวจไปดูแลในพื้นที่รับผิดชอบทุกแห่งอย่างทั่วถึง

และการเดินทางในสมัยนั้น หนักไปในการ**เดินเท้า**ทั้งนั้น ไปตรวจการณ์แต่ละครั้งต้องใช้เวลาแรมเดือน

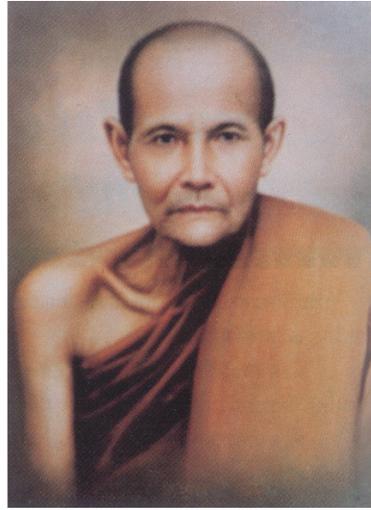
เหตุการณ์ต่อมา คือ :-

“ในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ออกพรรษาแล้ว วันที่ ๒๓ ตุลาคม **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสยามปิยมหาราช** เสด็จสวรรคต... ครั้น ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๓ นั้นเอง พระมงกุฎเกล้าเจ้าสยามเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบรัชทายาท” แล้ว สมเด็จพระสังฆราชของคัมภีร์ใหม่คือ **สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส** ทรงจัดให้รวมมณฑลหัวเมืองกรุงเทพฯ ขึ้นอยู่ในคณะมณฑลกรุงเทพฯ ภารกิจของท่าน**เจ้าคุณฯ** จึงเริ่มผ่อนเบาลง

“ตอนนี้อัตตโนมีกำไรในทางสมถวิปัสสนามาก พอดกเลี้ยงออกเที่ยวเสมอ”

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์

หลวงปู่มั่น ฐริทฺโต

หมายความว่า ท่านมีเวลาที่จะปลีกจากภารกิจออกวิเวกตามป่าเขา ตามที่ท่านต้องการได้บ่อยขึ้น ในช่วงออกพรรษา

ประวัติและผลงานของ **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจนฺโท) มีมากมายเหลือเกิน ล้วนแต่สำคัญและน่าศึกษาจริงๆ ผมจึงขอเขียนถึงท่านหลายตอนหน่อยนะครับ เอาไว้มีโอกาสจะขอเขียนประวัติของท่านโดยละเอียดเป็นอีกเล่มหนึ่งต่างหาก

ถ้าได้ศึกษาประวัติท่านโดยละเอียดแล้ว เราจะทราบทันทีว่า **ทำไมหลวงปู่มั่น ฐริทฺโต** ถึงได้เคารพและศรัทธาพระมหาเถรเจ้าพระองค์นี้มากที่สุด

๑๗.

สร้างพระใหญ่ ที่เขાพระงาม ลพบุรี

สถานปฏิบัติธรรมในหัวข้อนี้ก็น่าสนใจมากครับ ควรหาโอกาสไปนมัสการ และไปฝึกนั่งสมาธิภาวนาให้ได้นะครับ

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ (ครั้งเป็นพระราชกวี) ได้เตรียมสร้างที่ระลึกเพื่อร่วมสมโภชปี ๒๕๐๐ ปีกิ่งพุทธกาลไว้สักสิ่งหนึ่ง (ท่านเตรียมการไว้ตั้ง ๔๕ ปี) “ได้พา**พระครูปลัดอ่ำ (หลวงปู่อ่ำ ภทรวุโร** หรือ **พระเทพวรคุณ** วัดมณีชลขันธ์ จ.ลพบุรี นั้นแหละครับ) ออกไปเที่ยวแขวงเมืองลพบุรี เพราะเป็นตำบลที่มีถ้ำมีเขามาก จึงไปได้**บ่อเขงาม**...เป็นสถานที่ชอบใจเห็นเป็นมงคลสถาน ปากถ้ำนั้นเป็นเงือกเป็นปากมังกร ผินหน้าสู่ทิศตะวันออก เวลาบ่ายได้รับเงาภูเขาเย็นสบายดี

เชื่อว่าในบริเวณตรงหน้ามังกรนี้ คงจะมีความเจริญสืบไปในเบื้องหน้า...เงียบสงบดี ห่างหมู่บ้านประมาณ ๕๐ เส้น (๒ กม.) พอไปบิณฑบาตมาฉันได้ ก็ตกลงจับที่เป็นเจ้าของถ้ำทีเดียว

พระครูปลัด (หลวงปู่อ่ำ) เธอก็ชอบใจ คิดว่าออกพรรษาแล้วจะได้มาอยู่ด้วยกัน ส่วนอัฐตโนกลับเข้าไปจำพรรษากรุงเทพฯ”

ท่านที่ได้อ่านประวัติหลวงปู่มั่น คงพอนึกออกนะครับ หลังจาก
ที่หลวงปู่ บรรลุธรรมชั้นอนาคามี ที่ถ้ำไผ่ขวาง น้ำตกสาริกา นครนายก
แล้ว ท่านก็มาพักที่ในช่วงระยะหนึ่งเพื่อทบทวนอุบายแนวทางสั่งสอนศิษย์
ซึ่งท่านจะเน้นการสอนพระมากกว่าสอนฆราวาสญาติโยม เพราะ **“ได้
พระดีหนึ่งรูปย่อมมีผลมากมายมหาศาล”**

หลังจากนั้น ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ ก็นิมนต์หลวงปู่มั่น ไปสอน
สมาธิภาวนาให้พระเถรที่กรุงเทพฯ อยู่ระยะหนึ่ง แล้วหลวงปู่มั่นก็
เดินทางกลับอีสาน สอนลูกศิษย์ลูกหานานถึง ๑๔ ปี แล้วจึงขึ้นมา
เชียงใหม่แหละครับ

ในปีต่อมา (พ.ศ.๒๔๕๖) ท่านเจ้าคุณฯ กับ หลวงปู่อ๋า ได้พาญาติ
โยมสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ขึ้น **“ตรงส่วนเหนือคอมังกร จะได้มี
เดชานุภาพมาก”** พระพุทธรูปองค์นี้มีหน้าตัก ๑๑ วา มีลักษณะงดงาม
มาก ชาวบ้านจึงเรียกสถานที่แห่งนี้ว่า **เขาพระงาม** เป็นสถานที่ที่
เหมาะต่อการแสวงวิเวกบำเพ็ญเพียรมาจนถึงทุกวันนี้

ในช่วงนี้ท่านเจ้าคุณฯ ยังได้ไปสร้างความเจริญให้ที่อื่นๆ อีก
หลายแห่ง ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ผมจะขอตัดไม่กล่าวในที่นี้
นะครับ เดี่ยวจะยาวมากไป

เหตุการณ์ต่อจากนี้ไป ท่านเจ้าคุณฯ ก็ได้เดินทางไปเชียงใหม่
ดังจะได้กล่าวในตอนต่อไป

และหลังจากพัฒนา **เขาพระงาม** แล้วถึง ๒๐ ปี จึงได้ทำพิธี
ผูกพัทธสีมา ผมเห็นว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญควรรู้ จึงขอนำมาเล่าถึง
ดังนี้ :-

เมื่อท่านเจ้าคุณฯ กลับจากเชียงใหม่ ถึงกรุงเทพฯ แล้ว วันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๖ ก็ได้รับพระราชทานสัญญาบัตร เลื่อนตำแหน่งเป็น**พระโพธิวงศาจารย์** เทียบพระราชอาณาเขตชั้นธรรม

ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๖๖ นั้นเอง ท่านได้กำหนดการผูกพัทธสีมา ที่ **วัดเขาพระงาม** จังหวัดลพบุรี “ในเดือน ๔ เพ็ญ” **พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖** ทรงทราบข่าวการจัดงาน จึงได้ **เลื่อนกำหนดงานอื่นออกไป** แล้วเสด็จมาร่วมพิธีผูกพัทธสีมา “เสด็จพระราชดำเนินไปที่วัดโดยขบวนรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์และเสวกามาตย์...ส่วนราษฎรหญิงชายซึ่งมาในงานนั้นก็มาก ล้นหลามเต็มไปในบริเวณวัดแลถนนหนทาง...”

“การเสด็จพระราชดำเนินไปในงานคราวนี้ **อັตตโน** ถือว่าเป็นการพระราชทานเกียรติยศแก่อັตตโน เป็นมหามงคลอันสูงสุดสำหรับตัวของอັตตโน แม้ได้รับพระราชทานตำแหน่งยศก็มีความยินดีลิ้นเหลือ แต่ว่าความปลื้มหรือความเอิบอ้อมในใจก็ยังไม่เท่าได้รับเสด็จงานสำคัญคราวนี้

เพราะเห็นว่าตำแหน่งยศ จะพระราชทานแก่ท่านผู้ใดก็ได้ ส่วนจะเสด็จในงานของเอกชนคราวนี้ เชื่อว่าแต่เสด็จครองราชย์ ๑๕ ปี คงจะมีแต่คราวเดียวเท่านั้น ชื่อนี้เตือนให้อັตตโนระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณอย่างล้นพ้น”

ปีต่อมา พ.ศ. ๒๔๖๗ ได้ทรงพระกรุณาตั้ง **หลวงปู่อ๋า** เจ้าอาวาสวัดเขาพระงาม ให้เป็น **พระครูสีลวรคุณ** (ภายหลังเป็นพระราชอาณาเขตที่ **พระเทพวรคุณ** ดังกล่าวแล้ว) และทรงพระราชทานนามวัดเขาพระงาม ให้เรียกว่า **วัดสิริจันทรมิตร** ด้วย

พระเทพวรคุณ
(หลวงปู่ดำ ภาทราวุธ)
วัดมณีชลขันธ์ จ.ลพบุรี

ปีต่อมา พ.ศ. ๒๔๖๘ **ท่านเจ้าคุณฯ** ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนตำแหน่งเป็น **พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** เจ้าคณะรองฝ่ายอรัญญวาสี

ท่านเจ้าคุณฯ ได้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบกับตำแหน่งของท่านว่า

“ในรัชกาลที่ ๕ อัดตโนได้รับพระราชทานสัญญาบัตรสมณศักดิ์ ๓ ตำแหน่ง สัญญาบัตรตำแหน่งเจ้าคณะมณฑล ๔ มณฑล

ในรัชกาลที่ ๖ ในระหว่าง ๑๕ ปี ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรสมณศักดิ์ ๔ ตำแหน่ง

รวม ๒ รัชกาลเป็น ๑๑ ตำแหน่ง **เห็นจะเป็นเอตทัคคะในทางสัญญาบัตรได้คนหนึ่งกรรมง?**”

ท่านผู้อ่านบางท่านคงจะสงสัยคำว่า “อัดตโน” ไซ้ใหม่ครับ เพราะมีบ่อย เป็นคำแทนองค์ของท่านเจ้าคุณเอง เหมือนคำว่า **อาดตมา** นั่นแหละครับ

หนังสือที่ผมคัดลอกและเก็บสาระมา มาจาก **“อัดตโนประวัติ”** คือ ท่านเล่าประวัติด้วยตัวของท่านเอง และใช้คำแทนตัวท่านว่า **“อัดตโน”** แทนคำว่า **“ข้าพเจ้า”** นั่นเองครับ

๑๘.

ออกธุดงค์ไปเชียงใหม่

ตอนนี้ผมขอเล่าย้อนกลับไปหน่อย เล่าถึงเหตุการณ์ที่ท่าน (เจ้าคุณพระอุบาลีฯ) ถูกถอดยศ เป็นเวลา ๑ ปี ท่านอาจจะนึก “แข็ง” เลยขอลาไปเที่ยววิเวกที่เชียงใหม่ แล้วเกี้ยวโยงให้ได้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดเจติยหลวง ยังไงละครับ!

คงจะนึกเชื่อมโยงกันได้ นะครับ ผมต้องเล่ายาวสักหน่อย เพราะถ้าเขียนสั้นๆ คงไม่ได้รสชาติเท่าที่ควร

อดทนอ่านหน่อยนะครับ และขอบคุณที่กรุณาติดตาม

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ เล่าประวัติของตนเอง ดังนี้ :-

“...ส่วนบรรดาศักดิ์ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๕๗ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนตำแหน่งเป็น **พระเทพโมลี** ครั้นถึงปี พ.ศ.๒๔๕๘ พรรษาที่ ๓๙ ปลายปี **ถูกถอดยศออกจากตำแหน่งพระเทพโมลี**

จะเล่าเรื่องการถูกถอดไว้ให้ลูกศิษย์ฟังนิดหน่อยพอกันสงสัย คือ ในสมัยนั้นเพิ่งเกิดมหาสงครามในประเทศยุโรปใหม่ๆ อดทนได้คิดแต่งหนังสือแทนจดหมายเหตุชี้โทษแห่งทิวิชาขึ้นเรื่องหนึ่ง ให้ชื่อว่า **ธรรมวิद्याนุศาสน์** แจกในงานศพ ม.ร.ว.หญิง ดวงใจ ปราโมช ณ อยุธยา

ในพระบรมวงศ์เธอกรมขุนวรจักรธรานุภาพ แต่หนังสือนั้น **ขัดต่อ
รัฐประศาสนโยบายของประเทศเป็นเหตุไม่ต้องด้วยพระราชนิยม**

เมื่อทรงทราบ จึงมีพระบรมราชโองการรับสั่งให้ถอดจาก
สมณศักดิ์ ให้นำตัวไปกักไว้ที่วัดบวรนิเวศวิหาร

ครั้นเมื่อพระราชที่ ๔๐ ตรงกับวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๓
ทรงพระราชทานอภัยให้อัตตโนพ้นจากโทษ แล้วทรงพระกรุณาโปรด
พระราชทานตำแหน่งสมณศักดิ์ให้เป็น **พระธรรมธีรราชมุนี** มีตำแหน่ง
เสมอพระราชาคณะชั้นเทพ” (หมายความว่าลดจากชั้น **ธรรม** ลงไป
เทียบเท่าชั้นเทพ ซึ่งต่ำกว่า)

ต่อจากนั้น ท่าน_ขอผมเรียกว่า **หลวงปู่ใหญ่** ตามที่ถนัดก็
แล้วกัน เรียกว่า **ท่านเจ้าคุณ** คุณันขัดเขิน ใหม่ๆ อย่างไรชอบกล

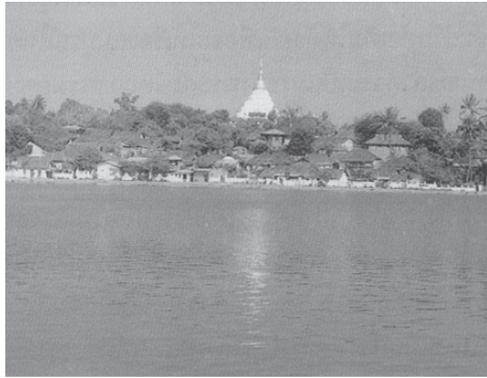
หลวงปู่ใหญ่ ท่านก็เดินทางจุดธูปไปเชียงตุง ซึ่งหลายท่าน
บอกว่า ท่าน “แข็ง” เพราะถูกถอดยศ ผมว่าไม่น่าจะใช้ **เพราะเป็น
เหตุการณ์ที่ห่างกันถึง ๖ ปี** อาจเป็นเพราะนิสัยเดิมท่านชอบในทาง
วิปัสสนาอยู่แล้ว แต่ต้องมารับตำแหน่งบริหาร ต้องกรำงานหนัก
เมื่อโอกาสให้ ท่านจะออกแสวงวิเวกเสมอๆ

“ครั้นถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๕ อัตตโนลาไปเที่ยวหาที่วิเวก เลยไป
นมัสการ**พระธาตุจอมยอง** ในอาณาเขต**เมืองเชียงตุง** ในเขตแดน**อังกฤษ**
เผอิญติดฝนตกชุกจะกลับมาจำพรรษากรุงเทพฯไม่ทัน ต้องจำพรรษา
อยู่บนเขา **พระธาตุจอมยอง** ตลอดไตรมาส เป็นปีพระราชที่ ๔๖
ออกพรรษาแล้ว **เจ้าฟ้าหลวงเมืองเชียงตุง** จัดให้ข้าราชการมาอาราธนา
รับเข้าไปในเมืองเชียงตุง”

หลวงปู่ใหญ่ เล่าถึงเหตุการณ์ระหว่างอยู่เชียงตุง : -

“การไป**เมืองเชียงตุง** จะเล่าให้ลูกศิษย์ฟังพอได้ใจความสักหน่อย การไปคราวนี้ได้ทุลลาคแต่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าว่าจะไปเที่ยวทางเหนือ มิได้ลาทางราชการ ที่ไปนมัสการ**พระธาตุดอยมยอง** เป็นความคิดใหม่

พระธาตุดอยมยอง ณ เมืองยอง ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งของนครเชียงตุง ที่ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) เคยไปจำพรรษา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๕

นครเชียงตุงอันเก่าแก่ ที่เจ้าฟ้าแห่งนครเชียงตุง เคยอาราธนาท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) ให้ไปพำนักอยู่เพื่อเทศนาธรรม โปรดในคุ้มหลวง ช่วงหน้าหนาว ปี พ.ศ. ๒๔๖๕

เพราะอยู่นอกพระราชอาณาเขต แต่อัตตโนระวังรักษาคงคงควัตกรอย่างเต็มที ไม่ให้ใครรู้ว่า เป็นพระมีฐานันดรศักดิ์ เพื่อรักษาพระราชเกียรติยศ แต่อย่างนั้นเจ้าฟ้าเมืองเชียงตุงยังทรงทราบ

อัตตโนไปถึงเดือน ๗ พอเดือน ๘ ได้รับจดหมายของ**เจ้าฟ้าเชียงตุง** ให้ข้าราชการนำมา ในจดหมายนั้นมีใจความว่า ทรงยินดีที่ได้

ทราบว่ายัตตนโณเข้ามาในอาณาเขต บัดนี้ พระองค์ท่านกับทั้งพระราช
มารดาขออาราธนาเข้าไปจำพรรษาที่เมืองเชียงตุง เพื่อรับโอวาท ดังนี้

ยัตตนโณได้ตอบไปว่า จวนเข้าพรรษาแล้ว ฝนชุกไปไม่ได้ ระยะ
ทางก็ไกลถึง ๔ คืบ จึงต้องจำพรรษาอยู่ที่นั่น **ในพรรษานี้ได้เจริญ
สมถวิปัสสนาอย่างพอใจเป็นที่วิเวกสำราญจริง**

ครั้นออกพรรษาแล้ว ถึงเดือน ๑๒ ได้รับจดหมายเจ้าฟ้า
เชียงตุง ให้ข้าราชการนำมา พร้อมด้วยพาหนะให้มารับที่เดียว เดือน ๑๒
ข้างแรม ถึงได้ไปเมืองเชียงตุง พวกยัตตนโณที่ไปด้วยกัน พระ ๓ รูป
คฤหัสถ์ ๒ คน เป็น ๕ คนด้วยกัน”

“เมืองยอง อยู่ตรงตะวันออกของเมืองเชียงตุงไปแม่น้ำโขง
วันเดียวถึง ถ้าจะไปสิบสองปันนา ๒ วันถึงเขต ถ้าไปเชียงตุง ต้อง
๙ วันจึงถึง ทางลำบากกันดาร มีแม่น้ำลำคลองที่ข้ามไปไม่ต่ำกว่า ๖๐
ตำบล ไปตามระหว่างซอกเขาคดๆ เลี้ยวๆ ไปอย่างนั้นเอง ในระยะทาง
๙ วันนั้น จะหาที่ราบเดินสบายสัก ๑๐๐ เส้น ก็ไม่ค่อยจะมี ต้องขึ้นๆ
ลงๆ กันรำไป แต่ที่พักแลอาหารไม่ลำบาก เขาสั่งจัดไว้คอยรับทุกระยะ

ต้องเทศน์ให้เขาฟังทุกระยะที่พัก ตลอดทางจนถึงเมืองเชียงตุง
นายินดีการที่เจ้าฟ้าหลวงเมืองเชียงตุงสั่งจัดการรับรอง พอจวนถึงเมือง
มีข้าราชการแลพลเมืองตั้งเครื่องสักการะ แลพากันมามุงดูเต็มไปทุกแห่ง
ทุกหน

ท่านจัดให้พัก **วัดโขง** แปลว่า **วัดหน้าสนาม** นั้นเอง อะไรก็ดี
ทุกอย่าง เสียแต่หนาวอย่างเดียว หนาวจนต้องผิงไฟวันยังค่ำ พักอยู่
ที่เมืองหลวงนั้น ๑๕ วัน”

ในเวลาที่พักอยู่ในเมืองหลวง **หลวงปู่ใหญ่** ได้แสดงธรรมตามบ้าน
และวัดแทบทุกวัน **เจ้าฟ้าหลวงเมืองเชียงตุง** ข้าราชการบริวาร และประชาชน
ให้ความศรัทธาเลื่อมใสมาก ที่สำคัญท่านได้ถวายคำแนะนำการจัด

วัดไผ่ หรือ วัดหน้าสนาม

ระเบียบการคณะสงฆ์ให้เป็นระบบ ตามแบบอย่างของประเทศอื่น และได้นำพระสงฆ์จากเมืองเชียงตุง ให้มารับการศึกษที่กรุงเทพฯ พร้อมกับท่านจำนวน ๖ องค์ และส่งมาภายหลังอีกหลายองค์ พระสงฆ์เหล่านี้ได้กลับไปพัฒนา เผยแพร่กิจการพระศาสนาในเมืองเชียงตุงอย่างได้ผล เพราะเจ้าฟ้าหลวงทรงให้ความสนับสนุนอย่างเต็มที่

“เจ้าฟ้าหลวงองค์นี้นับว่าเป็นอัครศาสนูปถัมภก เมื่ออัตตโนกลับกรุงเทพฯ ทรงอาลัย ทรงจัดพาหนะให้คนมาส่งถึงเมืองเชียงราย ทั้งค่ารถเข้ามากกรุงเทพฯ ทรงจัดถวายมาเสร็จเป็นพระเดชพระคุณมาก”

“อัตตโนไปเที่ยวครั้งนี้ ก็นับว่าเป็นคุณประโยชน์ส่วนตัว และประโยชน์ส่วนญาติ คือผู้ที่ได้พบได้เห็นแลเป็นประโยชน์ส่วนพุทธศาสนาตามกำลังความสามารถ

เล่าให้ฟังเพียงย่อๆ การไปเที่ยวเมืองเชียงตุง คือ ไปก็เป็นสุข มากก็เป็นสุข อยู่ที่ไหนก็เป็นสุข เพราะอัตตโนปฏิบัติถึงพระพุทธรูปคฤมทที่ว่า สุขโต”

๑๙.

มาอยู่วัดเจติยंहलग เชียงใหม่

ประวัติในตอนนี ขออนุญาตคัดลอกข้อเขียนของหลวงพ่อ **พระพุทฺทพจนวราภรณ์ วัดเจติยंहलग** พระคุณท่านเขียนไว้แต่สมัย ดำรงสมณศักดิ์ที่ **พระธรรมดิลก** (จันทร์ กุสโล) ดังนี้ : -

ประวัติของพระเดชพระคุณ (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์) ตอนที่ขึ้น มาอยู่เชียงใหม่ ไม่ทราบว่าจะมีผู้รวบรวมบันทึกไว้หรือไม่ ค้นหาหนังสือ ยังไม่พบ จึงขอเล่าที่สืบมาคือ

นายเอี่ยม อุปโน เล่าให้ฟังว่า ประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๒ ท่าน **เจ้าคุณอุบาลี** ครั้งยังเป็น**พระราชกวี** ได้เคยขึ้นมาเชียงใหม่ครั้งหนึ่ง ทางเรือ สมัยนั้น**พ่อเจ้าอินทวโรธ** และ**แม่เจ้าทิพยนตร** ยังอยู่ เจ้าคุณ**พระราชกวี**ได้ไปเทศน์ที่**คุ้มหลวง** (ปัจจุบันคือบริเวณ **คุ้มแก้ว พาเลส**) ให้**พ่อเจ้าอินทวโรธ** และ**แม่เจ้าทิพยนตร** ฟัง ๑ ถิ่นต์ และ ที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง ปรากฏว่าเป็นที่พอใจของเจ้านาย และประชาชน มาก พักอยู่ไม่นานก็กลับกรุงเทพฯ

ประมาณ พ.ศ. ๒๔๖๕ ท่าน**เจ้าคุณอุบาลี** ขึ้นมาเชียงใหม่ เป็นครั้งที่ ๒ มาพัก**วัดเจติยंहलग** **คณะธรรมเด็ยวนี้** ไม่ปรากฏว่าได้

ทำอะไรบ้าง ท่านเลยขึ้นไปถึงเมืองเชียงตุง และได้ไปจำพรรษาบนเขา
พระธาตุจอมยอง อยู่ทางทิศตะวันออกของเมืองเชียงตุง

วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ **ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ** ขึ้นมา
เชียงใหม่เป็นครั้งที่ ๓ **เจ้าแก้วนวรรฐ** เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
เป็นผู้อาราธนา การขึ้นมานคราวนี้เป็นการขึ้นมาเพื่ออยู่จำพรรษา มาเป็น
๒ รุ่นด้วยกัน ระยะห่างกันประมาณ ๒๐ วัน พระภิกษุสามเณรที่ติดตาม
มาทั้ง ๒ รุ่นประมาณ ๗๐ รูป...

เมื่อแรกมาถึง **พ่อเจ้าแก้วนวรรฐ** เห็นพระเณรมากมาย จึง
ออกอุทานว่า “ไอ้โฮ! เจ้าคุณ อะสังเอาพระเณรมานักอย่างนี้ ข้าพเจ้า
นี้กว่าจะเอามาบาเรียนมาลัทธิ ๓-๔ องค์”

ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ตอบว่า “อาตมาภาพเป็นเหมือนคร้วทาน
หลังใหญ่ ไปไหนกะกะอยู่บ้าง และอาตมาเป็นเหมือนพระหมูป่าไม่ใช่
พระเสือ ธรรมดาหมูป่ามันไปไหนไปกันเป็นฝูง ไม่หวงอาหาร ไม่เหมือน
เสือ ธรรมดาเสือเวลาไปหากิน ต้องไปตัวเดียวไม่ติดตามกันเลย”

พ่อเจ้าฯ หัวเราะชอบใจ

พระพุทพจนวราภรณ์
(จันทร์ กุสโล)
เจ้าอาวาสวัดเจติย
หลวงองค์ปัจจุบัน

กุฏิแก้วนวรรฐ

กุฏิหลังแรกที่สร้างสำหรับท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ คือ **กุฏิแก้วนวรรฐ**
ซึ่งยังคงเป็นกุฏิถาวรอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

พ.ศ. ๒๔๗๒ รั้ววิหารหลังเก่า และสร้างขึ้นใหม่ การสร้างวิหารหลังใหม่นี้ นายช่างผู้ก่อสร้างเสียชีวิตไป ๓ คน ขณะที่ก่อฝาผนังด้านหน้าเลยคานประตูขึ้นไปแล้ว จะเป็นความสะเพร่าของนายช่างหรือเหตุอื่นไม่ทราบได้ ฝาผนังหน้าจั่วที่สร้างขึ้นใหม่พังลงมา การก่อสร้างก็คงดำเนินมาโดยลำดับ

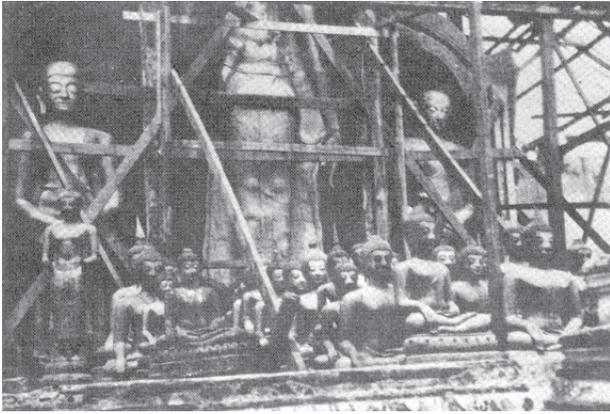
พ.ศ. ๒๔๗๔ ท่านมีความจำเป็นต้องลงไปกรุงเทพฯ **ท่านพระครูนพิสีพิศาลคุณ** และ **ท่านเจ้าคุณพระพุทธิโสภณ** (ขณะนั้นเป็น

สภาพดั้งเดิมของพระวิหารเก่า วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่ เมื่อเกือบ ๑๐๐ ปีที่แล้ว

พระครูสังฆรักษ์) ได้ดำเนินการก่อสร้างมาโดยลำดับ จนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๘๓ ซึ่งเป็นสมัยที่ท่านเจ้าคุณ**พระพุทธรพจนวราภรณ์** เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน เมื่อครั้งยังเป็น**พระญาณดิลก** จึงก่อสร้างได้สำเร็จ

พ.ศ. ๒๔๗๓ กู้เงิน ๓๐,๐๐๐ บาท จากมหามกุฏราชวิทยาลัย มาชื้อนา ตำบลวังมุ่น อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่...รวมเป็นนาทั้งหมด ๓๘๒ ไร่

ภาพเหตุการณ์จริง ขณะที่ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) กำลังบูรณะวิหารวัดเจติยรัทลวง แต่ฝ่าฝนด้านหนึ่งได้ถล่มพังทลายลงมาอย่างไม่คาดฝัน

ในการกู้เงินซื้อนาเพื่อหาผลประโยชน์บำรุงวัดครั้งนี้ ท่านได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนทั่วไป ส่วนมากไม่เห็นด้วย การครหานินทาก็ค่อยจางหายไปตามลำดับ

มาสมัยปัจจุบันนี้ ผู้ที่ทราบเรื่องต่างอนุโมทนาสาธุการ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สื่อถึงวิจรรณญาณของท่าน ที่สามารถมองเห็นการณ์ไกล กล้าได้กล้าเสีย สิ่งที่คุณเนื่องให้กำลังใจ ท่านกล้ากระทำสิ่งที่ไม่มีความรู้สึกของประชาชน ก็คือ **ความบริสุทธิ์ใจที่มุ่งทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หาได้หวังเพื่อประโยชน์ส่วนตัวไม่**

นอกจากท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ จะก่อสร้างถาวรวัตถุของวัด และหาทางที่จะทุนบำรุงวัดดังกล่าวแล้ว... (ผมไม่ได้นำมาเสนอ นะครับ)... ยังเปิดสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกบาลี และนักธรรม จัดให้มีการแสดงธรรมประจำวันธรรมสวนะ เข้า-บาย ทั้งในพรรษาและนอก

พรรษา ออกประกาศเผยแพร่ธรรมตามสำนักงาน องค์การต่างๆ และ
แก่ประชาชน

การเทศนาธรรมด้วยปฏิภาณโวหาร นับว่าท่านเป็นผู้นำในสมัยนั้น
ประชาชนที่เลื่อมใสในเจ้าพระคุณ เมื่อเอ่ยถึงท่านที่ไรจะต้องพูดถึง
เรื่องเทศน์ของท่านว่า “ท่านเคยเทศน์ว่าอย่างนั้นอย่างนี้”

งานของท่านที่ทำไว้แต่ครั้งกระโน้นยังเป็นมาตรฐาน เป็นเยี่ยง
อย่างให้ศิษย์รุ่นหลังได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติดำเนินอยู่นจนกระทั่งบัดนี้

แม้แต่ต้นลำไย ต้นมะพร้าว ที่ได้อาศัยร่มเงาและผลประโยชน์
อยู่ใบบังปัจจุบัน ส่วนมากก็เป็นสมบัติที่เกิดขึ้นในสมัยท่านทั้งนั้น

ผมขออนุญาตแทรกนามของเจ้าอาวาสวัดเจตีย์หลวงตามลำดับ
ไว้ตรงนี้เลยครับ เพราะแต่ละท่านเป็นบุพพาคจารย์สายธรรมยุตที่มี
คุณูปการต่อพระศาสนา ต่อสังคม และต่อประชาชน เป็นอย่างมาก
ดังนี้ :-

๑. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) เป็นเจ้าอาวาส
องค์แรกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๗๔

๒. พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต เป็นเจ้าอาวาสปี ๒๔๗๕ ปีเดียว
ออกธุดงค์

๓. พระครูหนังสือพิศาลคุณ (ทอง โฆสิโต) เป็นเจ้าอาวาสปี
พ.ศ. ๒๔๗๖

๔. พระพุทธิโสภณ (แหวน ฐมมทินฺโน) เป็นเจ้าอาวาสปี
พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๕๐๒

๕. พระญาณดิลก (พิมพ์ ฐมฺมธโร - สุตท้ายเป็นสมเด็จพระ
มหาธีรวงค์ เจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพฯ) มาดูแล
กำกับภาระคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๑๓ ตำแหน่งพิเศษ มิใช่เจ้าอาวาส

๖. **พระธรรมดิลก** (ขันตี ขนฺติโก) เป็นเจ้าอาวาสปี พ.ศ.๒๕๐๓-๒๕๓๔

๗. **พระพุทฺธพจนวราภรณ์** (จันทร์ กุสโล) เป็นเจ้าอาวาสปี พ.ศ. ๒๕๓๔-ปัจจุบัน

หลวงพ่อบุญพจนวราภรณ์ ท่านให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับชื่อของเจ้าอาวาส เรียงตามลำดับ คือ “จันทร์ - มั่น - ทอง - แหวว - พิมพ์ - ขันตี - จันทร์”

คือ ลำดับที่ ๑ เริ่มด้วย**จันทร์** แล้วมาถึงลำดับที่ ๗ ก็เริ่มด้วย**จันทร์** อีก เหมือนกับวนมาครบรอบ และทั้งสองพระองค์ มีสมณศักดิ์ **ชั้นสมเด็จพระรอง ๗** เหมือนกันอีกด้วย

๒๐.

วาระสุดท้าย ของหลวงปู่ใหญ่

พ.ศ. ๒๔๗๔ หลวงปู่ใหญ่ ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เดินทางจากเชียงใหม่กลับลงไปกรุงเทพฯ ได้แต่งตั้งให้ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เป็นเจ้าอาวาสวัดเจติยंहलगวแทน หลวงปู่มั่น จำใจต้องรับตำแหน่งเพียง ๑ พรรษา พอออกพรรษาแล้วท่านก็สละตำแหน่งเจ้าอาวาส เพื่อแสวงหาธรรมตามป่าเขาที่สงบวิเวกตามความประสงค์เดิมของท่าน อย่างไม่เปลี่ยนแปลง

ส่วนหลวงปู่ใหญ่ ท่านกลับมาอยู่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ

ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ ท่านได้รับนิมนต์จาก อุบาลีกาเจ็ก ให้ไปแสดงธรรมที่วัดสมอคอน จังหวัดลพบุรี

ขณะที่ขึ้นธรรมาส์เทศน์จะแสดงธรรมนั้น หัวเข้าข้างขวาของท่านได้กระทบกับหัวเม็ดประตูลงธรรมาส์ ทำให้ขาหักบนธรรมาส์

คนทั่วไปเห็นดังนั้น ก็เกิดอาการตกใจและเสียใจ แต่เมื่อมาเห็นอาการปฏิกิริยาของท่านก็กลับสบายใจขึ้น เมื่อได้ยืมนวจาอันประกาศถึงความเด็ดเดี่ยวของท่านว่า

“เราเป็นนักเทศน์ที่มีชื่อเสียง เมื่อขาหักก็หักอยู่บนธรรมาส์ เพราะขึ้นธรรมาส์เทศน์ จะหานักเทศน์ที่ไหนได้นอกจากเรา”

ครั้นใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ตรงกับวันอังคาร แรม ๒ ค่ำ เดือน ๘
ท่านก็มรณภาพด้วยอิริยาบถนั่งอย่างสงบ เวลา ๑๑.๔๐ น.

ก่อนหน้านี้เล็กน้อย คือ เวลา ๑๑.๓๐ น. ท่านได้ถามผู้ใกล้ชิด
ว่า “เวลาเท่าไร?” ครั้นได้รับคำตอบแล้ว ได้สั่งให้ผู้พยาบาลช่วยพยุง
ท่านลุกขึ้นนั่งสักครู่ก็สั่งให้พญางนอน แล้วได้กล่าวออกมาอย่างผู้มีสติว่า
“ทุกขเวทนามีหน้าตาอย่างนี้เทียวหรือ!”

จากนั้นได้สั่งให้กั้นฉาก แล้วให้พญางขึ้นนั่งตรงทำประหนึ่งยกมือ
ขึ้นประนม และแล้วก็สิ้นลมหายใจลงเพียงนั่นเอง

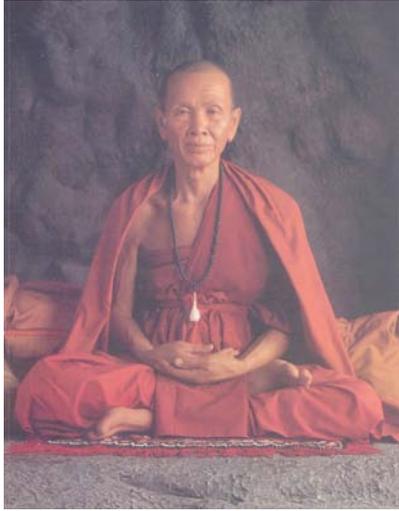

หลวงปู่ใหญ่ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ มรณภาพวันที่ ๑๙ เดือน
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เวลา ๑๑.๔๐ น. ในอิริยาบถนั่ง ด้วยอาการสงบ
ปราศจากความกระวนกระวาย ณ ห้องกลาง กุฏิหอเขียน วัดบรมนิวาส
วิหาร กรุงเทพมหานคร สิริรวมอายุได้ ๗๗ พรรษา ๕๕

พระคงเจดีย์หลวง

พระพุทธรูปประจำองค์ พระธาตุนเจดีย์หลวง
ในซุ้มจระนำ (มุข) ด้านทิศเหนือ

ภาค ๓ :
ครูบาเจ้าศรีวิชัย

พระครูบาเจ้าศรีวิไชย (สิริวิไชโย)

ตมฺญแห่งลำพูน

๒๑.

ครูบาเจ้าศรีวิไชย ตบบุญแห่งล้านนา

มีเรื่องราวที่ไม่ค่อยได้ทราบกัน ถึงความสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่าง ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ กับ ครูบาเจ้าศรีวิไชย และระหว่าง หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต กับ ครูบาเจ้าศรีวิไชย รวมทั้งพระมหาเถระองค์อื่นๆ ในฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ที่มีความสัมพันธ์กับครูบาเจ้าศรีวิไชย ตบบุญแห่งล้านนา ซึ่งอยู่ในสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย

ก่อนอื่น ผมจะขอนำประวัติและเรื่องราวของครูบาเจ้าศรีวิไชย มาเสนอพอเป็นสังเขปก่อน สำหรับท่านที่ทราบแล้วก็ต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สำหรับประวัติของท่านพระครูบาเจ้าศรีวิไชย ท่านเป็นบุตรของคุณพ่อควาย และ คุณแม่อุสาร์ เกิดวันอังคาร เดือน ๙ เหนือ (เดือน ๗ ใต้) ขึ้น ๑๑ ค่ำ ตรงกับวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๒๑ ปีชาล (อายุอ่อนกว่าหลวงปู่มั่น ๘ ปี) ที่บ้านปาง อำเภอสี จังหวัดลำพูน

ตอนที่ท่านเกิดนั้นได้เกิดฝนตกฟ้าคะนองหนัก จึงได้ชื่อว่า **ฟ้าช้อง** (ฟ้าร้อง) โดยถือตามนิมิตในเวลาที่เกิด

อายุ ๑๘ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรที่**วัดบ้านปาง** โดยมี**ครูบา**
ขัตติยะ เป็นพระอุปัชฌาย์ พออายุครบ ๒๐ ปี ก็อุปสมบทเป็น
พระภิกษุ โดยมี**พระครูสุมนโ** **วัดโป่งหลวง** เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้รับ
สมณฉายาว่า **สิริวิไชย**

ท่านอุปสมบทในสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เมื่ออุปสมบทแล้วได้
กราบลาครูอาจารย์ไปปฏิบัติกรรมฐานกับ **พระครูอุปัช** **วัดดอยแต**
อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน อยู่ ๑ พรรษา แล้วกลับมาอยู่ที่ **วัดบ้านปาง**
ตามเดิม

ด้วยเหตุที่**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** มีอุปนิสัยรักความสงบชอบสันโดษ
ประกอบกับได้รับการสอนการปฏิบัติพระกรรมฐานมาแล้ว จึงได้ปลีกตัว
ไปปฏิบัติภาวนาอยู่บนยอดดอยทางทิศใต้ของหมู่บ้าน อย่างเอาจริงเอาจัง

เมื่อท่านได้วิเวกทางกาย จิตใจก็ก้าวเข้าสู่สมาธิยังลงสู่วิปัสสนา
ญาณ เสวยความสุขในฌานอันประณีตลุ่มลึก สุดบรรยาย ท่านก็ยัง
เพิ่มความเพียรหนัก กล่าวกันว่าท่านนั่งวิปัสสนามากจนเสื่อรองนั่งขาด
ทะลุเป็นผืนๆ เลยทีเดียว

ครูบาเจ้าศรีวิไชย เป็นพระที่เคร่งวินัย มั่นถ้อย ปราศจากโลภะ
มูลจิตในปัจจุบันทั้งปวง จันทัตตาหารมือเดียว และฉันมังสวิรัตติ
จนตลอดชีวิต ประชาชนศรัทธาเลื่อมใสท่านมาก ชื่อเสียงเกียรติคุณ
ขจรไกล จนมีพุทธศาสนิกชนหลั่งไหลมาไหว้สาส์นการะท่านอย่าง
ล้นหลาม แล้วท่านก็นำศรัทธามหาชนสร้างมหากุศล โดยการก่อสร้าง
และบูรณะปฏิสังขรณ์ วัดวาอารามและศาสนสถานนับร้อยๆ แห่ง
ทั่วแคว้นลานนาไทย อย่างที่ไม่เคยมีใครทำได้ในประวัติศาสตร์ ซึ่งสร้าง
คุณประโยชน์ให้แก่พระพุทธศาสนาอย่างมากมายมหาศาล

แม้ท่านจะได้สร้างสรรค์งานในทางพระพุทธศาสนามากเท่าไร ก็ตาม คงด้วยวิบากของท่าน ทำให้ท่านโดนผู้ใหญ่ทั้งทางฝ่ายสงฆ์ และทางฝ่ายบ้านเมืองรวมหัวกันเล่นงานท่านอย่างหนัก หลายครั้ง หลายหน แต่ด้วยความดี ความมุ่งมั่น และใจบริสุทธิ์ของท่าน ก็สามารถรอดพ้นโทษเหล่านั้นได้ทุกครั้ง ยิ่งเพิ่มบารมีให้ท่านมากยิ่งขึ้น ส่วนผู้คิดร้ายต่อท่าน ต่างก็ได้รับวิบัติไปตามๆ กันตามโทษและบาปกรรมที่ตน ก่อไว้

พระครูบาเจ้าศรีวิไชย (สิริวิไชโย)

ตมณฺญูแห่งล้านนา

๑๒.๒

มูลเหตุของปัญหา

ต้นเหตุแห่งปัญหาที่มารูมเร้า**ครุบาเจ้าศรีวิไชย** เริ่มต้นจากยุคสมัยนั้น เป็นยุคล่าอาณานิคมของมหาอำนาจทางตะวันตก โดย**อังกฤษ** แผ่อำนาจมาทางทิศตะวันตกจรดใต้ และ**ฝรั่งเศส**แผ่อำนาจมาทางทิศเหนือตลอดภาคอีสาน ต่างก็จ้องคอยตะครุบประเทศสยามไว้ในครอบครอง แต่ด้วยการดำเนินกลยุทธ์บายที่ชาญฉลาดของ**พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕** จึงสามารถนำพาประเทศให้รอดพ้นปากเหยี่ยวปากกามาได้ชนิดที่ว่าอย่างเฉียดฉิวทีเดียว

นอกจากการใช้กำลังทหารเข้ายึดประเทศต่างๆ โดยตรงแล้ว เครื่องมือสำคัญที่ประเทศมหาอำนาจฝ่ายตะวันตกใช้เป็นอาวุธนาร่องเพื่อยึดครองประเทศไทยเช่นเดียวกับที่ทำมาแล้วอย่างได้ผลกับประเทศบริวารอื่นๆ ก็คือ **“คริสต์ศาสนา”** ที่แฝงมาในรูปแบบแห่งนักบุญ แพทย์ อาจารย์ ผู้ชำนาญในวิทยาการด้านต่างๆ พยายามแบ่งแยกคนในชาติให้เกิดความแตกแยก ให้นิยมชมชอบในประเทศตะวันตก แล้วจะสามารถเข้ายึดครองได้โดยง่าย

ผมอยากให้ท่านผู้อ่านได้ศึกษาประวัติการแผ่อำนาจ ยึดครองประเทศต่างๆ ของประเทศตะวันตกดู ล้วนแต่ใช้คริสต์ศาสนาเป็นอาวุธนาร่อง ควบคู่กับการยึดครองด้วยอาวุธทั้งนั้น

ถ้าเราชาวพุทธไม่ตระหนักในเรื่องนี้ และยังคงนอนแกลนในศาสนาของตน ก็ไม่อาจยืนหยัดความเป็นพุทธได้อย่างมั่นคง อันตรายครับ!

ขอกลับมาทาง **“ต้นเหตุแห่งปัญหา”** เกิดจากความพยายามปรับปรุงบ้านเมืองในสมัย **เสด็จพ่อ ร.๕** ทั้งทางฝ่าย **อาณาจักร** และทางฝ่าย **พุทธจักร**

ทางด้านพุทธจักร คือในวงการสงฆ์ ในสมัยของ **สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สมเด็จพระสังฆราชเจ้าพระองค์ที่ ๑๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์** คณะสงฆ์ได้ทำการปฏิรูป การปกครอง คณะสงฆ์ โดยออก **พระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑** ให้มีการบังคับบัญชาและปกครองสงฆ์ตามลำดับชั้นยศ จากเจ้าคณะหมวด เจ้าคณะแขวง เจ้าคณะเมือง เจ้าคณะมณฑล เรื่อยขึ้นไป โดยมีศูนย์อำนาจอยู่ที่กรุงเทพมหานคร

เป็นการปกครองสงฆ์ตามลำดับ **“ชั้นยศ”** เหมือนกับทางบ้านเมือง แทนการปกครองตามลำดับ **“อาวุโสพรรษา”** หรือตามคุณธรรมที่แท้จริงตามธรรมเนียมที่ปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล

เมื่อการปกครองสงฆ์ถือตามยศตามตำแหน่ง การวิงวอนเพื่อมียศมีตำแหน่งจึงต้องมีขึ้น รวมทั้งซื้อ-ขายตำแหน่งกัน สืบต่อมาถึงปัจจุบัน

ดังนั้น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ จึงเป็นเหตุให้พระครูบาศรีวิชัย ต้องอธิการณ์ (คดี) หลายครั้งหลายหน ประกอบกับทางบ้านเมืองก็จับตาดูท่านครูบาฯ เห็นว่ามีพระเถรและประชาชนให้ความเคารพศรัทธาเป็นอย่างมาก ดูเป็นการลือลุ่มผู้คน ทางฝ่ายบ้านเมืองพยายามตั้งข้อหาท่านครูบาเจ้าฯว่า **ตั้งตนเป็นผีบุญ** ทางการตั้งหา

ทางปราบปราม แต่ยังหาหลักฐานชัดเจนไม่ได้ จึงต้องยืมมือและร่วมมือกับทางคณะสงฆ์ทำลายครุบาเจ้าศรีวิไชยให้ถึงที่สุด ถ้าสามารถ**จับสึก**ได้ก็**จับสึก** และถ้าสามารถ**ฆ่า**ได้ก็**ฆ่า**

สมัยนั้นมีพระสงฆ์ที่เป็นลูกศิษย์ของครุบาศรีวิไชยที่ถูกจับสึกหลายองค์

สำหรับท่านที่อ่านหนังสือ **หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** มาแล้ว คงจำเรื่อง**ขบถผีบุญ** ในมณฑลอิสานได้ดี

ในมณฑลพายัพ ก็มีขบวนการผีบุญที่ **อำเภอสันทราย** จังหวัดเชียงใหม่ ทางกรได้ปราบปรามจนราบคาบ จับพวกหัวหน้า**ตัดคอ**เสียหมดสิ้น

ถ้าท่านต้องการเห็นภาพ**ตัดคอ**เหล่านี้ เชิญไปดูได้ที่**วัดพระธาตุสุโทน** อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ที่มีการรวบรวมภาพประวัติศาสตร์ไว้เยอะ หาโอกาสไปดูให้ได้นะครับ เป็นวัดที่มีสิ่งก่อสร้างที่สวยงาม น่าอัศจรรย์วัดหนึ่ง ขออย่าว่า ไปให้ได้นะครับ!

สภาพดั้งเดิมของบ้านปาง
อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
เมื่อเกือบ ๑๐๐ ปีที่แล้ว

๒๓.

ครุบาเจ้าศรีวิไชย ต้องอธิกรณ์ครั้งแรก

ด้วยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ (หมายถึงปีที่ตั้งกรุงเทพฯ เป็นปีที่ ๑๒๑ ร.ศ. ย่อมาจากคำว่า รัตน-โกสินทรศก คือเริ่มต้น ร.ศ. ๑ ในปีที่ตั้งกรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวง) พระสงฆ์องค์เณรทั้งราชอาณาจักรต้องอยู่ภายใต้กฎหมายนี้อย่างเคร่งครัด ภิภษุรูปใดไปล่วงพระราชบัญญัตินี้ถือว่ามีความผิด จะต้อง “ขึ้นศาล” ดำเนินคดีเยี่ยงคฤหัสถ์ ไม่มียกเว้น

สมัยนั้นมีพระสงฆ์ถูกจับสึกมากมาย เพราะผิดกฎหมายดังกล่าว ทั้งที่ไม่ใช่เรื่องของการละเมิดพระธรรมวินัย แต่อย่างไร

ที่หนักกว่านั้น คือ การบวชพระบวชเณร จะต้องกลั่นกรองเป็นพิเศษ (ก็น่าจะดี) แต่...ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าคณะแขวง และ นายอำเภอเสียก่อน

คือ ต้องให้ เจ้าคณะแขวง (เจ้าคณะอำเภอ) และนายอำเภอ อนุญาตก่อนจึงจะบวชได้ ไม่เช่นนั้นพระอุปัชฌาย์จะมีความผิดถึงขั้นติดคุกได้

(ดูๆ แล้วก็เหมือนกับความพยายามในสมัยนี้เลย ที่จะนำเอา กฎหมายทางโลก มาใช้บังคับในทางศาสนา ตามที่ **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ออกนำการคัดค้านอยู่นี้

ความจริงแล้ว ถ้าใช้กฎหมายอย่างตรงไปตรงมา และด้วยใจ เป็นธรรมก็น่าจะไม่เกิดปัญหา ดังนั้น ไม่ว่ากฎหมายจะดีเลิศเลอ เพียงไร ก็ไม่พ้นเรื่องของคน โดยเฉพาะคนที่มีอำนาจเสียด้วย

เหตุที่**พระครูบาเจ้าศรีวิไชย** ต้องอธิกรณ์ครั้งแรกก็เรื่องการ ขออนุญาตบวชพระเถระนี้แหละ ซึ่งต้องขออนุญาตบวช**ตามระบบราชการ** คือต้องทำเรื่องไปตามลำดับ ต้องให้ผู้มีอำนาจคือ **เจ้าคณะแขวง** และ**นายอำเภอ** ทั้งสองคนอนุญาตเสียก่อน จึงจะทำการบวชได้

ผม (นายปฐม) จับความได้ว่า ด้วยความอิจฉาที่ท่านครูบาศรีวิไชยกำลังเด่นและดัง จึงต้องหาทางตัดกำลังไว้ก่อน ทั้ง**เจ้าคณะแขวง** **ลี้** คือ **พระครูมหารัตนนาคร** กับ **นายอำเภอ** **ลี้** คือ **เจ้าหนานบุญเตียง** ร่วมกันดิ่งและถ่วงเรื่องเอาไว้ ไม่ยอมตอบอนุญาต ทั้งๆ ที่มีผู้ศรัทธารอบบวชพระและเถระจำนวนมาก

จากหนังสือ **พระครูบาศรีวิไชย ของคุณศิระ รัตนชิต** ได้บรรยายไว้ ดังนี้

“ในการสละเพศฆราวาสเข้าอุปสมบทที่ **วัดศรีดอนชัย** หรือ **วัดบ้านปาง** ได้ก่อเรื่องราวใหญ่โตขึ้นจนได้ สาเหตุที่ก่อให้เกิดเป็นเรื่องราวขึ้น ก็ด้วยสมัยนั้น ผู้ใดจะบวชเป็นพระ จะต้องได้รับความเห็นชอบและ**ได้รับอนุญาตจากเจ้าคณะแขวง และนายอำเภอร่วมกันก่อน**

การขออนุญาตเป็นไปในระบบราชการ แต่ละรายจึงล่าช้าเกินรอ...

บางครั้งฝ่ายเจ้าคณะแขวงหรือนายอำเภอ ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างไม่พอใจที่**วัดบ้านปาง** เด่นดังขึ้นมาด้วยแรงศรัทธาของประชาชนจึงพยายามกลั่นแกล้ง หน่วงเหนี่ยวคำสั่งอนุญาตให้ล่าช้าเสียดี๊ดีๆ บรรดาชาวบ้านที่มีอายุครบบวชจึงพากันเดือดร้อน **พระครูบาฯ** ในฐานะหัวหน้าพระทั้งปวงในวัด พิจารณาเห็นว่า บุคคลที่ประสงค์เข้ามาอุปสมบทนั้น แต่ละรายถูกต้องตามหลักเกณฑ์การอุปสมบททั้งนั้น **พระครูบาฯ** จึงตัดสินใจเอาเอง

พอวันเข้าพรรษาใกล้เข้ามา ท่านก็จัดการเป็นประธานบวชบุคคลผู้มีจิตศรัทธาบวชในพระพุทธศาสนาเสียด้วยตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องรอคำสั่งอนุญาตจากทางราชการให้เสียเวลา

ดังนั้น พระครูบาฯ จึงต้องอธิกรณ์เป็นครั้งแรกในข้อหา ตั้งตนเป็นอุปัชฌาย์เถื่อน ไม่มีการแต่งตั้งจากทางราชการ”

ท่านนายอำเภอลี้ คือ **เจ้าหนานบุญเตง** รอโอกาสนี้อยู่แล้ว จึงได้นำตำรวจเข้าควบคุมตัว**พระครูบาฯ** จาก**วัดบ้านปาง** ไปกักไว้ที่**วัดลี้หลวง** ซึ่งเป็นวัดเจ้าคณะแขวงอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน อยู่ ๔ วัน กับ ๔ คืน

เนื่องด้วย **พระครูบาศรีวิชัย** มีลูกศิษย์ลูกหาและศรัทธาประชาชนจำนวนมาก ต่างทยอยไปเฝ้าสังเกตการณ์เพิ่มมากขึ้นทุกทีๆ มีผู้คนไปชุมนุมที่**วัดลี้หลวง** มากกว่ามีงานบุญเสียอีก

ทางเจ้าคณะแขวง และนายอำเภอลี้ เห็นไม่เป็นการจึงควบคุมตัว**พระครูบาศรีวิชัย**เข้าไปยังเมืองลำพูน ไปที่**วัดพระธาตุดุริฎฐชัย** เพื่อให้ **เจ้าคณะจังหวัดลำพูน** คือ **พระครูญาณมงคล** ทำการไต่สวนลงโทษ

ท่านพระครูบาศรีวิไชย ให้การว่า ได้ทำหนังสือขออนุญาตบวช
พระไปแล้ว แต่ก็ยังไม่มีหนังสือตอบอนุญาตตกลงมาเสียที ท่านสงสาร
ผู้ที่มีศรัทธาต้องการจะบวช จึงได้ทำการบวชให้ตามประเพณี หากการ
กระทำดังกล่าวเป็นความผิด องค์ท่านก็พร้อมที่จะรับโทษด้วยความยินดี

ทางฝ่าย**เจ้าคณะจังหวัดลำพูน** คือ **พระครูญาณมงคล** ได้
พิจารณาแล้วเห็นว่า “พระศรีวิไชยทำการบวชโดยบริสุทธิ์ใจ ถือตาม
พระวินัยเป็นหลัก ซึ่งเป็นประเพณีการบวชที่ถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณ
โบราณ โดยไม่ต้องอาศัยบทบัญญัติใดๆ ที่กำหนดให้นายอำเภอ
เข้ามาเกี่ยวข้อง อีกทั้งเจ้าคณะแขวงและนายอำเภอต่างก็มีส่วนผิดด้วย
ที่ได้รับหนังสือขออนุญาตแล้วก็ไม่รีบดำเนินการ

**จึงยกโทษ ไม่เอาผิดกับพระศรีวิไชย แต่ประการใด เพียง
ตักเตือนให้อยู่ในกรอบของพระราชบัญญัติ แล้วก็ให้ปล่อยตัวพระ
ศรีวิไชยกลับไปยังวัดบ้านปางโดยสวัสดิ์”**

สาธุ! นี่เป็นเพียงยกที่ ๑ เท่านั้น โปรดดูต่อไปครับ

เมื่อ **พระครูบาศรีวิไชย** พ้นอธิกรณ์แล้ว ชื่อเสียงเกียรติคุณ
ของท่านก็ยิ่งขจรขยายออกไปไกล

แล้วทางฝ่ายเจ้าคณะแขวงกับนายอำเภอสิริ จะรู้สึกอย่างไร
ละครับ?

๒๔.

ปฏิบัติการจองเวร ยกที่ ๒

“ปฏิบัติการจองเวร” เป็นคำที่ใช้ในหนังสือเดิม ส่วน “ยกที่ ๒” ผมเติมขึ้นเอง เหนือ_ครับ!

หลังจากเหตุการณ์ครั้งที่แล้วผ่านไปไม่นาน ท่านพระครูมหา
รัตนากร เจ้าคณะแขวงลี้ ได้มีคำสั่งเรียกเจ้าอาวาสทุกวัดในเขตอำเภอลี้มาประชุม เพื่อซักซ้อมทำความเข้าใจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ร.ศ.
๑๒๑ ที่วัดเจ้าคณะแขวง คือ วัดลี้หลวง อยู่ในตัวอำเภอลี้

ท่านผู้อ่านที่เคยเดินทางไปอำเภอลี้จะเห็นว่า แม้ในปัจจุบันก็ยัง
“ลี้” ลับสมชื่อ เพราะภูมิประเทศเต็มไปด้วยป่าและเขา การคมนาคม
ลำบากมาก

วัดบ้านปาง ของ ท่านพระครูบาศรีวิไชย อยู่ห่างจากอำเภอไป
ราว ๔๐ กิโลเมตร การเดินทางแสนลำบากในสมัยนั้น ประกอบกับ
ท่านพระครูบาฯ เป็นพระมักน้อย สันโดษ ยินดีอยู่กับการบำเพ็ญภาวนา
ไม่สนใจเรื่องบ้านเมืองและเรื่องการปกครอง ท่านเห็นว่าการไปร่วม
ประชุมดังกล่าวเป็นเรื่องที่เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ เป็นช่วงที่ท่าน
เร่งบำเพ็ญเพียรจึงไม่ไปร่วมประชุม

ขณะเดียวกัน เจ้าอาวาสวัดอื่นๆ ก็ไม่ไปร่วมประชุมด้วย

ท่านพระครูบาศรีวิชัย จึงถูกเจ้าคณะแขวงลี้กล่าวโทษในข้อหา
**“ไม่สนใจกิจกรรมของคณะสงฆ์ และยุยงพระสงฆ์ให้กระด้างกระเดื่อง
ต่อการปกครอง”**

ท่านพระครูบาศรีวิชัยจึงถูกควบคุมตัวไปยังจังหวัดลำพูน เพื่อให้เจ้าคณะจังหวัดดำเนินการสอบสวนและลงโทษอีกเป็นครั้งที่สอง

เมื่อถูกสอบสวน ท่านพระครูบาฯ ก็กล่าวแก้ว่า **ท่านกำลังอยู่ในระหว่างการปฏิบัติพระกรรมฐานอยู่ จึงมิได้ไปร่วมประชุม และก็มีได้ยุยงวัดใดให้กระทำตามท่านด้วย**

อีกประการหนึ่ง ด้วยเหตุผลที่ว่า การขาดประชุมสงฆ์ แม้ในครั้งพุทธกาล พระพุทธองค์ก็มิได้เอาผิด กลับตรัสยกย่องให้พระภิกษุเอาเป็นตัวอย่าง เช่น ใน **มหาปรินิพพานสูตร** พระพุทธองค์ก็ทรงยกย่องสรรเสริญการปฏิบัติบูชา แล้วจะถือว่าท่านมีความผิดอย่างไร

(ใน **มหาปรินิพพานสูตร** ผมจำได้อย่างคร่าวๆว่า เมื่อพระองค์ใกล้จะปรินิพพาน พระภิกษุที่ยังไม่บรรลุต่างเศว้าโตก พวกกันคอยเฝ้าห้อมล้อมเฝ้าดูอาการพระพุทธองค์ แต่มีพระภิกษุรูปหนึ่ง กลับปลีกตัวไปเร่งความเพียร ทำให้พระองค์อื่นๆเห็นว่าไม่เอาใจใส่และไม่ภักดีต่อพระพุทธองค์ จึงนำความไปทูลฟ้อง แต่พระองค์กลับตรัสยกย่องพระภิกษุรูปนั้นที่รีบเร่งภาวนา และให้พระภิกษุรูปอื่นเอาตัวอย่างพระภิกษุรูปนั้น และให้ถือ **การปฏิบัติบูชา** เป็นเรื่องสำคัญที่สุด เท่าที่ผมนึกออกก็เป็นดังนี้ หากผิดพลาดกราบขออภัยครับ)

ทางคณะกรรมการระดับจังหวัด ได้พิจารณาปฏิปทาแห่งครู
บาเจ้าฯ ดังกล่าวแล้ว ก็ล้วนไม่เห็นข้อที่ผิดเพี้ยนไปจากครรลองแห่ง
พระธรรมวินัยแต่อย่างใด **ข้อกล่าวหาดังกล่าวจึงเป็นเรื่องหมุมหมิมหา
สาระมิได้ จึงมีมติให้ปล่อยตัวครูบาเจ้าฯ กลับวัดบ้านปางไป**

ปฏิบัติการจองเวรในยกที่สอง ก็เป็นอันจบลงด้วยประการ
ฉะนี้

โปรดติดตามยกต่อไป จะยิ่งเพิ่มความเข้มข้นครับ!

๒๕.

พนักกำลังกันเล่นงาน

เมื่อ**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** พ้นจากอิทธิฤทธิ์ครั้งที่ ๒ และกลับไป **วัดบ้านปาง** แล้ว ปฏิบัติการจองเวรก็ยังไม่จบสิ้น

ท่านผู้อ่านพอใจจะเรียกว่า **“ยกที่ ๓”** ก็ย่อมไม่ผิด กฎ-กติกามารยาท แต่ประการใด

ในยก_เอี้ย! คราวนี้ ทาง**ท่านพระครูมหารัตนากร** เจ้าคณะแขวงลี้ กับ **ท่านเจ้าหนานบุญเต็ง** นายอำเภอลี้ ได้ร่วมกัน **นัดหมายให้พระสงฆ์ และสามเณรทั้งหมดไปประชุมฟังพระราชบัญญัติคณะสงฆ์** เพิ่มเติมอีก

ครั้งนี้**ท่านพระครูบาศรีวิไชย** ถือตามมติของ**พระครูญาณมงคล** เจ้าคณะจังหวัดลำพูน เมื่อครั้งที่แล้วว่า **“การขาดประชุมไม่ถือเป็นโทษร้ายแรง”** ท่าน**พระครูบา** เลยไม่ไปร่วมประชุม

ขณะเดียวกัน พระเณรจากวัดอื่นๆ ก็ไม่ไปประชุมด้วย

เจ้าคณะแขวงลี้ จึงทำเรื่องฟ้องไปยัง **เจ้าคณะจังหวัดลำพูน** อีกครั้งหนึ่ง โดยระบุคำฟ้องอย่างหนักแน่นว่า ครั้งนี้ ท่าน**พระครูบา** ทำผิดเป็นครั้งที่ ๓ แล้ว ถ้าไม่มีการลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง **เจ้าคณะแขวงจะไม่ยอมอย่างเด็ดขาด!**

ผลก็คือ ท่านเจ้าคณะจังหวัดลำพูนได้มีคำสั่งลงโทษ ดังนี้ : -

๑. ให้ออกจากพระศรีวิไชยออกจากหัวหมวด (เจ้าอาวาส) ลงเป็นพระลูกวัดธรรมดา และ

๒. ให้กักตัวพระศรีวิไชยไว้ศึกษาพระธรรมวินัยและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ อยู่ที่วัดพระธาตุหริภุญชัยในเมืองลำพูน มีกำหนด ๑ ปี

ถ้าไม่ยินยอมตามนี้ พระศรีวิไชย จะต้องถูกกักไว้เพิ่มอีกเป็น ๒ ปี

การลงโทษในครั้งนั้น องค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส วัดบวรนิเวศวิหาร ก็ยังทรงวิจารณ์คำวินิจฉัยโทษว่า “กำหนดโทษ ๒ ปีนั้น แรงเกินไป...ถ้าเป็นคำสั่งของเรา การลงโทษจักเป็นโดยพอดี...”

ท่านพระครูบาศรีวิไชย ยินยอมรับโทษตามคำตัดสินด้วยดี ไม่แสดงความยินดีร้ายแต่ประการใด ปฏิบัติสมาธิภาวนาอยู่ที่วัดพระธาตุหริภุญชัย อยู่เป็นปกติ

เมื่อครบกำหนด ๑ ปี ครูบาเจ้าฯ ก็ได้รับการปล่อยตัวให้กลับวัดบ้านปางดังเดิม

บรรดาศรัทธาประชาชนได้จัดงานฉลองสมโภชอย่างยิ่งใหญ่ทั้งกลางวันและกลางคืน

แล้วท่านพระครูมหารัตนการ เจ้าคณะแขวงลี้ กับ เจ้าหนานบุญเต็ง นายอำเภอลี้ ท่านจะคิดอย่างไรละครับ?

๒๖.

วิบากกรรมยังไม่หมด

จากการต้องอธิกรรมถึง ๓ ครั้ง ในเวลาห่างกันไม่ถึง ๑๐ ปี **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ไม่เคยแสดงท่าทีขัดขืนเลย ท่านยอมรับและถือปฏิบัติตามคำสั่งการลงโทษทุกครั้ง ชื่อเสียงและเกียรติคุณของท่านยิ่งได้รับศรัทธาจากมหาชนมากยิ่งขึ้น

แม้ท่านถูกถอดออกจากเจ้าอาวาส มาเป็น**พระลูกวัด**ธรรมดาแล้ว ศรัทธาจากประชาชนก็มีได้เลื่อมถอย กลับเพิ่มมากยิ่งขึ้น อีกทั้งก็ถือเป็นโอกาสดีที่ท่านไม่ต้องรับภาระในการปกครอง กลับมีเวลาปฏิบัติภาวนาให้รุดหน้ามากยิ่งขึ้น สมตามเจตนาที่แท้จริงของท่าน

ถ้อยคำปัจจุบัน เขาจะพูดว่า **“พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส”** แต่ในทางธรรมอาจเรียกว่า **“ทำโอกาสให้เป็นบารมี”**

ดูเหมือนวิบากกรรมของท่านยังไม่หมด ต่อมาเมื่อ **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕** เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ **พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖** ได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบแทน

ทางคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน ได้มีคำสั่ง ๒ ข้อ

๑. ให้วัดทุกวัดระดับจังหวัด ประทับโคมไฟเฉลิมฉลองพระมหา กษัตริย์พระองค์ใหม่ และ

๒. ให้สำรวจจำนวนพระภิกษุสามเณรในวัด แล้วเสนอรายชื่อเข้าไปตามลำดับชั้น

ท่านพระครูบาศรีวิชัยไม่ได้ถือปฏิบัติตามเลยสักข้อ ถือเป็นความกระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชาอย่างแนบเนียน

ในคำสั่งข้อแรก ท่านพระครูบาฯ ได้พิจารณาเห็นว่า วัดเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม หากมีการเฉลิมฉลองใดๆ ก็ควรจะเป็นกิจในทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น ในวาระการขึ้นครองราชย์ สิ่งที่ภิกษุสามเณรควรกระทำควรจะเป็นการชุมนุมสวดมนต์ถวายพระพรชัยตามสมณวิสัย มีใช้การติดธงริ้ว ประทีปโคมไฟ และการเฉลิมฉลองให้เอิกเกริกสนุกสนานเยี่ยงทางโลกกระทำกัน

ดังนั้น ในขณะที่วัดอื่นๆ ในจังหวัดลำพูน ต่างพากันประดับธงทิว ประทีปโคมไฟ และเฉลิมฉลองอย่างครึกครื้นนั้น **มีวัดบ้านปาง** แห่งเดียว ที่พระกลับมาชุมนุมเจริญพระพุทธมนต์ถวายพระพรพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ **จึงถือเป็นการขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเด่นชัด**

ส่วนคำสั่งข้อที่สอง ที่ให้ทำการสำรวจพระและเณรทั้งหมดนั้น ปรากฏว่าทุกวัดในอำเภอมีต่างปฏิบัติตามโดยถ้วนหน้าไม่รอช้า เว้นแต่ **วัดบ้านปาง** ที่ไม่มีการปฏิบัติ

เมื่อ**เจ้าคณะแขวง** ลี้หวงถามไป **ท่านพระครูบาฯ** ตอบว่า ท่านเป็นพระลูกวัดธรรมดา ไม่ได้เป็นเจ้าของาวาสจึงไม่มีหน้าที่ต้องสำรวจ อีกอย่างทางคณะสงฆ์ก็ไม่ได้แต่งตั้งเจ้าอาวาส และไม่ได้แต่งตั้งผู้รักษาการเจ้าอาวาสด้วย

ท่านครูบาเจ้าฯ ตอบไปว่า **“ข้าเจ้าเป็นเพียงพระลูกวัดธรรมดาหาได้มีหน้าที่สำรวจเสนอชื่อพระเณรให้ใครไม่ ขอรับ”**

ถ้าจะลงโทษตามความผิดในข้อที่ ๑ ก็ไม่สะดวกใจ แต่เป็นเรื่องอดสูใจมากกว่า ที่**วัดบ้านปาง** ทำ **“ปฏิบัติบูชา”** ส่วนวัดเจ้าคณะแขวงกลับไปทำ **“อามิสบูชา”** ซึ่งไม่เหมาะสมกับกาล

สำหรับข้อ ๒ ก็ไม่สามารถลงโทษได้ เพราะความเพอเรือของทางคณะสงฆ์เอง ถ้าลงโทษไปก็จะยิ่งเพิ่มความอับอายให้กับคณะผู้บริหารสงฆ์มากยิ่งขึ้น

ไฟแค่นิ่งลุกโชน ชาตินี้คงไม่ต้องอยู่ร่วมโลกกันแล้ว อย่าเปลอตัวก็แล้วกัน ถ้าจับสีกได้ต้องจับสีก และถ้าสั่งฆ่าได้ก็ต้องฆ่า!

เจ้าคณะแขวงลี้ จำต้องนำเรื่องขึ้นฟ้องร้อง **เจ้าคณะจังหวัดลำพูน** กล่าวโทษ**พระครูปราศรัววิไชย**ตามระเบียบ ให้จัดการลงโทษขั้นเด็ดขาด

ใช้เวลาไม่นานนัก ก็มีหนังสือคำสั่งของเจ้าคณะจังหวัดลำพูนออกมา ดังนี้

“วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๓ (การนับปี พ.ศ. ของไทยแต่เดิม เริ่มต้นเดือนเมษายน เพิ่งจะมาเปลี่ยนเริ่มปีใหม่ เป็นเดือนมกราคมเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๔)

เจ้าคณะจังหวัดลำพูน ถึง พระศรีวิไชย วัดบ้านปาง

เรื่องที่ท่านไม่ฟังคำสั่งบังคับบัญชาของฉัน และเจ้าคณะแขวงลี้กลับขัดขืนต่อระเบียบราชการบ้านเมือง การสำรวจพระอารามกับการอื่นๆ อีกหลายประการ บัดนี้ พระสงฆ์ทั้งหลายเห็นว่า ท่านไม่สมควรอยู่วัดนี้ต่อไป เพราะฉะนั้น นับแต่ท่านได้รับคำสั่งนี้กับได้ฟังคำปรึกษาโทษเป็นต้นไป ให้ท่านออกไปให้พ้นจากเขตจังหวัดลำพูนใน ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศนี้

ลงนาม **พระครูญาณเมงคล**”

เจ้าคณะจังหวัด คงเอือมระอา กับพฤติกรรมของ **พระศรีวิไชย** เพราะในระยะเวลา ๑๐ ปี ต้องพิจารณาโทษของ **พระศรีวิไชย** วัดบ้านปาง อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ถึง ๓ ครั้ง ๓ หน

นอกจากคำสั่งดังกล่าว เจ้าคณะจังหวัดลำพูนยังได้มีหนังสือไปยังวัดทุกวัดในเขตจังหวัดลำพูนอีก ๑ ฉบับ ดังนี้ :-

“**พระครูญาณมงคล** เจ้าคณะจังหวัดลำพูนประกาศมายังหัววัดเจ้าอธิการ หัวหมวด อุปัชฌาย์ ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดลำพูนทุกแขวงทุกตำบล ให้ทราบโดยทั่วกันว่า **พระศรีวิไชย** วัดบ้านปาง มีความผิดถูกขับไล่ออกจากจังหวัดลำพูน ถ้า **พระศรีวิไชย** ไปขออยู่ในวัดวาอาราม ในตำบล ในเขตลำพูนนี้ อย่าได้ให้อาศัยอยู่เป็นอันขาด”

ภาพประวัติศาสตร์ **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ที่หาชมได้ยากยิ่ง

๒๗.

เดินทางไปรับโทษในจังหวัด

ผมเองเริ่มมีเงินง ันบไม่ถูกว่าเป็นปฏิบัติการจองเวรยกที่เท่าไรแล้ว? มาตามเรื่องราวกันต่อนะครับ

เมื่อได้รับคำสั่งของ **เจ้าคณะจังหวัด** ขับไล้ให้ออกไปพ้นจากจังหวัดลำพูนแล้ว **ท่านครูบาเจ้าศรีวิไชย** ก็ไม่ปฏิบัติตาม ท่านกล่าวกับลูกศิษย์และคณะศรัทธาว่า

“ข้าพเจ้าจะไม่ไปไหน และจะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งมิชอบอันนี้”

ท่านพระครูญาณมงคล เจ้าคณะจังหวัด ชัดเคื่องใจมาก เมื่อคำสั่งของท่านถูกพระบ้านนอกลงดี จึงได้เข้าไปพบ **เจ้าจักรคำขจรศักดิ์** **เจ้าผู้ครองนครลำพูน** เพื่อขอขบารมีบงการให้นำ**พระศรีวิไชย** และสมัครพรรคพวกให้มา**ขึ้นศาล** รับการพิจารณาโทษเลยทีเดียว

เมื่อ**ครูบาเจ้าฯ** ได้รับหนังสือจาก**เจ้าจักรคำขจรศักดิ์** **เจ้าผู้ครองนครลำพูนแล้ว** ถึงกับอึ้งตึ้งถึงงั้นไม่คาดคิดว่าเรื่องจะลุกลามไปไกลถึงเพียงนั้น จึงได้กล่าวกับศิษย์และศรัทธาจำนวนมากที่มาประชุมอยู่ ณ วัดบ้านปางในเวลานั้น ว่า : -

“ศิษย์และศรัทธาทั้งหลาย บัดนี้ภัยมาถึงตัวเราแล้วเจ้าคณะจังหวัด พร้อมด้วยเจ้าจักรคำ เจ้าเหนือหัวลำพูนมีหนังสือมาว่า ให้ท่านทั้งหลายที่ปฏิบัติธรรมอย่างเดียวกับเราเดินทางไปจังหวัดลำพูน เรื่องนี้

มีใช้เรื่องเล็กน้อย จัดเป็นเรื่องใหญ่โต ถ้าเข้าไปถึงเจ้าคณะจังหวัดลำพูน แล้วจะดีร้ายประการใดหาทราบไม่ เพราะเป็นการภายใน เราไม่อาจพยากรณ์ได้...

อันตัวเรานั้น หากจะต้องโทษ หรือที่ลที่สุดจะถึงแก่ความตายด้วยอำนาจไม่เป็นธรรมข้อใดข้อหนึ่ง เราหามีความหวั่นวิตกไม่ เพราะชีวิตเราเกิดมาเพื่อผู้อื่น มิใช่เพื่อตัวเอง เราถือเอาพระธรรมแลคุณธรรมเป็นที่พึ่ง เราขอให้คำสัตย์ ต่อพวกท่านว่า จะยึดเอาความดีเป็นหลักประกัน และยินดีตายในพุทธจักรโดยไม่หวั่น..."

ท่านพูดกับศิษย์ต่อไปว่า : -

“หากบรรดาศิษย์ของเรากลัวราชภัย อันจะเกิดในระยะอันใกล้นี้ ก็จงหนีเอาตัวรอด จะไปอยู่ ณ ที่แห่งใดก็สุดแต่ใจสมัคร หรือท่านผู้ใดจะเข้าไปหาเจ้าคณะแขวง เพื่อปฏิบัติตามระเบียบการปกครองให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ ก็ตามใจ เราไม่ห้าม...”

“เราขอปวารณาตัวว่า เมื่อเราช่วยท่านไม่ได้ในชาตินี้ หากเราลีนบุญไปแลเกิดใหม่ ก็ยินดีจะช่วยทุกชาติไป”

จบคำกล่าวของ**ครูบาเจ้าฯ** บรรดาภิกษุสามเณรและทายกทายิกาแห่ง**วัดบ้านปาง** จำนวนพันกว่าคนพร้อมใจกันมีมติที่จะขอติดตามครูบาเจ้าฯ ไปต่อสู้กับอำนาจจอมธรรมโดยพร้อมเพรียงกัน ไม่หวั่นไหวในภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแต่ประการใด

ศรัทธาของประชาชน และสานุศิษย์ได้สร้างความซาบซึ้งให้แก่ครูบาเจ้าฯถึงกับน้ำตาคลอเบ้า!

๒๘.

ความห่วงใยของโยมมารดา

แม่อุส่าห์ โยมแม่ของครูบาศรีวิชัย ได้กระเซอะกระเซิงเข้ามา
ยังวัดบ้านปาง เพื่อมาขออโรรังพระลูกชาย

“หากว่าร่มเงาของพระพุทธศาสนานี้มันร้อนนัก ครูบาเจ้าก็จงลากลิกขาบถออกมาเป็นฆราวาส อยู่กับแม่เสียเถิด ยังจะเป็นสุขสงบมากกว่านี้ แต่หากว่าลูกจะทนอยู่ต่อไปก็เท่ากับเร่งความตายให้มาถึงตัวของแม่นี้ให้เร็วขึ้นด้วยความเป็นทุกข์ ที่ต้องพบเห็นลูกได้ยากเย็นปานนี้ละ ลูกเหย...”

ท่านครูบาเจ้าฯ ทอดสายตามองโยมมารดาด้วยอาการสงบ เข้าใจความรู้สึกห่วงใยของโยมมารดาดี จึงตอบไปว่า : -

“โยมแม่อย่าได้ทุกข์ใจหรือห่วงใยมากเกินไป เพราะเรื่องทำนองนี้มันเป็นธรรมดาของโลก เพราะทั้งความทุกข์และสุขในโลกนี้ มิใช่เป็นของจีรังยั่งยืน ย่อมหมุนเวียนเปลี่ยนไป เหมือนล้อเกวียนที่บิดไปตามรอยตีนโคอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อมีชีวิตก็ต้องประสบกับความทุกข์อยู่เสมอ

แม้แต่พระพุทธองค์ ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ที่มีความสุขที่สุดภายใต้พระมหาเวทฉัตร มีข้าราชการบริวารแวดล้อม เพียบพร้อมไปด้วยสิ่งบำเรอความสุขทุกอย่าง แต่กระนั้นพระองค์ก็ยังคงทรงผจญกับความทุกข์

แล้วอาตมา เป็นเพียงมนุษย์ธรรมดา ไฉนเลยจักอาจล่วงพ้น
กับความทุกข์นี้ได้...

ทุกชีวิตต้องเป็นไปตามกุศลและอกุศลผลกรรมที่ได้ทำมาแต่อดีต
ชาติและปัจจุบันชาติ ที่พ่อแม่และลูกเกิดมายากจนเช่นนี้ ก็เนื่องมา
แต่กรรม

การถูกกล่าวโทษครั้งนี้ เป็นเรื่องเล็กน้อย ขอโยมแม่อย่าได้
ทุกข์โศกเสียใจไปเลย สำหรับอาตมานั้นจะตั้งหน้าปฏิบัติธรรมในบวร
พระพุทธานุศาสนานี้ โดยไม่หวั่นไหว ไม่ว่าจะต้องผจญกับเรื่องดีร้าย
หนักหนาสาหัสสักเพียงใด อาตมาก็พร้อมที่จะเผชิญโดยไม่พรั่นพริ้งใดๆ
ด้วยหมายไว้ในพระโพธิญาณอันเป็นสุดแห่งการเกิด แก่ เจ็บ และตาย
เป็นที่ตั้งอย่างนี้แล โยมแม่”

โยมแม่อุส่าห์ ค่อยคลายใจ พलगยกมือไหว้สาธุอนุโมทนา

“หากลูกมีความมั่นคงในพระศาสนาเยี่ยงนี้ โยมแม่ก็หาได้มี
คำพูดใดจักกล่าวแย้งได้ นอกจากขออนุโมทนาในความตั้งใจจริงของลูก
และขอให้ลูกจงเจริญในเพศพรหมจรรย์นี้ยิ่งๆ ขึ้นไป หากศัตรูหมู่มารใด
มาเบียดเบียนทำร้ายมิได้ตลอดไปด้วยเถิด...”

“สาธุจ๊ะ...โยมแม่” ตนนุญกล่าวรับพรของโยมแม่ด้วยความ
อิมเอิบในหัวใจ

ต่อจากนั้นก็กำหนดเวลาออกเดินทางไปขึ้นศาลในเมืองต่อไป

๒๓.

ทัพธรรมเคลื่อนสู่เมืองลำพูน

ครั้นได้เวลา ขบวนศรัทธาซึ่งนำโดย**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** มีพระเถรติดตามมากกว่า ๘๐๐ รูป และมีศรัทธาชาวบ้านมากกว่า ๑,๐๐๐ คน ก็เคลื่อนจาก**วัดบ้านปาง**ไปยังตัวจังหวัดลำพูน ด้วยอาการองอาจกล้าหาญ รวากับกองทัพธรรมอันยิ่งยง

ครูบาเจ้าฯ นั่งบนเสลี่ยงหาม มีขบวนฆ้องกลองแห่หน้าหน้า และปิดท้ายอย่างครึกครื้น

เมื่อขบวนไปถึงแห่งหนตำบลใด ก็จะมีศรัทธาประชาชนออกมา ถวายการต้อนรับ จัดหาน้ำท่า ข้าวปลาอาหารมาต้อนรับเลี้ยงดูกัน ตลอดทาง

แม้กระทั่งเข้าไปในเขตเมืองลำพูนเอง บรรดาชาวบ้านร้านตลาด ก็พากันหลั่งไหลมาไหว้สา ชมบุญญานุธิการแห่ง**ท่านครูบาเจ้าฯ** อย่างเนืองแน่น บ้างก็จัดขบวนแห่พ่อน้ำมาต้อนรับเป็นที่สนุกสนาน

นำอัศจรรย์ในแรงศรัทธาแห่งมหาชนครั้งนั้นเป็นยิ่งนัก!

แต่...

เมื่อกองทัพธรรมมาถึงหน้า**วัดพระธาตุหริภุญชัย** ก็ได้รับการต้อนรับอย่างประทับใจจากข้าราชการตำรวจเมืองลำพูนในทันที

“ตำรวจขอปลดอาวุธทุกคน ผู้ใดมีอาวุธให้นำออกมามอบเสียโดยดี!”

ปืนทุกกระบอกในมือตำรวจ ยกจ้องมายังกลุ่มพระและประชาชน พร้อมที่จะลั่นกระสุนทันทีถ้ามีการขัดขืน

จากนั้นตำรวจส่วนหนึ่งก็เข้าตรวจค้นทุกคน ไม่มีเว้นแม้กระทั่งพระเถร ใครมีมีด ไม้ ที่สามารถใช้เป็นอาวุธได้ แม้กระทั่งมีดโกน หรือมีดเหลาดินสอของพระเถรก็ถูกเก็บเรียบ

การกระทำของบรรดาตำรวจเมืองลำพูน หวัดเกิดการนองเลือด บริเวณวัดพระธาตุหริภุญชัยสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ แต่**ท่านครูบาเจ้า** ขอบิณฑบาตไว้ จึงไม่เกิดเหตุร้ายขึ้น_สาธุ!

ตำรวจอนุญาตให้**ท่านพระครูบาเจ้า** พร้อมด้วยพระเถรราว ๒๐๐ รูป เข้าไปในกำแพงวัดพระธาตุหริภุญชัย นอกนั้นให้รอลูกข้างนอก ไม่อนุญาตให้ใครเล็ดลอดเข้าไปโดยเด็ดขาด

ท่านครูบาเจ้า และพระเถรถูกกักไว้ในกำแพงวัดตลอดคืน

พอถึงตอนเช้า บรรดาประชาชนภายนอกต่างจัดภัตตาหารจะเข้าไปถวาย แต่ทางตำรวจห้ามอย่างแข็งขัน ภายในก็ไม่มีการจัดอาหารเลี้ยงดูแต่ประการใด รวาก็จะกลั่นแกล้งให้บรรดาพระเถรอดอาหารและน้ำดื่มกันอยู่ ณ ที่นั้น

เมื่อต่อรองกับตำรวจไม่เป็นผล ประชาชนเหลืออด จึงได้มีหน่วยแนวหน้ากล้าตาย นำโดย “**สางสา**” คนเงี้ยวรูปร่างสูงใหญ่ ลักหมึกแดง เต็มตัว ฝ่าด่านตำรวจเข้าไปอย่างไม่เกรงกลัว

บรรดาศรัทธาประชาชนเป็นเรือนพัน ก็เฮโลตามเข้าไปถวายภัตตาหารสำเร็จ ตำรวจได้แต่ยืนดูทำตาปริบๆ (คำนี้ผมว่าเองครับ!) ไม่กล้าลั่นกระสุนออกไป

เพราะ หากมีกระสุนลั่นไปเพียงนัดเดียว พวกตำรวจเองอาจ
จะถูกฆ่าและอยู่ได้บาทาเป็นพันๆ คู่ก็ได้ (อันนี้ผมจินตนาการเอาเอง)

ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวเมืองลำพูนที่อยู่ในเหตุการณ์ครั้งนั้นเล่าว่า : -

“ชาวบ้านจำนวนพันๆคน ต่างเฮโลผ่านประตูวัดพระธาตุหริ
ภุญชัย เข้าไป แล้วเมื่อได้พบครูบาเจ้าฯ ต่างก็นั่งลงคุกเข่าก้มกราบ
จนกระทั่งลานวัดพระธาตุหริภุญชัยแน่นขนัดไปหมด ยิ่งกว่ามีงาน
ปอยหลวงประจำปีเสียอีก...”

ประชาชนหักด่านตำรวจเข้าไป
ถวายบิณฑบาต ครูบาเจ้าฯ และคณะ
ในบริเวณพระธาตุหริภุญชัย

ประชาชนเข้าไปกราบครูบาเจ้าฯ
จนแน่นลานวัดพระธาตุหริภุญชัย
ยิ่งกว่ามีงานปอยหลวงประจำปีเสียอีก

๓๑๐.

ถูกนำตัวไปควบคุมที่เชียงใหม่

เมื่อข่าวการฝ่าด่านตำรวจของศรัทธาประชาชนรัฐไปถึงหูของเจ้าผู้ครองนคร และท่านพระครูเจ้าคณะจังหวัดลำพูน ก็พากันหวั่นไหว พรั่นพรึง ปรึกษากันแล้วเห็นพ้องกันว่า

“ขึ้นให้ครูบาฯ อยู่ที่เมืองลำพูนนี้อีกต่อไป เมืองอันสงบเงียบแห่งนี้คงจะลุกเป็นไฟแน่ๆ สู้เลือกไล่ให้ไปหมู่บ้านเมืองอื่นบ้าง คงจะเหมาะสมกว่า!”

ทางเจ้าคณะผู้ครองนครลำพูน จึงทำหนังสือด่วนแจ้งไปทางเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์ทำการของมณฑลพายัพ ให้รีบมารับตัวครูบาเจ้าศรีวิไชย ไปกักไว้รอพิจารณาโทษที่นครพิงค์เชียงใหม่ต่อไป

ในบันทึกได้อ้างถึงคำบอกเล่าของ แม่จันดี งามเมือง มารดาของ คุณชรินทร์ นันทนาคร นักร้องเสียงอมตะ ว่า :-

“ทางเชียงใหม่เชื่อว่าจ้างรถมอเตอร์ (รถยนต์) ของ แจ็กโหวง (นายห้างเตียวเมี่ยงไถ่) ไปรับพระครูบาฯ ที่เมืองลำพูน เอาตัวมาแล้วก็ควบคุมเหมือนนักโทษ ฉันเห็นกับตา พระครูบาฯ ท่านไม่ได้หวาดกลัวหรือก หน้าตาท่านยิ้มแย้มผ่องใสอยู่ในอุเบกขา น่าชื่นใจแท้...”

บันทึกบอกต่อไปว่า ตอนควบคุมพระครูบาฯไปเชียงใหม่นั้น ตำรวจอนุญาตให้มีพระลูกศิษย์ติดตามไปแค่ ๔ องค์ แต่พอไปถึง เชียงใหม่ตำรวจก็ไล่พระติดตามให้กลับเมืองลำพูน ควบคุมท่านไว้เพียง องค์เดียว ที่**วัดศรีดอนไชย** ถนนช้างคลาน (บริเวณไนท์บาซาร์ ปัจจุบัน)

ในบันทึกบอกต่อไปว่า แม้ถูกควบคุมท่านก็ไม่ได้วิตก กลับนั่งสมาธิวิปัสสนาทั้งกลางวันและกลางคืน ไม่มีอาการวิตกเดือดร้อนแต่ประการใด

ภาพถ่าย**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** เมื่อคราวถูกกักขัง
ณ ศาลาบาตร วัดศรีดอนชัย (ไชย) จังหวัดเชียงใหม่

คำให้การ ของครูบาคำแสนน้อย

หลวงปู่ครูบาคำแสน คุณาลังกาโร หรือ ครูบาคำแสนน้อย เป็นศิษย์ฝ่ายมหานิกายองค์หนึ่งของ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต และเป็นพระสหธรรมิก กับ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ (จะกล่าวถึงเรื่องของพระคุณเจ้าครูบาคำแสนน้อย ในโอกาสต่อไป)

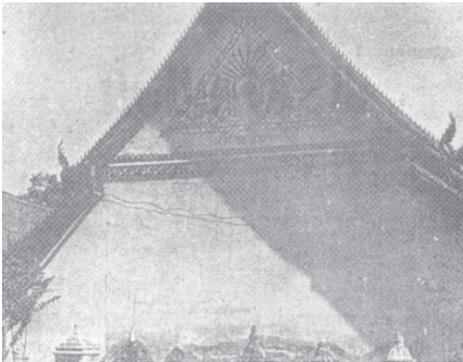
ในสมัยนั้น พระเถระสุปฏิบัติของเชียงใหม่ มีชื่อ ครูบาคำแสน ๒ องค์ องค์แรกคือ พระครูสุคันธศีล (คำแสน อินฺทจุกโก) วัดสวนดอก ในเมืองเชียงใหม่ ท่านมีอาวุโสพรรษามากกว่า ศรัทธาประชาชนจึงเรียกท่านว่า ครูบาคำแสนใหญ่ และอีกองค์ที่เรากำลังพูดถึงในตอนี้ ในนามครูบาคำแสนน้อย ก็คือ หลวงปู่ครูบาคำแสน คุณาลังกาโร วัดดอนมูล อำเภอสันกำแพง

ตอนที่ ครูบาเจ้าศรีวิไชย ถูกควบคุมขังไว้ที่ วัดศรีดอนไชย ในเมืองเชียงใหม่ นั้น ครูบาคำแสนน้อย เป็นพระนวกะ(พระบวชใหม่ อายุพรรษาต่ำกว่า๕) อายุ ๒๐ ปีเศษ เพิ่งบวชได้ไม่นาน เมื่อได้ข่าว ครูบาเจ้าฯ ถูกควบคุมตัว ท่านเคยได้ยินกิตติศัพท์ของท่านครูบาเจ้าฯ มาก่อน มีความศรัทธาเลื่อมใสเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงต้องการไปกราบเยี่ยมเยียนดูให้เห็นกับตา

ครูบาคำแสนน้อย ได้ชักชวนพระเถรและศรัทธาชาวบ้านให้ไปกราบเยี่ยม แต่ไม่มีใครกล้าไปด้วย ท่านจึงต้องบุกป่าฝ่าดงไปกับลูกศิษย์ ฆราวาส ๒-๓ คน ท่านเดินด้วยเท้าออกจากวัดตั้งแต่เช้า ระยะทาง ๑๕-๑๖ กิโลเมตร กว่าจะถึง**วัดศรีดอนไชย** ก็ได้เวลาเพลแล้ว

เมื่อถึง ก็ขออนุญาตตำรวจที่เฝ้าอยู่ขอเข้ากราบเยี่ยมทันที ตำรวจอนุญาตให้ท่านเข้าได้เพียงองค์เดียวเท่านั้น

สภาพที่**ครูบาคำแสนน้อย**ได้ประจักษ์ ท่านบอกว่าแทบไม่เชื่อสายตา คือ ทางคณะสงฆ์เชียงใหม่และทางราชการใช้เชือกมณิลาเส้นโต ผูกเสากายใน**ศาลาบาตร**ไว้เป็นสี่เหลี่ยมกันเหมือนนกกอกหมู ให้ท่านอยู่แต่ภายในคอกนั้น

ศาลาบาตรที่
ครูบาเจ้าศรีวิไชย
ถูกกักตัว อยู่บริเวณ
หลังวิหารนี้

สภาพของศาลาบาตร คับแคบ สกปรก อับชื้น พื้นเป็นดินเหนียว แถมหลังคายังรั่วอีกต่างหาก ยามฝนตกแดดออก ก็ตกต้ององค์ครูบา ทำให้ได้รับทุกขเวทนาอย่างไม่อาจเลี่ยงได้

สมณบริวารในที่คุมขัง มีเพียง “กระโถนเก่าๆเพียงใบเดียว”

ชาวบ้านข้างวัดทนดูไม่ได้ จึงไปหาเสื้อ หมอน น้ำดื่ม (คนโทน้ำ) และกระโถนดิน เข้าไปถวายด้วยความศรัทธา

ภายในคอกขังสี่เหลี่ยมนั้น มีพระสงฆ์วัยกลางคนอยู่รูปหนึ่ง
 ห่มผ้าสีกรัก ในคอสวมประจำเส้นใหญ่ กำลังนั่งสมาธิอยู่ในอาการสงบ
 ครูปาคำแสนน้อย แน่ใจว่าเป็นครูปาเจ้าศรีวิไชย ยอดนักบุญแห่ง
 ล้านนาไทย อย่างไม่ต้องสงสัยใดๆ

หลวงปู่ครูปาคำแสนน้อย คลานเข้าไปก้มกราบโดยไม่ลังเล ท่าน
 รู้สึกสะเทือนใจจนกลั้นน้ำตาไว้ไม่ไหว กลายเป็นเสียงสะอื้นให้ออกมา
 ด้วยสงสารที่ครูปาเจ้าฯ ถูกจองจำอยู่ในสภาพที่ไม่น่าจะจะเป็นไปได้ แล้ว
 ท่านยังจะต้องถูกส่งตัวไปจับสึกในกรุงเทพฯ อีกในไม่ช้านี้ หรือไม่ก็ถูก
 ตัดสินประหารชีวิตในฐานะเป็นกบฏผิบุญตามที่ทางราชการสงสัยก็ได้

เสียงสะอื้นให้ของครูปาคำแสนน้อย ทำให้ครูปาเจ้าฯ ลืมตาขึ้น
 แล้วกล่าวด้วยน้ำเสียงที่สงบเย็นว่า

“ท่าน...ท่านเป็นพระ จะร้องไห้ไม่ได้นะ!”

แล้วก็เมตตาสอนต่อไปว่า “พระนั้น ต้องเป็นผู้ตัดแล้วซึ่งกิเลส
 ทั้งปวง จะต้องระงับอารมณ์มิให้มีการร้องไห้อย่างเด็ดขาด การที่จะมานั่ง
 ร้องไห้เยี่ยงนี้ หากจะไม่เลยนะ ตู๊เหย...”

จากถ้อยคำอันมั่นคงหนักแน่นของครูปาเจ้าศรีวิไชย เหมือนต้อง
 น้ำทิพย์หยาดลงมาซโลมใจ ครูปาคำแสนน้อย พยายามระงับความ
 โศกเศร้า แล้วครูปาเจ้าฯ ก็จับครูปาคำแสนน้อยหัดนั่งกรรมฐานใน
 บัดนั้น

“ให้ตุนั่งขัดสมาธิ แล้วเอามือประสานกันวางไว้ที่ตัก กลับตา
 พร้อมกับท่องคำว่า พุทฺโธ - พุทฺโธ - ๆ ๆ ไปเรื่อยๆ ท่องไว้ในใจ จะหลาย
 พันหลายร้อยจบอย่างไรก็ให้นึกภาวนาไปก่อนเถอะ...”

ครูบาคำแสนน้อย ก็รับปฏิบัติตามด้วยความยินดียิ่ง ภายหลังจากนั่งหลับตา นึกพุทโธไปไม่นาน ใจก็ค่อยโปร่ง สงบลง อากาரசะอื่นให้หายไป เหลือจิตว่างๆ สงบเย็น ผิดกับเมื่อตอนที่มาราวฟ้ากับดิน

เมื่อ **พระน้อย** จิตใจสงบลงพอสมควรแล้ว **ครูบาเจ้าฯ** ก็บอกให้ลืมตาได้ แล้วก็ถามว่า

“ท่านมาจากที่แห่งใดหรือ ตุ่น้อยเหย?”

“ข้าเจ้ามาจากวัดดอนมูล สันกำแพง ขอรับครูบา”

ต่อจากนั้น **ครูบาเจ้าฯ** ก็เทศน์อบรมเรื่อง **ขันติ ความอดทน** แล้วก็สั่งว่า

“เอาเตอะ...เท่านี้ก็พอสมควรแล้วนะ...ท่านกลับได้แล้วละหน้อ”

หลวงปู่คำแสน คุณาลังกาโร

วัดดอนมูล ต.ทรายมูล อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

๓๒.

บาปยอมแป้นบุญ - ธรรมยอม รักษาผู้ประพฤติธรรม

ขณะที่ท่านครูบาเจ้าศรีวิไชย ถูกจองจำอยู่ที่วัดศรีดอนไชย นั้น มีประชาชนหลายร้อยคนขออาสาเฝ้าอยู่เเวร เพื่อป้องกันเหตุร้ายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ แต่ครูบาเจ้าท่านไม่ยอม กลับตอบว่า

“อย่าได้เดือดร้อน บาปยอมแป้นบุญ ธรรมยอมรักษาผู้ประพฤติธรรม”

วัดศรีดอนไชย ที่ไม่ค่อยมีคนรู้จักในสมัยนั้น ได้กลายเป็นวัดตั้งขึ้นมา มีศรัทธาประชาชนต่างแห่แหนไปเฝ้าขอเข้ากราบเยี่ยมครูบาเจ้า อย่างเนืองแน่นทุกวัน แม้ทางการจะเข้มงวดต้องจดชื่อผู้เข้าเยี่ยมทุกคน ก็ไม่มีใครเกรงกลัว

“ผู้คนแออัดที่วัดศรีดอนไชย รวากับมิงานปอยหลวง หรืองานมหกรรมอันยิ่งใหญ่ที่น่าตื่นตาตื่นใจที่สุดก็ไม่ปาน”

ทางคณะสงฆ์กับทางราชการเมืองเชียงใหม่ กลัวเรื่องจะลุกลามใหญ่โต จึงได้นำตัว ครูบาเจ้าศรีวิไชย ลงไปพิจารณาโทษยังกรุงเทพมหานคร โดยนำไปคุมขังไว้ที่ วัดเบญจมบพิตร ด้วยข้อกล่าวโทษที่ร้ายแรง ๘ ข้อ ดังนี้ : -

๑. พระศรีวิชัยตั้งตนเป็นอุปชฌาย์เอง บวชพระเถระจำนวนมาก โดยไม่มีใบอนุญาติตาม พ.ร.บ. ลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.

๑๒๑

๒. พระศรีวิชัยไม่ยอมอยู่ในบังคับบัญชาเจ้าคณะแขวงลี้

๓. เจ้าหน้าที่หัวเมืองอำเภอพร้อมด้วยเจ้าคณะแขวงลี้ เรียกประชุมเจ้าอธิการวัดต่างๆ พระศรีวิชัย วัดบ้านปาง ไม่ไป

๔. ครั้งที่ขึ้นครองราชย์ รัชกาลที่ ๖ เจ้าคณะแขวงลี้ประกาศให้วัดต่างๆ ประดับทิวธงโคมไฟ แต่พระศรีวิชัยไม่ปฏิบัติตาม

๕. เจ้าคณะแขวงลี้ปกครองวัดต่างๆ ไม่ได้ เพราะพระศรีวิชัย ชักชวนให้กระด้างกระเดื่องต่อการปกครอง

๖. คณะสงฆ์ให้ทำการสำรวจจำนวนพระเถระในวัด แต่พระศรีวิชัยไม่ปฏิบัติตาม

๗. เจ้าคณะแขวงลี้นัดประชุมเจ้าอาวาสในอำเภอลี้ เจ้าอาวาสหลายวัดไม่ยอมมาประชุม ด้วยอ้างว่าเอาอย่างพระศรีวิชัย

๘. พระศรีวิชัยอ้างตนเป็นผู้วิเศษ เป็นเหวดมาเกิด มีดาบศรวิชัยปักทองคำตกจากฟ้ามาสู่ที่แห่นบุงา เดินไปท่ามกลางสายฝนแต่ไม่เปียก เดินสูงกว่าพื้นดินหนึ่งศอก และสามารถเดินบนผิวน้ำได้ เป็นสาเหตุให้มีผู้ลุ่มหลงเป็นจำนวนมาก

ผมไม่ขอถามใจท่านผู้อ่านดอกครับ เพราะท่านไม่ใช่กรรมการผู้พิจารณาตัดสิน แต่จะขอรวบรัดถึงผลการพิจารณาคำฟ้องของคณะสงฆ์มณฑลพายัพ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ได้ทรงพิจารณาคำร้องเป็นเบื้องต้น แล้วกล่าวกับ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ ผู้ทรงประทานพระเมตตาคุณ
อันบริสุทธิยุติธรรมยิ่งแด่ครูบาเจ้าศรีวิไชย

ครุบาเจ้าศรีวิไชย ผู้เป็นจำเลยว่า “ท่านอย่าได้วิตกร้อนใจสิ่งใดไป การเท่านี้ไม่เป็นไร...”

จากนั้น สมเด็จพระสังฆราชเจ้า จึงโปรดให้พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์ เจ้าคณะใหญ่หนกลาง พระญาณวราภรณ์ และ พระบรมไตรโลกาจารย์ ดำเนินการพิจารณาข้อกล่าวโทษเรียงข้อ โดยรอบคอบรัดกุมที่สุด แล้วนำผลการพิจารณาขึ้นทูลเสนอให้พระองค์ทรงวินิจฉัยตัดสินอีกที

ผลการพิจารณาออกมาดังนี้ :-

๑. ข้อ ๑-๕ พระศรีวิไชยรับสารภาพ และรับโทษไปแล้ว เป็นอันไม่ต้องพิจารณา

๒. ข้อ ๖ คำแถลงของพระศรีวิไชยนั้นถูกเพราะเธอถูกถอด

๓. ข้อ ๗ เป็นความผิดของเจ้าอธิการผู้เอาอย่างต่างหาก พระอธิการไปเอาอย่างพระผู้ไม่ได้เป็นพระอธิการ พระศรีวิไชยไม่ผิด

๔. ข้อ ๘ ไม่มีหลักฐานว่าพระศรีวิไชยอวด เมื่อมีคนเล่าลือไปเอง จะลงเอาว่าพระศรีวิไชยมีความผิดเพราะเกิดแก่เธอ หากดูไม่ตามที่พิจารณาในข้อ ๖,๗,๘ ได้ความว่า พระศรีวิไชยไม่มีความผิด เจ้าคณะลงโทษหนักไป เพราะฉะนั้น ควรปล่อยพระศรีวิไชยให้กลับไปภูมิลำเนาของตน

เมื่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ได้ทรงทราบผลการพิจารณาของ คณะกรรมการสอบสวนอธิการณ์แล้ว พระองค์ทรงเห็นชอบตามนั้น ทุกประการ_สาธุ!

ในกาลต่อมา เมื่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ได้ให้โอกาสครูบาเจ้าศรีวิไชย เข้าพบเป็นการส่วนตัวที่พระตำหนักในวัดบวรนิเวศวิหาร พุทธคุชชัฏถามเรื่องต่างๆ พอสมควร สมเด็จฯ ทรงพอพระทัย ทรงพระเมตตาโปรดประทานกับปิยภัณฑ์ถึง ๖๐ บาท (ถ้าสมัยนั้นก็เป็นหลักหมื่น) เป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับล้านนา

แถมก่อนเดินทางกลับ สมเด็จฯ ยังทรงจัดหารถยนต์ นำพระครูบาศรีวิไชยให้นำดอกไม้เงินดอกไม้ทองไปสักการะพระปฐมเจดีย์ ที่จังหวัดนครปฐมอีกด้วย

ผมคงไม่ต้องบอกก็ได้มัง! ว่า คณะสงฆ์เชียงใหม่กับทางราชการ จะถูกประชาชน และสื่อมวลชนกดดันตำหนิพรออย่างไรว่าง ล้วนแต่หน้าอดสูใจ ว่าอย่างนั้นเถอะ!

หนังสือพิมพ์ บางกอกใหม่ ซึ่งมีอิทธิพลสูงในขณะนั้น ได้วิจารณ์ตอนหนึ่งว่า

“...แต่ขอกระซิบว่า ไม่ควรเชื่อถือถ้อยคำของพระภิกษุบางองค์ ในมณฑลพายัพ ที่คอยยุแหย่ว่าพระศรีวิไชย คิดกบฏต่อพระศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือขัดขืนอะไรต่างๆนั้น เป็นอันไม่จริงทั้งสิ้น บางทีเขาเกรงว่า ทางราชการจะตั้งให้พระศรีวิไชยเป็นใหญ่ และเกรงว่าจะขาดลาภยศไป...ฯลฯ...”

แล้วก็ลงท้ายบทวิจารณ์ว่า “...ราษฎรทั้งมณฑลเห็นดีแล้ว ทางราชการจะไม่เห็นด้วยบ้างหรือ?”

๖๖.

เริ่มสร้างบารมีไม่รอช้า

เมื่อ**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** พ้นอธิกรณ์ครั้งใหญ่ไปแล้ว ความศรัทธาเชื่อถือจากพระเถรและประชาชนก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ชื่อเสียงและเกียรติคุณของท่านก็ยิ่งขจรขยายออกไปทั่วทุกสารทิศ

เมื่อพ้นมรสุมร้ายแล้ว **ท่านครูบาเจ้าฯ** ก็ลงมือ**สร้างบารมี**ด้วยการก่อสร้างบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอารามและศาสนสถานทั่วแผ่นดินล้านนาไทยอย่างขนานใหญ่ ชนิดที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ **เป็นการชดเชยกับการที่ต้องมาเสียเวลาไปกับเรื่องไร้สาระเป็นเวลาหลายปี**

เริ่มต้นแรกสุดที่ **วัดพระธาตุหริภุญชัย** ในตัวจังหวัดลำพูน สถานที่ที่ท่านเคยถูกกักขัง

เพียงแต่ **ครูบาเจ้าฯ** ออกวาจาแสดงความประสงค์เพียงไม่กี่คำ ทั้งเงิน ทั้งวัตถุ ทั้งแรงงาน ข้าวปลาอาหารก็หลั่งไหลมาช่วยอย่างท่วมท้น

เพียงเวลาไม่กี่เดือน **วัดพระธาตุหริภุญชัย** พระอารามหลวงที่สำคัญยิ่งแต่โบราณ ที่ถูกปล่อยให้ชำรุดปรักหักพังอย่างน่ากลัว พระวิหารโดนพายุไปหมดๆ ยอดองค์พระธาตุก็โดนลมตีเสียเอียงไปข้างหนึ่ง สดุดีปัญญาที่เจ้าผู้ครองนครและเจ้าคณะพระครูน้อยใหญ่ในลำพูนจะแก้ไข

ได้ ก็สามารรถสำเร็จลงโดยพลัน ดังเทพเนรมิต ลีนเงินไป ๓๒๒,๕๐๐
รูป (เงินล้านนาในสมัยนั้นใช้เงินแบบพม่า-อินเดีย)

**ครูบาเจ้า ได้จัดงานปอยหลวง ทำการฉลองอย่างมโหฬาร
ยิ่งใหญ่ที่สุดเป็นประวัติการณ์ ในวันขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๖ ปี พ.ศ. ๒๔๖๓
ปีเดียวกันนั่นเอง**

เมื่องานบูรณะวัดพระธาตุหริภุญชัย สำเร็จลงแล้ว ท่านก็จาริก
บุกป่าฝ่าดงไปบูรณะวัดวาอารามต่างๆ ทั่วล้านนา

ผมนับจำนวนวัดที่ท่านได้ทำการก่อสร้างบูรณะ ปฏิสังขรณ์ทั้ง
หมด มี ๑๐๖ วัด ในจังหวัดลำพูน ลำปาง เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา
แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน ตาก และสุโขทัย

หากเราจะลองหลับตาจินตนาการดูว่า ในปัจจุบันถ้าเรานั่งรถไป
กราบไหว้สถานที่ทุกแห่งที่ท่าน**ครูบาเจ้า** ได้ก่อสร้างและบูรณะ
ปฏิสังขรณ์ เราจะสามารถไปได้ทุกแห่งครบไหมครับ?

ลองนึกถึงในสมัยเมื่อเกือบ ๑๐๐ ปีก่อน ถนนหนทางไม่มี การ
เดินทางสุดแสนจะลำบาก และเมื่อเดินทางไปถึงแต่ละแห่ง **ครูบาเจ้า**
ยังต้องไป **“นั่งหนัก”** เป็นประธานอนุโมทนารับบริจาต ควบคุมการ
ก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ด้วยตัวท่านเองในแต่ละแห่ง จนกว่างานจะเสร็จ
แสนจะหนักหนาสาหัสเพียงไร เกินกว่าที่เราจะนึกถึงได้ใช่ไหมครับ?

นอกจากภารกิจด้าน **นวักรรม** หรือ **การก่อสร้าง** ที่แสนจะ
หนักหนาสาหัสแล้ว ในส่วนของ**งานภายใน** คือ **จิตภาวนา** ท่านก็ไม่เคย
ลดละ บำเพ็ญอย่างยิ่งยวดสม่ำเสมอ

ลองพิจารณา**ดูบันทึกกิจวัตรประจำวันของท่าน**นะครับ

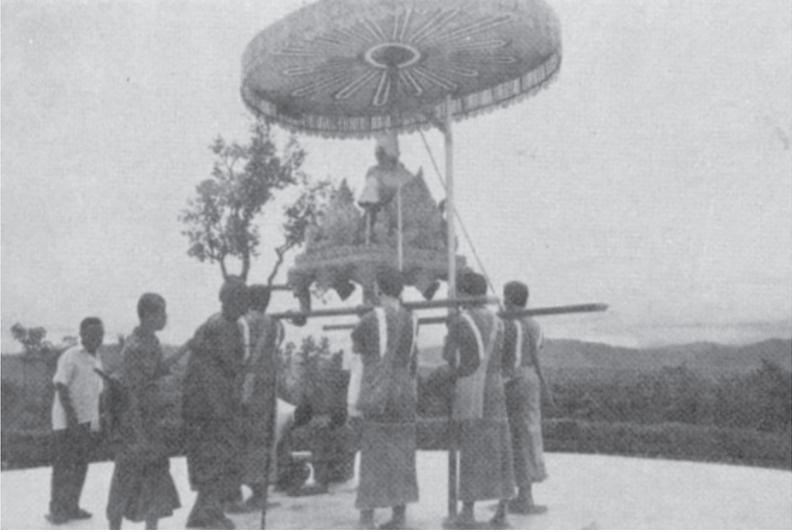
- ๐๑.๐๐ ปฏิบัติธรรมกรรมฐาน เดินจงกรม
- ๐๕.๐๐ ปลุกพระเณรทำวัตรสวดมนต์ เจริญจิตภาวนา
- ๐๖.๓๐ ทำความสะอาด กวาดลานวัดและบริเวณทั่วไป
- ๐๘.๐๐ นำพระเณรออกมารับบิณฑบาต แล้วฉันภัตตาหาร (ฉันมือเดียว) เสร็จแล้วนั่งอนุโมทนารับบริจาคสาธุชนที่มาจากทั่วทุกสารทิศ
- ๑๒.๐๐ เดินจงกรม
- ๑๘.๐๐ นำพระสงฆ์สามเณรทำวัตรสวดมนต์เย็น เสร็จแล้วจงกรม ภาวนาต่อ
- ๒๑.๐๐ จำวัด หรือบางคืนก็อบรมพระเณรไปจนดึก

นอกจากนี้ ยังมีวัตรปฏิบัติปลีกย่อยอีกส่วนหนึ่ง คือ **“๓ วัน ตัดเล็บ ๗ วันซักผ้า ๑๕ วันโกน”** ท่านถือปฏิบัติโดยไม่มีขาดตกบกพร่องจนตลอดชีวิต

จากปฏิปทาของท่าน จะเห็นว่าการบำเพ็ญเพียรทางใจท่านทำอย่างยิ่งยวดสม่ำเสมอ ไม่ต่างจากพระปาสายกรรมฐานเลย ยังเพิ่ม**งาน นวกรรม** คือ งานก่อสร้าง ซึ่งถือเป็น **“งานภายนอก”** เพิ่มอีกต่างหากด้วย

ข้ายังต้อง **“นั่งหนัก”** อนุโมทนาบุญที่ศรัทธาจำนวนมหาศาลมาน้อมถวายสร้างกุศลวันละหลายๆ ชั่วโมงอีกต่างหาก

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ได้ถ่ายทอดคำบอกเล่าของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เกี่ยวกับการ **“นั่งหนัก”** ของท่านครูบาเจ้าศรีวิชัย ดังนี้

ลักษณะการเดินทางของครูบาเจ้าศรีวิไชย

เส้นทางคมนาคมในล้านนาสมัยก่อน มีความยากลำบาก และเต็มไปด้วยภัยอันตรายรอบด้าน ที่ครูบาเจ้าศรีวิไชย ต้องฝ่าไปทั่วดินแดนล้านนา

“...ท่านครูบาศรีวิชัย มีความอดกลั้นมากนะ นั่งอนุโมทนาทานนี้ ท่านนั่งได้ทั้งวัน ตาไม่ลืม ใครมาทักว่า **อิฉฉิตัง ปัจฉิตัง ตุมหัง...ฯลฯ** ว่าไปเรื่อย ประเดี้ยวก็ **อิฉฉิตังฯ** ประเดี้ยวก็ **อิฉฉิตังฯ** อีกแล้ว เราทนอย่างท่านไม่ได้หรอกนะ”

มีบันทึกไว้ว่า **พระครูสุตาทิการี** (หลวงพ่อทองอยู่) **วัดใหม่หนองพะอง** จังหวัดสมุทรสาคร พระเกจิอาจารย์ชื่อดัง สหธรรมิกกับ **พระราชสังวรวิมลเถร** (หลวงปู่โต๊ะ) **วัดประดู่ฉิมพลี** กทม. เคยได้กราบนมัสการ **ครูบาเจ้า** แล้วเรียนถามท่านว่า : -

“เกล้ากระผมขอกราบเรียนถามท่านครูบาฯ สักหน่อยหนึ่งเถิดว่า พระครูบาฯมีดีอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร จึงมีเมตตาบารมีและมีคนนับถือมากมายขนาดนี้ขอรับ?”

คำตอบจาก**ครูบาเจ้า** คือ **“พุทธโธ ธัมโม สังโฆ นี่แหละ ที่เราภาวนาเสมอมิได้ขาด”**

ด้วยเหตุที่ท่าน**ครูบาเจ้าศรีวิชัย** ท่านเป็นนักภาวนาอย่างยอดเยี่ยม ไม่แพ้กับการเป็นนักก่อสร้างที่เก่งกาจไปพร้อมกัน จึงเป็นที่สับถวัลย์และถูกจริตกับ หลวงปู่มั่น ฐริหตุโต ยิ่งนักเมื่อท่านทั้งสองมีวาสนาได้พบพานกันในเวลาต่อมา

๓๓๔.

ครุบาเจ้าฯ กับพระเถระ ฝ่ายธรรมยุต

เพื่อไม่ให้ถูกกล่าวหาว่า ผมเขียนเลยความเป็นจริง ผมจะขอ
ตัดลอกข้อความในตอนที่ ๑๐ เรื่องพบมิตรแท้ในหนังสือชื่อ มิตรแท้
สองโลก สะท้อนปลุ่พี ของคุณเนาว์ นรญาณ มานำเสนอทั้งตอนเลย
ดังนี้ : -

คงจะไม่เป็นการที่ผิดจากความเป็นจริงไปแน่ หากจะกล่าวว่า
กัลยาณมิตร ต่างนิกาย องค์แรกที่ทำให้ความเมตตากรุณา และเอื้ออาทร
อย่างที่ท่านครุบาเจ้าศรีวิไชย ไม่เคยได้รับจากพระผู้ใหญ่ในฝ่ายมหา
นิกายเดียวกับท่านอย่างแท้จริงนั้น ก็ไม่อาจจะเป็นใครไปได้อีกแล้ว
นอกจากสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สมเด็จพระ
พระสังฆราชเจ้า ผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในพระทัยอย่างสูงสุด แห่ง
วัดบวรนิเวศวิหารพระองค์นั้นไปได้เลย

ทั้งๆ ที่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ พระองค์ท่านนั้นนอกจากจะ
ทรงพระภูษานันดรศักดิ์สูงสุดถึง สมเด็จพระสังฆราชแห่งธรรมยุตนิกาย
มีพระอำนาจแห่งสกลมหาสังฆปริณายก ที่สามารถสั่งการคณะสงฆ์ได้ทั่ว
ทั้งพระอาณาจักรอย่างเบ็ดเสร็จแล้ว พระองค์ท่านก็ยังเป็นเชื้อพระวงศ์

ชั้นสูง ในสมัยที่เมืองไทยยังปกครองในระบอบ**สมบูรณาญาสิทธิราช** ที่พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจเป็นล้นพ้นอย่างเด็ดขาดอีกต่างหากด้วย

หากไม่เป็นเพราะพระองค์ได้ทรงไว้ซึ่งพระเมตตาธรรม พระขันติธรรม และพระยุติธรรมอย่างท่วมท้นแท้แล้ว **พระครูบาศรีวิชัย** ในฐานะที่หาญกล้า**ต่อต้าน**และ**คัดค้าน**แนวพระดำริบางประการที่ตราเป็นพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ จนเกิดเป็นเรื่องเป็นราวขึ้น ก็คงไม่อาจจะพ้นพระอาญา อันหนักหนาสาหัสที่สุด จนอาจถึงขั้นถูก**จับสึก** และถูก**ประหารชีวิต**ในฐานะ**กบฏ** หรือ **ผีบุญ** อย่างที่ใครหลายๆ คนต้องการที่จะเห็นจนตาเป็นมันโดยแท้

อาจจะถือเป็น **ปฐมตำนาน** แห่ง **มิตรแท้ สองโลก สะท้อนปฐพีภาคแรก** ก็พอที่จะอนุโลมไปได้บ้าง

แม้ไม่ค่อยจะ**ถนัดปาก**สักเท่าใด ด้วยทั้ง **อายุพรรษา** และ **สมณศักดิ์**ของท่านทั้งสองผิดไกลกันอยู่มากก็ตามที

แต่ช่างน่าเสียดายเหลือเกิน ที่ความเป็น**กัลยาณมิตร**ต่างนิกายของท่านทั้งสองนั้น ช่างแสนสั้นนัก เพราะภายหลังจากที่**พระครูบา**ได้พ้นจากอิทธิกรรมเพียง ๕ ปี **สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส วัดบวรนิเวศวิหาร** ก็ได้ดาวน์ดันดับชั้นธัมมสังฆนายก เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๖๘

ร่มโพธิ์ร่มไทรอันใหญ่ ที่อาจปกป้องคุ้มครอง**ครูบาเจ้าศรีวิชัย** ให้พ้นภัยพาลที่หมายผลาญชีวิตจิตใจท่าน ได้โค่นล้มลงไปเสียแล้ว

อนิจจา!

แต่ก็ยังนับเป็นวาสนานัก ที่หลังจากนั้นอีกไม่นาน**พระครูบาเจ้าศรีวิไชย**ก็ได้พบกับ**มิตรแท้**ของท่าน ที่ใกล้เคียงกันทั้งอายุ พรรษา และปฏิบัติทางจริงๆ อีกองค์หนึ่ง ด้วยเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๑ เมื่อ **พลตรีเจ้าแก้ววรรณัฐ**เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ ๙ อันเป็นองค์สุดท้ายใน**วงศ์ทิพจักร** ได้กราบอาราธนา**พระเดชพระคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** รองสมเด็จพระราชาคณะชั้นหิรัญบัฏ อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่ง ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส**วัดบรมนิวาส** กรุงเทพมหานครแห่งธรรมยุติกนิทายมาแต่เดิม ซึ่งเพียบพร้อมด้วยศีลาธิคุณและธรรมาธิคุณในทุกประการ อีกทั้งยังเป็นทีเคารพของเจ้าบ้านผ่านเมืองเป็นจำนวนมาก ขึ้นมาเป็นเจ้าอาวาสและฟื้นฟูบูรณะ**วัดเจติยंहलग** ซึ่งเป็นวัดหลวงเก่าแก่กลางเมืองเชียงใหม่ ที่ตกอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมปรักหักพังมาช้านาน ให้กลับคืนดีดังเดิม

และในครั้งนั้นนั่นเอง **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ** ก็ได้นิมนต์**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ** พระบุพพาคจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐานผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดแห่งยุค ขึ้นมาพร้อมกันด้วย ในฐานะที่เป็น**ฐานานุกรมของท่านอีกด้วย**

ซึ่งในเวลานั้น ที่**ท่านครูบาเจ้าศรีวิไชย** กำลังเป็นเจ้าอาวาสอยู่ที่**วัดพระสิงห์** อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ซึ่งอยู่ห่าง**วัดเจติยंहलग**ไปทางดอยสุเทพไม่ถึง ๑ กิโลเมตร อยู่พอดี

นี่เอง จึงเป็นต้นกำเนิดแห่งตำนาน **มิตรแท้ สองโลกสะท้านปฐพี** (ภาคสอง) ในการต่อมาอย่างไม่คาดฝัน

แม้เรื่องนี้ออกจะ**เจียบกริบ**เกินไปสักหน่อย แต่เรื่องดังกล่าว ก็มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจและชวนให้ศึกษาใคร่รู้เป็นที่ยิ่ง

เรื่องราวบางตอน หรือหลายๆ ตอนไม่มีการ**บันทึก** ไว้เป็น **ลายลักษณ์อักษร** แต่กลับมีการบันทึกไว้ใน**ความทรงจำ** และ **คำบอกเล่า** แห่งผู้ใกล้ชิดเหตุการณ์ ได้เล่าสืบทอดกันมา อันสมควรอย่างที่สุดใน อันที่จะได้จดจารึกไว้เป็นหลักฐานแก่อนุชนรุ่นหลังสืบไปในภายหน้า มิ **รู้ลึนสูญ**

ต่อจากนี้ก็เป็นกรกล่าวถึงประวัติของ **หลวงปู่มั่น** อย่างย่อ แล้วก็เขียนในตอนท้ายประวัติดังต่อไปนี้ : -

ทั้ง**พระอาจารย์มั่น** และ **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** แม้จะเป็นพระในบวร พระพุทธศาสนาเดียวกันก็ตามที แต่ด้วยเหตุที่ต่างองค์ต่างสังกัดอยู่กัน คนละ **ค่าย** (นิกาย) เห็นปานนี้ ซึ่งตามปกติในสายตาและความเชื่อของคนทั่วไปแล้ว น่าที่ทั้งสองท่านไม่ควรที่จะปฏิสัมพันธ์หรือความสนิทสนม ใกล้ชิดแต่ประการใดได้เลย

อาจจะมีความเป็นไปได้สูงที่จะต้องเป็น**อริ**ต่อกัน ที่จะต้องชิงดีชิงเด่นเช่นเดียวให้อับราชัยไปข้างหนึ่ง เหมือนอย่างที่เคยได้พบได้เห็น ได้ยินจนเจนहुเจนใจเสียด้วยซ้ำ

มิหนำ ท่านทั้งสองยังมี**กองหนุน** เป็นลูกศิษย์ลูกหาที่เคารพนับถือ อยู่เต็มบ้านเมืองนับแสนนับล้านทั่วไปหมดอีกต่างหาก

ซึ่งถ้าเป็นกรณีของ**คนทั่วไป** ที่วาสนาส่งเสริมให้ขึ้นมาถึงจุดยอดสุดเหนือแผ่นดินตุงนี้ ก็คงน่าที่จะ**พองลม**ด้วยมานะทิฎฐิอย่างแรงกล้า จนสำคัญตนเองเป็นประหนึ่งทวยเทพจุติ หรือเทพยดาเห็นจากฟ้าลงมาเดินดิน จนไม่เห็นหัวใครอยู่ในสายตาก็มิปานอย่างแน่แท้

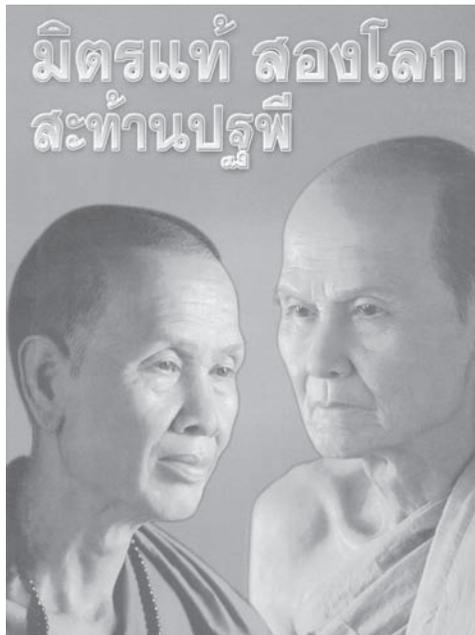

เรื่องที่จะให้มา **ญาติดีกับคู่แข่งที่เป็นคนอื่น** ซ้ำยังเป็นคนนอก
อีกต่างหาก จึงเป็นเรื่องที่สามารถจะเป็นจริงไปได้ก็แต่เพียงใน **ความฝัน**
เท่านั้น

ไม่มีทางที่จะเป็นจริงในชีวิตจริงได้เป็นเด็ดขาดที่สุด
แต่นั้น... ก็เป็นเพียงความรู้สึกนึกคิดที่ **ภูลี้แบบชาวบ้านๆ** ของ
สามัญชน คนธรรมดาทั่วไปเท่านั้น

หาใช่เป็นความคิดของ **มหาบุรุษ** ผู้เป็น **ยอดคน** หรือ **ยอดพระ**
อย่างท่านทั้งสองไม่โดยประการสิ้นเชิง

ทั้งหมดที่ผมคัดลอกมา เป็นข้อมูลเชิงคิดเห็นของคุณ **เนาว์**
นรญาณ ในหนังสือ **มิตรแท้ สองโลก สะท้อนปรุพี** ตามที่อ้างอิงมา
แต่ต้นนะครับ

๓๕.

ครูบาเจ้าฯ กับ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์

เรื่องที่น่าเสนอในตอนนี้อาจมาจากบทความชื่อ “**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ กับ พระครูบาศรีวิชัย**” เขียนโดย **ธนจรรย์ สุระมณี** เอกสารชิ้นนี้ผมได้รับความเมตตาจาก **ท่านพระครูปลัดสุวัฒนวรรคุณเจ้าอาวาสวัดป่าदारภิรมย์** อ.แมริม จ.เชียงใหม่ ที่ได้กรุณาถ่ายสำเนาส่งไปให้ต้องกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

บทความดังกล่าวมีความสมบูรณ์และนำเสนอด้วยความรัดกุมรอบคอบ และประณีตยิ่ง ผมจึงขออนุญาตท่านผู้เขียน คือ **คุณธนจรรย์ สุระมณี** ณ ที่นี้เลย ขอคัดลอกนำเสนอเต็มที่ รวมทั้งข้อความในวงเล็บด้วย ส่วนที่ผมเขียนเพิ่มก็จะวงเล็บไว้ และมีชื่อกำกับไว้ชัดเจน

ขอเชิญท่านอ่านบทความนี้ก่อน แล้วจะพาไปพบบรรยายภาคการสร้างทางขึ้นดอยสุเทพ และปัญหาที่เกิดตามมากับท่านครูบาฯ ในภายหลังก่อนที่จะไปสู่ภาค ๔ เรื่องการเดินทางตั้งค้ำของ **หลวงปู่่มั่น** และบูรพาจารย์กรรมฐานโดยตรงต่อไป

ในบทความที่ผมคัดลอกมา มีดังต่อไปนี้ : -

ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ **พลตรีเจ้าแก้วนรวิรุ** เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ ๙ องค์สุดท้ายแห่งวงศ์ทิพจักร ได้อาราธนาพระเดชพระคุณท่าน เจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนโท)** เจ้าอาวาส**วัดบรมนิวาส** กรุงเทพฯ ขึ้นมาเป็นเจ้าอาวาสและทำการฟื้นฟูบูรณะ**วัดเจติยंहलग** ซึ่งเป็นวัดใหญ่เก่าแก่ตั้งอยู่กลางนครเชียงใหม่ ที่ตกอยู่ในสภาพทรุดโทรมมานาน ให้กลับเป็นวัดสมบูรณ์แบบ เป็นพระอารามलग ดังเมื่อแรกสถาปนาขึ้นสมัย**พระเจ้าแสนเมืองมา** ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ในรัชกาลที่ ๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ก็ได้รับเลื่อนฐานะเป็นพระอารามलगชนิด “วรวิหาร” เป็น “**วัดเจติยंहलगวรวิหาร**” พระเดชพระคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** ปฏิบัติศาสนกิจอยู่จนถึงปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ก็เดินทางกลับกรุงเทพฯ

ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ ขณะที่**พระครูบาศรีวิชัย** (ท่านเขียน “ชัย” จริงๆ ครับ_ปลूम) นักบุญแห่งล้านนาไทย พำนักอยู่เมืองพะเยา หลังทำการบูรณะ**วัดพระเจ้าตนलग (วัดศรีโคมคำ)** และวัดต่างๆ เมืองพะเยา เมืองแพร่ เสร็จแล้ว **พลตรีเจ้าแก้วนรวิรุ** และ **พระราชชายาเจ้าดารารัศมี** **พระราชชายาในรัชกาลที่ ๕** ได้อาราธนา **พระครูบา** ขึ้นมาพำนักที่**วัดพระสิงห์** เพื่อทำการฟื้นฟูบูรณะวัดวาอาวาส พระธาตุเจติยั ปุชนิยสถาน ถาวรวัตถุต่างๆ ในเขตเชียงใหม่ และจังหวัดข้างเคียง เช่น วัดพระสิงห์ วัดสวนดอก รวมทั้งสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพ เป็นต้น ซึ่ง**พระครูบาศรีวิชัย**ได้จำพรรษาอยู่ที่**วัดพระสิงห์** ปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ ดังกล่าวแล้วนานกว่า ๑ ทศวรรษ (พ.ศ. ๒๔๖๗-๒๔๗๘)

พระเดชพระคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** เป็นพระมหาเถระสมณศักดิ์ฐานันดรสูง ขึ้นรองสมเด็จพระราชาคณะ องค์ท่านมิได้สูง แต่สมณศักดิ์เท่านั้น แต่ยังสูงส่งด้วยคุณธรรม ศีลาจารวัตร พร้อมทั้ง

ภาพโบราณวัดพระสิงห์ จ.เชียงใหม่ เมื่อเกือบ ๘๐ ปีที่แล้ว

ครูบาเจ้าศรีวิชัย พร้อมศิษย์ ณ วัดพระสิงห์ จ.เชียงใหม่
เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสได้ ๑๑ พรรษา

ความรู้ความสามารถในการเทศนาธรรมเผยแผ่ การปกครอง การบริหาร หมู่คณะ และการจัดการศึกษาแผนใหม่ของคุณะสงฆ์หลายมณฑล เช่น มณฑลอิสาน มณฑลจันทบุรี และมณฑลหัวเมือง (ปริมณฑล) ของ กรุงเทพฯ รวมทั้งที่เชียงใหม่ด้วย องค์ท่านจึงเป็นที่รู้จัก เป็นที่เคารพ นับถือของเจ้าบ้านผ่านเมือง พุทธศาสนิกชนทุกระดับ ทั้งในกรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภาคอิสาน นครจำปาศักดิ์ และเชียงตุง

ส่วน**พระครูบาศรีวิชัย** องค์ท่านแม้จะไม่มีฐานันดร สมณศักดิ์ ยศตำแหน่ง แต่ก็เป็นที่ประมาทเคารพสมบูรณ์พร้อมด้วยคุณธรรม และ วัตรปฏิบัติอันประเสริฐสูงดงามยิ่ง มีบุญบารมีสูงส่งคู่ควรกับคำว่า**นักบุญ** อย่างแท้จริง สมกับที่ผู้คนชาวเหนือเรียกอย่างยกย่องเทิดทูนว่า **“ตมบุญ”** แห่งล้านนาไทย

พระมหาเถระทั้งสองรูปนี้ แม้จะต่างถิ่นกำเนิด ต่างสมณศักดิ์ ตำแหน่ง ต่างสังกัดนิกายกัน แต่ที่ไม่ต่างกันก็คือ ความเป็นพระสงฆ์ ผู้เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ใฝ่ในธรรมปฏิบัติภาวนา มีอุปนิสัยชอบสังค วิเวก อ่อนน้อม มีเมตตา ไม่ติดยึดในลาภสักการะยศตำแหน่งใดๆ และ ชอบฟื้นฟูบูรณะวัดวาอาราม พระธาตุเจดีย์ ปูชนียสถานต่างๆ ที่ทรุดโทรม ปรักหักพัง ให้กลับอยู่ในสภาพสมบูรณ์มั่นคงดังเดิม รวมทั้งการเผยแผ่ ธรรมประกาศพระศาสนา จนก่อเกิดประโยชน์ และความสำเร็จอันไพศาล แก่บ้านเมือง และพระพุทธรศาสนา มาจนตราบเท่าทุกวันนี้

พระเดชพระคุณพระอุบาลีฯ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๙ (ชาติภูมิ อุบลราชธานี) มรณภาพเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ ณ วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ

ส่วนพระครูบาฯ เกิดเมื่อ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๒๑ (ชาติภูมิ บ้านปาง อ.สี ลำพูน) มรณภาพ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๑ ณ วัดบ้านปาง บ้านเกิดของท่าน พระครูบาฯ จึงมีอายุพรรษาอ่อนกว่าพระเดชพระคุณพระอุบาลีฯ อยู่หลายปี

เมื่อพระมหาเถระทั้งสองรูปมาทำนบปฏิบัติศาสนกิจที่เชียงใหม่ ในช่วงเดียวกัน จึงถือเป็นบุญเขตอันประเสริฐของชาวเชียงใหม่ และชาวล้านนาทั้งมวล พระมหาเถระทั้งสองรูปนี้ ได้ไปมาหาสู่กันประหนึ่ง สหธรรมิกผู้ใกล้ชิดโดยธรรมและพระครูบาฯ นั้นให้ความเคารพนับถือในพระเดชพระคุณพระอุบาลีฯ เป็นอย่างสูง

ท่านเจ้าคุณพระมงคลวุฒาจารย์ (ดวงจันทร์ กนฺตลีโล) เกิด พ.ศ. ๒๔๕๗ ชาติภูมิ บ้านเมืองวะ ต.เมืองเล็น อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ เจ้าอาวาสวัดเม็ງรายมหาราช เชียงราย มรณภาพ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ณ รพ.ศรีบูรินทร์ เชียงราย ผู้ที่ได้กรุณาเล่าเรื่องพระเดชพระคุณพระอุบาลีฯ และพระครูบาฯ ให้ฟังนั้น

ท่านเจ้าคุณพระมงคลวุฒาจารย์

(ดวงจันทร์ กนฺตลีโล)

ถ่ายเมื่อครั้งยังเป็นสามเณรดวงจันทร์

ท่านได้ฝากตัวเป็นศิษย์**วัดเจติยหลวง** และบรรพชาเป็นสามเณร โดยมีพระเดชพระคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ **สามเณรดวงจันทร์** อยู่รับใช้ใกล้ชิดพระเดชพระคุณ**พระอุบาลี** มาโดยตลอดจนถึงปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๔ พระเดชพระคุณ**พระอุบาลี** ได้กลับไปอยู่**วัดบรมนิวาส** กรุงเทพฯ **สามเณรดวงจันทร์** จึงลาสิกขา ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้กลับมาบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่**วัดเจติยหลวง**อีก ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้ย้ายไปอยู่**วัดเม็ງรายมหาราช** เมืองเซียงราย วันที่ ๑๒ สิงหาคม ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ **“พระมงคลวุฒาจารย์”**

เรื่องแรก ท่านเจ้าคุณ**พระมงคลวุฒาจารย์** เล่าให้ฟังว่า ช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ขณะที่ท่านเป็น **สามเณรดวงจันทร์** อยู่อยู่กับภุชจากรับใช้พระเดชพระคุณ**พระอุบาลี** อยู่่นั้น พระเดชพระคุณ**พระอุบาลี** ตั้งใจตระเตรียมว่าจะไปเยี่ยม**พระครูบา** ที่วัดพระสิงห์ถึง ๒ ครั้ง ๒ ครา **พระครูบา** ก็จะชิงมากกราบคารวะพระเดชพระคุณ**พระอุบาลี** ณ **วัดเจติยหลวง**ก่อนทุกครั้งไป เหมือนกับว่า**ท่านครูบา** จะกำหนดรู้วาระจิต รู้ความคิดจิตใจของคนอื่นอย่างนั้นเอง

แต่แต่ละครั้งที่มากกราบคารวะพระเดชพระคุณ**พระอุบาลี** ที่**วัดเจติยหลวง** **พระครูบา** ก็จะให้คนขนเอาข้าวสาร อาหารแห้ง พักแพง แดง ผัก พริก พืชไร่พืชสวนต่างๆ (ชาวบ้านชาวดยนำมาถวาย**พระครูบา** เพราะท่านฉันอาหารเจ) มาถวายพระเดชพระคุณ**พระอุบาลี** ด้วย เพราะที่**วัดเจติยหลวง**ขณะนั้น อยู่ในยุคฟื้นฟูพัฒนาในทุกๆ ด้าน พระสงฆ์สามเณรมาก ๑๐๒ รูป ในปีนั้น

**“ครูบาเจ้า ท่านเจ้าเป็นพระผู้ใหญ่ หากจะไปหาข้าเจ้าผู้น้อยไม่
จะเป็นบาปแก่ข้าเจ้าเปล่าๆ”**

พระครูบาฯ จะกราบเรียนและเรียกพระเดชพระคุณ**พระอุบาลีฯ** ว่า **“ครูบาเจ้า”** อย่างนี้ทุกครั้ง อันเป็น **“อปะจายนธรรม”** (อะปะจายะนะธรรม) ธรรมคือความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อื่น ที่มีอัธยาศัยจิตใจของ**พระครูบาฯ** อย่างไรก็ตาม พระเดชพระคุณ**พระอุบาลีฯ** ก็หาโอกาสไปเยี่ยมเป็นการตอบแทน**พระครูบาฯ** จนได้ ก่อนที่ท่านจะเดินทางกลับกรุงเทพฯ

เรื่องที่สอง ก็คือ พระเดชพระคุณ**พระอุบาลีฯ** ให้เกียรติยกย่อง**พระครูบาฯ** มาก ทั้งนี้มิใช่เพราะความเป็นผู้มีบุญบารมี ผู้คนเคารพนับถือมาก จนได้รับยกย่องเป็น **ตนบุญ** หรือ **นักบุญ** แห่งล้านนาไทยเพียงนั้นก็หาไม่ แต่เพราะคุณธรรม ปฏิปทาอันงาม น้ำใจอันประเสริฐ บริสุทธิ์ของ**พระครูบาฯ** นั้นด้วย

พระเดชพระคุณ**พระอุบาลีฯ** สนใจใคร่รู้ถึงภูมิธรรม และปฏิปทาตามวิถีทางที่**พระครูบาฯ** ดำเนินอยู่ จึงได้สอบถามจาก**พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ซึ่งขณะนั้นพำนักช่วยงานอยู่ที่**วัดเจติยฺหหลวง** และเป็นเจ้าอาวาส**วัดเจติยฺหหลวง** สืบแทนพระเดชพระคุณ**พระอุบาลีฯ** ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ แต่**หลวงปู่มั่น** เป็นเจ้าอาวาสอยู่พรรษาเดียวก็ออกธุดงค์ไปอยู่ตามป่าเขาชนบทในเขตภาคเหนือหลายแห่ง เพราะท่านชอบอยู่อย่างสงบสันต์สันโดษ ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงอยู่ปฏิบัติธรรมบำเพ็ญสมณกิจในภาคเหนือถึง ๑๓ ปี (๒๔๗๔-๒๔๘๕) ร่วมยุคสมัยกับ**ครูบาศรีวิชัย** (จากการสืบค้นของผม **หลวงปู่มั่น** อยู่เชียงใหม่ ๑๒ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๘๒ ครั้นผม_ปลื้ม)

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เกิด ๒๐ มกราคม ๒๔๑๓ (ชาติภูมิ อุบลราชธานี) มรณภาพ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๒ ณ วัดป่าสุทธาวาส สกลนคร อายุพรรษาแก่กว่าพระครูบาฯ

พระอาจารย์มั่น เป็นพระสายปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐาน ถือธุดงค์-วัตรเคร่งครัด เป็นพระสุปฏิปันโน ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มุ่งสู่ความวิมุตติ ความหลุดพ้นจากวัฏสงสารอย่างแท้จริง ท่านจึงรู้และเข้าใจซึ่งถึงปฏิบัติที่**พระครูบาฯ** ดำเนินอยู่ ว่ามีแนวทางและมีคติเป็นอย่างไร

พระอาจารย์มั่น ได้กราบเรียนพระเดชพระคุณ **พระอุบาลีฯ** ให้ทราบวา

“**พระศรีวิชัย องค์นี้** เป็นพระโพธิสัตว์ ปรารถนาพระโพธิญาณ ขณะนี้กำลังบำเพ็ญเพียรสร้างสมบารมีธรรมอยู่ ซึ่งจะต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารอีกนาน จนกว่าการสั่งสมบารมีธรรมจะบริบูรณ์”

ก็ขอพักการคัดลอกบทความของ**ธนจรรย์ สุระมณี** ไว้แค่นี้ก่อน และผมขอแนะนำเสนอข้อมูลในเรื่องเดียวกันจากหนังสือ “**มิตรแท้ สองโลก สะท้อนปฐพี**” ของ**คุณเนาว์ นรญาณ** ใน “**ตอนที่ ๑๑ กำแพงพัง มิตรภาพบังเกิด**” มีเนื้อหาโดยสรุป ดังนี้ :-

เมื่อท่านเจ้าคุณ **พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** มาเป็นเจ้าอาวาส **วัดเจติยหลวง** ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ท่านก็เริ่มบูรณะ**พระวิหารหลวง** ซึ่งชำรุดทรุดโทรมอย่างหนัก พระวิหารก็มีขนาดใหญ่โตมาก ปรากฏว่าเมื่อทำการบูรณะ กำแพงด้านหนึ่งของพระวิหารเกิดพังลงมาหลายครั้ง ช่างไม่สามารถก่อสร้างได้สำเร็จ

ตกกลางคืนท่าน**เจ้าคุณพระอุบาลีฯ** ได้คิดถึง**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ซึ่งท่านผ่านงานก่อสร้างที่สำคัญมากมายว่าจะไปขอความช่วยเหลือที่**วัดพระสิงห์** ที่**ครูบาเจ้าฯ**พำนักอยู่

พอรุ่งเช้าของวันต่อมา พระอุปัฏฐากก็เข้ามากราบเรียน **ท่านเจ้าคุณฯ** ว่า

“พระเดชพระคุณหลวงพ่อครับ...พระศรีวิไชยมาขอเข้านมัสการครับ”

ท่านเจ้าคุณฯ ถึงกับตะลึงงันเพราะคาดไม่ถึง เมื่อออกมายังห้องข้างนอก ก็พบพระภิกษุชาวเหนือวัยกลางคน ทำทางเปี่ยมด้วยบุญราศีนั่งสงบเสถียรอยู่กับพื้นห้อง มีขันข้าวตอกดอกไม้ เครื่องนมัสการแบบประเพณีล้านนาตั้งอยู่เคียงข้าง พระองค์คิดในใจว่า

“นี่เอง พระศรีวิไชย สิริวิไชย ตนบุญแห่งล้านนาไทย กิริยาทำทางดูสงบเสถียรเรียบร้อย ช่างดูสง่างามมีราศีอยู่ในที่ น้าอัศจรรย์แท้”

ท่านเจ้าคุณฯ ถึงกับตะลึงอีกครั้ง เมื่อ**ครูบาเจ้าฯ** กราบเรียนว่า “ท่านเจ้าคุณฯ เป็นพระผู้ใหญ่ ข้าเจ้าเป็นพระผู้น้อย หากเป็นการสมควรไม่ที่ท่านเจ้าคุณฯ จะต้องลำบากมาหาข้าเจ้าแม่สักน้อย ข้าเจ้าจึงได้รับมากกราบไหว้สาท่านเจ้าคุณฯ ในวันนี้เสียก่อนเลยทีเดียวนะ!”

หลังจากสนทนาซักถามกันอยู่สักพัก **ครูบาเจ้าฯ** ก็เอ่ยถามขึ้นว่า “...แล้วตอนนี้ การบูรณะพระวิหารหลวงเป็นอย่างไรครับ?”

ครูบาเจ้าฯ เอ่ยปากอาสาจะช่วยเรื่องการก่อสร้างพระวิหารหลวงที่มีปัญหา โดยที่**ท่านเจ้าคุณฯ** ซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่ไม่ต้องเอ่ยปากขอร้องแต่อย่างใด

ในเรื่องบอกว่า ท่านเจ้าคุณฯ เคยปรารภจะไปเยี่ยมปรึกษาครูบาเจ้าที่วัดพระสิงห์ ๒ ครั้ง แต่ทั้ง ๒ ครั้ง ครูบาเจ้าฯ ก็มาทราบนมัสการที่วัดเจดีย์หลวงก่อนทั้งสิ้น จนกระทั่งใกล้เวลาที่ท่านเจ้าคุณฯ จะกลับวัดบรมนิวาส ใน พ.ศ. ๒๔๗๔ ไม่ทราบที่ท่านเจ้าคุณฯ ท่านใช้อุบายอย่างไรจึงสามารถไปเยี่ยมเพื่อขอลาครูบาเจ้าศรีวิไชยได้สำเร็จ

และในข้อมูลบอกว่า เมื่อครูบาเจ้าฯ ต้องอธิกรณ์อีกครั้งหลังจากการสร้างทางขึ้นดอยสุเทพสำเร็จ ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ก็เป็นผู้ให้ข้อมูลกับพระผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ เพื่อชี้ให้เห็นความบริสุทธิ์ของครูบาเจ้าศรีวิไชย ส่งผลให้ท่านรอดพ้นจากอธิกรณ์ครั้งนั้นได้

หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต

ครูบาเจ้าศรีวิไชย

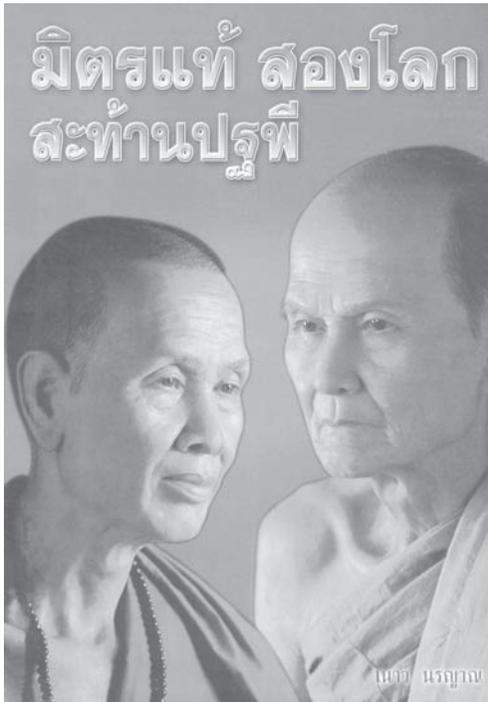

๗๖.

ท่านครูบาเจ้าฯ กับหลวงปู่มั่น

ในตอนนี่ ถ้าหากผมเขียนเอง ท่านผู้อ่านอาจจะว่าผม “มั่วหึ่ม”
โดยไม่มีหลักฐานก็ได้

ดังนั้น ผมจึงขอคัดลอกเรื่องมาจากหนังสือ “มิตรแท้ สองโลก
สะท้านปฐพี” ของคุณแนวน์ นรญาณ มาเสนอดังต่อไปนี้ครับ :-

...เมื่อท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ได้ตามท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ มายังจังหวัดเชียงใหม่ และมีโอกาสได้พบกับ ท่านครูบาเจ้าศรีวิไชย ในคราวเดียวกันกับคราวที่มาช่วยแนะนำวิธีการซ่อมพระวิหารวัดเจ็ดยักษ์หลวง ในคราวนั้น และอีกหลายๆคราวในการต่อมา ทั้งที่ในป่ายามออกธุดงค์ หรือในวัดยามทำกิจสงฆ์ ตลอดระยะเวลาเกือบ ๑๐ ปี (๒๔๗๒-๒๔๘๐) แล้ว ก็เป็นเหตุให้ท่านทั้งสองมีโอกาสสนทนาวิสาสะกันอยู่เป็นหลายวาระด้วยกัน จนมีความใกล้ชิดสนิทสนม และยกย่องนับถือกัน ในธรรมอย่างพิเศษ ด้วยเหตุที่ต่างองค์ล้วนเป็นผู้ทรงญาณ อันสูงส่ง สามารถล่วงรู้คุณวิเศษ และบารมีธรรมของแต่ละฝ่ายได้อย่างแจ่มแจ้งสิ้นเชิง...

ข้าท่านทั้งสอง ยังมีอายุพรรษาไล่เลี่ยกันอีกต่างหาก โดยพระอาจารย์มั่น แก่พรรษากว่าครูบาเจ้าศรีวิไชย เพียง ๘ ปีเท่านั้น

ความสนิทใจที่จะคบหาวิสาสะ ในฐานะที่ต่างฝ่ายล้วนเป็นยอดฝีมือที่ใกล้เคียงสูสีกัน จึงก่อให้เกิดเป็นมิตรภาพ แห่งความเป็นเพื่อนผู้ซื่อใจอันแน่นแฟ้น จึงพลันเกิดขึ้นอย่างไม่มีอะไรต้องสงสัยและไม่มีอะไรก็ติดกันได้...

แน่นอนที่สุด มิตรภาพระหว่าง ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ พระบูรพพจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐานและท่านพระครูบาเจ้าศรีวิไชย นักบุญแห่งล้านนาไทย จึงได้บังเกิดขึ้นบนพื้นฐานแห่งความเป็นยอดที่สุดเสมอกันบนมรรคาแห่งตน ที่หามานะทิฎฐิหรือเส้นแบ่งใดๆมาก็ขีดขวางมิได้ ไม่ว่าจะป็นชาติภูมิ ภาษา สำเนียง หรือแม้แต่นิกาย ก็ตาม

และเมื่อมาประกอบซ้ำกับการที่องค์ของท่าน **พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** พระบุพพอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐานเอง ก็ได้เคย **ผจญมาร** มาไม่น้อย โดยเฉพาะเมื่อครั้งท่านและสานุศิษย์ได้เที่ยวรุดงค์ไปเผยแผ่ศาสนาธรรมในเขตแคว้นต่างๆ ในหลายที่หลายแห่ง ทั้งในเขตภาคเหนือก็ดี หรือแม้แต่ในเขตภาคอีสาน นิเวศสถานดั้งเดิมของท่านก็ตาม ในชั้นแรกๆ ก็ต่างล้วน **เจอดี** ไม่แพ้กับที่ท่าน **พระครูบาเจ้าศรีวิไชย** เคยได้ประสบกับการ **ไม่ยินดีต้อนรับ** จาก **ภิกษุ** และ **ฆราวาส** ตลอดจน **อมนุษย์** ที่ไม่เข้าใจ หรือสูญเสียผลประโยชน์อันไม่ชอบธรรมในนานา รูปแบบกันแทบทุกถ้วนหน้า นับตั้งแต่การใส่ร้ายป้ายสีเรื่อยไป จนกระทั่งถูกพระเถระสมณศักดิ์สูง **ไล่หนี** บ้างก็เล่นหนักยิ่งขึ้นไปอีกชั้นด้วยการ **แกล้งเอาอาหารเก่า** (อุจจาระ) มาใส่บาตร หรือที่สุดก็ถึงขั้น **ลอบทำร้าย** **ดักยิง** **ลอบฆ่า** หมายถึงถึงแก่บาดเจ็บสาหัส หรือถึงแก่ชีวิตไปเลยก็มากครั้ง

ด้วยเหตุนี้ ท่าน **พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ในฐานะที่เคยถูก **มารผจญ** มาอย่างโชกโชนเพราะเรื่องดังกล่าว จึงได้ **เข้าใจ** และ **เห็นใจ** ใน **พระน้องชาย** อย่างท่าน **พระครูบาเจ้าศรีวิไชย** ที่ถูกกลั่นแกล้งอย่าง **ไม่เป็นธรรม** อยู่ครั้งแล้วครั้งเล่า ในฐานะที่ **หัวอกอันเดียวกัน** อย่างดีที่สุด ยิ่งๆขึ้นไปอีกโดยปริยาย

ก็ใครเลยอาจจะล่วงรู้ได้ว่า ในห้วงเวลาที่ท่านทั้งสองได้วิสาสะกัน เป็นการส่วนตัว ยามที่ปราศจากศิษยานุศิษย์หรือบริวารใดๆ มาแวดล้อมนั้น ท่านจะเปิดใจ **ปรับทุกข์** กัน **ปลอดโยน** ซึ่งกันและกัน ฉันทัดกันบ้างเล่า?

ก็ใครๆ ที่ไม่เคยอยู่ในฐานะอัน **สูงสุดยอด** แม้จะมีบริษัทธิบริวารแวดล้อมอยู่มากนับแสนนับล้าน แต่กลับหา **เพื่อน** สองที่ **เสมอกัน** อย่าง

แท้จริงมิได้แล้วไซ้ร้ ย่อมไม่อาจที่จะ**เข้าใจ**ในอารมณ์และความรู้สึกอัน**อ้างว้าง** และ**โดดเดี่ยว**อย่างถึงก้นบึ้งของจิตวิญญาณ อันชวนให้หนาวเหน็บเจ็บลึกจนบาดกรีดเข้าไปถึงกลางใจนี้ได้เป็นอันขาดเลยทีเดียว

กำลังใจและความเอื้ออาทร ที่ท่านทั้งสองมิให้แก่กันอย่างสนิทแนบ ในยามที่ต้องเผชิญกับสุขหรือทุกข์เยี่ยงนี้ จึงนับเป็นสิ่งมีคุณค่าและความหมายในจิตใจซึ่งกันและกันอย่างที่สุดจนไม่อาจที่จะหาสิ่งใดมาเปรียบปานได้

จนที่สุด... แม้ **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมปนโน วัดป่าบ้านตาด** จ.อุดรธานี ยังสามารถรู้สึก และรับรู้ ถึงความนัยดังกล่าวจากถ้อยคำของ**หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต** นี้ได้เช่นกันเลยทีเดียว

“ฟังสิ เวลาหลวงปู่มั่นท่านพูดถึงครูบาศรีไชย ท่านชมเชยครูบาศรีไชยมากนะ ทำให้รู้ว่า ท่านทั้งสองนี้มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากเลยทีเดียว...”

นอกจากนี้ **หลวงปู่มั่น** ท่านได้ชื่นชมและสรรเสริญ **ครูบาเจ้าศรีไชย** เป็นอย่างมาก ได้กล่าวสรรเสริญต่อหน้าศิษย์ใกล้ชิดว่า

“พระครูบาศรีไชยนี้ เป็นพระผู้เจริญด้วยขันติธรรมอย่างสูงยิ่ง ควรยึดถือเป็นแบบอย่างโดยแท้...”

และ...

“หากพระในเมืองเชียงใหม่ทั้งปวง ประพฤติธรรมตามสมควรแก่ธรรมเยี่ยงพระครูบาศรีไชยนี้ได้ การพระศาสนาในเชียงใหม่จะเจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้นไปกว่านี้อีกสักเพียงไหนหนอ...?”

๗๗.

ทางขึ้นดอยสุเทพ : เส้นทางสร้างบารมี

ท่านผู้อ่านที่เคารพ ผมไม่อยากจะผ่านเรื่องของครูบาเจ้าศรีวิไชย ไป โดยไม่พูดถึงการสร้างทางขึ้นดอยสุเทพ ว่าท่านทำได้อย่างไร? ถือเป็นความมหัศจรรย์เกินกว่าที่ใครจะนึกถึงได้ เพราะในสมัยเมื่อเกือบร้อยปีมานั้น ไม่มีเครื่องจักรเครื่องยนต์ที่ทันสมัยใช้ ใช้แรงคนล้วนๆ!

พระครูบาเจ้าศรีวิไชย หลังจากที่ได้รับอาราธนาให้มา “นั่งหนัก” บูรณะวัดพระสิงห์ จนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ลุถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๔ **พลตรีเจ้าแก้ววัชร** เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ และ**พระราชชายาเจ้าดารารัศมี** ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้อาราธนา**ครูบาเจ้า** มาบูรณะวัดสวนดอก ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่แต่โบราณ จนสำเร็จไปอีกวัดหนึ่ง

ถึง พ.ศ. ๒๔๗๗ **หลวงศรีประกาศ** ผู้แทนราษฎรเชียงใหม่ ได้นำ**หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์** นายกรัฐมนตรี ขึ้นไปพักบนดอยสุเทพ **หลวงธำรงฯ** พบว่า บ้านบนดอยสุเทพนี้ไม่มีไฟฟ้าใช้ จึงบอก**หลวงศรีประกาศ**ว่า หากสามารถนำไฟฟ้าขึ้นไปใช้บนดอยสุเทพได้ก็จะเป็นการดีหาน้อยไม่

หลวงศรีประกาศ ได้นำเรื่องไปปรึกษา**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ซึ่ง

ครูบาเจ้าฯขอเวลาพิจารณา ๓ วัน พอครบกำหนดนั้นก็ได้อำตอบจากท่านว่า

“จะเอาเฉพาะไฟฟ้าขึ้นไป เห็นจะลำบาก และคิดว่าไม่สำเร็จด้วย...”

แต่...

“หากจะทำทางรถยนต์ขึ้นไป จะง่ายกว่านะโยม เหย...”

หลวงศรีประกาศ ไม่อยากจะเชื่อหูตัวเอง และไม่เข้าใจว่า แค่เพียงเอาเสาเข็มต้นเล็กๆไปปัก แล้วเดินสายไฟขึ้นไปบนดอยสุเทพ ทำไมจึงเป็นเรื่องยากกว่าการทำถนนขึ้นไป คิดเท่าไรๆ ก็ไม่เข้าใจ จึงขอให้**ครูบาเจ้าฯ** พิจารณาทบทวนอีกครั้ง อีก ๑๐ วันจะมาขอรับคำตอบ

ครบ ๑๐ วัน ก็ได้รับคำยืนยันจาก**ครูบาเจ้าฯ** ว่า “สร้างถนนขึ้นดอยสุเทพสำเร็จแน่ๆ และถนนเส้นนี้จะสำเร็จภายใน ๖ เดือนด้วยนะ...!!!”

ผมว่า **หลวงศรีประกาศ** ได้ยินอย่างนี้แล้ว คงจะประสาทกลับแปรตลบครึ่ง เป็นอย่างน้อย มันจะเป็นไปได้อย่างไร แม้เป็นเรื่องเทพเนรมิต ก็ไม่อาจจะเชื่อ

เมื่อก่อนหน้านี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ **พระองค์เจ้าบรมเดช** อุปราชมณฑลพายัพ ได้ให้นายช่างกองทางสำรวจความเป็นไปได้ในการสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพ ประมาณการไว้ว่าจะต้องใช้เงินไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท และใช้เวลาสร้างไม่ต่ำกว่า ๓ ปี

เงินสองแสนบาทในสมัยเมื่อเกือบร้อยปีก่อน จะเป็นก็ร้อยล้านบาทในปัจจุบัน ?

แล้ว**ครูบาเจ้าศรีวิไชย**ท่านมีอะไร ยศตำแหน่งท่านก็ไม่มี เงิน

ลักบาทลักสิ่งที่เป็นของท่านเองก็ไม่มี!

หลวงศรีประกาศ ได้นำเรื่องนี้ไปปรึกษา **พลตรีเจ้าแก้วนวรัฐ**
และ **ครูบาเถิ้ม วัดแสนฝาง** ศิษย์มือขวาของครูบาเจ้าฯ
ทั้งสองท่านให้ความเห็นตรงกันว่า

“**พระครูบาเจ้าศรีวิไชย**นั้น ท่านมีอะไรของท่านอย่างหนึ่ง ถ้า
รับรองว่าสำเร็จก็เป็นอันสำเร็จ...ดูซิ! **วิหารวัดพระสิงห์ วัดสวนดอก**
ใหญ่โตขนาดไหน ท่านยังทำสำเร็จได้ จริงไหมเล่า?”

“จริงขอรับ...!!!” หลวงศรีประกาศตอบรับอย่างงงๆ

“ถ้าเช่นนั้น ท่านก็จงเตรียมตัวช่วยพระครูบาศรีวิไชยดำเนินการ
สร้างทางขึ้นดอยสุเทพด้วยเถิด” พ่อเจ้าแก้วนวรัฐสรุปปิดท้าย

หลวงศรีประกาศ จำอมรับด้วยความงุนงง บอกกับตัวเองว่า
“เฮ้อ! เอาไหนก็เอากัน!” (อันนี้ผมว่าครับ)

ครูบาเจ้าศรีวิไชย

ถ่ายเมื่อคราวถูกไต่สวนอธิกรณ์ ที่วัดเบญจมบพิตร กรุงเทพฯ ขณะฯ
ขณะกำลังนั่งสมาธิภายในที่จำวัด

จากนั้น **คุณหลวงฯ** ได้ทำหนังสือด่วนไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แล้ว **หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์** นายกรัฐมนตรีก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาสำรวจกรุยทางให้ แล้วจึงได้กำหนดวันที่จะประกอบพิธีบุกเบิกเป็น **ปฐมฤกษ์** ในวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๗๗ เวลา ๑๐.๐๐ น.

การสร้างบารมีครั้งสำคัญที่สุดอีกครั้งหนึ่งของ **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ที่จะเป็นประวัติศาสตร์ที่เล่าขานกันตราบนานชั่วนกัลป์ได้เริ่มขึ้น ณ บัดนี้แล้ว

“และ ในขณะเดียวกัน **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ** พระบูรพาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งบัดนี้ได้กลายเป็น สหธรรมมิก **ผู้รู้ใจ** อีกหนึ่งของ **ท่านพระครูบาเจ้าศรีวิไชย** ก็คงนั่งภาวนาเอาใจช่วยอยู่เยียบๆ อย่างสงบ ตามปฏิปทาของพระอุดมคณาจารย์แห่งท่าน ณ บริเวณแห่งใดแห่งหนึ่งบนแผ่นดิน **ตำบลแม่ปิ้ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่** อันไกลโพ้น พร้อมด้วยศิษย์เอก ๒ องค์ อย่าง **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** และ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ด้วยญาณหยั่งรู้อันไร้ขอบเขตที่จำกัดอย่างรู้ซึ่งแก่ใจเป็นอย่างดีที่สุด บนมรรคาแห่ง **โพธิจิต โพธิญาณ** สู่ดินแดนแห่ง **พระพุทธภูมิ** ของ **สหায়ธรรม** ของท่านผู้นี้ได้เริ่มต้นอีกก้าวหนึ่งเรียบร้อยแล้วอย่างสง่างาม จนเกินกว่าที่ใครจะคิดฝันเรียบร้อยไปแล้ว...

ขออนุโมทนากับท่านด้วย... ขอให้การใหญ่ที่กำลังกระทำอยู่จงสำเร็จโดยสวัสดิ์สมดังที่ปรารถนาไว้เถิดครูบา น้องเรา...”

ข้อความข้างต้นคัดจากหนังสือ **“มิตรแท้ สองโลก สะท้อนปฐพี”** ครับ ผมไม่ได้เขียนเองแบบมั่วๆ นะครับ

จากข้อมูลของผม ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๗๘ **หลวงปู่มั่น** พร้อมด้วยศิษย์ต้น ๒ องค์ คือ **หลวงปู่แหวน กับหลวงปู่ขาว** บำเพ็ญเพียรอยู่ที่ถ้ำดอกคำ ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว หลังจากนั้นท่านจึงย้ายไปดอยนระโม หรือดอยน้ำมัว อยู่ต่อกับดอยแม่ปิ้ง ไปทางตะวันออก (โปรดติดตามอ่านในภาค ๔ ต่อไป)

ปฐมฤกษ์แห่งการสร้างทางขึ้นสู่ **วัดพระธาตุดอยสุเทพ** นั้น ได้เป็นไปตามปริศนาที่ **ครูบาเจ้าฯ** กำหนดไว้ด้วยองค์ท่านเองว่า **วันศุกร์ ขึ้นเขา วันเสาร์ลงห้วย**

ดังนั้น วันเริ่มต้นคือศุกร์ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๗๗ **ครูบาเจ้าฯ** ได้มอบหมายให้ **ครูบาเถิ้ม วัดแสนฝาง** ศิษย์มือขวาของท่าน เป็นผู้ขึ้น “**ท้าวหั้งสี่**” (จตุมหาราช) เวลา ๐๑.๐๐ น. ณ บริเวณเชิงดอยสุเทพ ตรงที่เป็น**วัดศรีโสดา** ในปัจจุบัน

๑๐.๐๐ น. เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์ **พระยาพหลพลพยุหเสนา** ได้อาราธนา **ครูบาเจ้าฯ** จากวัดพระสิงห์มาสู่มณฑลพิธี เมื่อขบวนมาถึงบริเวณ **วัดศรีโสดา** แล้ว **ครูบาเถิ้ม** เริ่มนำ**พระสงฆ์เจริญพระพุทธรมณต์ และสวดชัยมงคลคาถา**

พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นผู้ลงจอบแรกเป็นปฐมฤกษ์ และ **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ได้ลากมูลดินนั้นเอาฤกษ์เอาชัย

พิธีลงจอบแรก การสร้างทางขึ้นดอยสุเทพ ๙ พ.ย. ๒๔๗๗

จากนั้น พลตรีเจ้าแก้วนวรรฐ์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่จึงได้ลง
 จอบต่อไป ติดตามด้วยหลวงศรีประกาศ คุณนายเรือนแก้ว เจ้านาย
 ฝ่ายเหนือ และบรรดาพ่อค้าคหบดี ต่างได้ช่วยกันลงจอบแรกโดยทั่ว
 ถึงกัน

แม้จะได้มีผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ได้เดินทางมาร่วมงานกัน
 อย่างพร้อมเพรียง แต่กระนั้นหลวงศรีประกาศ ก็มีวายุรุ่มร้อนกังวลใจ
 เพราะมีคนมาช่วยประมาณ ๒๐ คนในวันนั้น แล้วงานสร้างถนนขึ้นบน
 เขาจะสำเร็จได้อย่างไร!

ครูบาเจ้า จึงพูดขึ้นเหมือนกับรับรู้ใจว่า

**“คุณหลวงไม่ต้องวิตก อีก ๗ วัน คนจะมามาก จนไม่มีที่จะให้
 ขุดเลยที่เดียว!”**

เหตุการณ์เป็นดังวาจาสิทธิ์ เพราะอีก ๗ วันต่อมา บรรดา
 ชาวบ้านชาวเมืองในเขตแคว้นแคว้นลานนาไทยทั้งหมด ตลอดจนประเทศ
 ไกลเคียง ทั้งจากลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน
 เชียงใหม่ ตาก สุโขทัย พิษณุโลก เชียงแสน ตลอดจนบรรดาชาวเขาทั้ง
 ในเขตไทยและพม่า เมื่อทราบข่าว**ครูบาเจ้า** เริ่มสร้างทางขึ้นดอยสุเทพ
 ต่างก็ยินดีอนุโมทนาสาธุการ

ต่างพากันหอบลูกจูงหลาน ยกครอบครัวทยอยกันมาช่วย จาก
 ร้อยคนเป็นพันคน จากพันคนเป็นหมื่นคน เป็นหมื่นๆคน พร้อมด้วย
 ไทยทาน อาหารคาวหวานและเครื่องมือในการสร้างถนน ไม่ว่าจะเป็
 นอีเตอร์ จอบ เสียม ชะแลง มีดพั่ว ขวาน และค้อนปอนด์ บรรทุก
 แท้แห่นมาเป็นขบวนมากกว่า ๕๐ ลำรถ

มีดนตรี ดุริยางค์ แตรวง ฆ้องกลอง ประโคมประกอบเป็นที่
ครึกครื้นยิ่งใหญ่มหัศจรรย์ น่าตื่นตาตื่นใจเป็นที่สุดมากราบถวายแด่
ครูบาเจ้า ซึ่ง “**นั่งหนัก**” เป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาอยู่ที่**วัดศรีโสดา** จนดู
แน่นหนัดไปทั่วบริเวณ สร้างความตื่นตะลึงอึ้งอึ้งอย่างแทบไม่เชื่อสายตา
แก่**คุณหลวงศรีประกาศ** เป็นที่ยิ่ง

การก่อสร้างถนนในช่วงแรก ตกเป็นหน้าที่ของ**หลวงศรีประกาศ**
เถ่าแก๋โหวง และ**เจ้าแก้วนรรัฐ** และนอกจากนี้ **เถ่าแก๋โหวง** และ**หลวง**
ศรีประกาศต่างรับหน้าที่เป็นกองเสบียง ควบคุมดูแลรถบรรทุกน้ำและ
อาหารคอยบริการแก่บรรดาศรัทธาสาธุชน ที่มาช่วยสร้างถนนตลอด
เส้นทางอีกด้วย

นับวันยิ่งจะมีผู้คนหลั่งไหลมาช่วยเพิ่มมากขึ้นทุกที ทั้ง**หลวง**
ศรีประกาศ และ**เถ่าแก๋โหวง** ต่างกลุ่มกันกังวลใจเรื่องอาหาร และน้ำดื่ม
ที่จะเลี้ยงดูผู้คนที่มาร่วมงานได้ทั่วถึง

ครูบาเจ้า เหมือนกับอ่านใจออก พุดพลอบใจว่า

“ไม่ต้องตกใจ คนที่ไม่มีโอกาสจะทำถนน จะนำน้ำนำอาหารมา
ให้เองหรอกนะ”

ในวันต่อมาก็มีศรัทธาชนอาหารคาวหวานมาช่วยมากมาย **ครูบา**
เจ้า สั่งให้ทำยุ้งฉางไว้ ๒ หลัง หลังหนึ่งเก็บข้าวสาร อีกหลังเก็บ
อาหารสด

ผู้คนจะมาทำบุญกันตั้งแต่เช้ามืด พร้อมนำข้าวปลาอาหารมาถวาย
จนเต็มยุ้งฉางทุกวัน

เวลาสายก็จะทำการแจกจ่ายให้กับหัวหน้าหมวดที่มีเครื่องหมาย
ไบเบิ้ลของ ให้เบิกไปปันกันกินกันใช้ จนอิมหนาสำราญกันโดยทั่ว

บรรดาอาหารการกิน กล่าวกันว่า แม้จะหมดเกลี้ยงยั้งนางทุกวัน แต่พอรุ่งเช้า ก็จะมีคนขนนำมาถวายจนเต็มยั้งนางเหมือนเดิมตลอดเวลา ความอดอยากขาดแคลนอันใดมิได้เลย

สิ่งที่แสดงความมหัศจรรย์ให้ทุกคนได้เห็นประจักษ์คือ บรรดาสัตว์ป่าน้อยใหญ่ที่เคยส่งเสียงระเบ็งเซ็งแซ่ไม่ทราบว่าจะหนีหายไปไหนหมด จนกระทั่งบรรดามดเรียงปลวกในบริเวณพื้นดินที่ซูดผ่าน ก็กลายเป็น รังร้างไปหมด กล่าวกันว่า แม้มดแมงลักตัวก็ไม่ปรากฏให้เห็น

และน้าอัศจรรย์ยิ่ง เมื่อการสร้างทางเสร็จลง บรรดาสัตว์ป่าน้อยใหญ่ ก็กลับมาอยู่อาศัยส่งเสียงระเบ็งเซ็งแซ่เหมือนเดิม

การดังกล่าว เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่า **ครุบาเจ้า** จะแผ่กระแสจิตแห่งเมตตาบารมีอันเป็น **อัปมัญญาพรหมวิหาร** อันยิ่งใหญ่ไม่มีประมาณ ออกไปทั่วสารทิศให้บรรดาสัตว์น้อยใหญ่หลีกทางให้ จะได้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายและเป็นเวรแก่กันและกัน

การสร้างทางในสมัยนั้น ไม่มีเครื่องมือทันสมัยและเครื่องทุ่นแรงใดๆ มีเพียงเครื่องมือแบบโบราณพื้นบ้านเท่านั้น

การก่อสร้างจะต้องแผ้วถาง ซูดดิน เจาะหิน และระเบิดออกเป็นช่วงๆ ด้วยความยากลำบากยิ่ง

ท่านพระครูพัฒนกิจจานุรักษ์ หรือ **หลวงปู่ครุบาเจ้าชัยวงศาพัฒนา วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม** อ.ลี้ จ.ลำพูน ศิษย์สำคัญของ **ครุบาเจ้า** ก็เป็นกำลังสำคัญในการสร้างถนนครั้งนั้นด้วย

หลวงปู่ครุบาเจ้าชัยวงศา ได้กล่าวถึงการทำงานของท่านในครั้งนั้นว่า

ครูบาเจ้าศรีวิไชย พร้อมศิษย์ชายชัว
ซึ่งเป็นแรงงานสำคัญที่ช่วยงานก่อสร้าง

“...อยู่ไปถึงเดือนยี่ แรม ๘ ค่ำ **พระชัชวองศา** ก็พาครัทธายางไฮ้ง
ยางดอย (ชาวเขาเผ่ายาง) ขึ้นไปค้าสมภารครูบาเจ้าศรีวิไชยทำทางขึ้น
ดอยสุเทพ

ครั้งไปถึงวัดใหม่ศรีโสดาแล้ว เข้าไปนมัสการ**ครูบาเจ้าศรีวิไชย**
แล้ว **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ก็บอกพระชัชวองศาว่า “**ให้รุกพาหมู่ยางขึ้นไป
ขุดทางตรงที่ทางโค้งขึ้นไปหาห้วยแก้วพุ้นเทอะ**”

พระชัชวองศา ก็พายางและไต แปลงตูป (ปลุกกระต๊อบ) อยู่เป็น
ที่แล้ว ก็ขุดทางขึ้นไปได้เป็นช่วงๆ ไปเลยจนถึงน้ำบ่อเต่า ครั้นแล้วก็ลง
มาช่วย**ครูบาอภิชัยชาวปี** ตัดหัวหิน...”

หลวงปู่ครูบาเจ้าชัชวองศาพัฒนา เล่าถึงวิธีการตัดหินที่ทำกันใน
สมัยนั้นว่า

“เอากระเทียมกรีดซีกแนว แล้วเอาน้ำมันไขว้เจียดทาตามรอย
กระเทียม แล้วหาพินมาถมมากๆ แล้วก็เอาไฟเผา จนไฟจะวอด แล้วให้
หมู่ยางหาน้ำมารดไฟและหินร้อนนั้นพร้อมกัน หินผานั้นก็จะแตกออก
เป็นเสี่ยงๆ

ส่วนพระที่มีความชำนาญทางด้านดินระเบิด เพื่อใช้ระเบิดหินผาที่ใหญ่เกินวิสัยให้เป็นทางราบ เพื่อเบิกทางให้ทะลุต่อไปจนถึงยอด ก็ผลิตดินระเบิดออกมาใช้กัน อาทิ **พระอินทร์ พระต้อ ครุบาขาวปี พระเสาร์ พระคำหล้า ครุบาอ้าย ครุบาก้อน ครุบาตำ พระอินแก้ว พระสิระสา และ พระศรีไชยา เป็นต้น...**

ในระหว่างการสร้างทางขึ้นดอยสุเทพนี้ ในตอนกลางวันบรรดาพระเถรและชาวบ้านชาวเมืองจะทำงานกันอย่างเพลิดเพลินสนุกสนานกันอย่างถึงที่สุด แน่นขนัดไปหมดทุกพื้นที่

บรรยากาศการทำงาน เหมือนคำกล่าวที่ว่า **“ยะ (ท่า) คนเดียว เหมือนจักต้าย ยะกับคนหลายเหมือนดั่งกับเล่น”**

ในตอนกลางคืน พระเถรทุกหมวดหมู่ ตั้งแต่ชั้นล่างที่วัด **พระศรีโสดา** เรื่อยไปจนถึงชั้นบนที่ **วัดพระธาตุดอยสุเทพ** จะส่งสัญญาณเคาะระฆังกังสดาล เพื่อประกอบศาสนกิจสวดมนต์ทำวัตรค่ำและเช้ามิได้เว้นสักเวลา

นอกจากนี้ก็จะมีการ **“สวดเบิก”** กันทุกคืน เสียงดังก้องกระหึ่มกังวานไปทั่วทั้งเทือกเขาดอยสุเทพอันยิ่งใหญ่ เหมือนหนึ่งเสียงทิพย์จากสวรรค์ ก่อให้เกิดกำลังใจหายเหนื่อย และอิมโนบุญที่ทุกคนได้ร่วมกันสร้าง

ภายหลังจากสวดมนต์ทำวัตรแล้ว ศรัทธาสาธุชนหมวดใดพวกไหน ใครมีอะไรดี ไม่ว่าจะป็นดนตรีการละเล่นอันใดดีก็ จะเอามาเล่นมาแสดง ชวนให้สนุกสนานเหมือนมีงานสมโภชทุกค่ำคืน

กล่าวกันว่า **“ไม่เคยมีงานปอยหลวง หรืองานมหรหรรรมบันเทิงในประวัติศาสตร์ของชาวล้านนาไทยในครั้งไหนๆ จะสนุกสนาน ยิ่งใหญ่**

และน่าประทับใจ อิ่มเอิบใจที่สุด เหมือนงานสร้างทางขึ้นสู่ดอยสุเทพที่
นำโดยครูบาเจ้าศรีวิไชยเลย”

เป็นไงครับ ในสมัยที่โลกเจริญเต็มที่ อย่างยุคสมัยทุกวัน จะมี
บรรยากาศอย่างนี้บ้างไหมครับ?

ในที่สุดการสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพ ระยะทาง ๑๑.๕๓๐ กม.
ก็สร้างเสร็จเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘ (สะพานข้ามห้วยแก้ว
และงานวางท่อทางราชการดำเนินการภายหลัง)

รวมเวลาที่ใช้สร้างทางเพียง ๕ เดือน กับ ๒๒ วัน ซึ่งเสร็จก่อน
เวลาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้รวมถึงการสร้างวัดบนเส้นทางอีก ๓ วัดให้ครบ
องค์ภูมิ ๔ แห่งพระอาริยบุคคล คือ **วัดศรีโสดา** ตรงบริเวณที่ทำพิธีลง
จอบแรก **วัดสภิกาคามิ** อยู่สูงขึ้นไป บริเวณม่อนเถรจันทร์ หรือห้วยขุน
ผีบ้า **วัดอนาคามิ** ที่ม่อนพญาหงส์ และวัดที่มีอยู่เดิม คือ **วัดพระธาตุ
ดอยสุเทพ** ถือเป็น**วัดอรหันต์** เป้าหมายสูงสุดของชาวพุทธ

งานปอยหลวงทำบุญฉลองทางขึ้นดอยสุเทพ ได้จัดขึ้นอย่าง
ยิ่งใหญ่ที่สุดถึง ๑๕ วัน ๑๕ คืน

ในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๗๘ **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ได้นำรถยนต์
ของเถ่าแกเียงว เบิกทางขึ้นเป็นปฐมฤกษ์เป็นคันแรก ไปจนถึงเชิง
บันไดนาคของ**วัดพระธาตุดอยสุเทพ**

จากนั้น ผูกชนันบนันบนแสน พากันแห่ตามขึ้นไปไหว้สา
พระธาตุเจ้า และครูบาศีลธรรมเจ้า ด้วยความปลื้มปิติและอิมบุญกัน
ถ้วนหน้า

๓๖๘.

รางวัลแห่งการทำดี ! ?

ท่านผู้อ่านเชื่อหรือไม่ครับ หลังเสร็จสิ้นงานฉลองการสร้างทางขึ้น ดอยสุเทพเพียง ๑๐ วัน **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** ก็ได้อนิกรณณ์ครั้งใหญ่อีกที จากคณะสงฆ์เมืองเชียงใหม่ ซึ่งนำโดย **ท่านเจ้าคุณพระโพธิ์รังสีบารมี ศาสนนิการ (พระศรีโหม่) แห่งวัดศรีดอนไชย** รองเจ้าคณะจังหวัด เชียงใหม่ ได้ตั้ง**อธิกรณณ์**กล่าวหา ครูบาเจ้าฯ หลายเรื่อง ที่ฉกาจฉกรรจ์ มี ๓ ข้อ : -

๑. ฝ่าฝืนการปกครองคณะสงฆ์ ตามพระราชบัญญัติปกครอง คณะสงฆ์

๒. ตั้งตัวเป็นผู้ครองวัด

๓. ก่อสร้างและบูรณะโบราณสถานต่างๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามระเบียบราชการ

ในข้อ ๓ ได้ผนวกข้อกล่าวหารุนแรงเรื่อง **“ตัดไม้ทำลายป่า”** ครั้งทำทางขึ้นดอยสุเทพ!

ทางคณะสงฆ์เชียงใหม่ ได้ตั้งกรรมการพิจารณาโทษกันอย่าง เอาจริงเอาจัง ดูเด็ดเข้มขันเพียงไร ผมขอทิ้งไว้ให้ท่านที่สนใจไปหาอ่าน เาเองนะครับ เพราะหนังสือเกี่ยวกับ**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** มีเยอะครับ

เอาเป็นว่าวงการสงฆ์เชียงใหม่ในยุคหนึ่ง ลูกเป็นไฟ ก็แล้วกัน

“ถ้าจับสึกได้ต้องสึก ถ้าฆ่าได้ต้องฆ่า!”

ข้อยกกล่าวหาข้อที่ ๓ เรื่องตัดไม้ทำลายป่า **ครูบาเจ้าฯ** ให้เหตุผลว่า

“เราไม่ให้ศีลให้พรอยู่ที่วัดศรีโสดา ไม่ได้เข้าป่า ฟันหญ้า ตัดต้นไม้ คนงานก็ตัดต้นไม้บ้าง ตามแนวที่คนของรัฐบาลนำสำรวจไป ถ้าไม่ให้ตัดต้นไม้ ทำไม้ก่อนหน้านี้จึงไม่ห้ามไม่ให้ทำถนนเล่า...???”

เอละซีครับ! **พลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา** จากรัฐบาลกลางที่กรุงเทพฯ **พลตรีเจ้าแก้วนารัฐ** เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ **คุณหลวงศรีประกาศ** ผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ และท่านผู้ใหญ่อื่นๆ ที่มาร่วมพิธี “ลงจอบแรก” ไม่ต้องรับผิดชอบไปด้วยหรือ?

ข้อยกกล่าวหาข้อที่ ๑ ก็เรื่องบวชพระเถรโดยไม่ได้ขออนุญาตตามลำดับชั้นตอนอีกนั้นแหละครับ

ประเด็นสำคัญ ในงานเฉลิมฉลองนั้น ทาง**พลตรีเจ้าแก้วนารัฐ** กับ**หลวงศรีประกาศ** ได้ขอให้**ครูบาเจ้าฯ** ทำการบวชให้ “**ตาปะขาวปี**” หรือที่พวกเรารู้จักกันดีในนาม “**ครูบาอภิชัยขาวปี**” ศิษย์สำคัญของ**ครูบาเจ้าฯ** ที่เคยถูกคณะสงฆ์จับสึกมาถึงสองครั้ง ท่านต้องนุ่งห่มขาว และหนีไปบำเพ็ญเพียรทางฝั่งพม่า แล้วกลับมาช่วยสร้างทางโดยเป็นกำลังสำคัญผู้หนึ่ง

เจ้านายทั้งสองท่านเห็นว่า ควรจะบวชให้ท่านได้เป็นภิกษุครองผ้าเหลืองให้สมภาคภูมิเสียที ตอนแรก**ครูบาเจ้าฯ** ไม่อยากบวชให้ แต่ทนรบเร้าไม่ได้ จึงอนุโลมจัดการบวชให้ที่**วัดศรีโสดา** วัดใหม่แห่งนั้น

ผลก็คือ ทำผิดพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ เป็นความผิดที่กระทำซ้ำแล้วซ้ำอีก

ภายหลัง ท่านครูบาอภิชัยชาวปีก็ต้องถูกถอดผ้าเหลืองออก แล้วท่านหนุ่มหมางไปจนตลอดชีวิต (ถ้าผมจะเขียนถึงพระคุณเจ้าองค์นี้ต่อไปหลายๆ ท่านคงจะร้องว่า ว้า! เรื่องเก่า ใครๆ ก็รู้แล้วทั้งนั้น ใช่ไหมครับ?)

ครูบาเจ้าศรีวิชัย

ครูบาอภิชัยชาวปี

นอกจากบวชให้ “ตาผ้าขาวปี” แล้ว ยังบวชให้พระเถรอีกหลายรูป (ก็น่าจะสมกับที่เขาว่าทำผิดพลาดไม่รู้จักเข็ดจำ นั่นแหละครับ! อ้าว! ผมอยู่ข้างไหนกันแน่?)

เมื่อถูกคณะพระครู คณะกรรมการสอบสวน (อ้อลืมบอกไปว่า ตอนนั้นครูบาเจ้าฯ ถูกควบคุมตัวไว้ที่วัดพระสิงห์ กลางเมืองเชียงใหม่ครับ) ตั้งคำถามว่า

“ทำไมการบวชพระเถร ครูบาจึงบวชเอง ทั้งๆ ที่มีได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์”

“แล้วท่านทั้งหลายทำกันอย่างไร?” ครูบาเจ้าย้อนถาม

“ก็การบวชพระนั้น จะต้องขออนุญาตเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอก่อนนะซี...”

“นั่นลูกของอาชญา (อำนาจบังคับข่มขู่) ไม่ใช่ลูกศิษย์ของ พระพุทธเจ้า...!!!”

เอาซีครับ ! ท่านครูบาเจ้าฯ ของผมท่านก็พูดรุนแรงพอจะให้
เขาโกรธ จนประสาทกลับถึง ๘๖ ตลบเหียวแหละ ท่านอาจไม่ได้คิดว่า
“ไม่ว่าไซ้จะลั้งไปชนหิน หรือหินลั้งไปทับไซ้ ไซ้ย่อมแตกเสมอ”
ข้อนี้ผมสอนลูกศิษย์ของผมเสมอ โดยเฉพาะคนที่เข็นข้าราชการต้อง
ตระหนักให้มาก

เมื่อคณะพระครูได้ฟังคำดั่งนั้น ต่างพากันอึ้ง! งัน! เพราะต่างองค์
ต่างก็รู้แก่ใจดีว่า พระพุทธองค์มิได้ทรงแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลใด
ให้มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองคณะสงฆ์ นอกจาก พระธรรมวินัย
ที่พระองค์ทรงแสดงไว้ดีแล้วเท่านั้น

แม้แต่วิธีการอุปสมบทพระภิกษุ พระพุทธองค์ก็ทรงกำหนดไว้
ชัดเจนแล้วว่า ให้พระเถระที่มีพรรษาตั้งแต่ ๑๐ ขึ้นไป และมีคุณสมบัติ
เหมาะสม สามารถให้การอุปสมบทแก่กุลบุตรที่มีได้มีข้อห้ามตาม
ธรรมวินัยได้

บรรดาคณะท่านพระครู คงจะตระหนักในเรื่องนี้ดี แต่ละท่านจึง
พากันสงบปากคำในเรื่องนี้

ผิดกฎหมาย แต่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย

จะให้น้ำหนักทางไหนครับ?

ผมขอตั้งกระทู้ถามวงการสงฆ์ในทุกวันนี้ด้วยครับ ว่าท่านจะ
จัดการอย่างไรกับหลายเรื่องที่ผิดพระธรรมวินัย แต่ถูกต้องตามกฎหมาย?
หรือจะปล่อยให้พระและชาวพุทธทำผิดพระธรรมวินัยไปอย่างนั้น เดียว
ความผิดก็จะกลายเป็นถูกและเป็นประเพณีเพราะความเคยชินไป?

ทางโลกก็เหมือนกันครับ คนที่ทำอุกฤษิธรรม แต่ผิดกฎหมาย ต้องถูกลงโทษ แต่ถ้าอุกฤษิธรรมแต่ผิดศีลธรรมอย่างแรงก็จะกลายเป็น ท่านผู้ทรงเกียรติไป!

ผมว่าอย่าคิดมาก บาปกรรมมีจริง และศาสนาพุทธไม่สามารถล้างบาปได้ด้วยซีครับ!

มาถึงข้อกล่าวหาข้อที่ ๒ ที่ว่า “ตั้งตัวเป็นผู้ครองวัด” ข้อนี้ก็ น่าจะร้ายแรงเข้าข่ายเป็น “กบถ” หรือ “ผีบุญ” เสียครับ

เพราะ...บังเอิญ! หรือจงใจประการใดก็ไม่ทราบ บรรดาเจ้าอาวาส วัดต่างๆ ในเชียงใหม่มากกว่า ๖๐ วัด ที่มีความศรัทธาในครูบาเจ้า ได้พร้อมใจกันแต่งพานข้าวตอกดอกไม้มาไหวสา พร้อมปวารณาถวาย วัดของตนให้เสมือนหนึ่งเป็นวัดในปกครองของท่านครูบาเจ้า

มองในอีกแง่หนึ่งก็เหมือนกับพากันมาสมาวมักดีขึ้นตรงต่อ ครูบาเจ้า และ “มองไม่เห็นหัว” พระผู้ใหญ่ในเชียงใหม่

ถ้าเป็นผมก็คงไม่พอใจ และต้องจัดการให้ถึงที่สุดใช่ไหม?
อันนี้ผมไม่ได้ยุยงส่งเสริม เพราะเรื่องมันเกิดมานานแล้ว

ประกอบกับในเวลานั้น ทางการคณะสงฆ์เข้มงวดเรื่องการปฏิบัติ ตามกฎหมายสงฆ์ ประกาศให้พระภิกษุสงฆ์ทั่วประเทศต้องมี “หนังสือสุทธิ” โดยมีชื่อเจ้าอาวาส พระอุปัชฌาย์เซ็นรับรอง ต้องมีตราเจ้าคณะ อำเภอละเจ้าคณะจังหวัดกำกับ เพื่อรับรองว่าเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่ ถูกต้องอีกด้วย

ในครั้งนั้นได้มีการเรียกตรวจหนังสือสุทธิเป็นการใหญ่ มีพระภิกษุหลายรูป เจ้าอาวาสหลายรูปในเชียงใหม่ต้องถูกจับสึกด้วยเหตุต่างๆ ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ตอนนี้ขอตัดกลับมาทาง**ครูบาเจ้าศรีวิไชย**ก่อนนะครับ ทางคณะสงฆ์เชียงใหม่ไม่สามารถตัดสินใจนี้ได้ จึงได้รายงานเข้าไปยังกรุงเทพฯ ทางมหาเถรสมาคมจึงได้มีหนังสือให้ **พระธรรมโกศาจารย์ เจ้าคณะมณฑลพายัพ** เร่งส่งตัว **พระศรีวิไชย** ไปทำการสอบสวนที่เมืองหลวงโดยไว

ครูบาเจ้าฯ ถูกควบคุมตัวไว้ที่วัดเบญจมบพิตรในขณะรอฟังผลการพิจารณาเกือบ ๗ เดือนด้วยกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ใหญ่ทางเชียงใหม่ นับตั้งแต่ **พลตรีเจ้าแก้ว นวรัฐ** เจ้าผู้ครองนคร และ **หลวงศรีประกาศ** สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเชียงใหม่ ต่าง “หายจ้อย” ไปเลย นับตั้งแต่วันที่**ครูบาเจ้าฯ** ต้องคดี (ขอกระซิบล่วงหน้าว่า โผล่ไปให้เห็นหน้าอีกครั้งตอนที่**ครูบาเจ้าฯ** พันมลทินแล้ว เรื่องจะเป็นอย่างไรโปรดอย่ากระพริบตา_นะครับ)

หันกลับมาทางเชียงใหม่ ปฏิบัติการลิดรอนกำลังของ**ครูบาเจ้าฯ** ก็ดำเนินการอย่างเข้มข้น มีการจับสึกพระเป็นจำนวนมาก...ตรงนี้ผมทิ้งไว้ให้ไปหาอ่านเอาเองกันนะครับ

ขอเชิญท่านมาดูคำให้การของ**หลวงปู่ครูบาชัชวงศาพัฒนา วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม** อ.ลี้ จ.ลำพูน ท่านเป็นศิษย์สำคัญของ**ครูบาเจ้าฯ** องค์หนึ่งที่ถูกจับสึก เมื่อท่าน**ครูบาเจ้าฯ** พันคดีออกมา ต้องสังเวชใจมาก ที่เห็นศิษย์เอกของท่านต้องนุ่งห่มผ้าขาว แทนจีวรเหลือง

ครูบาเจ้าฯ ทักถามด้วยความสลดใจว่า

“รู้อะไรถึงเป็นไปอย่างนี้???”

หลวงปู่ครูบาชัชวงศาฯ กราบเรียนเป็นภาษาเหนือว่า

“ข้าเจ้าก็ไม่มีโทษอะไรอันใดอันอื่น มีเจ้าคณะหมวดเมืองตื้นให้ตำรวจมาคุมข้าเจ้าที่วัดจอมหมอกลงไปที่วัดพระครูเจ้าคณะหมวด

เจ้าคณะก็ทำให้ข้าเจ้าว่า ฐนี้หัวแข็ง ไม่มีใบสุทธิประจำตัว และ
เส้นหัววัด (ลายเซ็นเจ้าอาวาส) ก็ไม่มี ฐนี้หัวแข็งคือตั้ง คบคิดกับพระ
ศรีวิไชย

ข้าเจ้าก็ตอบว่า **วัดจอมหมอกนี้เป็นวัดครูบาพรหมจักร** (หลวงปู่
วัดพระพุทธรบาทตากผ้า จ.ลำพูน) มันเป็นวัดป่า ข้าเจ้ามาอยู่เฝ้าวัดให้
เพื่อนเท่านั้น สิทธิไม่มีแก่ข้าเจ้า (ตรงนี้หมายถึงทางการจะยึดพระพุทธรูป
และทรัพย์สินทั้งหมดที่**วัดจอมหมอก** ซึ่งถูกหาว่าเป็นวัดเถื่อน เอาไป
ไว้ที่วัดของเจ้าคณะตำบล)

หลวงปู่ครูบาชัยวงศาพัฒนา

วัดพระพุทธรบาทท่ายตัม อ.ลี้ จ.ลำพูน

ข้าเจ้าก็เป็นคนเดินป่าเป็นครั้งเป็นคราว ประเดี๋ยวอยู่ประเดี๋ยวไป
ไม่มีหลัก อยู่มาทุกวันนี้เพราะศรัทธานิมนต์อยู่

**ส่วนใบสุทธินั้นก็ไม่เคยมี แต่ว่าใบสุทธิของท่านพระครูมีหรือ
เปล่า ถ้ามี ข้าเจ้าขอรับที่นี้ไม่ได้หรือ?**

พระครูก็ว่าไม่มี มีอยู่ที่เชียงใหม่ ไฉน อย่างไรก็ตามก็ฐเป็นคนหัวแข็ง
คบคิดกับพระศรีวิไชย ฐอยู่ไปมันจักชนะ พวกไม่ดี ฐต้องสึกเดี๋ยวนี้

พระครูก็เอาผ้าขาวมาฉีก ผ้าขาว ๓ คอก ให้ข้าเจ้านุ่งแล้วดึงผ้า
เหลืองออก แล้วบังคับให้ข้าเจ้านี้จากวัดจอมหมอก แต่ว่าข้าเจ้าคนเดียว
ไม่มีหนุ่ม เอาชนะเพิ่นไม่ได้ พวกเขานั้นมีทั้งพระครู มีทั้งนายสิบโทสิบเอก
ตำรวจคุม

ข้าเจ้าจึงไม่กล้าขัดขืนเขา ข้าเจ้าก็จำเป็นต้องเป็นไปอย่างนี้...”

หลวงปู่ครูบาพรหมจักร

วัดพระพุทธรูปตากผ้า จ.ลำพูน
รับสักการะ และให้ศีลให้พร
หลวงปู่ครูบาชัยวงศา พัฒนา
หลังพ้นจากถูกกักขังแก๊ง
ได้กลับมาครองจีวรอีกครั้ง

ว่าไงครับ อ่านถึงตรงนี้แล้วละอื่นเหมือนผมไหมครับ?

ครูบาเจ้าฯ พูดยลอบใจศิษย์ด้วยน้ำเสียงสงบเย็นว่า

“ไม่เป็นไร...การนุ่งห่มเหลืองห่มขาวมันก็ดีอยู่ แต่ว่านุ่งห่มครอง
ผ้าเหลืองเป็นของธรรมดา นุ่งห่มขาวนี่นุ่งห่มไปตามโจรบังคับ...”

...การสำคัญก็คือ ศีลธรรมในตัว ครั้นเรามีศีลมีธรรม ก็ไม่เสียด
ไหน มันก็ดีอยู่ ให้รุดูไปทำตามโจรบังคับไปก่อน ภายหน้าบุญเรามี มัน
ก็จักได้นุ่งห่มเหลืองกายหน้า ไม่ต้องร้อนใจ รุเหย...”

ต่อจากนั้นครูบาเจ้าฯ ได้ให้พร หลวงปู่ครูบาชัยวงศาฯ ว่า “รู้จัก
ไปอยู่ที่ไหน ก็ให้ปลอดภัยทุกที มีความสุขความเจริญ อายุมันยืนยาว”

และ “ถึงบ้านเมืองดี ค่อยกลับมาอีกนะ...”

๓๓.

บาปกรรมมีจริง !

ท่านผู้อ่านที่เคารพ ก่อนจะไปรับทราบผลการพิจารณาโทษของ **ครุบาเจ้าศรีวิไชย** จากคณะกรรมการมหาเถรสมาคมในกรุงเทพฯ ก็ขอเชิญท่านกลับไปดูทางฝ่ายคุณกรณีของครุบาเจ้าฯ สักสองสามราย ว่ามีอะไรเกิดขึ้นกับท่านเหล่านั้นบ้าง

ท่านแรก คือ **ท่านพระครูมหารัตนการ** (พระมหาอินทร์) **เจ้าคณะแขวงลี้** จังหวัดลำพูน ที่กล่าวโทษ**ครุบาเจ้าฯ** ตั้งแต่แรกเริ่ม ปรากฏว่าต้องประสบเหตุที่เหลือเชื่อ คือ **“ข้าวติดคอตาย”**

ในบันทึกบอกไว้ว่า “ขณะที่ท่านกำลังฉันข้าวอยู่นั้น ก้อนข้าวได้เกิดค้างคาที่ลำคอและหลอดลมของท่านอย่างที่จะกลืนก็ไม่ได้ จะคายก็ไม่ออก ได้แต่ปากอ้าตาค้าง นัยน์ตาเหลือกลานด้วยหายใจไม่ออก จนขาดใจตายถึงแก่ภรรณภาพไปด้วยความทุกข์เขวาอย่างหาเหตุที่สุด”

คุณกรณีท่านต่อมา คือ **เจ้าหนานบุญเต็ง นายอำเภอลี้** ผู้สมรู้ร่วมคิดกับ **ท่านพระครูมหารัตนการ** “ก็ได้ถูกฟ้าผ่าตายอย่างน่าอัศจรรย์และสยดสยองที่สุด สมควรแก่กรรมที่ได้ทำไว้ทุกประการ”

รายที่สาม ได้แก่ท่านที่กล่าวโทษ**ครุบาเจ้าฯ** ครั้งหลังสุด ที่พวก

เรากำลังรอฟังผลการพิจารณาโทษกันอยู่ คือ **ท่านเจ้าคุณพระโพธิ์รังสี บารมีศาสนิการ** (พระศรีโหม้) แห่ง**วัดศรีดอนไชย** รอง**เจ้าคณะจังหวัด เชียงใหม่**

ในบันทึกเขียนไว้ดังนี้

“...ต่อมาในไม่ช้า **พระโพธิ์รังสีบารมีศาสนิการ** (ศรีโหม้ คนธ-วโร) ก็เกิดโรคประหลาด บรรดานิ้วมือนิ้วเท้าเกิด**หงิกงอ** และ **เน่า** ขาด หลุดออกไปหลายนิ้วอย่างน่าสยดสยองและน่ารังเกียจยิ่ง โดยไม่ทราบ สาเหตุ สร้างความเจ็บปวดและความอับยศแก่พระศรีโหม้จนสุดที่จะ บรรยายใน**โรคเวรโรคกรรม** ที่ตามสนองผลอย่างทันตาทันใจพระเดช พระคุณไปตามๆกันในคราวครั้งนี้เป็นที่ยิ่ง

แต่ท่านี้ กรรมอันแสนหนักก็ทำได้หยุดเพียงเท่านั้นไม่ ด้วยต่อมา อีกไม่ช้า ท่านรองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ท่านนี้ก็มียันต์ต้อง**ประสบกับ อุบัติเหตุอีกครั้งโดยโดนข้อฟ้าวิหาร** ที่โดนฟ้าผ่าลงมาฟาดใส่ตัวท่านจน **แทบกระอัก อาพาธหนัก และถึงมรณภาพอย่างทุกข์ทรมานที่สุด** ขณะที่ ท่านเดินออกมาหน้าวิหารในวัดของตนเองนั่นเอง”

ทั้งสามรายนี้เป็นกรณีที่ผมตามหามาได้ ผมไม่มีความเห็นครับ ขอให้อยู่ในดุลยพินิจของท่านผู้อ่านก็แล้วกัน

๑๕๐.

ผลการพิจารณาโทษ

ในตอนนั้น ผมขอคัดลอกข้อความจากหนังสือ “มิตรแท้สองโลก สะท้อนปรัชญา” มาเสนอ ไม่อยากจะเขียนเอง กลัวผู้อ่านจะหาว่าผม “มัวนี่ม”

“...ในวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๘ ท่าน**พระครูบาศรีวิชัย** เจ้า ก็ได้ถูกส่งตัวออกจาก**วัดพระสิงห์** จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยทางรถไฟอีกครั้งหนึ่งท่ามกลางมหาชนทั้งชาวเชียงใหม่ ลำพูน ตลอดจนชาวเขาชาวดอย และภิกษุสามเณรมาส่งและให้กำลังใจ อย่างเนืองแน่นไปหมด

และเมื่อ**ครูบาศรีวิชัย**เจ้าลงไปกรุงเทพฯแล้ว ประชาชาชาวบ้านชาวเมืองทั่วภาคเหนือต่างก็บังเกิดความเคียดแค้นชิงชังไม่พอใจการกระทำของราชการและคณะสงฆ์ เป็นอย่างยิ่ง เพราะ**ครูบาท่านฯ** เพิ่งสร้างทางขึ้นดอยสุเทพเสร็จใหม่ๆ ซึ่งทาง**ราชการและคณะสงฆ์** แทนที่จะร่วมอนุโมทนาชื่นชมยินดี และมองเห็นคุณงามความประเสริฐของท่าน**ครูบา ศีลธรรมเจ้า**อยู่บ้างแม้สักน้อยก็ไม่มี กลับมอบรางวัล คือ **ข้อกล่าวหา** อย่างฉกรรจ์ให้แทนอย่างน่าอดสูและละลายแสบใจเป็นที่สุด จนก่อให้เกิดความปั่นป่วนรวนเรไปทั่วทั้งเมืองพินักเชียงใหม่ อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์เลยทีเดียว”

ต่อจากนั้น **หนังสือ** (เล่มที่ผมอ้างถึง) ก็หันไปเขียนถึงจดหมายของ**เจ้าคณะมณฑลพายัพ** รายงานผลการปฏิบัติงานไปทางกรุงเทพฯว่าทางเชียงใหม่ได้จัดการ**จับสีก** พระลูกศิษย์ของ**ครูบาเจ้าฯ** มีองค์ไหนต่อองค์ไหนบ้าง ดูสับสนวุ่นวายไปเลยทีเดียว ต่อจากนั้นก็หันไปกล่าวถึง**แนวร่วมของท่านครูบาเจ้าฯ**

“...และแน่นอนอย่างไม่จำเป็นต้องพักสงสัยเลยว่าเรื่องราวการต้องอธิกรณ์ครั้งสุดท้ายของท่าน**ครูบาเจ้าศรีวิไชย**นี้ จักไม่ไป**เข้าหู** หรือสัมผัสกับ**ญาณรู้**แห่งพระอัจฉริยภาพอย่าง**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ** ซึ่งในตอนนั้นยังคงจาริกธุดงค์ปฏิบัติธรรมอยู่แถว อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ไปได้

แม้ท่าน **พระอาจารย์มั่น** จะทราบแจ้งแก่ใจดีว่าการดั่งนี้เป็นธรรมดาของการสร้าง**บารมี** และมีเรื่องของ**อดีตกรรม** ที่ผูกพันกันมาแต่เก่าก่อนก็ตาม ทราบมาว่า**ท่านพระอาจารย์มั่น** ก็ทำได้**เพิกเฉย** หรือ**ละเลย** ในอันที่จะหาทาง**ช่วยเหลือ**สธรรมิกชนรุ่นน้องของท่านองค์นี้ไม่

แม้มีอาจที่จะ**ออกหน้า** มา**ออกรับ**แทนกันได้โดยตรง แต่ด้วย**ญาณวิสัย** แห่งพระอริยเจ้าอันเหนือโลก ซึ่งเป็น**อินไทย** ที่สามัญปุถุชนใดๆ ไม่ควรคิดหาเหตุผล **ท่านย่อมรู้เห็น** เหตุทั้งดีและร้ายทั้งมวลที่จะเกิดขึ้นแต่ในกาลอนาคตอย่างทะลุปรุโปร่ง พร้อมทั้งหาทาง**แก้ไข** ไว้เสริจสรรพล่วงหน้าไว้เรียบร้อยแล้ว

ได้ทราบ**ข่าวเบื้องต้น** จากผู้หลักผู้ใหญ่รุ่นเก่าได้ความว่า ทั้งท่าน**เจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ ลีริจนโท) ก่อนที่จะมรณภาพในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ และ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต** ซึ่งเป็น**พระธรรมยุต** ชั้นผู้ใหญ่ที่มีเจ้านายและผู้มีอำนาจในบ้านเมือง ตลอดจนจรรยาประชาชน

ให้ความเคารพนับถือมาก ต่างก็เคยได้ถวายคำแนะนำและฝากท่านพระครูบาเจ้าศรีวิไชยไว้ในพระเมตตากรุณาของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า (พระองค์ต่อมา) กรมหลวงชินวราลริวิวัฒน์ แห่งวัดราชบพิธ ไว้แต่ก่อนหน้าที่จะเกิดเรื่องในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ครั้งหลังสุดนี้”

ครูบาเจ้าศรีวิไชย

ถ่าย ณ วัดเบญจมบพิตร กรุงเทพฯ

เมื่อครั้งถูกอภิศรณกล่าวหา

ครั้งสุดท้าย ปี พ.ศ. ๒๔๗๘

เอาละครับตอนต่อจากนี้ไปผมขออนุญาตข้ามไป เพราะจะเป็นการตอกย้ำซ้ำเติมพระผู้ใหญ่ในนิกายเดียวกันกับ**ครูบาเจ้า** ทั้งท่านที่อยู่ในเชียงใหม่ และในกรุงเทพฯ ซึ่งมีกร**“รับส่งลูก”** ต่อเนื่องกันเป็นอย่างดีและสามัคคียิ่ง

ผมขอย้ายไปคัดลอกข้อความในบทความของ **คุณธนจรรย์ สุระมณี** ดังต่อไปนี้ :-

“...ท่าน (ครูบาเจ้า) พำนักให้ทำการไต่สวนอยู่ที่วัดเบญจมบพิตร กรุงเทพฯ เป็นเวลา ๖ เดือน ๑๗ วัน จึงแล้วเสร็จ **พันธข้อกล่าวหาและเดินทางกลับจังหวัดลำพูน**”

“อภิศรณครั้งนี้ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางรุนแรงต่อขวัญกำลังใจและพลังศรัทธาของประชาชนชาวล้านนา เมื่อพระครูบาศรีวิไชยได้กล่าวสัจจะวาจาที่ไม่มีใครคาดคิด... (เมื่อ)...**คุณหลวง**

ศรีประกาศ...(เพิ่งโผล่หน้า)...ไปเยี่ยมคารวะ**พระครูบา** (ที่วัดเบญจมบพิตร) อารานาให้ขึ้นไปโปรดเมตตาชาวเชียงใหม่ และทำการบูรณะพัฒนาสถานที่สำคัญๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไปอีก...

แต่**พระครูบา** ได้ตอบปฏิเสธไปว่า

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
กรมหลวงชินวราธิบดี

สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงชินวราธิบดี
พร้อมด้วยพระมหาเถระผู้ทรงสมณศักดิ์ระดับสูง
ในมหาเถรสมาคมที่ได้ร่วมกันพิจารณาอธิกรณ์
ครั้งสุดท้ายของ**พระครูบาเจ้าศรีวิชัย**

“ตราบใด สายน้ำในแมงปิ้ง ไม่ไหลย้อนกลับขึ้นเหนือ จะไม่ขอ
อย่างเหยียบแผ่นดินเมืองเชียงใหม่อีก”

ถือได้ว่าเป็นสัจวาจาอันแน่วแน่มั่นคง แม้ต่อมา**พระครูบา** จะอาพาธหนักจนมรณภาพ ผู้คนชาวเชียงใหม่ได้จัดรถยนต์ไปรับ **พระครูบา** อารานาให้มารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลที่ เชียงใหม่ **พระครูบา** ก็ไม่ยอมมา จนกระทั่งมรณภาพในที่สด

พระพี่ชายที่แสนดี

เพื่อท่านผู้อ่านจะได้ไม่กล่าวหาว่าผม “มั่วนิม” จึงขอคัดลอกข้อความจากหนังสือ “มิตรแท้ สองโลก สะท้อนปรัชญา” มาเสนออย่างเต็มที่ เพื่อปิดตอนเรื่องราวของ **ครูบาเจ้าศรีวิไชย** **ตบถุญแห่งล้านนา** ดังต่อไปนี้ :-

(เมื่อครูบาเจ้าฯ พ้นจากอริภคณ์ และกลับมาอยู่ลำพูนถิ่นกำเนิดของท่านแล้ว)...

...ต่อจากนั้นก็ไม่นาน **ท่านพระครูบาเจ้าศรีวิไชย** ก็มีอันได้พบกับท่าน**พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต** อีกครั้งหนึ่ง (ไม่ปรากฏหลักฐานว่าท่านทั้งสองได้พบกันที่ใด แต่ในหนังสือ “**บูรพาจารย์**” ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ท่านได้พบกันภายหลังจากที่ครูบาเจ้าศรีวิไชยพ้นจากอริภคณ์แล้ว) ซึ่งในคราวนี้ **ท่านพระอาจารย์มั่น** ก็ถึงกับได้ออกปากชวน**ท่านพระครูบาเจ้าศรีวิไชย** เลยทีเดียวว่า

“**โลกนี้มีตมหนัก...น้อยคนจักเห็นแจ้ง (ในสังขารม)**ได้...ขอ
น้องเราท่านจงมาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานกับผม เพื่อล่วงทุกข์ภัยใน
วัฏฏะไม่ต้องมาเกิด แก่ เจ็บ และตาย และห่วงวายเป็นกิเลสตัณหาให้
ได้รับทุกข์อย่างไม่มีที่สิ้นสุดด้วยเถิด”

เมื่อได้ฟัง **ท่านพระครูบาเจ้าศรีวิไชย** ก็ได้ยกมือขึ้นวันทาไหว้สา

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต พระผู้เป็นทั้งเพื่อนสนิท และพี่ชายที่แสนดี ของท่านด้วยความซาบซึ้งใจอย่างอบอุ่นยิ่ง ก่อนกล่าววาจาเปิดโลกอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นในกาลไหนๆ ทั้งสิ้นที่เป็นเสมือนหนึ่งเป็นการเฉลยปริศนา แห่ง มโนปรารถนา แห่งองค์ท่านมานานนับด้วยอสงไขยในกาลบัดนั้นทีเดียวว่า

“ที่พี่ท่านกล่าวมาเช่นนี้ก็ชอบอยู่โดยแท้... แต่สุดวิสัยอยู่แต่เพียงว่า อันตัวของข้าเจ้าผู้น้องนี้ หาได้บำเพ็ญบารมีธรรมทั้งปวงมาเพื่อจะหลุดพ้นจากวิภวสังสารนี้แต่เพียงลำพังก็หามิได้

แต่ข้าเจ้าได้บำเพ็ญธรรมตามจริยาอย่างพระโพธิสัตว์ผู้ปรารถนาจะล่วงเข้าสู่พระพุทธานุภาพอย่างสมบูรณ์แล้ว อีกทั้งยังได้รับพระพุทธานุภาพกรณไวแล้วด้วยว่าข้าเจ้านี้เที่ยงแท้ที่จะได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ คือจะได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาลภายภาคหน้าเที่ยงแท้มิแปรผัน...

ด้วยเหตุเป็นเช่นนี้ ข้าเจ้าผู้น้องจึงได้ตั้งเจตนาใจนักที่มีอาจจกออกปฏิบัติธรรมกรรมฐาน เพื่อล่วงสู่มหาปรินิพพานตามที่ท่านเจ้าได้กรุณาออกวาจาชักชวนเห็นปานนี้ได้...

แม้จะเป็นพระคุณอย่างสิ้นเหลือ แต่ข้าเจ้าไม่มีอำนาจใดจักไปฝ่าฝืนพุทธานุภาพที่ทรงตรัสพยากรณ์ไว้แล้วดังนี้

ฉะนั้น ขอพี่ท่านจงได้โปรดอดโทษแก่ข้าเจ้าผู้น้องที่มีอาจสนองความปรารถนาดีของพี่ท่านในกาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วยเถิด...”

เมื่อได้ฟัง ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ก็ได้ตระหนกเนื้ออยู่แก่ใจเป็นอย่างดีที่สุดว่า ไม่มีหนทางอันใด ที่จะแปรเปลี่ยนเส้นทางแห่งพระโพธิญาณของน้องชายที่แสนประเสริฐของท่านองค์นี้ไปได้อีกแล้ว

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ ก็ได้แต่กล่าวอนุโมทนา กับ
ท่านพระครูบาศีลธรรมเจ้า เป็นวาระสุดท้ายว่า

“ผมขออนุโมทนาในกุศลเจตนาอันเป็นมหาปณิธานของท่านใน
โอกาสนี้ด้วย... ขอน้องเราจงสำเร็จพระโพธิญาณสมดังมโนรปปรารถนา
ที่ได้ตั้งไว้โดยเร็วพลัน อย่าได้มีเภทภัยอันตรายใดๆ มาแผ้วพานได้
ตลอดไปด้วยเทอญ...”

“สาธุ.....!”

จากนั้น**พระเถระทั้งสอง** ก็ได้แยกจากกันไปเจริญธรรมตาม
หนทางแห่งตน โดยที่ไม่ได้ปรากฏหลักฐานใดๆ ว่าท่าน **พระอาจารย์
ทั้งสอง** ได้พานพบประสพกัน ณ ที่ไหนอีกเลย

โกศบรรจุศพของครูบาศรีวิชัย สิริวิชัย

และนี่ก็คือการวิสาสะกันโดยตรงระหว่างท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และท่านพระครูบาเจ้าศรีวิชัย สิริวิชัย เป็นครั้งสุดท้ายแล้ว...

เพราะภายหลังจากนั้นอีกไม่นาน ท่านพระครูบาเจ้าศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย ก็ได้จาริกกลับไปยังบ้านเกิดของท่านที่บ้านปาง อ.ลี จ.ลำพูน และได้ละสังขารลงในที่สุดเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๘๑ นับจากที่ได้พบกับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ในครั้งหลังสุดก็เพียงประมาณปีเดียวเท่านั้น

และจะถือเป็นเหตุบังเอิญ หรือด้วยความตั้งใจ เป็นการส่วน
 องค์กรของท่านพระอาจารย์มั่น เองอย่างใด ก็สุดที่จะคาดเดา เพราะ
 ภายหลังจากที่ท่านพระครูบาศรีวิไชยเจ้า ผู้ปานประหนึ่งเป็นทั้ง น้องชาย
 และ เพื่อนสนิท ที่สุดองค์หนึ่งของท่านได้ทอดกายหลับตาลงลลับจาก
 โลกนี้ไปไม่เท่าไร ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ ท่านก็ได้จาริก
 ชูดงค์กลับไปยังภาคอีสาน ซึ่งเป็นปีตุภาค มาตุภูมิ แห่งท่านมิพลันซ้ำ โดย
 ที่มีได้ทวนคืนกลับไปยังผืนแผ่นดินล้านนาไทย แผ่นดินที่ท่านได้เคยท่อง
 เที้ยวจาริกชูดงค์แสวงหาโมกขธรรมมายาวนานนับด้วยทศวรรษอีกเลย
 ตราบจนท่านได้ **ดับขันธ** ลงเมื่อ พุทธศักราช ๒๔๙๒

การเช่นนี้ ไม่น่าที่จะเป็นไปได้โดย **ไร้สาเหตุ** หรือ **ลอยๆ** ไม่มี
 ความหมายใดๆ ลักประการบ้างเป็นแน่
 ... ฯลฯ...

แล้วใครจะเป็นพยานบอกเรื่องนี้ได้ครับ? ศิษย์ใกล้ชิดที่รู้เรื่องดี
 ของทางฝ่าย**ครูบาเจ้าศรีวิไชย** อาจจะไม่เหลืออยู่แล้ว อาจจะมีพ่ออู้อย
 แม่อู้อยที่ทันเหตุการณ์รุ่นเก่าๆ เหลืออยู่บ้าง

ส่วนพยานบุคคลทางสาย**หลวงปู่มั่น** ที่ยังมีอยู่และสามารถบอก
 เล่าเรื่องราวได้อย่างดีที่สุดในขณะนี้ ก็น่าจะเป็น **ท่านหลวงตาพระมหาบัว
 ญาณสมฺปนฺโน วัดป่าบ้านตาด จ.อุดรธานี**

และอีกองค์ก็คือ **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท** ศิษย์รุ่นเก่าแก่ของ**หลวงปู่
 มั่น แห่งวัดภูริทัตตปฏิปัหาราม อ.สามโคก จ.ปทุมธานี** ผู้ได้รับมอบ
ทัณฑ์ธาตุ จากหลวงปู่มั่นโดยตรง เมื่อครั้งดำรงสังขารอยู่นั่นเอง

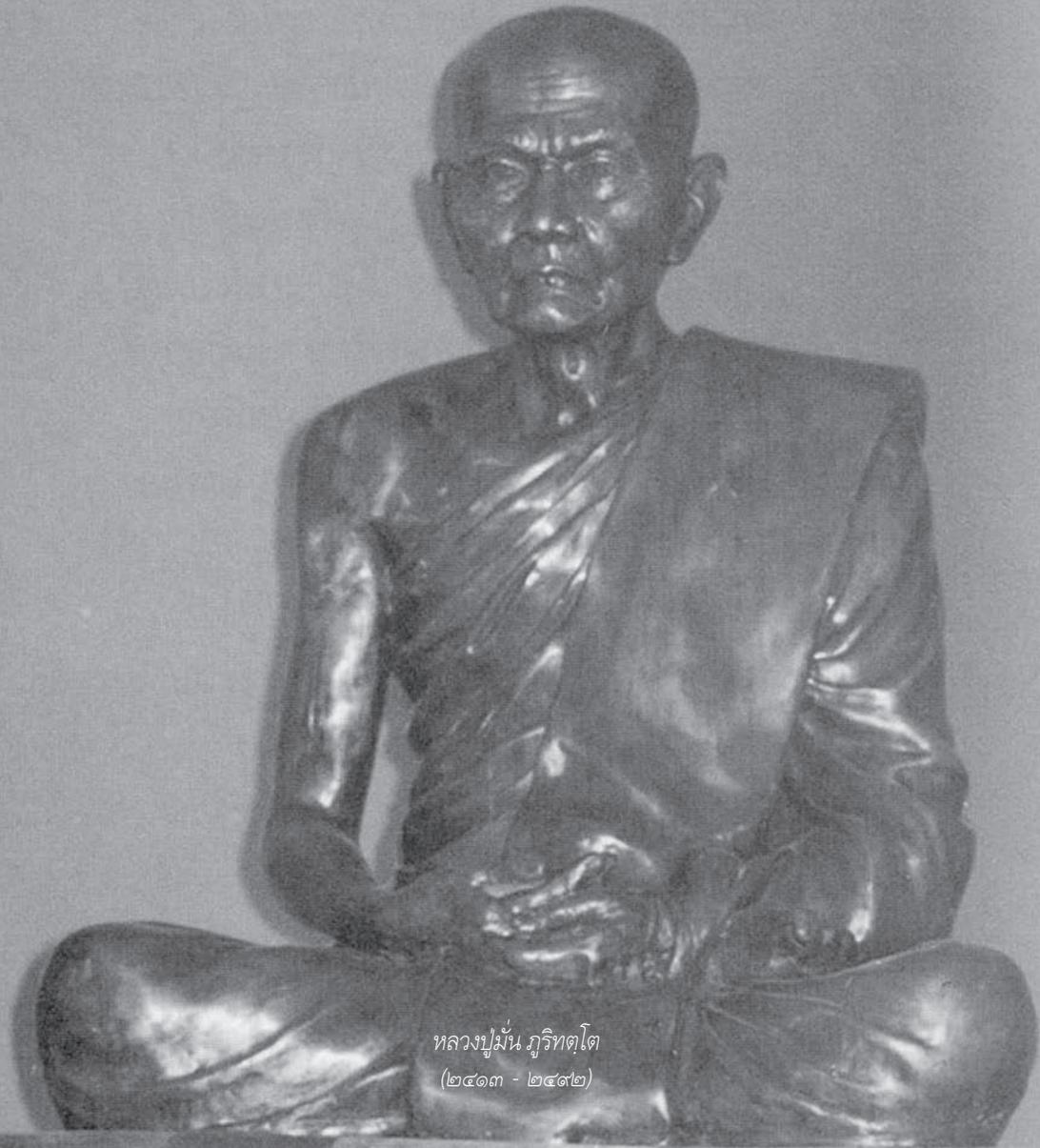
ผมก็ขอจบเรื่องราวของท่าน**ครูบาเจ้าศรีวิไชย**ไว้เพียงนี้

ขอกราบขอบพระคุณ**พระครูปลัดสุวัฒนวรคุณ**เจ้าอาวาสวัดป่า
ดาราภิรมย์ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ ที่เมตตาส่งหนังสือและบทความไปให้
ผม รวมทั้งจุดประเด็นให้ผมได้เขียนเรื่อง ของ**ครูบาเจ้าฯ** กับ**หลวงปู่มั่น**
รวมทั้งให้แนวคิดการตั้งชื่อหนังสือเล่มนี้ด้วยว่า **วัดป่าอาจารย์มั่น และ**
พระกรรมฐานในล้านนา แล้วก็เปลี่ยนมาเป็น **“พระกรรมฐานสู่ล้านนา”**
ในที่สุด

แล้วท่านก็ยังบอกว่า **“เราต้องหาหนังสือเก่าให้อาจารย์ปฐม เพื่อ**
จะได้หนังสือใหม่มาอ่าน”

สาธุ! กราบขอบพระคุณครับ.

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
(๒๔๑๓ - ๒๔๙๒)

ภาค ๔ :
สิบสองปีธุดงค์ไปในล้านนา

หลวงปู่มี้น ฐิริทตฺโต
(๒๔๑๓ - ๒๔๗๒)

๑๒.

ย้อนกล่าวความเดิม

ในภาค ๔ นี้จะเป็นเรื่องการจาริกธุดงค์ของ หลวงปู่มั่น ฐริทฺโต พระอาจารย์ใหญ่ ในช่วง ๑๒ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๘๒ เป็นช่วงที่ท่านตระเวนอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ก่อนที่จะเดินทางกลับไปใช้ชีวิตในช่วงท้ายทางภาคอีสาน

เพื่อให้เรื่องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ผมขอย้อนกลับไปพูดถึงเรื่องเดิมสักเล็กน้อย

จับความเอาในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ หลวงปู่มั่น ไปบำเพ็ญเพียรตามลำพังองค์เดียว ที่ถ้ำไผ่ขวาง น้ำตกสาริกา จังหวัดนครนายก ท่านได้พิจารณากายสังขาร หรือ รูปขันธ์ อย่างหนัก เกิดปัญญาอย่างยิ่งยวด ได้บรรลุธรรมชั้น ๓ คือ **ชั้นอนาคามี**

ต่อจากนั้นท่านก็ออกธุดงค์ไปอบรมสั่งสอนศิษย์ทางภาคอีสาน จำพรรษาในหลายที่หลายแห่ง ท่านให้ความสำคัญในการสั่งสอนพระเถระมากกว่าสอนฆราวาส

เหตุผลก็คือ ถ้าได้พระสงฆ์ที่ดีเพียง ๑ รูป ย่อมส่งผลดีในการเผยแผ่ธรรมให้ขยายออกไปอย่างมหาศาล

ซึ่งก็เป็นจริงตามนั้น ดังจะเห็นว่าลูกศิษย์ลูกหาแต่ละองค์ของ หลวงปู่มั่น ล้วนแต่เป็นผู้มีคุณธรรมสูงส่ง ประกาศพระศาสนาแผ่ขยายออกไปอย่างได้ผลดียิ่ง

หลังจาก**หลวงปู่มั่น** ให้การอบรมศิษย์และเผยแพร่ธรรมทางภาคอีสานเป็นเวลา ๑๔ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๖-๒๔๗๐ ท่านได้ตระหนักถึงองค์ท่านเองว่ายังไม่สามารถบรรลุธรรมสูงสุด คือ บรรลุ**พระอรหันต์** ตามใจปรารถนา ถ้ายังอยู่รับภาระสั่งสอนศิษย์อยู่อย่างนี้คงจะไม่สำเร็จ

หลวงปู่จึงได้มอบหมายให้ **หลวงปู่สิงห์ ขนดะยากโม** ศิษย์อาวุโสสูงสุด ได้ดูแลปกครองพระเณรแทนท่าน แล้วท่านก็ออกธุดงค์ไปโดยลำพังองค์เดียว ไปทางภาคกลาง แล้วมาพักจำพรรษาที่**วัดปทุมวนาราม** เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐

พอออกพรรษา **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์** แห่ง**วัดบรมนิวาส** ผู้ที่**หลวงปู่มั่น** ให้ความเคารพศรัทธาได้ไปเป็นเจ้าอาวาสเพื่อบูรณะปฏิสังขรณ์**วัดเจติยหลวง** จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อกู้ศรัทธาจากชาวเชียงใหม่ และเป็นการประดิษฐานคณะธรรมยุตเป็นวัดแรกในภาคเหนือ

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ได้นิมนต์**หลวงปู่มั่น** ให้ตามท่านขึ้นไปเชียงใหม่ด้วย

หลวงปู่มั่น ได้พิจารณาเห็นว่าเชียงใหม่ และจังหวัดทางภาคเหนือ มีพื้นที่ที่อุดมไปด้วยป่าและเขา เหมาะที่จะทำความบำเพ็ญเพียรแสวงหาความวิมุตติหลุดพ้น ท่านจึงรับคำนิมนต์เดินทางไปเชียงใหม่ด้วย

ลำดับต่อจากนี้ไปจะเป็นเรื่องราวที่**หลวงปู่มั่น** อยู่ในเชียงใหม่ ๑๒ ปี เรื่องราวกว่า ๙๐% ผมคัดลอกและอ้างอิงมาจากหนังสือของ**ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน**

ก็กราบเท้าขออนุญาต**ท่านหลวงตา** ไว้ตรงนี้ด้วยครับ

เดินทางขึ้นเชียงใหม่

ที่กรุงเทพฯ **หลวงปู่มั่น** เข้าพัก**วัดปทุมวนาราม** ท่านเล่าว่า การขึ้น
 ล่องระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคอีสานท่านขึ้นล่องเสมอ บางเที่ยวขึ้นรถไฟ
 ไปลงเอาที่สุตรรถไฟไปถึงแล้วก็เดินเท้าต่อ เพราะแต่ก่อนรถไฟยังไม่ทัน
 ถึงที่สุดทาง

บางเที่ยวหลวงปู่ก็เดินรถดงค์ไปเรื่อยๆ ก็มี

เวลาที่**หลวงปู่**ไปพักและจำพรรษาที่**วัดปทุมวนาราม** ท่านได้ไป
 คึกษาอรรถธรรมกับ**ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ วัดบรมนิวาส**เสมอ

ออกพรรษาแล้ว หน้าแล้ง **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ** จะไปเชียงใหม่
 ท่านนิมนต์**หลวงปู่มั่น**ให้ขึ้นไปด้วย จึงได้เลยไปเที่ยวเชียงใหม่กับ**ท่าน
 เจ้าคุณฯ**

หลวงปู่เล่าว่า ขณะนั่งรถไฟไปเชียงใหม่ ท่านเข้าสมาธิภาวนาไป
 เรื่อยๆ เกือบตลอดทาง มีพักนอนบ้างก็เวลารถไฟออกจากกรุงเทพฯ
 ไปถึงลพบุรี

พอถึงอุตรดิตถ์ รถจะเริ่มเข้าเขา ท่านก็เริ่มเข้าสมาธิภาวนาแต่
 บัดนั้นเป็นต้นไป จนถึงสถานีเชียงใหม่ถึงได้ถอนจิตออกจากสมาธิ เพราะ
 ขณะจะเริ่มทำสมาธิภาวนา ท่านตั้งจิตไว้ว่า จะให้จิตถอนจากสมาธิต่อเมื่อ

รถไฟจวนเข้าถึงตัวเมืองเชียงใหม่ แล้วก็เริ่มปฏิบัติหน้าที่ภาวนาต่อไป โดยมีได้สนใจกับอะไรอีก

ขณะนั่งทำสมาธิไม่นาน ประมาณ ๒๐ นาที จิตก็รวมลงสู่ความสงบถึงฐานของสมาธิอย่างเต็มที่ จากขณะนั้นแล้วก็ไม่ทราบว่ารถไฟวิ่งหรือไม่ มีแต่จิตที่แน่วลงสู่ความสงบระงับตัวจากสิ่งภายนอกทั้งมวล ไม่มีอะไรปรากฏ แม้ที่สุดท้ายก็ได้หายไปในความรู้สึก เป็นจิตที่ดับสนิทจากการรับรู้และรบกวนจากสิ่งต่างๆ เป็นเหมือนโลกธาตุไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย ประหนึ่งได้ดับไปพร้อมกับความคิดปรุงและความลุ่มลึกรู้ต่างๆ ของชั้นนี้โดยสิ้นเชิง

ขณะนั้น เป็นความรู้สึกว่ากายหายไป รถไฟและเสียงรถหายไป ผู้คนโดยสารในรถไฟหายไป ตลอดสิ่งต่างๆที่เคยเกี่ยวข้องกันกับจิตได้หายไปจากความรู้สึกโดยสิ้นเชิง

สิ่งที่เหลืออยู่ในเวลานั้นก็น่าจะเป็นสมาธิสมาบัติอย่างเดียวเท่านั้น เพราะในขณะนั้นมิได้สำคัญตนว่าอยู่ในที่เช่นไร จิตทรงตัวอยู่ในลักษณะนี้ตลอดมา แต่ ๒๐ นาทีแรกเริ่มจนถึงซานเมืองเชียงใหม่

เมื่อรถไฟเข้าเขตเมืองเชียงใหม่ จิตของท่านจึงได้ถอนตัวออกมาเป็นปกติจิต ลืมตาขึ้นมองดูสภาพทั่วไป ก็พอดีเห็นตึกกรมบ้านช่องขาวดาดาษาไปทุกทิศทุกทาง

เมื่อรถไฟชลอตัว ท่านก็เริ่มออกจากที่และเตรียมเก็บสิ่งของ บริหาร มองดูผู้คนในรถรอบๆข้าง ต่างพากันมองมา นัยน์ตาจับจ้องมองดูท่านอย่างพิศวงสงสัยไปตามๆกัน รู้สึกจะเป็นที่ประหลาดใจของคนในรถไฟทั้งขบวน นับตั้งแต่เจ้าหน้าที่รถไฟลงมาไม่น้อยเลย

หลวงปู่บอกว่า ท่านมาทราบได้ชัดเจนเอาตอนเมื่อจะชนลิ่งของ
บริวารลงจากรถ คือ เจ้าหน้าที่รถไฟต่างกุ๊กกุกอมาช่วยชนลิ่งของลงรถ
ช่วยท่านด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสทั้งที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเลย

ทั้งคนโดยสารและเจ้าหน้าที่รถไฟต่างยืนมองท่านจนวาระสุดท้าย
อย่างไม่กระพริบตาไปตามๆกัน

แม้ก่อนจะลงจากรถ ก็มีเจ้าหน้าที่รถไฟและคนโดยสารมาถาม
ท่านว่า ท่านอยู่วัดไหน และท่านจะเดินทางไปไหนต่อไป

หลวงปู่ตอบว่า ท่านเป็นพระอยู่ตามป่า ไม่ค่อยมีหลักฐานวัดวา
แน่นอนนัก และตั้งใจจะมาเที่ยววิเวกตามเขาแถบนี้

เจ้าหน้าที่รถไฟและผู้โดยสารบางคนก็ถามท่านด้วยความเอื้อเฟื้อ
เลื่อมใส่ว่า ขณะนี้ท่านจะไปพักวัดไหน และมีผู้มารับหรือตามส่งหรือยัง?

หลวงปู่แสดงความขอบคุณเจ้าหน้าที่รถไฟ และบอกว่ามีผู้มารับ
เรียบร้อยแล้ว เพราะท่านมากับ**ท่านเจ้าคุณพระอุบาลี** ซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่
และเป็นทีเคารพเลื่อมใสของชาวเมืองเชียงใหม่เป็นอย่างยิ่ง นับแต่เจ้า
ผู้ครองนครลงมาถึงพ่อค้าประชาชน

ขณะนั้น ปรากฏว่ามีผู้คน พระเถระไปรอรับ**ท่านเจ้าคุณพระ
อุบาลี** อยู่คับคั่ง แม้รถยนต์ซึ่งเป็นของหายากในสมัยนั้น แต่ก็ปรากฏ
ว่ามีรถไปรอรับอยู่หลายคันทั้งรถข้าราชการและพ่อค้าประชาชน รับ
ท่านเจ้าคุณ จากสถานีรถไฟไป**วัดเจติยหลวง** ซึ่งอยู่ในกลางเมือง
เชียงใหม่นั่นเอง

แสดงธรรมเป็น “มุตโตทัย”

เมื่อประชาชนทราบว่า **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์** มาพักที่ **วัดเจติยหลวง** ต่างก็มาราบนมัสการเยี่ยมและฟังโอวาทท่าน

ในโอกาสที่ประชาชนมามากนั้น **ท่านเจ้าคุณฯ** ได้อาราธนา **หลวงปู่มั่น** เป็นองค์แสดงธรรมให้ประชาชนฟัง

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เล่าว่า **หลวงปู่** แสดงธรรมได้ไพเราะเพราะพริ้งจับใจท่านผู้ฟังมากมาย ไม่อยากให้จบลงง่าย ๆ

หลวงปู่มั่น เริ่มแสดงมาแต่ต้น **อนุพุทธภิกขา** ขึ้นไปเป็นลำดับ จนจบลงในท่ามกลางความเสียดายของพุทธศาสนิกชนที่กำลังฟังเพลิน

พอเทศน์จบลง **หลวงปู่** ลงมาราบพระเถระ แล้วหลีกออกไปหาที่พักผ่อนตามอัธยาศัย

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ ได้กล่าวชมเชยธรรมเทศนาของ **หลวงปู่** ในท่ามกลางพุทธบริษัท ว่า

“**ท่านมั่น** แสดงธรรมไพเราะมาก หาผู้เสมอเหมือนได้ยาก และแสดงธรรมเป็น **มุตโตทัย** คือ **แดนแห่งความหลุดพ้น** ที่ผู้ฟังไม่มีที่นำเคลือบแคลงสงสัย

นับว่าท่านแสดงได้อย่างละเอียดลออดีมาก แม้แต่เราเองก็ไม่อาจแสดงได้ในลักษณะแปลกๆ และชวนให้ฟังเพลินไปอย่างท่านเลย ลำนวน

โวหารของพระอุดมกรรมฐานนี้แปลกมาก ฟังแล้วทำให้ได้ข้อคิด และเพลินไปตาม ไม่มีเวลาอึดพอและเบื่อง่ายเลย

ท่านเทศน์ในสิ่งที่เราเหยียบย่ำไปมาอยู่ที่นี่แล้ว คือสิ่งที่เราเคยเห็น เคยได้ยินอยู่เป็นประจำ แต่มิได้สนใจคิดและนำมาทำประโยชน์ เวลาท่านเทศน์ผ่านไปแล้วถึงระลึกได้

ท่านมัน ท่านเป็นพระกรรมฐานองค์สำคัญที่ใช้สติปัญญาตามทางมรรคที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้จริงๆ ไม่นำมาเหยียบย่ำทำลายให้กลายเป็นโลกๆเลวๆไปเสีย ดังที่เห็นๆกัน

ท่านเทศน์มีบทหนักเบาและเน้นหนักลงเป็นตอนๆ พร้อมทั้งการคลี่คลายความสลับซับซ้อนแห่งเนื้อธรรมที่ลึกซึ้งซึ่งพวกเราไม่อาจแสดงออกมาได้อย่างเปิดเผย และสามารถแยกแยะธรรมนั้นๆ ออกมาชี้แจงให้เราฟังได้อย่างถึงใจ โดยไม่มีปัญหาอะไรเลย **นับว่าท่านฉลาดแหลมคมมากในเชิงเทศนาวิธี ซึ่งหาตัวจับได้ยาก**

อาตมาแม้เป็นอาจารย์ท่าน แต่ก็ยกให้ท่านสำหรับอุบายต่างๆ ที่เราไม่สามารถ ซึ่งมีอยู่เยอะเยอะ เฉพาะท่านมันท่านสามารถจริง

อาตมาเองยังเคยถามปัญหาขัดข้องใจที่ตนไม่สามารถแก้ได้โดยลำพัง กับท่าน แต่ท่านยังสามารถแก้ได้อย่างคล่องแคล่วว่องไวด้วยปัญญา เราพลอยได้คติจากท่านไม่มีประมาณ”

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ เล่าถึงเหตุผลที่หลวงปู่มั่นเดินทางมาเชียงใหม่ว่า :-

“อาตมาจะมาเชียงใหม่ จึงได้นิมนต์ท่านมาด้วยซึ่งท่านก็เต็มใจมาไม่ขัดข้อง

ส่วนใหญ่ท่านอาจเห็นว่า ที่เชียงใหม่เรามีป่ามีภูเขามาก สะดวกแก่การแสวงหาที่วิเวก ถึงได้ตกลงใจมากับอาตมาก็เป็นได้ เป็นแต่ท่านมิได้แสดงออกเท่านั้นเอง”

ท่านเจ้าคุณฯ ได้กล่าวชมเชยถึงปฏิบัติทาของ**หลวงปู่มั่น**ด้วยความชื่นชมว่า

“ท่านนั้นเป็นพระที่ทำได้ยากมาก อาตมาแม้จะเป็นผู้ใหญ่กว่าท่าน แต่ก็เคารพเลื่อมใสธรรมของท่านอยู่ภายใน

ท่านเองก็ยิ่งมีความอ่อนน้อมต่อมตนต่ออาตมามากจนละลายท่านในบางคราว

ท่านจะพักอยู่ที่นี้พอสมควร ก็จะออกแสวงหาวิเวกต่อไป อาตมาก็จำต้องปล่อยตามอัธยาศัยท่าน ไม่กล้าขัดใจเพราะ **พระจะหาแบบท่านมั่น**นี้รู้สึกจะหาได้ยากอย่างยิ่ง

เมื่อท่านมีเจตนามุ่งต่อธรรมอย่างยิ่ง เราก็ควรอนุโมทนา เพื่อท่านจะได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ตนและประชาชนและแก่พระเถรในอนาคตอันใกล้นี้

ท่านผู้ใดมีข้อข้องใจเกี่ยวกับการอบรมภาวนา ก็เชิญไปศึกษาไต่ถามท่าน จะไม่ผิดหวังแน่นอน

แต่กรุณาอย่าไปขอตะกรุดวิชาคาถาอาคมอยู่ยงคงกระพันชาติรีความแคล้วคลาดปลอดภัยต่างๆ ที่ผิดทาง จะเป็นการไปรบกวนท่านให้ลำบากโดยมิใช่ทาง บางที่ท่านอาจใส่ปัญหาให้เจ็บแสบเอาบ้าง จะว่าอาตมาไม่บอก

เพราะ **ท่านมั่น** มีใช้พระประเภทนั้น ท่านเป็นพระจริง ๆ และสั่งสอนคนให้เห็นผิดเห็นถูกเห็นชั่วเห็นดี และเห็นบาปเห็นบุญจริง มิได้สั่งสอนออกนอกกลุ่มนอกรทางไปจากคลองธรรม

ท่านเป็นพระปฏิบัติจริง และรู้ธรรมตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้จริงๆ”

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ ได้พูดถึงคุณธรรมของหลวงปู่มั่น ว่าท่านต้องสำเร็จขั้นพระอนาคามี คืออริยธรรมในระดับที่สามอย่างแน่นอน ท่านกล่าวดังนี้

“เท่าที่ได้สนทนาธรรมกับท่านแล้ว รู้สึกได้ข้อคิดอย่างน่าอัศจรรย์ ซึ่งใครๆ ไม่อาจพูดได้อย่างท่านเลยเท่าที่ผ่านมาในสมัยปัจจุบัน

อาตมาเคารพเลื่อมใสท่านมากภายในใจ โดยที่ท่านไม่ทราบว่อาตมาเคารพท่าน ถ้าท่านไม่ทราบด้วยญาณเอง เพราะมิได้พูดให้ท่านฟัง

ท่านเป็นพระที่น่าเคารพบูชาจริงๆ และอยู่ในข่ายแห่ง **บุญญกเขตต์ โลกุตส** ขึ้นใดขั้นหนึ่งแน่นอนไม่สงสัย

แต่ท่านเองมิได้แสดงตัวว่าเป็นพระตั้งอยู่ในธรรมขั้นนั้นๆ หากพอรู้ได้ในเวลาสนทนากันโดยเฉพาะไม่มีใครเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

อาตมาเองเชื่อว่าท่านเป็นผู้ตั้งอยู่ในอริยธรรมขั้นสามอย่างเต็ม **ภูมิ**

ทั้งนี้ ทราบจากการแสดงออกแห่งธรรมที่ท่านรู้เห็น แม้ท่านจะไม่ได้บอกภูมิที่บรรลุว่าภูมินั้นๆ แน่แน่นอน **ไม่ผิดกับปรีชาที่แสดงไว้**

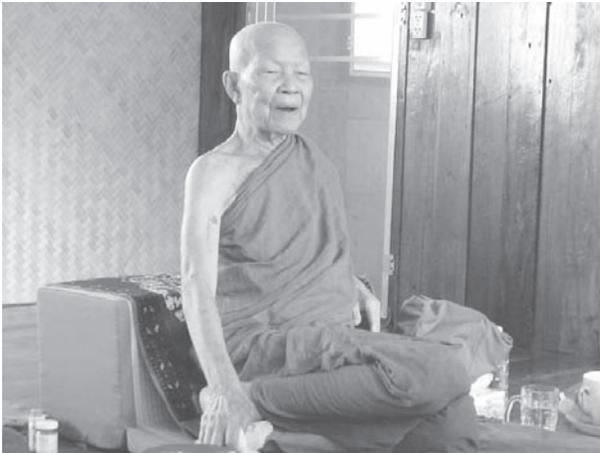
ท่านเป็นพระที่มีความเคารพและจงรักภักดีต่ออาตมามากตลอดมา ไม่เคยแสดงอาการปรีชากระด้างวางตัวเยอหยิ่งแต่อย่างใดให้เห็นเลย นอกจาก**วางตัวแบบผ้าขี้ริ้ว** ซึ่งเห็นแล้วอดเลื่อมใสอย่างจับใจไม่ได้ทุกๆ ครั้งไปเท่านั้น...”

ทั้งหมดนี้เป็นคำของท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ กล่าวชมเชยหลวงปู่มั่น ในที่ลับหลังให้ญาติโยมและพระเถระฟัง หลังจากที่หลวงปู่มั่นแสดงธรรมจบแล้วท่านก็ปลีกไปจากที่นั้นตามอุปนิสัยของท่าน

ท่านหลวงตาพระมหาบัวนำข้อความทั้งหมดนี้มาเล่าถ่ายทอดอีกต่อหนึ่ง ท่านบอกว่าพระเถระที่อยู่ ณ ที่นั้นนำไปเล่าให้หลวงปู่มั่นฟังในภายหลัง แล้วท่านก็เล่าเรื่องนี้ให้ลูกศิษย์ฟังในโอกาสอันสมควร

ท่านหลวงตา บอกว่า คำว่า “มุตโตทัย” ที่เป็นหนังสือรวมคำสอนของหลวงปู่มั่น ที่พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพของท่านในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ก็เป็น “นิมิตตกนามไปจากคำชมเชยของท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ ครั้งนั้นสืบต่อมา”

ท่านหลวงตา สรุปรตอนท้ายว่า “ทราบที่ท่าน (หลวงปู่มั่น) ไปพักบำเพ็ญเพียรอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๓ จึงได้ไปจังหวัดอุดรตามคำอาราธนาของท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี” เพื่อโปรดลูกศิษย์ลูกหาทางภาคอีสานจนถึงวาระสุดท้ายแห่งชั้นของ ท่าน

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

โปรดญาติโยมที่วัดป่าอาจารย์มั่น เมื่อ ๑๐ - ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

๑๘๕.

มุ่งทำความเพียรขั้นแตกหัก

หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน พักอยู่ที่วัดเจติยหลวง ในเมืองเชียงใหม่เป็นเวลาพอสมควร ก็กราบลา ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เพื่อไปเที่ยวแสวงหาที่วิเวกตามอำเภอต่างๆ ที่มีป่ามีเขามาก

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลี ก็อนุญาตตามอัธยาศัย

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เล่าว่า หลวงปู่มั่น ออกเที่ยวครั้งแรกในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น ท่านไปองค์เดียว จึงเป็นโอกาสเหมาะอย่างยิ่งที่ช่วยให้ท่าน มีตนเป็นผู้เดียวในการบำเพ็ญเพียรอย่างสมใจที่หิวกระหายมานานนับแต่สมัยที่อยู่เกลือก่อก่อกลับกับหมู่คณะมาหลายปี เพิ่งมีเวลาเป็นขององค์ท่านจริงๆ ก็ในคราวนั่นเอง

ท่านหลวงตา เล่าว่า “ทราบที่ท่าน (หลวงปู่มั่น) เที่ยววิเวกไปทางอำเภอแมริม เชียงดาว เป็นต้น เข้าไปพักในป่าในเขาตามนิสัย ทั้งหน้าแล้งหน้าฝน

การบำเพ็ญเพียรคราวนี้ ท่านเล่าว่าเป็นความเพียรขั้นแตกหัก ท่านพร่ำสอนตนว่า คราวนี้จะดีหรือไม่ดี จะเป็นหรือตายต้องเห็นกันแน่นอน เรื่องอื่นๆ ไม่มียุ่งเกี่ยวแล้ว เพราะความสงสารหมู่คณะและ

การอบรมสั่งสอนก็ได้ทำเต็มความสามารถแล้ว ไม่มีทางสงสัย ผลเป็นประการใดก็เห็นประจักษ์มาบ้างแล้ว

บัดนี้ถึงเวลาแล้วที่จะสงสารตัวเอง อบรมสั่งสอนตัวเอง ยกตัวเองให้พ้นจากสิ่งมืดมิดปิดบังที่มีอยู่ภายในให้พ้นไป

ชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่มีการเกี่ยวข้องกับด้วยหมู่คณะ เป็นชีวิตที่เกื่อนกล่นทนทุกข์จนเหลือทนแทบไม่มีเวลาปลีกตัวออกได้ แม้จะมีสติปัญญาพอเป็นเครื่องพาหลบซ่อนผ่อนคลายความทุกข์ได้บ้าง ไม่เผาลนจนเกินไปก็ตาม แต่ก็จำต้องยอมรับว่าเป็นชีวิตที่กระเสือกกระสนอดทนต่อความทุกข์ร้อนอยู่นั่นเอง การบำเพ็ญก็น้อย ผลที่จะพึงได้รับก็นิดเดียว ไม่สมกับความเหน้อยยากลำบากมานาน

บัดนี้เป็นโอกาสที่เหมาะสมอย่างยิ่ง ที่ได้หลีกออกมาบำเพ็ญอยู่คนเดียว ในสถานที่เปล่าเปลี่ยวไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งใด

นี่คือชีวิตของบุคคลผู้เดียวไม่เกี่ยวเกาะ

นี่คือสถานที่ที่อยู่ที่บำเพ็ญที่เป็นและที่ตายของบุคคลผู้มุ่งตัดความเยื่อใยทั้งภายในภายนอกออกจากจิตใจ มิให้มีสิ่งกังวลเศษเหลืออยู่พอเป็นเชื้อแห่งภพชาติ อันเป็นที่ไหลมาแห่งกองทุกข์ทั้งมวล ซึ่งจะตามมาบีบบังคับให้จำต้องทรมานต่อไปไม่มีเวลาจบสิ้นลงได้

นี่คือสถานที่ของผู้มีความเพียรตามติดเพื่อประชิดต่อสิ่งที่เคยก่อภพก่อชาติอันเป็นจอมจลลาดทางปลิ้นปล้อนหลอกลวงให้พลอยหลงตามอยู่ภายในให้ขาดกระเด็นไปจากใจไม่ซ้า อย่ามัวพะวงกับสิ่งโน้นสิ่งนี้ คนโน้นคนนี้ อันเป็นเรื่องของเรือฟางที่เปียบด้วยภาระหนัก จะไปไม่ถึงไหนและใกล้ต่อความอัปปาง ทั้งห่างเหินต่อฝั่งพระนิพพาน

เมื่อถึงที่หมายตามใจหวังแล้ว ความเมตตาสงสารจะดับไปตามกิเลสความเห็นแก่ตัว ไม่เหลือวแลผู้ใดที่กำลังตกทุกข์ ก็ขอให้รู้กันในวงแห่งความบริสุทธิ์ที่กำลังมุ่งหวังหวั่นเกรงกลัวจะไม่ถึงอยู่เวลานี้

ขณะนั่งห้วงใยตัวเอง เมตตาตัวเอง ให้พบกับความหวังด้วยความเพียรของผู้เป็นศิษย์พระตถาคต ผู้ปรากฏเด่นทางความเพียรไม่ลดละและถอยกำลัง...”

หลวงปู่มั่น พยายามระลึกนึกย้อนถึงแนวทางที่พระพุทธองค์พาดำเนิน : -

“เราทราบหรือยังว่า เวลานี้เรามาทำความเพียรพยายาม เพื่อข้ามโลกข้ามสงสาร มี**พระนิพพานเป็นหลักชัย** ไกลกังวลและพ้นทุกข์โดยประการทั้งปวง

ถ้าเราทราบแล้ว ประโยคพยายามของผู้จะข้ามโลกสมมติท่านดำเนินกันอย่างไรบ้าง **พระศาสดา** ผู้ทรงพาดำเนินและประกาศสอนธรรมไว้ได้อย่างไร?

แรกเริ่มที่พระองค์ทรงประกาศพระศาสนาแก่หมู่ชน โดยมีพระองค์และพระสาวกไม่กี่องค์ที่ควรช่วยพุทธภาระให้เบาลง และเพื่อพระศาสนาได้แพร่ไปในหมู่ชนกว้างขวางโดยรวดเร็ว ชื่อนั้นควรอย่างยิ่ง

สำหรับเราไม่เข้าลักษณะนั้น จึงควรเห็นตนเป็นสำคัญในขณะนี้ เมื่อตนชอบยิ่งแล้ว ประโยชน์เพื่อผู้อื่นจะค่อยตามมาอย่างแยกไม่ออก

นี่จัดว่าเป็นผู้รอบคอบและไม่เห็นซ้ำ ควรนำมาขบคิดเพื่อเป็นคติแก่ตัวเรา”

ท่านผู้อ่านจะเห็นว่า ในระยะเริ่มแรกนี้**หลวงปู่มั่น** ได้คิดที่จะพาตัวของท่านให้หลุดพ้นก่อนแล้วจึงค่อยหาทางช่วยผู้อื่นต่อไป ไม่ใช่การเห็นแก่ตัวเพื่อเอาตัวรอดแต่คนเดียวอย่างไร

หลวงปู่ เปรียบเทียบการบำเพ็ญเพียรเพื่อเอาชนะกิเลสเปรียบด้วยการเข้าสนามรบต่อสู้กับข้าศึก ต้องเอาชีวิตเป็นเดิมพันทีเดียว : -

“เวลานี้เรากำลังเข้าอยู่ในสนามรบ เพื่อชิงชัยระหว่างกิเลส กับ **มรรค** คือ **ข้อปฏิบัติเพื่อช่วงชิงจิตให้พ้นจากความเป็นสมบัติสองเจ้าของ** มาครองเป็นเอกสิทธิ์แต่ผู้เดียว

ถ้าความเพียรย่อหย่อน ความฉลาดไม่พอ จิตจำต้องหลุดมือ ตกไปอยู่ในอำนาจของฝ่ายต่ำ คือกิเลส และพาให้เป็นวิฆ्नจักรมุนเพื่อความทุกข์ร้อนไปตลอดอนันตกาล

ถ้าเราสามารถด้วยความเพียรและความฉลาดแหลมคม จิตจำต้องตกมาอยู่ในเงื้อมมือและสมบัติอันล้ำค่าของเราแต่ผู้เดียว

คราวนี้เป็นเวลาที่เรารบรันพันแทงกับกิเลสอย่างสะบัดหันแหลก ไม่รีรอย่อหย่อนอ่อนกำลังโดยเอาชีวิตเข้าประกัน

ถ้าไม่ชนะก็ยอมตายกับความเพียรโดยถ่ายเดียว ไม่ยอมถอย หลังพังกายให้กิเลสหัวเราะเยาะเย้ย ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าอัปอายไปนาน

ถ้าเราชนะก็ครองอิสระอย่างสมบูรณ์ไปตลอดกาล

ทางเดินของเรามีทางเดียวเท่านั้น คือต้องสู้จนถึงตายกับความเพียรเพื่อชัยชนะอย่างเดียวเท่านั้น ไม่มีทางอื่นเป็นทางออกตัว”

หลวงปู่มั่นท่านตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการทำความเพียรไปสู่วิมุตติหลุดพ้นโดยเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ซึ่งหลวงตาพระมหาบัว ได้สรุปความคิดของหลวงปู่มั่น ในตอนนี่ว่า

“...เหล่านี้เป็นโอวาทที่ท่านพร่ำสอนตัวเองให้เกิดความกล้าหาญเพื่อชัยชนะอันเป็นความสมหวังตั้งใจหมายต่อไป”

สถานที่ บรรยากาศ เอื้ออำนวยทุกอย่าง

ท่านผู้อ่านครับ ในตอนแรกๆ นี่เป็นเรื่องที่ **หลวงปู่มั่น** ท่านเล่าให้ ลูกศิษย์ฟังถึงการ **ทำความเพียร** ของท่าน ในช่วงที่อยู่เชียงใหม่โดยรวม โดยไม่ได้เจาะจงว่าเป็นสถานที่ใดโดยเฉพาะ

ท่านหลวงตาพระมหาบัว เป็นผู้นำมาเล่าถ่ายทอด แล้วผม คัดลอกมาถ่ายทอดต่ออีกทีหนึ่ง

เนื้อหาเป็นนามธรรมค่อนข้างมาก ต้องค่อยๆ อ่าน ค่อยๆ พิจารณาไปนะครับ อย่าเพิ่งเบื่อหน่าย-อ่านใจเย็นๆ

ท่านหลวงตา เล่าว่าทุกอิริยาบถ ทุกเวลา **หลวงปู่มั่น** ท่านใช้ เพื่อความบำเพ็ญเพียรทั้งสิ้น ไม่มีการปล่อยเวลาให้เสียไปโดยปราศจาก ความเพียรเลย

“...ก็เป็นประโยคแห่งความเพียรที่ดำเนินตามกฎข้อบังคับแบบ ตายตัวทั้งกลางวัน กลางคืน ยืนเดินนั่งนอน เว้นแต่ขณะหลับเท่านั้น นอกนั้นเป็นความเพียรไปตลอดสาย

สติกับปัญญาหมุนรอบความสัมผัสภายนอก และความคิด ภายใน มีสติกับปัญญาเป็นผู้วินิจฉัยใต้สวนเรื่องที่เกิดขึ้นใจ ไม่ยอมให้

ผ่านไปได้ เพราะสติปัญญาขั้นนี้เป็นธรรมจักรหมุนรอบตัวอยู่ตลอดเวลา
ไม่นิยมอิริยาบถ (หมายถึงทุกอิริยาบถ)”

ท่านหลวงตาฯ เล่าต่อไปว่า “ท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าความเพียร
 ตอนนี้ ผู้ฟังทั้งหลายต่างนั่งตัวแข็งเหมือนไม่มีลมหายใจไปตามๆ กัน
**เพราะเกิดความอัศจรรย์ในธรรมท่านอย่างสุดขีด เหมือนท่านเปิดประตู
 พระนิพพานออกให้ดู** ทั้งที่ไม่เคยรู้ว่าพระนิพพานเป็นเช่นไรเลย

เมื่องค์ท่านเองก็ปรากฏว่ากำลังเร่งฝีเท้าคือความเพียรเพื่อบรรลุ
 พระนิพพานอย่างรีบด่วนอยู่เช่นกันในขณะนั้น หากแต่ธรรมที่ท่านเล่า
 เพียงขั้นกำลังดำเนินนั้นเป็นธรรมที่ผู้ไม่เคยได้ยินมาก่อนจะทรงตัวอยู่
 ไม่ได้ จำต้องไหวตามด้วยความอัศจรรย์อยู่โดยดี”

ท่านหลวงตาฯ เล่าถึง คำของหลวงปู่มั่นต่อไปว่า

“ท่านเล่าว่า **จิตท่านทรงอริยธรรมขั้น ๓ อย่างเต็มภูมิมานานแล้ว**
 (หมายถึงบรรลุขั้นอนาคามี) แต่ไม่มีเวลาเร่งความเพียรตามใจชอบ
 เพราะภารกิจเกี่ยวกับหมู่คณะมีมากตลอดมา

พอได้โอกาสคราวไปพักที่เชียงใหม่ จึงได้เร่งความเพียรเต็มเม็ด
 เต็มหน่วย และก็ได้อย่างใจหมายไปทุกระยะ

สถานที่ บรรยากาศ ก็อำนวย พื้นเพของจิตที่เป็นมาดั้งเดิมก็อยู่
 ในขั้นเตรียมพร้อม สุขภาพทางร่างกายก็สมบูรณ์ควรแก่ความเพียรทุกๆ
 อิริยาบถ

ความหวังในธรรมขั้นสุดยอด ถ้าเป็นตะวันก็กำลังทอแสงอยู่แล้ว
ทุกขณะจิต ว่าแดนพ้นทุกข์กับเราคงเจอกันในไม่ช้านี้

ท่านเทียบจิตกับธรรมและกิเลสชั้นนี้ เหมือนสุนัขไล่เนื้อตัวอ่อน กำลังเต็มที่แล้ว เข้าสู่ที่จมนุ่ม รอคอยแต่ว่าระสุดท้ายของเนื้อจะตกเข้าสู่ปากและบดเคี้ยวให้แหลกละเอียดอยู่เท่านั้น ไม่มีทางเป็นอย่างอื่น

เพราะ เป็นจิตที่สัมปยุตด้วยมหาสติมหาปัญญาไม่มีพลั้งเผลอตัวแม่ไม่ตั้งใจระวังรักษา เนื่องจากเป็นสติปัญญาอัตโนมัติหมุ่นกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องไปโดยลำพังตนเอง

เมื่อทราบเหตุผลแล้วปล่อยวางไว้ตามเป็นจริง ไม่ต้องมีการบังคับบัญชาเหมือนชั้นเริ่มแรกปฏิบัติ ว่าต้องพิจารณาถึงนั้น ต้องปฏิบัติสิ่งนี้ อย่าเผลอตัว ดังนี้

แต่ เป็นสติปัญญาที่มีเหตุมีผลอยู่กับตัวอย่างพร้อมมูลแล้ว ไม่จำเป็นต้องหาเหตุผลหรืออุบายต่างๆมาพรั้สอนสติปัญญาชั้นนี้ให้ออกทำงาน

เพราะ ในอิริยาบถทั้งสี่ เว้นแต่หลับเท่านั้นเป็นเวลาทำงานของสติปัญญาชั้นนี้ตลอดไป ไม่ขาดวรรคตอน เหมือนน้ำซับน้ำซัมน้ำที่ไหลรินอยู่ตลอดหน้าแล้งหน้าฝน

โดยถือเอาอารมณ์ที่คิดปรุงจากจิตเป็นเป้าหมายแห่งการพิจารณาเพื่อหามูลความจริงจากความคิดปรุงนั้นๆ”

กุฎิเกิดพระคุณบิดา - มารดา ที่วัดป่าอาจารย์มั่น คณะศรัทธาอำเภอพร้าวก

ปริจาคสร้างเพื่อรับรองพระเถระ และหลวงตาพระมหาบัว

ได้เมตตาไปพักเป็นประเดิม เมื่อ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๔๗.

เป็นชั้นพิจารณานามชั้น

ท่านผู้อ่านครับ ผมจับความได้ว่า ครั้งที่หลวงปู่มนท่านสำเร็จพระอนาคามี ที่ถ้ำไผ่ขวาง น้ำตกสาริกา จังหวัดนครนายกนั้น ท่านได้พิจารณารูปชั้นจบสิ้นแล้ว มาที่เชียงใหม่ท่านพิจารณาในส่วนที่เหลือ คือ นามชั้น ซึ่งประกอบด้วย เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ทั้ง ๔ ชั้นนี้สามารถอนุโลมพิจารณาไปพร้อมๆ กันได้

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ได้ถ่ายทอดคำบอกเล่าของหลวงปู่มนดังนี้

“ชั้นสี่ คือ นามชั้น ได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้แลคือสนามรบของสติปัญญาชั้นนี้

ส่วนรูปชั้น เริ่มหมดปัญหามาแต่ปัญญาชั้นกลาง ที่ทำหน้าที่เพื่ออริยธรรมชั้น ๓ คือ อนาคามีธรรมนั้นแล้ว

อริยธรรมชั้น ๓ นี้ ต้องถูกรูปชั้นเป็นเป้าหมายอย่างเต็มที่ และละเอียดถี่ถ้วนจนหมดทางสงสัยแล้วผ่านไปอย่างหายห่วง

เมื่อถึงขั้นสุดท้าย (ขั้นพระอรหันต์) นามชั้นเป็นธรรมจำเป็นที่ต้องพิจารณาให้รู้แจ้งเห็นจริง ทั้งที่ปรากฏขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป โดยมีนัตตารธรรมเป็นที่รวมลง

คือ พิจารณาลงในความว่างเปล่าจากสัตว์ บุคคล หึงชาย เรา ไม่มีคำว่าสัตว์ บุคคล เป็นต้น เข้าไปแทรกสิงอยู่ในนามธรรมนั้น

เลย

การเห็นนามธรรมเหล่านี้ ต้องเห็นด้วยปัญญาหยั่งทราบตามหลักความจริงจริงๆ ไม่เพียงเห็นด้วยความคาดหมายหรือคาดคะเนเดาเอาตามนิสัยของมนุษย์ที่ชอบดันเดามาประจำสันดาน

ความเห็นตามสัญญากับความเห็นด้วยปัญญาต่างกันอยู่มากราวฟ้ากับดิน

ความเห็นด้วยสัญญา พาให้ผู้เห็นมีอารมณ์มาก มักเสกสรรตัวว่ามีความรู้มาก ทั้งที่กำลัลงมาก จึงมีทฤษฎีมานะมากไม่ยอมลงใครง่าย

เราพอทราบได้เวลาสนทนาธรรมกันในวงนักศึกษา(ธรรม) ที่ต่างรู้ด้วยความจดจำกัน สภาธรรมมักกลายเป็นสภามวยฝีปากกันอยู่เสมอโดยไม่จำกัดชาติชั้นวรรณะและเพศวัยเลย เพราะความสำคัญตนพาให้กันไปจนลืมมรรยาทความเคารพอันดีงามต่อกัน ตามประเพณีของมนุษย์ผู้มีธรรม

ส่วนความเห็นด้วยปัญญา เป็นความเห็นซึ่งพร้อมจะถอดถอนความสำคัญมั่นหมายต่างๆ อันเป็นตัวกิเลสทฤษฎีมานะน้อยใหญ่ออกไปโดยลำดับที่ปัญญาหยั่งถึง

ถ้าปัญญาหยั่งลงโดยทั่วถึงจริงๆ กิเลสทั้งหมดก็พังทลายไปหมด ไม่มีกิเลสชนิดใดจะทนต่อสติปัญญาชั้นยอดเยี่ยมไปได้

ฉะนั้น สติปัญญาจึงเป็นอาวุธชั้นนำของธรรมที่กิเลสทั้งหมดไม่หาญสู้ได้ แต่ไหนแต่ไรมา”

เนื้อหาในตอนนี้สำคัญมาก ผมอยากให้ผู้ปฏิบัติสมาธิภาวนาได้อ่านทบทวนและพิจารณาอย่างจริงจังนะครับ

๗๕๘.

เห็นตามสัญญา กับเห็นด้วยปัญญา

ข้อความที่หลวงปู่มั่นเล่าโปรดแก่บรรดาศิษย์มีต่อไปว่า : -

**“...พระศาสดาได้เป็นพระพุทธรูปก็เพราะสติปัญญา พระสาวก
ได้บรรลุถึงพระอรหันต์ก็เพราะสติปัญญาความจริงเห็นจริง**

มิได้ถอดถอนกิเลสด้วยสัญญา ความคาดหมายหรือเดาเอาเฉยๆ
เลย นอกจากนำมาใช้พอเป็นแนวทางในขั้นเริ่มแรกเท่านั้น...”

(กราบขออภัยครับ_ถึงตรงนี้ ผมอยากให้ผู้่านลองพิจารณา
คำสอนของหลวงปู่ดุลย์ อตุโล ในหนังสือหลวงปู่ฝากไว้มาประกอบด้วย
ตรงที่ท่านสอนว่า “คิดเท่าไรๆ ก็ไม่รู้ ต่อเมื่อหยุดคิดได้จึงรู้ แต่ต้องอาศัย
ความคิดนั้นแหละจึงรู้”_ปลื้ม)

คำสอนของหลวงปู่มั่น มีต่อไปว่า : -

“...แม้เช่นนั้น ก็จำต้องระวังสัญญา จะแอบแฝงตัวขึ้นมาเป็น
ความจริงให้หลงตามอยู่ทุกระยะมิได้หนึ่งนอนใจ

การประกาศพระศาสนาเพื่อความจริงแก่โลก ทั้งพระพุทธรูปเจ้า
และพระสาวก ทรงประกาศด้วยปัญญาความจริงเห็นจริงทั้งนั้น

ดังนั้น ผู้ปฏิบัติทางจิตภาวนา จึงควรระวังสัญญาจะแอบเข้าทำ
หน้าที่แทนปัญญา โดยรู้เอาหมายเอาเองเฉยๆ แต่กิเลสแม้ตัวเดียวก็

ไม่ถอดออกจากใจบ้างเลย และจะกลายเป็นทำนองว่า **“ความรู้ท่วมหัว แต่เอาตัวไปไม่รอด”** ก็ได้

ธรรมชั้นรู้เห็นด้วยปัญญา นี้แล ที่พระพุทธเจ้าแสดงแก่กาลามชน (ในกาลามสูตร) ว่า **“ไม่ให้เชื่อแบบสุ่มเดา แบบคาดคะเน ไม่ให้เชื่อแบบตามๆ กันมา ไม่ให้เชื่อตามครูอาจารย์ที่ควรเชื่อได้ เป็นต้น**

แต่ให้เชื่อด้วยปัญญาที่ยังลงสู่หลักความจริงด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นความรู้ที่แน่ใจอย่างยิ่ง

พระพุทธเจ้าและสาวกอรหันต์ท่านมิได้มีคนประกันรับรองว่า ท่านได้บรรลุธรรมจริงอย่างนั้น ไม่จริงอย่างนี้ **แต่สันติภูมิก** (การรู้ประจักษ์เห็นประจักษ์ด้วยตนเอง) มีอยู่กับทุกคน **ถ้าปฏิบัติตามธรรมที่แสดงไว้ โดยสมควรแก่ธรรม”**

ท่านหลวงตาพระมหาบัว เล่าต่อไปว่า : -

“ท่านพระอาจารย์มั่น เล่าว่า ปฏิบัติมาถึงขั้นนี้มีความเพลิดเพลิน จนลืมเวล่ำเวลา ลืมวันลืมคืน ลืมพักผ่อนหลับนอน ลืมความเหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้า

จิตตั้งทำแต่จะสู้กิเลสทุกประเภทด้วยความเพียรเพื่อถอดถอนมันพร้อมทั้งราก โดยไม่มีความสะทกสะท้านหวั่นเกรงอะไรเลย

นับแต่ออกจากวัดเจติยหลวงไปบำเพ็ญโดยลำพังองค์เดียว ด้วยเวลาเป็นของตนทุกๆ ระยะเวลา ไม่ปล่อยให้วันคืนผ่านไปเปล่า

ไม่นานนักเลยก็ไปถึงบึงใหญ่ชื่อ **“หนองอ้อ”** และ **“อ้อนี่เอง!”**

(พวกเราบอกว่า **“ถึงบางอ้อ!”** ไงละครับ_ปลื้ม)

คือนับแต่ขณะปลื้มออกไป จิตท่านเริ่มแสดงตัวอย่างผาดโผน เหมือนม้าอาชาไนยตัวองอาจ ทั้งจะเหาะเหินเดินฟ้า ทั้งจะดำดินและบินขึ้นบนอากาศ ทั้งจะออกรู้สิ่งต่างๆ ไม่มีประมาณ บรรดาเมื่ออยู่ในโลกธาตุ

ทั้งจะซูดหรือถอนกิเลสภายในใจให้หมดสิ้นไป ประหนึ่งใน้อีตใจเดียว เพราะความสามารถอาจหาญของสติปัญญาที่ถูกกักขังบังคับไว้ด้วยภาระเกี่ยวกับหมู่คณะเป็นเวลานาน มิได้ออกเล่นในห้องมหาสมมติมหานิยม เพื่อชมและเลือกเฟ้นกลั่นกรองให้สุดสติปัญญาที่แสนอยากรู้มานาน

คราวนั้น (เมื่อไปอยู่เชียงใหม่ตามลำพัง) จึงสบโอกาสสวนาอำนาจ

สติปัญญาจึงแผลงฤทธิ์ทะยานออกล่องหนคันดู ไตรโลกธาตุ ทั้งภายในภายนอก วิ่งออกวิ่งเข้า แหกกว่ายผุดขึ้นด่าง ทั้งปลดทั้งปลง ทั้งปล่อยทั้งวาง ทั้งตัด ทั้งฟัน ทั้งขยี้ทำลายสิ่งจอมปลอมทั้งหลายอย่างสุดกำลัง

เหมือนปลาใหญ่สนุกแหวกว่ายหัวทางกลางตัวในทะเลหลวง

ฉะนั้น จิตมอง (ย้อน) คืนไปข้างหลังที่ผ่านมาแล้วเห็นแต่ความตีบตันมืดมิด และเต็มไปด้วยภัยนานาชนิดสุดที่จะรั้งรออยู่ได้ ใจสั้นริ้ๆ เพื่อหาทางรอดพ้น

มองไปข้างหน้า เห็นมีแต่ความสง่าผ่าเผยแว้งว้างสว่างไสวสุดความรู้ความเห็นที่จะพรรณนาให้จับสั่นลงได้”

จะเห็นว่าข้อความข้างต้นล้วนแต่เป็นอุปมาอุปมัย เป็นการเปรียบเทียบให้ข้อคิด ซึ่งเราต้องค่อยๆอ่านค่อยๆพิจารณาไปจึงจะเข้าใจตามที่ท่านพูด

แล้วหลวงตาฯ ท่านก็สรุปในตอนนั้นว่า “...และยากที่จะนำมาเขียนลงเพื่อท่านได้อ่านอย่างสนใจ จึงขอภัยไว้ด้วยในตอนที่ไม่สามารถจะนำมาลงซึ่งมีอยู่มากมายตามที่ท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าให้ฟัง”

คืนแห่งการบรรลुธรรม

สถานที่ที่ **หลวงปู่มั่น** ท่านบรรลุธรรม คือ เป็นพระอรหันต์อย่างเต็ม ภูมิ นั้น อยู่ในบริเวณ **ถ้ำดอกคำ** ตำบลน้ำแพร่ อยู่ห่างจากตัวอำเภอ พัวไปทางตะวันตกประมาณ ๔ กิโลเมตร ปัจจุบันเป็น **วัดถ้ำดอกคำ** ซึ่งเป็นวัดในสังกัดมหานิกาย

จากการศึกษาข้อมูลในพื้นที่ พอจะประมาณได้ว่า **หลวงปู่มั่น** ท่านบำเพ็ญเพียรแถวถ้ำดอกคำระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๗๘ ศิษย์ที่ร่วมจำพรรษาอยู่กับ **หลวงปู่มั่น** เท่าที่ทราบมี ๒ องค์ คือ **หลวงปู่แหวน สุจิตฺโณ** และ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ซึ่งผมจะนำเรื่องของถ้ำดอกคำเสนอ ในโอกาสต่อไป

สำหรับเหตุการณ์ในคืนที่ **หลวงปู่มั่น** ท่านบรรลุธรรมนั้น ได้รับการเล่าถ่ายทอดจาก **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ดังต่อไปนี้

ในเวลาไม่นานนับแต่ท่าน (หลวงปู่มั่น) ออกรีบเร่งตัดทวง ความเพียรด้วยมหาสติมหาปัญญา ธรรมจักรหมุนรอบตัวและรอบสิ่ง เกี่ยวข้องไม่มีประมาณตลอดเวลา

ในคืนวันหนึ่ง เวลาตีกสองตี ท่านนั่งสมาธิภาวนาอยู่ชายภูเขาที่มีพลาญหินกว้างขวางและเตียนโล่ง อากาศก็ปลอดโปร่งดี

ท่านว่าท่านนั่งอยู่ใต้ร่มไม้ซึ่งตั้งอยู่โดดเดี่ยวเพียงต้นเดียว มีใบ
ดกหนาร่มเย็นดี ซึ่งในตอนกลางวันท่านก็เคยอาศัยนั่งภาวนาที่นั่นบ้างใน
บางวัน แต่ผู้เขียน (ท่านหลวงตาฯ) จำชื่อต้นไม้และที่อยู่ไม่ได้ว่า เป็นตำบล
อำเภอ และชายเขาอะไร เพราะขณะฟังท่านเล่าก็มีแต่ความเพลิดเพลน
ในธรรมท่านจนลืมคิดเรื่องอื่นๆไปเสียหมด

หลังจากฟังท่านผ่านไปแล้ว ก็นำธรรมที่ท่านเล่าให้ฟังไป**ปกริกรรม**
ครุ่นคิดแต่ความอัศจรรย์แห่งธรรมนั้นถ่ายเดียวว่า

“ตัวเรานี้จะเกิดมาเสียชาติ และจะนำวาทนาแห่งความเป็นมนุษย์
นี้ไปทิ้งลงในตมในโคลนที่เหนหนอ จะมีวาทนาบารมีพอมิวันโพล่หน้า
ขึ้นมาเห็นธรรมดวงเลิศดังท่านบ้างหรือเปล่านั้นก็ทราบไม่ได้”

จากการคิดดังกล่าว **ท่านหลวงตาฯ** “จึงลี้มไปเสียสิ้น มิได้สนใจ
ว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องราวกับท่านในวาระต่อไป ดังได้นำประวัติท่าน
มาลงอยู่ขณะนี้”

ท่านหลวงตาฯ เล่าถึงเรื่องของหลวงปู่มั่นต่อไปว่า : -

นับแต่ตอนเย็นไปจนตลอดถึงยามดึกสงัดของคืนวันนั้น ท่านว่า
ใจมีความสัมผัสรับรู้อยู่กับ **ปัจฉยาการ** คือ **อวิชชาปัจฉยา สังขารา**
เป็นต้น เพียงอย่างเดียว ทั้งเวลาเดินจงกรมตอนหัวค่ำ ทั้งเวลานั่ง
เข้าที่ภาวนา

จึงทำให้ท่านสนใจพิจารณาในจุดนั้นโดยมิได้สนใจกับหมวดธรรม
อื่นใด ตั้งหน้าพิจารณา**อวิชชา**อย่างเดียว แต่แรกเริ่มนั่งสมาธิภาวนา
โดยอนุโลมปฏิโลมกลับไปกลับมาอยู่ภายใน อันเป็นที่รวมแห่งภพชาติ
กิเลสตัณหา มีอวิชชาเป็นตัวการ เริ่มแต่ ๒๐ น. คือ ๒ พุ่มที่ออกจาก
ทางจงกรมแล้วเป็นต้นไป

ตอนนี้เป็นเวลาตอนสำคัญมาก ในการรบของท่าน ระหว่าง มหาสติ มหาปัญญา อันเป็นอาวุธคมกล้าทันสมัยกับ อวิชชา ซึ่งเป็นข้าศึกที่เคยทรงความฉลาดในเชิงหลบหลีกอาวุธอย่างว่องไว แล้วกลับยิงโต้ตอบให้อีกฝ่ายหนึ่งกลับพ่ายแพ้ยับเยินไม่เป็นท่า และครองตำแหน่งกษัตริย์ วัฏจักรบนหัวใจสัตว์โลกต่อไปตลอดอนันตกาล ไม่มีใครกล้าต่อสู้กับฝีมือได้

แต่...ขณะที่ต่อยุทธสงครามกันกับท่านพระอาจารย์มั่น ในคืนวันนั้น

“เวลาราวตี ๓ ผลปรากฏว่า ฝ่ายกษัตริย์วัฏจักรถูกล้างทำลาย บัลลังก์ลงอย่างพินาศขาดสูญ ปรากฏจากการต่อสู้และหลบหลีกใดๆ ทั้งสิ้น กลายเป็นผู้สิ้นฤทธิ์สิ้นอำนาจ ลื่นความฉลาดทั้งหมดที่จะครองอำนาจอยู่ต่อไป”

ท่านหลวงตาฯ เล่าต่อไปว่า : -

“ขณะที่กษัตริย์อวิชชาดับชาติขาดภพลงไปแล้ว เพราะอาวุธสายฟ้า อันสว่างแหลมคมของท่านล้าง

ท่าน (หลวงปู่มั่น) ว่า ขณะนั้นเหมือนโลกธาตุหวั่นไหว เสียงเทวบุตรเทวดิตาทั่วโลกธาตุประกาศก้องสาธุการ เสียงสะท้อนสะท้อนไปทั่วพิภพ ว่าศิษย์พระตถาคตปรากฏขึ้นในโลกอีกองค์หนึ่งแล้ว พวกเราทั้งหลายมีความยินดีและเป็นสุขใจกับท่านมาก

แต่...ชาวมนุษย์คงไม่มีโอกาสทราบ อาจมีแต่เพลิดเพลินหาความสุขทางโลกเกินขอบเขต ไม่มีใครสนใจทราบว่าธรรมประเสริฐในดวงใจเกิดขึ้นในแดนมนุษย์เมื่อสักครู่นี้”

๕๐.

ท้อใจเมื่อปรารถนาถึง การสอนธรรม

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ถ่ายทอดคำบอกเล่าของหลวงปู่มั่น
ในคืนที่บรรลุนิพพาน ต่อไป ดังนี้ :-

พอขณะอัศจรรย์กระเทือนโลกผ่านไป เหลือแต่ **วิสุทธิธรรม**
ภายในใจอันเป็นธรรมชาติแท้ ซึ่งแผ่สร้ากันไปทั่วสรรพางค์ร่างกายและ
จิตใจ แผ่กระจายไปทั่วโลกธาตุในเวลานั้น ทำให้ท่านเกิดความแปลก
ประหลาดและอัศจรรย์ตัวเองมากมาย จนไม่สามารถจะบอกกับใครได้

ที่เคยมีเมตตาต่อโลก และสนใจอบรมสั่งสอนหมู่คณะและ
ประชาชนมาตั้งเดิม เลยกลับกลายเป็นสูญไปหมด

เพราะ... ความเห็นธรรมภายในใจว่าเป็นธรรมละเอียดและ
อัศจรรย์จนสุดวิสัยของมนุษย์จะรู้เห็นตามได้

และเกิดความท้อใจ จนกลายเป็นผู้มีความขวนขวายน้อย ไม่คิด
จะสั่งสอนใครต่อไป ในขณะที่นั้น **คิดจะเสวยธรรมอัศจรรย์ในท่ามกลาง
โลกสมมติแต่ผู้เดียว**

ใจหนักไปทางรำพึงรำพันถึงพระคุณของพระพุทธรเจ้า ผู้เป็นบรม
ครูทรงรู้จริงเห็นจริง และสั่งสอนเวไนย เพื่อวิมุตติหลุดพ้นจริง ๆ
ไม่มีคำโกหกหลอกลวงแฝงอยู่ในพระโอวาทแม้บทเดียวบาทเดียวเลย

แล้วกราบไหว้บูชาพระคุณของพระพุทธองค์ ไม่มีเวลาอ้อมพอ
ตลอดคืน

จากนั้น (หลวงปู่) ก็คิดเมตตาสั่งสอนหมู่ชนเป็นกำลัง ที่เห็นว่า
สุดวิสัยจะสั่งสอนได้ โดยถือเอาความบริสุทธิ์และอัศจรรย์ภายในใจมาเป็น
อุปสรรค ว่าธรรมนี้มีใช้ธรรมของคนมีกิเลสจะครองได้ ถ้าสั่งสอนใครก็
เกรงจะถูกหาว่าเป็นบ้า ว่าไปหาเรื่องอะไรมาสั่งสอนกัน คนใดๆ มีสติตั้ง
อยู่บ้างเขาจะไม่นำเรื่องทำนองนี้มาสอนกันดั่งนี้กันทั่วโลก จะไม่มีใครอาจ
รู้เห็นตามได้พอเป็นพยานให้เกิดกำลังใจในการสั่งสอน

นอกจากอยู่ไปคนเดียวอย่างนี้พอถึงวันตายเท่านั้น ก็พอแล้วกับ
ความหวังที่อุตส่าห์เสาะแสวงมาเป็นเวลานาน

อย่าหาเรื่องร้ายใส่ตัวเองเลย จะกลายเป็นว่าทำคุณกลับได้โทษ
โปรดสัตว์กลับได้บาปไปเปล่าๆ

นี่เป็นความคิดที่เกิดขึ้นกับท่าน ขณะที่ค้นพบธรรมอัศจรรย์
ใหม่ๆ ยังมีได้คิดอะไรให้กว้างขวางออกไป พอมีทางเชื่อมโยงถึงการ
อบรมสั่งสอนตามแนวศาสนธรรมที่พระศาสดาพาดำเนินมา

ปฏิบัติสมาธิภาวนารอบพระมหาธาตุมณฑล วัดป่าอาจารย์มั่น

๑๐ - ๑๑ - ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๕๑.

การตัดสินใจสอนธรรม

หลวงปู่มั่น ได้ทบทวนพิจารณาในการสั่งสอนธรรมตามที่ท่านเอง
ได้บรรลุ ต่อไปว่า :-

ในวาระต่อมา ค่อยมีโอกาสทบทวนธรรมที่รู้เห็นและปฏิบัติทา
เครื่องดำเนิน ตลอดตัวท่านเองที่รู้เห็นธรรมอยู่ขณะนั้นว่า “ก็เป็นมนุษย์
เดินดินกินผักกินหญ้าเหมือนโลกทั่วๆ ไป ไม่มีอะไรพิเศษแตกต่างกัน
พอจะเป็นบุคคลพิเศษสามารถอาจรู้เฉพาะผู้เดียว ส่วนผู้อื่นไม่สามารถ
ทั้งที่มีอำนาจวาสนาสามารถรู้ได้อาจมีอยู่จำนวนมาก

จึงเป็นความคิดเห็นที่เหยียบย่ำทำลายอำนาจวาสนาของเพื่อน
มนุษย์ด้วยกัน เพราะความไม่รอบคอบกว้างขวางซึ่งไม่เป็นธรรมเลย

เพราะปฏิบัติเครื่องดำเนินเพื่อมรรคผลนิพพาน พระศาสดามีได้
ประทานไว้เฉพาะบุคคลเดียว แต่ประทานไว้เพื่อโลกทั้งมวล

ทั้งก่อนและหลังการเสด็จปรินิพพาน ผู้ตรัสรู้มรรคผลนิพพาน
ตามพระองค์ด้วยปฏิบัติที่ประทานไว้ มีจำนวนมหาศาลเหลือที่จะนับ
ประมาณ

มิได้มีเฉพาะเราคนเดียว ที่กำลังมองข้ามโลกว่าไร้สมรรถภาพ
อยู่เวลานี้

การแสดงธรรมก็เพื่ออนุเคราะห์โลกเหมือนหมอวางยาแก่คนไข้ เพื่อหายโรคและทุกขเวทนาหวังความอยู่สบายเป็นผล ถ้าเขาไม่สนใจอยากฟังก็จะไปกระวนกระวายแสดงธรรมหาประโยชน์อะไร

ถ้าเรามีธรรมอยู่ในใจจริง อยู่คนเดียวก็สบายพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องไปแสวงหาเพื่อนหรือใครๆ มาคุยด้วยเพื่อแก้รำคาญหรือบรรเทาทุกข์ เพราะความอยากเทศน์อยากคุย ซึ่งเป็น การเสริมทุกข์แก้ตัวเปล่าๆ

ผู้ทรงธรรมในลักษณะเช่นนั้นก็เป็นเพียงชื่อเท่านั้น ไม่เป็นความจริงใจในธรรมอย่างแท้จริงที่ว่ารู้ธรรมเห็นธรรมดังพระพุทธเจ้าและพระสาวกทรงรู้เห็น

หลวงปู่มั่น เล่าถึงองค์ท่านเองว่า :-

“สำหรับผมเองอยู่คนเดียวเป็นความสนิทใจว่าได้รับตัวทั้งทางกายและทางใจได้ดีพอ **เพราะผู้มีธรรมก็คือผู้ไม่กระเพื่อมคะนองทางใจนั่นเอง**

ธรรมคือความสงบ ใจที่มีธรรมบรรจุอยู่ ก็คือใจดวงสงบระงับจากเรื่องทั้งปวงนั่นแล

ด้วยความรู้สึกประจําใจอย่างนี้แลจึงชอบอยู่แต่ป่าแต่เขาประจำนิสัย เพราะเป็นที่ให้ความสุขทางวิหารธรรมได้ดีกว่าที่ทั้งหลาย”

หลวงปู่มั่น ท่านพูดถึงการสงเคราะห์ผู้อื่น ว่า :-

“การสงเคราะห์โลกเป็นกรณีพิเศษที่มีเป็นบางกาล **ไม่ถือเป็นความจำเป็นเสมอไป**

ดังสุขวิหารธรรมที่จะควรทำให้มีอยู่เสมอในเวลาชั้นรั้งครองตัวอยู่ ไม่เช่นนั้นย่อมน่าจะสะดกในการครองตัว

ธรรมเมื่อมีอยู่กับเรา เรารู้อยู่ เห็นอยู่ ทรงอยู่ จะกระวนกระวายไปไหน ซึ่งล้วนเป็นการแสหาทุกข์ทั้งนั้น ธรรมอยู่ที่ไหนความสงบสุขก็อยู่ที่นั่น

ตามหลักธรรมชาติแล้ว ธรรมอยู่ที่ใจของผู้ปฏิบัติธรรม ความสงบสุขจึงมักเกิดขึ้นที่นั่น ที่อื่นไม่มีทางเกิดความสงบสุขได้”

หลวงปู่มั่น เล่าถึงการแสดงธรรมของท่าน ดังนี้ :-

“การแสดงธรรมผมระวังเอาหนักเอาหนา ไม่แสดงแบบสุ่มสี่สุ่มห้า เพราะธรรมมิใช่ธรรมสุ่มสี่สุ่มห้า การปฏิบัติธรรมก็ได้ปฏิบัติแบบสุ่มสี่สุ่มห้า แต่ปฏิบัติอย่างมีกฎเกณฑ์ มีข้อบังคับ มีระเบียบแบบแผนตำรับตำราพาดำเนิน

เวลารู้ก็มิได้รู้สุ่มสี่สุ่มห้า แต่รู้ตามหลักความจริง ตามความสามารถมากน้อยเพียงไร

พระนักปฏิบัติจึงควรระวังและสำนึกตัวเสมอว่า เรามีใช้พระสุ่มสี่สุ่มห้า แต่เป็นพระที่มีระเบียบธรรมวินัยคือองค์แทนของศาสดาเป็นเครื่องมือปฏิบัติดำเนิน

ความสงบเสถียรเยี่ยมตัว ระวังกายวาจาใจไม่ให้เคลื่อนไปในทางผิด นั่นแลคือพระที่ทรงมรรคทรงผล ทรงธรรม ทรงวินัย จะสามารถทรงตนได้ดีทั้งปัจจุบันและอนาคตไม่เสื่อมเสีย”

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ เล่าว่า **หลวงปู่มั่น** ท่านพูดถึงการแสดงธรรม แล้วก็ย้อนมาหาธรรมภายในอีกว่า ขณะที่ธรรมแสดงขึ้นกับใจอย่างเต็มที่ โดยมีได้คิดอ่านไตร่ตรองไว้ก่อนเลยนั้น เป็นขณะที่ผิดคาดผิดหมายและสุดวิสัยที่จะคาดคะเน หรือดันเดาให้ถูกต้องกับความจริงของธรรมจริงๆ

ได้รู้สึกเหมือนเราตายแล้วเกิดชาติใหม่ขึ้นมาในขณะนั้น ซึ่งเป็น การตายและการเกิดที่อัศจรรย์ไม่มีอะไรจะเทียบได้

ความรู้ซึ่งเปลี่ยนตัวขึ้นมาที่ว่าเกิดใหม่นี้เป็นความรู้ที่ไม่เคยพบ เคยเห็น ใดๆ ที่มีอยู่กับตัวมาดั้งเดิม แต่เพิ่งมาปรากฏอย่างตื่นเต้นและ อัศจรรย์เหลือประมาณเอาชนะมันนั่นเอง **จึงทำให้เกิดความคิดเห็นไป ต่างๆ ซึ่งออกจะนอกกลุ่มนอกทางไปบ้าง ตอนคิดว่าไม่มีทางจะสั่งสอนคน อื่นให้รู้ตามได้ เพราะธรรมที่สูงสุดวิสัยที่ใครๆ จะรู้ได้ ดังนี้**

๕๓.

วาระสุดท้ายที่จิต ถึงความหลุดพ้น

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ เล่าถึงวาระสุดท้ายที่จิต หลวงปู่มั่น ถึงวิมุตติหลุดพ้น ตามที่ได้ฟังมาจากหลวงปู่มั่นโดยตรง ดังนี้

ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านมีนิสัยผาดโผนมาตั้งแต่เริ่มปฏิบัติออกใหม่ๆ ดังที่เรียนแล้ว (ในหนังสือประวัติหลวงปู่มั่น)

แม้ขณะจิตจะเข้าถึงจุดอันเป็นวาระสุดท้าย ก็ยังแสดงลวดลายให้องค์ท่านเองระลึกรู้ไม่ลืม ถึงกับได้นำมาเล่าให้บรรดาลูกศิษย์ฟังพอเป็นขวัญใจ

คือ... พอจิตพลิกคว่ำว่า วัฏจักรออกจากใจโดยสิ้นเชิงแล้ว ยังแสดงขณะเป็นลักษณะฉวัดเฉวียนรอบตัว **วิมุตติ** ถึงสามรอบ

รอบที่หนึ่ง ลื่นสุดลง แสดงบทบาทลีลันว่า “โลโป” บอกความหมายขึ้นมาพร้อมกันว่า ขณะใหญ่ของจิตที่ทำหน้าที่ลื่นสุดลงนั้น คือการลบสมมติทั้งลื่นออกจากใจ

รอบที่สอง ลื่นสุดลง แสดงคำบาลีขึ้นมาว่า “วิมุตติ” บอกความหมายว่า ขณะใหญ่ของจิตที่ทำหน้าที่ลื่นสุดลงนั้น คือ ความหลุดพ้นอย่างตายตัว

รอบที่สาม ลึกลับสุดลง แสดงคำบาลีขึ้นมาว่า **“อนาลโย”** บอกความหมายขึ้นมาว่า ขณะใหญ่ของจิตที่ทำหน้าที่ลึกลับสุดลงนั้น คือ **การตัดอาลัยอาวรณ์โดยสิ้นเชิง** เป็นเอกจิต เอกกรรม จิตแท้ ธรรมแท้ มีอันเดียว ไม่มีสองเหมือนสมมติทั้งหลาย

นี่คือ**วิมุตติธรรม**ล้วนๆ ไม่มีสมมติเข้าแอบแฝง จึงมีได้เพียงอันเดียว รู้ได้เพียงครั้งเดียว ไม่มีสองมีสามมาลึบต่อสนับสนุนกัน

พระพุทธเจ้า และพระสาวก ล้วนแต่รู้เพียงครั้งเดียวก็เป็นเอกจิต เอกกรรมอันสมบูรณ์ ไม่แสวงเพื่ออะไรอีก

สมมติภายใน คือ **ขันธ** ก็เป็นขันธล้วนๆ ไม่เป็นพิษเป็นภัยและทรงตัวอยู่ตามปกติเดิม ไม่มีการเพิ่มขึ้นและลดลงตามความตรัสรู้

คือขันธที่เคยนึกคิด เป็นต้น ก็ทำหน้าที่ของตนไปตามคำสั่งของจิตผู้บัญชาการ

จิตที่เป็นวิมุตติก็หลุดพ้นจากความคละเคล้าพัวพันในขันธ ต่างอันต่างอยู่ ต่างอันต่างจริง ต่างไม่หาเรื่องหลอกหลวงต้มตุ๋นกันดังที่เคยเป็นมา

ต่างฝ่ายต่างสงบอยู่ตามธรรมชาติของตน ต่างฝ่ายต่างทำธุระหน้าที่ประจำตน จนกว่าจะถึงกาลแยกย้ายจากส่วนผสม

เมื่อกาลนั้นมาถึง จิตที่บริสุทธิ์ก็แสดง**ยथाไป จ นิพพุโต** เหมือนประทีปดวงไฟที่หมดเชื้อแล้วดับไปฉะนั้น ไปตามความจริง

เรื่องของสมมติที่เกี่ยวข้องกันก็มีเพียงเท่านี้ นอกนั้นไม่มีสมมติจะติดต่อกันให้เกิดเรื่องราวต่อไป

นี่คือธรรมแสดงในจิตของท่าน ขณะแสดงลวดลายเป็นขณะสามรอบจบลง อันเป็นวาระสุดท้ายแห่งสมมติกับวิมุตติทำหน้าที่ต่อกัน และแยกทางกันเดินตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

๕๓.

ผู้ใดถึงธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต

คำบอกเล่าของหลวงปู่มั่น ที่เล่าให้สานุศิษย์ฟังต่อไป ว่า :-

ตลอดคืนวันนั้น ท่านว่าท่านปลงความสลัดสังเวชในความโง่เขลา
เต่าตุน ตัวทองเที่ยวในภพน้อยใหญ่ไม่มีประมาณ จนน้ำตาไหลตลอดคืน
ในขณะที่เดินทางมาพบบึงใหญ่มีน้ำใสสะอาดรสชาดมหัศจรรย์ที่
ไม่เคยพบมาก่อน ชื่อว่า “หนองอ้อ” และ “อ้อนี้เองหรือ” ที่พระพุทธเจ้า
และสาวกท่านค้นพบว่า หนองอ้อ ! และประกาศธรรมสอนโลกมาได้
ตั้ง ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้ว เพิ่งมาพบวันนี้

และกราบพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์
อย่างถึงใจ โดยกราบแล้วกราบเล่าอยู่ท่านองนั้นไม่อิ่มพอ

ถ้ามีคนไปพบเห็นเข้า ซึ่งกำลังปลงธรรมสังเวชด้วยทั้งน้ำตา
และก้มกราบแล้วกราบเล่าอยู่เช่นนั้น คงจะมีความรู้สึกผิดปกติขึ้นมา
ทันทีว่า “สมณะรูปนี้เห็นท่าจะมีทุกข์มาก ถึงกับน้ำตาไหลร่วงออกมา
และคงกราบกรานสารกล่าว เพื่อวิงวอนเทวดาอารักษ์ที่สิงสถิตอยู่ในทิศ
ทั้งหลาย ให้ช่วยระบายคลายทุกข์ให้อย่างแน่นนอน”

หรือมิฉะนั้น คงจวนเข้าชั้น...แล้วเป็นแน่ดังนี้แน่แน่นอน เพราะ
เป็นกิริยาที่ผิดปกติเอามากในเวลานั้น

ความจริงก็คือท่านถึงพุทธะ ธรรมะ สังฆะ ประจักษ์ใจในคำว่า “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต” และได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ทางมรยาทของบุคคลผู้มีกตัญญูทเวทิตาธรรม ในใจจะพึงทำ ผืนทนอยู่มิได้

หลวงปู่มั่น เล่าว่า ในคืนวันนั้นชาวเทพทั้งหลายทั้งเบื้องบนชั้นต่างๆ ทั้งเบื้องล่าง ทุกทิศทุกทาง หลังจากพร้อมกันให้สาธุการประสานเสียง ลำเนียงไพเราะเสนาะโสต จนสะท้อนโลกธาตุเพื่อประกาศอนุโมทนากับท่าน

แล้วยังพร้อมกันมาเยี่ยมฟังธรรมท่านอีกวาระหนึ่ง แต่ท่านไม่มีเวลารับแขก เพราะภารกิจเกี่ยวกับธรรมขั้นสูงสุดยังไม่ยุติลงเป็นปกติ

ท่านเป็นเพียงให้อาณัติสัญญาบอกชาวเทพทั้งหลายให้ทราบที่ท่านไม่ว่าง โอกาสหน้าค่อยมาใหม่

ชาวเทพทุกภูมิพากันกลับไปด้วยความโสมนัสยินดีโดยทั่วกัน ที่ได้มาพบเห็นวิสุทธิเทพในคืนแรกที่ท่านเห็นธรรม

สาธุ สาธุ สาธุ ! ธรรมอันใดที่หลวงปู่ได้รู้ได้เห็น ขอให้ลูกหลานได้มีโอกาสได้เห็นธรรมนั้นอย่างประจักษ์ใจ **ในชาตินี้ด้วยเถิด**

รสแห่งธรรม ขำนะซึ่งรสทั้งปวง

พอสว่าง เมื่อ**หลวงปู่มั่น** ออกจากที่ภาวนาแล้วท่านยังหวนระลึกถึงธรรมที่แสดงความมหัศจรรย์ในตอนกลางคืนอยู่มิได้ลืม ทั้งขณะที่แสดงความหลุดพ้น ทั้งขณะที่แสดงสามารถรอบตอสนสุดท้ายที่แสดงความหมายต่างๆ ให้ท่านเห็นอย่างละเอียดลออ

ทั้งหวนระลึกคุณของต้นไม้ที่ท่านอาศัยนั่งภาวนาและสถานที่อยู่อาศัย ตลอดชาวบ้านที่ให้ท่านอาหารปัจจัยความเป็นอยู่ทุกอย่างตลอดมา

จนถึงเวลาบิณฑบาต ซึ่งที่แรกท่านนี้จะไม่ไปบิณฑบาตมาฉัน โดยคิดว่าเท่าที่สวยวิมุตติสุขตอนกลางคืน มาถึงบัดนี้ก็พบกับความต้องการอยู่แล้ว

แต่อดคิดเมตตาสงสารชาวบ้านป่าบ้านเขาที่เคยมีบุญคุณต่อท่านมิได้ เลยจำต้องไป ทั้งที่ไม่ประสงค์จะไป

ขณะออกไปบิณฑบาต ในหมู่บ้านชาวเขา สายตาปรากฏว่าตั้งหน้าตั้งตาจับจ้องมองดูชาวบ้านทั้งที่มาใส่บาตร ทั้งที่อยู่ตามบ้านเรือนตลอดเด็กเล็กๆ ที่เล่นคลุกฝุ่นอยู่ตามหน้าบ้านหลังเรือน ด้วยความสนใจและเมตตาสงสารเป็นพิเศษ ทั้งที่แต่ก่อนไม่ค่อยมองดูใคร

แม่ประชาชนทั้ง (หมู่) บ้าน ก็รู้สึกหน้าตาขี้มแย้มแจ่มใสเป็นพิเศษ
มองเห็นท่านแล้วต่างขี้มย่องผงใส่ไปตามๆ กัน

กลับมาถึงที่พักแล้ว ใจก็อึดธรรมดา ขาดขันท์ก็อึดพอในอาหาร
ทั้งที่ยังมิได้ลงมือฉัน

จิตใจและธาตุขันท์ไม่รู้สึกริวโหยอะไรเลย

แต่ก็ฝืนฉันไปตามจารีตของขันท์ที่มีความสืบทอดกันด้วยอาหาร
ปัจจัย เป็นเครื่องประสาน

ขณะฉันอาหารก็ไม่มีรสชาด มีแต่รสแห่งธรรมท่วมทับไปหมด
ทั่วร่างกายจิตใจ

เข้าในเบทรธรรมว่า “รสแห่งธรรม ชำระซึ่งรสทั้งปวง”

ชาวเทพมาเยี่ยมฟังธรรม

ในคืนต่อมา ชาวเทพทั้งหลายที่มีความหิวกระหายในธรรม ได้พากันมาเยี่ยมท่านเป็นพวกๆ ทั้งเบื้องบนเบื้องล่าง เทพทุกทิศทุกทาง ต่างพวกก็มาเล่าความอัศจรรย์แห่งรัศมีและอาณาภาพแห่งธรรมของคืนวันนั้นให้ท่านฟังว่า **เหมือนสวรรค์วิมานพิภพ ครุฑนาคเทวดา อินทร์พรหมมยักษ์ ทุกชั้นทุกภูมิในแดนโลกธาตุ สะเทือนสะท้านหวั่นไหวไปตามๆ กัน**

พร้อมกับความอัศจรรย์ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน ส่องแสงสว่างไปทั่วพิภพเบื้องบนเบื้องล่างไม่มีประมาณ

ผู้มีญาณหยั่งทราบต้องสามารถมองเห็นกันได้ทั่วแดนโลกธาตุ ไม่มีอะไรปิดบัง

“เพราะความสว่างไสวแห่งธรรมที่พุ่งออกจากกาย จากใจ ของพระคุณเจ้า ยิ่งกว่าความสว่างของดวงอาทิตย์ร้อยดวงพันดวงเป็นไหนๆ”

เหล่าเทวดา บอกกับท่านว่า เหตุที่ปรากฏเมื่อคืนนั้นถ้าใครไม่เห็น และเกิดความอัศจรรย์ก็นับว่าเหลือทน ที่เกิดเป็นคนเป็นสัตว์นอคนค้ำโลกอยู่เปล่าๆ

นอกจากสัตว์ตัวมีตมิดปิดทวารเอาเสียจริงๆ จนไม่มีช่องว่างเอาเลย ถึงจะไม่รู้ไม่เห็นความอัศจรรย์ของคืนวันนั้น

ใครอยู่ที่ไหนต่างก็ตะลึงพรึงเพริดเกิดพิศวงงันและอัศจรรย์ไปตามๆ กัน

พวกเทวดาในภพภูมิต่างๆ จึงได้พากันเปล่งเสียงสาธุการเพื่ออนุโมทนาโพธิสมภารที่เกิดจากบุญบันดาล **“เพราะบารมีของพระคุณเจ้า”** เป็นเสียงเดียวกัน

“ถ้าไม่อัศจรรย์ถึงขนาดนั้น ใครจะรู้ว่าทั่วถึงกันเลย นับว่าพระคุณเจ้าบุญหนักศักดิ์ใหญ่มีวาสนาบารมีแก่กล้า สามารถทำให้มวลสัตว์มากมายหลายภพหลายภูมิ ได้อาศัยพึ่งร่มเงาแห่งความร่มเย็นจากบารมีท่านได้เป็นสุขทั่วหน้ากัน

นานๆ ทีถึงจะมีสักครั้ง ผู้ไม่มีวาสนา ไม่ว่าจะมนุษย์มณา เทวดา อินทร์ พรหม ใต้น้ำ บนบก ในเวหาอากาศ ทั่วไตรโลกชาติเกิดมาตายเปล่า ไม่ได้พบได้เห็นอย่างง่ายดาย

ทั้งนี้ นับว่าพวกข้าพเจ้าทั้งหลายมีบุญชักนำมา วาสนาตามสั่งถึงได้พบเห็น ได้กราบไหว้บูชาท่านอย่างสมใจ และได้ฟังโอวาทคำสั่งสอนที่ท่านเมตตาชี้แจง พอเป็นแสงสว่างแก่จิตใจและทางดำเนิน เพื่อภาพเพื่อภูมิอันสูงส่งขึ้นไปด้วยความสดชื่นตื่นตัว”

พอพวกเทวดาที่มาจากชั้นและที่ต่างๆ กลับไปตามวาระของตนซึ่งมาในเวลาต่างๆ กันแล้ว ท่านก็เริ่มรำพึงธรรมที่รู้เห็นมาด้วยความทุกข์ยากลำบาก

ปรากฏได้ความสำหรับท่านผู้ค่อนข้างปฏิบัติยากผิดธรรมดาว่า **“ธรรมรอดตาย”** ถ้าไม่รอดตายก็คงไม่ได้พบเห็นแน่นอน เมื่อพยายามแหวกว่ายจนถึงฝั่งแห่งความปลอดภัยไร้ทุกข์แล้ว

คู่บารมีมาปรากฏในสมาธิ

เรื่องต่อไปนี้ ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ท่านออกตัวว่าเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยงามนักถ้านำมาเปิดเผย เพราะเป็นเรื่องส่วนตัวขององค์หลวงปู่ มัน โดยท่านกล่าวออกตัวว่า :-

“ตอนนี้ต้องขอภัยจากท่านผู้อ่านหลายๆ ด้วยที่จำต้องนำเรื่องนี้มาลง โดยเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องกัน **ถ้าไม่นำมาลงก็รู้สึกจะขาดเรื่องน่าคิดไป** ซึ่งเรื่องทำนองนี้อาจเป็นเงาเต็มตัวอยู่กับทุกท่านก็ได้ นอกจากไม่รู้เรื่องของตัวเองเท่านั้น หากเป็นการไม่งามก็กรุณา**ตำหนิผู้นำมาลง** ซึ่งไม่มีความรอบคอบพอ (ตรงนี้ขอให้หมายถึงผม นายปลุ่มนิคมานนท์ นะครับ)

เพราะเรื่องนี้ ท่านผู้อ่านก็คงทราบดีว่า**ต้องเป็นเรื่องภายในที่ระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์พูดต่อกันโดยเฉพาะเท่านั้น** แต่ผู้นำมาลงก็พยายามปราบความอยากเขียนอยากนำลงอย่างเต็มกำลังเหมือนกัน จึงขอความเห็นใจว่าเราพยายามปราบเท่าไร **ความอยาก** ตัวนี้ก็รู้สึกยิ่งอยากมากขึ้น เลยจำต้องปล่อยให้ลองดู พอได้เขียนเรื่องนี้แล้วความอยากค่อยหายไป

ดังนั้น จึงสารภาพตัวว่าเหลวจริงๆ แล้วหวังว่าคงได้รับอภัยจากท่านโดยทั่วกัน และอาจเป็นข้อคิดสำหรับชาวเราที่อยู่ในกฎแห่งความหมุนเวียนด้วยกัน”

ท่านหลวงตาฯ เล่าว่า :-

จากนั้น พอ**หลวงปู่มั่น** เริ่มทำภาวนาที่ไร ทำให้ท่านทวนระลึกถึง**สิ่งที่ไม่ควร**แทบทุกครั้งไป ทั้งที่แต่ก่อนท่านไม่เคยสนใจเลย สิ่งนั้นเกี่ยวกับ**คู่บารมี**ท่านมาดั้งเดิม

หลวงปู่มั่น ท่านเล่าว่า ก่อนที่ยังไม่ถึงธรรมขั้นนี้ คู่บารมีที่เคยปรารถนาพุทธภูมิมาด้วยกันแต่สมัยก่อนโน้นก็เคยมาเยี่ยมท่านทางสมาธิภาวนาเสมอ ท่านแสดงธรรมให้ฟังเล็กน้อยแล้วสั่งให้กลับไป นานๆ มาครั้งหนึ่งแต่มาในรูปแห่งวิญญาน มองร่างไม่ปรากฏเหมือนภาพอื่นๆ

เวลาท่านถามก็ตอบว่า เป็นห่วงท่านมากยังมีได้ตั้งใจไปเกิดในภพภูมิที่เป็นหลักเป็นฐานใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งกลัวท่านจะหลงลืมความสัจพันธ์และความปรารถนาที่เคย**ปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า** องค์หนึ่งในอนาคต จึงต้องมาคอยฟังเรื่องราวอยู่เสมอด้วยความเป็นห่วงและเสียดาย

ท่านก็บอกว่าได้**ขงดความปรารถนา**นั้นไปแล้ว (ท่านผู้อ่านคงจำได้ว่า ท่านขงดความปรารถนาที่ตั้งแต่ครั้งบำเพ็ญอยู่ที่ถ้ำไผ่ขวาง น้ำตกสาริกา จังหวัดนครนายก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖-ปฐุม) และได้ตั้งใจปฏิบัติตนให้**พ้นจากทุกข์ในชาตินี้ไม่ขอเกิดอีก** (หมายถึง ปรารถนา**สาวกภูมิ** ขอสำเร็จเป็นพระอรหันต์-ปฐุม) ซึ่งเท่ากับไม่ขอเอาทุกข์ภัยที่เคยพบเคยเห็นกับชาติก่อนๆ นั้นมาแบกหามต่อไปอีก

(วิญญานบอกว่า) แม้มีได้ตอบให้ท่านทราบว่ายากห่วงหรือยังห่วงอยู่ในเรื่องนั้น แต่ก็ยังเป็นห่วงคิดถึงท่านตลอดตามมาได้หลงลืมจิตใจจางแต่นานๆ มาเยี่ยมท่านหนหนึ่ง ดังนี้

พอมาถึงระยะนี้ องค์**หลวงปู่มั่น**เองนี่ก็เป็นห่วงและสงสารที่เคยรับความทุกข์ยากลำบากในภพชาติก่อนๆ มาด้วยกัน ตามที่ท่านพิจารณา

รู้เห็น จึงนึกวิตกอยากพบ เพื่อจะได้ปรับปรุงความเข้าใจและเล่าอะไร
ที่จำเป็นให้ฟัง จะได้หายสงสัย หมดกังวลความผูกพันในความหลัง

เพียง (หลวงปู่) นึกวิตกเท่านั้น **พอดตกกลางคืนยามดึกสงัด**

คู่บารมีท่านก็มาจริงๆ และมาในรูปแห่งวิญญูณตามเดิม

ท่านเริ่มถามถึงภพชาติที่กำลังเป็นอยู่ว่า “ทำไมมีแต่ดวงวิญญูณ
ไม่มีร่างเหมือนภูมิมันเป็นทิพย์ทั่วๆ ไป เวลานี้เกิดเป็นอะไรจึงมาใน
ลักษณะวิญญูณเช่นนี้ ?”

ดวงวิญญูณตอบท่านว่า นี่เป็นภพย่อยอันละเอียดอีกภพหนึ่งใน
ในบรรดาภพทั้งหลาย ที่มารออยู่ในภพนี้เพราะความเป็นห่วงดั่งที่เคย
เรียนแล้วนั่นเอง

ที่มานี้ก็ทราบที่ท่านอยากให้มาถึงได้มา ไม่กล้ามาบ่อยนักเพราะ
เป็นความกระดากอายอยู่ภายใน ทั้งๆ ที่อยากมาบ่อยที่สุด แม้มมาแล้ว
จะไม่มีความเสียหายอะไรทั้งสองฝ่ายเพราะมิใช่วิสัยจะทำให้เกิดความ
เสียหายได้ก็ตาม แต่ความรู้สึกอันดั่งเดิมที่เคยมีต่อกัน หากทำให้เกิด
ความตะขิดตะขวงใจ ไม่กล้ามาเอง - ไปเอง

ทั้งท่านก็เคยบอกว่าไม่ให้มาบ่อยนัก แม้มิเสียหายก็อาจเป็น
อารมณ์ เครื่องทำให้เน้นซ้ำแก่การปฏิบัติได้ เพราะใจเป็นสิ่งละเอียด
อาจรับเอาอารมณ์อันละเอียดมาเป็นอุปสรรคแก่การดำเนินของตนได้
ก็ชื่อว่าอาจเป็นได้ดั่งที่บอก จึงมิได้มาบ่อยนัก

คืนวันท่านตัดขาดจากภพจากชาติ จากญาติมิตรสหายจากสาย
บารมีผู้หวังพึ่งเป็นพึ่งตายอย่างไม่อาลัยเสียตายเลยนั้นก็ทราบ **เพราะ**
กระเทือนไปทั่วโลกรธาตุ ต้องทราบกันทุกแห่งหน

แต่แทนที่จะเกิดความชื่นบานหรรษาอนุโมทนาด้วยดั่งที่เคยมี
เคยเป็นมาแต่ก่อนนั้นเลย **กลับเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ** ด้วยความวิปริต

คิดไปต่างๆ ว่า **ท่านไปแบบไม่เหลียวแล** แม้คูบารมีที่เคยทุกข์เคย
ตะเกียกตะกายถวายความจงรักภักดีในภพน้อยภพใหญ่มาด้วยกัน ก็ไม่
เหลียวมอง

ชาติवासนาของตัวนี้แสนอาภัพ ก็อยู่ไปตามกรรม มีแต่ลูบคลำ
ทุกข์ไม่มีวันปล่อยวางอย่างนี้แล

ผู้พ้นไปก็ไกลทุกข์ แต่ผู้ที่กำลังตกอยู่ในกองทุกข์ก็อดทนไป
คิดไปมากเท่าไรก็เหมือนคนไม่มีปัญญาแต่อยากขึ้นไปชมเดือนดาวบนฟ้า
สุดท้ายก็กลับมา นั่งนอนกอดกับทุกข์ไปตามแบบของคนมีกรรมหนา
ทาทางออกไม่ได้

ผู้อาภัพชาติवासนาที่กำลังดิ้นรนทนทุกข์บ่นหาความสุขอยู่เวลานี้
ก็คือผู้กำลังเสียใจ ร้องไห้อยากขึ้นไปชมเดือนดาวบนฟ้า ซึ่งแสนน่าทุเรศ
เอาหนักหนา น่าเวทนาเหลือประมาณ ผู้หนึ่งจะเป็นผู้อื่นใดที่ไหนกัน!

หลวงปู่ ตอบว่า เท่าที่นึกวิตกอยากให้มา ก็มีได้มุ่งเจตนาให้เกิด
ความเสียใจดังที่เป็นอยู่เวลานี้ ซึ่งเป็นทางที่ผิด

สัตว์โลกที่มีอยู่ทั่วโลกธาตุ ซึ่งมีความหวังดีต่อกันเรามีได้นำเรื่อง
ทำนองนี้มาคิดกัน

คำว่า เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ในพรหมวิหาร ก็เคย
บำเพ็ญมามีใช้หรือ ?

ดวงวิญญาน ตอบว่า เคยบำเพ็ญมาช้านานจึงอดคิดถึงความ
ผูกพันที่เคยบำเพ็ญธรรมทั้งสี่นี้มาด้วยกันไม่ได้ **เมื่อผู้หนึ่งเอาตัวรอด
ไปเสียเพียงคนเดียวเช่นนี้ ธรรมดาสัตว์ที่มีกิเลส เช่นวิญญานนี้ จึงอด
กลั้นความเสียใจไม่ได้ แล้วก็ได้รับความทุกข์เพราะความสลัดปัดทิ้ง
ไม่เหลียวแลนั้น** จนเวลานี้ก็ยังมองไม่เห็นความสว่างสร้างซาแห่งความ
ทุกข์นั้นลงบ้างเลย

หลวงปู่มั่น พูตตอบว่า การสร้างความดีมาทั้งมวล ทั้งที่สร้างโดยลำพังตนเอง ทั้งที่ผู้อื่นพาสร้าง ก็เพื่อแก้ความกังวลชนทุกข์ออกจากตัว มิได้สร้างเพื่อความร้อนรนชนทุกข์เข้าใส่ตัว จนถึงต้องได้รับความเดือดร้อนนู่นหายมิใช่หรือ ?

ดวงวิญญาณ ตอบว่า ใช่ แต่วิสัยของผู้มีกิเลส เมื่อไม่สามารถเลือกทางเดินที่ราบรื่นปลอดภัยได้ ก็จำต้องลุ่มคลำไปตามประสา โดยไม่ทราบว่าจะทำไปนั้นถูกหรือผิด จะพาให้ตนเป็นสุขหรือเป็นทุกข์

ส่วนที่เป็นทุกข์ก็รู้อยู่แก่ใจ แต่ไม่ทราบจะหาทางออกด้วยวิธีใด ก็จำต้องดิ้นรนบ่นทุกข์ไปทำนองที่เห็นอยู่เวลานี้

หลวงปู่ หันมาเล่ากับลูกศิษย์ว่า วิญญาณทำความเหนียวแน่น แม่นมั่นรับทุกข์ปรับร้อนกับท่านอย่างเอาจริงเอาจัง **หาว่าท่านหลบหลีกปลีกตัวไปคนเดียว** ปราศจากความเมตตาสงสารกับผู้ที่เคยตะเกียกตะกายเลือกคลานผ่านทุกข์มาด้วยกัน ไม่เหลือบมองเพื่ออนุเคราะห์ส่งเสริมพอให้มีทางผ่านพ้นไปด้วยได้

หลวงปู่ เล่าว่า ต่อจากนั้นท่านก็พูดปลอบโยนกับดวงวิญญาณไปว่า **การรับประทาน** แม้จะรับอยู่ร่วมวงในภาชนะหรือในโต๊ะเดียวกัน ก็ยังมีผู้อิ่มก่อนอิ่มทีหลัง จะให้อิ่มในขณะเดียวกันย่อมไม่ได้

การบำเพ็ญความดีทั้งหลาย แม้จะบำเพ็ญมาด้วยกัน ดังพระพุทธรเจ้ากับพระนางพิมพ์ยโสธราคู้บารมี ก็ยังปรากฏว่าพระองค์ทรงบรรลุนิพพานก่อนแล้วเสด็จกลับมาประทานพระโอวาทแก่พระนาง แล้วค่อยสำเร็จในวาระต่อไป

เรื่องเช่นนี้ควรนำไปคิดอ่านไตร่ตรอง ยึดเป็นคติ ย่อมจะเกิดประโยชน์มหาศาลแก่เราเอง ดีกว่าจะมาปรับทุกข์ปรับร้อนแก่ฝ่ายหนึ่ง

ซึ่งกำลังพยายามคิดหาทางช่วยเหลืออยู่อย่างเต็มใจและเสาะแสวงหาทาง เพื่อช่วยให้หลุดพ้นอย่างเต็มกำลัง

มีหนายังถูกกล่าวหาว่ามีใจจิตจางวางพลอยไม่เหลือวแล ก็ยิ่งเพิ่มความทุกข์ทั้งสองฝ่ายเข้าไปอีก ซึ่งเป็นความคิดที่ไม่เหมาะสมเลย

ควรเปลี่ยนความคิดเสียใหม่ ตามแบบพระชายาของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นทางให้เกิดความสุขและเป็นแบบฉบับที่ถูกต้องดังงามอีกด้วย

การ (ที่ท่าน) วิตกอยากให้มา ก็เพื่อจะอนุเคราะห์ มิได้เพื่อจะขับไล่ไสส่ง การสั่งสอนตลอดมา ก็เพื่ออนุเคราะห์ส่งเสริมตามแบบฉบับแห่งธรรมแก่ผู้ควรอนุเคราะห์

คำว่า **พลอยปลละเลยไม่เหลือวแล** นี้ ยังมองไม่เห็นว่าได้ทอดธุระปล่อยวางห่างเหินอย่างไร ความคิดและอุบายที่แสดงออกทุกขณะจิต ที่คิดเพื่ออนุเคราะห์ **เป็นจิตที่บริสุทธิ์ด้วยเมตตากรุณาจริง** เพื่อผลที่ผู้รับไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด ก็รอคอยจะแสดงมุทิตาจิตไปด้วย อยู่เสมอ

หากได้ผลเป็นที่พึงพอใจ ไม่มีช่องแหวะที่ไหนแล้ว ผู้ให้ความอนุเคราะห์ก็เบาใจหายห่วง จิตกับอุเบกขาธรรมก็เข้ากันได้สนิท

การที่พาปรารถนาพุทธภูมิก็มุ่งจะพาข้ามโลกสงสาร การของดจากพุทธภูมิ มาตั้งความปรารถนาเป็นสาวกภูมิอันเป็นภูมิของผู้สิ้นกิเลสอาสวะ ก็เป็นความมุ่งหมายเพื่อจะพาสิ้นกิเลสและกองทุกข์ทั้งมวล ก้าวเข้าสู่บรมสุขคือพระนิพพานอันเป็นจุดอันเดียวกัน

การพำนักเพ็ญกุศลในชาติต่างๆ ตลอดมา จนชาติปัจจุบันได้มา บวชบำเพ็ญในศาสนา มีสติปัญญาเพียงใด พอดิตต่อข่าวสารถึงได้ก็พยายามเสมอมา จะได้มาพบเห็นกันในภพนี้ และได้ให้โอวาทสั่งสอนเต็มสติปัญญาตลอดมาถึงปัจจุบันบัดนี้

ล้วนเป็นอนุบายวิธีอนุเคราะห์ ด้วยความเมตตาสงสารสุดที่จะ
ประมาณอยู่แล้ว ไม่มีขณะจิตใดที่จะทอดอาลัยหมายหลีกปลีกตัวให้
พ้นไปแต่ผู้เดียว แต่เป็นขณะจิตที่เต็มไปด้วยความเป็นห่วงสงสาร
หวังจะจุดจะลากจะพรากออกจากกองทุกข์ภพชาติในสงสาร ให้ถึง
พระนิพพานเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ความคิดวิปริตไปในทางน้อยเนื้อต่ำใจที่สำคัญว่า ทอดทิ้งปล่อย
วางไม่เหลือวแลนี้ เป็นความคิดที่ไม่เกิดประโยชน์อะไรทั้งสองฝ่าย จึงควร
ระงับดับมันเสีย อย่าให้เกิดมีขึ้นมาเหยียบย่ำทำลายจิตใจอีกต่อไป ผล
คือความทุกข์จะตามมาอีกไม่มีเวลาจบสิ้นลงได้ตลอดกาล และผัดกับ
ความมุ่งหมายของผู้หวังอนุเคราะห์ด้วยใจเมตตาสงสารตลอดมา

**คำว่าหลุดพ้นไปไม่อาลัยอาวรณ์นั้น หลุดพ้นไปไหน ? และ
ไม่อาลัยผู้ใด ?**

**เพราะขณะนี้กำลังช่วยจุด ช่วยลาก ช่วยถาก ช่วยถาง ช่วย
อนุเคราะห์กันอยู่อย่างเต็มกำลัง แม้การอบรมสั่งสอนทั้งมวลก็ล้วน
ออกจากความอาลัยสงสารโดยถ่ายเดียวมิใช่หรือ ?**

จะหาความอาลัยสงสารจากที่ไหนให้ยิ่งกว่าที่กำลังให้และกำลัง
ได้รับอยู่เวลานี้ การอบรมบ่มนิสัยเพื่อการเชิดชูส่งเสริมตลอดมา ก็ได้ถอด
ออกมาจากดวงใจที่เปี่ยมด้วยความสงสารยิ่งกว่าน้ำในทะเลมหาสมุทร
และได้ท่วมเทลงอย่างไม่อึดไม่อัน ไม่คิดเป็นคิดตายและคิดจะหมดหรือ
ยังเหลืออยู่ในบรรดาธรรมที่มีอยู่ภายในใจ

ขอได้เข้าใจตามเจตนาที่หวังอนุเคราะห์อยู่เสมอมาและรับไปเป็น
สิริมงคลแก่ตนตามธรรมที่อบรมสั่งสอนมานี้ ผลคือความสุขใจ จะเป็น
ที่ยอมรับอยู่กับตัวผู้เชื่อถือและปฏิบัติตาม

นับแต่ออกบวชและปฏิบัติธรรมแทบเป็นแทบตาย แม้แต่ขณะ
จิตหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นคนใจดำน้ำขุนยังไม่เคยปรากฏว่ามีเลย การวิตถ

คิดถึง อยากให้มาหา ก็มีได้หวังเพื่อจะตัมต้นหลอกหลวงให้ลุ่มจมเสียหาย แต่หวังจะอนุเคราะห์อย่างสมใจที่เมตตาสาธยายอย่างเดียวกันนั้น

ถ้ายังเป็นที่ยึดถือไม่ได้อยู่แล้ว ก็ยากที่จะไปแสวงหาความเชื่อถือ ที่ไว้วางใจได้จากผู้ใดที่เห็นว่าดีเยี่ยมและซื่อสัตย์สุจริตยิ่งกว่านี้

ที่ว่าทราบเรื่องสะท้อนโลกธาตุในคืนวันนั้น นั้นเป็นการทราบ ความสะท้อนแห่งธรรมประเภทหลอกหลวงตัมต้นให้โลกลุ่มจมปรากฏขึ้น หรืออย่างไร จึงไม่แน่ใจและปลงใจที่จะยอมเชื่อถือตามคำอบรมสั่งสอน ที่ตั้งใจอนุเคราะห์ด้วยความเมตตา ?

ถ้าเข้าใจว่าธรรมเป็นธรรมแล้ว ความสะท้อนโลกธาตุนั้น ก็ควร นำมาคิดเพื่อปลงจิตปลงใจเชื่อถือ และเย็นใจว่าเรายังมีวาสนาบารมี อยู่มาก แม้มากุบัติในภพชาติที่ลึกลับควรจะสุดวิสัยแล้ว แต่ยังได้รับฟัง สิ่งดีชั่วของตัวจากธรรมที่มีผู้เมตตาแสดงให้ฟังได้ไม่เสียกาลไปเปล่า

นับว่าเป็นโชควาสนาของเราที่เคยสั่งสอนอบรมมา และควรจะมี ภาควุฒิใจในวาสนาของตัว ที่มีผู้มาจุดมามากมาช่วยพรากจากความ มีตมนอนธการ พอได้รู้ความผิดพลาดของตัวบ้าง ไม่มีตบอดจอตจมไป ถ้ายแต่เดียว

หากคิดอย่างนี้ก็น่าอนุโมทนาสาธุการ และพลอยเบาใจหายห่วง ไปด้วย ไม่เป็นความคิดที่ทำให้ทุกข์ผูกมัดรัดตัวจนพากันหาทางออกมิได้ เพราะธรรมกลายเป็นโลกความห่วงใยสงสารกลายเป็นศัตรูคู่ก่อเวร

ขณะที่ฟังท่านสั่งสอนด้วยความเมตตาสาธยาย เหมือนสายน้ำทิพย์ ในลำธารประพรมโสรจสรงด้วยทั้งเหตุและผลระคนคละเคล้ากันไปไม่ หยุดหย่อน **บาทบริจาริกาคุณารมี** กลับได้สติกลายเป็นผู้มีใจอ่อนนุ่ม ยอมรับธรรมด้วยความซาบซึ้งเพลิดเพลินจนลืมเวลาล่าเวลา

พอจบเทศนาวิจิตรปัญหาก็ยอมตนเป็นผู้ผิด ว่ามาทำให้ท่าน
ได้รับความลำบากลำบาก เพราะความมีดีตนด้วยความรัก ความอาลัย
โดยเข้าใจว่าท่านปล่อยท่านวางไปกับดินกับหญ้าไม่เมตตาเอื้อเพื่ออาลัย
จึงเกิดความเสียอกเสียใจจนไม่มีที่ปลงที่วาง นี้กว่าตนรู้ญาติชาตมิตร
ปลิตชีวิตชีวา ไม่มีที่พึ่งพาอาศัย

มาบัดนี้ได้รับความสว่างจากดวงธรรม ใจเกิดความเย็นหำ เป็น
สุข ทุกข์ที่เคยแบกหามมาก็ปลงวางลงได้ เพราะธรรมเหมือนน้ำอมฤต
รดโสรจสรงชะล้างให้เกิดความสว่างไสวขึ้นมา

**“โทษใดที่ได้ล่วงเกินพระคุณท่าน ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
ขอได้โปรดประทานโทษนั้นให้แก่ข้าบาทดวงวิญญาณ เพื่อจะได้ตั้งหน้า
สำรวมระวังต่อไปตลอดวสาน ไม่หลงลืมผิดพลาดพลาดเขลาอีกต่อไป”**

จากนั้น **หลวงปู่** ก็อธิบายแนะนำเกี่ยวกับภพกำเนิดว่าขอให้ไปเกิด
ในภพที่เป็นหลักฐานอันสมควรแก่ภาวะของตน ไม่ควรมากังวลกเวียน
เกี่ยวข้องกับความเป็นห่วงใยดังที่เคยเป็นมาอีกต่อไป

ดวงวิญญาณยินดีรับคำท่านด้วยความเคารพนบน้อม ก่อนจะ
จากไปได้กราบขอพรว่า “เมื่อได้ไปเกิดในภพที่เหมาะสมแล้ว ขอให้ได้มา
รับฟังโอวาทตามความปรารถนาดังที่เคยทำมา ขอได้โปรดประทานพร
ตามใจหวังเถิด”

เมื่อท่านอนุญาตแล้ว ดวงวิญญาณก็หายไปในขณะที่นั้น

**พอดวงวิญญาณจากไปแล้ว จิตของท่านก็ถอนขึ้นมาราวดี ๔
จวนสว่าง ค็นั้นท่านมิได้พักผ่อนร่างกายเลย เพราะเริ่มนั่งสมาธิภาวนา
แต่ขณะออกจากทางจงกรมราว ๒๐ น. ตอนดึกก็รับแขกวิญญาณเสีย
หลายชั่วโมง**

๕๗.

ดวงวิญญาณกลับมา ในรูปของเทวดา

หลวงปู่เล่าว่า ต่อมาไม่นานนัก ดวงวิญญาณก็มาเยี่ยมพี่เทศน์ ท่านอีก คราวนี้มาในร่างเทวดาผู้มีรูปสวยงามมาก แต่มิได้ตกแต่งด้วยเครื่องประดับต่างๆ เหมือนเช่นปกติของพวกเทวดาที่ท่านทำกัน เพราะมาหาพระสงฆ์องค์สำคัญ ซึ่งเทวดาถือเป็นความเคารพมากโดยทั่วไป

พอเทวดา มาถึงก็เล่าถวายท่านว่า พอได้รับคำสั่งแจงจากท่านให้หายสงสัยไว้ทุกซอกที่เคยทรมานใจมาแล้ว ก็ไปอุบัติเป็นเทวดาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์พิภพ ซึ่งมีความสุขสนุกสนานด้วยเครื่องบำรุงบำเรอต่างๆ ที่ล้วนแต่สำเร็จไปจากการบำเพ็ญเมื่ออยู่กับท่านในเมืองมนุษย์ทั้งนั้น

แม้จะมีความสุขสบายตามวิบากกรรมอำนาจก็ตาม แต่ก็อดระลึกมิได้ว่า วิบากสมบัติที่ปรากฏให้ได้รับเสวยเหล่านั้นล้วนเป็นสาเหตุไปจากพระคุณท่านเป็นผู้พาริเริ่มบำเพ็ญแต่ต้นมา เพียงลำพังผู้เดียวไม่มีปัญญาสามารถคิดอ่านบำเพ็ญได้สำเร็จ เป็นสมบัติที่พึงพอใจอย่างมหาศาลเช่นนั้นได้

เวลามีวาสนาได้ไปเกิดในกองมหาสมบัติอันเป็นทิพย์ และมีความสุขสบายหายโกรธแค้นน้อยใจแล้ว จึงได้ระลึกถึงพระคุณของท่าน ที่มีแก่ตนอย่างมากมายเหลือที่ประมาณได้

ฉะนั้น การเลือกเพื่อนในทุกสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการงาน อาหาร และสิ่งของ นานาชนิด ตลอดจนมิตรสหายเพื่อนหญิงเพื่อนชายที่ควรก่อน เป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่งที่ผู้ต้องการครองตัวด้วยความราบรื่น จะพึงถือเป็นกิจจำเป็น

**เฉพาะอย่างยิ่งการเลือกคู่ครอง เพื่อหวังเป็นที่พึ่งเป็นที่พึ่งตาย
จริงๆ ควรถือเป็นกรณีพิเศษกว่าสิ่งใด**

เพราะคู่ครองนั้น เป็นเหมือนกับใช้ลมหายใจ และความเป็นอยู่ ทุกด้านร่วมอันเดียวกัน ความสุขทุกข์นั้นย่อมเป็นสิ่งกระเทือน ถึงกันทุกระยะ

ผู้ได้คู่ครองที่ดี แม้ตัวจะต่ำบ้างทางฐานะ ความรู้ ความฉลาด การประพฤติ จริตนิสัย แต่ก็ยังดีที่มีผู้คอยฉุดคอดอกคอยให้สติเตือนใจ เสมอ และพาประพฤติดำเนินในกิจการต่างๆ **ทั้งทางโลก** อันเป็นเครื่อง ส่งเสริมครอบครัวให้มั่นคงและสงบสุข **และทางธรรม** ซึ่งเป็นความดีงาม แก่จิตใจ

ตลอดจนการงานอย่างอื่นที่พลอยมีส่วนดีงามไปด้วย ไม่มีดมิต ปิดตากำด่ำกำขาวไปถ่ายเดียว โดยหาความแน่นอนและรับรองผลไม่ได้

ถ้าต่างฝ่ายต่างดีด้วยกัน ก็เท่ากับต่างช่วยกันสร้างวิมานหลังใหญ่ ในครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันไปตลอดอวสาน ไม่มีการทะเลาะวิวาทถกเถียงกัน ครว้เรือนย่อมเป็นสุข ไม่มีเรื่องขุ่นข้องหมองใจมารบกวน

เพราะต่างฝ่ายต่างสร้างสรรค์ ต่างฝ่ายต่างสำรวมระวัง ต่างฝ่ายต่างตั้งอยู่ในเหตุผลหลักธรรม ไม่ทำตามใจชอบที่ผิดจากหลักศีลธรรม อันเป็นหลักรับรองความร่มเย็นผาสุกต่อกัน

คู่ครองแต่ละฝ่าย จึงเป็นผู้ช่วยกันสร้างกรรมดี ชั่ว สุข ทุกข์ บุญ บาป นรก สวรรค์ เกียวเนื่องกันแต่เริ่มต้นชีวิตร่วมกัน เป็นต้นไปเหมือน

ลูกโซ่ ทั้งชาติปัจจุบันนี้ตลอดจนอนาคตของภพชาติต่อไป ดัง **ข้าบาท** ได้เห็นประจักษ์ด้วยตนเอง

“ที่ได้มีบุญติดสอยห้อยตาม**บาท** ไปในภพชาติต่างๆ ด้วยการนำของ**พระคุณท่าน**พาสร้างความเป็นมาประจำนิสัย ไม่พาสร้างบาปกรรมทำชั่วชั่วหมองเลย จึงพลอยได้เป็นคนดีติดตามบาทมาแทบทุกชาติทุกภพ และพาให้แคล้วคลาดจากภัยเวรทั้งหลายตลอดมา **นี่ถึงพระคุณแล้ว ทำให้ซึ่งในจิตใจสุดที่จะเรียนได้ถูก”**

เทวดา ได้กราบเรียนท่านต่อไปว่า :-

“คราวนี้ข้าบาทได้เห็นโทษของตัวที่เคยผิดพลาด ล่วงเกินพระคุณท่านมาในอดีต ทั้งชาติแห่งวิญญูณและอดีตกาลที่ผ่านมามานาน **ขอท่าน** ได้โปรดเมตตาอภิสิทธิ์รรมนำเสียซึ่งโทษ **อย่าได้มีกรรมมีเวรสืบต่อ** เกี่ยวข้องอีกต่อไป”

หลวงปู่ ได้อภิสิทธิ์รรมแก่เทวดาตามความปรารถนา และได้แสดงธรรมอบรมส่งเสริมบารมีให้เป็นที่รื่นเริงจนควรแก่กาลแล้ว **เทวดา** นมัสการลา กระทำประทักษิณสามรอบ หลีกออกจากท่านพอประมาณ แล้วเหาะลอยขึ้นสู่อากาศด้วยความโสมนัสศรัทธาเป็นล้นพ้น

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ผู้นำเรื่องมาถ่ายทอด ได้กล่าวสรุปในตอนท้ายว่า

“ระหว่างวิญญูณมาปรับทุกข์ ด้วยความน้อยอกน้อยใจกับท่าน รู้สึกว่าพิสดารเหลือจะพรรณนา ผู้เขียน (คือท่านหลวงตาฯ) ไม่สามารถนำมาลงได้ทุกประโยคไป จึงขอภัย**ท่าน**ไว้ด้วย เท่าที่จำได้และนำมาลงนี้ก็ไม่ค่อยสนิทใจนัก ถ้าจะผ่านไปก็รู้สึกจะขาดเนื้อเรื่องที่นำคิดไป”

สาธุ ! กระผม (นายปฐม นิคมานนท์) ในฐานะลูกหลานที่ได้
 คัดลอกนำมาถ่ายทอดอีกต่อหนึ่ง ก็ขอกราบขอบพระคุณ **ท่านหลวงตา**
 ที่ทำให้พวกเราได้มีโอกาสได้รู้เรื่องราวที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับ **หลวงปู่**
 หากผิดพลาด ไม่เหมาะสมประการใด กระผมขอกราบเท้าขอ
 อโหสิกรรมทั้งต่อ **หลวงปู่** และต่อ **หลวงตา** ไว้ ณ ที่นี้ด้วยครับ

ทางเดินจกรมของหลวงปู่มั่น
 ที่วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต) บ้านแม่กอย
 ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

๒๕๘.

พระพุทธเจ้าและพระสาวก อรหันต์มาอนุโมทนา

หลังจากที่หลวงปู่มั่น ท่านเดินทางถึงแดนแห่งวิมุตติแล้ว คืบต่อๆ มา มีพระพุทธเจ้าพร้อมพระสาวกจำนวนมากเสด็จมาอนุโมทนาวิมุตติธรรมกับท่านเสมอมิได้ขาด

คืบนั้นพระพุทธเจ้าพระองค์นั้นกับพระสาวกบริวารเป็นจำนวนหมื่นเสด็จมาเยี่ยม...

คืบนั้นพระพุทธเจ้าพระองค์นั้นกับสาวกบริวารจำนวนแสนเสด็จมาเยี่ยม...

คืบนั้นพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น มีสาวกเท่านั้นเสด็จมาเยี่ยมอนุโมทนา...

จำนวนพระสาวกที่ตามเสด็จพระพุทธเจ้ามาแต่ละพระองค์นั้นมีจำนวนไม่เท่ากัน ทั้งนี้ท่านว่าขึ้นอยู่กับวาสนาของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ไม่เหมือนกัน

ที่พระสาวกตามเสด็จมาด้วยแต่ละพระองค์นั้น มิได้ตามเสด็จมาทั้งหมดในบรรดาพระสาวกของแต่ละพระองค์ที่มีอยู่ แต่ที่ตามเสด็จมากน้อยต่างกันนั้นพอแสดงให้เห็นภูมิพระวาสนาบารมีของแต่ละพระองค์นั้นต่างกันเท่านั้น

บรรดาพระสาวกจำนวนมากของแต่ละพระองค์ก็ตามเสด็จมาขึ้น
มีสามเณรติดตามมาด้วยครั้งละไม่น้อยเลย

หลวงปู่สงฆ์ จึงพิจารณาว่า **คำว่าพระอรหันต์ในนาม**
ธรรมนั้นมีได้เฉพาะพระ แต่สามเณรที่มีจิตบริสุทธิ์หมดจด
 ก็นับเข้าในจำนวนสาวกอรหันต์ด้วย

ฉะนั้น ที่สามเณรติดตามมาด้วยจึงไม่ขัดกัน

ในพระโอวาทของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ที่ประธานอนุโมทนาแก่
หลวงปู่ นั้น ส่วนใหญ่มีว่า เราตถาคตทราบว่าเธอพ้นโทษจากอนันตร
 ทุกข์ในที่คุมขังแห่งเรือนจำของวิญญูทุกข์ จึงได้มาเยี่ยมมอญโมทนา

ที่คุมขังแห่งนี้ ใหญ่โตมโหฬารและแน่นหนามั่นคงมาก และมี
 เครื่องยั่วยวนชวนให้เผลอตัวและติดอยู่รอบตัวไม่มีช่องว่าง จึงยากที่จะ
 มีผู้แหวกว่ายออกมาได้

เพราะสัตว์โลกจำนวนมากไม่ค่อยมีผู้สนใจกับทุกข์ที่เป็นอยู่กับตัว
 ตลอดมา ว่าเป็นสิ่งที่ทรมาณและเสียดแทงร่างกายจิตใจเพียงใด พอจะ
 คิดเสาะแสวงหาทางออกด้วยวิธีต่างๆ

เหมือนคนเป็นโรคแต่มิได้สนใจกับยา ยาแม้มีมากจึงไม่มี
 ประโยชน์สำหรับคนประเภทนั้น ธรรมของเราตถาคตก็เช่นเดียวกับยา

สัตว์โลกอภัพเพราะโรคกิเลสตัณหาภายในใจเบียดเบียนเสียด
 แทง ทำให้เป็นทุกข์แบบไม่มีจุดหมายว่าจะหายได้เมื่อไร สิ่งตายตัวก็คือ
 โรคพรรค์นี้

ถ้าไม่รับยา คือธรรมะ จะไม่มีวันหายได้

ต้องจุดลากสัตว์โลกให้ตาย - เกิด คละเคล้าไปกับความทุกข์กาย
 ทุกข์ใจ และเกี่ยวโยงกันเหมือนลูกโซ่ตลอดอนันตกาล

ธรรม แม้จะมีเต็มไปทั้งโลกธาตุ ก็ไม่สามารถอำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้ไม่สนใจนำไปปฏิบัติรักษาตัวเท่าที่ควรจะได้จากธรรม

ธรรมก็อยู่แบบธรรม สัตว์โลกก็หมุนตัวเป็นกงจักรไปกับทุกซอกในภพน้อยภพใหญ่แบบสัตว์โลก โดยไม่มีจุดหมายปลายทางว่าจะสิ้นสุดทุกข์กังวลลงได้เมื่อใด ไม่มีทางช่วยได้ถ้าไม่สนใจช่วยตัวเองโดยยึดธรรมมาเป็นหลักใจ และพยายามปฏิบัติตาม

พระพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้เพิ่มจำนวนองค์ และสั่งสอนมากมายเพียงไร ผลที่ได้รับเท่าที่โรคประเภทคอยรับยามีอยู่เท่านั้น

ธรรมของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าพระองค์ใด มีแบบตายตัวอยู่อย่างเดียวกัน คือสอนให้ละชั่ว ทำดี ทั้งนั้น ไม่มีธรรมพิเศษและแบบสอนพิเศษไปกว่านี้ เพราะไม่มีกิเลสต้นหาพิเศษในใจสัตว์โลกที่พิเศษเหนือธรรมซึ่งประกาศสอนไว้

เท่าที่พระพุทธเจ้าประทานไว้แล้ว เป็นธรรมที่ควรแก้การรื้อถอนกิเลสทุกประเภทของมวลสัตว์อยู่แล้ว นอกจากผู้รับฟังและปฏิบัติตามจะยอมแพ้ต่อเรื่องกิเลสต้นหาของตัวเอง แล้วเห็นธรรมเป็นของไร้สาระไปเสียเท่านั้น

ตามธรรมดาแล้ว กิเลสทุกประการต้องผินธรรมดาดั้งเดิม คนที่คล้อยตามมันจึงเป็นผู้ที่ล้มธรรม ไม่อยากเชื่อฟังและทำตาม โดยเห็นว่าลำบากและเสียเวลาทำในสิ่งที่ตนชอบ ทั้งที่สิ่งนั้นให้โทษ

ประเพณีของนักปราชญ์ ผู้ฉลาดมองเห็นการณ์ไกลยอมไม่หัดตัวมั่วสุมอยู่เปล่าๆ เหมือนเต่าถูกน้ำร้อนไม่มีทางออก ต้องยอมตายในหม้อที่กำลังเดือดพล่าน

โลกเดือดพล่านอยู่ด้วยกิเลสตัดทอนความแผดเผาไม่มีกาลสถานที่ที่พอจะปลงวางลงได้ จำต้องยอมทนทุกข์ทรมานไปตามๆ กัน โดยไม่นิยมสัจธรรม สัจธรรม สัจธรรมอยู่บนอากาศและใต้ดิน เพราะสิ่งแผดเผาเร้าร้อนอยู่กับใจ ความทุกข์จึงอยู่ที่นั่น

๕๙.

นิพพานแล้วยังมีร่างให้เห็น อยู่หรือ ?

พระพุทธเจ้าที่เสด็จมาทรงกล่าวต่อไปว่า :-

“ที่นี้เธอเห็นพระตถาคตอย่างแท้จริงแล้วมิใช่หรือ ? พระตถาคตแท้คืออะไร คือความบริสุทธิ์แห่งใจที่เธอเห็นแล้วนั้นแล ที่พระตถาคตมาในร่างนี้มาในร่างแห่งสมมติต่างหาก เพราะพระตถาคตและพระอรหันต์อันแท้จริงมิใช่ร่างแบบที่มักันนี้ นี่เป็นเรือนร่างของตถาคตโดยทางสมมติต่างหาก”

หลวงปู่มั่น กราบทูลว่า “ข้าพระองค์ทราบพระตถาคตและพระสาวกอรหันต์อันแท้จริงไม่สงสัย ที่สงสัยก็คือ **พระองค์ทั้งหลายกับพระสาวกท่านที่เสด็จไปด้วยอนุภาทิสถนิพพาน** ไม่มีส่วนสมมติยังเหลืออยู่เลย แล้วเสด็จมาในร่างนี้ได้อย่างไร ?”

พระพุทธเจ้า ตรัสว่า ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งแม้มีความบริสุทธิ์ทางใจด้วยดีแล้ว แต่ยังคงครองร่างอันเป็นส่วนสมมติอยู่ ฝ่าย**อนุภาทิสถนิพพาน** ก็ต้องแสดงสมมติตอบรับกัน คือต้องมา**ในร่างสมมติ** ซึ่งเป็นเครื่องใช้ชั่วคราวได้

ถ้าต่างฝ่ายต่างเป็น**อนุภาทิสถนิพพาน**ด้วยกันแล้ว ไม่มีส่วนสมมติยังเหลืออยู่ ตถาคตก็ไม่มีสมมติอันใดมาแสดงเพื่ออะไรอีก

ฉะนั้น การมาในร่างสมมตินี้จึงเพื่อสมมติเท่านั้น ถ้าไม่มีสมมติเสียอย่างเดี๋ยวก็หมดปัญหา

พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงทราบเรื่องอดีต อนาคต ก็ทรงถือเอา นิमित คือสมมติอันดั้งเดิมของเรื่องนั้นๆ เป็นเครื่องหมายให้ทราบ

เช่น ทรงทราบอดีตของพระพุทธเจ้าทั้งหลายว่า ทรงเป็นมาอย่างไร เป็นต้น ก็ต้องถือเอานิमितของพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น และพระอาการนั้นๆ เป็นเครื่องหมายพิจารณาให้รู้

ถ้าไม่มีสมมติของสิ่งนั้นๆ เป็นเครื่องหมาย ก็ไม่มีทางทราบได้ในทางสมมติ เพราะวิมุตติล้วนๆ ไม่มีทางแสดงได้

ฉะนั้น การพิจารณาและทราบได้ ต้องอาศัยสมมติเป็นหลัก **พิจารณา** ดังที่เราตถาคตนำสาวกมาเยี่ยมเวลานี้ ก็จำต้องมาในรูปลักษณะอันเป็นสมมติดั้งเดิมเพื่อผู้อื่นจะพอมีทางทราบได้ว่า พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นๆ และพระอรหันต์องค์นั้นๆ มีรูปลักษณะอย่างนั้นๆ ถ้าไม่มาในรูปลักษณะนี้แล้ว ผู้อื่นก็ไม่มีทางทราบได้

เมื่อยังต้องเกี่ยวกับสมมติในเวลาต้องการอยู่ วิมุตติก็จำต้องแยกแสดงออกโดยทางสมมติเพื่อความเหมาะสมกัน

ถ้าเป็นวิมุตติล้วนๆ เช่น จิตที่บริสุทธิ์รู้เห็นจิตที่บริสุทธิ์ด้วยกัน ก็เพียงแต่รู้อยู่เห็นอยู่เท่านั้น ไม่มีทางแสดงให้รู้ยิ่งกว่านั้นไปได้

เมื่อต้องการทราบลักษณะอาการของความบริสุทธิ์ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ก็จำต้องนำสมมติเข้ามาช่วยเสริมให้วิมุตติเด่นขึ้น พอมีทางทราบกันได้ว่าวิมุตติมีลักษณะว่างเปล่าจากนิमितทั้งปวง มีความสว่างไสวประจำตัว มีความสงบสุขเหนือสิ่งใดๆ เป็นต้น พอเป็นเครื่องหมายให้ทราบได้โดยทางสมมติ ทั่วๆ ไป

ผู้ทราบดีว่าวิมุตติอย่างประจักษ์ใจแล้ว จึงไม่มีทางสงสัย ทั้งเรื่องวิมุตติแสดงตัวออกต่อสมมติในบางคราวที่ควรแก่กรณี และทรงตัวอยู่ตามสภาพเดิมของวิมุตติ ไม่แสดงอาการ

ที่เรอถามเราตถาคตนั้น ถามด้วยความสงสัยหรือถามพอบเป็นกิริยาแห่งการสนทนากัน ?

หลวงปู่ กราบทูลว่า ข้าพระองค์มิได้มีความสงสัยทั้งสมมติและวิมุตติของพระองค์ทั้งหลาย แต่ที่กราบทูลนั้นก็เพื่อถวายเป็นคารวะไปตามกิริยาแห่งสมมติเท่านั้น แม้พระองค์กับพระสาวกจะเสด็จมาหรือไม่ก็มีได้สงสัยว่า พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ อันแท้จริงมีอยู่ ณ ที่แห่งใด

แต่เป็นความเชื่อประจักษ์ใจอยู่เสมอว่า **“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต”**

อันแสดงว่าพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ มิใช่ธรรมดาสามัญอื่นใดจากที่บริสุทธิ์หมดจดจากสมมติในลักษณะเดียวกันกับพระรัตนตรัย

พระพุทธเจ้า ตรัสว่า การที่เราตถาคตถามเธอก็ มิได้ถามด้วยความเข้าใจว่าเธอมีความสงสัย แต่ถามเพื่อเป็น**สัมโมหนิยธรรม** ต่อกันเท่านั้น

บรรดาพระสาวกที่ตามเสด็จพระพุทธเจ้ามาแต่ละพระองค์และแต่ละครั้งนั้น มิได้กล่าวปราศรัยอะไรกับ**หลวงปู่**เลย มีพระพุทธเจ้าประทานพระโอวาทพระองค์เดียว ส่วนพระสาวกทั้งหลายเป็นเพียงนั่งฟังอยู่อย่างสงบเสงี่ยม น่าเคารพเลื่อมใสมากเท่านั้น

แม้สามเณรองค์เล็กๆ ที่น่ารักมากกว่าจะนำเคารพเลื่อมใส ก็นั่งฟังอยู่อย่างสงบเสงี่ยมเช่นเดียวกับพระสาวกทั้งหลาย อันเป็นที่น่าเคารพ

เลื่อมใส และนํารักมากด้วย ซึ่งอยู่ในวัยเด็กมากก็มี อายุราว ๙ ขวบ
๑๐ ขวบ ๑๑ - ๑๒ ขวบ ซึ่งนํารักมาก...

ท่านว่า แม้จะเป็นสามเณรองค์เล็กๆ ก็ตาม แต่มรรยาทท่าน
เป็นผู้ใหญ่สงบเสงี่ยมสวยงามมากเหมือนพระสาวกทั้งหลาย

พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์ ตอนกลางคืน

๒๐.

ความเคารพต่อกันในสมัย พุทธกาลเป็นอย่างไร

จากเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ พร้อมพระสาวก อรหันต์เสด็จมาเยี่ยม และมาอนุโมทนาเมื่อ **หลวงปู่มั่น** บรรลุธรรมตาม เป้าหมายแล้ว

เวลาที่ **หลวงปู่มั่น** ท่านเกิดความสงสัยเกี่ยวกับระเบียบขนบ ประเพณีดั้งเดิม เช่น การเดินจงกรม นั่งสมาธิ ความเคารพต่อกันระหว่าง ผู้อาวุโสกับกันต และ การครองผ้าเวลานั่งสมาธิ หรือเดินจงกรม จำเป็น ทุกครั้งไปหรือไม่อย่างไร

เมื่อ **หลวงปู่** มีข้อสงสัยประการใด ท่านจึง **นึก** โดยยกเป็น คำถาม (**วิตก**) ขึ้นมาถามในใจ

หลวงตาพระมหาบัว ท่านเล่าไว้ ดังนี้ :-

ขณะนั่งภาวนา ท่าน (หลวงปู่มั่น) ก็ **นึก** วิตกอยากทราบความจริง ที่พระพุทธเจ้าและพระสาวกพาดำเนินมาก่อน ท่านทำอะไรดังนี้ **ถ้า** ไม่ใช่พระพุทธเจ้าเสด็จมาแสดงวิธีให้ดูเอง ก็เป็นพระสาวกองค์ใดองค์ หนึ่งมาแสดงให้ดูตัวอย่างจนได้

เช่น การเดินจงกรม จะควรปฏิบัติตัวอย่างใดในขณะเดินจึงจะ ถูกต้อง และเป็นความเคารพธรรมตามหน้าที่ของผู้สนใจเคารพธรรมใน เวลาเช่นนั้น

ท่านก็เสด็จมาแสดงวิธีวางมือ วิธีก้าวเดิน วิธีสำรวมตนในเวลาเดินให้ดูอย่างละเอียด

บางครั้งก็ประทานพระโอวาประกอบกับวิธีแสดงด้วย บางครั้งก็แสดงเพียงวิธีต่างๆ ให้ดู

แม้พระสาวกอรหันต์มาแสดงให้ดูก็ทำในลักษณะเดียวกัน การนั่งสมาธิทำอย่างไร ควรหันหน้าไปทางทิศใดเป็นการเหมาะกว่าทิศอื่น ๆ ท่านั่งจะตั้งตัวอย่างใดเป็นการเหมาะสมในขณะนั้น ท่านแสดงให้ดูทุกวิธี

เรื่อง **ความเคารพต่อกันระหว่างอาวุโสกับกันต** ท่านหลวงตา **พระมหาบัว** บอกว่า **ตอนนี้หลวงปู่ท่านเล่าแปลกอยู่บ้าง** คือ :-

ขณะที่ท่านนี้กวัดก อยากราบว่า **ครั้งพุทธกาลท่านปฏิบัติต่อกันอย่างไร ที่เป็นสามัคคีธรรมต่อกันโดยชอบธรรม ?**

พอกวัดกไม่นาน ก็ปรากฏว่ามีพระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลาย และแก่จนศิระหงอกขาวไปหมด ตลอดสามเณรเล็กๆ และโตพอประมาณ ซึ่งอยู่ในวัยที่น่ารักตามเสด็จมากมา

แต่การเสด็จมาของพระพุทธเจ้ากับการมาของพระสาวกทั้งหลาย มิได้มาพร้อมกัน ต่างองค์ต่างมา องค์ใดมาถึงก่อนองค์นั้นก็นั่งอาสนะข้างหน้า องค์มาที่สองที่สามก็นั่งรองกันมาตามลำดับที่มาถึง **ไม่นิยมวัย และอาวุโสกันต**

แม้สามเณรมาถึงก่อนก็นั่งข้างหน้าพระจนถึงองค์สุดท้าย องค์แก่ๆ รุ่นปู่รุ่นทวดสามเณรมาถึงทีหลังก็ต้องนั่งอาสนะสุดท้าย โดยมีได้มือองค์ใดแสดงกิริยาขวยเขินกระดากอายต่อกันเลย

แม้องค์พระพุทธเจ้าเอง เสด็จมาถึงลำดับใดก็ประทับอาสนะนั้นที่ควรแก่ผู้มาทีหลัง

(เมื่อ) **หลวงปู่** เห็นอาการอย่างนั้น จึงเกิดความสงสัยว่า “พระครั้งพุทธกาลไม่มีการเคารพกันบ้างหรืออย่างไรถึงได้ทำอย่างนี้ ดูไม่มีระเบียบ

งามตาบ้างเลย ! แล้วพระพุทธเจ้าและพระสาวกทรงประกาศพระศาสนา ให้ประชาชนเคารพนับถือได้อย่างไร เมื่อพระศาสนาและผู้นำของพระศาสนาตลอดผู้ปฏิบัติศาสนาอย่างใกล้ชิด ประพฤติต่อกันอย่างไม่มีการเบียดเบียนกัน ? ”

สักประเดี๋ยว **ธรรม** ก็ผุดขึ้นมาในใจท่านเองโดยพระพุทธเจ้าและสาวกยังมีได้ประทานโอวาทแต่อย่างใดว่า นี่คือ **วิสุทธิธรรม** ล้วนๆ ไม่มีสมมติเข้าเจือปนเลยจึงไม่มีกฎข้อบังคับหรือระเบียบใดๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับ

ที่แสดงอย่างนี้ แสดงเรื่องวิสุทธิธรรม ที่เป็นความเสมอภาคทั่วกัน ไม่นิยมว่าอ่อน ว่าแก่ ว่าสูง ว่าต่ำ อันเป็นเรื่องของสมมติ นับแต่พระพุทธเจ้าลงมาถึงสาวกอรหันต์องค์สุดท้าย จะเป็นพระหรือเณรไม่จำกัด **แต่มีความเสมอภาคกันด้วยความบริสุทธิ์**

ท่านแสดงบุคลาธิษฐานในลักษณะนี้ เป็นเครื่องบอกถึงความบริสุทธิ์ของกันและกัน ว่าไม่มีใครยิ่งหย่อนกว่ากันบรรดาพระเณรที่เป็นอรหันต์ด้วยกัน

พอธรรมที่แสดงขึ้นสงบลง **หลวงปู่** นี้ก็วิตกอีกว่า “**ท่านเคารพกันตามสมมตินั้น เคารพกันอย่างไรบ้างหนอ ?** ”

พอความคิดวิตก ระงับลง ภาพของพระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลายที่ประทับนั่ง และนั่งกันอย่างไม่มีระเบียบอยู่ในขณะนั้น ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และเปลี่ยนท่าประทับและท่านั่งทันที

คราวนี้ปรากฏว่า **พระพุทธเจ้าประทับนั่งเป็นประมุขอยู่ข้างหน้าสงฆ์ สามเณรองค์เล็กๆ ที่มาถึงก่อนและเคยนั่งอยู่ข้างหน้า ก็เปลี่ยนเป็นนั่งอยู่สุดท้ายอย่างมีระเบียบงามตาน่าเคารพเลื่อมใสมาก**

ขณะนั้นธรรมทูตขึ้นในใจท่านว่า **นี่คือระเบียบและขนบประเพณีของพระคัมภีร์พุทธกาลเคารพกัน ท่านเคารพกันอย่างนี้ แม้เป็นพระอรหันต์แล้ว แต่ยังอ่อนพรราชาอยู่ที่จำต้องเคารพพระอาวุโสที่ปฏิบัติดี ทั้งที่ยังมีกิเลสภายในใจอยู่**

ต่อลำดับนั้น พระองค์ประทานพระโอวาทว่าพระของเราตถาคตมีความเคารพและสนิทสนมกันประหนึ่งอวัยวะอันเดียวกัน แต่มิได้สนิทกันแบบโลก หากแต่สนิทกันตามแบบของธรรม**ซึ่งเป็นความเสมอภาคโดยไม่ลำเอียง**

พระของเราตถาคตอยู่ด้วยกัน แม้จำนวนมากก็ไม่ทะเลาะกัน ไม่มีการเหยียดเยอหยิ่งต่อกัน

พระที่ไม่เคารพกันตามหลักธรรมวินัยที่เป็นองค์ศาสนาแทนเราตถาคต มิใช่พระของตถาคตแม้จะเลียนแบบลูกศิษย์ตถาคตก็คือพระที่เลียนๆ อยู่นั่นแหละ ไม่จริงดังคำประกาศอวดอ้าง

ถ้าพระยังมีความเคารพกันตามหลักธรรมวินัยคือตถาคต และเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อธรรมวินัยไม่ฝ่าฝืน พระนั้นจะอยู่ที่ใด บวชเมื่อไร เป็นชาติ ชั้น วรรณะ และออกมาจากสกุลใด **ก็คือลูกศิษย์เราตถาคตอยู่นั่นแหละ** ซึ่งว่าผู้เดินตามเราตถาคต ต้องปรากฏความสิ้นสุดทุกขีในวันหนึ่งแน่นอน

พอประทานพระโอวาทย่อจบลง นับแต่พระพุทธเจ้าลงมา ต่างองค์ต่างหายไปในขณะที่นั้น หลวงปู่เองก็สิ้นสงสัยลงในขณะที่มีนิมิตมาแสดงบอกอย่างชัดเจนนั้นเช่นกัน

คำถามเรื่องการครองผ้า และสีผ้าครอง

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ เล่าถึงคำถามที่หลวงปู่มั่น ท่านวิตก
ขึ้นมาถามพระพุทธรเจ้าและพระอรหันตสาวกต่อไปว่า :-

แม้การครองผ้าในเวลานั่งสมาธิหรือเดินจงกรมพระสาวกก็ได้มา
แสดงให้ดูตามลำดับที่เกิดความสงสัยไม่แน่ใจ ว่าไม่จำเป็นต้องครองผ้า
ทุกครั้งไป (หมายถึงผ้าจีวรที่ใช้คลุมกายนะครับ)

โดยท่านมาแสดงการนั่งสมาธิและการเดินจงกรมในท่าครองผ้า
และไม่ครองผ้าให้ดูจนสิ้นความสงสัยทุกกรณีไป ตลอดสีผ้าสบง จีวร
สังฆาฏิ อันเป็นเครื่องนุ่งห่มของพระ ท่านก็แสดงให้ดู

โดยแสดงผ้าสีกรัก คือ สีแก่นขนุน ออกเป็นสามสี คือ สีกรัก
อ่อน สีกรักขนาดกลาง และสีกรักแก่ โดยละเอียด

ท่านหลวงตาฯ ให้ความเห็นตอนนี้ว่า เท่าที่พิจารณาตามท่าน
(หลวงปู่มั่น) เล่าให้ฟังแล้ว ก็พอทราบได้ว่า ท่านทำอะไรลงไปมักมี
แบบฉบับมาเป็นเครื่องยืนยันรับรองความแน่ใจในการทำเสมอ มิได้ทำ
แบบสุ่มเดาที่เรียกว่าเอาตนเข้าไปเสี่ยงต่อกิจการที่ไม่แน่ใจ

ฉะนั้น ปฏิปทาที่ท่านจึงราบรื่นสม่ำเสมอตลอดมาไม่มีข้อที่น่าตำหนิ และกระทบกระเทือนใดๆ มาแต่ต้นจนวสาน ซึ่งจะหาผู้เสมอได้ยาก ในสมัยปัจจุบัน

บรรดาสาธุศิษย์ที่ยึดเอาปฏิปทาท่านไปปฏิบัติ **ย่อมเป็นความงามเสมอต้นเสมอปลายแบบลูกศิษย์มีครู**

นอกจากที่ชอบแหวกแนวแบบผีไม่มีป่าช้า ลูกไม่มีพ่อแม่ ศิษย์ไม่มีอาจารย์ ซึ่งอาจมีได้เท่านั้น ปฏิปทาที่ท่านพาดำเนินมาจึงถูกตัดแปลงไปตามความคิดเห็น

นอกนั้นปฏิปทาท่านนับว่าราบเรียบมาก

ท่านหลวงตา พูดทั้งทำยว่า “**ทั้งนี้ ท่าน (หลวงปู่มั่น) รู้สึกมีอะไรที่ (ท่านหลวงตา) พูดไม่ออกบอกไม่ถูกอยู่ในอย่างลึกลับ เป็นเข็มทิศพาดำเนินซึ่งผู้ปฏิบัติทั้งหลายไม่อาจมีได้อย่างท่าน**”

ภาพปั้นหุ่นแสดงประวัติหลวงปู่มั่น ที่ผนังกำแพง
ด้านนอกของพระมหาธาตุมณฑปฯ

๒๒.

สถานที่บำเพ็ญเพียร ของหลวงปู่

เรื่องของสถานที่บำเพ็ญเพียรและที่จำพรรษาขององค์หลวงปู่มั่น ในระหว่างที่ท่านท่องธุดงค์อยู่ทางภาคเหนือที่ได้รับทราบจากครูอาจารย์ อาวุโสแต่ละองค์ดูจะไม่ตรงกันนัก แต่ผม - ผู้เขียนไม่ได้ถือเป็นประเด็น สำคัญอะไรมากนักถือตามหลวงปู่หลวงพ่อแต่ละองค์ก็แล้วกัน เพราะ ท่านรู้ท่านเห็นอย่างนั้น ท่านก็เล่าตามนั้น

สำหรับการบอกเล่าของท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปนโน มีดังต่อไปนี้ :-

การจำพรรษาของท่าน (หลวงปู่มั่น) ในจังหวัดเชียงใหม่ ทราบ ว่าท่านจำที่**หมู่บ้านจอมแดง** อำเภอแมริ่ม ๑ พรรษา ที่**บ้านปง** อำเภอแม่แตง ๑ พรรษา ที่**บ้านแม่กอย** อำเภอพร้าว ๑ พรรษา ในเขตอำเภอ**แม่สรวย** ๑ พรรษา ที่**บ้านปู่พระยา** อำเภอแม่สรวย ๑ พรรษา ที่**วัดเจติยंहलग** ๑ พรรษา ที่**บ้านแม่ทองทิพย์** อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ๑ พรรษา ที่**จังหวัดอุตรดิตถ์** ๑ พรรษา

ส่วนที่ท่านเที่ยวบำเพ็ญสมณธรรมในที่ต่างๆ ตามบ้านป่าบ้านเขานั้นจำไม่ได้ทุกสถานที่ไป และไม่สามารถนำมาเรียงลำดับพรรษา ก่อนและ

หลังกันได้ เพราะท่านเที่ยวอยู่แถบจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงใหม่ถึง ๑๑ ปี

ต่อไปจะขอระบุเฉพาะที่ที่ท่านพักซึ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์เป็นแห่งๆ ไป (หมายถึงหลวงตาฯ ท่านเป็นผู้เล่า) ที่ไม่จำเป็นจะไม่ขอกล่าวถึง ท่านพักอยู่ที่นั่นๆ ไม่ว่าจะจำพรรษาหรือเที่ยววิเวกธรรมดา วัน **วัดเจติยหลวง** นอกนั้นทราบว่าเป็นป่าเป็นเขาซึ่งเป็นที่เปลี่ยวๆ แทบทั้งนั้น และเป็นการเลี้ยงต่อภยันตรายหลายอย่างมาตลอดระยะที่ท่านเที่ยวบำเพ็ญ

ฉะนั้น **ประวัติท่านจึงเป็นประวัติที่สำคัญมาก** ทั้งการเที่ยวรุดงคกรรมฐาน และการรู้เห็นธรรมประเภทต่างๆ เป็นเรื่องแปลกพิสดาร ผิดกับประวัติของอาจารย์ทั้งหลายที่เป็นนักท่องเที่ยวบำเพ็ญเหมือนกันอยู่มาก

เริ่มแรกที่ท่านออกปฏิบัติในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ท่านไปเที่ยว และพักอยู่เพียงองค์เดียว ถ้าเป็นแบบโลกก็นับว่าเปลี่ยวที่สุด ความหวาดหวั่นพรั่นพรึงคงแทบไม่หายใจ เพราะความกลัวบังคับอยู่ทั้งวันทั้งคืน ไม่เป็นอันกินอยู่หลับนอนได้

แต่สำหรับท่านแล้ว ในอิริยาบถทั้งสี่ ซึ่งเป็นเรื่องของบุคคลผู้เดียว ท่านถือว่ามีความสุขทางจิตใจ และสะดวกทางความเพียรมาก เพราะการถอนกิเลสท่านก็ถอนได้ด้วยอำนาจความเพียรของบุคคลผู้เดียว ดังที่กล่าวผ่านมาแล้ว

ต่อมาค่อยมีพระทยอยไปหาท่าน มีท่านเจ้าคุณเทศก์ (หลวงปู่เทศก์ เทสรูสี) อ่าเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ท่านอาจารย์สาร ท่านอาจารย์ขาว (หลวงปู่ขาว อนาลโย) วัดถ้ำกลองเพล เป็นต้น

แต่อยู่กับท่านชั่วระยะเวลาเท่านั้น ท่านก็สั่งให้ออกหาที่วิวาทตาม
ที่ต่างๆ แถบหมู่บ้านชาวเขาที่ตั้งอยู่ห่างๆ กัน ที่ชายเขาบ้าง บนหลังเขา
บ้าง หมู่บ้านละ ๔ - ๕ หลังคาเรือนบ้าง ๙ - ๑๐ หลังคาเรือนบ้าง พอได้
อาศัยเขาไปเป็นวันๆ

ท่านเองก็ชอบอยู่ลำพังองค์เดียวตามนิสัย

พระกรรมฐานสมัยท่านเป็นผู้นำพาดำเนินครั้งนั้น ปรากฏว่า
เด็ดเดี่ยวอาจหาญมาก เทียบแสงहारธรรมกันแบบเอาชีวิตเข้าประกัน
จริงๆ **ไม่เอาลัยชีวิตยิ่งกว่าธรรม**

ที่ได้มีสัตว์เลื้อยคลาน ท่านชอบสั่งให้พระไปอยู่ที่นั่นเพราะเป็นที่ช่วย
กระตุ้นเตือนสติปัญญาให้มีหนึ่งนอนใจ ความเพียรก็จำต้องติดต่อกันไปเอง
และเป็นเครื่องหนุนจิตใจให้มีกำลังขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าปกติที่ควรจะเป็น
ท่านเองก็พักบำเพ็ญเป็นสุขวิหารธรรม อยู่สบายในป่าในเขาที่
สงบปราศจากผู้คนทั้งกลางวันกลางคืน

การติดต่อกับพวกกายทิพย์ เช่น เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม
พญานาค ภูติผีมาจากที่ต่างๆ ท่านถือเป็นธรรมดา เช่นเดียวกับมนุษย์
ติดต่อกับพวกมนุษย์ชาติต่างๆ ที่รู้ภาษากัน **เพราะท่านชำนาญชำนาญใน
ทางนี้มาช้านานแล้ว**

ท่านพักอยู่ที่ป่าที่เขา โดยมากก็ทำประโยชน์แก่พวกกายทิพย์นี้
และพวกชาวเขาซึ่งเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตไม่ค่อยมีแก่งอนต่างๆ **เวลาเขา
รู้นิสัยและซาบซึ้งในธรรมท่านแล้ว เขาเคารพเลื่อมใสท่านมากแบบ
เอาชีวิตเข้าประกันได้เลย**

คำว่า **ชาวป่าชาวเขา** เช่น พวกอีเก้อ ขมุ มูเซอ แม้ว ยาง เหล่านี้
ตามความคาดหมายของคนทั่วไปเข้าใจว่าเขาเป็นคนป่าคนเขา รูปร่าง
ทั้งหญิงทั้งชายต้องขี้อูขี้เกลอะตัวดำดำโคลนราวกับต่อตะโกแน่ๆ

แต่ท่านว่าคนพวกนี้ รูปร่างหน้าตาสวยงาม และชาวสะอาดสะอาดอัน
กิริยาเรียบร้อย มีระเบียบขนบธรรมเนียมดี เคารพนับถือผู้ใหญ่และ
ผู้เป็นหัวหน้าในหมู่บ้านดีมาก สามัคคีกันดี ไม่ค่อยมีประเภทแหวกแนว
แหวกฝุ่อยู่หมู่บ้านเหล่านั้นในสมัยนั้น

มีความเชื่อถือผู้ใหญ่และหัวหน้าบ้านมาก หัวหน้าพูดอะไรชอบ
เชื่อฟังและทำตาม ไม่ดื้อดิ่งฝ่าฝืน สั่งสอนก็ง่ายไม่ค่อยมีทิฏฐิมานะ

คำว่า ป่า แทนที่จะเป็นป่าเถื่อนแบบสัตว์ แต่กลับเป็นป่าแห่ง
คนดีมีศีลธรรมดี ไม่มีการฉกฉกขโมยปล้นจี้เหมือนป่ามนุษย์ล้วนๆ

ป่าไม้ ป่าสัตว์ เป็นป่าที่ไม่ค่อยได้ระเวียงระวังมากเหมือนป่า
มนุษย์ล้วนๆ ที่เต็มไปด้วยภัยนานาชนิด กิเลส ความโลภ โทโส โมโห
เป็นป่าลึกลับชนิดที่โดนเอาไม่เว้นแต่ละเวลา

เมื่อโดนเข้าแล้วต้องเป็นแผลลึกอยู่ภายในและคอยทำลายสุขภาพ
ทางร่างกายและจิตใจให้เกิดทุกข์เสียหายไปนานๆ ไม่ค่อยมีวันหายได้
เหมือนแผลชนิดอื่นๆ และไม่คอยสนใจหายมาระงับหรือกำจัดกันด้วย

แผลลึกที่กิเลสเหล่านี้ตำจึงมักจะเป็นแผลเรื้อรัง ผู้ถูกตำก็มัก
ปล่อยทิ้งไว้ให้หายไปเอง

ป่าประเภทนี้ มีอยู่ในใจของมนุษย์หญิงชาย พระเถร ทุกคน
ไม่เลือกหน้า ถ้าแผลก็เสียทำให้มันจนได้

หลวงปู่มั่นท่านว่า เตาที่ท่านพยายามอยู่ในป่า ก็เพื่อจะกำจัด
ตัดป่าเสียร้ายภายใน ตัวคึกคะนองและโหดร้ายทารุณไม่มีวันสงบชบเซา
ลงบ้างเลยนี้ ให้สงบหรือตายไปจากใจ พอได้อยู่สบายหายวุ่นบ้าง สมกับ
มนุษย์เป็นสัตว์ฉลาด แสวงหาความสุขใส่ตนในเวลาที่ได้เกิดมาเป็นคน
ทั้งชาติ ไม่ขาดทุนบุญอำนาจวาสนาแห่งความเป็นมนุษย์ไปเปล่าๆ

หลวงปู่ อยู่ป่าอยู่เขาเช่นนั้น เวลาหมู่คณะไปอาศัยท่าน การอบรมสั่งสอนก็เด็ดเดี่ยวไปตามสถานที่และผู้ไปเกี่ยวข้อง เพราะผู้ที่ไปหาท่านโดยมากมักมีแต่ผู้กล้าตายแบบเสียสละทุกอย่างแล้วทั้งนั้น

การสอนจึงทำให้สมภูมิทั้งสองฝ่าย จะตายก็ยอมให้ตายไปด้วยความเพียร เมื่อชีวิตยังเป็นไปอยู่ก็ขอให้รู้ให้เห็นธรรมและหลุดพ้นจากทุกข์ภายในใจ ไม่ต้องกลับมาเกิดตายและทนทุกข์ซ้ำซากอยู่ในโลกไม่มีขอบเขตแห่งความสิ้นสุดนี้

การอบรมสั่งสอนพระ ในคราวอยู่เชียงใหม่ผัดกับแต่ก่อนอยู่ **ไม่มีการอนุโลมผ่อนผันใดๆ เลย** แม้พระที่ไปอบรมกับท่านโดยมากก็เป็นพระประเภท**ปฏิโลม** ฟังกันแบบ**ปฏิโลม** (ความหมายตามคำศัพท์แปลว่า **ต้านเส้นขน**คือทำตรงไปตรงมา ไม่มีเอากอเอาใจกัน ตรงกันข้ามกับคำว่า**อนุโลม** คืออ่อนไปตามเส้นขน - **โลม** หรือ **โลมา** แปลว่า เส้นขน) คือคอยจ้องมองดูกิเลสของตัวจะแสดงขึ้นมาอย่างไรบ้าง เพื่อปราบปรามให้หายพยศลดกำลังลงโดยถ่ายเดียว มิได้สนใจคิดว่าท่านเทศน์หนักไปเผ็ดร้อนไป

ยิ่งท่านเทศน์เผ็ดร้อนเท่าไร ธรรมก็ยิ่งสูงขึ้นเป็นลำดับ ใจก็ยิ่งสงบแบบแน่นดี สำหรับผู้ที่อยู่ในขั้นสงบ

ผู้อยู่ในขั้นปัญญาจิต ก็พยายามคิดค้นตามคำเทศน์ของท่านไปเรื่อยไม่ลดละ

ท่านอยู่ที่เชียงใหม่เทศน์ธรรมสูงมาก เพราะความรู้ท่านก็เต็มภูมิ ผู้ไปศึกษาอบรมก็มีภูมิจิตสูงและเป็นไปด้วยความหมายมั่นปั้นมือที่จะให้รู้ให้เห็นขั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับจนสุดภูมิ

นอกจากเทศน์ธรรมดมาแล้ว ยังมีธรรมแปลกๆ คอยตักใจผู้คิด
ออกนอกกลุ่มนอกรางอีกด้วย

ประเภทหลังนี้มีอำนาจมากในการตักจับและปราบโจรภายในของ
พระที่ชอบขโมยสิ่งของ เก่งแบบไม่เลือกกาลสถานที่ คือ **ขโมยคิดเรื่อง**
ร้อยแปดตามนิสัยของคนมีกิเลส มิใช่แบบเขาขโมยกันทั่วๆ ไป

มุตโตทัย สรุปคำสอนของหลวงปู่มั่น

จารึกไว้ที่ผนังภายนอกด้านหลังพระมหาธาตุมณฑปฯ

สรุปคำสอนมี ๑๗ ข้อ หลวงพ่อจรัส จีรวโร ได้จารึกนิมิตที่หลวงปู่มั่น มาสอนในสมภาติ

๒๖๓.

เรื่องโรคกรรมเก่า

เรื่องนี้ ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ท่านหยิบยกมาแล้ว เพื่อเป็นอุทาหรณ์สอนใจ ดังนี้ :-

มาถึงตอนนี้มีเรื่องแปลกๆ ที่ไม่น่าจะมีได้ แต่ก็ได้มีแทรกขึ้นในวงกรรมฐานมาแล้ว สมัยที่หลวงปู่มั่น พักอยู่ในเขาที่เขียงใหม่ จึงขอภัยเขียนไว้บ้างตามที่ได้ยินมา เพื่อเป็นข้อคิดและเป็นคติเตือนใจแก่ชาวเราต่างก็กำลังตกอยู่ในภาวะทำนองเดียวกัน

เรื่องนี้คิดว่าเป็นเรื่องกรรมกัน โดยมากบรรดาที่ได้ทราบกันในวงใกล้ชิด โดยเฉพาะองค์หลวงปู่มั่นเอง ท่านได้ให้ข้อวิพากษ์วิจารณ์เรื่องนี้พอได้เป็นข้อคิดตลอดมา

พระอาจารย์รูปหนึ่ง ซึ่งเคยอยู่กับหลวงปู่มั่น เล่าให้ฟังว่า บ่ายๆ วันหนึ่ง ท่าน (พระอาจารย์รูปนั้น) กับพระอีกรูปหนึ่งไปอาบน้ำที่แอ่งหินใกล้กับหนทางไปไร่ ไปสวนของชาวบ้านแถบนั้น แต่อยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านมาก

ขณะลงอาบน้ำ เผอิญมี**พวกสีกา** มาจากไร่เดินผ่านมาที่ตรงนั้น ซึ่งแต่ก่อนไม่เคยมีเลย พอพระรูปนั้นเจอเข้า จิตก็เกิดแปรปรวนขึ้นมา

ทันทีทันใด โดยไม่ทันได้มีสติยับยั้งเอาเลย **จึงเกิดเป็นไฟราคะตัณหามา**
เผาผลาญตัวเองขึ้นในขณะนั้น และร้อนรุ่มอยู่ตลอดเวลา

พยายามแก้ไขเท่าไรก็ไม่ตก ทั้งกลัว**ท่านอาจารย์**ทราบ ก็กลัว
ทั้งกลัวเจ้าตัวจะเสียไปเพราะเรื่องนี้ ก็กลัว เลยทำให้พระรูปนั้นตั้งตัว
ไม่ติดนับแต่ขณะนั้นไปถึงกลางคืน จนตลอดคืนที่พิจารณากันอยู่อย่าง
ไม่หยุดยั้งตลอด

เพราะความไม่เคยเป็นมาก่อนเลย เพิ่งมาเจอเอาขณะนั้น ท่าน
จึงรู้สึกเป็นทุกข์มาก

ในคืนนั้น**ท่านอาจารย์ (หลวงปู่มั่น)** ก็พิจารณาทราบเช่นกันว่า
พระรูปนี้ไปเจอเอาของดีเข้าแล้ว กำลังเกิดความกระวนกระวายด้วยความ
รักและความกลัว ตลอดคืนมิได้หลับนอน ด้วยความพยายามแก้ไข
อย่างสุดกำลัง

ตื่นเช้าขึ้นมา (หลวงปู่มั่น) ท่านก็ได้ว่าอะไร เพราะทราบว่า
เจ้าตัวกำลังกลัวท่านมากแล้ว ถ้าไปว่าเข้าเดียวเกิดเป็นอะไรไปก็ยิ่งจะแยะ
เข้าไปอีก ท่านแสดงอาการยิ้มต่อพระองค์นั้นขณะที่มาพบกันตอนเช้า

ดูอาการของเธอทั้งอายทั้งกลัวท่านมากแทบตัวสั่น ท่านก็ทำ
อาการเป็นไม่รู้ไม่ชี้เฉยๆ ไปเสีย

พอถึงเวลาบิณฑบาต ท่านเลยหาอุบาย พุดเพื่ออะไรก็ยากจะเดา
ได้ถูก ว่า “ท่านกำลังเร่งภาวนาอย่างเอาจริงเอาจัง จงเร่งต่อไปไม่ต้องไป
บิณฑบาตก็ได้ ไปแต่พวกเราก็ยังได้ พระเพียงองค์เดียวจะเลี้ยงไม่ได้
อย่างไร ท่านอยากภาวนาต่อก็ไปภาวนาเสีย ภาวนาเพื่อหมู่คณะด้วยนะ”

หลวงปู่มั่น ไม่ได้มองดูพระรูปนั้นเลย เพราะท่านทราบดียิ่งกว่า
พระรูปนั้นจะทราบเรื่องของตัวเองอยู่แล้ว

ว่าแล้วท่านก็นำหมู่คณะออกบิณฑบาต ส่วนพระรูปนั้นก็จำใจ
เข้าทางจงกรมทำความเพียร ทั้งที่ท่าน (หลวงปู่) ทำเพื่ออนุเคราะห์พระ
ที่เป็นขึ้นด้วยความบังเอิญ ไม่มีเจตนา แต่สุดท้ายจะห้ามได้

ท่านก็ทราบว่าจะพระรูปนั้นก็พยายามอยู่อย่างเต็มที่ที่จะแก้เรื่อง
ของตัว จึงต้องหาอุบายช่วยด้วยวิธีต่างๆ โดยมีให้กระทบกระเทือน
จิตใจเธอแต่อย่างใด

เวลากลับจากบิณฑบาตกลับถึงที่พักแล้ว ก็พร้อมกันจัดอาหาร
ใส่บาตรเธอ และสั่งให้พระไปนิมนต์เธอมาฉัน หรือจะฉัน ณ ที่อยู่
ของตนก็ได้ตามแต่สะดวก

พอทราบเธอก็รีบมาฉันร่วมหมู่คณะ ขณะเดินมาท่าน (หลวงปู่)
ก็ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นไม่มอง แต่พูดอย่างนิ่มนวลอ่อนหวานเพื่อประสานใจ
ที่เป็นรอยร้าวตลอดมานั้นไม่ปรารถนาเรื่องที่จะทำให้เสียใจใดๆ เลย

แม้เธอจะมาฉันร่วมหมู่คณะ แต่ก็ฉันได้นิดเดียวพอเป็นพิธีไม่ให้
เสียมรรยาทเท่านั้น

วันนั้น พระที่อยู่ด้วยกันสองรูป (ที่ไปอาบน้ำด้วยกัน) คือรูปที่
เล่านี้ด้วย เพราะแต่ก่อนท่านยังไม่ทราบเรื่อง พวกกันเกิดความสงสัยโดย
คิดว่า “แต่ก่อนท่านอาจารย์ไม่เคยทำอย่างนี้กับใครเลย แต่มาคราวนี้ทำไม
ถึงทำอย่างนี้กับพระองค์นี้ ชะรอยท่านคงภาวนาดีแน่ๆ ท่านอาจารย์จึงช่วย
สนับสนุน ? ”

พอได้โอกาสก็แอบไปหาพระรูปนั้น ถ้ามถึงการภาวนาว่า “ท่าน
อาจารย์ว่าท่านอาจารย์กำลังเร่งความเพียรจึงไม่ให้ไปบิณฑบาต แต่ท่าน
มิได้บอกว่าคุณภาวนาดี ที่นี้การภาวนาท่านเป็นอย่างไรบ้าง นิมนต์เล่าให้
ผมฟังบ้าง !”

พระองค์นั้นก็ยิ้มแห้งๆ แล้วตอบว่า “ผมจะภาวนาดียังไงท่านอาจารย์เห็นคนจะตาย ท่านก็ทำท่าช่วยเสริมไปตามอุปบายแห่งความฉลาดของท่านอย่างนั้นเอง”

ผู้ถามเข้าชี้ให้เล่าให้ฟังตามความจริง ต่างก็ไล่กันไปเลี้ยงกันมา อยู่พักหนึ่ง และถามว่า “ที่ว่าท่านอาจารย์เห็นคนจะตายท่านก็ช่วยเสริมไว้ นั้น จะตายอย่างไร และช่วยเสริมอย่างไร”

เมื่อเสียงไม่ไหวเธอก็กำชับว่า “อย่าไปเล่าถวายให้ท่านอาจารย์ทราบ เพราะท่านทราบเรื่องของผมละเอียดแล้วยิ่งกว่าผมทราบเรื่องของตัวเองเป็นไหนๆ ฉะนั้นผมจึงกลัวและอายท่านมาก” แล้วถามพระอีกองค์กลับไปว่า

“เมื่อวานนี้ เราไปอาบน้ำด้วยกันที่อ่างหิน ท่านเห็นอะไรบ้าง ขณะกำลังจะอาบน้ำ ?”

“ก็ไม่เห็นอะไร นอกจากผู้หญิงที่พากันมาจากไร่ผ่านไปบ้านตอน พวกเรากำลังอาบน้ำนั้น ก็เท่านั้น” พระที่อยากรู้เรื่องตอบ

“นั่นแล ท่าน...ที่ผมจะตายอยู่ขณะนี้ จนถึงกับท่านอาจารย์ไม่ยอมให้ผมไปบิณฑบาต ท่านกลัวจะไปสลับหรือตายอยู่ในบ้าน ขณะที่จะไปเจอเข้าอีกอย่างไรเล่า... แล้วผมจะภาวนาดีอย่างไร ? ท่านทราบหรือยังว่าคนจะตายนั่นหรือคือคนภาวนาดี ?”

องค์ที่ถามตกตะลึง “โห้โฮ ! ตายจริง ท่านไปเป็นอะไรกับเขาพวกนั้นเข้านะ ?”

“ผมจะไปเป็นอะไรกับเขาพวกนั้นเข้าล่ะ ? นอกจากไปขโมยรักเขาเข้าโดยไม่รู้สึกตัว จนกรรมฐานแตกกระเจิงไปหมด ปรากฏแต่ความสวองามกับความบ้ารักของผมเท่านั้น เหยียบย่ำทำลายหัวใจผมแทบตาย

ทั้งคืนเมื่อคืนนี้แม่เดียวนี่ก็ยังไม่ลดละเรื่องบ้านนั่นเลย ไม่ทราบว่าจะทำ
อย่างไรกับมัน...” แล้วขอร้องพระเพื่อนนั้นว่า “ท่านช่วยผมหน่อยได้
ไหม ? หนักว่าเมตตาเอาบุญ ! ”

อีทองคำถามกลับ “เวลานี้ก็ยังไม่ลดลงบ้างหรือ ? ”

“เปล่า !” เธอตอบรับ เป็นคำตอบที่น่าสงสารมาก

พระผู้เพื่อนได้เสนอแนะขึ้นว่า “ถ้าอย่างนั้น ผมจะช่วยให้อุบาย
ท่าน คือถ้าท่านไม่สามารถระงับมันได้ ท่านฝันอยู่ที่นั่นต่อไปก็ไม่เกิด
ประโยชน์อะไร นอกจากมันจะกำเริบขึ้นเท่านั้น... ผมว่าท่านควรหลีกเลี่ยง
ที่นั่นไปหาภรรยาสีที่อื่นจะดีกว่า ถ้าท่านไม่สามารถกราบเรียนท่านอาจารย์
ได้ ผมจะช่วยกราบเรียนท่านให้ ว่าท่านประสงค์จะไปแสวงหาที่วิเวกใหม่
เพราะอยู่ที่นั่นไม่สบาย เข้าใจว่าอาจารย์ท่านคงอนุญาต เพราะท่านก็ทราบ
เรื่องคืออยู่แล้ว เป็นแต่ท่านยังไม่พูดเท่านั้น เกรงท่านจะอาย”

พระองค์นั้นก็เห็นดีด้วย เป็นอันว่าตกลงตามนั้น

พอตกเย็นพระผู้เพื่อนที่จะช่วยอนุเคราะห์ก็เข้าไปกราบเรียนท่าน
อาจารย์ ท่านก็อนุญาตทันที แต่มีคำพูดเป็นปริศนาเหน็บแนมมาด้วยอย่าง
ลึกลับว่า “โรคกรรมนี้มันหายยาก โรคที่มีเชื้อเดิมอยู่แล้วติดต่อกุลกลม
ได้เร็ว”

พูดเท่านั้นท่านก็หยุด ไม่พูดอะไรต่ออีก

ต่อมา พระองค์นั้นได้ออกไปพักอีกหมู่บ้านหนึ่งซึ่งไกลจากหมู่บ้าน
เดิมมาก ถ้าไม่ใช้กรรมดัง**หลวงปู่**ว่าจริงๆ ก็คงหวังพ้นภัยได้แน่ ไม่มีอะไร
เกิดขึ้นต่อไปได้อีก

แต่ก็เจ้ากรรมอนิจจา เป็นดังที่ท่านว่า ไม่มีผิดพลาดเลย พอเธอหายไ้จากบ้านนั้นไม่นานนัก ลูกศรที่อยู่ทางนี้ก็คงเจ้ากรรมอย่างเดียวกันอีก อุตส่าห์ตื่นตื่นปะปะไปหาจนเจอเข้าจนได้ ซึ่งกรรมด่าผู้หญิงบ้านป่าไม่เคยเป็นไปอย่างนั้น

แต่...ก็เกินไปแล้ว จึงเป็นเรื่องน่าคิดอย่างยิ่ง !

หลังจากที่หลวงปู่มั่น และหมู่คณะหลุดจกหมู่บ้านนั้นไปไม่นานนัก ก็ทราบข่าวว่าพระรูปนั้นสึก เพราะดมยาสลบซ้ำๆ ซากๆ จนทนไม่ไหว

สุดท้ายกรรมก็พาหมุนกลับมาได้เสียเป็นคู่ฝั้วเมียกันกับสาวงาม ชาวเขาเผ่ามูเซอคนนั้นที่บ้านนั่นเอง

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ได้ให้ความเห็นปิดท้ายว่า :-

“นับว่ากรรมเอาเสียจริงๆ ถ้าไม่กรรมแล้วจะเป็นไปได้อย่างไร เพราะเท่าที่พระองค์นั้นเล่าให้ฟัง ขณะที่ใจเริ่มกำเริบทีแรกก็เพิ่งเริ่มพบกันขณะเดียวเท่านั้น มิได้เคยพบเห็นและพูดจาที่กันที่ไหนมาก่อนเลย”

ข้อนี้บรรดาพระที่อยู่ร่วมกันมาก็ยอมรับว่าเป็นความจริง เพราะอยู่ด้วยกันในวัดตลอดเวลา มิได้ไปไหนมาไหนพอจะให้หลวมตัว ทั้งก็อยู่กับท่านพระอาจารย์เสียเอง อันเป็นสถานที่ให้ความปลอดภัยตลอดมา ไม่มีข้อที่น่าสงสัย

นอกจากเจ้ากรรม หรือคู่บาปคู่บุญมาถึงเข้าเท่านั้น มันเหมือนดมยาสลบเข้าไปไม่ได้สติตั้งเอาเลย ปรากฏแต่ความรักความผูกพันมัด

จิตใจ จนแทบจะหายใจไม่ออก ทำให้จิตใจเชื่อเข้าไปตามอารมณ์นั้น จนตัวไม่เป็นตัวของตัว และไม่มีเวลาลดหย่อนผ่อนคลายลงบ้างเลย

เมื่อเห็นทำไม่ได้การก็พยายามปลีกตัวหนีไป เจ้าของยากก็ตาม ไปเยี่ยมคนไข้อีก **เรื่องก็เสร็จกันเท่านั้นเอง** จะไปที่ไหนรอด

ใครไม่เคยถูกก็ดูขี้มได้ ถ้าถูกเข้าก็รู้เอง เพราะมิใช่พระสุนทรสมุทรวอจะเหาะออกจากทวารบนแห่งบ้านได้

ตามปกติพวกนี้ (หมายถึงหญิงสาวเขา) ไม่คุ้นกับพระ แต่หาก **กรรมพาไปเอง** เรื่องกรรมนี้จึงไม่สิ้นสุดอยู่กับผู้ใด **เพราะกรรมมีอำนาจเหนือใครในโลกที่สร้างกรรม**

เพราะอาจารย์ท่านทราบอย่างเต็มใจ จึงต้องมีอุบายปฏิบัติต่อเธอ อย่างนั้น ทั้งๆ ที่ไม่เคยทำต่อผู้ใดมาก่อนเลย แต่ก็คงสุดวิสัย ท่านจึงมิได้แนะนำอุบายอะไรเพื่อเธอให้ยิ่งไปกว่าที่อนุเคราะห์มาแล้วนั้น

เรื่องก็เลยลงเอยกันตรงที่เมื่อไปไม่รอดก็จำต้องจอดเรือ ซึ่งเป็น คติธรรมดาของโลกที่อยู่ใต้อำนาจกรรม

ดังนั้น จึงได้นำเรื่องนี้มาลงไว้เพื่อเป็นคติเตือนใจพวกเราที่อาจเป็นได้ หากเป็นการไม่สมควรประการใดก็หวังได้รับอภัยจากท่านผู้อ่านตามเคย”

กระผม ลูกหลานที่นำเรื่องนี้มาเขียน ก็ต้องกราบขออภัยเป็นอย่างสูงด้วยครับ_ปลื้ม

อาวุธทำสงครามกับกิเลส

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ได้เล่าถึงการบำเพ็ญเพียรของหลวง
ปู่มั่น และการอบรมสั่งสอนศิษย์ด้านการภาวนาเมื่อครั้งที่อยู่เชียงใหม่
 ดังนี้ :-

...กล่าวถึง**ความรู้พิเศษของท่านพระอาจารย์มั่นที่เคยดักจับ
 ขโมยพระได้ผลดี และเป็นเครื่องมือดักใจหายใจที่คิดออกนอกกลุ่ม
 นอกทางให้รู้สึกและระมัดระวังตัวได้ดี**

เวลาที่ท่านพักอยู่เชียงใหม่ เมื่อมีพระปฏิบัติที่เด็ดเดี่ยวอาจหาญ
 ทางความเพียรไปหา ท่านมักจะใช้วิชาแขนงนี้ช่วยในการสั่งสอนเสมอ
 ไม่ค่อยย่ำยั้งว่าจะเกิดผลเสียหายตามมาดังที่ใช้กับผู้ไม่ตั้งใจจริงจิง

โดยมากพระที่ไปอบรมเป็นผู้มุ่งต่ออรรถต่อธรรมจริงๆ พอรู้ตัว
 ว่าผิดและท่านดักเตือน จะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ก็พร้อมที่จะแก้ไข
 ความผิดของตนอย่างเต็มสติกำลัง ไม่ละอายและกลัวท่านในสิ่งที่ตน
 พลังเพลอ

เมื่อได้รับคำดักเตือนจากท่านโดยอุบายต่างๆ การอบรมสั่งสอน
 ท่านเมตตาแสดงอย่างถึงใจผู้ฟังจริงๆ ไม่ปิดบังลึกลับทั้งความรู้ภายในและ
 การชี้แจงก็ชี้แจงไปตามความบกพร่องของผู้มาศึกษา

ผิดถูกอย่างไร ก็ว่ากล่าวสั่งสอนกันไปตามเรื่อง เจตนาหวัง
 สงเคราะห์จริงๆ ผู้มาศึกษาก็ไม่แสดงอาการกระด้างวางตัวในลักษณะ

ผู้ไม่ยอมรับความจริง หรือหยิ่งในภูมิ ว่าตนได้รับการศึกษามาก ซึ่งตามธรรมดาแม้จะมีแทรกอยู่เสมอ

การอธิบายธรรมของท่านกำหนดแน่นอนไม่ได้ ต้องขึ้นอยู่กับผู้ไปศึกษาเป็นรายๆ ไป ผู้ไปศึกษามีภูมิธรรมชั้นใดก็อธิบายให้ฟังตามจุดที่สำคัญๆ ทั้งจุดที่เห็นว่าถูกต้องแล้วเพื่อส่งเสริมให้ยิ่งขึ้นไป ทั้งจุดที่เห็นว่าไม่ถูกต้องและล่อแหลมต่ออันตราย เพื่อผู้้นั้นจะมีทางลดละปล่อยวางไม่ดำเนินต่อไป

การแสดงธรรมแก่จิตใจ ของนักปฏิบัติธรรมที่ไปศึกษาได้ตามนับว่าท่านอธิบายอย่างนั้นเหมาะสมตามจุดแห่งความสงสัยไม่ผิดพลาด ผู้ไปศึกษาไม่ผิดหวังเท่าที่ทราบมา ซึ่งควรจะพูดว่า **“ร้อยทั้งร้อยต้องมีหวัง”** ถ้าเป็นทางจิตภาวนา

เพราะท่านชำนาญชำนาญทางจิตภาวนามาก นับแต่ขั้นต่ำถึงขั้นสูงสุด ไม่มีอะไรบกพร่อง

การแสดงออกแห่งธรรมแต่ละประโยคจึงจับใจไพเราะหาทางเสมอได้ยากในปัจจุบัน แสดงเรื่องศีลก็น่าฟัง แสดงสมาธิทุกชั้นและปัญญาทุกภูมิ ก็ถึงใจอย่างยิ่ง ฟังแล้วทำให้อิมเอิบเฟลิดเฟลิดไปหลายวัน กว่าความรู้สึกนั้นจะจางลง

ปกติท่านอยู่ในป่าเขาโดดเดี่ยวแต่ผู้เดียว ในเวลาบำเพ็ญเพื่อธรรมเบื้องสูง ท่านว่าท่านอยู่กับความเพียรทางใจแทบตลอดเวลา จะมีเวลาว่างเฉพาะเวลาหลับนอนเท่านั้น นอกนั้นเป็นความเพียรล้วนๆ โดยมีได้กำหนดอิริยาบถใดๆ เลย

การพิจารณารวมภายในเพื่อถอดถอนกิเลส **มีปัญญาเป็นเพื่อนสอง** คือ ท่านพูดคุยโต้ตอบกับกิเลสด้วยปัญญา มีความมุ่งมั่นเพื่อแดนพ้นทุกข์เป็นสื่อชวนให้คุยกับสิ่งเหล่านั้น

แต่มีได้พูดคุยด้วยปากเหมือนเราคุยกันหลายคน หากแต่พูดคุยด้วยความคิด การไตร่ตรอง การโต้ตอบกับกิเลสภายในด้วยสติปัญญา

กิเลสผู้คอยหาช่องทางออกตัวจะออกทางใด ช่องใดหรือตบต่อย ผูกมัดท่านด้วยกลอุบายใด ท่านก็ใช้สติปัญญาตามต้อนตบตีขี้ขำกิเลส โดยอุบายต่างๆ จนเอาชนะไปได้เป็นพักๆ

จุดใดที่ท่านทราบว่ากิเลสยังเหนือกว่าอยู่ ก็พยายามเสริมอาวุธ คือ สติปัญญา ศรัทธา ความเพียร ให้มีกำลังกล้าขึ้นโดยลำดับ จนกว่าจะเหนือกว่ากำลังของกิเลสที่เป็นฝ่ายข้าศึก จนเอาชนะไปได้โดยตลอด ถึงขั้นโลกธาตุหวั่นไหวภายในใจ ขณะเจ้าผู้ครองวัฏจักรถูกทำลายลงด้วย **มรรคญาณ** ดังที่เขียนผ่านมาแล้ว

นี่เป็นวิธีดำเนินความเพียรท่านในขั้นสุดท้าย คือ การเดินจงกรม การนั่งสมาธิภาวนา ท่านมิได้กำหนดเวลาแต่ถือเอาความเพียรเพื่อชัยชนะเป็นที่ตั้งไปตลอดสาย มีสติปัญญาเป็นเครื่องดำเนินพ้อพ้นจากดงหนาบ่าหีบไปได้แล้ว

ท่านว่า เครื่องมือเข้าสู่สงคราม คือ สติปัญญา ประเภทนั้นย่อมหมดปัญหาไปเอง เหลือแต่สติปัญญาอยู่กับขั้นที่ท่านั้น

เวลาต้องการใช้เพื่อคิดอรรถคิดธรรมลึกตื่นหยาบละเอียด หรือ รุระอย่างอื่น ก็นำมาใช้เป็นคราวๆ ไป พอสิ้นเรื่องแล้วก็ระงับไปในที่นั้นเอง ไม่มีการเตรียมรุกเตรียมรบกับอะไรดังที่เคยเป็นมา

ถ้าไม่มีข้ออรธข้อธรรมมาลัมผัสจิต พอจะให้คิดอ่านไตร่ตรองไปตาม ก็อยู่ไปเหมือนคนไม่มีสติปัญญา หรือเหมือนคนโง่แบบไม่เอาเรื่อง เอาถ่านกับอะไรที่เคยเกี่ยวข้องกันมาอย่างซูลมุนวุ่นวายนั้นเลย

ปรากฏมีแต่ความสุขเด่นอยู่ในใจประเภท **อกาลิโก** เท่านั้น ไม่มีอะไรมายุ่งเกี่ยว ถ้าอยู่ลำพังใจที่สงบราบคาบจากสิ่งทั้งหลาย ไม่คิดไปถึงเรื่องเคยมีเคยเป็นที่อยู่ตามธรรมชาติของเขาทั่วไตรโลกธาตุ ก็เป็นเหมือนไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย ประหนึ่งดับไปพร้อมกับกิเลสโดยสิ้นเชิง

เวลาหมุดคณะเข้าไปอาศัยอบรมด้วย ก็มีไอวาทสั่งสอนคอยตักเตือนว่ากล่าวในเวลาที่เห็นว่ารายใดไม่สู้งามตาใจ หรือทราบเรื่องของใครในทางจิตภาวนา โดยการแสดงภาพนิมิตของผู้นั้นให้ปรากฏเป็นความไม่ดีไม่งามก็ดี โดยการรู้ขณะจิตที่คิดไปนอกกลุ่มนอกทางก็ดี ก็ต้องแสดงอุบายเป็นเชิงเปรียบเปรยให้เจ้าตัวรู้ เพื่อทำความสำรวมระวังต่อไป

ภาพปั้นหุ่นแสดงประวัติหลวงปู่มั่น อยู่ผนังรอบนอกพระมหาธาตุมณฑลปา

๖๖.

ใช้ภาพในนิมิตสอนพระนักมวย

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ท่านยกเรื่องนี้มาเป็นตัวอย่างเกี่ยวกับการที่หลวงปู่มั่น ท่านใช้ภาพที่ปรากฏในนิมิตมาเพื่ออบรมสั่งสอนศิษย์ดังต่อไปนี้

(เรื่องนี่เกิดขึ้นที่ บ้านแม่กอย อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ซึ่ง หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ก็เล่าไว้เหมือนกัน จะนำเสนอในตอนหลัง)

การแสดงภาพนิมิตให้ปรากฏแก่จิตภาวนานั้นจะขอยกตัวอย่างมาให้ท่านทราบพอเป็นเครื่องเทียบเคียงกับนิมิตทั้งหลาย ที่เคยปรากฏแก่จิตภาวนาของท่านพระอาจารย์มั่น เสมอมา ซึ่งมีลักษณะต่างๆ กันตามรูปการณ์ของผู้เป็นต้นเหตุแห่งนิมิตนั้นๆ คือ

มีพระรูปหนึ่ง เมื่อเป็นฆราวาสเธอเคยเป็นนักมวยที่มีชื่อเสียงในวงการมวย เวลาบวชแล้วเกิดความเลื่อมใส อยากออกปฏิบัติธุดงค์กรรมฐาน

ได้ทราบกิตติศัพท์กิตติคุณของท่านอาจารย์มั่น ว่าเป็นพระปฏิบัติดีและเชี่ยวชาญทางจิตภาวนา น่าเคารพเลื่อมใสมาก

จึงออกเดินมุ่งหน้าไปสำนักของท่านพระอาจารย์มั่น แต่ขณะที่จะออกเดินทางไปหาท่าน มิได้นึกเฉลียวใจเรื่องของตัวคือเธอได้ถ่ายภาพนักมวยชกกันท่าต่างๆ ไว้ในกระเป๋าราว ๑๐ กว่าแผ่นติดยามไปด้วย

แต่ตอนเธอถ่ายภาพนั้นจะถ่ายแต่เมื่อไร ท่านมิได้เล่าให้ฟัง เวลาเธอออกเดินทางจากพระนครไปเชียงใหม่หา **ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่อยู่ในภูเขาลี้กจึงนำติดตัวไปด้วย

พอไปถึงก็ทราบรายงานตัว และความประสงค์ถวายท่านให้ทราบ ขณะนั้น ท่านก็มีได้พูดเป็นเชิงตำหนิหรือชมเชยแต่อย่างใด เป็นอันว่า **ท่านรับให้อยู่ในสำนักด้วย**

ตกกลางคืน ท่านคงพิจารณาเรื่องพระรูปนั้นอย่างละเอียดแน่นอน พอตอนเช้าเวลาพระมารวมกันที่บริเวณที่ฉันท่านก็ออกมาพอดี และเริ่มพูดเรื่องพระรูปนั้นออกมาทันทีว่า

“ท่าน (ชื่อพระ)...นี้ ตามเจตนาเดิมก็มุ่งมาเพื่อศึกษาธรรมมองดู อากัปกิริยาที่แสดงออกก็ไม่แสดงหูแสดงตา เป็นกิริยาที่น่าสงสาร แต่ คินนี้ทำไมท่านนี้แสดงกิริยาน่ากลัวพิลึก คือผมกำลังนั่งภาวนาอยู่ ปรากฏว่าท่าน... เดินมาอยู่ตรงหน้าผม ห่างกันประมาณหนึ่งวาเศษ แล้วตั้งหมัด ตั้งมวยออกท่านนั้นทำให้ผมดูอยู่พักใหญ่ แล้วค่อยถอยห่างออกไป

จากนั้นก็เดินชกลมชกแล้ง เตะเมฆเตะหมอกเตะซ้ายถีบขวาไป จนลับสายตา **ท่านนี้เคยเป็นนักมวยมาหรืออย่างไรก่อนจะมาบวช ถึงได้แสดงลวดลายให้ดูเป็นการใหญ่ ? ”**

ขณะนั้นพระที่อยู่กับท่าน และพระที่เป็นนักมวยต่างนั่งนิ่งเงียบ ด้วยความฉงนสนเท่ห์ เฉพาะรูปนั้นมองดูหน้าซัดเขียวไปหมด

“ว่าอย่างไรท่าน ...! ท่านเป็นอย่างไรในความรู้อีกถึงได้มาทำอย่างนั้นให้ผมดู ? แต่คืออยู่หน่วยที่ไม่มาต่อเยเอาผมเข้า ! ”

เช้าวันนั้นท่านพูดเพียงเท่านั้นก็ยุติ เพราะได้เวลาออกบิณฑบาต หลังจากนั้นก็มีได้พูดอะไรต่อไปอีก

ตกกลางคืน ท่านอบรมพระเถรเสร็จแล้ว ต่างก็แยกย้ายกันไป เรื่องก็ไม่มีอะไร

ในคืนนั้นท่านคงพิจารณาพระรูปนั้นอีก จึงได้เรื่องพระรูปนั้น มาพูดอีกในเช้าวันต่อมา

“ท่าน... นี่ท่านมาหาผมเพื่ออะไรแน่ คืนนี้ท่านก็มาตั้งหมัดตั้งมวย โดดโน้นเตะนี้ให้ผมดูเกือบตลอดคืน เรื่องที่ท่านแสดงความผิดปกติ ของพระผู้มาด้วยเจตนาหวังดีมาได้สองคืนแล้ว ท่านมีความรู้สึกอย่างไร ทั้งก่อนจะมาหาผมและขณะที่มาอยู่กับผมขณะนี้ นิมนต์ท่านเล่าความจริง ให้ผมฟังด้วย ไม่เช่นนั้นผมเห็นจะรับท่านไว้ในสำนักไม่ได้ เพราะเป็นมา ได้สองคืนแล้วที่ผมไม่เคยปรากฏในลักษณะนี้มาก่อนเลย”

พระรูปนั้นหนึ่งนิ่ง ตัวสั่นเทา มองดูหน้าซีดไปหมดเหมือนคนจะเป็นลมและจะล้มลงในขณะนั้น

พอดีมีพระรูปหนึ่งท่านเห็นท่าไม่ดี เลยรีบกราบเรียนขอโอกาส **ท่านอาจารย์มั่น** พูดกับเธอซึ่งกำลังจะสลบอยู่ในขณะนั้น ว่า

“นิมนต์ท่านกราบเรียน**ท่านอาจารย์**โดยตรงตามเรื่องที่ท่านมีความรู้สึกอย่างไร เพราะเท่าที่**ท่านอาจารย์**ถาม ก็เพื่อทราบความจริง เท่านั้น มิได้มุ่งความเสียหายแก่ท่านแม้หน่อยแต่อย่างไร

เท่าที่พวกผมอยู่กับท่านมา ก็ช้อยู่กันด้วยความบริสุทธิ์หลุดพ้น จากกิเลสโดยไม่มีความคิดที่จะมีให้ท่านดูต่ำกว่ากล่าวอะไรได้ แต่อยู่ด้วยกันในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์ ซึ่งเหมือนพ่อแม่กับลูกอยู่ด้วยกัน ย่อมมีการดูต่ำกว่ากล่าวกันตลอดมา

ในเมื่อผู้ใดทำผิดหุ้ผิดตาท่าน ในฐานะที่ท่านเป็นครูอาจารย์ ผู้สอดส่องมองดูเพื่อความดีงามของบรรดาศิษย์ก็จำเป็นต้องมีการสอบถาม และว่ากล่าวสั่งสอนไปตามเหตุการณ์

พวกผมเคยถูกดูต่ำกว่ากล่าวจากท่านมาเป็นประจำ ยิ่งกว่าที่ท่านว่าให้ท่านเสียอีก ขนาดไล่หนีจากวัดในเดิยวันนั้นก็ยังมี แต่ก็ยังทนอยู่กับท่านมาได้จนทุกวันนี้ เมื่อรู้สึกโทษและยอมตนว่าผิดแล้ว ท่านเองก็ไม่เห็นขับไล่ไล่ส่งไปไหนอีก คงอยู่ด้วยกันมาดังที่ท่านเห็นอยู่ขณะนี้แล

คำที่ท่านกำลังเตือนท่านอยู่ขณะนี้ ขอนิมนต์พิจารณาด้วยดี ตามที่พวกผมฟังดูแล้ว รู้สึกว่าไม่มีอะไรพอจะกลัวท่านจนเลยขอบเขตแห่งความพอดี

ถ้าท่านมีอะไรก็นิมนต์กราบเรียนท่านตามความจริง เมื่อไม่มีอะไรผิด หรือสวดวิสัยที่จะคิดค้นมาเล่าถวายได้ก็กราบเรียนท่านโดยตรงว่า สวดวิสัยที่จะตามรู้ในเรื่องอดีตที่ล่วงมาแล้ว ท่านจะฆ่าก็ยอมตาย ท่านจะขายก็ยอมเป็นสินค้า ท่านจะไล่ส่งไปไหนก็สุดแต่กรรมของตัวจะพาให้เป็นไป ดังนี้แล้วเรื่องก็จะยุติลงได้

พอท่านองค์นั้นพูดจบลง **หลวงปู่มั่น** ก็ถามเธอซ้ำอีกว่า “ว่าอย่างไรเล่าท่าน ? ผมเองก็ได้คิดจะหาเรื่องหาราวอะไรใส่ท่านโดยไม่มีสาเหตุ แต่พอหลับตาลงไปก็เห็นแต่เรื่องท่านมาขวางหน้าอยู่แทบทั้งคืน จนเกิดความสลดสังเวชใจว่า พระทั้งองค์ทำไมมาเป็นไปได้อย่างนี้ และเป็นได้ทุกคืนที่ท่านมาอยู่กับผมที่นี่ แล้วก็ต้องถามท่านผู้เป็นต้นเหตุว่า ท่านจะมีอะไรที่ไม่ดีไม่งามอยู่บ้าง จึงมาแสดงเหตุอย่างนั้นไม่ยอมลดละ

หรือว่าความรู้ของผม ซึ่งเคยเชื่อแนในใจตลอดมานั้น มันหลอกหลวงผม และทำให้ท่านเสื่อมเสียไปด้วย จึงขอให้ท่านพูดตามความลัษยต์ ความจริงให้ผมฟัง

ถ้าท่านยังบริสุทธิ์ดีอยู่ เป็นแต่ความรู้ผมมันพาให้เป็นบ้าไปเอง ก็เท่ากับผมเป็นพระบ้าองค์หนึ่ง ซึ่งไม่ควรอยู่กับหมู่คณะต่อไป จะทำให้หมู่พวกล่มจมไปด้วย ต้องหนีไปเที่ยวซุกซ่อนตามแบบบ้าของตน และ

ต้องระวังการอบรมลั้งสอนใครๆ ทันที ขึ้นลั้งสอนต่อไปโลกจะฉิบหาย
ล่มจมไปเสียหมด เพราะความรู้บ้าๆ ของผมคนเดียวเป็นสาเหตุ”

พระที่เคยก่เดือน เดือนเธอซ้ำอีก เธอจึงเริ่มกราบเรียนเรื่องราว
ต่อท่านอาจารย์ ด้วยน้ำเสียงสิ้นเครือแทบไม่เป็นเสียงผู้เสียงคนว่า
“ผมเป็นนักมวย” เท่านั้นก็หยุดเอาอย่างหัวนๆ

หลวงปู่ ท่านถามย้ำอีกว่า “ท่านเป็นนักมวยใช่ไหม ?”

เธอตอบว่า “ใช่” เพียงคำเดียวเท่านั้น

หลวงปู่ ถามว่า “ก็ท่านกำลังเป็นพระอยู่ แล้วไปเป็นนักมวยได้
อย่างไรกัน หรือเวลาท่านมาที่นี่ ก็ชกมวยหาเงินมาตามทางด้วยอย่างนั้น
หรือ ?”

หลวงปู่ ท่านถามอะไร เธอเป็นเหมือนไม่มีสติรับทราบเรื่องผิดถูก
ชั่วดีอะไรเลย มีแต่ “ครับ” เอาเสียเรื่อย

พระที่เคยก่พูดกับเธอจึงถามเป็นเชิงซักจูงให้เธอได้สติรับทราบ
บ้างว่า “มิใช่ท่านเคยเป็นนักมวยมาแต่คราวเป็นฆราวาสโน้น เวลามาบวช
เป็นพระแล้วมิได้เป็นอย่างนั้นอีกมิใช่หรือ ?”

เธอตอบว่า “ใช่ เป็นนักมวยมาแต่คราวเป็นฆราวาส แต่เวลา
มาบวชเป็นพระแล้วมิได้เป็นอีก”

หลวงปู่มั่น เห็นอาการไม่ดี จึงหาอุบายว่า ได้เวลาบิณฑบาต
หลังจากนั้นท่านก็สั่งพระให้ไปสอบถามเธอโดยเฉพาะ เพราะเธอพูดกับ
ท่านอาจารย์ไม่ได้เรื่อง เนื่องจากเธอกลับท่านมาก

หลังจากฉันเสร็จแล้ว พระที่เคยก่พูดกับเธอจึงถือโอกาสไป
สอบถามเธอโดยเฉพาะ ก็ได้ความว่า เธอเคยเป็นนักมวยสวนกุหลาบ ผู้มี
ชื่อเสียงมาหลายปี เกิดความเบื่อหน่ายทางฆราวาสจึงออกบวชเป็นพระ
มุ่งหน้ามาหาท่านอาจารย์

พอได้ทราบความชัดเจนจากเธอแล้ว ก็มากราบเรียน **ท่านอาจารย์**ให้ทราบตามเรื่องที่เป็นมา ท่านก็มีได้ว่าจะอะไรต่อไป **เรื่องของเธอก็เป็นอันผ่านไป**

นี่ก็จะเสร็จสิ้นเรื่องของเธอไปเรียบร้อยแล้ว เพราะตอนกลางคืน **ท่าน**พิจารณาเรื่องของเธออีก ตอนเช้าก็ได้เรื่องเธอมาพูดในท่ามกลางหมู่คณะอีกตามเคยว่า

“เรื่องท่าน... นี้ ไม่ได้มีแต่ความเคยเป็นนักมวยเท่านั้น แต่ยังมีอะไรแฝงอยู่อีก ขอให้ท่านไปพิจารณาให้ดีอีกที เพียงเคยเป็นนักมวยมาแต่ฆราวาสเท่านั้น เรื่องก็ควรยุติไปแล้ว ไม่ควรมาปรากฏซ้ำๆ ซากๆ อีกทำนองนี้”

พูดเพียงเท่านั้นท่านก็หยุด พอได้โอกาสพระองค์ที่คุ้นเคยกับเธอก็ไปหาเธอและถามเรื่องราวนั้นอีก ก็ทราบว่าเธอมีรูปภาพคนชกมวยท่าต่างๆ ติดมาด้วย จึงให้เธอเอาออกมาดู ก็ได้เห็นภาพมวยท่าต่างๆ ๑๐ กว่าแผ่น

พระที่ไปดูก็บ่กัใจลงว่า “ต้องเป็นภาพนี้แน่นอน ที่ทำให้ท่านเดือดร้อนอยู่ไม่หยุด จงเอาไปทิ้งหรือเผาไฟเสีย”

เธอก็ปฏิบัติตามและพากันเอาภาพนั้นไปเผาไฟทิ้งจนหมด

จากนั้นก็ไม่ได้มีเรื่องทำนองนี้เกิดขึ้นอีกต่อไป ต่างอยู่ด้วยความสงบสุข เธอเองก็เป็นพระปฏิบัติดีมีมรรยาทที่น่าเลื่อมใส **ท่านอาจารย์**เองก็เมตตาเธอมากตลอดมาโดยมิได้พูดถึงเรื่องอดีตของเธออีกต่อไป

จากนั้นเธอก็อยู่ด้วยความผาสุก เวลามีโอกาสพระก็ถามเป็นเชิงล้อเล่นกับเธอก็เกี่ยวกับเรื่องอดีต เธอพูดให้พระฟังถึงเรื่อง**ท่านอาจารย์**ดูเธอว่า เธอตายไปครั้งหนึ่งแทบไม่มีความรู้สึกรับรู้เรื่องดีชั่วอะไรเลย จึงได้ตอบท่านไปแบบคนตายครึ่ง มิใช่คนเต็มเต็ม ถ้าท่านไม่ช่วยเมตตาอนุเคราะห์แล้วคงจะเป็นบ้าไปเลย (หมายถึงพระองค์ที่ช่วยซักถาม) ไม่มี

วันกลับเป็นคนดีได้แน่ๆ

“แต่ท่านอาจารย์เอง ท่านก็ฉลาดมาก พอเห็นเราจะเป็นบ้าและตายต่อหน้าท่าน ท่านก็รีบระงับเรื่องลงทันที แล้วพูดเรื่องอื่นมากลบบเลี้ย ทำเป็นเหมือนไม่มีเรื่องนี้อยู่ในใจท่านเลย”

ท่านหลวงตาฯ ผู้เล่าเรื่องนี้ได้สรุปว่า

“นี่คือภาพที่ปรากฏทางนิมิตภาวนาที่ท่านเคยใช้เป็นคู่เคียงกันตลอดมามีได้ตลอด เพราะเป็นธรรมจำเป็นไม่ด้อยกว่า **ปรจิตตวิชา** การกำหนดรู้วาระจิตของผู้อื่น”

พระครูสิริปัญญาวัฒน์ (พระอาจารย์เสวก) วัดเจติยาบรรพต
เจ้าคณะตำบลแม่ปิง แสดงธรรมในงานสมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ

๑๐ - ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๒๖๖.

จิตพักสงบ กับจิตออกรับรู้ภายนอก

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ เล่าเรื่องหลวงปู่มั่น ตามที่ท่านเคยได้ทราบมา ดังต่อไปนี้ :-

ท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าว่า ท่านพักอยู่ที่เชียงใหม่มีประสบการณ์ทั้งภายในโดยเฉพาะ และเกี่ยวกับสิ่งภายนอก มากมายกว่าสถานที่ทั้งหลายที่เคยผ่านมาในชีวิตแห่งนักบวช

สิ่งที่ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น ก็รู้เห็นขึ้นมาเป็นขึ้นมา ทั้งห้าตื่นตื่น อัศจรรย์ตลอดมา ยิ่งเวลาพักผ่อนอยู่คนเดียวด้วยแล้วก็ยิ่งพบเห็นสิ่งต่างๆ ที่เป็นของลึกลับมากมาย แม้ตัวท่านเองก็ไม่อาจจะประมาณได้

เพราะจิตที่เป็นธรรมชาติรู้เห็นตามวิสัยของตน หากรู้เห็นอยู่ทำนองนั้น รู้เห็นในเวลาเข้าที่ก็มี เวลาธรรมดาก็มี จึงนำแปลกประหลาดและอัศจรรย์

จิตดวงที่เคยโง่และมีตมิตปิดทวารมาก่อน ซึ่งไม่คาดฝันว่าจะสามารถรู้เห็นได้ ดังที่รู้ๆ เห็นๆ อยู่กับเหตุการณ์ที่มาเกี่ยวข้องในปัจจุบัน ประหนึ่งสิ่งที่มาเกี่ยวข้องนั้นๆ เพิ่งจะมีในปัจจุบันทั้งที่เคยมีอยู่ดั้งเดิมแต่กาลไหนกาลไรมา

นอกจากเวลาจิตเข้าพักสงบเต็มที่ล่วงเลยเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องถึงเท่านั้น จึงไม่มีอะไรปรากฏในเวลานั้น จิตพักอยู่ด้วย

ธรรม ธรรมอยู่ด้วยจิต จิตเป็นธรรม ธรรมเป็นจิต เป็นเอกภาพ คือธรรมกับจิตเป็นอันเดียวกันไม่มีสองกับอะไร ไม่มีสมมติใดๆ เข้าไปเกี่ยวข้องกาลไม่มี สถานที่ไม่ปรากฏ ชั้นไม่มีความรู้สึก สุขทุกข์ที่เป็นสมมติไม่ปรากฏ ถ้าจิตไม่ถอนขึ้นมา จะอยู่ไปกี่วัน กี่เดือน กี่ปี หรือ กี่กัป กี่กัลป์ ถ้าไม่ปรากฏสมมติ มี **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เป็นต้น เข้าไปรบกวน เพราะเป็นความดับสมมติอย่างสนิท

แม้สมมติทั้งหลายมีชั้นที่กำลังครองตัวอยู่เป็นต้น เกิดขโมยแตกสลายไป ในขณะที่จิตกำลังพักอยู่ใน**นิโรธธรรม** คือความดับสมมติทั้งหลายก็คงไม่มีทางทราบได้ จิตคงเป็นสภาพนั้นไปเลย

นี่เป็นเพียงพูดตามความเป็นจริงของจิตในเวลาเข้าพักระงับดับสมมติชั่วคราว คงไม่พักตลอดไปเป็นปีๆ ดังที่ว่านั่น เช่นเดียวกับคนนอนหลับสนิท ย่อมหมดการรับทราบในชั้น แม้จะหลับไปกี่วันก็คงเป็นทำนองคนหลับอยู่นั่นเอง

นอกจากเวลาที่นอนขึ้นมาแล้ว ถึงจะรับความสุขทุกข์ไปตามหน้าที่ที่เคยรับ

แต่การเข้าพักสงบจิต จะเป็นเข้าพักสงบธรรมดาหรือพักในนิโรธสมบัติ ก็เป็นสมมติดูโดยดี เป็นแต่ผู้เข้าพักเป็นผู้พ้นจากสมมติแล้วเท่านั้น กิริยาแห่งสมมติทั้งปวงจึงไม่สามารถทำวิสุทธิจิตนั้นให้กำเริบเป็นอื่นได้ คงเป็นวิมุตติจิตอยู่ตามเดิมในฐานะเป็น อกาลิกจิต

คือ **จิตที่พ้นจากกาลสถานที่** เป็นต้น ไปแล้วเป็นจิตที่หมดความคาดหมายต้นเดาใดๆ ทั้งสิ้น จึงไม่ควรคาดหมายต้นเดาให้เสียเวลาและลำบากเปล่า ขณะจิตที่พักตัวอยู่ในความสงบลบลสมมติทั้งปวงแล้วไม่รับรู้อะไรที่ใดๆ

ฉะนั้น สิ่งไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องให้รู้ให้เห็นจึงระงับดับสูญไปหมดเวลานั้น **ต่อเมื่อถอนออกจากสมาธิสมาบัติออกมาอยู่ในชั้น อุปจารสมาธิ**

หรือ เป็นวิสุทธิจิตธรรมดาแล้วถ้ามีเหตุควรรู้ จິงจะรู้ และรีบทำธุระ
ไปตามหน้าที่และกำลังของตนต่อไปตามกาลอันควร

หลวงปู่มั่น ท่านว่า จิตของท่านเปิดเผยต่อเหตุการณ์อยู่เสมอทั้ง
อยู่ในอุปัชฌากรรมและอยู่ปกติธรรมดา ต่างกันเพียงลึกตื้นหยาบละเอียด
หรือกว้างแคบเท่านั้น ถ้าต้องการความละเอียดและกว้างขวางต้องเข้า
อุปัชฌากรรมพิจารณา

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ท่านให้ความเห็นในตอนท้ายของเรื่อง
นี้ว่า

“เรื่องเกี่ยวกับตาพิเศษ หูพิเศษ ก็เช่นกัน ต้องเข้าอุปัชฌากรรม
สงบอารมณ์น้อยๆ แล้วคอยรับทราบ จะทราบทางรูปคนเสียงคน หรือ-
รูปสัตว์เสียงสัตว์ หรือมากไปกว่านั้น ตามแต่ความประสงค์จะทราบ
ก็ทราบได้เหมือนเห็นด้วยตาเนื้อ ฟังด้วยหูหนัง

เรื่องทั้งนี้ ท่านเคยเล่าให้ฟังเวลาท่านไปพักอยู่กับพวกชาวเขา
ซึ่งไม่เคยเห็นพระสงฆ์เป็นส่วนมาก นอกจากผู้มีโอกาสได้ลงมาเมืองหรือ
หมู่บ้านที่มีพระสงฆ์ถึงจะมีโอกาสได้เห็นบ้าง”

๒๖๗.

เรื่องเสือเย็น

เรื่องนี้เป็นตัวอย่างที่สืบมาจากเรื่อง **ดาพิเศษ หุพิเศษ** ที่กล่าวถึงในตอนที่ผ่านมา

(เหตุการณ์นี้เกิดที่บ้านดงป่าตะ อ.พร้าวจ.เชียงใหม่ จะเขียนถึงวัดนี้ในภายหลัง_ปลื้ม)

หลวงตาพระมหาบัวฯ ท่านเป็นผู้เล่าเรื่องนี้

... ขณะที่**ท่าน** (หลวงปู่มั่น) ไปถึงที่แรกสององค์ด้วยกันก็พากันพักอยู่ชายเขา ห่างจากหมู่บ้านชาวเขาราวสองกิโลเมตร พักอยู่ร่มไม้ธรรมชาติ

ตอนเช้าท่านพากันเข้าไปบิณฑบาต คนชาวเขาเห็นท่านเข้าไปบิณฑบาตก็ถามท่านว่า “**ตุ้เจ้ามาตุระอะไร ?**” ท่านก็บอกว่า “**มาบิณฑบาต**” เขาถามว่า “**บิณฑบาตอย่างไร ?**” เพราะพวกเขาไม่เข้าใจ ท่านบอกว่า “**บิณฑบาตข้าว**”

เขาถามว่า “**ข้าวสุกหรือข้าวสาร ?**” ท่านบอกว่า “**ข้าวสุก**”

เขาก็บอกกันให้หาข้าวสุกมาใส่บาตรท่าน ได้แล้วก็กลับที่พัก และ**ฉันแต่ข้าวเปล่าๆ อยู่นาน**

ขณะที่ไปพักอยู่ที่นั่น ที่แรกชาวบ้านเขาไม่มีความเลื่อมใสและวางใจท่านเลย ตกกลางคืนหัวหน้าหมู่บ้านตีเกราะนัดให้ชาวบ้านมาประชุม

รวมกัน และประกาศว่า “ขณะนี้เมื่อเสี้ยนสองตัวมาพักอยู่ในป่าแห่งนั้น จะเป็นเสี้ยนประเภทใดก็ยังไม่ทราบไม่ได้ พวกเราไม่ไว้ใจเสี้ยนสองตัวนั้น”

จึงห้ามไม่ให้เด็กและผู้หญิงเข้าไปในป่านั้น แม้ผู้ชายจะไปก็ควรมีพวกมีเพื่อนและมีเครื่องมือติดตัวไปด้วย ไม่ควรไปคนเดียวและไม่ควรไปแต่ตัวเปล่าๆ เดี่ยวเสี้ยนสองตัวนั้นเอาไปกิน จะว่าไม่บอก

ขณะที่เขากำลังประชุมประกาศเรื่องเสี้ยนให้ชาวบ้านทราบ ก็เป็นเวลาที่กำลังเข้าที่ภวนาอยู่พอดี เรื่องที่เขาประกาศให้ชาวบ้านทราบทั้งหมดจึงเป็นเหมือนประกาศให้ท่านซึ่งกำลังตกอยู่ในคำกล่าวหาว่าเป็นเสี้ยนทราบด้วยโดยตลอด

ท่านเกิดความสลดสังเวชใจอย่างยิ่ง ไม่เคยคาดฝันมาก่อนว่าตนจะเป็นพระประเภทเสี้ยนดังคำกล่าวหา ขณะนั้นแทนที่จะโกรธและเสียใจในคำกล่าวหาของเขา แต่กลับเกิดความเมตตาสงสารเขาอย่างบอกไม่ถูก กลัวเขาผู้ไม่รู้เรื่องอะไรเลยก็มีจำนวนมาก จะพลอยเชื่อตามคำเหลวไหลนั้น และพลอยเป็นบาปเป็นกรรมไปตามๆ กัน **เมื่อตายจากชาตินี้แล้ว เขาจะไปเกิดเป็นเสี้ยนกันทั้งบ้าน**

พอตื่นเช้า ท่านก็รีบบอกกับพระที่อยู่ด้วยว่า “คืนนี้พวกชาวบ้านเขาประชุมประกาศกันว่า เราทั้งสององค์เป็นเสี้ยนที่ปลอมแปลงตัวเป็นพระมาหลอกลวงอย่างแยบยลลึกลับ เพื่อให้เขาตายใจเชื่อถือ แล้วกลับทำลายชีวิตและทรัพย์สินเขาด้วยวิธีต่างๆ

ฉะนั้น เขาจึงไม่เลื่อมใสและไม่ไว้ใจพวกเราทั้งสองเลยเวลานี้ หากว่าเราทั้งสองหนีไปจากที่นี่เสียในเวลาที่เขากำลังคิดไม่ดีอยู่ขณะนี้

เวลาเขาตายไปจะพากันไปเกิดเป็นสัตว์เป็นเลื้อกกันทั้งบ้าน ซึ่งนับว่าเป็นกรรมแก่เขาไม่เบาเลย

เพื่อความอนุเคราะห์เขา ซึ่งควรแก่สมณกิจที่พอทำได้ จึงควรอดทนอยู่ที่นี้ไปก่อน แม้จะทุกข์ลำบากก็พยายามอดทนไปจนกว่าเขาจะพากันกลับใจได้ แล้วจะไปที่ไหนค่อยไปกัน”

นอกจากเขาไม่ไว้ใจและเลื่อมใสแล้ว พวกผู้ชายยังพากันมาคอยสังเกตการณ์ตามสถานที่ที่ท่านพักอยู่บ่อยๆ ครั้งละ ๓ - ๔ คน โดยมีเครื่องมือติดตัวมาด้วย มายืนลอบๆ มองๆ อยู่แถวบริเวณใกล้ๆ บ้างมายืนอยู่ข้างทางจงกรมบ้าง มายืนอยู่ที่หัวจงกรมบ้าง ในเวลาท่านกำลังเดินจงกรมทำความเพียรอยู่

ต่างคนต่างจ้องและสอดสายสายตามองมายังท่านและเหลือบมองไปรอบๆ บริเวณ

เขาใช้เวลาสังเกตการณ์ด้วยความไม่ไว้ใจอยู่ทำนองนั้นประมาณครั้งละ ๑๐ นาทีบ้าง ๑๕ นาทีบ้าง แทบทุกวันและไม่พูดจาโต้ถามอะไรกับท่านในระยะเริ่มแรก แล้วก็พากันกลับไป

วันหลังได้โอกาสก็พากันมาใหม่ เขาใช้เวลาสังเกตท่านอยู่นานวันพอสมควร ส่วนอาหารปัจจัยเครื่องอาศัยเป็นอยู่หลับนอนของพระเสีเย็นทั้งสองตัวจะขาดตกบกพร่องหรือจะเป็นจะตายอย่างไรบ้างนั้น เขามิได้พากันสนใจคิดและชวนขวยกันเลย

ฉะนั้น การเป็นอยู่ของท่านทั้งสองที่เขาให้นามว่า **เสีเย็น** จึงลำบากอึดอัดมาก อาหารบิณฑบาตอย่างมากมายได้ข้าวเปล่าๆ มาฉัน บางวันรวมทั้งฉันน้ำด้วยก็อึดพอเบาๆ บางวันรวมทั้งฉันน้ำก็ไม่พอ

ที่อยู่หลับนอนก็อาศัยโคนไม้เป็นประจำ ทั้งแดดทั้งฝนก็ทนเอา เพราะที่นั่นไม่มีถ้ำหรือเงื้อมผาพอได้อาศัย ถ้าฝนตกชุกมาก ในบางวัน ตกทั้งวัน พอฝนเบาลงบ้างก็พยายามเที่ยวเก็บใบไม้แห้งหญ้าแห้งมาทำ เป็นจากมุงพอบังแดดบังฝนไปพลาง พอประทังชีวิตไปวันหนึ่งๆ ด้วย ความทุกข์ลำบากมากมาย

ขณะฝนตกก็เข้าหลบซ่อนอยู่ในกลดใ้ในมุ้งพอบรรเทาความหนาว เวลาลมพัดจากภูเขามาอย่างแรง ฝนก็สาด กลดก็จะปลิวหลุดมือ องค์กรท่านและบริวารก็เปียก ตัวลื่นเหมือนลูกนกลูกกา

ถ้าเป็นตอนกลางวันก็พอทำเนา มองเห็นที่ไปที่หลบซ่อนและที่เก็บ บริวารต่างๆ บ้าง แต่ถ้ำฝนตกเอาตอนกลางคืนรู้สึกลำบากมาก ตาก็มอง ไม่เห็นอะไร ทั้งฝนกระหน่ำลง ลมกระหน่ำมาประดังกัน กิ่งไม้ที่ถูกลม พัดอย่างแรงต่างก็ขาดตกลงข้างหน้าข้างหลังตุ้มตามๆ ไม่แน่ใจว่าชีวิตจะ ดำเนินด้านฝน ด้านทานลม ด้านทานความเหน็บหนาว หรือจะด้านทาน กิ่งไม้หน่อใหญ่ที่หักตกลงและโหมก้นมาจากทิศต่างๆ ในขณะนั้น

เมื่อชีวิตยังอยู่ก็ทนกันไป ร้อนก็ทนไป หนาวก็ทนไป หิวก็ทนไป กระจายก็ทนไป อดบ้างอิมบ้างก็ทนไปจนกว่าจะหมดกลืนแห่งความ ระแวงสงสัยของชาวบ้านที่หวาดระแวงต่อท่าน ว่าเป็นเสือเย็นคอย หลอกลวงกินเนื้อกินหนังเขา

การขบฉันแม่เพียงข้าวเปล่าๆ ก็อดมื้ออิมมื้อ สิ่งอื่นนั้นไม่จำเป็นต้อง พุดถึงว่าเขาจะมีความสนใจใฝ่ดีให้ท่าน

ที่พักที่อยู่ก็แบบคนอนาถาหาที่เกาะที่พึ่งไม่ได้เราดีๆ นี้เอง

น้ำก็หิวกาน้ำลงไปเ็นคลองซึ่งอยู่ตีนเขา กรองให้เต็มกา แล้วก็น้ำ ชื่นมาฉันมาใช้ หลังจากสร้งเสร็จแล้ว

แต่ทำความเพียรสะดวกมาก หมดกังวลทุกด้านไม่มีอะไร
เกาะเกี่ยว

ตอนกลางคืนยามดึกส่งดทำภาวนา ฟังเสียงเสื่อกระที่มไปมา
ที่ละหลายๆ ตัว ไกลๆ บริเวณที่ท่านพักได้ร่มไม้ แต่แปลกอยู่อย่างหนึ่ง
ที่เสื่อไม่เข้ามาหาท่านเลย ล้วนเป็นเสื่อโครงใหญ่ลายพาดกลอนทั้งนั้น

ท่านว่าท่านเพลินไปกับเสียงสัตว์ชนิดต่างๆ แต่บางทีเสื่อก็เข้ามา
หาท่านและลูกศิษย์ท่านเหมือนกัน เขาคงสงสัยว่าเป็นสัตว์อะไรที่ควร
จะเป็นอาหารได้บ้าง แล้วแอบเข้ามาดู พอคนกระดุกกระดิกลุกขึ้น เขา
ร้องโก๊ก ! พร้อมกับกระโดดเข้าป่าไป วันหลังไม่เห็นเขามาอีกเลย

พอตกบ่ายๆ ก็มีชาวบ้านราว ๓ - ๔ คน ออกมาสังเกตการณ์
แทบทุกวัน แต่เขาไม่พูดจาอะไรกับท่าน ท่านก็มีได้สนใจอะไรกับเขา
เฉพาะพวกเขาเอง บางครั้งก็มีการพูดกระซิบกระซาบกัน

ขณะที่พวกเขาทำที่นั้น ท่านกำหนดจิตดูจิตใจเขาที่คิดปรุงอยู่
ทุกขณะและทุกเวลาที่เข้ามา ส่วนพวกเขาเองก็คงไม่สนใจคิดว่าท่านจะ
รู้เรื่องความคิดปรุงทางใจตลอดคำพูดเขาที่ระบายออกจากใจผู้บงการ
อะไรเลย คงเข้าใจว่าตนมีความลับที่ไม่มีใครสามารถสอดรู้ภายใน จึงสนุก
คิดเรื่องต่างๆ อย่างเพลินใจ ซึ่งโดยมากก็เป็นความคิดคอยจับผิดท่าน
อยู่ภายใน

ท่านกำหนดดูใจของใครที่มาด้วยกันก็คน ก็มีความรู้สึกนึกคิด
ที่คอยจับผิดอยู่ภายในเช่นเดียวกันหมด สมกับเขาประกาศสั่งพวกเขาให้
มาสังเกตการณ์จริงๆ

ท่านเองแทนที่จะคิดระวังตัวกลัวเขาจะจับผิด แต่กลับคิดสงสาร เขาเป็นกำลัง ว่าคนในบ้านนั้นไม่มีก็คนที่ เป็นผู้ชักนำชาวบ้าน ซึ่งมีหลายคนให้เห็นผิดไปด้วย

ท่านพักอยู่ที่นั่นเป็นเดือน ยังไม่เห็นเขาละความพยายามคอยจับ พิรุณความผิดพลาดท่าน พวกใดมาหาล้วนคอยจ้องมองหาแต่ความผิดกับท่านเช่นเดียวกัน

ท่านว่าเขาพยายามเอาเสียจริงๆ แต่ยังดีอยู่อย่างหนึ่งที่เขาไม่พร้อมใจกันมาขับไล่ท่านให้หนีจากที่นั่น เป็นเพียงจัดวาระกันมาควบคุมโดยทางลับเท่านั้น

๒๖๘.

ให้ช่วยกันตามหาพุทธโธ

เมื่อหลวงปู่อยู่นานไป ทั้งพวกชาวบ้านก็มาสังเกตดูอยู่หลายครั้ง ยังไม่อาจจับความเคลื่อนไหวที่ผิดพลาดท่านได้ เขาคงแปลกใจอยู่มาก ในเวลาต่อมา คืนวันหนึ่งท่านกำลังภาวนาอยู่ ได้ยินหรือทราบขึ้น ภายในใจว่า หัวหน้าบ้านประชุมสอบถามผลของการสังเกตการณ์ ว่าได้ผลคืบหน้าไปเพียงใดบ้าง

ชาวบ้านบรรดาที่มาสังเกต ให้คำตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าไม่มีผลอะไร ตามความคิดเห็นของพวกเรา ที่คิดกันไปทำอย่างนั้นดีไม่ดีนำกลัว จะเป็นโทษมากกว่าผลที่คาดกัน

ผู้สงสัยซักขึ้น ทำไมว่าอย่างนั้น เขาตอบกันว่าก็เท่าที่สังเกตดูแล้ว “ดูเจ้าสองคนนั้นไม่เห็นมีกิริยาทำทางใดๆ ที่เป็นไปดังที่พวกเราคาดกัน” ไปสังเกตดูที่ไรก็เห็นแต่ท่านนั่งหลับตานิ่งอยู่บ้าง ท่านเดินกลับไปกลับมา ในทำสำรวมไม่มองโน้นมองนี้อย่างคนทั่วๆ ไปบ้าง

คนที่จะเป็นเสียเอ็นตั้งท่าคอยฉีกสัตว์กัดคน คงไม่ทำอย่างนั้น ต้องมีการแสดงออกให้พอจับได้บ้าง “แต่ดูเจ้าสองคนนี้ไม่มีกิริยาเช่นนั้น แผลงอยู่บ้างเลย” ถ้าขึ้นพากันทำอย่างทุกวันนี้ จึงน่ากลัวเป็นบาป

ทางที่ถูกควรไปศึกษาได้ถามท่านดูให้รู้เหตุผลต้นปลายก่อนอยู่ๆ ก็ไปเหมาะว่าท่านไม่ดีเอาเลยตามความคิดเห็นเฉยๆ อย่างนี้น่ากลัวเป็นบาป

บรรดาพวกที่ไปสั่งเกตท่านมาแล้ว พุดเป็นเสียงเดียวกันว่า “ท่านเป็นตุ้เจ้าดี ยากจะหาได้ พวกเราก็เคยเห็นตุ้เจ้ามาบ้างพอจะรู้อะไรของไม่ดี”

บางรายก็ว่า เคารพเลื่อมใสท่าน มากกว่าจะคิดแสหาโทษท่าน ถ้าอยากทราบรายละเอียดก็ควรไปศึกษาใต้ถามท่านดูบ้างว่า การหลบตานั้นๆ ก็ดี การเดินกลับไปกลับมาก็ดี ท่านนั่งเพื่ออะไร และท่านเดินหาอะไร

หลวงปู่เล่าว่า สุดท้ายแห่งการประชุมของชาวป่าได้ความมาให้คนไปใต้ถามท่านดูตามที่ตกลงกัน

ตื่นเข้ามาท่านก็พุดกับพระที่อยู่ด้วยว่า “เขาเริ่มกลับใจมาทางดีแล้ว คึนนี้เขามาประชุมกันเกี่ยวกับการมาสั่งเกตดูพวกเรา ตกลงกันว่า จะจัดให้คนมาใต้ถามข้อข้องใจกับพวกเรา”

พอวันหลัง ตอนบ่ายๆ เขาพากันมาจริงๆ ดังที่รู้ไว้ ในจำนวนที่มามีคนหนึ่งถามขึ้นว่า

“ตุ้เจ้านั่งหลับตานั้นๆ และเดินกลับไปกลับมา นั้นตุ้เจ้านั่งและเดินหาอะไร ?”

ท่านตอบเขาว่า **“พุทธโรเราหาย เรานั่งและเดินหาพุทธโร”**

เขาถามท่านว่า **“พุทธโร เป็นตัวอย่างไร ? พวกเราจะช่วยตุ้เจ้าหาได้ไหม ?”**

ท่านตอบว่า **“พุทธโร เป็นดวงแก้วอันประเสริฐเลิศโลกในไตรภพ เป็นดวงฉลาดรอบรู้ทั่วไตรโลกธาตุ ถ้าจะช่วยเราหากก็ยิ่งดีมาก จะได้เห็นพุทธโร เร็วๆ ง่ายๆ ด้วย”**

เขาถามว่า **“พุทธโร ตุ้เจ้าหายมานานแล้วหรือ ?”**

ท่านตอบว่า “ไม่นาน ถ้าสู้ทำให้ยิ่งจะพบเร็วกว่าเราหาเพียงคนเดียว”

เขาถามว่า “**พุทธโธ** เป็นดวงแก้วใหญ่ใหม่ ?”

ท่านตอบว่า “ไม่ใหญ่ไม่เล็ก พอดีกับเราและกับพวกสุดี้ๆ นี้เอง ใครหา**พุทธโธ**พบคนนั้นประเสริฐ มองเห็นอะไรได้ตามใจหวัง”

เขาถาม “มองเห็นนรกสวรรค์ได้ไหมตุ้เจ้า ?”

ท่านตอบว่า “มองเห็นซี ไม่เห็นจะว่าประเสริฐได้อย่างไร”

“ลูกเมียผัวตายมองเห็นได้ไหมตุ้เจ้า ?”

ท่านตอบว่า “เห็นหมด ถ้าต้องการอยากเห็นเมื่อได้**พุทธโธ**แล้ว”

เขาถาม “สว่างมากไหม ?”

ท่านว่า “สว่างมาก ยิ่งกว่าพระอาทิตย์ตั้งร้อยดวงพันดวง เพราะพระอาทิตย์ไม่สามารถส่องเห็นนรกสวรรค์ได้ แต่**ดวงพุทธโธ**สามารถส่องเห็นหมด”

เขาถาม “ผู้หญิงช่วยหาได้ไหม ? เด็กๆ ช่วยหาได้ไหม ?”

ท่าน “ได้ทั้งนั้น ไม่นิยมว่าหญิงว่าชาย ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ใครหา ก็ได้ทั้งนั้น”

เขาถามท่านว่า “**พุทธโธ**นั้นประเสริฐในทางใดบ้าง ? กันผีได้ไหม ?”

ท่านตอบว่า “**พุทธโธ**ประเสริฐ และใช้ได้หลายทางจนนับไม่ถ้วน ในโลกทั้งสาม คือ กามโลก รูปโลก อรูปโลก โลกทั้งสามต้องยอมกราบ **พุทธโธ**ทั้งนั้น ไม่มีใครยิ่งใหญ่กว่า**พุทธโธ** ผีก็กลัว**พุทธโธ**มาก ต้องกราบ **พุทธโธ** ใครหา**พุทธโธ**แม้อยังไม่พบ ผีเริ่มกลัวผู้นั้นแล้ว”

เขาถาม “**พุทธโธ** เป็นแก้วสีอะไร ตุ้เจ้า ?”

ท่านตอบ “**พุทธโธ**เป็นแก้วดวงสว่างไสว และมีหลายสีจนนับไม่ได้ **พุทธโธ**นี้เป็นสมบัติอันวิเศษของพระพุทธรเจ้า **พุทธโธ**นั้นเป็นองค์

แห่งความรู้ ความสว่างไสว ไม่เป็นวัตถุ พระพุทธเจ้าท่านมอบให้พวกเราไว้หลายปีแล้ว แต่เรายังหาพุทธโอที่ท่านมอบให้ยังไม่เจอ ไม่ทราบว่าจะอยู่ที่ตรงไหน แต่จะอยู่ที่ไหนไม่สำคัญนัก ที่สำคัญคือถ้าสูงจะพากันช่วยเราหาพุทธโอจริงๆ **ให้พากันนั่งหรือเดินนึกในใจว่าพุทธโอ อยู่ภายใน โดยเฉพาะ ไม่ให้จิตส่งออกภายนอก ทำให้รู้อยู่กับคำว่า พุทธโอ เท่านั้น** ถ้าทำอย่างนี้ พวกสู้อาจเจอพุทธโอก่อนเราก็ได้”

เขาถามท่านว่า “การนั่งหรือเดินหาพุทธโอ จะให้นั่งหรือเดินนานเท่าไร ถึงจะพบพุทธโอแล้วหยุดได้ ?”

ท่านตอบ “ให้นั่งหรือเดินเพียง ๑๕ หรือ ๒๐ นาทีก่อน สำหรับผู้ตามหาพุทธโอที่แรก พุทธโอท่านยังไม่อยากให้เราตามหาท่านนานนักกลัวจะเหนื่อยแล้วตามพุทธโอไม่ทัน เดี่ยวจะซีเกียจเสียก่อน ที่หลังจะไม่อยากตามหาท่าน เลยจะไม่พบท่าน **เอาเพียงเท่านี้ก่อน ถ้าอธิบายมากกว่านี้ จะจำวิธีไม่ได้ แล้วตามหาพุทธโอไม่พบ”**

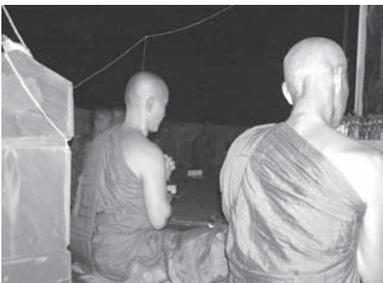
เสร็จแล้วเขาพากันกลับบ้าน การลาท่านสำหรับเขาแล้วไม่ต้องพูดถึง เพราะเขาไม่เคยลาใครว่าจะไปเขาลูกขึ้นแล้วก็ไปทันทีทันใด ไม่สนใจคำลาใครทั้งนั้น

พอไปถึงบ้านแล้ว ชาวบ้านต่างมารุมถามเป็นการใหญ่ เขาอธิบายให้ฟังตามที่ท่านสั่งสอนเขาแต่โดยย่อไว้ก่อนนั้น

นอกจากนั้น เขายังอธิบายเรื่อง**พระอาจารย์**ให้ชาวบ้านฟังว่า ที่สงสัยการนั่งหลับตานั้นๆ และการเดินกลับไปกลับมา นั้นท่านนั่งและเดินหาพุทธโอดวงเลิศต่างหาก มิได้นั่งและเดินแบบเสื่อเย้นดังที่พวกเราเข้าใจกัน

พอชาวบ้านทราบวิธีตามที่พวกมาถามท่านนำไปเล่าให้ฟังแล้ว
ต่างคนต่างสนใจฝึกหัดนิกพูทโรภายในใจโดยทั่วกัน นับแต่หัวหน้าบ้าน
ลงมาถึงผู้หญิง และเด็กๆ ที่พอรู้วิธีนิกพูทโรได้

พระสงฆ์จากทั่วประเทศประมาณ ๓๐๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์
ในการสมโภชพระมหาธาตุมณฑปฯ ตอนเย็นวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๖๓.

ชาวบ้านพบพุทไธ ดวงประเสริฐ

เป็นที่อัศจรรย์ไม่คาดฝันว่าจะมีผู้รู้เห็นธรรมของพระพุทไธเจ้าภายในใจอย่างประจักษ์โดยไม่เห็นนานนักคือผู้ชายคนหนึ่ง (จากการหาข้อมูลของผู้เขียน เขาชื่อ โยมติ เป็นชาวเขาเผ่ามูเซอ) ซึ่งตามหาพุทไธแล้วประสบธรรม คือความสงบสุขทางใจจากการนี้ภริกรรมพุทไธตามวิธีที่ท่านบอกเขา

หลวงปู่เล่าว่า ก่อนหน้า ๓ - ๔ วันที่เขาจะประสบผลจากพุทไธ เขาอนหลับฝันถึงองค์ท่านว่า ท่านเอาเทียนเล่มใหญ่ที่จุดไฟอย่างสว่างไสว แล้วไปติดไว้บนศีรษะของเขา

พอท่านติดเทียนเสร็จแล้ว นับแต่ศีรษะลงมาถึงตัวเขาปรากฏว่าสว่างไสวไปโดยตลอด เขาดีใจมากกว่าตนได้ของดีมีความสว่างไสวแผ่ออกไปนอกกายตั้งหลายๆ วา

พอจิตเขาเป็นขึ้นมาก็รีบมาหาหลวงปู่ และเล่าเรื่องความเป็นและความฝันให้ท่านฟังอย่างน่าอัศจรรย์ จากนั้นท่านก็ได้อธิบายเพิ่มเติมให้เขาไปทำต่อ

ปรากฏว่าได้ผลอย่างรวดเร็วและยังสามารถรู้ใจของผู้อื่นได้อีกด้วย ว่าใจของใครยังมีเคล้าหมองและผ่องใสเพียงใด

เขาพูดกับท่านอย่างไม่มีสะทกสะท้านเลย ซึ่งตรงกับจิตคนป่า
ที่มีนิสัยพูดตรงไปตรงมาอยู่แล้ว

ในเวลาต่อมาเขาออกมาเล่าธรรมให้ท่านฟังว่า เขาได้พิจารณา
รู้เห็นจิตท่านอาจารย์และพระที่อยู่กับท่านได้อย่างชัดเจน

หลวงปู่ ก็ถามเขาบ้างเป็นเชิงเล่นๆ ว่า จิตของท่านเป็นอย่างไร
มีบาปมากไหม ?

เขาตอบท่านทันทีเลยว่า **“จิตของตุ้เจ้าไม่มีจุดมืดวงเหลืออยู่แล้ว
มีแต่ความสว่างไสวอันเป็นที่อัศจรรย์อย่างยิ่งอยู่ภายในเท่านั้น ตุ้เจ้าเป็น
ผู้ประเสริฐสุดในโลกไม่มีใครเสมอเหมือน เราไม่เคยเห็น**

ตุ้เจ้ามาพักอยู่ที่นี้ตั้งนานร่วมปีแล้ว ทำไมไม่สอนเฮาบ้างก้าแต่แรก
มาอยู่ ?”

ท่านตอบว่า “จะให้เราสอนอย่างไร ก็ไม่เคยเห็นพวกสูมาศึกษา
ไต่ถามเรานี่นา”

เขาตอบว่า “ก็เราบู้ก้า ว่าตุ้เจ้าเป็นผู้วิเศษ ถ้ารู้จะทนอยู่ได้
อย่างไร ต้องมาแน่ๆ ที่นี้พวกเฮาฮู้แล้วก้าว่าตุ้เจ้าเป็นผู้ฉลาดมาก เวลา
พวกเรามาถามว่าตุ้เจ้านั่งหลับตานั่งๆ และเดินกลับไปกลับมา นั้น ทำทำไม
หรือหาอะไร ตุ้เจ้าก็บอกพวกเฮาว่าพุทโธหายให้พวกเฮาช่วยหา เมื่อถามถึง
พุทโธเป็นลักษณะอย่างไร ก็บอกไปว่าเป็นแก้วดวงสว่างไสว ความจริง
จิตตุ้เจ้าเป็นพุทโธอยู่แล้ว มิได้สูญหายไปไหน แต่เป็นอุบายฉลาดของ
ตุ้เจ้าที่เมตตาตาสงสารพวกเฮา ให้ภาวนาพุทโธเพื่อให้จิตพวกเราสว่างไสว
เหมือนจิตตุ้เจ้าต่างหาก เฮาฮู้แล้วว่าตุ้เจ้าเป็นผู้ประเสริฐและเฉลียวฉลาด
ปรารถนาให้พวกเฮาได้บุญ มีความสุข และพบพุทโธดวงประเสริฐที่ใจ
ตัวเอง มิใช่หาพุทโธให้ตุ้เจ้า”

๒๗๐.

ถึงคราวที่หลวงปู่ต้องจาก

นับแต่เขาคอนั้นได้เห็น**ธรรมภายในใจ**เพียงคนเดียวเท่านั้นเรื่องก็กระจายไปทั่วหมู่บ้านในไม่ช้า คนในหมู่บ้านต่างก็เกิดความสนใจ และพากันภาวนา**พุทโธ** ไปตามๆ กัน ตลอดเด็กเล็กๆ และเกิดความเชื่อถือและเลื่อมใส**ท่านพระอาจารย์มั่น**มาก

เรื่องเลื่อยเอ็นเลยหายซากไป ไม่มีใครกล่าวถึง นับแต่นั้นมา เวลาท่านกลับจากบิณฑบาต คนที่ภาวนาเป็นนั้นต้องตามส่งบาตรและศึกษาธรรมกับท่านทุกวัน ถ้าวันไหนเขามีธุระไม่สารถตามส่งบาตรท่านเขาก็สั่งคนอื่นไว้

ในหมู่บ้านนั้นมีคนภาวนาเป็นอยู่หลายคน มีทั้งชายและหญิงที่เก่งกว่าเพื่อนก็คือเขาคอนเป็นก่อนนั่นเอง

คนเราเมื่อ**ความพอใจ**มีแล้ว สิ่งอื่นๆ ก็ค่อยเป็นไปเองเช่นคนพวกนี้ แต่ก่อนเขาไม่เคยสนใจกับท่านเลยว่าท่านได้อยู่ ได้นอน ได้ขบฉันอย่างไรบ้าง แม้จะเป็นหรือจะตายเขาไม่สนใจทั้งนั้น

พอเขาเกิด**ความเชื่อ**ขึ้นมาตามลำดับ ทางจงกรม กุฎิที่ปัก ที่ฉัน เขาพร้อมกันมาทำถวายท่านเอง จนเรียบไปหมดโดยมิได้บอกกล่าวเลย

มีหน้าเขายัง**ตำหนิท่านเป็นเชิงชมเชยอยู่** อย่างลึกลับด้วยว่า

“ทางจงกรมอย่างนั้นตุ้เจ้าก็เดินได้ ดูแล้วมีแต่ต้นไม้เครือเขา เถาวัลย์เต็มไปหมด ตุ้เจ้ามิใช่หมูพอจะเดินบุกป่าผาดงไปอย่างนั้น แต่ทำไมยังอุตส่าห์เดินบุกไปได้

เมื่อเราถามว่า **นี่ทางอะไร ?** ก็บอกว่า **ทางเดินหาพุทธโธ พุทธโธ เราหาย** เมื่อเราถามว่า **นั่งหลับตาอยู่หนึ่งๆ นั้นนั่งทำไม ?** ก็บอกว่า **นั่งหารธรรมบ้าง นั่งหาพุทธโธบ้าง** พูดอย่างนั้นก็ได้ ตุ้เจ้านี้แปลกกว่าคนทั้งหลาย ตุ้เจ้าวิเศษเลิศโลกเท่าไรก็ได้บอกกว่าวิเศษ **ตุ้เจ้าตนนี้แปลกมาก เราชอบนิสัยตุ้เจ้าตนนี้มาก**

ที่หลับที่นอนก็มีแต่ใบไม้ใบเต็มพื้นดินจนหมิ่นเนาอยู่แล้ว ท่านทนนอนมาตั้งหลายเดือนทำไมทนได้ เขาดูที่นอนตุ้เจ้าแล้วเหมือนที่นอนหมูเห็นแล้วเขาสงสารตุ้เจ้ามากจนเกือบร้องไห้

พวกเขาเองก็โง่จริงๆ โง่กันทั้งบ้าน ไม่รู้จักของดี มีหน้าบางคนยังหาว่าตุ้เจ้ามาอยู่เพื่อหลอกหลวงชาวบ้าน แล้วเขาก็พากันรังเกียจระแวง แต่เวลานี้พวกเขาพากันเชื่อถือและเลื่อมใสตุ้เจ้ากันทั้งบ้าน เพราะเขารับเรื่องของตุ้เจ้าจากเฮาก็...”

ท่านว่าคนพวกนี้ ถ้างเขาได้เชื่อและเคารพนับถือแล้ว ต้องนับถือแบบถึงใจจริงๆ และถึงไหนถึงกัน เป็นก็เป็นด้วยกัน ตายก็ตายด้วยกัน แม้ชีวิตก็ยอมสละได้ เราพูดอะไรเขาเชื่อฟังและเคารพนับถือมาก

การบริกรรมภาวนาพุทธโธของเขา ท่านก็สอนให้เขยิบเวลาขึ้นไปตามความเคยชินและความชำนาญเป็นลำดับ

ท่านไปอยู่กับพวกเขา ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนเมษายนปีหลัง จึงได้จากเขาไป

(เข้าใจว่าเป็นปี ๒๔๗๙ - ๒๔๘๐ พอออกจาก **ดงป่าตะนึ่ง** แล้ว **หลวงปู่มั่น** ก็ลงมาจำพรรษาที่**บ้านแม็กอย** ๑ พรรษา ในปี ๒๔๘๑-ปฐม)

ก่อนจะจากเขาไปได้ นับว่าทุกข์ทูล ด้วยความสงสารเขาเอการ อยู่ เนื่องจากเขาไม่ยอมให้ท่านหนีไปไหนเอาเลย เขาบอกท่านว่า **แม่** ท่านตายลงไปในที่นั้น **เขาทั้งบ้านจะรับรองเผาศพท่าน** แม้เขาเองก็มอบชีวิตไว้กับท่านด้วย เพราะความรักและเคารพเลื่อมใสท่านมาก **ผลดีก็เห็น ประจักษ์ตาประจักษ์ใจ**

น่าชมเชยเขาที่มีความฉลาดตระลึกในความผิดได้ พอเห็นพระที่ปฏิบัติดี น่าเลื่อมใสจริง ๆ แล้ว ก็กลับมาเห็นโทษความผิดของตนที่คิดไม่ดีแต่ก่อน แล้วพร้อมกันมาขอขมาโทษท่านให้อโหสิกรรมให้

ก่อนจากพวกเขา ท่านได้พูดกับพระที่อยู่ด้วยว่า **ที่นี่เขาหมดโทษแล้ว เราจะไปที่ไหนก็ได้ไม่ขัดข้องแล้ว**

แต่สำคัญตอนลาเขาออกจากที่นั่น ท่านว่าน่าสงสารสังเวชกับความรักรักความนับถือ ความเคารพเลื่อมใสและคำวิงวอนเขาจนบอกไม่ถูก

พอพวกเขาทราบที่ท่านจะจากเขาไปเท่านั้น เขาพากันออกมาทั้งหมู่บ้าน มาร้องไห้วิงวอนกันอย่างซูลมุนวุ่นวายไปทั้งป่า เหมือนคนร้องไห้คิดถึงคนตายนั่นเอง

ท่านก็พยายามแสดงเหตุผลที่จำต้องจากเขาไป และปลอบโยนพวกเขา **ไม่ให้เสียใจจนเลยขอบเขตแห่งธรรม** คือความพอดี จนเขาเป็นที่ลงใจแล้วก็ออกจากที่พัก **“อันแสนสำราญ”** นั้น

สิ่งที่ไม่คาดฝันกลับเกิดขึ้นมาอีก คือ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างคนต่างวิ่งออกไปรุมล้อมท่าน และเข้าแย่งเอาบริวาร กลด บาตร กาน้ำ กับ

ผู้ตามส่งท่าน และจุดชายสบงจีวรกอดแข่งกอดขาท่าน ดิ่งกลับมาที่พักอีก เหมือนเด็กๆ โดยไม่ยอมให้ท่านไป

ท่านต้องกลับมาแสดงเหตุผล และปลอบโยนใจให้สงบเย็นอีกพักหนึ่ง แล้วค่อยพากันปล่อยยี่ให้ท่านไป

พอท่านก้าวออกจากที่พักไปได้ประมาณ ๔ - ๕ วา เท่านั้นต่างก็ร้องให้แล้วพากันฉุดเอาท่านกลับมาอีก ทำเอาท่านเสียเวลาไปหลายชั่วโมง ฟังเสียงร้องให้ระเบ็งเซ็งแซ่ ฉุกฉลิวุ่นวายไปกันทั้งป่า ซึ่งเป็นที่หน้าสมเพชเวทนาเอาหนักหนา

คำว่า “เสื่อเย็น” ที่เกิดขึ้นในตอนแรกๆ จึงหมดความหมายไป ทั้งสองฝ่าย ที่ยังเหลืออยู่จึงมีแต่ความเคารพเลื่อมใส ความอาลัยอาวรณ์ ในท่านผู้ทรงคุณธรรมอันสูงส่ง ที่สุดจะอดกลั้นไว้ได้

ขณะที่ท่านจากไป จึงมีแต่เสียงร้องให้ระทมทุกข์ของพวกเขาก็ไร้อำพัน ทั้งเสียงร้องให้และสั่งเสียว่า

“เมื่อตุ้เจ้าไปแล้วให้รีบกลับคืนมาหาพวกเฮาอีก อย่าอยู่นาน พวกเราคิดถึงตุ้เจ้าแทบอกจะแตกตายอยู่เดี๋ยวนี้แล้วก้า !”

จนไม่ทราบว่าเป็นเสียงเด็กหรือเสียงผู้ใหญ่ ที่ต่างคนต่างร้องให้ไว้ทุกซี้ในคราวท่านจากไปเวลานั้น

ภาพถ่ายจากบริเวณวัดป่าอาจารย์มั่น ยามค่ำคืน

๗๑.

ความเห็นของท่านหลวงตาฯ

จากเรื่องของหลวงปู่มั่น กับชาวบ้านป่า (บ้านดงป่าตะ อำเภอรัว จังหวัดเชียงใหม่) ที่ท่าน หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ยกมาเล่าเป็นตัวอย่างของความเมตตา และการใช้ ตาพิเศษ หูพิเศษ ในการสงเคราะห์ชาวบ้าน ขององค์หลวงปู่นี้ ท่านหลวงตาฯ ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ ดังต่อไปนี้

นับว่าท่าน (หลวงปู่มั่น) ไปอยู่ในท่ามกลางแห่งความระแวงสงสัย ไม่พอใจของเขาในครั้งแรก แต่จากไปในท่ามกลางแห่งความอาลัย เสียตายของเขาในภายหลัง จึงนับว่าท่านเที่ยวชะล้างสิ่งสกปรกกรงรัง ให้กลายเป็นของสะอาดปราศจากมลทินควรแก่การมีคุณค่าขึ้นได้ สมกับ ท่านบรมมาเป็นลูกศิษย์ของพระตถาคตผู้ไม่ถือโกรธถือโทษกับผู้ใดจริงๆ

ใครรังเกียจ ท่านก็พยายามอนุเคราะห์ด้วยความเมตตาสงสาร ไม่ยึดเอาความผิดพลาดของเขามาเป็นอารมณ์ เครื่องขุ่นข้องหมองใจ ให้เป็นภัยแก่ตนและผู้อื่น มีใจที่เต็มเปี่ยมด้วยเมตตา อันเป็นที่เจริญ ศรัทธาของโลกผู้ร้อนด้วยกิเลสตัณหา วิ่งเข้ามาอาศัยให้ได้รับความไว้วางใจและเย็นน้ำท่วมหน้ากัน นับว่าเป็นผู้อัศจรรย์ด้วยคุณธรรมอันหา ที่เปรียบมิได้

ขณะที่ฟังท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่า ผู้ฟัง (ท่านหลวงตาฯ) เกิดความ
สังเวชสลดใจ อดวาดภาพไปตามไม่ได้ ปรากฏในมโนภาพขณะนั้น
เหมือนดูภาพยนตร์ที่แสดงเรื่องซุลมุนวุ่นวายของชาวบ้านป่า ที่มีศรัทธา
แรงกล้าสละเลือดเนื้อชีวิตดวงใจต่อท่านผู้วิเศษด้วยคุณธรรม ขอให้ท่าน
ประพรมโสรจสรงด้วย**พรหมวิหาร** ประทานเมตตาแก่พวกเขา ให้มี
ชีวิตชีวาเจริญวาสนาสืบต่อไป

ด้วยการวิงวอนและร้องไห้กอดแข่งกอดขาจุดผ้าสังฆาฏิสรง
จีวร บาตรบริขารท่าน กลับสู่**บรรณศาลาหลังเล็ก ๆ ของฤๅษี ที่มุ่งด้วย**
เปลือกไม้ใบหญ้าอันแสนสำราญ ซึ่งเป็นที่น่าสงสารอย่างประทับใจ

แต่เป็นสิ่งที่สุดวิสัยของโลก**อนิจจัง** จำมาต้องจำจากเพราะการ
พลัดพรากแปรผันเป็นสายทางเดินแห่งคติธรรมตา ไม่มีท่านผู้ใดสามารถ
ปิดกั้นหรือทำลายได้

ดังนั้น **ท่านพระอาจารย์มั่น** แม้จะทราบอภัยภัยของชาวศรัทธา
ที่เกี่ยวข้องหนักแน่นกับท่าน อยู่อย่างเต็มใจ ก็จำต้องจากไป ในเมื่อกาล
มาถึงแล้ว

เป็นที่ทราบกันว่า **ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่ชาวบ้านในป่าเขาเคย
ให้นามท่านว่าเป็น **“เสือเหิน”** แต่ท่านเป็น**วิสุทธิบุคคล** อยู่ในชายแห่ง
ปฐุณกเขตต์ โลกสุส (เนื่อนานบุญ) ของโลก

ท่านได้จากเขาเขาไป เพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่โลกต่อไปตาม
อภัยภัยไม่มีประมาณ **เรื่องทั้งนี้นับว่าเป็นคติแก่อนุชนรุ่นหลังได้เป็น
อย่างดี**

ซึ่งเวลานี้ พุทธศาสนิกชนผู้รักความสงบกำลังวิตกห้วงใยทั้งตน
และพุทธศาสนาอันเป็นสมบัติล้ำค่า และเป็นคู่เคียงแห่งชีวิตจิตใจตลอด
มา ที่อาจถูกเพ่งเล็งกล่าวหาอย่างลึกลับว่าเป็น **“เสือเหิน”** ทำนองที่ท่าน

พระอาจารย์มั่นธุดงค์มาแล้วก็จัดทำหลายอย่างเปิดเผยก็ได้ จากฝ่ายใดก็ตามที่มีความรู้ความเห็นเป็นปรปักษ์ต่อหลักพระศาสนาและคตินิสัยของพุทธศาสนิกชน

ซึ่งเวลานี้ก็เริ่มไหวตัวบ้าง พอให้รู้สึกว่าจะไม่ควรนอนใจ ถ้านอนหลับทับสิทธิ์จนเกินไป อาจเสียใจในภายหลัง

(ผมอยากให้ท่านผู้อ่านได้ลองทบทวนข้อความที่เป็นตัวหนาข้างต้น แล้วลองคิดพิจารณาให้จงหนักด้วยครับ_ปลื้ม)

ท่านพระอาจารย์มั่นท่านดำเนินแบบสุโคโต ไปอยู่ในป่าในเขาก็คือเป็นประโยชน์แก่ชาวป่าชาวเขา เทวบุตรเทวดา อินทร์พรหม ภูตผี นาคครุฑ อย่างไม่ว่างาน ท่านมีเมตตาสงสารอนุเคราะห์โลกอยู่ตลอดเวลา

ออกมาเมืองมนุษย์มาแล้ว ก็โปรดมนุษย์มาแล้ว พระเถร เณร ชี คหบดี ทวยข้าประชาชนคนทุกชั้นไม่ว่าวันแต่ละเวลา มีมนุษย์มาไปมาหาสู่ศึกษาอบรมอรรถธรรมกับท่านเป็นประจำ

นับว่าท่านทำประโยชน์มหาศาลแก่ส่วนรวมซึ่งยากจะมีผู้ทำได้ ละเอียดลออกกว้างขวางเหมือนอย่างท่าน

เวลาพักอยู่ในภูเขา ตอนบ่ายๆ เย็นๆ พวกชาวป่าก็พลอยได้รับความชุ่มชื้นเบิกบานจากธรรมที่ท่านแสดงโสรจสง

ตกตอนดึกก็แก้ปัญหาและแสดงธรรมแก่เทวดาที่มาจากชั้นและที่ต่างๆ ฟัง

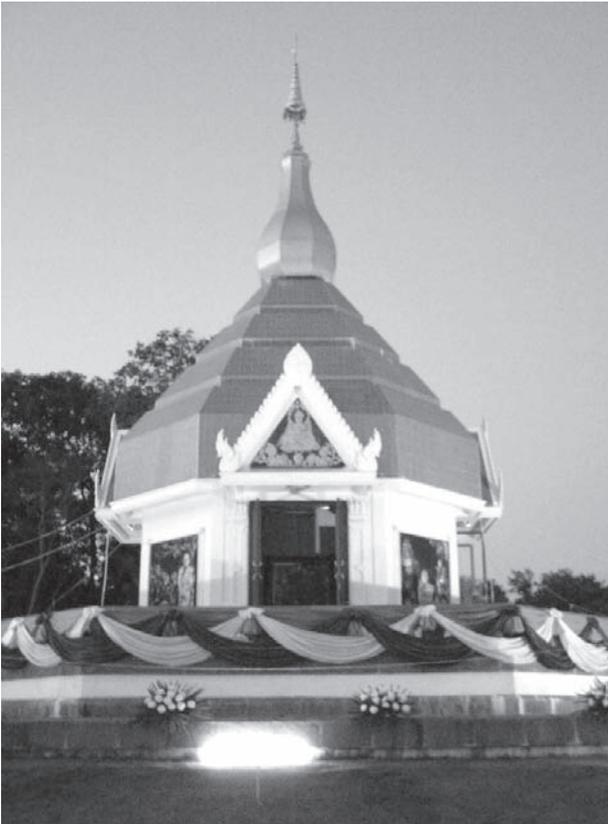
เรื่องเช่นนี้นับว่าเป็นภาระอันหนักที่ท่านต้องทำ ซึ่งหาตัวแทนยาก ไม่เหมือนการสั่งสอนมนุษย์มาที่ใครๆ สั่งสอนก็พอรู้เรื่องกัน นอกจากจะฟังและปฏิบัติตามหรือไม่เท่านั้น

การเกี่ยวข้องกับเทพเจ้าทั้งเบื้องบนเบื้องล่าง นับว่าเป็นเรื่อง
สำคัญมาก สำหรับท่านพระอาจารย์มั่น

ฉะนั้น ประวัติของท่านจึงมักมีเรื่องเกี่ยวกับเทพสลับสนปนกัน
ไปเสมอ ตามประสบการณ์ในสถานที่และเวลาต่างๆ กัน จนกว่าจะจบ
ประวัติท่าน เรื่องทำนองนี้ถึงจะสิ้นสุดลง

(และผมจะขอตามอ่าน ตามค้นคว้า นำมาเสนอแก่ท่านผู้อ่าน
ไปเรื่อยๆ นะครับ_ปลื้ม)

๗๒.

การตามดูรู้ใจศิษย์

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เขียนเรื่องนี้มานานแล้ว และคงตีพิมพ์กันหลายครั้ง เล่มที่ผมมี ที่เก่าที่สุดตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ส่วนพระอาจารย์พระมหาเถระ ที่ท่านหลวงตาฯ เอย่ถึงโดยไม่ระบุชื่อนั้น ถ้าจะให้ผมเดาจากเรื่องราวก็พอจะเดาได้ แต่ไม่อยากจะเดาขอท่านผู้อ่านรับทราบแต่สาระเรื่องราวก็น่าจะเป็นประโยชน์เพียงพอแล้ว นะครับ

เรื่องที่ท่านหลวงตาฯ เขียนเอาไว้ มีดังต่อไปนี้ :-

เมื่อไม่นานมานี้ ผู้เขียน (ท่านหลวงตาฯ) ได้ไปกราบนมัสการพระอาจารย์ผู้ทรงคุณธรรมอันสูง ซึ่งเป็นอาจารย์ทางวิปัสสนากรรมฐาน มีประชาชนและพระเถระเคารพนับถือท่านมากแทบทั่วประเทศไทย

พอไปถึงก็เป็นเวลาที่ท่านกำลังสนทนาธรรมอยู่กับพระ ๓ - ๔ องค์ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ท่านภายในวัด เราพลอยได้โอกาสเข้าผสมด้วย ท่านแสดงอัธยาศัยด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง เราเริ่มสนทนาธรรมภาคปฏิบัติแขนงต่างๆ จน τελิดไปถึงเรื่องของท่านพระอาจารย์มั่น ซึ่งเป็นอาจารย์ของท่าน

ระยะนั้นท่านไปศึกษาอบรมอยู่กับท่านพระอาจารย์มั่นที่จังหวัด เชียงใหม่ ในภูเขาลึกห่างจากตัวอำเภอมาก เดินด้วยเท้าเปล่าเป็นวันๆ ถึงจะถึงอำเภอ

ท่านเล่าให้ฟังหลายเรื่องซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่ฟังแล้วสะอึกใจ และเกิดความอัศจรรย์ชนิดบอกไม่ถูก แต่จะนำมาเล่าให้ท่านฟังเท่าที่เห็นว่า อยู่ในเกณฑ์ที่ควร นอกนั้นจึงขอผ่านไป

ท่าน เล่าว่า “ท่านพระอาจารย์มั่น นอกจากจะเป็นที่แน่ใจอย่างยิ่ง ว่าท่านเป็นผู้บริสุทธิ์หมดจดในสมัยปัจจุบันแล้ว ท่านยังมีคุณธรรมพิเศษหลายประการอีกด้วย ทั้งน่ากลัว ทั้งน่าเคารพ ทั้งน่าเลื่อมใส ทั้งทำให้เราระวังตัวอยู่ตลอดเวลา ความรู้แปลกๆ ที่ท่านเล่าให้ฟังนั้นผมเองก็จำไม่ได้หมด”

ผู้เขียนถามท่านว่า “ส่วนที่จำไม่ได้ก็สุดวิสัย แต่พี่พอจำได้ก็ขออาราธนาเล่าให้กระผมฟังบ้าง พอได้ยึดไว้เป็นขวัญใจและเป็นทีระลึกรูชชชไปนานๆ”

ท่านพูดว่า “ก็เราคิดอะไรขึ้นมาภายในใจท่านรู้เอาเสียหมด จะว่าอย่างไรละ ผมเองเหมือนถูกมัดไว้ทั้งวันทั้งคืนเลย ด้วยการระวังรักษาจิต ถึงขนาดนั้นท่านยังเอาเรื่องความคิดของเราไปเทศน์ให้เราและหมู่เพื่อนฟังจนได้ แต่จิตผมก็รู้สึกว่าได้ไม่น้อยในระยะที่อยู่กับท่านนั้น เป็นแต่รักษาใจไม่ให้คิดไปทุกแง่ทุกมุมไม่ได้เท่านั้นเอง

ใครๆ ก็ทราบว่ ใจเป็นของเล่นเมื่อไร มันคิดได้ทั้งวันทั้งคืน ใครจะไปทนตามทนห้ามมันหวาดไหว ฉะนั้น จึงโดนท่านเทศน์เสียเรื่อย บางทีเราคิดและหลงลืมไปแล้ว พอมาหาท่านท่านเทศน์เรื่องนั้นขึ้น เราถึงระลึกได้ว่า เราได้หลวมตัวคิดอย่างท่านว่าจริงๆ อย่างนี้”

“ท่านดูให้ท่านอาจารย์ด้วยหรือ ?” ผู้เขียนถาม

“บางทีท่านดูเอาบ้าง แต่บางทีแนะนำไปทีเดียวโดยยกเอาเรื่องที่เราคิดนึกฝันไปนั้นเองมาเป็นธรรมแสดงแก่เราเอง บางครั้งก็มีพระนั่ง

ฟังอยู่ด้วย เรายืนกายพระที่ไปได้ยืนด้วย แต่คืออยู่อย่างหนึ่ง เวลาเมื่อพระ
ไปนั่งฟังอยู่ด้วยนับแต่หนึ่งองค์ขึ้นไป ท่านไม่ระบุชื่อผู้เป็นต้นเหตุคิด
เป็นแต่อธิบายเรื่องความคิดนึกคิดชั่วนั้นๆ ไปเรื่อยๆ เท่านั้น”

“ท่านอาจารย์คิดอย่างไรบ้าง ท่านจึงได้ดูบ้าง สั่งสอนบ้าง ?”
ผู้เขียนเรียนถาม

“ฟังแต่คำว่า **บุद्धชน** เป็นไร มันหนายิ่งกว่าภูเขาหินและชนดะ
ไปหมด ไม่เลือกกว่าตัวข้าว ว่าผิดถูก มันคิดไปได้ทั้งนั้น **พอดีกับเรื่อง
ควรดูท่านถึงได้ดู**”

“ท่านอาจารย์กลัวท่านมากหรือเปล่าเวลาท่านดู ?” ผู้เขียนเรียน
ถาม

“ทำไม่จะไม่กลัว ตัวไม่สั่น แต่หัวใจมันสั่นอยู่ภายใน บางที่แทบ
ล้มหายใจยังมี **การรู้วาระจิตของคนอื่นนั้นท่านรู้จริงๆ ผมไม่สงสัยเลย**
เพราะเรื่องมันบอกอยู่กับตัวเราทุกอย่างที่คิดออกไป **ท่านตามเก็บเอา
มาเทศน์สอนเราเสียสิ้น**”

บางครั้งผมคิดว่าจะไปเที่ยวตามภาษาความโง่ของตน ถ้าคิด
ตอนกลางคืนพอตื่นเช้าขึ้นมา ไปทำข้อวัตรอุปัฏฐากท่าน ท่านก็เก็บเอา
เทศน์ทันทีที่ไปถึง

ท่านว่า ท่านจะไปเที่ยวที่ไหนอีก ? ที่นั่นไม่ดีสู้ที่นี่ไม่ได้ อยู่ที่นี้
ดีกว่า ท่านองนี้ ทุกๆ ครั้งที่เราคิดปรากฏว่าไม่ยอมให้ผ่านพ้นไปได้
ท่านว่าอยู่ที่นี้สนุก ฟังเทศน์ดีกว่าอยู่ที่นั่น แล้วก็ไม่อ่อนนุญาติให้เราไปจริงๆ
ด้วย

เท่าที่สังเกตดู ท่านคงเป็นห่วงเรามาก กลัวจิตจะเลื่อมจะเสีย
และท่านก็พยายามอบรมอยู่ตลอดเวลา

ที่ผมกลัวท่านมากที่สุดคือ ไม่ว่าจะกลางคืนหรือกลางวันพอเรากำหนดจิตพิจารณาดูท่านเมื่อไร ก็ปรากฏเห็นท่านจ้องมองเราอยู่แล้ว ประหนึ่งท่านไม่ยอมพักผ่อนเอาเลย

บางคืนผมไม่กล้านอน เพราะมองดูท่านแล้ว เหมือนท่านนั่งอยู่ตรงหน้าเรา และเพ่งตาจับจ้องอยู่ที่เราทุกขณะ เรากำหนดจิตออกไปข้างนอกที่ไร ก็เห็นแต่ท่านมองดูเราอยู่แล้ว ฉะนั้น การเคลื่อนไหวทุกอาการ จึงเป็นไปด้วยความสำรวมระวังอยู่เสมอ

เวลาไปบิณฑบาตตามหลังท่าน ต่างองค์ต่างระวังสำรวมใจไม่ให้พลังเปลือยออกนอกกายได้ ไม่เช่นนั้นข้ากลับออกมาถึงวัดหรือยังไม่ถึงด้วยซ้ำ ในบางครั้งโดนเทศน์จนได้ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดทั้งกลางวันและกลางคืนต้องมีสติระวังตลอดเวลา แม้เช่นนั้นยังมีเรื่องให้ท่านนำมาเทศน์จนได้ และก็จริงดังที่ท่านเทศน์เสียด้วย

คือ ต้องมีองค์ใดองค์หนึ่งที่อุปโลกน์ไปคิดเรื่องขึ้นมา ให้ท่านต้องนำมาเทศน์

บางครั้งขณะฟังเทศน์ได้ยินเสียงท่านเทศน์ดูเรื่องแปลกๆ ซึ่งเราเองมิได้คิดทำนองนั้น พอเลิกประชุมฟังเทศน์แล้ว ออกมากระซิบบอกกันว่า วันนี้ท่านเทศน์ถูกใครบ้าง เสียงเทศน์รู้สึกชอบกล ต้องมีองค์หนึ่งสารภาพตัวให้เราฟังจนได้ว่า วันนี้ท่านเทศน์ถูกผมเอง เพราะผมอุตริไปคิดอย่างนั้นจริงๆ ดังนี้

แต่อยู่กับท่านรู้สึกดีมาก เพราะมีสติอยู่กับตัวแทบตลอดเวลา เนื่องจากกลัวท่าน”

๗๗.

พุ่มธรรมตรงเข้าสู่กิเลส

การสนทนาระหว่างท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ กับ พระอาจารย์ - พระมหาเถระฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน เกี่ยวกับเรื่องหลวงปู่มั่น มีต่อไป ดังนี้ :-

ท่าน (พระอาจารย์) เล่าว่า ขณะไปถึงเชียงใหม่ที่แรกและเข้าไปพักวัด....(ไม่ระบุชื่อ น่าจะเป็นวัดเจติยหลวง_ปฐุม) ได้ไม่ถึงชั่วโมง เห็นรถยนต์วิ่งเข้ามาในวัดที่ผมพักอยู่ และตรงเข้ามาจอดที่หน้ากุฏิผมพอดี

พอมองลงไปเป็นพระอาจารย์มั่น ผมก็รีบลงไปต้อนรับท่านและเรียนถามถึงเรื่องการมาของท่าน ท่านก็บอกทันทีว่า **ผมก็มารับท่านนั่นเอง** เพราะทราบที่ท่านจะมาที่นี่ตั้งแต่เมื่อคืนแล้ว

เราเรียนถามท่านว่า มีใครเล่าถวายท่านอาจารย์หรือว่ากระผมจะมาที่เชียงใหม่ ท่านตอบว่า ใครจะบอกหรือไม่ก็ไม่เป็นปัญหา ถ้าทราบและอยากมาก็มาเองได้ ดังนี้

พอได้ยินคำนั้นแล้ว จิตผมเริ่มนึกกลัวขึ้นมาและยังทำให้เรานึกพิสดารไปต่างๆ ซึ่งจะทำให้กลัวท่านมากยิ่งขึ้น

เวลาไปอยู่กับท่านจริงๆ เรื่องก็เป็นดังที่คิดไว้ทุกประการ ขณะประชุมฟังเทศน์ ถ้าใจคิดเป็นธรรมแบบสละทมิฬวิมานะจริงๆ ก็รู้สึกสนุก

เพลิดเพลินีในธรรมท่านเพราะท่านเทศน์เป็นธรรมล้วนๆ ทำให้จิตใจ
เพลิดเพลินีไปตามยิ่งกว่าอะไรที่เคยผ่านมา

ถ้าจิตไม่ค่อยเป็นธรรมและหาบหามโลกไปทับถม ท่านจะได้ยิน
เสียงเทศน์เป็นไฟไปทีเดียว และผู้ฟังแบบหามโลกไปหาท่าน ก็รู้สึกร้อน
เป็นไฟไปเช่นเดียวกัน

**ทั้งนี้ท่านมิได้สนใจว่า การเทศน์จะไปโดนกิเลสของใครเข้า
ตรงไหนที่มีเรื่องกิเลสซุกซุ่มมาก ท่านจะพุ่งธรรมเข้าไปตรงนั้น ไม่ยอม
แสดงไปที่อื่นเลย**

บางครั้งถึงกับระบุตัวบุคคลออกมาเลยว่า คินนี้ท่าน... (ระบุชื่อ
พระ) ... ภาวนาทำไมอย่างนั้น นั่นมันไม่ถูก ที่ถูกต้องทำอย่างนั้น

และเมื่อเข้านี้ท่าน... (ชื่อพระ) ... คิด... (เรื่องที่คิด) ...อะไร
อย่างนั้น ถ้าไม่ยากจับหายเพราะการทำลายตัวด้วยความคิดประเภท
สังหารนั้นแล้ว อย่าหาญคิดต่อไป สิ่งที่พระพุทธเจ้าให้คิดให้ทำ ทำไม่
ไม่คิดไม่ทำ แหกไปคิดหาอะไรอย่างนั้น ที่นี้เป็นสถานที่อบรมศีลธรรม
เพื่อแก้ความเห็นผิด คิดผิด มีใช้สถานที่สั่งสมความคิดเพื่อก่อไฟเผาตัว
ทำนองที่คิดนั้น

ผู้ที่ยอมรับความจริงทางใจจะรู้สึกเย็นสบาย ท่านเองก็ไม่ค่อยว่า
อะไร สำคัญที่มีอะไรไปตะขิดตะขวงใจท่านอยู่ภายในอย่างลึกลับนั้น รู้สึก
จะเหมือนเอาไฟเผาจนท่าน และจะได้ยินคำแปลกๆ ออกมาทันที แต่ถ้า
ผู้นั้นรู้สึกตัวรีบแก้ไขความคิดเห็นเสียใหม่ก็ไม่มีอะไรต่อไปอีก เรื่องก็
สงบไป

๗๔.

พุทฺธ ธัมม สังฆ กัณฺฐิตีนํ

คืนหนึ่งมีพวกชาวเขาพูดกันว่า “**ดูเจ้าหลวงที่มาพักอยู่กับพวกเรา ท่านจะมีคาถากันผีขับไล่ผีหรือเปล่าก็ไม่ทราบ พรุ่งนี้พวกเราลองพากันออกไปขอท่านดู ท่านจะพอมีให้พวกเราบ้างไหม ?**”

พอตื่นเช้ามา **ท่านอาจารย์มั่น** ก็รีบบอกกับพระท่านที่ว่า “คืนนี้ นั่งภาวนาอยู่ ได้ยินพวกชาวเขาในหมู่บ้านนี้พูดกันว่าพวกพระเราจะมีคาถากันผีไล่ผีบ้างไหม เขาจะมาขอคาถานั้นกับพวกเรา ถ้าเขามาขอคาถาดังที่ว่านั้น ให้เอาคาถา **พุทฺธ ธัมม สังฆ** ให้เขาไปภาวนา คาถานี้ กัณฺฐิตีนํ ผีในโลกนี้กลัวแต่พุทฺธ ธัมม สังฆ เท่านั้น ไม่มีผีตัวใดจะกล้าต่อสู้กับธรรมเหล่านี้ได้”

พอตอนเช้าพวกเขาพากันมาจริงๆ ดังที่ท่านบอกไว้และพร้อมกันมาขอคาถากันผีไล่ผีกับท่านจริงๆ **ท่านก็บอกคาถา พุทฺธ ธัมม สังฆ ให้เขาไป โดยบอกวิธีทำให้เขาคือ นึกพุทฺธ ธัมม สังฆ บทใดบทหนึ่งไว้ในใจ และบอกว่าฝึกล้วนักหนา**

พอเขาได้ พุทฺธ ธัมม สังฆ ไปแล้ว ต่างก็เริ่มทำพิธีกันผีตามที่ท่านสั่ง โดยที่เขาไม่รู้ว่ท่านให้เขาภาวนา พอเขาพากันทำแบบที่ท่านสั่งสอน ใจเลยรวมสงบลงเป็นสมาธิในขณะนั้น

รุ่งเช้าเขาก็รีบออกมาหาท่านและเล่าอาการที่เป็นให้ท่านฟัง ท่านบอกว่า**นั่นเป็นวิธีที่ถูกต้องแล้ว** ฝืนแฉะๆ นี้จะต้องกลัวและพากันวิ่งหนีหมด อยู่ที่นี้ต่อไปไม่ได้ เพราะกรรมของพวกเธอแก่กล้าแล้ว ต่อไปพวกเธอไม่ต้องกลัวผีอีกแล้ว แม้พวกที่ภาวนากันยังไม่เป็น ฝีกี่เริ่มกลัวอยู่แล้ว

จากนั้น (หลวงปู่มั่น) **ท่านสอนให้เขาทำทุกวัน** ตามปกติคนเขาเขาเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตมาดั้งเดิมจึงสั่งสอนง่ายอยู่บ้าง **เขาพากันทำทุกวันอย่างเอาจริงเอาจัง**

ต่อมาไม่ช้าคนใน (หมู่) บ้านนั้น **บางคนภาวนาเป็นจริงๆ จนจิตเกิดความสว่างไสว สามารถรู้จิตใจของคนอื่นได้** ตลอดจิตพระที่อยู่เฝ้าในวัด เช่นเดียวกับคนบ้าน “เสื่อเย็น” ที่กล่าวผ่านมาแล้ว

เวลาเขาออกมาวัด มาเล่าเรื่องภาวนาให้**พระอาจารย์** ฟัง และเรื่องที่จิตสามารถรู้เห็นสิ่งต่างๆ อย่างน่าจับใจนั้น พระในวัดเกิดความอัศจรรย์ และกลัวเขาจะรู้เห็นจิตของตัวที่คิดไปต่างๆ

พระบางองค์ที่มีนิสัยซื่อซลาดแต่อยากรู้เรื่องต่างๆ อดทนไม่ได้ก็ถามเขา เขาก็เล่าให้ฟังตามเป็นจริง ยังทนต่อความอยากถามไม่ได้ก็พยายามและได้ไล่เบียดสอบถามเขาเข้ามาหาเรื่องของตัว โดยจะขาดทุนก็ไม่ยอมรู้ลึกลับตัว รวากับใจมีฝาปิดไว้ร้อยชั้นอย่างมิดชิด ไม่มีอะไรจะสามารถเอื้อมเข้าไปสัมผัสแตะต้องได้

พอถามเขา เขาก็บอกอย่างตรงไปตรงมาตามภาษาของคนบ้านป่า ซึ่งไม่สนใจกับสังคมว่านิยมกันอย่างไร พระที่ฟังแล้วชอบใจว่า **ถูกต้องของตัว** และกลัวในเวลาคิดปรุงไปต่างๆ ว่า เขารู้ทำนองที่เขาเคยรู้แล้วนั้น

นอกจากเขาจะรู้สิ่งต่างๆ ดังที่ว่านั้น เขายังพูดกับ **ท่านพระอาจารย์มั่น** อย่างหน้าตาเฉยด้วยว่า

“จิตดีเจ้าหลง เขาก็ชู้ก้า เพราะเขาดูและรู้จิตดีเจ้าหลงก่อนใครๆ”

ท่านก็ถามบ้างว่า “จิตเราเป็นอย่างไร กลัวผีไหม ?”

เขายิ้มแล้วก็ตอบท่านว่า **“จิตของดีเจ้าหลงหมดดวงสมมติแล้ว เหลือแต่หนีพวนในร่างมนุษย์อย่างเดียว และไม่กลัวอะไรเลย จิตดีเจ้าวิเศษสุดแล้ว”**

เรื่องผีสาธอะไรเขาเลยไม่กล่าวถึง แม้คนในบ้านนั้นก็หันมาเลื่อมใสศานาและท่านพระอาจารย์มั่นเสียหมด ไม่สนใจกับผีสาธอะไรอีกต่อไป

เพราะ คนที่ภาวนาเก่งคนนั้น เป็นผู้ประกาศให้ชาวบ้านทราบเรื่อง ของศาสนา และเรื่องของท่านพระอาจารย์มั่น อยู่ทุกวัน

เวลาใส่บาตรเขาพร้อมกันมารวมใส่ในที่แห่งเดียว พอเสร็จจาก การใส่บาตร เวลาจะอนุโมทนา ท่านพระอาจารย์บอกให้เขาพร้อมกัน สาธุต่างๆ เพื่อเทวดาจะได้อนุโมทนาด้วย เขาจะได้มีส่วนบุญกับพวกเรา อีกส่วนหนึ่ง

สา า า ฐ !

๒๗๕.

เทวดามาฟังธรรม

ย้อนความไปเมื่อตอนที่แล้วว่า “...พอเสร็จจากการใส่บาตร เวลาจะอนุโมทนาท่านพระอาจารย์ (มัน) บอกให้เขาพร้อมกัน**สาธุ**ตั้งๆ **เมื่อเทวดาจะได้อนุโมทนาด้วย** เขาก็มีส่วนบุญกับพวกเราอีกส่วนหนึ่ง...”

(พวก) **เขาจึงเชื่อท่าน พร้อมกันสาธุ**ตั้งๆ ทุกวัน

ที่ท่านให้เขาสาธุตั้งๆ นี้ ทราบว่าเวลากลางคืนยามดึกสงัด มักมีเทวดามาเยี่ยมและฟังเทศน์ท่านเสมอ (เทวดา) บางพวกก็บอกว่า **ได้ยินเสียงสาธุ**ตั้งไปถึงเขา เขาก็ทราบว่าคุณเจ้าพักอยู่ที่นี้ ถึงได้พากันมาเยี่ยม

ตามธรรมดาทุกครั้ง^๕ที่พวกเทพมาเยี่ยม **จะต้องมีหัวหน้า**นำมาเสมอ และพวกเทวดานั้นๆ ก็มีภูมิต่างๆ กัน บางพวกก็เป็นรุกขเทวดา มาจากที่ไกลบ้างใกล้บ้าง บางพวกก็เป็นพวกเทวดาบนสวรรค์ชั้นนั้นๆ ดังที่แสดงไว้ในตำรา

ก่อนเวลาเขาจะมาในคืนใด คืนนั้น **ท่าน** (หลวงปู่) ต้องทราบล่วงหน้าไว้ก่อนเสมอว่าเขาจะมาประมาณตี ๒ หรือตี ๓ ท่านก็พักผ่อนเสียก่อน พอจวนถึงเวลาก็ลุกขึ้นเข้าที่คอยต้อนรับ

ถ้าทราบว่าเขาจะมาราวเที่ยงคืนหรือตี ๑ ท่านก็เข้าที่คอยต้อนรับ แต่การเข้าที่คอยนั้น**มีสองประเภท**

คือ ภาวนาไปตามลำพังจนจิตลงสู่ความสงบแล้วพักอยู่ หนึ่ง
พอควรแก่กาลแล้วถอน (จิต) ขึ้นมาอยู่ระดับพอดีกับภูมิของแขก จะรับ
ทราบกันได้ หนึ่ง

ถ้าแขกยังไม่มาก็ดี กำลังมาก็ดี หรือมารออยู่ก่อนแล้วก็ดี ย่อม
รับทราบกันได้กับจิตที่อยู่ในระดับนี้ มีอะไรก็สนทนากันไปจนกว่าจะยุติ
ลงด้วยเหตุการณ์อันควร

**ถ้าจิตลงไปอยู่ในสมาธิเสียจริงๆ (อัปนาสมาธิ) ภูมิของแขกที่
มาเยี่ยมก็เข้าไม่ถึง**

ถ้าถอนออกมาเป็นจิตธรรมดาเสีย หากจิตไม่มีความชำนาญใน
ทางนี้จริงๆ ก็ไม่อาจรับทราบกันได้ทุกระยะกับสิ่งที่มาเกี่ยวข้อง แม้ทราบ
ได้ก็ไม่ถนัดเหมือนจิตที่อยู่ในขั้นเตรียมรับ

**ฉะนั้น จิตที่อยู่ในภูมิ “อุปจาระ” คืออยู่ที่ปากประตู จึงเป็นภูมิ
ที่เหมาะสมเหตุการณ์แทบทุกกรณี**

ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเชี่ยวชาญในทางนี้มานานเริ่มแต่สมัย
ท่านพักอยู่ถ้ำสาริกา นครนายก เป็นต้นมา (พ.ศ. ๒๔๕๖) ซึ่งระยะนั้น
ทราบว่าท่านได้ ๒๒ พรรษา

จากนั้นมาจนถึงท่านมรณภาพพรรษาที่ ๖๐ แล้ว (พ.ศ. ๒๔๙๒)
ท่านจึงมีความชำนาญในทางนี้มาก

โลกมนุษย์เราต่างมีใจเป็นของคู่ควรกับสิ่งเหล่านี้ เช่นเดียวกับ
ท่านที่สามารถปฏิบัติจนรู้เห็นได้ แต่ยังไม่ค่อยมีผู้สามารถปฏิบัติจนรู้เห็น
ได้อย่างท่านพอเป็นพยานแก่ตัวเอง แม้ไม่มากเหมือนท่านที่เชี่ยวชาญ
นอกจากไม่เห็นแล้ว ยังอาจเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้ไม่มีอยู่ในโลกสมมติอีกด้วย

จึงเป็นเรื่องลำบาก ที่จิตไม่มีระดับความพอดีเป็นธรรมชาติอยู่ ถ้าจิตมีความสามารถด้วยการปฏิบัติตนตามหลักธรรม ซึ่งเป็นหลักรับรอง ความรู้จริงเห็นจริงเท่าที่ควรแล้ว สิ่งที่ได้รู้ด้วยใจอย่างประจักษ์แล้ว

แม้คำคัดค้านทั้งแผ่นดินว่า **ไม่จริง** มาลบล้าง ก็เป็นคำคัดค้านที่ โมฆะโดยประการทั้งปวง สิ่งที่ยังคงอยู่ก็คือ **ความจริง** ของผู้รู้จริงเห็นจริง นั้นแล ไม่มีสิ่งใดจะสามารถมาลบล้างได้

เพราะความจริง ย่อมไม่ขึ้นอยู่กับคำเสกสรร และติชมใดๆ นอกจากเป็นสิ่งที่จริงอยู่อย่างตายตัวตามหลักธรรมชาติเท่านั้น

๓๐๒.

เหตุที่หลวงปู่มั่น อยู่เชียงใหม่นาน

ตามป่าตามเขาของอำเภอต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าท่านพระอาจารย์มั่นได้ท่องเที่ยวซอกแซกทุกซอกทุกมุมมากกว่าจังหวัดอื่นๆ เพราะท่านอยู่จังหวัดนั้นมาหลายปี และนานกว่าที่อื่นๆ การบำเพ็ญธรรมก็สะดวก ความรู้ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ก็มีมากกว่าที่อื่นๆ

ท่าน (หลวงปู่มั่น) ว่า ท่านอยู่ที่เชียงใหม่ เพราะเหตุหลายประการ คือ สถานที่บำเพ็ญเหมาะสมมาก หนึ่ง ชาวป่าผู้มีภูมิจิตที่นำสงสารควรรอนุเคราะห์มีอยู่มาก ความผิดปกติของคนในเขาที่มีจำนวนน้อยซึ่งควรได้รับการอบรมส่งเสริม เพื่อความมั่นคงต่อไป ดีกว่าจะปล่อยทิ้งไว้ อันอาจมีการเสื่อมถอย หนึ่ง และเพื่อสงเคราะห์พวกเหวดาทั้งหลาย หนึ่ง

พวกกายทิพย์ นี้ ชอบมาถามปัญหา และฟังเทศน์ท่านเสมอ อย่างน้อยวันพระละสองครั้ง

นอกจากนั้น ยังมีพวกนาคพาบวิวารมาฟังธรรมท่านอยู่เสมอเช่นกัน

ท่านว่า กลางคืนท่านไม่ค่อยว่างจากการรับแขกจำพวกกายทิพย์เลย บางคืนพวกเทพจากเบื้องบนชั้นนั้นๆ มาเยี่ยม บางคืนพวกรุกขเทพมาเยี่ยม บางคืนพวกพญานาคมาเยี่ยม

พวกเทพเบื้องบนชั้นนั้นๆ มาแต่ละครั้ง หัวหน้าเขาประกาศให้ท่านและเทวดาทั้งหลายทราบก่อนจะถามปัญหาและฟังธรรมว่ามีจำนวนหมื่นบ้าง แสนบ้าง

พวกรุกขเทพ มาแต่ละครั้ง หัวหน้าประกาศว่ามีจำนวนพันบ้างหมื่นบ้าง

พวกพญานาค พาบริวารมาแต่ละครั้ง ประกาศว่ามีจำนวนห้าร้อยบ้าง หนึ่งพันบ้าง

เวลาท่านเดินจงกรมตอนเย็น จิตจะรับทราบความนัดหมายแห่งการมาของพวกเทพเหล่านั้นแทบทุกเย็น บางครั้งก็ปรากฏเอาเวลาเข้าที่ภาวนาว่า เทวดาชั้นนั้นจะมาเยี่ยมเวลาเท่านั้น ชั้นนั้นจะมาเวลาเท่านั้น

บางคืนมีถึงสองสามพวก ท่านต้องนัดเวลาไม่ให้มาตรงกัน โดยพวกหนึ่งนัดให้มาราวห้าทุ่มบ้าง พวกหนึ่งนัดให้มาราวหกทุ่มบ้าง อีกพวกหนึ่งนัดให้มาราวเจ็ดทุ่มบ้าง ตามแต่เห็นควร ไม่ให้เวลาตรงกัน

เพราะพวกเทพแต่ละชั้นละภูมิมิมีพื้นเพทางจิตใจและธรรมที่ควรแก้ตนต่างกัน พวกหนึ่งต้องการฟังธรรมประเภทหนึ่ง อีกพวกหนึ่งต้องการฟังธรรมอีกประเภทหนึ่ง

เพื่อความเหมาะสมกับภูมิของเทวดาที่มีประเภทต่างๆ กัน ท่านจำต้องนัดให้มาในเวลาต่างกัน เพื่อสะดวกแก่การแสดงธรรมและการฟังทั้งสองฝ่าย

เพราะความจำเป็นดังกล่าวนี้ ทำให้ท่านพักอยู่ที่เชิงใหม่นาน

เฉพาะพวกเทพทั้งเบื้องบนเบื้องล่าง ปรากฏว่ามาเกี่ยวข้องกับท่านเป็นประจำยิ่งกว่ามนุษย์และนาค ครุฑ ภูตผีทั้งหลาย ทั้งนี้เนื่องจากผู้เข้าถึงจำพวกกายทิพย์ในทางจิตใจมีจำนวนน้อยมาก จึงเป็นความจำเป็นมากในการทำประโยชน์แก่พวกเทวดา

แม้เทวดาเองก็เคยพูดกับท่านแล้วแทบทุกจำพวกเกี่ยวกับผู้ไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจกับพวกเทวดา และไม่สนใจว่าเทวดาก็เป็นกำเนิดชนิดหนึ่งที่มีโลกอยู่อาศัยตามกรรมของตน และมีความหวังในสิ่งที่พึงพอใจ เช่นเดียวกับสัตว์โลกทั่วไป

ฉะนั้น เทวดาจึงไม่มีความหมายสำหรับมนุษย์ประเภทดังกล่าว
นั้น

เมื่อมาพบท่านผู้ทรงคุณธรรมอันสูงสุด ที่มีญาณหยั่งทราบว่ สัตว์เป็นสัตว์ คนเป็นคน เทวดาเป็นเทวดา และอะไรเป็นอะไร ไม่ปฏิเสธ อันเป็นการให้เกิดปฏิสัมพันธ์แก่พวกกำเนิดของสัตว์นั้นๆ เช่นนี้ ซึ่งนานๆ จะเจอสักครั้งหนึ่ง จึงอดที่จะเกิดความปีติยินดีอย่างซาบซึ้งมิได้ และพากันมาราบไหว้ถามปัญหาข้อข้องใจและฟังธรรมเสมอ เพื่อตีแผ่โอฆารสพระสัทธรรมเข้าไปหล่อเลี้ยงเชิดชูจิตใจความเป็นอยู่แห่งภพชาติของตน ให้มีความสุขสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ดังนั้น เทวดาทั้งหลายจึงเคารพเลื่อมใสท่านผู้มีคุณธรรมสูงมาก ทั้งรู้เรื่องและเห็นนอกเหนือใจพวกเทวดา ว่าเป็นสัตว์ที่มีความหวังอะไรๆ ที่เป็นศิริมงคลแก่ตน และมีความหมายเช่นเดียวกับสัตว์โลกทั่วไป

ท่านแล้วว่า สัตว์จำพวกกายทิพย์ในกำเนิดต่างๆ ที่พอมีทางตะเกียกตะกายช่วยตัวเอง ได้มาติดต่อกับเกี่ยวข้องกับท่าน เพื่อขอความ

อนุเคราะห์ช่วยเหลือ มีจำนวนมากกว่ามนุษย์หลายเท่า แต่เป็นสิ่งลึกลับ
สำหรับพวกเราผู้ยังไม่สามารถรู้เห็นได้ในทางจิตใจ

สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นปัญหาต่อสังคมมนุษย์ ชนิดไม่มีทางแก้ไข
ตกได้ แต่ทั้งนี้ มิได้เป็นอุปสรรคต่อการรู้เห็นของทุกรายได้

ผู้มีความสามารถในทางจิตใจ สิ่งเหล่านี้ย่อมกลายเป็นเรื่อง
ธรรมดา เช่นเดียวกับเรื่องธรรมดาต่างๆ ไปที่มนุษย์สามารถ

สำหรับท่านพระอาจารย์มั่น รู้สึกจะถือเป็นเรื่องธรรมดา ท่าน
จึงสามารถทำหน้าที่เกี่ยวกับพวกกายทิพย์ตลอดมา ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน
ท่านจำเป็นต้องมีการเกี่ยวข้องเสมอ

ท่านว่า ท่านได้ทำการเกี่ยวข้องกับพวกกายทิพย์ที่มีภพภูมิ
ต่างๆ กันมากกว่าที่ทั่วไป โดยที่สัตว์จำพวกเหล่านี้ส่วนมากชอบมาติดต่อกับ
ท่าน ขณะที่พักอยู่ในที่เปลี่ยวๆ อันสงัด ปราศจากผู้คนพลุกพล่าน
หรือสัญญาจรไปมา

ประกอบกับเสียงใหม่เป็นทำเลที่เหมาะสมอย่างยิ่งเพราะมีป่า
มีเขามาก ท่านเองขณะพักอยู่ที่เช่นนั้น ก็มีเวลาร่างจากภาระภายนอก
มากกว่าที่อื่นๆ จึงเป็นโอกาสที่พวกกายทิพย์จะเข้าถึงได้ง่าย

๗๗.

เทวดาประเทศเยอรมัน มาขอฟังธรรม

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้เล่าถ่ายทอดเรื่องนี้
ต่อไปนี้ :-

นี่ก็เป็นเรื่องที่แปลกอยู่เรื่องหนึ่ง ในบรรดาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเทวดา
ที่ท่าน (หลวงปู่มั่น) เคยส่งเคราะห์เรื่อยมา เทวดาพวกนี้มาจากประเทศ
เยอรมัน มาขอฟังเทศน์ท่านขณะที่พักอยู่หมู่บ้านอีโก้ กับพวกมุเซอ
ในเขาลีก

โดยเขาแสดงความประสงค์ออกมาเลยว่า **อยากฟังเทศน์ชี้ยชนะ
คาถา**

หลวงปู่ กำหนดหาบทธรรมที่ตรงกับความต้องการของเขา ธรรม
ก็ผุดขึ้นมาภายในว่า **อกุโณธเน ชิเน โกอ์** เป็นต้น บอกความหมาย
ขึ้นมาพร้อม และแสดงให้พวกเทวดาฟังว่า

**“ธรรมนั้นแหละเป็นยอดแห่งธรรม ที่ผู้หวังความชนะจะพึงเจริญ
ให้มาก**

โลกที่มีความร่มเย็นเป็นสุขต่อกันตลอดมา ก็เพราะธรรมนี้ เป็น
เครื่องปราบปรามความชั่วทั้งหลาย ที่มีความ**โกรธ** เป็นต้น ให้เสื่อมสิ้น

อำนาจในการทำลายสังคมมนุษย์และเทวดาทิ้งหลาย ทำให้โลกมีความเจริญและสงบสุขโดยทั่วกัน

เทวดาควรมีธรรมนี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวประสานกัน

โลกถ้าขาด**ชัยชนะธรรม**นี้แล้ว อย่างน้อยก็เกิดการไม่สงบสุขมากกว่านั้นก็สังหารทำลายกันให้ฉิบหายย่อยยับโดยถ่ายเดียว โดยจะเอาความโกรธแค้นมาปราบปรามซ้ำศึกทั้งภายในภายนอก ทั้งใกล้และไกล ทั้งวงแคบและวงกว้างด้วยความโกรธแค้น อันเป็นของไม่ดีและเป็นเครื่องทำลายตนและผู้อื่น จึงไม่มีทางสำเร็จได้ตลอดกาล

ถ้าขึ้นปราบด้วยความโกรธแค้นมากขึ้นเพียงไรโลกก็ยิ่งจะเป็นไฟประลัยกัลป์ เผาผลาญกันให้ย่อยยับอัปจนไม่มีอะไรเหลืออยู่เพียงนั้น

เพราะความโกรธแค้น เป็นไฟอยู่แล้วโดยธรรมชาติ แต่นำไปทำการหุงต้มอะไรไม่สำเร็จ ทางสำเร็จของมันก็คือ **ทำโลกให้วอดวายไป** โดยถ่ายเดียวเท่านั้น

ผู้ต้องการให้โลกยังคงเป็นโลกที่มีความหมายและน่าอยู่ จึงควรเห็นโทษของความโกรธแค้นอันเป็นเครื่องทำลายนี้ว่า **เป็นไฟมหาวินาศ** ไม่ควรนำมาใช้ จะเป็นการก่อไฟเผาตนและผู้อื่นให้เป็นไฟไปตามๆ กัน

โลกอยู่ได้ด้วยเมตตา คือความเอ็นดูสงสารกันทุกตัวสัตว์ที่มีชีวิตครองตัวอยู่ ไม่พึงเบียดเบียนทำลายกันด้วยความโกรธแค้น หรือด้วยความเห็นแก่ปากแก่ท้อง ซึ่งไม่มีประมาณแห่งความอิมพองและไม่มีทางสิ้นสุดแห่งการทำลายกัน

พระพุทธเจ้าทรงเห็นโทษของมันด้วยพระปัญญาอันแหลมคม ไม่มีทางสงสัย และทรงเห็นคุณค่าด้วยความเมตตาว่า เป็นธรรมอ่อนโยนและสมัครสมานรักใคร่ไม่ตรีต่อกันระหว่างสัตว์โลกทุกชั้นทุกภูมิ **ซึ่งมีความรักสุข เกลียดยุทธ์ เสมอหน้ากัน** จึงประทานไว้เพื่อความมั่นคงแห่งสันติสุขแก่โลกตลอดกาลนาน

หาก**เมตตาธรรม** ยังมีอยู่ในใจของสัตว์โลกอยู่ตราบใด โลกยัง
จะหวังความสุขความสมหวังอยู่ตราบนั้น

แต่ถ้า **เมตตา** ได้ห่างเหินจากใจของสัตว์โลกกาลใดกาลนั้น แม้
สัตว์โลกจะมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยเครื่องอุปโภคบริโภคนาหาชนิดอย่าง
พึงพอใจก็ตาม แต่จะไม่มีความสุขตกค้างอยู่ในวงสัตว์โลกนั้นๆ เลย
ส่วนที่ ได้รับจะมีแต่ความเดือดร้อนขุนเคืองไปทุกหย่อมหญ้า

ดังนั้น เมื่อเราทราบอยู่แก่ใจว่า **ธรรมเป็นธรรม** และเป็นเครื่อง
นำความเจริญมาสู่ตน และทราบอยู่ว่าโลกที่เต็มไปด้วยความโหดร้าย
ทารุณแพออยู่ในดวงใจเหมือนไฟลุกโพลงอยู่ด้วยเชื้อ คอยแต่จะสังหาร
ทำลายสิ่งต่างๆ ให้ย่อยยับดับสูญลงไปทุกเวลานาทีเช่นนี้ จึงควรเร่ง
บำเพ็ญตนให้พ้นภัยไปเฉพาะหน้า ซึ่งยังควรแก้ไขจะทำได้ หากกาล
อันควรผ่านไปแล้วจะเสียใจภายหลัง

เพราะ **โลกนี้คือโลกอนิจจัง** และตั้งอยู่บนร่างกายและจิตใจของ
คนและสัตว์ไม่เลือกหน้า...”

นี่เป็นใจความย่อแห่ง**ชัยชนะคาถา** ที่ท่านแสดงแก่เทวดาที่มาจาก
ประเทศเยอรมันฟัง

พอจบเทศนา เทวดาสาธุการสามครั้ง เสียงสะท้อนไปทั่วโลกธาตุ
เสร็จแล้ว **ท่าน** (หลวงปู่) ถามเขาว่า “ทำไมเทวดาอยู่ถึงประเทศ
เยอรมัน ซึ่งชาวมนุษย์ถือว่าไกลแสนไกลจึงทราบได้ว่าอาตมาพักอยู่
ที่นี่ ?”

เทวดาตอบว่า “สำหรับท่านแล้ว จะอยู่ที่ไหนเขาก็ทราบกันทั้งนั้น
อีกประการหนึ่ง เทวดาในประเทศไทยเคยไปมาหาสู่กับเทวดาในประเทศ

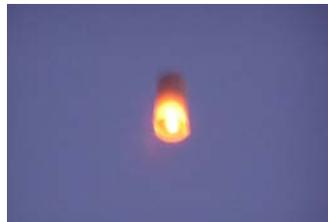
เยอรมันมิได้ขาด พวกเทวดามีได้ถือว่า ประเทศไทยกับประเทศเยอรมันหรือประเทศใดๆ อยู่ห่างกัน เหมือนที่พวกมนุษย์เข้าใจกัน แต่ถือว่าเป็นประเทศเขตแดนที่พวกเทวดาไปมาหาสู่กันได้สะดวกสบายธรรมดาๆ เรายังเอง เพราะมิได้ไปด้วยเท้าหรือด้วยยานพาหนะดังมนุษย์ทั้งหลายไปกัน แต่เทวดาเหาะลอยไปด้วยฤทธิ์เหมือนกระแสจิตที่ส่งไปในที่ต่างๆ เพียงขณะเดียวก็ถึงจุดที่หมาย **การไปมาของเทวดาจึงสะดวกกว่าชาวมนุษย์อยู่มาก”**

หลวงปู่บอกว่า เทวดาประเทศเยอรมันมาฟังเทศน์ท่านเสมอ เช่นเดียวกับรุกขเทวดาซึ่งสถิตอยู่ในที่ต่างๆ ของเมืองไทย มาฟังเทศน์ท่านบ่อยๆ

ฉะนั้น ความเคารพของเทวดา ไม่ว่าชั้นบนชั้นล่าง มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เวลาเขามาเยี่ยมท่านในสถานที่ที่มีพระพักอยู่กับท่าน เทวดาจะไม่เข้ามาด้านที่มีพระอยู่นั้นเลย หนึ่ง มายามตีกสังข์เวลาพระท่านจำวัด หนึ่ง มาถึงแล้วพร้อมกันทำประทักษิณสามรอบ หนึ่ง มีความสงบเสงี่ยมโดยทั่วกัน หนึ่ง

เวลาจะจากไป พร้อมกันทำประทักษิณสามรอบก่อนแล้วค่อยๆ เดินถอยห่างออกไป พอเห็นว่าพ้นเขตที่พักท่านอันเป็นที่ควรเคารพแล้วต่างค่อยๆ เหวาะลอยขึ้นบนอากาศเหมือนลำลึ้นั้น หนึ่ง

เทวดาทั้งหลายทำความเคารพท่านโดยอาการอย่างนี้

๓๗๘.

การสงเคราะห์ พระที่เป็นศิษย์

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ เล่าถึงเรื่องราวของหลวงปู่มั่น คราวท่านพักอยู่ที่เชียงใหม่ ต่อไป ดังนี้

ท่านอยู่ในเขาจังหวัดเชียงใหม่ สถานที่บำเพ็ญสะดวกทั้งกลางวันกลางคืน ท่านมีความรื่นเริงใน**ทิวถรรรมสุขวิหาร** คือ **ธรรมเป็นเครื่องอยู่สบาย** ในเวลา**ขันธยังครองตัวอยู่** การนั่งสมาธิภาวนาเป็นไปตามเวลาที่ต้องการ ไม่มีสิ่งมาเป็นอุปสรรคทำให้ขาดวรรคตอน **ท่านมีความสุขกายสบายใจมาก**

การสงเคราะห์ผู้มาเกี่ยวข้องนั้น **ในเวลากลางคืนก็เป็นพวกเทวดา** ซึ่งมีภูมิละเอียดตามคตินิสัยอยู่แล้ว จึงไม่เป็นภาระกังวลมากในการต้อนรับ และการสงเคราะห์ด้วยธรรมที่**เกี่ยวกับประชาชนก็มีบ้างเป็นบางกาล** เช่น ตอนบ่ายๆ หรือเย็น

ส่วน (การสงเคราะห์) **พระ**ของท่านเอง ถ้าวันจะมีการประชุม ท่านก็นัดให้เองตามที่เหมาะสม เช่น หนึ่งทุ่ม เป็นต้น

โดยมาก (ศิษย์ของท่าน) ก็เป็นผู้มีภูมิจิตสูง นับแต่สมาธิขึ้นไปถึงปัญญาเป็นขั้นๆ **ทั้งเป็นผู้มุ่งมั่นต่อธรรมและฟังกันแบบบำเพ็ญเพียรเพื่อมรรคผลนิพพานในขณะฟังจริงๆ**

สติปัญญาด้วยการฟังอยู่เสมอ จิตย่อมเจริญก้าวหน้าทั้งทางสมาธิทุก
ขั้นและปัญญาทุกภูมิเป็นลำดับ จนสามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยการปฏิบัติ
และการฟัง ที่ผู้แสดงเป็นผู้รู้จักเห็นจริงและแสดงถูกต้องกับจุดความ
จริงที่กำลังเป็นไปในผู้ปฏิบัติที่มาอบรมศึกษา

ฉะนั้น การฟังธรรมสำหรับพระอุดมคุณธรรมฐานจึงถือเป็นกิจ
จำเป็นทางภาคปฏิบัติ เช่นเดียวกับการปฏิบัติภาคอื่นๆ เสมอมา **จะ**
ห่างเหินต่อการฟังย่อมไม่ได้เมื่อครูอาจารย์ผู้สามารถทางจิตใจมีอยู่

ด้วยเหตุนี้ **พระอุดมคุณผู้มั่งอรรถธรรมอย่างแท้จริงจึงชอบแสวง**
หาครูอาจารย์ผู้คอยแนะนำทางจิตภาวนาเป็นนิสัย และเคารพรักใน
อาจารย์มาก และนำไปใคร่ครวญและปฏิบัติตามเต็มสติกำลังของตน

ถ้ามีแสงสงสัยหรือมีข้อสงสัยที่เกิดจากการภาวนาในแง่ใดบ้าง
ก็มาขอคำแนะนำจากท่านอีก แล้วนำไปปฏิบัติเป็นอาจิด

ฉะนั้น ครูอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในทางจิตภาวนามีอยู่ ณ ที่ใด
พระอุดมคุณธรรมฐานจึงมักไปรุ่มล้อมอยู่กับท่าน ณ ที่นั้น

ตั้งท่านพระอาจารย์มั่น ท่านพระอาจารย์เสาร์ เป็นตัวอย่าง
ทั้งสององค์นี้ นับว่ามีลูกศิษย์ที่เป็นพระอุดมคุณจำนวนมากเป็นพิเศษ
ในภาคอีสาน

แต่เวลาที่ **พระอาจารย์มั่น** พักอยู่ที่เชียงใหม่ท่านตั้งใจปลีก
องค์ออกจากหมู่คณะออกบำเพ็ญเป็นพิเศษไม่ต้องการความยุ่งเหยิง
วุ่นวายจากภาระต่างๆ มีการอบรมสั่งสอนเป็นต้น

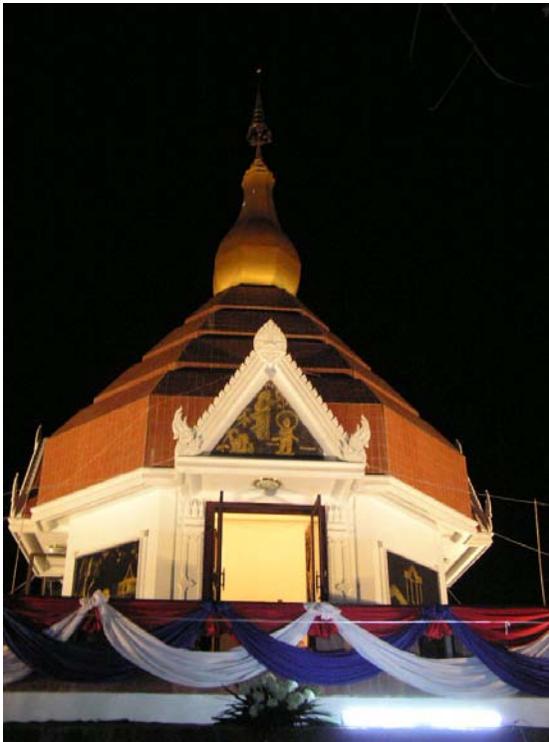
การมาอยู่เชียงใหม่ของ**หลวงปู่** เพื่อเร่งความเพียรให้ถึง**จุด**
ที่หมาย และเพื่อความอยู่สบายใน**วิภวธรรม** แม้เช่นนั้นก็ต้องได้รับ

ภาระในการอบรมสั่งสอนประชาชนและพระเถรอยู่โดยดี ดังที่รู้จักกัน
อยู่ทั่วไปว่า **ท่านมีลูกศิษย์** ทั้งบรรพชิตและฆราวาสจำนวนมากมาใน
ประเทศไทย

ก่อนหน้าที่ท่านจะปลีกจากหมู่คณะมาบำเพ็ญเพียรอย่างเด็ดเดี่ยว
แต่ผู้เดียวที่เชียงใหม่ **ท่านเคยพูดเสมอว่าเวลานี้กำลังท่านยังไม่เพียงพอ**
ทั้งเพื่อตนเองและเพื่อผู้อื่น ท่านจึงได้ปลีกออกไปตามเจตนาเดิมที่พูดไว้
และบำเพ็ญเต็มกำลังจนสิ้นความสงสัยทางจิตใจทุกด้าน ดังที่เคยกล่าว
ผ่านมาบ้างแล้ว

จากนั้นมา ท่านไม่เคยพูดอีกเลยว่า “กำลังไม่พอ”

๗/๙.

เจรจาขอทางกับข้าง

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เล่าเรื่องที่หลวงปู่มั่น กับคณะศิษย์ ไปเจอข้างใหญ่ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่น่ากลัว และน่าขบขัน ด้วย ดังต่อไปนี้ :-

ครั้งหนึ่ง **ท่านหลวงปู่มั่น** เดินธุดงค์ไปในเขาด้วยกันสามองค์ มี **หลวงปู่ขาว** วัดถ้ำกลองเพล จ.หนองบัวลำภู กับ **หลวงปู่พระมหาทองสุข** วัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนคร ติดตามไปด้วย

พอไปถึงช่องแคบจะขึ้นเขา ก็เผอิญไปเจอข้างใหญ่เชือกหนึ่ง ที่เจ้าของเขามาปล่อยทิ้งไว้แล้วหนีไปไหนก็ไม่ทราบ เห็นแต่ข้างเดียว หากินอยู่ปากช่องขึ้นมา งามของมันยาวเกือบวา เห็นแล้วน่ากลัวพิลึก

หลวงปู่มั่น ได้ปรึกษากับศิษย์ทั้งสองว่าจะทำอย่างไร ทางก็จำเพาะมีเท่านี้ ไม่มีที่พอปลีกแวะไปได้บ้างเลย

หลวงปู่มั่น บอก**หลวงปู่ขาว** ให้ลองพูดกับข้างซึ่งมันกำลังกินใบไผ่อยู่ติดๆ กับทางที่คณะของท่านจะผ่านไป

ข้างอยู่ห่างจากพระประมาณสิบวา ยืนหันหันมาทางพระ มันยังไม่เห็นพระเวลานั้น

หลวงปู่ขาว ก็เริ่มพูดกับข้างว่า “พี่ชาย เราขอพูดด้วย”

พอได้ยิน ช้างรีบหันหน้ามาตามเสียงทันที หูกางเต็มที่ และ ยืนนิ่งไม่กระดุกกระดิก

หลวงปู่ขาว ก็พูดซ้ำอีกว่า “พี่ชาย เราขอพูดด้วย พี่ชายนั้นตัว ก็ใหญ่ กำลังก็มาก ส่วนพวกเราเป็นพระ ทั้งกำลังมีน้อยและกลัวพี่ชาย มาก พวกเราขอเดินผ่านไป พี่ชายยืนอยู่นั้น ขอให้พี่ชายหลีกทางให้ พวกเราบ้างพอมีทางไปได้ ถ้าพี่ชายยืนอยู่ที่นั่น พวกเรากลัวพี่ชายมาก ไม่กล้าเดินผ่านไปที่นี่ได้”

พอ**หลวงปู่ขาว**พูดจบ ช้างใหญ่รีบหันหน้าเข้ากอไผ่ข้างทางทันที เองยาวๆ สอดเข้าไปในกลางกอไผ่ แสดงว่ามันไม่ทำอันตรายอะไรแล้ว ให้พระผ่านไป

เมื่อเห็นกริยาของช้างดังนั้น **หลวงปู่มัน** ก็พูดกับศิษย์ทั้งสอง ว่า “ที่นี่เขาไม่ทำไมแล้ว พวกเราไปได้”

ศิษย์ทั้งสองนิมนต์ให้**หลวงปู่มัน**เดินกลาง **หลวงปู่ขาว** เดินออก หน้า และ**หลวงปู่พระมหาทองสุก** อยู่หลังสุด พวกมันเดินผ่านไปทาง ก้นช้างซึ่งอยู่ห่างกันประมาณหนึ่งวาเท่านั้น

(ใครไม่เคยเดินผ่านช้างว่ารู้สึกเสียวอย่างไรก็ลองไปเดินดูนะครับ แต่ต้องให้เจ้าของเขาอยู่ด้วย เสียวอย่างไรเล่าสู่กันฟังบ้างนะครับ _ ปฐม)

หลวงปู่ทั้งสามองค์ เดินผ่านช้างไปได้ด้วยดีไม่มีอะไรเกิดขึ้น

เหยอญ! พอเดินผ่านช้างไปได้ประมาณวาเศษ ขอลดหลวงปู่ พระมหาทองสุกก็ไปเกี่ยวเอาแขนงไม้ไผ่เข้าพอดี ปลอดภัยก็ไม่ยอม ออก !

ท่านพยายามปลดออกอยู่นาน เหนือใจไปทั้งตัวเพราะหวาดกลัวข้างมาก ข้างยังยืนนิ่งอยู่ที่เดิม เพียงแต่ชำเลืองตาดูพระที่กำลังปลดขอกลตด้วยมือที่ลั่นเทา

หลวงปู่พระมหาทองสุก เล่าถึงในภายหลังว่า ขณะที่ท่านกำลังปลดขอกลตด้วยมือลั่นอยู่นั้น ตาของท่านก็ชำเลืองดูข้างเหมือนกัน เพราะไม่ค่อยไว้ใจมันนัก ท่านบอกว่าเห็นมันยืนนิ่งเหมือนตุ๊กตา เห็นตาของมันใสแจ๋ว น่ารักมากกว่าจะน่ากลัว แต่ใจท่านก็ยังกลัวอยู่ในสภาพการณ์เช่นนั้น

พอตาขอกลตหลุด และเดินผ่านไปได้แล้ว ท่านกลับเห็นว่าข้างเป็นสัตว์ที่น่ารักน่าเอ็นดู

เมื่อคณะของพระรุดงค์เดินผ่านไปเรียบร้อยแล้ว**หลวงปู่ขาว**ก็หันมาพูดกับข้างว่า “พี่ชายเอ๋ย พวกเราผ่านมาแล้ว ขอให้พี่ชายหากินได้ตามสบายเถิด”

พอพูดจบลง เสียงข้างจุกจุกกึ่งไม่ดังพูดพาดขึ้นทันที เมื่อคณะไปถึงที่พักแล้ว จึงได้สนทนากันถึงข้างใหญ่ตัวแสนรู้เห็นว่า มันเป็นสัตว์ที่น่ารักน่าสงสารมาก เป็นแต่มันพูดไม่เป็นเท่านั้น

ขณะสนทนากัน **หลวงปู่พระมหาทองสุก** ได้กราบเรียนถาม**หลวงปู่มั่น** ว่า ขณะนั้นท่านอาจารย์ได้กำหนดดูจิตมันบ้างหรือเปล่าว่าข้างตัวนี้ก็จะอะไรบ้างขณะที่พวกเราเรียกและพูดกับมัน ตลอดขณะที่เราเดินผ่านมันมา กระผมอยากทราบบ้าง เพราะมันเป็นสัตว์ที่น่ารักน่าสงสารมาก

ขณะพวกเราเรียกมัน พอได้ยินเสียงเรียก เห็นมันทำท่าตั้งตงหันหน้ากลับมาหาพวกเราทันทีทันใด รวกับจะวิ่งมาขี้ให้แหลกละเอียดในขณะนั้นจนได้

แต่พอทราบเรื่องแล้ว มันกลับเป็นมนุษย์ขึ้นมาอยู่ในร่างสัตว์ และรีบหันหน้าเข้ากอไผ่เองยาวๆ สอดเข้ากลางกอไผ่ ยืนนิ่งเหมือน สัตว์ไม่มีวิญญาณ ซึ่งเป็นการบอกอย่างชัดเจนว่า **พวกน้องๆ พวกนี้ มาเถอะ พี่ไม่ทำไมแล้ว** พี่เก็บศตราวอาวุธซ่อนมันหมดแล้ว เชื้อและ มาเถอะ ในทำนองนี้

แล้วหลวงปู่พระมหาทองสุก ก็พูดสัพยอกหลวงปู่ขาว ว่า “ท่าน ขาวก็พิสดารไม่ใช่เล่น พูดกับช้างซึ่งเป็นสัตว์หึ่งตัว รวากับพูดกับมนุษย์ ทั้งคนว่าพี่ๆ พวกน้องกลัว ไปไม่ได้ ขอให้พี่หลีกทางให้หน่อยพวกน้อง จะได้ไปกินได้ ไม่ต้องกลัวพี่

ไอ้พี่ก็เหมือนทวนสูตรใจมหาเวสสันดร พอได้ลูกยอเข้าไปสักลูก เท่านั้นก็อ้อมท้อง รีบจัดแจงหลีกทางให้ทันทีทันใดไม่รีรอ

แต่น้องคนเล็กเชื่อเอากการ พอผ่านพี่ไปได้ขอกลดก็เกิดไปเกี่ยวกับแขนงไม้ไผ่ ปลอดภัยๆ ก็ไม่ยอมออก จะพยายามให้อยู่กับพี่ จนได้ ใจหายหมดขณะที่กำลังปลอดภัยอยู่นั้น กลัวพี่จะเล่นไม่ซื่อ”

ทางหลวงปู่มัน พอฟังคำหลวงปู่พระมหาทองสุก พูดหยอก เล่นกับหลวงปู่ขาว ว่าฉลาดพูดกับช้าง แล้วเลยหัวเราะใหญ่ไปพักหนึ่ง จึงพูดขึ้นว่า

“ทำไมเราจะไม่กำหนดดูมันเล่า แม้แต่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ เช่นนก และสิง แรายังกำหนดดูมันในบางเวลา นี่มันเรื่องถึงตาย จะไม่กำหนด ได้หรือ?”

หลวงปู่พระมหาทองสุก ถามว่า “เวลาท่านอาจารย์กำหนดดูช้าง ตัวนั้น มันคิดอย่างไรบ้าง?”

หลวงปู่มัน ตอบ “ที่แรกได้ยินเสียงพวกเรามันตกใจ จึงรีบ หันหน้ามาอย่างรวดเร็ว เป็นท่าและความคิดจะต่อสู้ พอมองเห็นพวก

เราซึ่งมีผ้ากาสาหวัดสตร็ครองอยู่ มันก็รู้ทันทีว่าเป็นเพศที่เย็นและไวใจ
ได้ เพราะมันเคยเห็นมาจนชินตาชินใจแล้ว เจ้าของมันก็เคยเลี่ยมสอน
มาจนพอแล้ว ไม่ให้ทำอันตรายแก่เพศนี้

ฉะนั้น พอพวกเราพูดกับมัน ซึ่งเป็นคำที่มันชอบมากอยู่แล้วว่า
พี่ๆ ดังที่ท่านชาวพูดกับมัน ก็ยิ่งทำให้มันชอบใจใหญ่ และหลีกเลี่ยงให้
ทันที”

“มันรู้ภาษาที่เราพูดกับมันได้ทุกคำหรือเปล่า?” หลวงปู่พระมหา

ทองสุกถาม

หลวงปู่มัน “ทำไมจะไม่รู้ ไม่เช่นนั้นจะเอามันมาลากไม้เข็นซุง
ในป่าในเขาได้หรือ เดียวมันฆ่าตายทิ้งเปล่าๆ สัตว์พวกนี้เขาต้องฝึกสอน
จนมันรู้ภาษาคนได้ดี ถึงจะนำมาทำงานชนิดต่างๆ ได้

ข้างตัวนี้อายุมันเป็นร้อยปีขึ้นไป ดูนามันชิววากีบว แล้วมัน
อยู่กับคนมากี่ปี แม้เจ้าของของมันก็น่ากลัวเพิ่งเกิดมาไม่กี่ปียังมาเป็น
ความของมันได้ มันจะไม่แสนรู้ภาษามนุษย์อย่างไรเล่า ต้องรู้อย่างไม่มี
ปัญหา”

ถาม “ขณะที่มันหันหน้าและสอดเงาเข้ากอไผ่มันคิดอย่างไรบ้าง?”

หลวงปู่มัน “ก็มันรู้เรื่องแล้วนั่นเองมันจึงให้ทาง ไม่คิดจะทำอะไร”

ถาม “ขณะที่พวกเราเดินผ่านมันมานั้นท่านอาจารย์ได้กำหนด
ดูใจมันมาตลอดทางผ่านหรือเปล่านั้นมันคิดอย่างไรบ้าง ขณะที่พระกำลัง
เดินผ่าน?”

หลวงปู่มัน “กำหนดดูก็เห็นแต่มันให้ทางอยู่แล้วโดยไม่คิดอะไร
อื่น”

หลวงปู่พระมหาทองสุก “กระผมกลัวว่าเวลาพวกเรากำลังเดินผ่านมา มันอาจคิดสนุกขึ้นมาอยากทำลายพวกเราเล่นสนุกๆ ไปตามประสาสัตว์จึงเรียนถามอย่างนั้น”

หลวงปู่มั่น พูตในเชิงปรัมดาธิษย์ว่า “หากคิดเรื่องพิสดารที่โลกเขาไม่ได้คิดกันมาถาม ถ้าชอบคิดชอกแซก ดังที่คิดถามเรื่องข้าง ก็คงมีหวังพันทุกข์ได้ในวันหนึ่งแน่นอน แต่นี่คงไม่สนใจคิด

นิสัยมนุษย์เราชอบเป็นอย่างนี้มาแต่ดั้งเดิม ถ้าสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ไม่ชอบคิด แต่ที่เสียเวลาและเป็นโทษแล้วชอบคิดแบบถึงไหนถึงกัน

นี่ก็พยายามคิดและถามเรื่องข้างไปตลอดคืนจนไม่ต้องสนใจกับธัมมะธัมโมอะไรหรือ?”

พอถูกขู่เท่านั้น เรื่องข้างเลยจบลงทันทีเพราะกลัวพระอาจารย์จะเข่นใหญ่

หลวงตาพระมหาบัว บอกว่า เรื่องทั้งหมดนี้ “ท่านอาจารย์มหาทองสุกเล่าให้ฟัง”

๓๒๐.

ดุศิษย์ที่ไม่รู้จักพิจารณา

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ พุดถึงการดูการสั่งสอนศิษย์ของหลวงปู่มั่น ต่อไป ดังนี้ :-

... เรื่องการพูดคุยอะไรกับท่านแบบไร้สติ ว่าควรอย่างไรไม่ควรอย่างไรบ้างนี้ เคยโดนท่านดุดามากมาย บางรายถึงกับเสียดสีในวาระต่อไปก็มี

มีพระรูปหนึ่ง นิสัยไม่ค่อยสุภาพนัก ไปพำนักอยู่กับหลวงปู่ชั่วคราว เวลาหลวงปู่พูดอะไรขึ้นมาเธอชอบพูดไปตามท่านเสมอ

ตอนไปอยู่ใหม่ๆ หลวงปู่เคยเตือนพระองค์นั้นบ่อยให้สนใจในหน้าที่ของตัวเอง โดยมี**สติระวังรักษาใจที่จะคิดจะพูดในเรื่องต่างๆ** ไม่ไปสนใจกับเรื่องของผู้อื่น นักปฏิบัติต้องรู้จักวิธีปฏิบัติตัวโดยถูกทาง ผู้มีสติอยู่กับตัวย่อมเห็นความบกพร่องของใจที่แสดงออก

แต่พระองค์นั้นคงมิได้สนใจคิดเรื่องที่หลวงปู่ให้อุบายสั่งสอนเท่าที่ควร จึงชอบเป็นไปตามนิสัยเดิมของตนเสมอ

วันหนึ่งเข้าไปบิณฑบาตในหมู่บ้าน ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านมีนิสัยที่ใครๆ สังเกตได้ยาก เวลาเดินไปไหนมาไหนท่านมองเห็นอะไร เช่นสัตว์ต่างๆ หรือผู้คน ตลอดเด็กๆ ท่านมักจะเอาเรื่องที่ได้เห็นนั้นมาพิจารณาและพูดของท่านไปคนเดียว ดังที่เคยเขียนไว้บ้างแล้ว

วันนี้ขณะที่กำลังเดินบิณฑบาต **หลวงปู่** ได้เห็นลูกวัวมีรูปร่างน่ารักที่กำลังวิ่งเพลินอยู่กับแม่ของมัน

ขณะพระเดินไป มันยังมองไม่เห็นพระ พอเดินไปจวนจะถึงตัว มันได้หันมามองพระอย่างตกใจ และกระโดดวิ่งอ้าวไปหาแม่ แล้วเอาหลังหนุนค้ำคอแม่ไว้ หันหน้ามองมาทางพระ นัยน์ตาบอกว่าตกใจกลัว

ส่วนแม่วัว พอเห็นลูกวิ่งไปหา ก็รีบหันหน้ามองมาทางพระ พอรู้แล้วก็ทำเฉยตามนิสัยของสัตว์ที่เคยกับพระมาจำเจแล้ว

แต่ลูกของมันยืนตาจับจ้องพระอยู่ใต้คางแม่อย่างไม่ไว้ใจกับสถานการณ์

เมื่อ**หลวงปู่**เห็นอาการของทั้งแม่ทั้งลูกวัวที่แสดงออกต่างกัน เช่นนั้น ท่านจึงพูดขึ้นลอยๆ ว่า “แม่ไม่เห็นแสดงอาการกลัว แต่ลูกทำไม่กลัวจนจะแบกแม่ทั้งตัววิ่งหนีไปได้”

หลวงปู่คงเห็นลูกวัวอยู่ที่ใต้คอแม่ ทำประหนึ่งว่าจะแบกตัวแม่ของมันหนีไปอย่างนั้น

“พอเหลือบเห็นพระเท่านั้นก็ทั้งเผ่นทั้งร้องหาแม่ให้ช่วย

คนเราก็เหมือนกัน ต้องวิ่งหาที่พึ่ง ถ้าอยู่ใกล้แม่ก็วิ่งพึ่งแม่ อยู่ใกล้พ่อก็วิ่งพึ่งพ่อ อยู่กับใครก็มักจะพึ่งคนนั้น จะคิดพึ่งตัวเองไม่ค่อยมี

ตอนยังเล็กก็คิดหวังพึ่งผู้อื่นแบบหนึ่ง โตขึ้นมาหวังพึ่งผู้อื่นไปอีกแบบหนึ่ง แก่ตัวลงไปก็คิดหวังพึ่งผู้อื่นไปอีกแบบหนึ่ง จะย้อนจิตเข้ามาใช้อุบายหาทางพึ่งตัวเองไม่ค่อยจะมีกัน

ฉะนั้น คนเราจึงมักทำตัวให้อ่อนแอ อยู่ในวัยใดก็หวังแต่จะพึ่งผู้อื่น อยู่ที่ไหนไปที่ใดก็หวังพึ่งแต่ผู้อื่นเลยไม่เป็นตัวของตัวเองตลอดกาล

พระเราก็เหมือนกัน บวชมาในศาสนา จะศึกษา ก็เกียจคร้าน จะปฏิบัติก็กลัวเป็นทุกข์ลำบาก เพราะความขี้เกียจไม่ยอมให้ทำ

คิดอะไรที่จะเป็นประโยชน์บ้าง พอคิดจะลงมือทำความขี้เกียจ ก็มาคอยกันทำไว้เสีย เลยไม่มีอะไรสำเร็จได้

เมื่อไม่มีทางช่วยตัวเองได้ จำต้องหวังพึ่งผู้อื่น ไม่เช่นนั้นก็จะครองตัวไปไม่ได้

คำว่า **อดตาหิ อดตโน นาโถ** เลยไม่มีประโยชน์สำหรับ คนไม่มีจมูกหายใจ

เราผู้บวชเป็นพระและเป็นนักปฏิบัติ จึงไม่ควรทำตนเป็นคน ไม่มีจมูก คอยหายใจจากผู้อื่นเรื่อยไป

ครูอาจารย์สั่งสอนอะไร ควรนำไปคิดและพยายามทำตามไม่ให้ หลุดมือตกสูญหายไปเปล่าๆ พยายามคิดและทำตามท่านจนเกิดประโยชน์ ขึ้นมาแก่ตนจนได้ จะต้องไม่หวังพึ่งท่านตลอดไป

จมูก ทางหายใจ คือความรู้ความฉลาด ทางระบายทุกข์ น้อยใหญ่ออกจากใจ ก็พอมีทางอาศัยตนได้ ชื่อว่าเป็น**พระ**ขึ้นมา โดยลำดับ จนกลายเป็นพระสมบูรณ์แบบและพึ่งตนเองได้อย่างเต็มที่

หลวงปู่มั่น ท่านพูดเป็นเชิงสอนพระ หรือสอนใครก็สุดแต่ ผู้พิจารณานำมาสอนตน

คำพูดของท่านยังไม่จบเรื่องซึ่งพอจะแทรกขึ้นในระหว่างท่านหยุดชั่วคราว แต่พระองค์ตั้งกล่าวนั้น ท่านไม่ค่อยพิจารณานักก็พูดพล่ามไปตามหลวงปู่ โดยมีได้สำนึกคิดว่าควรหรือไม่ควรเพียงไร

ความบ้าของเธออาจจะเข้าไปกระทบธรรมภายในของ**หลวงปู่** อย่างแรง จึงทำให้ท่านหันหน้ากลับมาชำระเสียบ้าง พอให้พระองค์ที่มีสังวรธรรม (รู้จักใคร่ครวญพิจารณา) พลอยตกตะลึงกลัวไปตามๆ กัน

หลวงปู่ พูดว่า “...ท่านนี้จะบ้าเสียแล้วกรรมนี้ พอตามองเห็น
 ค้อนเห็นไม้ที่ใครโยนมาแต่ทิศใดแดนใด ก็คอยแต่จะโดดกัดรำไป เหมือน
 ลุนขบ้ำ ไม่มองดูใจที่กำลังจะบ้าอยู่ขณะนี้บ้างเลย

ผมว่าท่านจะบ้าแล้วนะ ถ้ายิ่งขึ้นปล่อยให้หน้าลายไหลออกแบบ
 ไม่มีสติตั้งที่เป็นอยู่ขณะนี้”

หลวงปู่ พูดเท่านั้นก็หันกลับและเดินเข้าที่พัก ไม่พูดอะไร
 ต่อไปอีก

มองดูพระองค์นั้นหน้าตาพิกลอย่างพูดไม่ออก ตอนมาถึงที่พัก
 แล้ว ขณะนั้นก็เห็นเธอฉันนึกเดียว พอเห็นอาการอย่างนั้น ต่างองค์
 ต่างนิ่งเฉย ทำเหมือนไม่รู้และไม่เกี่ยวข้องกับเธอ เกรงว่าจะอายุ

เวลาอื่นก็ทำเหมือนไม่มีอะไร ต่างองค์ต่างอยู่และบำเพ็ญภาวนา
 ไปตามที่เคยปฏิบัติมา

พอตกกลางคืนเงียบๆ ก็ได้ยินเสียงพระองค์นั้นร้องโวยวายขึ้น
 แบบคนไม่มีสติ พูดไม่ได้ศัพท์ได้แสง

พอทราบเหตุ ต่างองค์ต่างก็รีบไปดูที่เสียงปรากฏขึ้น ก็ได้เห็น
 พระองค์นั้นนอนรำยมนต์ปนพ้อ หึ่งเนื้อหึ่งตัวอยู่บริเวณที่พักนั้นแบบ
 คนไม่มีสติเอาเลย

พอจับใจความได้เป็นบางตอนว่า “เสียใจที่ได้ล่วงเกินท่าน
 อาจารย์โดยไม่รู้กาลเทศะ”

บรรดาพระเถรต่างตกตะลึงพริ้งเพริดไปตามๆ กัน และต้องรีบ
 ไปตามชาวบ้านให้มาช่วยพยาบาลรักษา หายาแก้ลมมาให้ฉัน คนนั้น
 บีบคนนั้นนวดตามบริเวณร่างกายอยู่พักหนึ่ง จากนั้นก็ค่อยสงบและ
 นอนหลับได้จนสว่าง

พอวันรุ่งขึ้นก็มีคนมารับเธอไปหาหมอฉีดดยุคฉีดยาให้ อากการก็พลลดลงบ้าง แต่ยังมีอาการกำเริบเป็นคราวๆ พอค่อยยังชั่วบ้างก็ส่งเธอกลับบ้าน หลังจากนั้นก็ไม่ทราบว่าเป็นโรคร้ายหรือเป็นตายอย่างไร

ผู้เขียน คือท่านหลวงตาพระมหาบัว บอกว่า ท่านเองก็ทราบเรื่องนี้จากพระที่อยู่ด้วยกันในเวลานั้นเล่าให้ฟัง แล้วท่านหลวงตา ก็ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า

“...ทั้งนี้พูดเรื่องโตนดู ถ้าโตนพอเบาๆ ก็พอให้ผู้ถูกดูได้สติและระวังต่อไป ถ้าหาเรื่องให้ถูกโตนดูอย่างหนัก และผู้ถูกดูไม่มีสติปัญญาพอจะถือเอาประโยชน์ได้ มักมีทางเสียได้ดังที่ปรากฏมา

ฉะนั้น ผู้อยู่กับท่านจึงอยู่ด้วยความระวังสำรวมอย่างยิ่ง เพราะนิสัยท่านเป็นนิสัยที่ไม่คุ้นกับใครเอาง่ายๆ แต่ไหนแต่ไรมา ผู้อยู่กับท่านจึงนอนใจไม่ได้ แม้ระวังตัวอยู่เหมือนแม่เนื้อระวังนายพราน ก็ยังถูกโตนยิงเข้าจนได้”

อุบายท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ได้เล่าถึงอุปนิสัยส่วนหนึ่งของหลวงปู่
มัน ว่า

เท่าที่ทราบจากครูอาจารย์ที่เคยอยู่กับท่านมาก่อนว่า ถ้ามีเฉพาะ
ท่านที่มีภูมิจิตใจสูงอยู่กับท่าน การวางตัวท่านก็ปล่อยตามนิสัยที่รู้จัก
ท่านดีแล้ว คือแสดงกิริยามรรยาทธรรมดาสบายๆ เหมือนผู้ใหญ่อยู่
ด้วยกัน ไม่ค่อยเข้มงวดกวดขันนัก

แต่การเปลี่ยนแปลงมรรยาท ท่านรู้สึกเปลี่ยนแปลงได้อย่าง
รวดเร็วจนตามแทบไม่ทัน อยู่สถานที่แห่งหนึ่งเป็นอย่างหนึ่ง สถานที่
แห่งหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง ตามแต่เหตุการณ์ที่ควร เปลี่ยนแปลงไปตาม
สถานที่ บุคคล นั้น และเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วทั้งไม่ช้าร่อยกัน
เลย นับว่าเป็นเรื่องแปลกประหลาดสำหรับผู้ที่ไม่สามารถทำอย่างท่านได้

เวลาร่าง โอกาสดีๆ ท่านก็เล่านิทานให้ฟัง ซึ่งโดยมากมักขันขำ
และนำหัวเราะทั้งนั้น

ท่านหลวงตา ได้ยกเรื่องทีหลวงปู่มัน เล่าเรื่องของท่านเอง
เมื่อสมัยยังเป็นหนุ่ม ยังไม่ได้ออกบวชให้ฟัง “...จึงขอยกเรื่องท่าน
มาเล่าให้ท่านผู้อ่านฟังเล็กน้อย พอให้ทราบว่าคนๆ เดียวมีการเปลี่ยน
แปลงตัวอย่างน่าอัศจรรย์”

เรื่องที่**ท่านหลวงตาฯ** นำมาเล่ากตัวอย่างให้เกิดศิษย์เป็นเรื่องของ**หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต** กับ **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจนฺโท) ซึ่งทั้งสององค์นี้เป็นลูกบ้านเดียวกันในจังหวัดอุบลราชธานี และท่านผู้อ่านคงทราบมาแล้วว่า **หลวงปู่มั่น**ของเรา สมัยวัยหนุ่ม ก่อนบวช ท่านมีความสามารถในการเป็นหมอลำที่มีความสามารถด้วย

เรื่องราวมีดังต่อไปนี้ :-

... คือสมัย**ท่าน** (หลวงปู่มั่น) เป็นฆราวาสกำลังแตกหนุ่ม ท่านเคยเป็นหมอลำหมอลง

คราวหนึ่ง ท่านขึ้นไปขับลำทำเพลงประชันกับหญิงสาว ซึ่งเป็นนักประชันที่มีชื่อคนหนึ่ง ในงานใหญ่ มีคนไปในงานนั้นเป็นพันๆ

ท่านก็สนุกขึ้นมา ก็ขึ้นไปบนเวทีขอประชันเพลงกับหญิงคนนั้น หรือท่านอาจมีรักเขาบ้างก็ทราบไม่ได้ จึงเกิดความฮึกหาญขึ้นมาอย่างคาดไม่ถึง

หญิงนั้นยินดีเป็นคู่แข่งกับท่าน

พอเริ่มกลอนประชันยังไม่ถึงไหน ท่านก็เป็นฝ่ายแพ้กลอนเขาเข้าไปสองสามกลอนแล้ว พอดีมี**เทวบุตร**มาโปรดไว้ทัน

คือ ในงานนั้น **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจนฺโท) ซึ่งเวลานั้นท่านเป็นฆราวาสและอยู่ในวัยหนุ่มเช่นเดียวกัน แต่อายุแก่กว่า**ท่านอาจารย์มั่น** บ้าง ได้ไปในงานนั้นด้วย และเข้าฟังเพลงระหว่าง**ท่านอาจารย์มั่น** ซึ่งเป็นชายหนุ่ม กับหญิงสาวคนนั้น ขับเคียงกันในเชิงกลอนต่างๆ

ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ เห็นท่าไม่ได้การ เพราะฝ่ายเรา คือ**ท่านอาจารย์มั่น** แพ้เข้าไปหลายกลอนแล้ว ถ้าตกตึกไปกว่านี้คงจะลงเวทีไม่ได้แน่ อาจจะถูกหญิงสาวคนนั้นหามลงแบบไม่มีหน้าติดตัวลงมาเลย

เพราะหญิงสาวเป็นนักต่อสู้มาหลายเวทีแล้ว ส่วนคนของเราเพิ่งจะเริ่มขึ้นเวที และก็ใจป้ำฮึกหาญสำคัญโดดขึ้นสู้กับเสือโคร่งใหญ่หลายพาดกลอน

แม้จะเป็นเสือตัวเมียมันก็มีเขี้ยวเต็มปากอย่างพอตัว แต่เสือเราแม้จะเป็นเสือตัวผู้ แต่พินันนมมันก็เพิ่งจะออกไม่กี่ซี่

ขึ้นให้สู้ต่อไป เสือตัวเมียต้องถลกหนังมันเข้าตลาดแน่ๆ

ท่านเจ้าคุณฯ นึกในใจว่า “**อ้ายมั่น** นี่มันไม่รู้จักเสือ (**อ้าย** ในภาษาอีสานหมายถึงพี่ชาย ใช้นำหน้าชื่อเพื่อให้เกิดริตหรือยกย่องกัน ส่วนพี่สาวใช้คำว่า **เอี้ยย - ปฐม**) มันนี้กว่าแต่สาวๆ เท่านั้น แต่มันไม่รู้จักตาย เราต้องเข้าช่วยเอาหนังมันไว้ก่อนครั้งนี้ ไม่เช่นนั้นหนังมันจะเข้าตลาดแน่นอน”

พอคิดแล้ว **ท่านเจ้าคุณฯ** ก็โดดขึ้นเวที แล้วพูดเสียงดังขึงขังว่า “**อ้ายมั่น** อ้ายท่า! กูเที่ยวตามหามึงแทบตาย แม่มึงตกรื้อนสูงๆ ลงมากองอยู่กับพื้น จะตายหรือยังก็ไม่แน่ใจเลย พอกูโผล่เข้าไปจะช่วย เขาก็ใช้ให้กูมาเที่ยวตามหามึงตั้งแต่วันๆ จนปานนี้

กูตามหามึงแทบตาย ข้าวก็ยังไม่ตกรื้อนเลย กูจะเป็นลมตายอยู่เดี๋ยวนี้”

ทาง**อ้ายมั่น** ก็ตกตะลึง หญิงสาวก็ตกตะลึงในอุบายไปตามๆ กัน

พระอุบาลสีคุณุปมาจารย์
(จันทร์ ลีจินโท)

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

ฝ่าย**อ้ายมั่น** อดไม่ได้ รีบถามขึ้นมาทันทีว่า “**แม่กูเป็นยังไรวะ อ้ายจันทร์ ?**”

ฝ่าย**อ้ายจันทร์** ทำเป็นอิดโรยจะเป็นลมตายอยู่บนเวที ว่า “**กูคิดว่าแม่มึงตายแล้ว ส่วนกูกำลังจะตายด้วยทั้งหัวข้าวทั้งเป็นลม**”

พอจบคำ **อ้ายจันทร์** ก็ฉุดแขน**อ้ายมั่น** ทำท่าลากันลงมาจากเวทีท่ามกลางคนเป็นพันๆ ตกตะลึงพริ้งเพริดไปตามๆ กัน แล้วพากันออกวิ่งผ่านฝูงคนไปอย่างรีบด่วน

๘๒.

ฟังนักปราชญ์ตอบโต้กัน

พอทั้งสองหนุ่มวิ่งฝ่าความมืดพันทมหมู่บ้านไปแล้ว

อ้ายมัน เอ่ยปากถามอย่างร้อนรนว่า “แม่กูไปทำอะไรถึงได้ ตกเรือนขนาดกองกับพื้นเล่า ?”

ฝ่าย**อ้ายจันทร์** ตอบว่า “กูเองก็ยังไม่ทราบสาเหตุชัด พอมองเห็น และจะวิ่งเข้าไปช่วย เขาใช้ให้วิ่งตามหามึง กูวิ่งมานี่จะไปรู้เรื่องละเอียด ลออย่างไรเล่า”

“เท่าที่มึงดูบ้างแล้วแม่กูพอจะตายไหม?” **อ้ายมัน**ถามอย่าง กระวนกระวาย

อ้ายจันทร์ ตอบว่า “ตายหรือยังอยู่เราจะไปดูเองอยู่ขณะนี้ ยังไงละ”

พอเลยหมู่บ้านไปไกล กะประมาณว่า**อ้ายมัน** ไม่กล้ากลับมา คนเดียวได้อีกแล้ว (สมัยก่อนหมู่บ้านอยู่ห่างกันมาก ลัตว์ เลื้อ ผี ก็ชุม ใครๆ จึงไม่กล้ามาคนเดียวในเวลาค่ำคืน) จึงเปลี่ยนกิริยาอาการ ทุกอย่างเสียใหม่ แล้วบอกกับ**อ้ายมัน** โดยตรงว่า “แม่มึงไม่ได้เป็นอะไรหรอก ที่กูทำทำอย่างนั้นกูหนุมึงติดกลอนอ้ายเมียมึงคนนั้นไม่ไหว กลัวมันจะถลกหนังมึงไปขายตลาด ซึ่งเป็นการขายหน้ากูและขายหน้าบ้านเราว่า**อ้ายมัน** ลูผู้หญิงไม่ได้ ให้เขาเปิดผ้าสลายเล่นเหมือนเสือตายแล้ว

กูจึงได้คิดอุบายหลอกมิ่งและหลอกอียายเมียมิ่งให้มันตายใจ และให้ชาวบ้านเชื่อถือได้ว่ามิ่งยังไม่หมดประตูสู้อย่างไร แต่ต้องหนีไปเพราะเหตุสุดวิสัย แล้วจุดมิ่งหนีเพื่อไม่ให้ใครเขาจับพิรุณได้

เมื่ออียายเมียคู่งแย่งมิ่งก็เห็นอดตกตะลึงไปตามอุบายอันแยบคายของกูไม่ได้ มันต้องสนใจฟัง และมองตามพวกเราด้วยความตกใจ แลนสงสารแม่มิ่งและมิ่งไปตามเรา

เห็นไหม! อุบายกูช่วยมิ่งออกจากนรกผู้หญิงคราวนี้ มิ่งคิดว่าแยบคายดีพอใช้ไหม ?”

พอ**อ้ายจันทร์** พุดจบลง **อ้ายมัน** อุทานว่า “โฮโฮ! น่าเสียดาย อ้ายท่านนี้ทำกูถึงขนาดนี้เชียวนะ กูกำลังค้นพินทำหั้นกับมันอย่างสนุกสนาน มิ่งมาจุดกูออกจากถ้ำยลาบ แหมมิ่งทำกูอย่างถนัด กูมิได้นึกเลย**อ้ายจันทร์** กูอยากคืนไปซำมันอีก เอาหนั่งเข้าตลาดในคืนวันนี้นั้นได้”

อ้ายจันทร์ ตอบ “โธ่! มิ่งจะตาย กูช่วยชุบชีวิตไว้ได้แล้ว มิ่งยังกลับทำท่าอวดเก่งอยู่อีก เดียวกูจะผลักหลังกลับคืนไปให้อียายเมียมิ่งเอาเนื้อขึ้นเขียงเสียบในคืนนี้ไม่ดีหรือ ?”

อ้ายมัน ออกท้าวว่า “ก็กูทำท่าติดกลอนมันบ้างพอให้มันได้ใจไปหน่อยนั้น เพราะกูก็เห็นมันเป็นผู้หญิง พอตกตึกกูก็มัดมันเข้ากระสอบเอาไปขายกินอย่างหวานๆ ยังไงล่ะ ! มิ่งยังไม่รู้อุบายกู เป็นอุบายเล่ห์หลอกลึงไงล่ะ”

อ้ายจันทร์ พุดแกมขบขันว่า “ถ้ามิ่งเก่งจริงดังที่คุยโม้ เพียงกูคิดอุบายนิดหน่อย จุดมิ่งขึ้นจากนรกผู้หญิงมิ่งยังตกตะลึง ทั้งจะร้องท่มร้องไห้ต่อหน้าเมียมิ่งอย่างไม่คิดอายว่าตัวเป็นผู้ชายเลย แล้วใครจะชมมิ่งว่าฉลาดพอจะเอาอียายเมียมิ่งเข้ากระสอบล่ะ ?”

ภูคิดเห็นแต่มันจะมัดมึงโยนลงเวที่ต่อหน้าคนจำนวนพันๆ เท่านั้น
มึงอย่าคุยโม้ไปมาก วิชาธูบายเมตตาทูที่มีต่อมึงดีกว่า ไ้แพ้ผู้หญิง !”

สุดท้ายคืนนั้น ทั้งอ้ายจันทร์ อ้ายมัน เลยไม่ได้ดูงานตาม
ความคาดหมายไว้ เพราะเรื่องนี้เป็นสาเหตุให้ต้องพรากงาน

๗๗๒.

หมายเหตุจากท่านหลวงตาฯ

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ได้ให้ความเห็นปิดท้ายเรื่องข้างต้นว่า :-

ฟังนักปราชญ์ทั้งสองโต้กัน แม้สมัยท่านยังเป็นฆราวาส ก็ยังรู้สึกน่าฟังมาก ถึงจะเป็นเรื่องโลกๆ แต่ก็ยังเป็นเชิงของคนฉลาดพูดกัน

จึงเป็นที่ซาบซึ่งจับใจในอุบายที่แสดงออกทุกๆ ประโยค ฟังแล้วทำให้เพลินใจประหนึ่งท่านสนทนากันอยู่ต่อหน้าเราฉะนั้น

เรื่องของท่านทั้งสองโต้กันยังมีอีกแยะ แต่เห็นว่าเท่าที่กล่าวมาพอเป็นคติแก่พวกเราพอสมควร

อุบายของท่านทั้งสอง แสดงให้เห็นได้ชัดว่ามีเค้าแห่งความฉลาดมาแต่เป็นฆราวาส

ฉะนั้น เวลามาบวชเป็นพระ ท่านจึงเป็นจอมปราชญ์ทั้งสององค์ในสมัยปัจจุบัน ปรากฏชื่อลือนามกระเดื่องเลื่องลือทั่วประเทศไทยว่า **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์และท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ** เป็นจอมปราชญ์สมัยปัจจุบัน

ท่านหลวงตาฯ ให้ความเห็นต่อไปว่า :-

ที่เขียนว่า**อ้ายจันทร์** และ**อ้ายมัน**นั้น เขียนตามที่ทราบจากท่านเล่าให้พระฟัง เวลาท่านเปิดโอกาสสบายๆ กับบรรดาศิษย์ที่เคร่งเครียดต่อการระวังในท่านมาเป็นประจำ

“หากเป็นการไม่บังควรประการใด ก็ขอประทานโทษท่านเจ้าคุณทั้งสองและท่านผู้อ่านทุกๆ ไปด้วย

ถ้าจะเลียงเขียนตามศัพท์นิยมก็ไม่ถนัด ที่ท่านเรียกกันเช่นนั้นเข้าใจว่าท่านนิยมนับถือกันด้วยคำพูดทำนองนั้น จึงได้เขียนมาตามเค้าดั้งเดิม

จะหยาบคายหรือละเอียดประการใด ก็ประสงค์ให้เป็นไปตามเรื่องเดิม ซึ่งเป็นธรรมชาติแท้ที่ท่านใช้กันในเพศและวัยนั้น

รู้สึกสะดวกใจ และอาจมองเห็นภาพท่านทั้งคราวเป็นฆราวาสที่กำลังคะนองรีนเริง และภาพที่เป็น**นักบวชซึ่งสละความเป็นโลก** ออกอย่างสิ้นเชิง มีแต่**ความอัศจรรย์ล้วนๆ อยู่ในองค์แห่งพระ เวลาท่านบวชแล้ว”**

กระผม - นายปฐุม นิคมานนท์ ผู้คัดลอกเรื่องนี้นำมาเสนอต่อ ถ้าหากมีความไม่เหมาะสม หรือไม่บังควรประการใด ก็ขอกราบแทบเท้าขอขมาต่อ**หลวงปู่ใหญ่ทั้งสององค์** ขอขมาต่อ**ท่านหลวงตา** และต่อ**ท่านผู้อ่านด้วยครับ**

ลำน้ำแม่กอย และเหมืองฝาย ด้านหลังวัดป่าอาจารย์มัน

๗๗๔.

แม่ของพระนางมัทรีคือใคร ?

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ได้พูดถึง หลวงปู่มั่นต่อไปอีกว่า :-

ขณะที่ท่านเล่านิทานให้ฟัง น่าฟังมาก โดยมากก็เป็นเรื่องสมัยปัจจุบัน มากกว่าจะเป็นนิทาน (หมายความว่า เป็นเรื่องที่เกิดในชีวิตจริงครับ) ท่านชอบชมเชยความฉลาดของเจ้าคุณอุบาสีฯ ให้ฟังเสมอ ครั้งหนึ่งท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าว่า ท่านสนทนากับท่านเจ้าคุณอุบาสีฯ ถึง พระเวสสันดร

พอได้โอกาสท่านเรียนถามถึง แม่ของพระนางมัทรีคือใคร ไม่เห็นกล่าวไว้ในคัมภีร์ หรือค้นหาไม่พบต่างหาก

ท่านเจ้าคุณอุบาสีฯ ก็ตอบขึ้นทันทีว่า “ท่านยังไม่เคยเห็นไม่เคยได้ยินแม่นางมัทรีบ้างหรือ เขาเห็นกันทั้งบ้านทั้งเมือง ท่านมัวไปหา นางมัทรีอยู่ที่ไหนถึงไม่ได้เห็นกับเขา ?”

ท่านพระอาจารย์มั่น กราบเรียนว่ายังไม่เคยเห็นเลย ไม่ทราบ ว่าอยู่ในคัมภีร์ไหน

ท่านเจ้าคุณอุบาสีฯ ตอบทันทีว่า “จะอยู่ในคัมภีร์อะไรที่ไหนกัน ก็สาวอบผู้พูดเสียงดังๆ บ้านแกหลังใหญ่ๆ อยู่สี่แยกทางออกไปวัด ยังไงล่ะ !”

ท่านพระอาจารย์มั่น เกิดง ต้องเรียนถาม**ท่านเจ้าคุณฯ** ซ้ำอีกว่า “สี่แยกที่ไหนและทางออกไปวัดไหน ท่านไม่เห็นกล่าวเรื่องวัดเรื่องวาไรเลย”

ท่านเจ้าคุณฯ ตอบด้วยเสียงดูๆ “ก็แม่นางมัทรี บ้านแกอยู่เกือบติดกับบ้านท่านอย่างไรละ ทำไ้มยังไม่รู้กระทั่งนางมัทรี และสาวอบแม่นางมัทรีเข้าอีก ท่านนี้แย่จริงๆ เพียงนางมัทรี และสาวอบในหมู่บ้านเดียวกันยังไม่รู้อีก ท่านจะไปเที่ยวหาแม่นางมัทรีในคัมภีร์ไหนกันอีก ผมก็แย่แทนท่านถ้าเป็นอย่างนี้!”

ท่านอาจารย์มั่น ก็ระลึกได้ทันทีเมื่อ**ท่านเจ้าคุณฯ** พูดว่า “นางมัทรีและสาวอบที่อยู่ในบ้านเดียวกัน” เพราะท่านมัวไปนึกภาพในเรื่องพระเวสสันดรในคัมภีร์โน้น จึงทำไ้ห่างไปนาน

หลวงปู่มั่น บอกว่า “ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านฉลาดโต้ตอบด้วยอุบายแปลกๆ อย่างนี้เสมอมา ท่านมักโต้ตอบแบบศอกกลับเสมอ ทำเอาผู้ฟังงไปตามๆ กัน และได้สติปัญญาจากอุบายท่านตลอดมา”

หลวงปู่ท่านเล่าทั้งหัวเราะขันตัวท่านเองที่ไม่ทันลูกไม้ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ

เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องเบาๆ ไม่จริงจิงนะครับ ถ้าพูดแบบปัจจุบันก็ต้องบอกว่า เป็นการ “เล่นมุข” ของ**ท่านเจ้าคุณฯ** นะครับ

เช่น ถ้ามีใครมาถามผมว่า “นางมัทรีอยู่ที่ไหน ?” ผมก็จะบอกว่า “ก็อยู่แถวชอยกลาง ถนนสุขุมวิทไงล่ะ !” ท่านคงถามต่อไปว่า “นางมัทรีไหน ?” ผมก็คงตอบว่า “ก็คุณมัทรี เหล่าบุญมี ญาติธรรมคนหนึ่งของผมยังไ้ล่ะ !”

ถ้าหากการ “เล่นมุข” ของผมนี้ผิดกาลเทศะ **ก็กราบขออภัยด้วยครับ**

๓๓๖

พวกโลกทิพย์มากราบเยียม ฟังธรรม

ช่วงที่หลวงปู่มั่น พักจำพรรษาอยู่บ้านน้ำเมา (ดอยน้ำมั่ว หรือ ดอยนะโม อยู่ติดกับดอยแม่ปิ้ง ไปทางทิศตะวันออก บนเทือกเขาเดียวกัน _ ปฐม) ตำบลแม่ปิ้ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ “ท่านว่า ท่านต้อนรับแขกจำพวกกายทิพย์บนสวรรค์ มีท้าวสักกเทวราชเป็นหัวหน้ามากเป็นพิเศษ”

เมื่งหน้าแล้ง ท่านหลีกออกไปเที่ยววิเวกองค์เดียวอยู่ในถ้ำดอกคำ ก็มีท้าวสักกเทวราชพาพวกเทวดามาเยี่ยมท่าน ซึ่งมาแต่ละครั้งเป็นหมื่นเป็นแสน และมาบ่อยที่สุด

ถ้าพวก (เทวดา) ที่ไม่เคยมา ท้าวสักกเทวราช ต้องเตือนให้เขาเข้าใจวิธีฟังธรรม ก่อนที่ท่านจะแสดงให้ฟัง

(หลวงปู่มั่น อจาโร ท่านบอกว่า ฟังเทศน์ กับ ฟังธรรม ต่างกัน ฟังเทศน์ ลืมตาฟัง คอยจดจำเนื้อหาเหมือนการเรียนในชั้นเรียน ส่วนฟังธรรม นั้น ฟังด้วยใจ นั่งหลับตา ทำสมาธิไปด้วย การฟังทั้งสองลักษณะจึงมีความแตกต่างกันมาก _ ปฐม)

โดยมาก ท่าน (หลวงปู่มั่น) แสดงเมตตาอัปมัญญาพรหมวิหาร ให้เขาฟัง เพราะเทวดาชอบธรรมนี้มากเป็นพิเศษ

(เมตตาอัปป์มัญญาพรหมวิหาร คือการแผ่เมตตาไปทุกทิศทุกทาง ไม่จำกัด ท่านที่เคยแผ่เมตตาในบท **“แผ่เมตตาหลวง”** ของ **หลวงปู่เมตตาหลวง** วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา คงจะเข้าใจได้ดี _ ปฐม)

หลวงปู่มั่น พักอยู่ทั้งสองแห่งนี้ **(ดอยน้ำมัว และถ้ำดอกคำ)** **ท้าวสักกเทวราชมาเยี่ยมฟังธรรมเสมอ** การต้อนรับพวกเทพทุกชั้นทุกภูมิ ก็ปรากฏว่ามากเป็นพิเศษกว่าที่อื่นๆ **เพราะที่นี้อยู่ลึกและสงบมาก** **บรรยากาศก็อำนวย**

พวก (โลกทิพย์) นี้เคารพท่านและสถานที่ที่ท่านพักอยู่มาก แม้ทางจงกรมที่ญาติโยมเอาทรายมาเกลี่ยไว้สำหรับให้ท่านเดินจงกรมก็ไม่กล้าผ่านเข้ามา ต้องเว้นไปเข้าทางอื่น

พวกพญานาค ก็เช่นกัน เวลาเขาเข้ามาเยี่ยมฟังธรรมท่านก็ **ไม่อาจเดินข้ามทางจงกรมเข้ามา** ถ้าหัวหน้าจำเป็นต้องเดินผ่านเข้ามาเป็นบางครั้ง ต้องเว้นไปทางหัวจงกรม เดินอ้อมเข้ามา

บางครั้ง **พญานาค** ใช้ให้บริวารมากราบนิมนต์ท่านในกิจบางอย่าง เช่นเดียวกับมนุษย์เรานิมนต์พระไปในงาน **ก็ไม่กล้าเดินข้ามทางจงกรม**

ถ้ามีทรายโรยไว้ ก็เอามือกวาดทรายออกเสียก่อนแล้วค่อยคลานเข้ามา พอพ้นจากนั้นแล้วค่อยลุกขึ้นเดินเข้ามาหาท่าน

กิริยามรรยาททุกอาการอยู่ในความสำรวมดีมาก

ท่าน (หลวงปู่มั่น) ว่า มนุษย์เราซึ่งเป็นเจ้าของศาสนา ถ้าต่างสนใจในธรรมและมีความเคารพต่อตัวเองสมกับว่ารักตนจริงๆ ตามความรู้สึกที่ฝังลึกอยู่ภายใน ก็ควรมีมรรยาทเคารพศาสนา เช่นเดียวกับพวก

เทวดาและพญานาคที่เขาทำกัน แม่ไม่สามารถจะมองเห็นวิธีการที่เขา
ทำความเคารพต่อศาสนา แต่ศาสนาก็สอนวิธีเคารพไว้อย่างสมบูรณ์แล้ว
ไม่มีอะไรบกพร่อง

นอกจากพวกมนุษย์เราไม่ค่อยสนใจเท่าที่ควรและตั้งใจสั่งสม
ความประมาทใส่ตนจนหาที่เก็บไม่ได้เท่านั้นจึงไม่ค่อยประสบความสำเร็จ
ความสมหวังดังที่ปรารถนา

เรื่องมนุษย์กับศาสนา

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พูดถึงเรื่องมนุษย์กับศาสนาต่อไปว่า :-

ความจริงศาสนาเป็นแหล่งผลิตมรยาทศีลธรรมอันดีงาม เพื่อผลคือความสุข ความสมหวัง จะมีทางเกิดขึ้นแก่ผู้สนใจตามหลักศาสนาที่สอนไว้

ท่านกล่าวเน้นหนักลงไปว่า **ความสำคัญของทุกสิ่งในโลกคือ “ใจ”**

ถ้าใจหยาบ ทุกสิ่งที่มาเกี่ยวข้องก็กลายเป็นของหยาบไปด้วย เช่นเดียวกับร่างกายสกปรก แม้สิ่งที่มาเคลอะเคล้ากับกายจะเป็นของสะอาดสวยงามเพียงไร ก็กลายเป็นของสกปรกไปตามร่างกายที่สกปรกอยู่แล้ว

ฉะนั้น **ธรรม** จึงอดจะหยาบไปตามใจที่สกปรกไม่ได้ ถึงจะเป็นธรรมที่บริสุทธิ์หมดจด แต่พอคนมีใจโสมมเข้าไปเกี่ยวข้อง ธรรมก็กลายเป็นธรรมอับเฉาไปตาม

เหมือนผ้าที่สะอาดตกลงไปคลุกฝุ่น หรือคนชั่วแบกคัมภีร์ธรรมอวดโลกให้เขารับนับถือ ซึ่งทั้งสองนี้ไม่มีผลต่างกันเลย

คนที่มึนใจหยาบกระด้างต่อศาสนาก็เป็นคนในลักษณะนี้เหมือนกัน จึงไม่มีทางได้รับประโยชน์จากศาสนธรรมแม้เป็นของวิเศษเพียงไรก็ตาม

เอาแต่ชี้ออกประกาศกันว่าตนนับถือศาสนา แต่ไม่ทราบว่
ศาสนาคืออะไร และมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้นับถืออย่างไรบ้าง

ถ้าประสงค์อยากทราบข้อเท็จจริงจากศาสนาอย่างแท้จริงแล้ว
**ตนกับศาสนาก็เป็นอันเดียวกัน ความสุขทุกข์ที่เกิดขึ้นกับตนย่อมกระเทือน
ถึงศาสนาด้วย ความประพฤติชั่วก็กระเทือนถึงศาสนาเช่นกัน**

คำว่า **ศาสนา** คือแนวทางที่ถูกต้องแห่งการดำเนินชีวิต นั้นแล
จะเป็นอื่นมาจากไหน

ถ้าคิดว่าศาสนาอยู่ที่อื่นนอกจากตัว ก็ชื่อว่าเข้าใจศาสนาผิด
จากความจริง

การปฏิบัติต่อศาสนาก็ปฏิบัติไม่ถูก

คำว่า “**ไม่ถูก**” นี้ ไม่ว่าจะอะไรไม่ถูก ของนั้นใช้ประโยชน์อะไร
ไม่ได้ แม้ได้ก็ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย คือ ได้แบบขวางโลก ขวางธรรม
ขวางตน และขวางผู้อื่นไปทั้งนั้น

คิดง่าย ๆ และเห็นประจักษ์ตา คือ การบวกลบคุณหารไม่ถูก
ตัดเสื้อผ้ากางเกงไม่ถูก เย็บเสื้อผ้าไม่ถูก สามภรรยาปฏิบัติไม่ถูกจาริต
ประเพณี คู่รักปฏิบัติไม่ถูกต้องตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อกัน

พ่อแม่กับลูก ๆ ปฏิบัติต่อกันไม่ถูก การแสวงหาทรัพย์ไม่ถูกต้องทาง
การจ่ายทรัพย์ไม่ถูกต้องทาง ขันบรรณไม่ถูกต้องกฎจรรยา เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
ไม่ถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นเครื่องปกครองโลกให้ร่มเย็นทั่วหน้ากัน

ราษฎรกับเจ้านายปฏิบัติต่อกันไม่ถูกต้องตามระบอบประเพณี
กฎหมายบ้านเมือง ขาดความเคารพนับถือกันและกลายเป็นข้าศึกต่อกัน

เหล่านี้ จะเห็นเป็นความเสียหายมากน้อยกว้างแคบเพียงไร
ผลคือความผิดหวังและความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ทำผิด **จะแสดง**

**ขึ้นที่ไหน ถ้าไม่แสดงขึ้นตามจุดแห่งเหตุที่ทำผิด ก็ไม่มีที่แสดง
ขึ้นชื่อว่าผิดแล้ว ผลคือความเสียหาย ต้องแสดงขึ้นตามเหตุนั้นๆ**
แม้คนที่ทำผิดต่อผู้อื่น โดยที่เขาจะทราบว่าตัวทำผิดต่อเขา
หรือไม่ก็ตาม ผลคือความเสียหายที่จะระบาคออกจากการทำผิดนั้น
ปิดไม่อยู่แน่นอน ต้องแสดงสุดขีดแห่งการทำผิด
จะเป็นฝ่ายใดได้รับ ไม่เป็นปัญหาข้อแก้ตัวว่าทำผิดแล้วผลไม่
แสดงตัวให้ปรากฏ ไรจะต้องแสดงมากน้อยจนถึงขึ้นแดงโร่ทั่วดินแดน

ฉะนั้น คำว่า **ไม่ถูกต้อง** เช่น คิดไม่ถูกต้อง พูดไม่ถูกต้อง และคำว่า
ไม่ถูกต้อง หรือคำว่า **ผิด** นี้ จึงเป็นจุดที่ควรสนใจอย่างยิ่ง ไม่ชินชาตามัว
ไม่เหลียวแลเรื่องจะแก่กล้าพลาเอาตัวผู้เลื่อนลอยต่อความผิดให้ลุ่มจม
อย่างเห็นประจักษ์ตาในขณะนี้ชาตินี้ ไม่ต้องมองไกลอันเป็นการตะครุบ
เงามากกว่าถูกตัวจริง

เพราะศาสนาไม่ใช่เงา เครื่องหลอกหลอนให้คนโง่ แต่เป็นศาสนา
ที่ให้ความจริงทุกประตู ที่ประกาศสอนไว้ไม่ผิดพลาด ถ้าผู้นับถือ
ไม่ปฏิบัติให้ผิดพลาดไปเอง แล้วกล่าวอ้างว่าศาสนาไม่เป็นท่า ซึ่งเป็นการ
กว่านความผิดพลาดมาทับถมโจมตีตัวเองให้เกิดความทุกข์ร้อนจนหา
ที่ปลงวางไม่ได้เท่านั้น

จึงไม่มีปัญหาสำหรับศาสนา ซึ่งเป็นของบริสุทธิ์มาดั้งเดิม

๗๕๒.

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่กับเราตลอดเวลา

ธรรมของหลวงปู่มี ต่อไปดังนี้ :-

ท่านกล่าวอีกว่า คนเราถ้ายอมรับความจริงตามหลักศาสนา ที่สอนไว้ ตัวย่อมได้รับความเป็นธรรม คือ ตัวเย็น ผู้เกี่ยวข้องมาก น้อยก็เย็น

โลกร้อนเย็น ไม่ค่อยมีการทะเลาะเบาะแว้งแย่งชิงเพื่อแข่งดิบ แข่งดีกันให้เดือดร้อนไปทั้งสองฝ่าย ซึ่งสุดท้ายก็เป็นไฟไปตามๆ กัน ไม่มีใครได้ครองความสุขตั้งใจหวังเพราะเอาใจดวงกำลังเป็นไฟทั้งกอง เข้าไปเป็นหัวหน้าว่าความในกิจการ ในโรงในศาล ในเรื่องต่างๆ ไม่มี ประมาณ

ด้วยเหตุนี้แล คนเราจึงหาประมาณความทรงตัวได้ยาก อยู่ที่ไหน ก็ร้อนเป็นพื้นเป็นไฟไม่เป็นสุข เพราะใจแบกกองไฟไว้กับตัวตลอดเวลา ไม่คิดจะปลงวางลงบ้างพอได้หายใจไกลทุกข์ประสพสุขเสียบ้าง เพื่อ ทรงตัว

หลวงปู่ พุดถึงตัวท่านว่า “ผมเอง นับแต่บวชมาในศาสนา ชาตินี้เกือบทั้งชาติ สนุกพิจารณาศาสนาธรรมที่พระพุทธเจ้าประทานไว้

ความกว้างลึกของศาสนธรรมยังกว้างลึกกว่ามหาสมุทร ทะเล เป็นไหนๆ
เทียบกันไม่ได้เอาเลย

ถ้าพูดตามความจริงแล้ว ความละเอียดสุขุมเหลือประมาณที่จะ
พิจารณาตามได้

ความอัศจรรย์แห่งผลที่แสดงขึ้น กับการปฏิบัติเป็นระยะๆ ไป
ก็สุดจะกล่าว ถ้าไม่คิดว่าคนจะหาว่าบ้าแล้วผมกราบพระพุทธเจ้า
พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งเป็นองค์แห่งธรรมอัศจรรย์แท้ได้ตลอดไป

เช่นเดียวกับคนงานอื่นๆ ซึ่งหนักยิ่งกว่าการกราบไหว้เป็นไหนๆ
ไม่มีการเกียจคร้าน ไม่นึกระอา ไม่นึกว่าซ้ำซาก

**แต่แน่ใจอย่างถอนไม่ขึ้น แม้ชีวิตดับไป ว่าพุทธะ ธรรมะ
สังฆะ อยู่กับเรา เราอยู่กับท่านตลอดเวลา**

อกาลิโก ไม่มีการแยกย้ายจากกันเหมือนโลก **อนิจจัง** ทุกข์
อนตตา ที่คอยทำลายหัวใจสัตว์ให้ระทมขมขื่นอยู่เสมอ ไม่พอให้หายใจ
ได้แต่ตลอดเวลาเลย”

โปรดวิญญานสองพี่น้อง

เรื่องที่เกิดขึ้นครั้งที่ หลวงปู่มั่น ฟานักอยู่สำนักสงฆ์บ้านแม่กอย ซึ่งก็คือวัดป่าอาจารย์มั่น ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ในปัจจุบัน ท่านหลวงตาพระมหาบัว ได้เล่าถ่ายทอดเรื่องนี้ว่า :-

ท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าว่า หลายคืนที่ทำความเพียรอยู่ตอนกลาง คีนยามดึกสงัด ปรากฏเห็นสามเณรน้อยองค์หนึ่งกับผู้หญิงคนหนึ่ง พากันเดินผ่านไปผ่านมาอยู่แถวบริเวณนั้นแทบทุกคืน

ท่านนึกสงสัยว่า คนทั้งสองนี้เดินไปมาเพื่อประสงค์อะไร ?

วันต่อมาจึงถามถึงเหตุที่ต้องพากันมาเดินวนเวียนอยู่แถวนั้นก็ได้อำตอบจากคนทั้งสองว่า

“เป็นห่วงและอาลัยในพระเจดีย์ที่สร้างยังไม่เสร็จแต่ได้ตายไปเสียก่อน เพราะความห่วงใยนั้นจึงต้องวกเวียนไปมาอยู่ทำนองนี้นานแล้ว”

สามเณรน้อยนั้นเป็นน้องชายของผู้หญิงคนนั้น ทั้งสองคนได้ร่วมกันสร้างพระเจดีย์

ความที่ต่างคนต่างห่วงและอาลัยพระเจดีย์ และเสียเวลาไปไม่รอคอยพอให้สร้างพระเจดีย์เสร็จก่อนแล้วค่อยตายไปจะไม่มีภาระผูกพันดังที่เป็นอยู่เวลานี้

แม้จะเป็นอยู่ในสภาพที่มีความห่วงใย แต่ก็มิได้มีความทุกข์ทรมาน ซึ่งควรจะเป็น **เป็นแต่จะไปสุดไปเกิดที่ไหนก็ไม่อาจปลงใจลงได้เด็ดขาดเท่านั้น**

หลวงปู่ จึงได้เทศน์ให้วิญญานทั้งสองฟังว่า

“สิ่งที่ล่วงไปแล้วไม่ควรไปทำความผูกพัน เพราะเป็นสิ่งที่ล่วงไปแล้วอย่างแท้จริง แม้จะทำความผูกพันและมั่นใจให้สิ่งนั้นกลับมาเป็นปัจจุบันก็เป็นไปไม่ได้

ผู้ทำความสำคัญมั่นหมายนั้นเป็นทุกข์แต่ผู้เดียวโดยความไม่สมหวังตลอดไป

อนาคตที่ยังไม่มาถึง ก็เป็นสิ่งไม่ควรไปยึดเหนี่ยวเกี่ยวข้องเช่นกัน

อดีตก็ควรปล่อยไว้ตามอดีต อนาคตก็ควรปล่อยไว้ตามกาลของมัน ปัจจุบันเท่านั้นจะสำเร็จประโยชน์ได้ เพราะอยู่ในฐานะที่ควรทำได้ไม่สุดวิสัย

การสร้างพระเจดีย์ไม่สำเร็จแต่มาต่วนตายไปเสียก่อนนั้น ถ้าเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เป็นไปตามใจหวังได้แล้ว เราก็ไม่ควรตาย ควรจะสร้างไปให้สำเร็จเสียก่อน แต่ยังมีตายไปจนได้

มีหน้าเวลาตายแล้วยังมาเป็นห่วงอยากให้เห็นเจดีย์สำเร็จ ทั้งที่ไม่สามารถทำได้

นี่แสดงว่าคิดผิดไปถึงสองชั้น

แล้วยังจะเป็นห่วงเพื่อให้สมความปรารถนาอีกต่อไปยังคิดผิดไปอีกสามชั้น

ความคิดผิด มิได้มีเฉพาะความคิดเท่านั้น การไปการมาเกิดในภพ การเสวยสุขเสวยทุกข์ในภพนั้นๆ ก็พลอยผิดความมุ่งหมายไปด้วย

เพราะความคิดผิด เป็นสาเหตุจากใจเพียงดวงเดียว
จึงเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะฝืนคิดฝืนหวังต่อไป

การสร้างพระเจดีย์ เราสร้างหวังบุญหวังกุศลต่างหาก มิได้สร้าง
เพื่อหวังเอาก้อนอิฐก้อนหินปูนทรายในองค์พระเจดีย์ไปด้วย
สิ่งที่เป็นสมบัติของเราในการสร้างพระเจดีย์คือ **“บุญ”**
สร้างได้มากน้อย บุญที่เกิดจากการสร้างนั้นเป็นของเรา
จึงไม่ควรเป็นห่วงใยในอิฐในปูน และในพระเจดีย์ซึ่งเป็นวัตถุ
ที่หายบยั้ง และเป็นสิ่งสูญวิสัยที่จะให้เป็นไปได้ดังใจหวัง

ท่านนักสร้างบุญทั้งหลาย ท่านเอาเฉพาะบุญติดตัวไป มิได้
เอาสิ่งก่อสร้าง วัตถุทานต่างๆ ที่สละลงเพื่อทานแล้ว ติดตัวไปด้วย

เช่น การสร้างวัด สร้างกุฏิวิหาร ศาลาโรงธรรมสวนะ สร้าง
ถนนหนทาง สร้างถังน้ำ สร้างสาธารณสถาน ตลอดจนการให้ทานด้วย
วัตถุต่างๆ มากมายหลายวิธี

สิ่งเหล่านั้นเป็นเพียงเครื่องสนองกุศลเจตนาของผู้ทำบุญให้ทาน
เท่านั้น มิใช่ตัวบุญตัวกุศลสวรรค์นิพพาน และมีผู้จะไปสู่มรรคสู่ผล
สู่สวรรค์นิพพาน สร้างไว้แล้วนานไปก็ชำรุดทรุดโทรม และร่วงโรยไป
ตามฐานะและกาลของมัน

สิ่งที่สำเร็จจากการก่อสร้างและการให้ทานอันเป็นส่วนนามธรรม
อยู่ภายในนั้นคือ ตัวบุญกุศล

เจ้าของผู้คิดเป็นกุศลเจตนาขึ้นมาให้สำเร็จเป็นวัตถุไทยทานต่างๆ
นั้นคือ ใจ

ใจนี้แลเป็นผู้ทรงบุญ ทรงกุศล ทรงมรรค ทรงผล ทรงสวรรค์
นิพพาน และใจนี้แลเป็นผู้ไปสู่สวรรค์นิพพาน นอกจากใจไม่มีอะไรจะไป

เจดียของคุณทั้งสองที่สร้างยังไม่เสร็จนั้น ก็มีได้มีจิตใจพอจะมีเจตนาในบุญกุศลเพื่อไปสวรรค์นิพพานอะไรเลย

ความเป็นห่วงก็คือ **ใจดวงหึ่งหวง** แม้จะเป็นฝ่ายดี แต่ ความคิดที่ติดอยู่ จัดว่าเป็นความคิดที่ไม่ฉลาดต่อตัวเองอยู่นั้นแหละ จึงทำเจ้าของให้วกไปเวียนมาชักช้าต่อทางไปสุดไปเกิด

ถ้าคุณทั้งสองยินดีเฉพาะกุศลผลบุญที่ทำได้จากการสร้างพระเจดีย์ไปเท่านั้น ไม่มุ่งจะแบกหามพระเจดีย์ไปสวรรค์นิพพานด้วย คุณทั้งสองก็ไปอย่าง **สุคติ** หายห่วงไปนานแล้ว

เพราะบุญเป็นเครื่องสนับสนุนคนให้**สุคติ** เสมอมา ดังธรรมแสดงไว้ว่า **อกาลิโก**

ฉะนั้น บุญจึงไม่เปลี่ยนแปลงตัวกลายเป็นบาป ตลอดกาล ความห่วงใยในสิ่งไม่ควรห่วง และในกาลไม่ควรห่วง จึงเป็นความผิดของผู้ห่วงใยเอง

อนึ่ง ความห่วงใยอยากให้เจดีย์สำเร็จนั้น ก็มีได้สำเร็จไปตามความห่วงความหวัง จึงไม่ควรตั้งจิตคิดเป็นห่วงในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

พลังแห่งบุญกุศลของคุณทั้งสองพอดีกับคุณทั้งสองอยู่เฉพาะปัจจุบัน อย่าคิดเรื่องอดีต อนาคต ให้เป็นการกวดง่ากำลังใจที่ควรจะไปทางดี ให้เสียเวลาอยู่นาน ดังที่เป็นมาและเป็นอยู่ขณะนี้

ควรแก้ไข**เจตสิกกรรม** คือ ความคิดปรุงต่างๆ นั้นเสีย คุณทั้งสองจะหายห่วง และไปอย่างสบายหายกังวลในไม่ช้า

ขอได้พากันสนใจในปัจจุบัน อันเป็นที่บรรจุกุศลกรรมทั้งหมด เพื่อมรรคผลนิพพาน

อดีต อนาคต เป็นข้าศึกที่ควรแก้ไขอย่าให้เนิ่นนาน

คุณทั้งสองเป็นบุคคลที่น่าสงสารมาก สร้างบุญญาภิสมภารมา เพื่อยังตนไปสู่สุคติ แต่กลับมามีติดกังวลในอริในพญนเพียงเท่านั้น จนเป็น อุปสรรคต่อทางเดินของตนซึ่งทำให้เสียเวลาไปนาน

ถ้าคุณทั้งสองพยายามตัดความขัดข้องห่วงใยที่กำลังเป็นอยู่ออกจากใจ ชั่วเวลาไม่นานเลยจะเป็นผู้หมดภาระเครื่องผูกพัน

คุณมีจิตมุ่งมั่นในหนทางใดจะสมหวังในหนทางนั้น เพราะแรงกุศลที่ได้พากันสร้างมาพร้อมอยู่แล้ว

หมายเหตุ : ผมได้ข้อมูลเพิ่มเติมมาว่า วิญญาณทั้งสองได้ขอร้องให้**หลวงปู่** ช่วยทำการก่อสร้างเจดีย์ต่อให้แล้วเสร็จ แต่**หลวงปู่**ไม่รับ ท่านบอกว่าท่านไม่มีความสามารถในทางก่อสร้าง และไม่ปรารถนาจะก่อสร้างสิ่งใด นอกจากสั่งสอนศิษย์ให้มุ่งไปสู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้น อันเป็นการแก้ทุกข์ได้อย่างสิ้นเชิง ตามแนวคำสอนของพระบรมศาสดา

แต่**หลวงปู่** ท่านจะช่วยสงเคราะห์ด้วยการนำเอาเศษอิฐจากซากเจดีย์นั้นมาเรียงเป็นทางเดินจงกรม แล้วจะอุทิศบุญกุศลไปให้ วิญญาณรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของ**หลวงปู่**เป็นอย่างมาก

ทางเดินจงกรมของ**หลวงปู่** ที่ยังปรากฏอยู่ที่**วัดป่าอาจารย์ม่น**ในปัจจุบัน **หลวงปู่** ท่านเรียงอิฐด้วยมือของท่านเอง โดยมี **พ่อครูอุดม ปันตะ** เป็นผู้ช่วยรับ ปลูก

ทางเดินจงกรมของหลวงปู่ม่น
ทางวัดทำอิฐมาก่อเป็นขอบก่อนการบูรณะครั้งหลังสุด

เทศน์แสดงศีลห้า พร้อมอานิสงส์

หลังจาก**หลวงปู่**ได้เทศนาให้สติแก่วิญญูณทั้งสองแล้ว ท่านก็แสดง**ศีลห้า** ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ไม่ขัดต่อภพกำเนิดและเพศวัยให้ฟังพร้อมอานิสงส์ (ของศีล) เป็นใจความย่อ ว่า :-

หนึ่ง สิ่งมีชีวิตเป็นสิ่งที่มีความค่าอยู่ในตัวของมันเอง จึงไม่ควรเบียดเบียนและทำลายคุณค่าแห่งความเป็นอยู่ของเขาให้ตกไป อันเป็นการทำลายคุณค่าของมันและกัน เป็นบาปกรรมแก่ผู้ทำ

สอง สิ่งของของใคร ใครก็รักและสงวน แม้คนอื่นจะเห็นว่าไม่มีคุณค่า แต่ผู้เป็นเจ้าของย่อมเห็นคุณค่าในสมบัติของตน ไม่ว่าสมบัติหรือสิ่งของใดๆ ที่มีเจ้าของ แม้มีคุณค่าน้อย ก็ไม่ควรทำลายคือ ฉก ลัก ปล้น จี้ เป็นต้น อันเป็นการทำลายสมบัติและทำลายจิตใจกันอย่างหนัก ทั้งเป็นบาปมาก ไม่ควรทำ

สาม ลูก หลาน สามี ภรรยา ใคร ใครก็รักสงวนอย่างยิ่ง ไม่ปรารถนาให้ใครมาอาจเอื้อมล่วงเกิน จึงควรให้สิทธิเขาโดยสมบูรณ์ ไม่ล่วงล้ำเขตแดนของมันและกัน อันเป็นการทำลายจิตใจของผู้อื่นอย่างหนัก และเป็นบาปไม่มีประมาณ

สี่ **มุสา** การโกหกปกกลม เป็นสิ่งทำลายความเชื่อถือของผู้อื่นให้ขาดสะบั้นลง ขาดความนับถืออย่างไม่มีขึ้นดีเลย แม้แต่สัตว์ดิรัจฉาน

เขาก็ไม่พอใจในคำหลอกหลวง จึงไม่ควรพูดโกหกหลอกหลวงให้ผู้อื่น
เสียหาย

ห้า สุรา ตามธรรมชาติ เป็นของมีนเมาและให้โทษอยู่ในตัวของมันอย่างเต็มที่อยู่แล้ว เมื่อดื่มเข้าไป ย่อมสามารถทำคนดี ๆ ให้กลายเป็นคนบ้าได้ในทันทีทันใด และลดคุณค่าลงโดยลำดับ ผู้ต้องการเป็นคนดีมีสติปกครองตัวอย่างมนุษย์ทั้งหลาย จึงไม่ควรดื่มสุรา เครื่องทำลายสุขภาพทางกายและทางใจ อย่างยิ่ง เพราะเป็นการทำลายตัวเองและผู้อื่นไปด้วยในขณะเดียวกัน

อาณิสสฺสของศีล ๕ เมื่อรักษาได้ **หนึ่ง** ทำให้อายุยืน ปราศจากโรคภัยเบียดเบียน **สอง** ทรัพย์สินสมบัติที่อยู่ในความครอบครอง มีความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายมาราวิเบียดเบียนทำลาย **สาม** ระหว่างลูกหลานสามีภรรยา อยู่ด้วยกันเป็นผาสูก ไม่มีผู้มาคอยล่วงล้ำล้ำกราย ต่างครองกันด้วยความเป็นสุข **สี่** พุดอะไรมีผู้เคารพเชื่อถือ คำพูดมีเสน่ห์เป็นที่จับใจไพเราะด้วยสัจด้วยศีล เทวดาและมนุษย์เคารพรัก ผู้มีศีลธรรมมีศีลไม่เป็นภัยแก่ตนและผู้อื่น **ห้า** เป็นผู้มีสติปัญญาดีและเฉลียวฉลาด ไม่หลงหน้าหลงหลัง จับมั่นชนนี้เหมือนคนบ้าบอหาสติไม่ได้

ผู้มีศีล เป็นผู้ปลุกและส่งเสริมความสุขบนหัวใจคนและสัตว์ทั่วโลก ให้มีแต่ความอบอุ่นใจ ไม่เป็นที่ระแวงสงสัย

ผู้ไม่มีศีล เป็นผู้ทำลายหัวใจคนและสัตว์ให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า

ฉะนั้น ผู้เห็นคุณค่าของตัวเองจึงควรเห็นคุณค่าของผู้อื่นว่ามีความรู้สึกเช่นเดียวกัน ไม่เบียดเบียนทำลายกัน

ผู้มีศีลสัตย์ เมื่อทำลายขันธ์ ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ไม่ตกต่ำ เพราะอำนาจศีลธรรมคุ้มครองรักษาและสนับสนุน

จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะพากันรักษาให้บริบูรณ์ เมื่อจากอัตภาพ
นี้จะมีสวรรค์เป็นที่ไปโดยไม่ต้องสงสัย

ธรรมที่สั่งสอนแล้ว ควรจดจำให้ดี ปฏิบัติให้มั่นคง จะเป็น
ผู้ทรงสมบัติทุกอย่างในอัตภาพที่จะมาถึงในไม่ช้านี้แน่นอน

ทางเดินจงกรมของ **หลวงปู่มั่น** ที่วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต)
สภาพปัจจุบันหลังการบูรณะ

๗๕๐.

เรื่องความหวังโยของจิต

พอจบกรรมเทศนา สองพี่น้องมีใจว่าเรียงในธรรม และขอ**สมาทานศีล ๕** กับ**หลวงปู่**

หลวงปู่ ได้ประกาศ**ศีล ๕** ให้แก่สองพี่น้องดังประสงค์ พอเสร็จการแสดงธรรมและประกาศ**ศีล ๕** แล้ว วิญญาณทั้งสองได้นมัสการลาและหายตัวไปในที่และขณะนั้นนั่นเอง

ด้วยอำนาจ**กุศลศีล ทาน** ที่ได้สร้างมา และ**กุศลที่พึงธรรมรักษาศีล ๕** กับ**หลวงปู่**

สองพี่น้องได้เปลี่ยนภพถ่ายภูมิตั้งแต่เป็นอยู่ ไปเกิดในสวรรค์ชั้น**ดาวดึงส์**พิภพในลำดับต่อมาโดยไม่ชักช้า และได้พากันมานมัสการเยี่ยมฟังเทศน์**หลวงปู่**เสมอมิได้ขาด พร้อมด้วยความขอบพระคุณท่านที่เมตตาอนุเคราะห์ให้อุบายสั่งสอนต่างๆ จนได้พ้นจากความวทเวียนไปมาในสถานที่นั้น แล้วไปเกิดในสวรรค์เสวยทิพยสมบัติที่ไปรอคอยอยู่เป็นเวลานานแล้วอย่างมีความสุข

เวลาที่ลงมาเยี่ยม**หลวงปู่** ได้เล่าเรื่อง**ความหวังโย**ว่าเป็นภัยแก่**จิตใจ**อย่างยิ่ง ทำให้เน้นซ้ำต่อทางดำเนินและภพชาติที่ควรจะได้จะถึง พอได้รับอุบายธรรมแล้ว ก็สามารถตัดความหวังโยเหล่านั้นเสียได้ จิตพ้นจากความผูกพันไปเกิดในสวรรค์ได้โดยสะดวก

ลำดับนั้น **หลงปู่** ได้แสดงธรรมเกี่ยวกับ **ความห่วงใยของจิต** ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดอุปสรรคได้อย่างมากมาย เวลาจะพรากจากชั้นรั้นักปราชญ์ท่านจึงสอนให้ระวังจิต ไม่ให้เป็นอารมณ์ห่วงใยกับสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น กล่าวจิตจะประหวัดกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเป็นที่รักบ้าง เป็นอารมณ์ชุ่มมัวในใจบ้าง เช่น ความโกรธแค้นในผู้หนึ่งผู้ใด

ขณะจิตจะออกจากร่างเป็นขณะที่สำคัญมาก อาจไปเกาะเอาอารมณ์ที่ไม่ดีเข้า แล้วกลับมาเป็นไฟเผาตัว จากนั้นก็ไปเกิดในหุคตภพ มี นรก เปรต อสุรกาย สัตว์ดิรัจฉาน อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งล้วนเป็นสภาพกำเนิดที่ไม่พึงปรารถนา และให้ความทุกข์ร้อนตลอดภพนั้นๆ

ฉะนั้น **การฝึกอบรมจิตเมื่ออยู่ในฐานะที่ควรทำได้จึงควรสนใจอย่างยิ่ง ฝึกให้รู้เรื่องของจิตเสียแต่ยังเป็นคนที่รู้ๆ เห็นๆ เรื่องของตนอยู่ทุกขณะ**

นี่เป็นความชอบแท้ เมื่อทราบว่ายังกบพร่องส่วนใดจะได้รับแก้ไข ดัดแปลงเสีย เวลาเข้าตาจนแล้วจะได้มีทางรักษาตัวทันกับเหตุการณ์ ไม่ต้องวิตกพิจารณาว่าจะเสียทีให้ความชั่วทั้งหลายเข้ามาเหยียบย่ำทำลายได้

ยิ่งฝึกให้ขาดความสืบทอดกับอารมณ์ดีชั่วทั้งหลายอย่างประจักษ์แล้ว ยิ่งประเสริฐเลิศโลกไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือน

นักปราชญ์ท่านเห็นความสำคัญของใจ ว่าประเสริฐยิ่งกว่าสิ่งใดๆ ในสามภพ ท่านจึงพยายามฝึกใจให้ไปถูกทางและสั่งสอนผู้อื่นให้ปฏิบัติต่อใจด้วยดี

เพราะการขาดทุนสูญทรัพย์ภายนอกภายใน ขึ้นอยู่กับใจเป็นสำคัญ

เวลาเป็นอยู่ก็อยู่ด้วยใจ สุขด้วยใจ ทุกข์ด้วยใจ เวลาตายไป ก็ไปด้วยใจ เกิดเป็นกำเนิดต่างๆ ดีหรือชั่วก็เกิดด้วยใจเสวยกรรม ทั้งหนักเบา ทั้งดีทั้งชั่ว ด้วยใจเป็นเหตุทั้งหมด ไม่มีสิ่งใดพาให้เป็น มีใจดวงเดียวเท่านั้นพาให้เป็นไป

ใจจึงควรได้รับการอบรมในทางที่ถูกที่ดีเสมอ เพื่อรู้วิธีปฏิบัติต่อตัวเองทั้งปัจจุบันและอนาคต

พอจบการแสดงธรรม เหวดาก็ได้รับความชื่นชมชื่นเบิกบานใจเป็นอันมาก และกล่าวสรรเสริญธรรมที่ท่านแสดงว่าเป็นยอดแห่งธรรม ซึ่งไม่เคยได้ยินได้ฟังจากที่ไหนใดมาก่อนเลย

เสร็จแล้วเหวดาพากันกระทำประทักษิณสามรอบ และทยอยห่างออกไปจนพ้นเขตที่ท่านพักอยู่ แล้วต่างก็เหาะลอยขึ้นบนอากาศราวกับลำลีอันละเอียดกลมพัดปลิวขึ้นสู่อากาศจะนั้น

หมายเหตุ : หลังจากหลวงปู่มั่น กลับภาคอีสานแล้วบริเวณสำนักสงฆ์บ้านแม่กอย ก็ถูกปล่อยให้ร้างราษฎรเข้าจับจองทำเป็นที่นา โดยนายสว่าง ทองคำ เป็นเจ้าของที่นา ในปี ๒๕๒๒ นายสว่าง และนางคำแพง ภรรยาได้พบเหตุอัศจรรย์ ตรงบริเวณที่สร้างพระมหาธาตุมณฑปในปัจจุบัน เกิดเป็นน้ำหมุกและพุ่งขึ้นเหมือนน้ำพุ จึงไม่กล้าทำนาในบริเวณนั้น คงปล่อยให้ร้างอยู่ประมาณ ๑ ไร่ ต่อมาก็พบทางเดินจงกรมของหลวงปู่มั่นในบริเวณนั้น (ดูรายละเอียดในเรื่องวัดป่าอาจารย์มั่น ซึ่งจะนำเสนอในภายหลัง _ ปรุ้ม)

๗๕๕.

นิมิตแปลกประหลาด

ท่านหลวงตาพระมหาบัว เล่าเรื่องนิมิตแปลกประหลาดของ หลวงปู่มั่น สมัยอยู่เชียงใหม่ ตามที่ท่านเคยได้ฟังมา ดังนี้ :-

มีเรื่องแปลกประหลาดอีกเรื่องหนึ่ง ท่าน (หลวงปู่มั่น) เล่าว่า แปลกใจมาก

คืนหนึ่งที่มีเหตุการณ์โดยทางนิมิตภาวนาเกิดขึ้น เวลานั้นท่านพักอยู่ในเขาลึกแห่งหนึ่ง ห่างจากหมู่บ้านมาก ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเหตุการณ์ที่ทึ่งน่าหวาดเสียวและน่าย็นดีพอๆ กัน

คืนนั้นดีก็มาก ราว ๓ นาฬิกา อันเป็นเวลาธาตุขันธ์ละเอียด ท่านตื่นจากจำวัด นั่งพิจารณาไปเล็กน้อย ปรากฏว่าจิตใจมีความประสงค์จะพักสงบ มากกว่าจะพิจารณาธรรมทั้งหลายต่อไป ท่านเลยปล่อยให้จิตพักสงบ

พอเริ่มปล่อย จิตก็เริ่มหยั่งลงสู่ความสงบอย่างละเอียดเต็ม ภูมิสมาธิ และพักอยู่นานประมาณ ๒ ชั่วโมง

หลังจากนั้นก็ค่อยๆ ถอยออกมา แต่แทนที่จิตจะถอนออกมาสู่ปกติจิต เพราะมีกำลังจากการพักผ่อนทางสมาธิพอสมควรแล้ว แต่กลับถอยออกมาเพียงขั้นอนุภาวนาสมาธิ แล้วออกสู่เหตุการณ์ต่อเนื่องไปในเวลานั้นเลยทีเดียว คือ...

ขณะนั้นปรากฏว่ามี**ข้างเขือกหนึ่งใหญ่มาก**เดินเข้ามาหาท่านแล้ว
ทรุดตัวหมอบลงแสดงเป็นอาการจะให้ท่านขึ้นบนหลัง ท่านก็ปีนขึ้น
บนหลังข้างเขือกนั้นทันที

พอท่านขึ้นนั่งบนคอข้างเขือกเรียบร้อยแล้ว ขณะนั้นปรากฏว่ามี
พระวัยหนุ่มอีกสององค์ **ชี้ข้างองค์ละเขือกเดินตามมาข้างหลังท่าน**

ข้างทั้งสองเขือกนั้นใหญ่พอๆ กัน แต่เล็กกว่าข้างตัวที่ท่านกำลัง
ขี่อยู่เล็กน้อย

ข้างทั้งสามเขือกนั้นมีความมองอาจสง่าผ่าเผยและสวยงามมาก
พอๆ กัน คล้ายกับเป็นข้างทรงของกษัตริย์ มีความฉลาดรอบรู้ความ
ประสงค์และอุบายต่างๆ ที่เจ้าของบอกแฉะดีเช่นเดียวกับมนุษย์

พอข้างสองเขือกของพระหนุ่มเดินมาถึง ท่านก็พาออกเดินทาง
มุ่งหน้าไปทางภูเขาที่มองเห็นขวางหน้าอยู่ไม่ห่างจากที่นั้นนัก ประมาณ
๑ กิโลเมตร

ข้าง (ของ) ท่านเป็นผู้พาเดินหน้าไปอย่างสง่าผ่าเผย **ในความ
รู้สึกส่วนลึก** ท่านว่า **ราวกับจะพาพระหนุ่มสององค์นั้นออกจากโลก
สมมติทั้งสามภพ ไม่มีวันกลับมาสู่โลกใดๆ อีกต่อไปเลย**

พอไปถึงภูเขาแล้ว ข้างพาท่านและพระหนุ่มสององค์เดินเข้าไป
ที่หน้าถ้ำแห่งหนึ่งซึ่งไม่สูงนัก เพียงเป็นเนินเชื่อมกันขึ้นไปหาถ้ำเท่านั้น
เมื่อข้างใหญ่ทั้งสามเขือกเข้าไปถึงถ้ำแล้ว ข้างเขือกที่**หลวงปู่**ขี่
อยู่หันกันเข้าไปทางผนังถ้ำ หันหน้าออกมา แล้วถอยกันเข้าไปจรดผนังถ้ำ
(เดินถอยหลังเข้าไป)

ส่วนข้างสองเขือกของพระหนุ่มทั้งสององค์ต่างเดินเข้าไปยืน
เคียงข้างข้าง**หลวงปู่**ข้างละหนึ่งเขือกอย่างใกล้ชิด หันหน้าเข้าไปในถ้ำ
ส่วนข้าง**หลวงปู่**ยืนหันหน้าออกมาหน้าถ้ำ

ขณะนั้น ปรากฏว่า หลวงปู่เองได้พูดตั้งเสียพระว่า

“นี่เป็นวาระสุดท้ายแห่งขันธ์และภพชาติของผมจะขาดความสืบต่อกับสมมติทั้งหลาย และจะยุติลงเพียงแค่นี้ จะไม่ได้กลับมาสู่โลกเกิดตายนี้อีกแล้ว

นิมนต์ท่านทั้งสองจงกลับไปบำเพ็ญประโยชน์ให้สมบูรณ์เต็มภูมิก่อน อีกไม่นานท่านทั้งสองก็จะตามผมมาและไปในลักษณะเดียวกับที่ผมจะเตรียมไปอยู่ขณะนี้

การที่สัตว์โลกจะหนีจากโลกที่แสนอวลอ้อยอิ่ง แต่เต็มไปด้วยความระบมมกทุกข์นี้ไปได้แต่ละรายนั้น มิใช่เป็นของไปได้อย่างง่ายดายเหมือนเขาไปเที่ยวงานกัน

แต่ต้องเป็นสิ่งที่ฝืนใจมาก ที่ผู้นั้นจะต้องทุ่มเทกำลังทุกด้านลงเพื่อต่อสู้กับความดีทั้งหลาย ราวกับจะไม่มีชีวิตยังเหลืออยู่ในร่างต่อไปนั้นแล จึงจะเป็นทางพ้นภัยไ้ไ้กังวล ไม่ต้องกลับมาเกิดตายเสียตายป่าช้าอีกต่อไป

การจากไปของผมคราวนี้ มิได้เป็นการจากไปเพื่อความลุ่มจวมทุกข์ใดๆ แต่เป็นการจากไปเพื่อหายทุกข์กังวลในขันธ์ จากไปด้วยความหมดเยื่อใยในสิ่งที่เคยอาลัยอาวรณ์ทั้งหลาย และจากไปอย่างหมดหวัง

เหมือนนักโทษออกจากเรือนจำฉะนั้น ไม่มีความหึงหวงและน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะความพราวแห่งขันธ์ที่โลกถือเป็นเรื่องกองทุกข์อันใหญ่หลวง และไม่มีสัตว์ตัวใดปรารถนาตายกันเลย

ฉะนั้น จึงไม่ควรเสียใจอาลัยถึงผม อันเป็นเรื่องสังสมกิเลสและกองทุกข์ ไม่มีขึ้นดีเลย นักปราชญ์ไม่สรรเสริญ”

พอท่านแสดงธรรมแก่พระหนุ่มทั้งสองจบลงก็บอกให้ถอยข้าง
สองเชือกออกไป ซึ่งยืนแนบสองข้างท่านด้วยอาการสงบนิ่งราวกับไม่มี
ลมหายใจ และอาลัยคำสั่งเสียท่านที่ให้โอวาทแก่พระหนุ่มทั้งสององค์
ขณะนั้นข้างทั้งสามเชือกแสดงความรู้สึกเหมือนสัตว์มีชีวิตจริงๆ
ราวกับมีไชนิมิตภาวนา

พอสั่งเสียเสร็จแล้ว ข้างสองเชือกของพระหนุ่มก็ค่อยๆ ถอย
ออกมาหน้าถ้ำ หันหลังกลับออกไป แล้วหันหน้ากลับคืนมายัง**หลวงปู่**
ตามเดิม ด้วยท่าทางอันสงบอย่างยิ่ง

ส่วนข้าง**หลวงปู่**ก็เริ่มทำหน้าที่หมูนก้นเข้าไปในผนังถ้ำโดยลำดับ
เฉพาะองค์ท่านนั่งอยู่บนคอข้างนั้นเอง ทั้งขณะให้โอวาททั้งขณะข้างหมูน
ตัวเข้าไปในผนังถ้ำ

พอข้างหมูนก้นเข้าไปได้ค่อนตัว จิตท่านเริ่มรู้สึกตัวถอนจากสมาธิ
ขึ้นมา

เรื่องเลยยุติลงเพียงนั้น

๗๕๒.

ความหมายของนิมิต

หลวงปู่ได้พิจารณาถึงความหมายของนิมิตข้างต้น เพราะเป็น นิมิตที่แปลกประหลาดมาก ไม่เคยปรากฏในชีวิต

จากการพิจารณา **ได้ความขึ้นเป็นสองนัย**

นัยหนึ่ง ตอนท่านมรณภาพ จะมีพระหนุ่มสององค์รักรูธรรม ตามท่าน แต่ท่านมิได้ระบุว่าใครบ้าง

อีกนัยหนึ่ง สมณะกับวิปัสสนาเป็นธรรมมีอุปการะแก่พระชินาสพ แต่ต้นจนวาระสุดท้ายแห่งขันธ ต้องอาศัยสมณะ วิปัสสนา เป็น วิหารธรรม เครื่องบรรเทาทุกข์ระหว่างขันธกับจิตที่อาศัยกันอยู่ จนกว่า ระหว่างสมมติ คือ ขันธกับวิมุตติจะเลิกลาจากกัน ที่โลกเรียกว่า ตาย นั้นแล สมณะ กับวิปัสสนาจึงจะยุติในการทำหน้าที่ลงได้และหายไป พร้อมๆ กับสมมติทั้งหลาย ไม่มีอะไรจะมาสสมมติกันว่าเป็นอะไรต่อไป อีก

ที่หลวงปู่ว่า นิมิตนั้นน่าหวาดเสียว เพราะคิดตามความรู้สึก ทำๆ ไป คือตอนข้างท่านกำลังหมუნกันเข้าไปในผนังถ้ำที่ท่านนั่งอยู่บน คอข้าง

แต่ท่านว่า ท่านมิได้มีความสะทกสะท้านหวั่นไหวเพราะเหตุการณ์ ที่กำลังเป็นไปอยู่นั้นเลย ปล่อยให้ข้างทำหน้าที่ไปจนกว่าจะถึงที่สุดของ เหตุการณ์

ที่นายินดี เช่นกัน คือตอนที่นิมิตแสดงภาพพระหนุ่มและข้าง
ให้ปรากฏขึ้นในขณะนั้น บอกความหมายว่า **จะมีพระหนุ่มรู้ธรรมตาม
ท่านสององค์ในระยะที่มรณภาพ ไม่ก่อนหรือหลังท่านนานนัก**

ท่านว่าแปลกอยู่อีกตอนหนึ่งก็คือ **ตอนท่านสั่งเสียและอบรม
สั่งสอนพระหนุ่มไม่ให้ตกใจและมีความอาลัยถึงท่าน ให้พากันกลับไป
ไปบำเพ็ญประโยชน์ส่วนตนให้เต็มภูมิก่อน และพูดถึงการจากไปของ
ท่านเอง ราวกับจะไปในขณะที่นั้นจริงๆ**

นี่ท่านว่านิมิตแสดงให้เห็นเป็นความแปลกในรูปแบบเปรียบว่าเมื่อ
วาระนั้นมาถึงจริงๆ พระหนุ่มสององค์จะรู้ธรรมในระยะนั้น

หลวงตาพระมหาบัว ว่า “แต่เป็นที่น่าเสียดายที่**พระหนุ่มสอง
องค์นั้นคือใครบ้าง ?** เวลาเรียนถามท่านท่านไม่บอก

เวลานั้นผู้เขียน (หลวงตาฯ) มีอาการบ้ากำลังกำเริบอยาการู้ชื่อ
พระหนุ่มทั้งสององค์นั้น จนลืมนึกอยากรู้ความบกพร่องของตนเสียหมด
เลยวาดภาพลোকตัวเองอยู่รำไปว่าจะเป็นคนใดไหนกันแน่ อยู่ทำนองนั้น
และได้พยายามใช้ความสังเกตเรื่อยมา แต่ท่านมรณภาพที่แรกจนถึง
วันเขียนประวัติท่าน ก็ยังไม่มีความมาจกทางไหนว่าองค์นั้นเป็นผู้มีโชค
มหัศจรรย์ตามนิมิตภาวนาที่ท่านเมตตาบอกเล่า

คิดไปมากเท่าไรก็ยิ่งเห็นความบ้าของตนหนักเข้าที่ตะครุบเงา
นอกจากตัวไปว่า **ใครจะมาประกาศขายตัวว่าตนเป็นผู้บรรลุธรรมนั้น
เพราะมิใช่ปลาเน่าที่จะประกาศขายให้แมลงวันตอมเล่น ไม่มีประโยชน์**

เนื่องจากท่านผู้จะบรรลุธรรมขั้นนั้น ต้องเป็นผู้มีความฉลาด
อย่างพอตัว และควรแก่ธรรมขั้นนั้นอย่างเต็มภูมิ จึงจะบรรลุได้

แล้วใครจะยอมใ้มาประกาศขายตัวให้นักปราชญ์สมเพชเวทนา
ให้คนพาลหัวเราะเยาะ ให้คนทุเบาเขื่อง่ายไม่มีเหตุผลรับเชื่อและตื่นข่าว
ไปตามๆ กัน เหมือนกระต่ายตื่นตูมว่าฟ้าถล่มจะนั้น

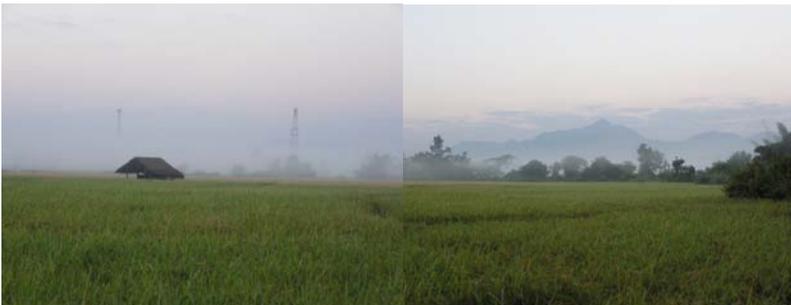
เรื่องบ้าเลยขอบเขตก็ค่อยสงบลง จึงได้เขียนเรื่องนี้ลงไว้ เพื่อ
ท่านผู้อ่านทั้งหลายได้พิจารณาต่อไป

ผิดถูกประการใด กรุณาตำหนิผู้เขียนซึ่งมีนิสัยไม่รอบคอบมา
ดั้งเดิม **เพราะเรื่องทำนองนี้ถือเป็นการภายในระหว่างอาจารย์กับศิษย์
ควรพูดกันโดยเฉพาะไม่เป็นภัยต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง**

แต่ผู้เขียนประวัติท่าน เป็นคนมีนิสัยที่ควรตำหนิอยู่มาก ถ้าไม่
สงสารและให้อภัยดังที่เรียนขอแล้วขอเล่าตลอดมา

จึงหวังได้รับความเมตตาเป็นอย่างดีตามเคย”

(กระผม ในฐานะเป็นศิษย์รุ่นหลาน - เหลน รู้สึกขอบพระคุณ
ที่ท่านหลวงตาฯ กรุณานำมาเขียนมาเล่าไว้ทำให้พวกเรารุ่นหลังได้รู้เรื่อง
ราวไปด้วย จึงขอโอกาสกราบเท้าขอบพระคุณท่านหลวงตาฯ ในโอกาส
นี้ด้วยครับ _ ปลื้ม)

๓๓.

เปรตผีที่ไม่สามารถ สืบหาญาติได้

การเทศน์โปรดอนุเคราะห์จำพวกกายทิพย์ในภพภูมิต่างๆ ท่าน
พระอาจารย์มั่น ได้ทำภาระอย่างหนักหน่วงตลอดมาจนถึงวันมรณภาพ

ไม่ว่าท่านจะพักอยู่ที่ใด จำต้องได้ติดต่อสื่อสารกับพวกกายทิพย์
ประเภทต่างๆ อยู่เสมอ ยิ่งพักอยู่ในป่าในเขาลึกปราศจากผู้คนด้วยแล้ว
พวกกายทิพย์จากภพภูมิต่างๆ ยิ่งมาเกี่ยวข้องท่านมากเป็นพิเศษ แทบ
ไม่เว้นแต่ละคืน

โดย พวกนั้นมา พวกนี้มา ภูมินั้นมา ภูมินี้มา ชั้นนั้นมา
ชั้นนี้มา

แม้พวกเปรตผี ที่ร้อรับไทยทานจากญาติๆ ซึ่งทั้งผู้เป็นเปรตเป็นผี
และผู้เป็นญาติ เดิมเป็นโคตรแซ่อะไรอยู่เมืองไหน ตายไปแต่เมื่อไร และ
ญาติในโคตรแซ่นั้นยังมีใครเหลืออยู่บ้างพอช่วยติดต่อสื่อสาร ก็ไม่มีใคร
ทราบได้ ยิ่งอุตส่าห์มาติดต่อกับท่านอาจารย์ (หลวงปู่มั่น) เพื่อเมตตา
อนุเคราะห์ ช่วยบอกกับญาติๆ ของเปรตผีนั้นๆ ให้พากันทำบุญให้ทาน
แล้วอุทิศแผ่ส่วนกุศลไปให้เขา พอช่วยพวงให้ความทุกข์ที่เสวยอยู่ได้
มีวันเบาบางลงบ้าง ไม่ทรมานจนเกินไป

เท่าที่เสวยทุกข์อยู่ในนรกก็นับว่าเหลือทรมานแสนนานแล้ว

จนไม่มีมนุษย์คนใดจะสามารถนับอ่านเดือนปีของแดนนรก ซึ่งต่างกับเมืองมนุษย์ได้ เพราะเลขการนับอ่านของแดนมนุษย์ที่ใช้นับกันจะอาจเอื้อมพอพื้นแดนนรกขึ้นมา แทนที่จะหมดกรรมหมดเวรพอบมีความสุขบ้าง แต่ไม่ปรากฏความทุกข์ได้ลดตัวลงสมกับคำว่า **พ้นจากนรก** บ้างเลย ความมีกรรมชั่วติดตัวนี้อยู่ในโลกไหนก็สักแต่ชื่อเท่านั้น ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปพอให้เย็นใจหายทุกข์พอควรบ้างเลย ดังพวกข้าพเจ้าเสวยอยู่เวลานี้ ทั้งยังไม่ทราบว่าจะพ้นจากกรรมชั่วไปได้เมื่อไร

“ถ้าพระคุณเจ้าได้เมตตาบอกข่าวกล่าวเรื่องให้ญาติๆ ฟังแล้ว เขาอาจมีจิตเมตตาบำเพ็ญกุศลอุทิศกัลปนาผลส่งมาให้ พวกข้าพเจ้า อาจมีเวลาหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมาน ซึ่งสุดจะสังเวชสงสารตนเหลือประมาณเสียได้”

เวลาหลวงปู่ถามถึงญาติของผู้เป็นเปรตเป็นผีที่มาขอส่วนบุญ ก็บอกไปคนละโลกจนไม่รู้เรื่องกัน

ผู้ที่ตายไปตกนรกตั้งหมื่นตั้งแสนปีทิพย์ กว่าจะพ้นโทษขึ้นมา และมาเสวยกรรมปลีกย่อยอันเป็นเศษนรกอยู่

บางรายห้าร้อยปีทิพย์ บางรายก็พันปีทิพย์ จนไม่สามารถค้นหาต้นตอหน่อแขนงแห่งโคตรแซ่ได้ว่าอยู่ที่ไหน

ถ้าเป็นเช่นรายนั้นก็สุดวิสัย ซึ่งนับว่าเป็นกรรมของสัตว์อีกแขนงหนึ่ง

ที่พ้นกรรมหนักขึ้นมาสู่กรรมเบาบ้าง ที่พอจะรับความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ แต่กลับค้นหาบัญญัติสามะโนครวไม่เจอเสีย ว่าต้องยอมทนทุกข์เสวยกรรมนั้นต่อไปโดยไม่มีกำหนดกฎหมายว่าจะตัดสิ้นกรรมลงได้เมื่อไรสักที

รายที่เป็นทำนองสัตว์ไม่มีเจ้าของคอยอุปการะนี้มีจำนวนไม่น้อย

๗๖๔.

เปรตผีร้ายที่สงเคราะห์ได้

(เปรตผี) รายที่พอช่วยเหลือได้บ้างก็มี เช่นรายที่ไม่นานและ
ไม่หนัก ทั้งอยู่ในฐานะที่ควรรับทานจากญาติได้

ถ้ามะโนครวั คือโคตรแซ่ที่เป็นญาติก็ยังมี ชื่อญาติและสถาน
ที่ก็จำได้ ทั้งอยู่ไม่ห่างไกลกับสถานที่มาติดต่อขอความช่วยเหลือจากหลวงปู่

ถ้าอย่างนี้ หลวงปู่ก็พอช่วยเหลืออนุเคราะห์ได้ โดยหาอุบาย
แสดงธรรมให้เขาทราบและอุทิศส่วนกุศลในเวลาบำเพ็ญทานในงานต่างๆ
หรือให้ทานประจำวัน เช่น ใส่บาตร ถวายทาน อันเป็นการทำบุญทุกๆ
ไป เสร็จแล้วอุทิศแผ่ส่วนกุศลไปยังผู้ล่วงลับ ซึ่งรอรับอยู่พร้อมแล้ว

บางรายก็รับส่วนกุศลจากการอุทิศของท่านผู้ใจบุญทั้งหลาย
อุทิศกันอยู่ทั่วไปได้

เฉพาะ องค์หลวงปู่เอง ก็อุทิศส่วนกุศลหรือแผ่เมตตาแก่บรรดา
สัตว์ต่างๆ ไปมิได้ขาด

แต่บางรายก็รับได้เฉพาะที่ญาติอุทิศให้เท่านั้น

บางรายก็รับได้ทั่วไปตามความนิยมของกรรมที่มีต่างๆ กัน

หลวงปู่ ท่านว่า พวกเปรตผีนี้พิสดารมาก และมีก็ร้าย
ก็พินิจพวกที่มาเกี่ยวข้องกับท่าน จนไม่สามารถนับอ่านได้ ทั้งรบกวน
มากกว่าจำพวกอื่นๆ ที่มีกายลึกลับเหมือนกัน

เพราะพวกนี้หมดที่พึ่งเหมือนคอยลมหายใจจากผู้อื่น พอเขาปิดจมูกโอหรือจามเสียขณะหนึ่ง ตัวก็จะตายเพราะหมดทางหากิน จึงลำบากมากเกี่ยวกับการอาศัยผู้อื่น โดยไม่เป็นตัวของตัวมาแต่ดั้งเดิม

ฉะนั้น การทำบุญให้ทานจึงเป็นกิจสำคัญมากเหนือสิ่งอื่นใด สำหรับผู้หวังพึ่งตัวเองทั้งปัจจุบันและอนาคตที่ยังต้องเที่ยวอยู่ในสงสาร

เพราะสัตว์ที่มีกรรมทั่วไปไตรโลกธาตุต้องเป็นผู้รับผิดชอบตัวเองด้วยกัน ไม่มีใครจะคอยรับผิดชอบใคร ทั้งการเกิดในกำเนิดดีชั่วต่างๆ ตลอดจนการเสวยคือสุขหรือทุกข์หนักเบาเล็กน้อย ต้องเป็นผู้เสวยกรรมของตัวทำไว้ทั้งสิ้น ไม่มีใครทำไว้เพื่อใคร ต่างทำไว้เพื่อตัว

แม้ไม่มีเจตนาว่าทำไว้เพื่อตัวเองก็ตาม แต่ความจริงก็เป็นตามกฎตายตัวมาดั้งเดิมอย่างนั้น

ท่านหลวงตาพระมหาบัว กล่าวย่ำว่า

“ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเชี่ยวชาญในทางเปรต ผี เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ นาค ครุฑ มาก ทั้งภพหยาบภพละเอียด สามารถรู้ซอกแซกไปได้โดยไม่มีประมาณในสิ่งที่สุดวิสัยของตา เนื้อหูหนังจะเห็นและได้ยินได้ นอกจากท่านไม่เล่าหมดตามที่รู้เห็นเท่านั้น

ขณะท่านเล่าเรื่องเปรต ผี เป็นต้น ให้ฟัง อดขบถลุกไม่ได้ ทั้งที่ไม่กลัวผี แต่ก็อดกลัวกรรมซึ่งเป็นของลึกลับและมีอำนาจมากไม่ได้

ท่านว่า คนเราถ้าสามารถรู้เห็นกรรมดีชั่วที่ตนและผู้อื่นทำขึ้น เหมือนเห็นนิ้วตูดต่างๆ เช่น เห็นน้ำ เห็นไฟ เป็นต้น จะไม่กล้าทำบาปเหมือนคนไม่กล้าเข้าไฟ

แต่กระตือรือร้นกันทำแต่ความดี ซึ่งเป็นของเย็นเหมือนน้ำ ความเดือดร้อนของโลกที่เคยได้รับก็นับว่าลดน้อยลง

เพราะต่างคนต่างก็รักษาตัวกลัวเป็นบาปอันตราย”

๓๕.

ลูกศิษย์ถามเรื่องนรกสวรรค์

ขณะที่หลวงปู่มั่น อธิบายธรรมเกี่ยวกับเปรต ผี นรก สวรรค์ เป็นต้นนั้น มีพระอาจารย์องค์หนึ่งที่เป็นศิษย์ท่านเรียนถามขึ้นว่า

“เมื่อคนทั้งโลกไม่รู้ไม่เห็นบาปเห็นบุญ เห็นนรกสวรรค์ ตลอดเห็นเปรต เทวบุตร เทวดา ครุฑ นาค และวิญญูณที่เป็นภพละเอียดยิ่ง แต่ท่านอาจารย์สามารถรู้เห็นได้เพียงองค์เดียว ทั้งที่คนอื่นไม่รู้ไม่เห็นด้วย ท่านอาจารย์จะอธิบายให้คนรู้เห็นด้วยไม่ได้บ้างหรือ ?

ตั้งแต่พระพุทธเจ้าและพระสาวกท่าน เวลาเห็นแล้วยังนำมาสั่งสอนโลกได้ เช่น บาป บุญ นรก สวรรค์ เป็นต้น ล้วนเป็นธรรมชาติที่พระองค์รู้เห็นแล้วนำมาสอนโลกทั้งสิ้น ไม่เห็นใครรับโทษพระพุทธเจ้าและพระสาวกท่าน

นี่ก็เข้าใจว่าจะไม่มีท่านผู้ใดจะมารับโทษท่านอาจารย์ นอกจากเขาจะอนุโมทนาสาธุกับท่านอาจารย์เท่านั้น

เช่นเดียวกับพวกกระผมเชื่อและอัศจรรย์ใจความรู้ความสามารถของท่านอาจารย์อยู่เวลานี้”

หลวงปู่ ตอบพระอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ ดังนี้

“ผมยังไม่คิดว่าจะพูดอย่างท่านขอรับรอง แต่ผู้รับรองคือท่านจะหาเรื่องบ้ามาฆ่าตัวท่านและผมก่อนแล้ว

ถ้าผมพูดตามความเห็นท่าน ท่านก็เป็นบ้านคนที่หนึ่ง ผมก็คือ
บ้านที่สอง ผู้ฟังที่นั่งอยู่ด้วยกันนี้ก็จะเป็นบ้านคนที่สามที่สี่

จะเป็นบ้าไปด้วยกันทั้งวัด แล้วจะมีวัดบ้าที่ไหนให้เราซึ่งเป็น
บ้ากันหมดทั้งวัดอยู่ล่ะ ?

ศาสนาออกจากท่านผู้รอบคอบ แสดงไว้ด้วยความรอบคอบ
เพื่อปฏิบัติด้วยความรอบคอบ รู้ด้วยความรอบคอบ และพูดด้วยความ
รอบคอบ

แต่การพูดพาล่ามไปดังท่านนี้ จะจัดว่ารอบคอบหรือจัดว่าพวกบ้า
น้ำลาย ท่านลองพิจารณาดูซิ

ผมว่าเพียงคิดขึ้นเท่านั้นก็เริ่มคิดเรื่องบ้าอยู่แล้วมีหนายังจะขึ้น
พูดออกมา

ถ้าโลกทนฟังได้ โลกไม่แตก ผู้พูดผู้ฟังเหล่านี้ก็ดีแตกและบ้า
แตก หาโลกอยู่ไม่ได้แน่ๆ

การพูดดังที่ท่านคิดนั้นท่านมีเหตุผลอะไรบ้างท่านลองคิดดู
แม้แต่สิ่งที่เห็นๆ รู้ๆ กันอยู่ทั่วไปเขายังรู้จักวิธีปฏิบัติว่าควรอย่างไร ไม่
ควรอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับเหตุการณ์สถานที่และความนิยมของคนใน
ยุคนั้นๆ

ธรรมแม้จะเป็นความจริงเหนือสิ่งใด แต่ยังอาศัยโลกผู้เกี่ยวข้อง
กับธรรมอยู่ ซึ่งควรปฏิบัติให้เหมาะสมกับโลกกับธรรมไปตามกรณี

แม้พระพุทธเจ้าที่ทรงรู้เห็นสิ่งต่างๆ ก่อนใครในโลก ทั้งสามารถ
จะตรัสอะไรได้ด้วยความรู้ความเห็นที่ประจักษ์พระทัย แต่ก็**ทรงรอบคอบ**
ในสิ่งทั้งปวงว่าควรปฏิบัติอย่างไรเสมอมา

หากพระองค์จะตรัสบ้างในบางเรื่อง ก็ทรงเห็นว่าเหมาะกับ
เหตุการณ์สถานที่และบุคคลผู้รับฟัง

มิได้ตรัสโดยปราศจากพระสติปัญญา ความรอบคอบอันแหลมคม

ความรู้ความเห็นสิ่งต่างๆ ที่ควรแก่ฐานะของตนนั้นเป็นลัทธิ
ของผู้นั้น แต่จะพูดพลาออกมาทุกสิ่งทุกอย่างโดยปราศจากสติปัญญา
ที่ควรนำใช้เป็นประจักษ์รู้สึกจะเป็นความรู้ความเห็นที่แหวกแนว คำพูด
แหวกแนว แต่ผู้รับฟังซึ่งมิใช่คนแหวกแนว ก็ทนฟังอยู่มิได้

การที่ใครจะรับโทษหรือไม่นั้น เป็นเรื่องหยาบและเรื่องนอกๆ
ซึ่งไม่สำคัญยิ่งกว่าตัวผู้รู้ผู้เห็นจะควรปฏิบัติต่อตัวโดยสามมิจิธรรม
อันเป็นความชอบธรรมแก่ตนและผู้เกี่ยวข้องทุกๆ ไป

ความเชื่อและความอัศจรรย์ก็มีใช้เหตุผลที่จะนำมาสนับสนุน
เพื่อเสริมคนให้เป็นบ้า

ความเชื่อและความอัศจรรย์ด้วยความอยากให้พูดให้คุยก็เป็น
ความเชื่อความอัศจรรย์ของคนที่กำลังจะหาทางเป็นบ้า

ผมจึงไม่สรรเสริญความเชื่อความอัศจรรย์แบบนั้น แต่อยากให้มี
ความเชื่อความอัศจรรย์ที่จะเป็นความแหลมคมสมกับที่พระพุทธเจ้า
ทรงสอนคนให้ฉลาดบ้าง

แม้ไม่ฉลาดก็พอน่าชมด้วยความหวังว่า **จะยังมีผู้ทรงพระศาสนา
และสืบพระศาสนาไปด้วยความฉลาดรอบคอบอยู่บ้าง...**

ตอบปัญหาด้วยการย้อนถาม

หลวงปู่มั่น ได้ย้อนถามพระอาจารย์ที่เป็นศิษย์องค์นั้นว่า
 “ผมขอถามท่านบ้างว่า สมมติว่าท่านมีเงินติดตัวอยู่จำนวนพอที่จะทำประโยชน์หรือทำความเสียหายแก่ตัวท่านได้หากไม่ฉลาด เวลาท่านเข้าไปในที่ชุมนุมชน ท่านจะปฏิบัติต่อสมบัตินั้นอย่างไรบ้าง ถึงจะปลอดภัยทั้งสมบัติและตัวท่านเอง ?”

พระอาจารย์องค์นั้นเรียนตอบหลวงปู่ว่า “กระผมก็จะพยายามรักษาสมบัตินั้นเต็มสติปัญญาที่จะรักษาได้”

หลวงปู่ถามว่า “สติปัญญาที่ท่านนำมาใช้ต่อสมบัติและชุมนุมในเวลานั้น ท่านจะนำมาใช้ด้วยวิธีใด สมบัติส่วนอื่นๆ และตัวท่านเอง จึงจะปลอดภัย ?”

พระอาจารย์ที่เป็นศิษย์เรียนท่านว่า “ถ้ากระผมจะสงเคราะห์เขา โดยเห็นว่าควรสงเคราะห์ ก็พยายามแยกสมบัติจำนวนที่จะสงเคราะห์ออกแผนกหนึ่ง โดยมีให้เขามองเห็นสมบัติส่วนใหญ่ที่มีอยู่ของตน แล้วสงเคราะห์เขาไปเฉพาะจำนวนที่แยกออกไว้จากส่วนใหญ่เท่านั้น นอกนั้นกระผมก็เก็บไว้อย่างมิดชิดไม่ให้ใครรู้ใครเห็น เพราะกลัวจะเป็นภัยแก่สมบัติและตัวกระผมเอง”

(สมัยนั้นไม่มีธนาคารพอที่จะนำทรัพย์สินฝากไว้กินดอกเบี้ยย จึงต้องเก็บไว้กับตัวเองหรือในที่ปกอ้าย คำถามนี้จึงเกิดขึ้นครับ)

หลวงปู่ ท่านโยงมาสู่เรื่องที่ถูกศิษย์ถาม ว่า **“ที่นี่สมมติว่า ท่านรู้เห็นธรรมหรือสิ่งต่างๆ ดังที่ท่านยกขึ้นถามผม มีการเห็นเปรต ผี เป็นต้น ท่านจะปฏิบัติต่อความรู้ความเห็นและแก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง ถึงจะจัดว่าเป็นผู้มีความรอบคอบในสมบัติประเภทนั้น และเป็นประโยชน์แก่หมู่ชนผู้มาเกี่ยวข้องเท่าที่ควร โดยไม่มีการอื้อฉาวราวเรื่อง ซึ่งอาจเป็นความเสียหายแก่ท่านเองและพระศาสนาได้ ?**

แล้วท่านผู้อ่านคิดว่าคำตอบพระอาจารย์ที่เป็นศิษย์นั้นควรจะเป็นอย่างไรละครับ ?

๗๗๑.

คนในโลกมีคนฉลาดมาก หรือโง่มาก ?

พระอาจารย์ที่เป็นศิษย์เรียน**หลวงปู่ว่า** “กระผมก็จำต้องปฏิบัติทำนองเดียวกับการปฏิบัติต่อเงิน ซึ่งเห็นว่าเป็นคุณแก่ตนและผู้อื่นโดยถ่ายเดียว ไม่มีภัยเข้ามาแทรกด้วย”

หลวงปู่ อธิบายโดยวกกลับไปหาคำถามครั้งแรก ว่า

“ก็เมื่อสักครู่นี้ท่านพูดเป็นเชิงชักนำให้ผมประกาศโฆษณาความรู้ความเห็น มีเห็นเปรต ผี เป็นต้น แก่ประชาชนโดยมิได้คำนึงถึงผลประโยชน์และความเสียหายอันจะตามมานั้นท่านพูดมีความหมายอย่างไรบ้าง ?

ผมคิดว่า ถ้าคนมีสติปัญญาพอระครองตัวอยู่บ้างดังมนุษย์ทั่วไป เขาคงไม่พูดอย่างท่านแน่นอน

แต่ท่านเองยังพูดออกมาได้ ถ้าท่านไม่เลยชั้นคนธรรมดา ก้าวเข้าขั้น**ไม่มีสติ** แล้ว จะควรชมเชยว่าท่านก้าวข้ามไปขั้น...อะไรแล้ว (ก็ไม่เข้าใจว่า...ที่**หลวงตา** ท่านเว้นไว้เป็นคำอะไร อย่าพยายามเสาะหากี่แล้วกันครับ อ่านเอาเนื้อเรื่องก็พอ _ ปลื้ม)

ผมเองยังมองไม่เห็นจุดที่ควรชมเชยท่านบ้างเลย

สมมติว่า มีผู้มาต่อว่าท่านว่า เวลาท่านก้าวถึงขั้น...แล้ว ท่านจะตอบเขาว่าอย่างไรจึงจะตรงกับความจริงที่เขาว่าท่านโดยมีเหตุผล ?

ท่านได้คิดบ้างหรือเปล่าว่า คนในโลกมีคนฉลาดมาก หรือ คนโง่มาก และคนจำพวกไหนที่จะสามารถทรงพระศาสนาให้เจริญ รุ่งเรืองไปด้วยความมีเหตุผล และยั่งยืนไปนานไม่ถูกทำลาย ด้วยแบบ ท่านถามผมเมื่อสักครู่นี้”

พระอาจารย์ผู้เป็นศิษย์กราบเรียนว่า “ถ้าพิจารณาตามที่ท่าน อาจารย์ว่าแล้ว ก็เป็นความผิดในการกล่าวของกระผมโดยไม่มีเงื่อนไข **เพราะเท่าที่กระผมกราบเรียนขอ นั้น โดยมุ่งเจตนาในทางอยาก ให้คนทั้งหลายทราบบ้าง**

อย่างกระผมทราบแล้ว รู้สึกซาบซึ้งและอัศจรรย์อย่างยิ่ง ที่ไม่เคยได้ยินได้ฟังมาจากท่านผู้ใดเลย

เมื่อเล่าให้เขาทราบบ้าง คงจะรู้สึกซาบซึ้งไปนานและเกิด ประโยชน์แก่เขามากมาย

ด้วยความรู้สึกอย่างนี้ จึงทำให้ความอยากนั้นหลุดปากออกมา โดยมีได้คำหนึ่งว่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้พูด และพระศาสนาเล็กน้อย เพียงไร

ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ กระผมจึงขอประทานโทษ ได้โปรด เมตตา อย่าให้กรรมนี้ต้องติดในสันดานอีกต่อไป

กระผมจะพยายามสำรวมมิให้เป็นทำนองนี้อีก

หากมีคนมาต่อว่า ว่ากระผมก้าวถึงขั้น... ก็จำต้องยอมรับตาม เหตุผล เพราะเราเป็นผู้ควรถูกตำหนิอย่างหาทางหลีกเลี่ยงไม่ได้

แต่ก่อน กระผมยังมีได้คิดว่าคนในโลกมีคนฉลาดมากหรือ คนโง่มาก เพิ่งจะมาสะดุดใจเอาขณะที่ท่านอาจารย์ถามนี้เอง

เลยเดาเอาตามความรู้สึกว่า คนโง่มีมากกว่าคนฉลาดอยู่มากมาย

คิดดูในหมู่บ้านหนึ่งๆ มีคนฉลาดและรักศีลรักธรรมอยู่เพียงไม่กี่คน นอกนั้นแทบจะพูดได้ว่าไม่ทราบที่ไปที่มาของตัวเองเลย ว่าไปเพื่ออะไร มาเพื่ออะไร ทำเพื่ออะไร ผิดหรือถูก ดีหรือชั่ว ควรทำหรือไม่ควร

เขาไม่ค่อยสนใจคิดเลย ขอแต่ให้สะดวกสบายในขณะนั้นก็พอใจแล้ว จะเป็นอะไรต่อไปก็มอบให้**ยถากรรม** เป็นผู้ตัดสินเอาเอง **คราวนี้** กระผมพอเข้าใจได้บ้าง ไม่มีมิติปิดทวารเหมือนแต่ก่อน

ส่วนผู้จะทรงพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและยืนนานต่อไปด้วยความดีมีเหตุมีผลนั้น ก็เห็นจะได้แก่ **คนฉลาดเป็นผู้นำ** และทรงไว้ด้วยความราบรื่นสม่ำเสมอ มากกว่าจำพวกอื่นๆ จำพวกนั้นก็พลอยได้ประโยชน์ไปตามๆ กัน

แต่หลักใหญ่ เห็นจะอยู่ในคนจำพวกมีเหตุมีผลเป็นแน่ **เพราะทางโลกทางธรรม กิจบ้านการอาชีพ ตลอดจนงานทุกแผนกรู้สึที่จะหนีจำพวกฉลาดมีเหตุผลเป็นผู้นำไม่ได้”**

พระครูสุเมธปัญญาคุณ ประธานดำเนินงานฝ่ายสงฆ์ เป็นองค์แทนรับถวายเครื่องไทยทาน นำถวายพระเถระที่มาร่วมพิธี

๓๗๔.

งานพระศาสนา เป็นงานละเอียด

หลวงปู่มั่น อธิบายให้พระอาจารย์ที่เป็นศิษย์ฟังต่อไป ว่า :-

“งานทางโลกทางธรรม ท่านยังพอคิดพอดูได้ว่าคนฉลาดเป็นบุคคลสำคัญในวงการต่างๆ

แต่งานของท่านเอง ซึ่งเป็นนักบวชและนักปฏิบัติทำไมจึงไม่คิดบ้างว่า ควรทำอะไร ไม่ควรทำอะไร

งานพระศาสนาเป็นงานละเอียดมาก ยากที่จะรู้ทั่วถึง

ผู้จะทรงพระศาสนา ทรงธรรมทรงวินัย ให้ถึงขั้นสมบูรณ์ได้

ต้องเป็นคนฉลาด

ความฉลาด ในที่นี้ มิได้หมายความว่าฉลาดที่ทำลายโลกให้พินาศทำลายศาสนาให้ฉิบหายล่มจม แต่เป็นความฉลาดในเหตุผลที่จะยังโลกและธรรมให้เจริญโดยถ่ายเดียว

ความฉลาดนี้แลที่แสดงไว้ในมรรคแปด ว่า สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปิ คือ ความเห็นชอบความดำริคิดนึกชอบ

และเป็นผู้นำกายวาจาให้ประพฤติแต่ในทางที่ชอบตามปัญญา สัมมาทิฏฐิ ซึ่งเป็นผู้นำ

แม้แต่สมาธิที่เป็นไปในทางชอบ ก็จำต้องอาศัยสัมมาทิฐิองค์ปัญญาคอยตรวจตราสอดส่องอยู่เสมอ ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นสมาธิหัวตอไปได้

จิตสงบ จิตรวม ต้องมีสติปัญญาคอยแฝงอยู่เสมอ

จิตเกิดความรู้้อะไรขึ้นมา จิตออกรู้้อะไรบ้าง สิ่งที่อยู่นั้นๆ ควรจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต้องตามหลักของผู้ต้องการความรู้จริงเห็นจริงในสิ่งที่มาเกี่ยวข้อง

ถ้าไม่มีปัญญาแฝงอยู่ด้วยแล้ว ต้องทำให้เห็นผิด ยึดผิดไปจนได้ เพราะความรู้ต่างๆ ทั้งข้างในข้างนอกที่เกี่ยวกับสมาธิ ไม่มีประมาณ สุดแต่จะปรากฏขึ้นมาและผ่านเข้ามา

ในรายที่นิสัยจะควรรู้ควรเห็น เป็นต้องรู้ต้องเห็น จะห้ามไม่ให้รู้ให้เห็นย่อมไม่ได้

แต่สำคัญอยู่ที่ปัญญาจะคัดเลือกเก็บเอาเท่าที่พิจารณาเห็นว่าควร นอกนั้นก็ให้ผ่านไปอย่างนักปัญญา ไม่ยึดถือไว้ให้ก่อวนตัวเองอยู่ไม่หยุด

ถ้าขาดปัญญา เพียงขั้นสมาธิก็ไปไม่ตลอด คือต้องยินดีกับสิ่งนั้น ยินร้ายกับสิ่งนี้ เพลิดเพลินกับสิ่งนั้น เศร้าโศกกับสิ่งนี้ ซึ่งล้วนแต่เป็นอารมณ์เขย่าใจให้ลุ่มหลงไปตามทั้งสิ้น

อารมณ์ที่มาปรากฏ ถ้าไม่กำจัดด้วยปัญญาจะตกไปได้ยาก นอกจากจะพาให้เป็นอารมณ์ก่อวนอยู่ไม่หยุดเท่านั้น

แต่ถ้าคัดเลือกด้วยปัญญาแล้ว จะมีทางผ่านไปได้ ที่ยังเหลืออยู่ก็เฉพาะที่ปัญญาคิดไว้เท่านั้น

ปัญญาจึงเป็นธรรมจำเป็นในทุกขั้น”

สติปัญญาเป็นอาวุธสำคัญ

หลวงปู่ เทศน์สอนศิษย์ต่อไป ว่า :-

“ผู้ก้าวเข้ามาบวชในศาสนา ก็คือการก้าวเข้ามาหาความรู้ความฉลาด เพื่อคุณงามความดีทั้งหลายที่โลกปรารถนากัน

มิได้เข้ามาสั่งสมความโง่เขลาเบาต่อเล่ห์เหลี่ยมของกิเลสตัวหลอกลวง แต่เพื่ออุบายปัญญาพลิกแพลงให้ทันเรื่องของกิเลสต่างหาก เพราะคนเรา อยู่และไปโดยไม่มีเครื่องป้องกันตัวย่อมไม่ปลอดภัยต่ออันตรายทั้งภายในอกภายใน

เครื่องป้องกันตัวของนักบวชคือหลักธรรมวินัย มีสติปัญญาเป็นอาวุธสำคัญ

ถ้าต้องการความเป็นผู้มั่นคงต่อสิ่งทั้งหลาย ไม่สะทกสะท้าน จึงควรเป็นผู้มีสติปัญญาแฝงอยู่กับตัว ทุกอิริยาบถ

จะคิด จะพูด จะทำอะไร ก็ตาม ไม่มีการยกเว้นสติปัญญาที่จะไม่เข้ามาสอดแทรกอยู่ด้วย ในงานที่ทำทั้งภายในอกภายใน จะเป็นที่แน่นอนต่อคติของตนทุกๆ ระยะเวลาไป

ผมปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะเห็นบรรดาลูกศิษย์ มีความเข้มแข็งต่อแดนพินทุภคด้วยความเพียรทุกประการ ที่เต็มไปด้วยสติปัญญาเป็นหัวหน้างาน ไม่มุ่งงำมเซอะซะต่อตัวเอง ตลอดจนฐานะหน้าที่ทั้งหลาย สัมกับศาสนายอดเยี่ยมด้วยหลักธรรม ที่สอนคนให้ฉลาดทุกแง่มุม

แต่ไม่ปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะเห็นผู้ปฏิบัติที่มาอาศัยอยู่ด้วย เป็นคนอ่อนแอ ไร้เงาเต่าตนุ วุ่นวายอยู่กับอารมณ์เครื่องผูกพันด้วยความ นอนใจ และเกียจคร้านในกิจการที่จะยกตัวให้พ้นภัย ไม่ขยันคิดอ่าน ด้วยความสนใจในงานของตัวทุกประเภท

เพราะงานของพระเจ้าพร้อมแล้ว เพื่อข้ามโลกข้ามสงสาร เป็น งานชั้นเยี่ยม **ไม่มีงานใดในโลกจะหนักหน่วงถ่วงใจ ยิ่งกว่างานยก จิตใจให้พ้นจากห้วงแห่งวิญญูทุกข์**

งานนี้เป็นงานที่หุ้มเทากำลังทุกด้าน แม้ชีวิตที่ยอมสละไม่อาลัย เสียตาย จะเป็นจะตายก็มอบไว้กับความเพียร เพื่อรื้อถอนตนให้พ้น จากหลุมลึกคือกิเลสทั้งหมด ไม่มีการแบ่งรับแบ่งสู้เหมือนงานอื่นๆ

จะรู้จะเห็นธรรมอัศจรรย์ที่ไม่เคยพบเคยเห็นก็รู้และเห็นกันกับ ความเพียรที่สละตายไม่เสียดายชีวิตนี้แล

วิธีอื่นๆ ยากจะคาดถูกได้..."

๑๐๐.

ต้องเป็นความเพียร ชนิดเอาตายเข้าแลก

คำเทศน์ของหลวงปู่ มีต่อไป ดังนี้ : -

“**การทำควรเพียรของผู้ตั้งใจจะข้ามโลก ไม่ขอเกิดมาแบกหมวกทุก軒นานาชนิดอีกต่อไป ต้องเป็นความเพียรชนิดเอาตายเข้าแลกกัน เฉพาะตนเอง ก่อนที่จะเป็นอาจารย์สอนหมู่คณะ มิได้นี้กว่าชีวิตจะยังเหลือเดนมาเลย**

เพราะความมุ่งมั่นต่อธรรม แดนหลุดพ้น มีระดับสูงเหนือชีวิตที่ครองตัวอยู่ การทำควรเพียรทุกประโยคและทุกอิริยาบถ ได้ตั้งเข็มทิศไว้เหนือชีวิตทุกระยะ ไม่ยอมให้ความอาลัยเสียดายในชีวิต เข้ามาก็ดขวางในวงความเพียรเลย

นอกจากความบีบบังคับของจิตที่เต็มไปด้วยความหวังต่อทางหลุดพ้นเท่านั้น เป็นผู้บังคับการแต่ผู้เดียว

ถ้าซันท์หนไม่ไหว จะแตกตายไป ก็ขอให้แตกไป เราเคยตายมาแล้วจนเบื่อระอา ถ้าไม่ตายขอให้รู้ธรรมที่พระองค์ชี้เห็น อย่างอื่นไม่ปรารถนาอยาก رؤ้ออยากเห็น เพราะเมื่อต่อการรู้เห็นมาเต็มประดาแล้ว

บัดนี้ เราอยากรู้เพียงอย่างเดียว คือสิ่งที่เรารู้แล้วไม่ต้องกลับมาลุ่มหลงเกิดตายอีกต่อไป

สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ปรารถนาอย่างยิ่งของเราในบัดนี้

ส่วนความเพียรที่หมუნไปตามความอยากจู้ยากเห็นธรรมดวงนั้น
จึงเป็นเหมือนโรงจักรที่เปิดทำงานแล้วไม่ยอมปิดเครื่อง ปล่อยให้หมუნตัว
เป็นธรรมจักรพาดฟันหันแหลกกับกิเลสวัฏฏะทั้งหลายไม่มีวันมีคืน

ไม่มีอิริยาบถใดว่าได้ย่อหย่อนความเพียร เว้นแต่หลับไปเสีย
เท่านั้นเป็นเวลาพักงานชั่วคราว

พอตื่นขึ้นมา มือกับงาน คือ สติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร
กับกิเลสที่ยังเหลือเป็นเชื้อเรื้อรังอยู่ภายในมากน้อยไม่ว่างต่อการรบกวน
ชิงชังกันเลย

จนถูกทำลายด้วย สติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร ให้ราบเรียบ
ไปหมดอย่างสบายหายห่วง นับแต่ขณะนั้นมา

**ส่วนที่ตายไป คือกิเลสทั้งหลาย ก็ทราบว่ายตายไปอย่างสนิท
ไม่กลับฟื้นคืนมาก่อวุ่นวายได้อีก**

**ส่วนที่ยังเหลือคือชีวิตธาตุขันธ์ ก็ทราบว่ายังพอทนต่อไปได้
ไม่แตกสลายไปตามกิเลส”**

อมตจิต - อมตธรรม

คำเทศน์ของหลวงปู่ มีต่อไปว่า :-

“ขณะที่เข้าสู่สงครามทำการหักโหมกันอย่างสุดกำลังทุกฝ่าย
สิ่งต่างฝ่ายต่างหมายยึดครอง ถึงกับต้องทำสงครามยื้อแย่งแข่งขัน
กันนั้น คือ **ใจ** อันเปรียบเหมือนนางงามได้ตกมาเป็นสมบัติอันล้ำเลิศ
ประเสริฐสุดของฝ่ายเรา

เรียกว่า **อมตจิต** หรือ **อมตธรรม**

ใครค้นพบ ผู้นั้นประเสริฐโดยไม่มีอะไรมาเสกสรร

แต่**ธรรมนั้นอยู่ฟากตาย** ถ้าใครกลัวตายเสียตายทุกข์ ชอบถือ
เอาความสนุกในการเกิดว่าเลิศเลอ ผู้นั้นต้องจัดว่าลืมตัวมัวประมาท
และชอบผัดเพี้ยนเลื่อนเวลาว่า เข้า สาย บ่าย เย็น ไม่อยากบำเพ็ญ
ความดีสำหรับตน ในเวลาที่เป็นฐานะพอทำได้อยู่

ความประมาททั้งนี้ยังจะพาให้หลังน้ำตาด้วยความทุกข์ในสังสาร
ไม่อาจประมาณได้ว่า ยังอีกนานเท่าไร จึงจะผ่านพ้นแหล่งกันดารอันเป็น
ที่ทรมาณไปได้

จึงขอฝากปัญหาธรรมเหล่านี้ไว้กับท่านทั้งหลายนำไปขบคิด
ด้วยว่า เราจะเป็นอย่างคนกลัวตายด้วยความเพียรหมายพึงธรรม
ไม่เหลียวหลังไปดูทุกข์ที่เคยเป็นภาระให้แบกหามด้วยความเจ็บแสบ
และปวดร้าวในหัวใจมาเป็นเวลานาน

หรือยังจะเป็นฝ่ายเสียชีวิตความตายแล้วกลับมาเกิดอีก อันเป็น
ตัวมหันตทุกข์ที่แสนทรมาณอีกต่อไป

รีบพากันนำไปพิจารณา อย่ามัวเมาเฝ้าทุกข์และหายใจทิ้งเปล่าๆ
ดังที่เป็นมาและเป็นอยู่เวลานี้ จะซ้ำทางและเสียใจไปนาน

เพราะ**โรงตัดสันดานกิเลส** ตัวพาให้ว่ายบกกแตกแบกกองทุกข์
ไม่มีเวลาปลงวางนั้น มิได้มีอยู่ในที่อื่นใด และโลกไหนๆ แต่**มีอยู่กับผู้ตั้ง**
หน้าบ่าเพ็ญด้วยการให้หวัคคิด สติปัญญา ศรัทธา ความเพียร เป็น
เครื่องมือบุกเบิกเพื่อพ้นไปนี้เท่านั้น

ไม่หยุดหย่อนนอนใจว่ากาลเวลาอย่างอีกนาน สังขารยังไม่ตาย
ร่างกายยังไม่แก่ ซึ่งเป็นความคิดที่ทำให้แย่งโดยถ่ายเดียว ผู้เป็นนักบวช
และนักปฏิบัติจึงไม่ควรคิดอย่างอื่น

อนึ่ง ผู้จะพาให้ผิดพลาด และพาให้พลาดแหลมคมก็มีอยู่
ใจดวงเดียว จะเป็นผู้ผลิต ไม่มีอยู่ในที่ใดๆ จึงไม่ควรตั้งความหวังไว้กับ
ที่ใดๆ ที่มีได้สนใจดูตนเอง

ตัวจักรเครื่องทำงาน คือกายวาจาใจที่กำลังหมุนตัวกับงานทุก
ประเภทอยู่ทุกขณะ ว่าผลิตอะไรออกมาบ้าง ผลิตยาถอนพิษ คือธรรม
เพื่อแก้ความเบื้อหน่าย และอัมพอในความเกิดตาย หรือผลิตยาบำรุง
ส่งเสริมความมัวเมาเมาทุกข์ ให้มีกำลังขยายวิภูวนให้ยืดยาว
กว้างขวางออกไปไม่มีสิ้นสุด หรือผลิตอะไรออกมาบ้าง

ควรตรวจตราดูให้ละเอียดถี่ถ้วน ไม่เช่นนั้นจะเจอแต่ความ
ฉิบหายล่มจม ไม่มีวันเผลอตัวขึ้นจากทุกข์ที่โลกทั้งหลายกลัวๆ กันได้เลย”

๑๐๒.

ความเห็นท่านหลวงตาฯ

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปนฺโน ผู้เล่าเรื่องข้างต้นให้ฟัง ได้สรุปความคิดเห็นต่อท้ายดังนี้ : -

ท่าน (หลวงปู่มั่น) แสดงธรรมโดยถือเอาพระที่เป็นต้นเหตุ อาราธนาให้ท่านแสดงตามที่รู้ที่เห็นสิ่งต่างๆ แก่โลกอย่างไม่มีขอบเขตนั้น

ปรากฏว่าท่านแสดงอย่างเผ็ดร้อนมาก ทั้งเนื้อธรรมก็ทรงรสชาติ อย่างมหัศจรรย์ยากจะได้ยินได้ฟัง

พระที่เป็นต้นเหตุให้ท่านต้องแสดงก็ไม่น่าจะผิดตามที่ท่านดูค่า ชูเชิญ แต่อาจจะเป็นอุบายวิธีอาราธนาให้ท่านแสดงธรรมโดยทางอ้อมก็ได้

เท่าที่เคยสังเกตท่านตลอดมา ถ้าท่านแสดงธรรมตามปกติ ไม่มีอะไรเข้าไปสัมผัสหรือกระทบถึงใจหรือถึงธรรมท่าน ชอบแสดงไปเรื่อยๆ แม้จะแสดงธรรมชั้นสูงก็ทำนองเดียวกัน ผู้ฟังรู้สึกจะขาดอะไรๆ อยู่บ้างไม่จุใจ

แต่ถ้ามีรายใดรายหนึ่งก่อเหตุขึ้นเป็นเชิงเรียนถามปัญหาท่าน หรือสนทนาธรรมกันเองต่อหน้าท่านแบบผิดๆ ถูกๆ พอให้ท่านรำคาญ หรือธรรมที่กำลังสนทนากันไปสะดุดใจท่านเข้าขณะนั้น

นั่นแหละเป็นขณะที่ธรรมภายในใจท่านเริ่มไหวตัวออกมาผิดปกติ และแสดงออกทางวาจาอย่างเผ็ดร้อนถึงใจ ทั้งท่านผู้แสดงและผู้ฟังอย่างเพลนใจ

และทุกครั้งที่ท่านแสดงแบบนี้ ต้องเป็นที่ซาบซึ้งดีมีค่าเหลือที่จะพรรณานำให้ถูกต้องกับความรู้สึกได้

ผู้เขียน (ท่านหลวงตา) ซึ่งเป็นผู้มี**นิสัยหยาบ** จึงชอบฟังธรรมที่ท่านแสดงแบบนี้มากกว่าแบบอื่นๆ เพราะเห็นว่าถูกต้องกับจริตนิสัยที่หยาบของตนมาก

(คำว่า **นิสัยหยาบ** ข้างต้น ผมเข้าใจว่าจะหมายถึงการมี**จิตที่โลดโผน** ตามลักษณะของท่านหลวงตาก็ได้ หากผิดพลาดผมกราบขอขมาด้วยครับ_ปฐุม)

ฉะนั้น ท่านผู้เป็นต้นเหตุอาราธนาท่านด้วยอุบายวิธีต่างๆ ถึงกับท่านได้แสดงธรรมแบบเผ็ดร้อนออกมา นั้นจึงเข้าใจว่า**เป็นความแบายกายของแต่ละองค์ จะหาอุบายแสดงออกตามสติปัญญาของตน** ซึ่งไม่ควรจะผิดไปทีเดียว อาจมีเจตนาเพื่อประโยชน์แก่ตนแฝงอยู่กับคำอาราธนา นั้นด้วย

ทั้งนี้ เมื่อมาถึงวาระของ**ผู้เขียน** (หมายถึง ท่านหลวงตา) ได้สดับธรรมจากท่านจริงๆ แล้ว โดยมากได้ฟัง**ธรรมเด็ดเดี่ยว**ที่ทำให้เกิดความอาจหาญว่าจริง มักจะเกิดจากวิธีเรียนถามปัญหาชอกแซกกับท่านมากกว่าวิธีอื่น

ขณะที่ท่านอธิบายธรรมก็ถูกต้องกับจุดที่ต้องการ ซึ่งผิดกับการแสดง**แบบแกงหม้อใหญ่** เป็นไหนดๆ (แสดงธรรมะกลางๆ สำหรับทุกคน_ปฐุม)

ดังนั้น เมื่ออยู่กับท่านนานๆ ไป ก็ค่อยทราบวิธีแสวงหาธรรมกับท่านกว้างขวางออกไป ไม่รอคอยให้ท่านหยิบยื่นให้ถ่ายเดียว ยังพอมืออุบายขอร้องต่างๆ พอให้ท่านเมตตาบ้าง โดยมีใช้วันประชุมแสดงธรรมตามปกติ

๑๐๓.

พิจารณาเห็นถ้ำด้วยตาทิพย์

ช่วงนี้เป็นตอนที่ **หลวงปู่มั่น** และคณะศิษย์ พักบำเพ็ญเพียรที่ **ถ้ำเชียงดาว** อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ คงจะอยู่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๗๒ หลังจากที่**หลวงปู่**ออกจากบ้านปง (วัดอรุณญวนิเวศในปัจจุบัน) อำเภอแม่แตง แล้วมาอยู่ที่**ถ้ำเชียงดาว**ระยะหนึ่ง ก่อนรุดงค์ไปพำนักเป็นเวลานานในเขต**อำเภอพร้าว**ต่อไป

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ได้เล่าถ่ายทอดเรื่องราวดังต่อไปนี้ : -

ท่าน (หลวงปู่มั่น) กับหมู่คณะ ราว ๓-๔ องค์ เทียววิเวกมาพักอยู่**ถ้ำเชียงดาว** ได้ประมาณสองคืน

พอตื่นเช้าคืนที่สามท่านบอกว่า “คืนนี้ภาวนาปรากฏเห็นถ้ำใหญ่ และกว้างขวางน่าอยู่มาก อยู่บนยอดเขาสูงชัน

ถ้ำนี้สมัยก่อนๆ เคยมีพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายมาพักเสมอ

แต่พระเราสมัยนี้ไปอยู่ไม่ได้เพราะสูงและชันมาก ทั้งไม่มีที่โคจรบิณฑบาต”

หลวงปู่สั่งให้พระขึ้นไปดูถ้ำนั้น (โปรดอ่านรายละเอียดในประวัติของ**หลวงปู่ดี อจลรมโ**) และกำชับว่า “ก่อนขึ้นไปต้องเตรียมเสบียงอาหารขึ้นไปพร้อม ทางชันไม่มี ให้พยายามปีนป่ายขึ้นไป โดยยึดเอายอดเขาลูกนั้นเป็นที่หมาย”

คือถ้าที่ว่ำน้อยู่ไต้ยอดเขานั้นเอง
 พระและโยมไต้พากัน ขึ้นไปดูตามคำที่ท่านบอก เมื่อขึ้นไปถึง
 แล้วปรากฏว่ **ถ้ำนั้นสวยงามและกว้างขวางมาก** ดังที่ท่านว่าจริง ๆ
 อากาศปลอดโปร่งสบาย น้อยู่มาก
 พระเกิดความชอบใจอยากบำเพ็ญสมณธรรมเป็นเวลานานๆ
 แต่จำเป็นด้วยที่ไคจรวิณฑบาตไม่มี เพราะถ้ำอยู่สูงและห่างไกลจาก
 หมู่บ้านมาก พอเสียบึงจวนหมดจำต้องลงมา

เมื่อลงมาถึงที่พัก **หลวงปู่**ถามว่ “เป็นอย่างไรร ถ้ำสวยงามน้อย
 ไ้ใหม่? ผมเห็นในนิมิตทาวนารู้สึกว่ถ้ำนั้นทั้งกว้างขวางและสวยงามมาก
 จึงอยากไ้หมู่เพื่อนขึ้นไปดู ไคไรๆ คงจะชอบกันแน่ๆ

แต่ก่อนผมก็ไ้ไ้สนใจพิจารณาว่จะมีสิ่งแปลกๆอยู่ในเขาลูกนี้
 แต่พอพิจารณาจึงทราบว่มีของแปลกและอัศจรรย์อยู่ที่นี้มากมายหลาย
 ชนิด

ในถ้ำที่พวกท่านขึ้นไปดูนั้น ยังมีรุกขเทพฯ อารักขาอยู่เป็นประจำ
 ตลอดมาไ้ไ้ขาด ไคไรไปทำอะไรไ้ไม่สมควรในที่นี้ไ้ไ้ไ้ ต้องเกิดเป็นต่าง ๆ
 ขึ้นมาจนไ้ไ้

ขณะที่สั่งไ้ให้พวกท่านขึ้นไปดู ผมก็ลื้บบอกว่ที่นี้มีพวกเทพฯ
 อารักขาอยู่ ควรพากันสำรวมระวังมรยาท และอาการทุกส่วน อย่าไ้ไป
 ส่งเสียงอื้ออึงผิดวิสัยของสมณะ เกรงว่จะเกิดความไม่สบายต่างๆ
 ขึ้นมา เพราะความไม่พอใจของพวกเทพฯ ที่อารักขาอยู่ในสถานที่นั้น
 อาจบันดาลไ้เป็นต่างๆ ไ้ไ้”

พระที่ขึ้นไปไ้ไ้กราบเรียนหลวงปู่ตามไ้ไ้ไ้ประสพมา และแสดง
 ความประสงค์อยากอยู่ถ้ำนั้นเป็นเวลานานๆ

หลวงปู่บอกว่า “แม้จะสวยงามและน่าอยู่เพียงไรก็อยู่ไม่ได้ เพราะไม่มีข้าวจะกิน”

อาการที่ท่านพูดกับพระที่ไปดูถ้ากลับลงมาเป็นคำพูดธรรมดาๆ ประหนึ่งท่านเคยเห็นถ้ำนั้นด้วยตามาแล้วหลายครั้ง ทั้งที่ท่านไม่เคยขึ้นไปเลย เพราะอยู่สูงและชัน ขึ้นลงลำบากมาก

แต่กลับถามว่า น่าอยู่ไหม? ซึ่งเป็นคำพูดออกมาจากความแน่ใจจริงๆ มิได้สงสัยว่าความรู้ทางด้านภาวนาจะโกหกหลอกลวงเลย

๑๐๕.

เทวดาเล่าถวายเรื่อง มรรยาทพระ

ท่านหลวงตา เล่าเรื่องการสำรวจถ้าพระปัจเจกพุทธเจ้าบนยอดเขาเชิงดาวต่อไป ว่า : -

ที่**ท่าน** (หลวงปู่มั่น) เตือนพระ ให้พากันสำรวจมรรควัฒนเวลาพักอยู่ในที่ต่างๆ ไม่เฉพาะเพียงถ้ำนั้นแห่งเดียวนั้น เกี่ยวกับพวกเทพฯ ที่สถิตอยู่ในที่นั้นๆ ซึ่งชอบความเป็นระเบียบงามตา และชอบสะอาดมาก

เวลาพวกรุกขเทพฯมาเห็นอากัปกิริยาของพระที่จัดวางอะไรไว้ไม่เป็นระเบียบ เช่น การหลับนอนไม่มีมรรยาท นอนหงายเหมือนเปรตทิ้งเนื้อทิ้งตัว บ่นพึมพำด้วยการละเมอเพื่อฝันไปต่างๆ เหมือนคนไม่มีสติ

แม้จะเป็นสิ่งที่สุคติของคณนอนหลับจะรักษาได้ก็ตาม แต่พวกเทวดามีความอดทนระอาใจอยู่เหมือนกัน และเคยมาเล่าให้**หลวงปู่**ทราบเสมอ

เทวดาเล่าว่า “พระซึ่งเป็นเพศที่น่าเลื่อมใสและเย็นตาเย็นใจแก่โลกิได้เห็นได้ยิน จึงควรสำรวจมรรควัฒนการียมรรยาททั้งการหลับนอนและเวลาปกติ พอเป็นความงามตาเย็นใจแก่ตน และทวยเทพ ตลอดมนุษย์ทั้งหลายบ้าง ไม่แสลงตาแสลงใจจนเกินไปแม้ยังพอมิทางรักษาได้อยู่”

ไม่อยากให้เป็นไปแบบชราวาส ซึ่งไม่มีขอบเขตหรือปล่อยไป ตามยถากรรมจนเกินไป เพราะสิ่งเหล่านี้ย่อมอยู่ในวิสัยของพระจะทำได้ การมาเล่าเรื่องทั้งนี้ มิได้มุ่งมันมาตำหนิติเตียนพระว่าไม่ดีโดย ถ้วนเดียว แต่เทวดาทั้งหลายก็มีส่วนแห่งความดีและเจตนาหวังเกิดบุญ พระศาสนา พร้อมทั้งมีความพอใจกราบไหว้พระสงฆ์ผู้มีมรรยาอันดี ประจำนิสัยของพวกเทวดาเหมือนกัน

จึงใคร่ขอกราบท่าน เพื่อได้ตัดเตือนพระสงฆ์ที่เป็นลูกศิษย์ ได้ ตั้งอยู่ในท่าสำรวมพอเป็นที่งามตาแก่มนุษย์มนา ตลอดเทวดา อินทร์ พรหม ทั้งหลายบ้าง เทวดาทั้งหลายก็จะพลอยมีส่วนเพิ่มพูนความเคารพ เลื่อมใสขึ้นอีกมากมายจากความดีของพระที่น่าเลื่อมใส”

นี่เป็นคำของพวกเทวดามาเล่าถวายท่าน ดังนั้น เวลาท่าน (หลวงปู่) กับพระลูกศิษย์พักอยู่ในป่าในเขาลึก ซึ่งเป็นที่สถิตของพวก รุกขเทวดา

ท่านจึงคอยเตือนพระอยู่เสมอ เกี่ยวกับการวางบริหารเครื่องใช้ สอยต่างๆ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดผ้าเช็ดเท้า ท่านก็สั่งให้พับ และเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบ ไม่ให้ทิ้งระเกะระกะ

การขับถ่ายก็ให้เป็นที่เป็นทาง และกำหนดทิศทางว่าควรจะทำ ล้วมสำหรับถ่ายในที่เช่นไร

บางครั้งหลวงปู่ก็สั่งพระตรงๆเลยว่า **ไม่ให้ไปทำส้วมหนักส้วมเบา** ทางทิศนั้นหรือต้นไม้โน้น เพราะพวกเทวดาที่สถิตอยู่หรือเทวดามาจาก ทิศนั้นจะรังเกียจและยกโทษเอา ดังนั้นก็มี

ถ้าเป็นพระที่รู้เรื่องของพวกเทวดาได้
ที่หลวงปู่ต้องบอกกล่าว เพราะท่านองค์นั้นยอมทราบบริบทปฏิบัติต่อเทวดา
ได้ถูกต้อง

และพระที่เป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่ มีความสามารถในทางนี้
ไม่น้อย เป็นแต่ความรู้ของท่านเป็นประเภทปายๆ จึงไม่อาจแสดงตัวอย่าง
เปิดเผย กลัวนักปราชญ์จะหัวเราะเยาะ

“เราพอทราบได้เวลาท่านสนทนากัน เรื่องเทวดาประเภทและ
ภูมิต่างๆ กันมาเยี่ยมท่าน เขามีเรื่องอะไรบ้างมาสนทนาหรือถามปัญหา
ท่าน ท่านนำมาเล่าสู่กันฟัง เราก็พลอยทราบภูมิจิตใจท่านที่เกี่ยวกับ
ทางนี้ไปด้วย” ท่านหลวงตาฯ กล่าวสรุป

๑๐๕.

เรื่องพญานาคที่ถ้ำเชียงดาว

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ได้เล่าเรื่องพญานาคที่ถ้ำเชียงดาว ตามที่ได้ยินได้ฟังมาจากหลวงปู่มั่น ดังต่อไปนี้

ในถ้ำเชียงดาวซึ่งมีไผ่ถ้ำยาวเข้าไปในกลางเขาที่ประชาชนชอบไปเที่ยวกันเป็นประจำ แต่เป็นถ้ำหนึ่งที่สูงขึ้นไปกว่าถ้ำที่ท่าน (หลวงปู่มั่น) พักอยู่

หลวงปู่ว่า ในถ้ำที่ท่านพัก มีพญานาคตนหนึ่งรักษาถ้ำอยู่เป็นประจำมาเป็นเวลานาน แต่รู้สึกจะเป็นพญานาคมัจฉาทิฎฐิ จึงชอบยกโทษพระไม่มีประมาณแห่งความพอดี

ขณะที่หลวงปู่พักอยู่ถ้ำนั้น ถูกพญานาคตนนั้นตำหนิติเตียนด้วยเรื่องต่างๆ อยู่เป็นประจำ เวลาแผ่เมตตาสวนกุศลให้ก็รู้สึกว่ารับได้ยาก คงจะเคยมีกรรมกับพระมานาน ยังไม่จบสิ้นลงได้

ขณะที่หลวงปู่พักอยู่ถ้ำนั้น (พญานาค) จึงยกโทษ (หลวงปู่) อยู่เป็นประจำแทบทุกอิริยาบถ แม้ขณะหลับ

ตอนกลางคืน เวลาท่านใส่รองเท้าเดินจงกรมมีเสียงดังบ้างก็ว่า “สมณะอะไร เดินจงกรมมีเสียงดังราวกะเสียงม้าแข่ง ไม่สำรวมระวังบ้างเลย เสียงรองเท้ากระทบดินและหินกระเทือนทั่วภูเขา ไม่คิดว่าใครมีความลำบากรำคาญบ้างเลย” ดังนี้

ทั้งที่หลวงปู่ก็เดินไปมาอย่างเบาๆ ในท่าสำรวมของผู้บำเพ็ญธรรม
ไม่ผิดไปจากปกติธรรมดาเลย

พอหลวงปู่ทราบว่าคุณานาคยกโทษ ก็พยายามระวังเดินเบาๆ
ก็ยิ่งถูกว่าอีกว่า “สมณะอะไร เดินจงกรมราวเขาคัด้อมจะยิ่งนก”

บางครั้งทำหลวงปู่ไปสะดุดหินทางจงกรมมีเสียงดังตื้อตื้อบ้างเท่า
นั้น ก็ว่า “สมณะอะไร เดินจงกรมราวกับเขาเดินระบำไป ไชยกเขยก
ไม่สำรวมระวังบ้างเลย”

บางครั้งหลวงปู่ตกแต่งทางจงกรมพอเดินได้สะดวก ไม่ซรุซระ
เกินไป พอยกก่อนหินนั้นมาวางยกก่อนนี้มาวางเรียงรายตามทางจงกรม
ก็ว่า “สมณะอะไรไม่สำรวมจับโน้นโยนนี่อยู่ไม่เป็นสุข ไม่คิดว่าศิระะใคร
จะแตกเพราะความกระทบกระทั่งอื่นจากความอยู่ไม่เป็นสุขของตน”

ไม่ว่าการไปกรรมมา การเข้าออกในบริเวณนั้นท่านต้องทำความ
ระมัดระวังเป็นพิเศษ แม้เช่นนั้นยังได้รับการตำหนิจากพญานาคตัว
มิจฉาทิฏฐิจนได้

ตอนกลางคืน ท่านพักจำวัดขณะหลับไป อวัยวะส่วนต่างๆ อาจ
ไหวติงไปบ้าง

พอตื่นขึ้นมา ความรู้สึกที่บันทึกไว้โดยตลอดก็บอกว่า พญานาค
ตำหนิว่า ท่านนอนทำเสียงตึกตักบ้าง เสียงหายใจพุดพาดบ้าง เสียงกรน
บ้าง ร้อยแปด ฯลฯ

ขณะที่ท่านกำหนดจิตดูพญานาคตนซี่โมโหและแสนยกโทษเก่งที่ไร
ปรากฏว่า โสฬ์ศิระะออกมากอยจ้องมองท่านอยู่เป็นประจำ ประหนึ่ง
ไม่ยอมพลิกสายตาไปที่อื่นเลย

ถ้าเป็นคนก็ **หน้าเสื่อใจยกษ์** คือไม่ยอมรับส่วนบุญจากใครเลย
ตั้งหน้าสร้างแต่ความโมโหโง่โง่อันเป็นไฟเผาตัวอยู่ตลอดเวลา

หลวงปู่เองก็เมตตาสงสาร กลัวพญานาคนั้นจะเป็นบาปกรรม
หนักเข้าทุกที แต่ก็สุดวิสัยที่จะอนุเคราะห์ได้ในระยะนั้น **เพราะเธอไม่มา
สนใจในเหตุผลสรรพธรรมเอาเลย มีแต่คอยยกโทษอยู่ทำเดียว**

๑๐๖.

เทศน์อบรมพญานาค

เรื่องพญานาคที่ถ้ำเชียงดาว มีต่อไปดังนี้ :-

บางครั้งหลวงปู่ก็เตือนพญานาคให้ทราบเรื่องของสมณะบ้าง เฉพาะอย่างยิ่งหลวงปู่อธิบายเรื่องขององค์ท่านเองให้พญานาคทราบว่า ท่านมิได้มาเพื่อก่อกรรมทำเข็ญแก่ผู้หนึ่งผู้ใด นอกจากมาบำเพ็ญประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นอย่างเต็มกำลังความสามารถที่จะทำได้ เท่านั้น

“ท่าน (พญานาค) ไม่ควรตั้งใจใฝ่ต่ำว่า อาตมาจะทำความเดือดร้อนเสียหาย แต่พยายามทำความดีทุกขณะที่ระลึกได้

ผลบุญที่บำเพ็ญมากน้อย ก็ได้แผ่ไปยังสัตว์ทั้งหลายไม่มีประมาณ

ท่านเป็นผู้หนึ่งในจำนวนสัตว์โลก ที่ควรจะได้รับส่วนบุญที่อาตมาแผ่อุทิศให้ จึงไม่ควรเดือดร้อนเสียใจว่าอาตมาจะมารบกวนความสุขที่ควรจะได้

การเคลื่อนไหวต่างๆ ก็เป็นเรื่องธรรมดาของคนที่ยังเป็นอยู่ ซึ่งทั่วโลกจะต้องมีการพลิกไปเปลี่ยนมา นอกจากคนตายและสัตว์ตายแล้วเท่านั้น จะไม่มีการกระดูกกระดูก

อาตมา แม้เป็นสมณะซึ่งเป็นเพศที่สำรวม แต่มิได้สำรวมแบบคนตาย เพราะลมหายใจยังมีอยู่ จึงจำต้องสูดเข้าสู่ตออก ค่อยบ้างแรงบ้าง ขณะหลับ ลมหายใจก็ยังทำงาน และร่างกายทุกส่วนยังทำงาน เช่นกัน ซึ่งจำต้องมีเสียงอยู่บ้างเป็นธรรมดา

ขณะตื่นนอน ออกเดินจงกรมและทำกิจธุระบางอย่างก็ย่อมทราบ ว่าทำงาน และจำเป็นต้องมีเสียงเช่นกัน แต่ก็มีได้เลยขอบเขต

ท่านเคยเห็นสมณะที่ไหนบ้างที่ไม่มีการกระดุกกระดิกยื่นแข็งโต รวกับของตาย เข้าใจว่าคงไม่มีในโลกมนุษย์เรา

การเดินจงกรม ก็พยายามค่อยเดินไปในท่าสำรวม แต่ก็อด ถูกตำหนิจากท่านไม่ได้ ว่าเดินราวกับม้าแข่ง เป็นต้น

ความจริงแล้ว**ม้าแข่ง** ซึ่งเป็นเพียงสัตว์ดิรัจฉานกับสมณะผู้มีศีล สำรวมเดินจงกรมด้วยท่าระวังตั้งสตินั้น ผิดกันราวฟ้ากับดิน ท่านไม่ควร นำมาเปรียบเทียบกัน

ถ้าไม่ใช่ผู้อำภัพในความดีทั้งหลาย หมายถึงคนเป็นเรื่อนนอนเท่านั้น อาตมาก็สุดวิสัยที่จะปฏิบัติให้ถูกใจไปเสียทุกอย่าง ทั้งที่ไม่ถูกทาง

ถ้าท่านยังหวังความสุขความเจริญเหมือนโลกทั้งหลาย ท่านก็ควรสำนึกในความผิดถูกชั่วดีของตนบ้าง จะไม่หาแต่่นรกเข้าไปเผาใจ ตลอดเวลา ยังมีทางออกบ้าง...

๑๐๗.

เทศน์อบรมพญานาค (ต่อ)

การเทศน์อบรมพญานาคถ้าเชิงดาว มีต่อไปว่า : -

“การตำหนิติเตียนผู้อื่น แม้เขาจะเป็นผู้ผิดจริง ยังจัดว่าเป็นการ ก่อกรรมจิตใจตนให้ชุ่มมัวไปด้วยอยู่นั่นเอง

เฉพาะการเคลื่อนไหวของอาตมา ยังมองไม่เห็นว่าได้ผิดพลาด จากหลักของสมณะไปที่ตรงไหนบ้าง แต่ก็ได้รับการตำหนิจากท่าน เรื่อยมา

ท่านนะ ถ้าเป็นคนก็จะอยู่กับโลกเขาไม่ได้ คงจะเห็นโลกเป็นมูล แห่งมูลสดไปหมด แต่จะสำคัญตนว่าเป็นทองทั้งแท่ง ที่จะคละเคล้ากับ โลกที่เต็มไปด้วยมูลไม่ได้ เพราะความเดือดร้อนวุ่นวายของใจที่คิด แต่เรื่องยกโทษผู้อื่นจนอยู่ไม่เป็นสุข!

การยกโทษผู้อื่นโดยไม่มีขอบเขต นักปราชญ์ถือว่าเป็นความผิด และเป็นบาปกรรมไม่มีขึ้นดีเลย

สำหรับท่าน ทำไม่จึงชอบแสงยิ้งนั้ก โดยไม่สนใจคิดว่าสร้างบาป หาบทุกข์ใส่ตัว ดังท่านตำหนิอาตมา แต่อาตมาไม่เป็นทุกข์เลย ส่วนท่าน รู้สึกกระวนกระวายส่ายแส่อยู่ภายในไม่เป็นสุข

เมื่อผลก็เห็นๆ กันอยู่ประจักษ์ใจ แต่ทำไม่จึงไม่ทราบว่าคุณคิด นั้นเป็นทางแห่งความผิด

ท่านคิดอะไรออกมา อาตมาทราบอยู่อย่างเต็มใจ พร้อมทั้ง ให้อภัยอยู่ตลอดเวลา

แต่ท่านก็ยังตั้งหน้าตั้งตาสั่งเอาๆ ในบรรดากรรมทั้งหลายที่จะ
เผาผลาญตัวให้ฉิบหายย่อยยับ

ท่านช่างเป็นนิสัยไม่เบื่อในบาปกรรมเอาเลย ถ้าเป็นโรคก็สุดกำลัง
ยา จะตามแก้ไขให้หายได้

อาตมาเอง ได้พยายามแก้ไขอยู่ภายใน และอนุเคราะห์สัตว์
ร่วมโลกมากมายหลายจำพวกมาเป็นเวลานาน

อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ ตลอดจนภูษานาคที่มีฤทธิ์ศักดิ์ดานุภาพ
มากกว่าท่านเป็นไหนๆ ท่านเหล่านั้นยังยอมรับความจริงจากธรรมของ
พระพุทธเจ้า

ไม่มีใครยกโทษโกรธเคืองว่าธรรมไม่ดี ยังยอมรับนับถือกันทั่ว
โลกธาตุ

แต่มาประหลาดเฉพาะท่านเพียงผู้เดียว ที่เป็นสัตว์โลกที่แปลก
และพิสดารอยู่ไม่น้อย ไม่ยอมรับความจริงจากอะไรเลย

สิ่งที่ท่านยอมรับและชอบใจไม่มีวันอิมพอนั้นคือการติเตียนยก
โทษโกรธกริ้วผู้อื่นที่ไม่มีความผิด

สิ่งนี้ท่านเข้าใจว่าเป็นความรุ่งเรืองสำหรับท่าน จึงพยายามสั่งสม
ไม่ยอมลดละปล่อยวาง

ฉะนั้น คดีของท่านจึงไม่มีนักปราชญ์ท่านใดยืนยันรับรองได้ว่า
ปลอดโปร่งโล่งใจ ในเวลาท่านถ่ายคราบจากภพที่กำลังอภัพอยู่ขณะนี้
แล้ว จะเป็นผู้มองเห็นอะไรทุกข์ไม่มีบาปกรรมติดตัว...”

๑๐๘.

เกรงพญานาคจะบาปกรรม

การเทศน์อบรมพญานาค มีต่อไปดังนี้ :-

“อาตมาต้องขอภัยที่ได้ตัดลึนใจพูดกับท่านอย่างตรงไปตรงมา ตามหลักธรรม ด้วยความหวังดี มิได้มีสิ่งเป็นพิษมาแอบแฝงเลย

นอกจากท่านจะคิดเอาเองตามชอบใจเท่านั้น ก็สุตวิสัยจะทำได้ ทุกสิ่งซึ่งอาจไม่ควรก็มี

นับแต่ขณะแรกที่อาตมามาพักอยู่ที่นี้ ได้พยายามทำความระมัดระวังสำรวมทั้งกิจภายนอกการภายในไม่ประมาท เพราะทราบดีว่าท่านมาประจำอยู่สถานที่นี้ เกรงว่าจะไม่ได้รับความสะดวกใจ

และก็ทราบด้วยดีว่า ท่านเป็นสัตว์โลกที่มีนิสัยหนีไปในทางชอบแสวงหาโทษผู้อื่นมาเป็นความพอใจ

แม้เช่นนั้นก็ไม่พ้นจากการถูกมองไปในแง่ผิดๆ ต้องมาเจอเอาจนได้

สำหรับอาตมามีความสุขใจโดยสม่าเสมอ แม้จะถูกตำหนิอยู่ทุกขณะที่เคลื่อนไหว แต่เกรงท่านผู้ตำหนิเสียเองจะเป็นบาปหาบทุกข์ เพราะชวนชวายอยู่ทุกขณะจิตที่แสดงออก

อาตมามีได้แสวงหาบาปทาบกรรมอันเลวทราม จึงแน่ใจว่าเป็น
ผู้บริสุทธิ์ทางการแสดงออกทุกประตู และไม่กลัวบาปกรรมว่าจะมีทาง
ติดตามได้

นักปราชญ์ทั้งหลาย นับแต่เริ่มแรกแยกสมมติออกมาเป็นโลก
เป็นธรรม ท่านมีความยินดีและชมเชยในกุศลผลบุญทั้งหลาย ทั้งที่ท่าน
สร้างขึ้นเอง และผู้อื่นสร้างขึ้น เพื่อเป็นการร่วมเย็นแก่ตน และทำการอบรม
สั่งสอนโลกให้มีความชื่นบานบรรพชาในความดีตลอดมาจนถึงสมัยปัจจุบัน

แต่ท่านเอง ทำไมจึงมีความเห็นผิดแปลกและแหกคอกนอก
ความดีออกจากตัว และกลับมาว่าสุขุมในสิ่งชั่ว เกลียตกลัวความดีจน
ฝังใจ โดยไม่สนใจจะลืบทนบ้างเลย

อาตมาเอง แม้ไม่ใช่ผู้สวดยกรรมแทนท่าน **แต่กลัวความทุกข์
มหันต์แทนท่าน** ผู้จะรับสวดยผลทนทุกข์อยู่มาก จึงไม่ยอมให้ท่าน
คิดในสิ่งไม่เป็นมงคลแก่ตน

เพราะความไม่ดีที่ทำทุกประเภท ล้วนเป็นสิ่งที่มิอำนาจบันดาล
ผู้ทำให้กลายเป็นผู้ไร้สารคุณโดยสิ้นเชิง แต่สิ่งไม่พึงปรารถนาจะกลายมา
เป็นสิ่งทรมานอย่างไม่คาดฝัน **สิ่งนั้นอาตมามากกว่าสิ่งใดๆ ในโลก**

ความแก่ เจ็บ ตาย ที่โลกกลัวกัน แต่อาตมามีได้กลัวมาก
เท่ากลัวบาปกลัวกรรม...

๑๐๗.

ทำความดีต้องลำบาก ต้องฝึกกิเลส

การแสดงธรรมโปรดพญานาค มีต่อไปดังนี้ :-

“การบวชเป็นพระตามหลักธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา นับว่าเป็นการทรมานใจ ทรมานสันดานของคนมีกิเลสที่ชอบในสิ่งที่หลักศาสนาไม่ชอบ แต่กลับไม่ชอบในสิ่งที่ศาสนาสอนให้ชอบได้เป็นอย่างดี

ความลำบากเพราะการฝึกกิเลส อาตมาก็ทราบบ้าง แต่ก็จำเป็นต้องเข้ามาบวชเพื่อทรมานหัวใจตัวเอง

การปฏิบัติตามพระธรรมวินัยทราบบ้างว่าลำบากทุกระยะที่ฝึกทรมาน แต่ก็จำเป็นต้องทรมานเพราะอยากดี และอยากหลุดพ้นจากกรรมอันลามกคือกิเลสตัวไม่ยอมลงรอยเหตุผลและอรรถธรรมของพระพุทธเจ้า

แม้การมาพักบำเพ็ญ ประพฤติตัวเป็นคนเหลือเดนไม่ติดคุณค่าในชีวิต อยู่ในถ้ำเวลานี้ เพราะกลัวบาปกลัวกรรมนั้นแล มิใช่กลัวอะไรที่ไหน

และมีได้มาหวังทำลายหรือเบียดเบียนท่านผู้ใดให้ลำบาก

แม้สัตว์ทุกประเภทในแหล่งแห่งไตรภพ อาตมาก็เคารพไม่ดูถูกเหยียดหยาม โดยถือว่า **เป็นเพื่อนผู้ทรงชีพอยู่ด้วยกรรมของตน**

เช่นเดียวกัน และมีคุณค่าความเป็นอยู่เท่าเทียมกัน ได้บำเพ็ญจิตแผ่กุศล
ให้ความเสมอภาคและความอยู่เป็นสุขโดยทั่วกันตลอดมา ไม่เลือก
กาลสถานที่

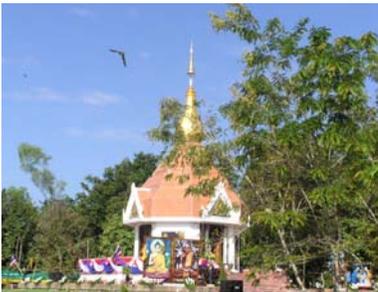
มิได้เย่อหยิ่งจองหองและลำพองตัวว่าเป็นมนุษย์ เป็นนักบวช
ที่มีชาติและเพศอันสูงกว่าเพื่อนสัตว์ผู้เกิดแก่เจ็บตายทั้งหลาย

ท่านก็เป็นสัตว์โลกผู้หนึ่ง ที่อยู่ในข่ายแห่งกรรมอันเดียวกัน
จึงควรคำนึงในดีชั่ว สุขทุกข์ ที่มีอยู่กับตัวตลอดมา

การยกโทษผู้อื่นโดยขาดความไตร่ตรองนั้น ไม่มีอะไรดีขึ้นพอ
ได้รับประโยชน์บ้างเลย นอกจากเป็นการสั่งสมโทษและบาปกรรมใส่ตน
ให้ได้รับความทุกข์ไม่มีวันสิ้นสุดเท่านั้น

จึงควรสลัดล้างเวชต่อความผิดของตน แสดงความรู้ความเห็น
ชนิดเป็นภัยแก่ตนเสีย ก็จะกลายเป็นผู้ดีมีหวังสุคติเป็นที่ไปในเรื่องหน้า
ใจที่เคยเหี้ยมโหดโกรธกริ้วก็จะมีวันสงบเย็น

**เวลาถ่ายภพถ่ายชาติ เกิดในภพใหม่ชาติใหม่ ก็มีหวังผลเป็น
กำไร คือความสุขเป็นสมบัติ ไม่ล่มจมระงมทุกข์ไปตลอดกาล..."**

๑๑๐.

ที่บอกก็เพราะสงสาร

การให้ธรรมะโปรดพญานาคถ้าเชิงดาว มีต่อไปว่า :-

“อนึ่ง ไม่ว่าใจคนใจสัตว์ ใจเทวบุตรเทวดาอินทร์ พรหม ยม
ยักษ์ ในแหล่งโลกธาตุ ย่อมมีความรู้สึกรักสุขเกลียดทุกข์ และไม่
ตำหนิธรรมว่าเป็นข้าศึกต่อตัวเอง

แม้ปฏิบัติไม่ได้ เพราะธรรมเป็นธรรมชาติล้ำเลิศในไตรภพมา
ดั้งเดิม ถ้าพอมิทางปฏิบัติหรือเกี่ยวข้องได้เท่าที่กำเนิดและฐานะอำนาจ
บ้าง สัตว์โลกย่อมพอใจในธรรมชาติเช่นเดียวกับสัตว์ผู้มีกำเนิดที่ควร
แก่ธรรมอยู่แล้ว เช่นมนุษย์เป็นต้น

ส่วนท่านก็เป็นผู้หนึ่งในจำนวนสัตว์โลกผู้รู้ดีรู้ชั่วอย่างเต็มใจ
พอจะพิจารณาเลือกเฟ้นถือเอาประโยชน์ได้เท่าที่ควร แต่แล้วทำไมจึง
กลายเป็นคนละคนและคนละโลกไปได้

อาตมาเองก็แปลกใจที่ท่านไปพอใจและกอบโกยเอาสิ่งนี้นัก
ปราศรัยทั้งหลายเกลียดดกถ้วน และชอบตำหนิสิ่งที่นักปราศรัยท่านชมเชย
คำว่าทุกข์ ท่านเองทั้งทราบทั้งเกลียดดกถ้วน

แต่สาเหตุที่จะทำให้เกิดทุกข์ ท่านทำไมจึงพอใจสั่งสมเอา
หนักหนา คือการทำความพยายามยกโทษผู้อื่น

นักปราชญ์ท่านว่าเป็นการสร้างเหตุแห่งความทุกข์นับแต่น้อยไป
ไปถึงมาก จนถึงขั้นมหันตทุกข์

นี่เป็นกิจประจำตัวท่านที่ทำอยู่ทุกขณะอย่างไม่นี้ละอายบาป
และอาจไม่สนใจว่าอาตมาจะทราบ

แต่อาตมาทราบทุกระยะที่ท่านคิดไม่ดี และให้ภัยท่านตลอดมา
มิได้ถือโกรธถือโทษอะไรเลย นอกจากสงสารท่านที่กำลังเดินทางผิด
เท่านั้น จึงได้ตัดสินใจแสดงความจริงให้ทราบไม่ปิดบัง

หากพอจะเกิดประโยชน์แก่ท่านบ้าง อาตมาก็พลอยยินดี
อนุโมทนาด้วย

สำหรับอาตมาเองไม่มีโทษทุกข์ใดๆ เกิดขึ้นแก่ตัวเอง จากการ
คิดดีชั่วของท่านเป็นต้นเหตุ เพราะมิได้เป็นผู้ก่อขึ้นและเก็บสิ่งสมไว้ในใจ

มีแต่ความสงบสุขและความสงสารที่เกิดจากการบำเพ็ญมาเป็น
เรือนอยู่ของใจเท่านั้น”

ความคิดของพญานาค

ขณะที่หลวงปู่มั่นอธิบายธรรมในแง่ต่างๆ ให้พญานาคฟัง เธอ
มิได้ตอบรับคำท่านแม้ประโยคหนึ่งเลย แต่มีความคิดแทรกขึ้นมาใน
ระหว่าง ซึ่งพอเป็นประโยคแรกเธอบ้างว่า : -

**สมณะนี้พูดมีเหตุผลน่าฟัง แต่เราไม่สามารถปฏิบัติตามท่านได้
ในขณะนี้ เพราะยังมีความยินดีในวิสัยของตนอยู่ จนกว่าจะผ่านพ้นจาก
ภพนี้ไปแล้วจึงจะสนใจปฏิบัติ**

สมณะนี้มีสิ่งที่น่าสนใจอยู่มาก สิ่งที่ไม่น่ารู้ไม่เห็นก็รู้เห็นได้!
ความคิดที่เราคิดขึ้นโดยลำพัง ทำไมสมณะนี้ทราบได้!

เราอยู่ในสถานที่ลับ ทำไมสมณะนี้เห็นได้ เราคิดอะไรสมณะ
นี้ทราบได้โดยตลอด!

พระที่เคยมาพักอยู่ในถ้ำนี้มีเป็นจำนวนมากมาย แต่ไม่เห็นว่
องค์ใดทราบที่เราคิดอย่างไรบ้าง เราอยู่อย่างไรบ้าง ซึ่งนับแต่เรามาอยู่
ก็นานแสนนาน

พระบางองค์ถึงต้องหนีไปเพราะเราขับไล่ด้วยอุบายต่างๆ ให้ท่าน
อยู่ไม่ได้

ตอนนี้ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ บอกว่า หลวงปู่มั่นเล่าให้ฟังว่า พญานาคพันพิษให้พระที่มาพักอยู่มีอันเป็นไปต่างๆ จนทนอยู่ไม่ได้ จำต้องหนีไป

พญานาคนี้ก็แปลกใจ และรำพึงต่อไปว่า : -

...แต่สมณะนี้ ทำไม่รู้เห็นเอาเสียทุกอย่าง กระทั่งความคิดนึก และยั้งรู้ไปตลอดที่เราคิดต่างๆ แม้ขณะกำลังหลับสนิทอยู่ ยังสามารถรู้และนำมาเล่าได้โดยถูกต้อง ประหนึ่งไม่หลับเลย

แต่เราทำไมจึงมีทิฏฐิมานะ ไม่มีแก้ไขที่จะยอมรับนับถือและปฏิบัติตามที่สมณะนี้สั่งสอนบ้าง

เราคงมีกรรมหนามากดังท่านว่าไม่ผิดแน่

เวลาฟังสมณะอธิบายกิจวัตรที่ท่านทำประจำวันมิได้มีเจตนาเพื่อความกระหนาบกระทั้งเรา ทั้งๆ ที่ท่านเห็นและทราบความคิดชั่วลามากของเราอยู่ตลอดมา

เราเกิดมา ซาตีกิ้อภัพ แม่ใจก็ยังอภัพอีก ทั้งที่รู้ดีรู้ชั่วอยู่อย่างเต็มใจ ดังสมณะว่าไม่ผิด เวลาเกิดชาติหน้าก็คงจะเป็นผู้อภัพ อยู่ท่านองนี้ไม่มีวันสิ้นกรรมได้เลย

หลวงพ่อทองสุข อุตฺตรปญฺโญ
เจ้าอาวาสวัดป่าอาจารย์มั่น องค์แรก

๑๑๒.

จะพยายามทำตามที่ท่านแนะนำ

อีกพักหนึ่ง หลวงปู่ ก็ถามพญานาคว่า “เป็นอย่างไรบ้างที่เอาตาม อธิบายธรรมให้ฟัง พอเข้าใจบ้างหรือเปล่า?”

พญานาคตอบว่า “เข้าใจดีทุกประโยคที่ท่านเมตตาโปรดสัตว์ ผู้อาภัพ แต่ตัวผมมีกรรมหนามาก คงยังไม่เบื่อความอาภัพของตน จึงกำลังถกเถียงกับตัวเองอยู่เวลานี้ ยังไม่ลงรอยกันได้เลย ใจคอย แต่จะไหลลงทางดำที่เคยเป็นมาอยู่เรื่อยๆ ไม่ยอมฟังเสียงอรรถเสียง ธรรมที่นำมา พร่ำสอนบ้างเลย”

หลวงปู่ถามว่า “ใจชอบไหลลงทางดำนั้นไหลลงอย่างไร?”

พญานาคตอบว่า “ก็ใจชอบแต่จะยกโทษท่านอยู่ขณะที่ผลอดตัว ทั้งที่ท่านไม่มีความผิดอะไรเลย แต่ใจมันก็ชอบคิดของมันอย่างนั้น ไม่ทราบจะปฏิบัติอย่างไรถึงจะพอดีและเห็นโทษในความผิดเสียบ้าง พอมี ทางเดินเพื่อความดีต่อไปได้?”

หลวงปู่ ได้เมตตาให้คำสั่งสอนว่า “ทุกสิ่งที่จะเห็นว่าเป็นโทษจริงๆ ด้วยความสนใจคิดอ่านไตร่ตรอง ใจก็ย่อมจะเพิกถอนเสื่อมคลายใน สิ่งนั้น ไม่กำเริบลำพองต่อไป

แต่ถ้าใจยังฝักใฝ่ใฝ่ดี โดยเข้าใจว่าสิ่งนั้นยังเป็นคุณ ก็ย่อมจะ สนใจใคร่คิดผลดีโทษขึ้นเผาผลาญตนอยู่เรื่อยๆ ไม่มีทางลดหย่อน ผ่อนคลายลงได้แน่นอน

และนับวันที่ใจจะทำความลามกโสम्मแก่ตนอย่างไม่มีทางช่วยได้
ถ้าไม่รีบแก้ไขเสียบัดนี้เป็นต้นไป

**อาตมาก็เป็นเพียงผู้แนะแนวทางให้บ้างเล็กน้อยเท่านั้น ไม่อาจ
ทำหน้าที่แก้ไข หรือถอดถอนแทนท่านได้**

การแก้ไขดัดแปลงจึงเป็นหน้าที่ของท่านผู้รับผิดชอบตัวเองจะ
ทำความพยายามเต็มกำลังความสามารถ ไม่ลดละท้อถอย

สิ่งที่เคยเป็นภัยก็จะค่อยลดตัวลง สิ่งที่เป็นคุณจะมีทางเจริญได้
และลบล้างกันไป จนกลายเป็นความดีล้วนๆ ไม่มีสิ่งชั่วช้าเข้ามาแอบแฝง
แทงใจต่อไป

ถ้าท่านเชื่อธรรมของพระพุทธเจ้าที่เคยช่วยโลกให้พ้นจากทุกข์ภัย
ตลอดมา ท่านก็จะเป็นผู้มีธรรมคุ้มครองใจ

**ใจที่มีธรรมคุ้มครอง หลับและตื่นย่อมเป็นสุขไม่กระวนกระวาย
ส่ายแส มีตนเสมอภาคต่อสิ่งทั้งปวง ไม่ชมสิ่งนั้นว่าดี ไม่ตำหนิสิ่งนี้ว่าชั่ว
จนตัวเองต้องเป็นทุกข์ไปตาม ซึ่งไม่ใช่ทางนักปราชญ์ท่านดำเนินกัน”**

พอจบการสนทนา พญานาครับคำหลวงปู่ว่า จะพยายามทำตาม
ที่ท่านแนะนำ

หลังจากนั้น หลวงปู่เองก็ทำความเพียรไปและสังเกตเธอไป
ผลปรากฏว่าดีขึ้นบ้างตอนที่ขะจิตเธอซึ่งคอยจะยกโทษท่านบ่อยๆ
ปรากฏขึ้นมาตามนิสัยเธอคอยทำความกวัดขັນตัวเองอยู่เรื่อยๆ ไม่ปล่อย
ตัวดังที่เคยเป็นมานัก แต่ก็รู้สึกว่าเป็นความลำบากไม่น้อย

เมื่อหลวงปู่เห็นความลำบากในการรักษาจิตของพญานาค ที่คอย
จะคิดไม่ตืออยู่เรื่อยๆ ท่านเลยหาอุบายลาเธอไปเที่ยวที่อื่น ซึ่งเธอก็ยินดี
ให้ท่านไป

เรื่องพญานาคถ้าเชียงดาวกับหลวงปู่มันจึงเป็นอันยุติลงเพียงแค่นี้

๑๑๓.

บทเรียนจากพญานาค

หลังจากนั้นมา หลวงปู่มั่นเลยถือเอาเรื่องพญานาคเป็นเหตุอธิบายธรรมเกี่ยวกับนิสัยของคนและสัตว์ต่อไปอีก เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้หนึ่งฟังบ้าง ไม่เสียเวลาไปเปล่า อันนับว่าเป็นคติได้ดี จึงได้นำมาลงเพื่อท่านผู้อ่านนำไปพิจารณา ถือเอาเป็นคติเท่าที่ควรแก่จริตนิสัยของตน

หลวงปู่บอกว่า ดีชั่วมิได้เกิดขึ้นมาเอง แต่อาศัยการทำบ่อยก็ชินไปเอง เมื่อชินแล้วก็กลายเป็นนิสัย ถ้าเป็นฝ่ายชั่วมักแก้ไขยาก คอยแต่จะไหลลงไปตามนิสัยที่เคยทำอยู่เสมอ ถ้าเป็นฝ่ายดี ก็นับว่าคล่องแคล่วแกลั้วกล้าขึ้นเป็นลำดับ

ฉะนั้น เด็กเล็กๆ ที่แรกเกิด พ่อแม่ที่ฉลาดจึงต้องพยายามอบรมในทางที่ดีก่อนจะสายเกินไป และหาพี่เลี้ยงที่เหมาะสมมาบำรุงรักษาไม่ให้ปล่อยไว้ตามยถากรรม

เพราะเด็กเริ่มศึกษาวิชาหลักธรรมชาติมาแต่อ่อนแต่ออกไม่ขาดวรรคขาดตอนเหมือนไปเรียนที่โรงเรียน

หลักวิชาธรรมชาตินี้แล เป็นวิชาที่ฝึกนิสัยเด็กได้ดีกว่าวิชาแขนงอื่นๆ เพราะมีอยู่ทั่วไปทั้งในบ้านนอกบ้าน ในสถานที่เรียนนอกสถานที่เรียน

เด็กสามารถเรียนและจดจำได้ทุกกาลสถานที่ ที่สิ่งนั้นๆ มาสัมผัสทางทวารอายตนะภายนอก คือ รูป เสียง เป็นต้น นั้นแลเป็นเหมือน

แผ่นกระดาษ และตัวหนังสือที่เต็มไปด้วยความหมายดีชั่วต่างๆ ทั้งจากเด็กด้วยกัน ทั้งจากผู้ใหญ่ชายหญิงไม่เลือกหน้า

ทั้งจากโรงหนังโรงละครและโรงอะไรต่างๆ ที่มีอยู่ทั่วไป ไม่มีวันเวลาบกพร่อง

หลักธรรมชาตินี้แล เป็นครูเครื่องพร่ำสอนเด็กๆ ที่พร้อมอยู่แล้ว ในการสำเหนียกศึกษาได้เป็นอย่างดี และมีการรับถ่ายทอดไปตลอดสาย ถ้าเป็นฝ่ายชั่วก็พาให้เด็กชั่วได้จริง ถ้าเป็นฝ่ายดีก็พาให้เด็กดีได้จริง

การเห็นการได้ยินอยู่บ่อยๆ เด็กย่อมถือเอาเป็นเยี่ยงอย่างไป วันละเล็กละน้อย นานไปก็กลายเป็นนิสัยไปเอง

ถ้าลงได้เป็นนิสัยแล้ว ไม่ว่าจะทางชั่วทางดี ย่อมมีทางระบายออกได้ทาง **ไตรทวาร** (กาย วาจา ใจ) ไม่ยากเย็นอะไรที่ **คนชั่วทำชั่วได้ง่าย** และตั้งใจไม่ยอมมลตละแก่ไขก็ดี

คนดีทำได้ง่าย และตั้งใจกลายเป็นคนรักศีลรักรักรวมไปตลอดชีวิตก็ดี ก็เพราะ**หลักนิสัย**เป็นสำคัญ

ลำพังการ**ฝึกทำ** ทั้งที่นิสัยไม่อำนวยมาก่อนย่อมมลตละปล่อยวางได้ง่าย จนกว่าจะปรากฏผลเป็นน้ำเชื่อมที่มีรสดีมีด้าแก่ใจแล้วนั้นแล จึงจะเกิดความพอใจในงานนั้นๆ ทั้งชั่วและดี ไม่ยอมปล่อยวางอย่างง่ายตาย ฉะนั้น **หลักนิสัย** จึงเป็นสิ่งสำคัญมากในตัวบุคคลและสัตว์

การทำอะไรจนกลายเป็นนิสัยแล้วเป็นสิ่งแก้ไขได้ยาก จึงไม่ควรทำแบบสุ่มเดาโดยมิได้ใคร่ครวญให้รอบคอบก่อน

เราพอทราบได้จากการฝึกฝนตนในทางที่ดีจนเคยชินต่อนิสัย การเที่ยวที่มีเหตุผลควรเที่ยว การจ่ายทรัพย์เพื่อประโยชน์แก่ตนและ

ครอบครัวยังมีเหตุผล การรับประทานเป็นเวลาไม่พรั้าเพื่อ
การหลับและการตื่นนอนตามเวลา

การฝึกกรรมยาทและความประพฤติในทางดี พยายามฝึกฝนด้วย
ความสนใจไม่ลดละ จนเป็นนิสัยเคยชินแล้ว ย่อมสะดวกราบรื่นต่อ
ตัวเองในวาระต่อไปไปเอง ไม่ต้องฝืนกันอยู่เรื่อยเหมือนขั้นเริ่มแรก

เพียงเท่านี้ก็ทราบได้ว่า นิสัยเป็นสิ่งที่ฝึกได้ ไม่เหลือปากว่าแรง
เป็นแต่ควรใช้ความเพียรพยายามในเบื้องต้น

การฝึกเด็ก หรือเราซึ่งเป็นผู้ใหญ่ ก็ฝึกในทำนองเดียวกัน
เราต้องการของดี คนดี ก็จำต้องฝึก **ฝึกจนดี** จะพ้นการฝึกไป
ไม่ได้

งานอะไรๆ ย่อมมีการฝึกกันทั้งนั้น โลกถึงได้เรียกกันว่า **ฝึกงาน**
ฝึกสัตว์ ฝึกคน ฝึกตน ฝึกใจ ตลอดมา

นอกจากตายเสียเท่านั้นจึงหมดการฝึกกัน

สิ่งใดที่ทำยังไม่เป็น เมื่อต้องการเป็นในสิ่งนั้น ก็จำเป็นต้องฝึก
และต้องฝึกจนเป็นการเป็นงาน เป็นคนดี สัตว์ดี รวมลงในคำว่า **ฝึก**
นี้ทั้งสิ้น

จึงควรพิจารณาให้ถึงใจ ปฏิบัติให้เกิดผล

คำว่าดีจะเป็นสมบัติของผู้ฝึกดีแล้วแน่นอน

ท่านหลวงตาฯ สรุบบิดท่ายว่า “ได้นำเรื่องนิสัยที่ท่านพระอาจารย์
มัน อธิบายให้ฟังมาลงบ้างเล็กน้อยพอเป็นคติแก่พวกเราที่กำลังอยู่ใน
ข่ายแห่งธรรมนี้ จึงขอยุติไว้เพื่อดำเนินเรื่องใหม่ต่อไป”

๑๑๔.

พระอรหันต์มาสอนธรรมให้

ขณะที่หลวงปู่มั่นพักอยู่ในถ้ำเชียงดาว ปรากฏนิมิตต่างๆ มากมาย หลายนิมิต แต่จะนำลงเท่าที่ควร (ตามที่ท่านหลวงตาฯ เล่าให้ฟัง)

คือ ตอนกลางคืนยามตีกองต์แทบทุกคืน มีเทวดามาจากเบื้องบน ชั้นต่างๆ บ้าง มาจากเบื้องล่างที่ต่างๆ บ้าง มาฟังเทศน์หลวงปู่คืนละ ๓ พวกบ้าง ๒ พวกบ้าง ๑ พวกบ้าง ตามเวลาที่ท่านนัดให้มา

และมีพระอรหันต์มาสัมโมทนาเยี่ยมถวายเป็นธรรม เครื่องรื่นเริงกับท่าน เสมอมิได้ขาด ต่างองค์ต่างแสดงวิधिนิพพานของตนทำต่างๆ ให้ท่านดูบ้าง ทั้งองค์ที่มานิพพานในถ้ำนั้นและนิพพานในที่อื่นๆ ก็มาแสดงที่นั่นบ้าง พร้อมคำอธิบายประกอบด้วย

ท่านหลวงตาฯ บอกว่า “ขณะที่ฟังท่าน(หลวงปู่มั่น) เล่า เกิด ความสลดสังเวชตน และน้อยใจว่า ตนมีวาสนาน้อย ตา หู ใจ ก็มีอยู่ อย่างท่าน แต่ไม่สามารถเป็นอย่างท่านได้ ทั้งเกิดความปีติ ทั้งเกิดความน้อยใจ เสียใจ ทั้งหัวเราะ ทั้งร้องไห้ ก็เป็นไปในเวลาเดียวกัน

แต่การร้องไห้ได้พยายามเก็บไว้ในส่วนลึก ไม่กล้าแสดงออก อย่างเปิดเผย กลัวหมู่เพื่อนจะว่าบ้า เพราะขณะนั้นก็เป็นน้ำอย่างลึกๆ อยู่แล้ว”

คำสัมโมทนาเยี่ยมถวายเป็นธรรมที่พระอรหันต์แต่ละองค์ แสดงแก่ท่าน พระอาจารย์มั่นนั้น เป็นคำจับใจไพเราะมาก ยากที่จะหาคำพูดในโลก

มาเทียบให้เสมอเหมือนได้

แม่ผู้เขียนเอง (คือ ท่านหลวงตา) ก็ไม่แน่ใจว่าจะนำมาลงตามแบบฉบับของท่านแท้ได้ จึงขอภัยท่านผู้อ่านไว้ด้วยความจนใจที่พอจับใจความจากท่านได้ มีดังนี้ :-

พระอรหันต์ทุกประเภท เป็นบุคคลประเสริฐอัศจรรย์ ทั้งแก่ตนและแก่โลกทั้งสาม มีมนุษย์ เทวดา เป็นต้น **จะปรากฏขึ้นในโลกแต่ละองค์เป็นของยากลำบากมาก รองพระพุทธเจ้าตรัสรู้ลงมา**

เหมือนขุมทองธรรมชาติ จะผุดขึ้นท่ามกลางพระนครหลวงของพระเจ้าจักรพรรดิ ไม่เป็นสิ่งจะผุดขึ้นได้อย่างง่ายดายเลย

ความเป็นอยู่แห่งชีวิตของพระอรหันต์ทั้งหลายก็ผิดจากความ เป็นอยู่ของโลก **เพราะมีชีวิตอันสดชื่นด้วยธรรม**

แม้ร่างกายจะเป็นสมมติเหมือนโลกทุกๆ ไป แต่ใจผู้ครองร่างกาย เป็นของบริสุทธิ์ จึงทำให้ทุกส่วนในร่างกายสดชื่นไปตาม

ท่าน (หลวงปู่มั่น) ก็เป็นผู้หนึ่งในจำนวนพระอรหันต์ทั้งหลาย ที่ได้ ทำความพยายามกลั่นกรองเชื้อแห่งภพออกจากใจจนหมดสิ้นไป **ได้กลายเป็นบุคคลไม่มีภพชาติขึ้นมาจากใจ** ให้โลกได้กราบไหว้บูชาเป็นขวัญตาขวัญใจอีกองค์หนึ่ง

พวกเราจึงได้มาเยี่ยมแสดงความยินดี

เพราะไม่มีบ่อยครั้งนักที่บุคคลประเภทนี้จะอุบัติเนื่องจาก **เป็นความอับติยาก** ทั้งๆ ที่ใครก็อยากเป็น แต่ความอยากทำไม่อำนาจ (คือไม่อยากทำ แต่อยากเป็น_ปลื้ม)

ดังนั้น โลก แม้จะเกิดมาในท่ามกลางที่พึ่ง มีพ่อ แม่ ญาติวงศ์ เป็นต้น ก็ตาม แต่ที่พึ่งเพื่อเกาะเพื่อยึดทางใจ อันเป็นที่พึ่งสำคัญนั้น โลก ยังไม่ค่อยมีกันเลย

สัตว์โลกเกิดมาอย่างเคว้งคว้างถ่างตนอยู่เปล่าๆ มีจำนวนมาก
ต่อมาก เหลือหูเหลือตาจะพรรณนานับอ่านได้

พระอรหันต์อุบัติตรัสรู้ขึ้นแต่ละองค์จึงเป็นของอัศจรรย์ และ
ทำประโยชน์แก่โลกทั้งสามได้มาก

**ท่านเอง (หลวงปู่มั่น) ทำประโยชน์แก่มนุษย์ เทวดา อินทร์
พรหม ได้อย่างกว้างขวางมากมาย เพราะท่านบรรลุถึงความบริสุทธิ์
และแตกฉานทางภาษาใจ ซึ่งเป็นภาษาสำคัญกว่าภาษาใดๆ ในโลก
ทั้งสาม**

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ และพระอรหันต์บางประเภทต้องใช้
ภาษาใจช่วยทำประโยชน์แก่โลก เพราะภาษาใจเป็นภาษากลางของสัตว์โลก

ผู้มีวิญญูณันร้รู้ การสั่งสอนสัตว์โลกประเภทกายทิพย์ ต้องใช้
ภาษาใจล้วนๆ ติดต่อและแสดงอรรถธรรม

**ผู้รักษาใจด้วยกันยอมเข้าใจ และได้รับประโยชน์รวดเร็วกว่า
ธรรมดาอยู่ยู่มาก ดังนี้ ฯลฯ**

หลวงพ่อทองสุก

แสดงธรรมอบรมสมาธิภาวนา

๑๑๕.

พระอรหันต์แสดงวิธีนิพพาน

เรื่องพระอรหันต์มาสอนธรรมให้หลวงปู่มั่น คราวพำนักที่ถ้ำ
เซียงดาว มีต่อไปดังนี้ : -

พอจบสัมโมทเนยภการธรรมแล้ว (พระอรหันต์)ก็แสดงวิธีนิพพาน
ทำต่างๆ ให้หลวงปู่ดู

แทบทุกองค์ในบรรดาพระอรหันต์ซึ่งมาเยี่ยมท่านที่แสดงธรรม
เครื่องรื่นเริง และ แสดงทำนิพพาน ให้ดู

บางองค์แสดงทำนั่งขัดสมาธินิพพาน บางองค์ก็แสดงทำ
ลีลาไสยาสน์ คือนอนตะแคงข้างขวานิพพาน บางองค์ก็แสดงทำยืนอยู่
กลางทางจงกรมนิพพาน บางองค์ก็แสดงทำเดินจงกรมนิพพาน ในทำ
ต่างๆ กัน

ที่แสดงทำยืนนิพพานและท่านเดินจงกรมนิพพานมีน้อยมาก
องค์ที่แสดงทำนั่งและท่านอนนิพพาน ก็แสดงให้เห็นชัดไปตลอด
สายจนถึงอวสานสุดท้าย

พอสิ้นวาระของการแสดงทำแล้ว องค์นั่งนิพพานก็ล้มผลอยไป
ราวกับปุยนุ่น ร่างกายทุกส่วนก็หยุดทำงานและนิ่งแน่วไปเลย

องค์ที่แสดงทำนอนลีลาไสยาสน์นิพพาน ท่าน (หลวงปู่) ว่าสังเกต
ได้ยาก มองเห็นลมหายใจเพียงขณะเริ่มแรกแสดงทำเท่านั้น จากนั้นไป

ลมก็ละเอียด อวัยวะทุกส่วนไม่กระตุกกระติกเลย มีแต่ทำอันสงบ เหมือนคนนอนหลับ จากนั้นก็เงียบไปเลย

องค์**แสดงทำโยนิพพาน** ก็ยืนในลักษณะรำพึง เอามือขวาทับมือซ้าย ตั้งกายตรง ตาทอดลงพอประมาณ ตาทั้งสองหลับสนิท มีอาการรำพึงอยู่ครู่หนึ่ง แล้วก็ค่อยๆ ล้มแบบย่อตัวลงนั่งกองอยู่กับพื้น แล้วค่อยๆ ล้มจากท่านั่งลงไปนอนกับพื้นอย่างเบาๆ ราวกับสำลี

ส่วนองค์ที่**แสดงท่าจงกรมนิพพาน** ก็เดินกลับไปกลับมาราว ๖-๗ รอบ แล้วก็ค่อยๆ ล้มผลอยลงไปนอนอยู่กับพื้นอย่างเบาๆ แล้วก็นิ่งไปเลยเช่นเดียวกัน

ทุกๆ องค์ที่แสดงวิธีนิพพานในท่าต่างๆ กันนั้น มาแสดงต่อหน้า**หลวงปู่** โดยท่ากันประมาณวา หรือวาเศษเท่านั้น ทำให้มองเห็นได้อย่างชัดเจนและประจักษ์ใจตลอดมา

หลวงตา ท่านว่า “ฟังแล้วอดน้ำตาร่วงไม่ได้ ต้องหันหน้าเข้าฝาที่ที่รู้สึกมีอาการแปลกเกิดขึ้นในขณะนั้น มิฉะนั้นก็จะปล่อยอะไรออกมาทำให้เกิดเรื่องใหญ่ และอาจเป็นประวัติต่อท้ายท่านไปอีกก็ได้”

บรรดาพระอรหันต์ที่มาแสดงวิธีนิพพานท่าต่างๆ ให้**หลวงปู่** นั้น แสดงด้วยทำอันสงบเสียงมงามตามาก ไม่มีอาการกระวนกระวายส่ายส่ายเหมือนโลกทั่วๆ ไปเลย

“ฟังท่าไหนก็ล้วนเป็นท่าที่ทำให้เกิดความสลัดสังเวชเหลือจะอดกลั้นน้ำตาไว้ได้ทุกท่านไป เพราะบุคคลอัศจรรย์นิพพานลาโลกสมมติที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายยุ่งเหยิงนานาประการ จะไม่ให้อัศจรรย์อย่างไรใครก็ใครเถิด ถ้างได้ประสบอย่างนั้นเข้าบ้าง เข้าใจว่าต้องมีความรู้สึกอย่างเดียวกัน จะทนเป็นใจไม่ไ้ระก่าอยู่ไม่ได้แน่นอน” ท่าน**หลวงตา** กล่าวปิดท้าย

๑๑๖.

ที่ถ้าเชียงดาวมีพระอรหันต์มา นิพพาน ๓ องค์

ที่ถ้าเชียงดาว มีพระอรหันต์มานิพพาน ๓ องค์ สององค์นอนนิพพาน แต่อีกองค์หนึ่งเดินจงกรมนิพพาน และแสดงทำนิพพานให้หลวงปู่ ต่อหน้าต่อตาเลย

ทุกองค์ที่นิพพานในท่าต่างๆ ได้อธิบายเหตุผลประกอบให้หลวงปู่ ทราบอย่างละเอียดก่อนจะทำพิธีนิพพาน

ที่แสดงทำขี้นิพพาน และทำเดินจงกรมนิพพานมีไม่กี่รูป ส่วน ทำนั่งกับท่านอนมีมาก และท่านอนมีมากกว่าทำอื่นๆ

ท่านพิจารณาทราบว่าพระอรหันต์มานิพพานที่เมืองไทยเรา หลายองค์ เท่าที่จำได้มีดังนี้ นิพพานที่ถ้าเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ๓ องค์ นิพพานที่เขาวงพระจันทร์ ๑ องค์ นิพพานที่ถ้ำตะโก จังหวัด ลพบุรี ๑ องค์ นิพพานที่เขาค้อใหญ่ จังหวัดนครนายก ๑ องค์ นิพพาน ที่วัดพระธาตุหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๑ องค์ ที่จำไม่ได้ ก็ยังมีจึงขอภัยไว้ด้วย

(ทั้งหมดนี้เป็นคำบอกเล่าของท่านหลวงตาฯ ตามที่ได้ฟังมาจาก องค์หลวงปู่มัน)

คำว่า “นิพพาน” (ตามที่หลวงปู่่มั่นบอก) เป็นศัพท์ที่ใช้เฉพาะ พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลาย ที่สิ้นกิเลส และภพชาติภายในใจแล้วโดยเฉพาะ มิได้ใช้ทั่วไปในสัตว์โลกผู้ยังมี กิเลสทั้งหลาย

เพราะพวกหลังนี้ยังเป็นผู้สั่งสมภพชาติอยู่ภายในอย่างสมบูรณ์ จึงไม่มีอะไรจะควรเรียกว่านิพพานได้ในทางสมมติ

พอตายจากนั้นก็ไปเกิดที่นั่น ตายจากที่นั่นก็ไปเกิดที่โน่น ตายจาก คนไปเกิดเป็นสัตว์ ถ้าประมาทในชาติเป็นมนุษย์ ไม่พยายามสร้างความดีไว้ส่งเสริมเติมต่อในภพชาติต่อไป

การเป็นสัตว์ก็มีหลายชนิดไม่แน่นอน เพราะทางที่จะทำให้เกิดเป็น สัตว์มีมากกว่าทางจะทำให้เกิดเป็นมนุษย์ เทวดา อินทร์ พรหม อันเป็น ภูมิสูงเป็นไหนๆ เนื่องจากจิตใจชอบทำกรรมชั่ว อันเป็นทางให้ไปเกิด เป็นสัตว์ชนิดต่างๆ ไว้มากกว่าทางดี

ดังนั้น สัตว์ชนิดต่างๆ จึงมีมากกว่ามนุษย์และเทพ พรหม

แต่จะเป็นสัตว์ชนิดใด และมนุษย์ เทพ พรหม ประเภทใด ก็ล้วน มีสิ่งเกาะเกี่ยวเหนี่ยวรั้งพาให้ต่อต้นต่อแขนงเป็นภพชาติสืบต่อไป ไม่มี ทางดับสนิทได้ **จึงไม่เรียกว่านิพพาน**

ส่วนท่านที่สิ้นกิเลสภายในใจโดยสิ้นเชิงแล้ว เป็นความดับสนิท อยู่ตลอดเวลาทั้งที่ขันธยังครองตัวอยู่

ท่านเหล่านั้นแลเป็นผู้ควรได้รับคำว่านิพพานโดยเฉพาะ ไม่มี ทางเป็นอย่างอื่น เพราะหมดทางเกี่ยวเกาะวกเวียน

ขณะจะนิพพานก็ได้มีความกังวลห่วงใยกับสิ่งใดๆ กระทั่ง ขันธที่กำลังจะแตกทลายในขณะนั้นอยู่แล้ว

ทั้งนี้ เพราะใจท่านหมดคำว่า **หวัง** ว่า **หวัง** ทั้งภายนอกภายใน ทั้งใกล้ทั้งไกล โดยตลอดทั่วถึง

ขณะจะลาโลกแห่งชั้นนี้ก็ลากันแบบดับสนิท ไม่มีความสะทกสะท้านหวั่นไหว ทั้งมิได้คิดว่าจะไปอยู่โลกนั้น จะมาอยู่โลกนี้ จะไปเสวยผลคืออย่างนั้น จะมาเสวยผลชั่วอย่างนี้ อันเป็นการทำใจให้กระเพื่อม ชุ่นมัว

แต่เป็นความคงที่และพอตัวโดยสมบูรณ์ของจิตดวงวิมุตติหลุดพ้นแล้ว มิได้คอยรับส่วนได้ส่วนเสียของสมมติ มีชั้นนี้เป็นต้น แต่อย่างไร เป็นผู้ปราศจากกาลสถานที่ ไม่มีสมมติแม้ปรมาณู เข้าไปเกี่ยวข้องกับใจดวงบริสุทธิ์ล้วนๆ แล้ว

นี่แลท่านเรียกว่านิพพานของท่านผู้สิ้นความกังวลหม่นหมอง ขณะครองชั้นอยู่ก็มีได้เศร้าโศก ขณะวิโยคพลัดพรากจากไป ก็มีได้เสียใจ เคยเป็นอยู่อย่างไรก็เป็นไปอย่างนั้น

ฉะนั้น คำว่า **นิพพาน** จึงเป็นคำพิเศษสำหรับท่านผู้เป็นบุคคลพิเศษจะครองโดยเฉพาะ ไม่มีผู้ใดจะกล้าเข้ายึดครองได้ ถ้าไม่ทำใจให้บริสุทธิ์โดยสิ้นเชิงก่อน

ไม่เหมือนสมบัติอื่น ซึ่งอาจมีเจ้าอำนาจเข้ายึดครองได้ ทั้งที่เจ้าของไม่ยินยอม เช่น เรือกสวน ไร่นา เป็นต้น

ใครอยากเป็นเจ้าของเข้ายึดครองก็พยายามสร้างเอาเอง รอนั่งเข็นนอนเข็นเอาเฉยๆ คงไม่มีหวังตลอดกาล

“ท่านอาจารย์มั่น ซึ่งเป็นเจ้าของประวัติที่ได้รับยกย่องชมเชย และเลื่อมใสจากหมู่ชนแทบทั่วประเทศเขตแดน และได้รับธรรมเครื่องรีนเริงจากพระอรหันต์ทั้งหลาย

ก็เพราะท่านเชื่อธรรม ทำจริง จึงได้พบเห็นแต่ของจริง ของปลอมไม่มีในใจท่าน

แม้ชีวิตร่างกายจะเป็นของจอมปลอมหลอกหลวงตามธรรมชาติของมัน ท่านก็ปลดปล่อยไว้ตามเรื่อง มิได้ยึดถือแบกหามไปด้วย

สิ่งที่เป็นท่านอย่างจริงไม่แปรผันก็คือ **ธรรมของจริงที่เห็นแล้วธรรมนั้นจริงอยู่ตลอดเวลา ไม่มีอดีต อนาคต เข้าไปทำลายได้ เหมือนสิ่งทั้งปวงที่ถูกทำลายด้วยกาลของมันเองตลอดมา”**

๑๑๗.

อุบายรักษาไข้พระลูกศิษย์

หลวงปู่มั่น อยู่ในป่าในเขาลึก จังหวัดเชียงใหม่ ทราบว่ามี การเจ็บป่วยหลายครั้ง บางคราวแทบเอาตัวไม่รอดจนหมอไม่รับรอง

ถ้าเป็นคนธรรมดา มีชีวิตลมหายใจอยู่กับยากับหมอ แบบไม่มี จมูกของตนเองเป็นที่หายใจ ก็คงจะผ่านไปนานแล้ว

แต่ท่านเองยังพอรอดตัวมาได้ด้วยอำนาจ**ธรรมโอสถ** เยียวยา รักษาไว้ได้

ทุกครั้งที่ป่วยไข้ได้ทุกข์ต่างๆ ท่านว่า **ธรรมโอสถต้องเกิดมา พร้อมกัน** แล้วปฏิบัติหน้าที่ต่อกันในทันทีทันใดไม่รอชักช้า

ท่านอาจารย์มั่น มีนิสัยอย่างนั้น ปกติท่านไม่ค่อยชอบเกี่ยวข้อง กับหยาุกยาเท่าไรนัก

แม้ตกมาวัยชรา กำลังวังชาลดราว้งโรยลงเป็นลำดับ **ท่านก็ยัง หนักในธรรมโอสถเป็นเครื่องประสานชั้นธัญยเสมอมา**

ครั้งหนึ่ง**หลวงปู่มั่น** พักอยู่ในเขากับพระ ๓ องค์ด้วยกัน ซึ่งที่ นั้นชุกชุมไปด้วยไข้ป่า

เหตุนี้พระองค์หนึ่งเกิดเป็นไข้จับสั่นขึ้นมา แม้นยาเม็ดหนึ่ง ก็ไม่มีรักษา เวลาจับไข้แล้วตั้งวันก็ไม่สร้าง

ตอนเช้าตอนเย็น**ท่านอาจารย์**ไปเยี่ยมไข้และให้อุบายต่างๆ เป็น เครื่องพิจารณาเพื่อระงับไข้ ดังที่ท่านเคยได้ผลมาแล้วเสมอ

แต่พระองค์นั้นไม่สามารถพิจารณาตามท่านได้เพราะภูมิธรรมต่างกันมาก เวลาจับไข้ที่เรต้องปล่อยให้สร้างเอง ไม่มีอุบายพิจารณาแก้ไขพอให้ไข้ลดลงบ้างเลย

ท่านอาจารย์เองคงนี้รำคาญ เลยทำเป็นดูเอาเสียบ้างว่า

“ท่านนี่มีแต่ชื่อว่ามหาฯ แต่ความรู้ที่เรียนมาไม่เห็นเป็นประโยชน์อะไรเลย ช่วยแก้ไข บรรเทาตัวเองในเวลาจำเป็นบ้างก็ไม่ได้

ท่านไปเรียนให้เสียกระดาษเปล่าๆ และเอาแต่ชื่อมหาเปล่าๆ มาทำไม

การเรียนความรู้ทุกแขนง ต้องเรียนมาเพื่อช่วยตัวเอง

แต่ความรู้ท่านมหา เป็นความรู้ประเภทใดก็ไม่รู้ จึงไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไรเลย เจ้าของเป็นไข้แทบตายอยู่แล้ว ความรู้ที่เรียนมาไม่เห็นมาช่วยบรรเทาให้เบาลงบ้างเลย

ท่านเรียนมาเพื่ออะไรกันแน่ ผมยังแปลไม่ออก

ผมไม่เห็นได้เรียนมหาเปรียญอะไร แม้ประโยคเดียวกันไม่ได้กับเขา มีแต่กรรมฐานทำที่อุปชฌายะมอบให้แต่วันอุปสมบทเท่านั้นติดตัวอยู่ทุกวันนี้ ก็ยังพอรักษาตัวได้

ไม่เห็นอ่อนแอเหมือนท่านที่เรียนมากแต่อ่อนแอมาก

ท่านนี่อ่อนแอยิ่งกว่าผู้หญิงที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย ผู้ชายทั้งคนมหาทั้งองค์ ทำไม่จึงอ่อนแอนัก เวลาเป็นไข้ ไม่เห็นมีลักษณะผู้ชายและการเรียนรู้ธรรมแฝงอยู่บ้างเลย

ควรเอาเครื่องของผู้ชายทั้งหมดไปมอบให้ผู้หญิงเสีย แล้วไปเอาเครื่องของผู้หญิงมาสวมใส่เข้าไป จะได้เป็นผู้หญิงไปเสียทั้งคน ไข้ก็อาจจะลดลงบ้าง

เพราะมันเห็นว่าเป็นผู้หญิงคงไม่กล้าทรมานอย่างรุนแรง

มาเยี่ยมที่ไร่ แทนที่จะเห็นท่าทางองอาจกล้าหาญพอให้เบาใจ
ได้บ้าง แต่กลับเห็นแต่ความใจน้อยอ่อนแอเป็นประจำเรื่อยมา

กรรมฐาน และมหานั่นเรียนมาทำไมไม่พิจารณาบ้าง ท่านว่า
ทุกขังอริยสังขัจ นั้น หมายความว่าอย่างไร

หมายความว่าให้อ่อนแอ และเวลาเป็นไข้ขึ้นมาคอยแต่จะร้องไห้
คิดถึงพ่อคิดถึงแม่อย่างนั้นหรือ?

ถ้าเช่นนั้นก็เป็นกรรมฐานปลอมละซี เพียงทุกขเวทนา เกิดจาก
ไข้เท่านั้นก็จะทนไม่ไหว

บทถึงเวลาจวนตัวเข้าจริงๆ จะไม่ล้มละลายไปแบบไม่เป็นท่าละ
หรือ

เราเริ่มไม่เป็นที่แต่บัดนี้แล้ว จะเห็นสังขัจธรรม มีทุกขสังขัจ
เป็นต้น เป็นของจริง ได้อย่างไร

ผู้จะพ้นจากโลกสมมติ ต้องเห็นสังขัจธรรมเป็นของจริงเต็มส่วน
แต่ที่นี่เพียงทุกขสังขัจเริ่มตื่นนอนออกล้างหน้าล้างตากระดูกกระดูก
นิตหน้อยเท่านั้น ก็เริ่มยอมอย่างหมอบราบแล้ว จะไปที่ไหนกันได้เลย?

พอ**หลวงปู่**ให้อุบายแผ่ตร้อนบ้างเป็นการหยั่งเสียงดูจบลง นิ่งอยู่
ครู่หนึ่ง มองไปเห็น**ท่านมหา**องค์นั้นกำลังร้องไห้ น้ำตาไหลออกมา
เปียกหน้า ท่านเลยหาอุบายหนีไปในขณะนั้น

และก่อนจะไป ทำท่าปลอบโยนว่า “ไม่เป็นไรเดี๋ยวหาย
ผมแกล้งว่าให้ท่านมหาอย่างนั้นเอง”

แล้วท่านก็ไปที่พัก

พอตอนกลางคืน **หลวงปู่** คงพิจารณาหาชาชนานใหม่ ชาชนานที่ให้ไปแล้วอาจจะแรงไปบ้างสำหรับคนไข้รายนี้ ที่ใจไม่เข้มแข็งพอ

เช้าวันหลังและคราวต่อไป **หลวงปู่** เปลี่ยนยาชาชนานใหม่โดยสิ้นเชิง คือ มีได้นำกิริยานั้นมาใช้อีกต่อไปเลย

คราวนี้ มีแต่แสดงอาการรลอบโยน เอาอกเอาใจใหญ่ คล้ายกับไม่ใช่ท่าน**อาจารย์มั่น**คนเก่าเลย พุดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน เหมือนน้ำอ้อยน้ำตาลเป็นกระสอบๆ ทุ้มแหลงทุกเข้าเย็น จนหวานหอมไปทั่วบริเวณ เหมาะแก่โรคอ่อนแออย่างบอกไม่ถูก

ทั้งสังเกตคนไข้อาการดีขึ้นหรือทรุดลง ทั้งวางยาเคลือบน้ำตาลทุกเข้าเย็น จนเห็นผลประจักษ์ใจทั้งคนไข้คนดีมีความสุขโดยทั่วกัน

คนไข้ก็ค่อยหายวันหายคืนไปเป็นลำดับจนหายสนิท แต่กินเวลาหลายเดือนกว่าจะหายขาด **นับว่ายาชาชนานสุดท้ายได้ผลดีเกินคาด**

“นี่คืออุบายท่าน ที่เปรียบกับหมอผู้ฉลาดทั้งภายในภายนอกภายใน พลิกได้ทุกท่าทาง ไม่จนสติปัญญานำมาใช้ได้ทุกกรณี

จึงควรถือเป็นแบบฉบับของพวกเรา ผู้กำลังแสวงหาความฉลาดใส่ตน

ที่นำมาลงก็เพื่อท่านที่สนใจได้อ่านบ้าง อาจเกิดประโยชน์เท่าที่ควร เพราะเป็นอุบายวิธีของท่านผู้ฉลาดมีปัญญาหลักแหลม ไม่จนแต่มีจนมุมต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า” **หลวงตาฯ** สรุปความคิดเห็น

๑๑๘.

อุบายพิจารณาทุกข์ยามเจ็บไข้

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ พูดถึงวิธีการที่หลวงปู่มั่นใช้ในการบำบัดความเจ็บไข้ขององค์ท่าน ดังนี้ : -

ตามปกตินิสัยท่านพระอาจารย์มั่น เวลาเข้าที่คับขันจนมุม ท่านชอบคิดค้นด้วยสติปัญญาไม่อยู่เฉยๆ เช่นเวลาเจ็บไข้ หรือเวลาพิจารณาไปเจอเอากิเลสตัวสำคัญเข้าจนหาทางออกไม่ได้

นั่นแหละคือเวลาคับขัน จิตจะนิ่งนอนใจอยู่ไม่ได้ ต้องหมุนตัวทั้งวันทั้งคืน จนเกิดอุบายปัญญานำมาแก้ไขทันเหตุการณ์ และผ่านไปได้เป็นพักๆ ไม่จนมุม

ท่านเคยเห็นผลทำนองนี้ตลอดมา แต่เริ่มออกปฏิบัติจนอวสาน

เวลามีพระไปอาศัยอยู่กับท่านและเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา ท่านมักจะเตือนด้วยอุบายต่างๆ เพื่อระงับอาการไม่ให้หนักไปทางทุกข์ยากจนเกินไป และเพื่อเกิดอุบายต่างๆ อันเป็นวิธีพิจารณาธรรมในขณะเดียวกัน

ท่านถือว่าทุกข์ขเวทนาที่เกิดขึ้นในภายในใจเป็นเรื่องของสังขารโดยตรง ต้องพิจารณาให้รู้ในสิ่งที่ควรจะรู้ได้ ไม่ปล่อยให้ทุกข์ย่ำเยออยู่เปล่าๆ เหมือนคนไม่ได้รับการศึกษาอบรมธรรมมาเลย

เฉพาะหลวงปู่ท่านเองเคยได้อุบายต่างๆ จากการป่วยมาเป็นลำดับ ไม่เคยปล่อยให้ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นจากการเจ็บป่วยต่างๆ ย่ำยื้ออยู่เฉยๆ โดยไม่พิจารณาให้รู้เรื่องของมันบ้างเท่าที่สามารถ

เวลาเช่นนั้นท่านถือเป็นความจำเป็นที่ต้องพิจารณาจนสุดความสามารถ เพื่อเป็นการฝึกซ้อมสติปัญญาว่าจะทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าหรือมีความล้มเหลวไปอย่างไรบ้าง แล้วแก้ไขดัดแปลงใหม่จนเป็นที่พอใจ

ว่า สติปัญญาที่เคยอบรมและฝึกซ้อมมาเป็นเวลานานขณะเข้าสู่สงคราม คือความทุกข์ทรมาน ใจไม่มีความหวั่นเกรงต่อความจริง คือ **ทุกข์สังข์** อันเป็นสังขธรรมของจริงทุกส่วน

สติปัญญาที่ท่านทำหน้าที่ทันกับเหตุการณ์ ไม่มีความสะท้านหวั่นไหวกับพายุ คือทุกข์ที่โหมกันมาทุกทิศทุกทาง เมืองบนเมืองล่าง ด้านขวางสถานกลาง สามารถพิจารณาทะล่อมเข้ามาสู่หลักความจริงได้โดยตลอด

ดังนั้น หลวงปู่ท่านจึงชอบใช้อุบายแก่บรรดาศิษย์หนักไปทางพิจารณาทุกขเวทนา

เพราะเป็นการฝึกซ้อมสติปัญญา ศรัทธา ความเพียร ให้เข้มแข็งแก่กล้า เวลาเอาจริงเอาจัง คือขณะชั้นธัมมจักกัปปวัตตนสูตรจะแตก จะไม่ต้องกลัวมหันตทุกข์ที่แสดงตัวอย่างเต็มที่ในเวลานั้น

ผู้พิจารณารู้เท่าทันชั้นดังกล่าวนี้ อยู่ก็สบาย ตายก็มีชัยชนะ สมกับเป็นนักต่อสู้เพื่อเอาตัวรอดเป็นยอดคน คือเราเอง ซึ่งเป็นคนๆ หนึ่ง ไม่ต้องเป็นยอดใครที่ไหน

“ได้เรา และเป็นยอดเราแล้วเป็นพอตว์”

๑๑๙.

เป็นอาจารย์ตัวอย่างชั้นเยี่ยม

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ พุถึง ความเพียร ความอดทน ความอาจหาญ และความฉลาด ของหลวงปู่มั่น ดังนี้ :-

ท่านอาจารย์มั่นนับว่าเป็นอาจารย์ตัวอย่างได้ทั้งภายนอกภายใน ความเพียร ความอดทน ความอาจหาญ ความฉลาดภายนอกภายใน ความสันโดษ และมักน้อย นับว่าท่านเป็นเยี่ยมในสมัยปัจจุบัน ยากจะมีลูกศิษย์คนใดล้ำหน้าท่านไปได้

ท่านมีทั้งหุทิพย์ ตาทิพย์ และปรจิตตวิชา คือฟังได้ทั้งเสียงสัตว์ เสียงมนุษย์ เสียงภูติผี เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม ยม นาค เห็นได้ทั้งสัตว์ มนุษย์ ที่เป็นกายและวัตถุภายนอก ทั้งที่เป็น กายทิพย์ เช่น เปรต ผี เทวดา เป็นต้น

รู้ได้ทั้งจิตสัตว์ จิตมนุษย์ ว่ามีความเศร้าหมองฟ้องใส่ประการใด ตลอดความคิดปรุงต่างๆ ที่คิดอยู่ภายใน

บางครั้งแม้เจ้าตัวผู้คิดขึ้นเอง ก็ไม่รู้ว่าคิดอะไรไปบ้างเพราะ เปิดทางให้ความคิดนี้ไหลออกสู่อารมณ์ต่างๆ อยู่ตลอดเวลาโดยไม่มีสติควบคุมรักษาบ้างเลย กระทั่งได้ยินปัญหาท่านเป็นเชิงทักขึ้นมาถึง ระลึกได้

บางรายยังมีมัวเชื่อไม่ทราบที่ท่านพูดอะไรให้ตัวบ้างก็มี จึงนำ
สลดสังเวชอยู่มากสำหรับรายเช่นนั้น

เวลาอยู่กับหลวงปู่ท่าน ไม่จำเป็นต้องอยู่ต่อหน้าท่านก็ได้ เพียงอยู่
ภายในวัด หรือในสำนักเดียวกับท่านก็พอแล้ว

ขณะคิดคะนองไปต่างๆ แบบปล่อยตัวไม่มีสติเวลามาหาท่าน
จะได้ยินคำพูดแปลกๆ ออกมาในเวลาใดเวลาหนึ่งจนได้

ยิ่งไปหาญคิดเรื่องลึกลับในเวลาอยู่ต่อหน้าท่านด้วยแล้ว จะเป็น
เวลาท่านแสดงธรรมอบรมอยู่ก็ตาม เวลาสนทนาธรรมกันอยู่ก็ตาม
หรือเวลาอื่นใดก็ตาม

ในเวลานั้น จะได้ยินคำพูดหรือคำตอบเป็นเชิงไม่เรียว หรือเป็น
อุบายแปลกๆ อย่างใดอย่างหนึ่งออกมาจนได้

นอกจากท่านชี้แจงเท่านั้น จึงปล่อยไปตามกรรมในบางครั้ง

๑๒๐.

หุทิพย์ ตาทิพย์ และ ปรจิตตวิชา

ท่านหลวงตาพระมหาบัว เล่าเรื่องหุทิพย์ ตาทิพย์ และปรจิตตวิชา
ของหลวงปู่มั่น ที่ใช้ประโยชน์ในการอบรมสั่งสอนศิษย์ มีดังนี้ : -

ตามที่พระอาจารย์ทั้งหลายที่เป็นลูกศิษย์ (หลวงปู่มั่น) และเคย
อยู่เชียงใหม่กับท่านเล่าให้ฟัง ถึงเรื่องหุทิพย์ ตาทิพย์ และปรจิตตวิชา
ของท่านว่า **น่าอัศจรรย์และน่ากลัวมาก**

เฉพาะปรจิตตวิชา รู้สึกว่าท่านรวดเร็วมาก ใครคิดไม่ดีขึ้นที่ใด
ขณะใด เป็นได้การทันทีแทบทุกครั้ง

ฉะนั้น เวลาอยู่กับท่าน ต่างองค์ต่างระวังสำรวมอินทรีย์อย่างเต็มที่
ไม่เช่นนั้นต้องโดนแน่ **ไม่มีทางปิดบังหรือเลี่ยงได้**

บางครั้ง มีพระบางองค์คิดเรื่องท่านดูอยู่โดยลำพังตนเอง เหตุที่
จะคิดเพราะกลัวท่านมาก

พอมาท่าน ท่านเริ่มตอบปัญหาทันทีว่า : -

“แทบทุกสิ่ง ไม่ว่าอาหาร หรือที่อยู่ เครื่องใช้สอยนุ่มนวลต่างๆ
ก่อนจะสำเร็จรูปมาใช้ประโยชน์ได้ ต้องผ่านการจัด การทำ การหุง การต้ม
การปั่น การตาก การเลี้ยว การไล่ การปัก การทอ มาอย่างเต็มที่มิใช่หรือ?

อยู่ๆ ก็สำเร็จรูปออกมาให้อยู่ให้กินใช้สอยอย่างสบายไปเลย
อย่างนั้นไม่เคยมี

เพราะโลกนี้เป็นโลกสร้างอยู่สร้างกิน มิใช่โลกนอนอยู่เฉยๆ
แล้วเกิดมาเอง

เห็นแต่คนตายเท่านั้นที่นอนอยู่เฉยๆ ไม่ต้องทำอะไรทำกิน ไม่ต้อง
ดัดแปลงแต่งมรรยาทความประพฤติ ไม่ต้องมีครูอาจารย์ดูคำสั่งสอน
ก็เรายังไม่ตาย และยังแสวงหาครูอาจารย์ให้อบรมสั่งสอนอยู่
แต่แล้วกลัวอย่างไม่มีเหตุมีผล และคิดว่าท่านดูท่านดำ
ถ้าท่านไม่ว่าอะไรเลย ก็จะคิดไปว่าท่านไม่สั่งไม่สอน ก็ยิ่งจะร้อน
เข้าไปอีก

เลยไม่มีอะไรพอดี มีแต่เรื่องคิดแบบโดดขึ้นโดดลง ทำนองวานร
ตัวโดดอยู่บนกิ่งไม้ โดดไปโดดมาถูกกิ่งไม้หู ก็ลงนอนกับพื้นเท่านั้นเอง

เราจะเอาแบบไหน?

จะเอาแบบโดนกิ่งไม้หู หรือจะเอาแบบพระผู้มีครูอาจารย์คอย
บอกกล่าวสั่งสอน?”

๑๒๑.

บางครั้งยกตัวท่านเองเป็น ตัวอย่างเพื่อปลุกใจศิษย์

ท่านหลวงตาฯ เล่าถึงการสอนศิษย์ของหลวงปู่มั่นต่อไปว่า : -

บางทีหลวงปู่ก็ถาม (พระลูกศิษย์) เจ้าของต้นเหตุเสียเองเพื่อ
ได้สติ ระลึกรู้ตัวว่าได้คิดอย่างไรไปบ้าง

บางครั้งก็อธิบายเปรียบเปรยไปธรรมด่า แต่รวมแล้วเพื่อเจ้าตัว
ได้ระลึกรู้ในสิ่งที่คิดไปแล้วนั้นว่า ไม่สูญหายไปไหน ยังกลับมาให้เจ้าของ-
ได้ฟังอีก

ทั้งยังได้รู้ความผิดถูกของตัว คราวต่อไปจะได้ระวังสำรวม
ไม่คิดแบบเปิดเบิ่งไปถ่ายเดียว

บางครั้งหลวงปู่ท่านเทศน์อย่างเผ็ดร้อน และในบางขณะยังได้ยก
เอาองค์ท่านออกเป็นหลักฐานในทางความเพียรเกี่ยวกับความเด็ดเดี่ยว
อาจหาญไม่กลัวตายก็มี เพื่อปลุกใจบรรดาศิษย์ให้มีแก้ไข

โดยเทศน์เป็นเชิงว่า “ถ้าใครกลัวตายเพราะความเด็ดเดี่ยวทาง
ความเพียร ผู้นั้นจะต้องกลับมาตายอีกหลายภพหลายชาติไม่อาจนับได้

ส่วนผู้ใดไม่กลัวตาย ผู้นั้นจะตัดภพชาติให้น้อยลงถึงกับไม่มี
ภพชาติเหลืออยู่ และผู้นั้นนั้นแลจะเป็นผู้ไปไม่กลับหลังมาหาบทุกซอกอีก

**ตัวผมเองสลบไปถึง ๓ วัน เพราะความเพียรกล้าเวทนาทับโถม
ยังไม่เห็นตายและยังรอดมาเป็นอาจารย์สอนหมู่คณะอยู่ได้**

หมู่เพื่อนทำความเพียรยังไม่ถึงขั้นสลบโสลเลย ทำไมจึงกลัวตาย
กันนักหนาเล่า?

ถ้าไม่ตายไปพักหนึ่งก่อน ก็น่ากลัวไม่เห็นธรรมอัศจรรย์!

ใครจะเชื่อหรือไม่ ผมก็ได้ทำมาอย่างนี้ รู้เห็นธรรมมาบ้างตาม
กำลังด้วยวิธีนี้

แล้วจะให้สอนหมู่คณะว่า ค่อยเป็นค่อยไปนะ นอนให้มาก ชี้เกียด
ให้มาก ก็เลสจะได้กลัว **อย่างนี้ผมสอนไม่ได้ เพราะไม่ใช่ทางกิเลสกลัว**

นอกจากมันจะหัวเราะเอาวันยังค่ำ ว่านี่กว่าพากันมาทำความ
พากเพียร แต่แล้วทำไมจึงพากันมานอนตายอย่างนี้ ทั้งๆ ที่ยังหายใจอยู่

**หรือพระพวกนี้พร้อมกันตายด้วยทั้งยังมีลมหายใจอยู่อย่างนี้
เท่านั้น ไม่มีอะไรน่าขมเขย”**

ท่านหลวงตา พักผ่อนนริยาบถสบายๆ ที่กุฏิรับรอง
วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย
บ่ายวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๑๒๒.

แสดงธรรมอย่างเผ็ดร้อน!!!

จากการแสดงธรรมเมื่อตอนที่แล้ว ที่หลวงปู่มั่นบอกว่าท่านต้อง
สลบไสลถึง ๓ หน ก่อนจะได้ธรรมมาสอนศิษย์...

พอหลวงปู่เทศน์จบลง ก็มีพระองค์หนึ่งคิดขึ้นมาด้วยทิวัจฉิ
ในเวลานั้นว่า “โอโฮ! ทำความเพียรขนาดถึงสลบไปเช่นนั้นมันเกินไป
ถ้าเป็นถึงขนาดนั้นแล้ว เรายังไม่ไปนิพพาน แม้จะทุกข์อยู่ในโลก
ก็ยอมทุกข์มันไป โลกเขาก็ทุกข์เหมือนกัน มิได้ทุกข์เฉพาะเราคนเดียว
ลงถึงสลบไสลแล้วจึงจะได้ไปนิพพานเช่นนี้ ใครจะไปลักก็ร้อย
ก็พันองค์ก็เชิญไปเถิด **สำหรับเราแล้วไม่ไปแน่ๆ**

เราอยู่ในโลกก็ไม่เห็นทุกข์ถึงกับสลบ ก็ทุกข์ธรรมดาเหมือนโลกๆ
เขาทุกข์กัน แต่ถ้าจะไปนิพพานต้องสลบเสียก่อนค่อยไปกันได้แบบนี้
ก็เท่ากับ **นิพพาน คือยาสลบเราดีๆ นี่เอง**

เราจะไม่อยากไปแน่เพราะไม่อยากจะสลบ เพียงเห็นเขาสลบก็กลัว
จะตายอยู่แล้ว ยังจะถูกเราเข้าไปอีกคนก็แย่ !”

อีกพักหนึ่ง...

ธรรมเทศนาก็เริ่มขึ้นอย่างเผ็ดร้อนมาก ราวกับจะฉีกดิบๆ สดๆ
เอาที่เดียวว่า : -

“ท่าน..(ชื่อพระ).. ไม่เชื่อผมหรือ? ท่านเข้าใจว่าผมโกหกเล่นๆ อย่างนั้นหรือ? ถ้าไม่เชื่อก็นิมนต์ไปซิ จะมาอยู่ให้หนักสำนักทำไม

ท่านมาเอง ผมมิได้นิมนต์ท่านมา เมื่อไม่เชื่อก็ต้องไปเอง อย่าให้ ท่านได้ซบไล่ แม้จะอยู่ที่ไม่เป็นประโยชน์ เพราะธรรมของพระพุทธเจ้ามิได้ ประกาศไว้เพื่อสอนโมฆบุรุษเช่นท่าน

ความคิดแบบท่านไม่ควรนำมาคิดในเพศของพระที่กำลังอาศัย ผ้าเหลืองเป็นอยู่ เพราะผู้ทรงเพศนี้เป็นเพศที่เชื่อธรรม แต่ท่านมิได้ เชื่อผมและเชื่อธรรม จึงคิดค้ำความพ้นทุกข์ที่เป็นไปตามแบบของ พระพุทธเจ้า

ที่ใดสนุกกินสนุกนอน ไม่ต้องทำความเพียรให้ลำบากก็นิมนต์ท่าน ไปที่นั่น ถ้ารู้ธรรมเห็นธรรมของจริงด้วยวิธีนั้นในสถานที่นั้น ก็ขอนิมนต์ กลับมาโปรดผมคนกิเลสหนาปัญญาที่บ้าง จะยกมือสาธุสุดคอกสุดแขน และขอบบุญขอบคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอนั้นแล

การสอนผมก็สอนด้วยความจริงใจว่า ผู้หวังพ้นทุกข์ต้องเป็น ผู้อาจหาญไม่กลัวตาย

แต่ท่านไม่เชื่อว่าเป็นความจริง จึงขอเกิดตายเพื่อแบกหามทุกข์ อยู่ในโลก

ท่านอยากอยู่ในโลกกองทุกข์ก็เชิญท่านอยู่ไป แต่อย่ามาค้ำค้ำทางเดินของธรรมที่เป็นคาสดาสอนโลกแทนพระพุทธเจ้า จะเป็นชวากหนาม ทิ่มแทงพระศาสนาอันบริสุทธิ์และกั้นทางเดินของหมู่ชนผู้มุ่งตามเสด็จ อยู่อย่างเต็มใจ

ความคิดเห็นแบบท่าน นอกจากจะเป็นความผิดเฉพาะตนแล้ว ถ้าได้ร่ายบายออกทางวาจา ยังจะเป็นขำคึกแก่พระศาสนา และประชาชน อย่างมากมาย

ผมเข้าใจว่า ท่านมาบำเพ็ญเพื่อส่งเสริมตนและพระศาสนาได้ คิดว่าท่านจะมาคิดทำลายตน และพระศาสนา ตลอดหมู่ชนที่ล้อมใส่ ธรรมของพระพุทธเจ้า

เพ็ญทราบบว่าท่านคือ เพชฌฆาต สังหารตนและพระศาสนาอย่าง ย่อยยับ

ถ้าไม่คิดแก้ไขเสียขณะนี้ ท่านจะเสียคนและยังจะทำให้ผู้อื่น เสียตามท่านอีกมากมาย ซึ่งน่าสลดและเสียดายอย่างยิ่ง

ในพระประวัติมีว่า ก่อนตรัสรู้ พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ พระองค์ สลบไปสามครั้งนั้น ท่านไม่เชื่อว่าเป็นความจริง หรือหาว่าพระองค์โกหก?

ท่านเป็นคนทั้งคน และมาบวชเป็นพระอรหันต์ทั้งองค์ ไม่เชื่อ ธรรมและเจ้าของพระประวัติแล้ว ก็หมดคุณค่าทั้งมวลในตัวตน เพียง อยู่กับลมหายใจไปวันหนึ่งๆ เท่านั้น ซึ่งไม่ผิดอะไรกับคนที่ตายแล้ว เพราะทิวัจจุพาให้ตายทั้งเป็น เหมือนทั้งที่ยังมีลมเดินอยู่

ว่าอย่างไรละท่าน...(ชื่อพระ)...จะเลือกทางไหนเดิน เพื่อความ สะดวกราบรื่นและปลอดภัยแก่ตัวเอง

เฉพาะผมแล้ว ไม่มีทางให้ท่านเดินยิ่งกว่านี้ นอกจากที่แสดง มาที่นี่เท่านั้น

ผมเดินตามทางสายนี้นับแต่วันบวช และปฏิบัติมา แม้ธรรมที่ นำมาสอนหมู่เพื่อนก็ได้มาจากทางสายนี้..."

๑๒๓.

พระธุดงค์ไม่ปิดบังความคิดผิด

(การแสดงธรรมในครั้งนั้น) ท่านแสดงอย่างเผ็ดร้อนยิ่งกว่าครั้งใด ๆ พร้อมด้วยเหตุผล ประหนึ่งน้ำไหลไฟสว่างไปทั่วโลกธาตุ แต่นำลงพอประมาณ ไม่เต็มตามความจริงที่ท่านแสดง

ในเวลานั้น บรรดาผู้ฟังแทบตัวจมลงพื้น ใจสั่นขวัญหายไปตาม ๆ กัน สติไม่อยู่กับตัว ต่างคนต่างกลัว เพราะไม่เคยได้ยินได้ฟังมาในชีวิต

ขณะที่ท่านเทศน์ที่เต็มไปด้วยเหตุผลและเผ็ดร้อนอย่างถึงใจ เช่นนั้น ทำให้ผู้ฟังเห็นจริง ยอมจำนนและกลัวท่านมาก

เฉพาะผู้เป็นต้นเหตุ ก็เห็นจริงตามและยอมตนลงโดยลำดับ จนยอมอย่างหมอบราบไม่มีทางโต้แย้ง

การแสดงธรรมก็ค่อยๆ ลดความเผ็ดร้อนลงตามลำดับ จนเลยมาถึงขั้นปลอบโยน เมื่อเห็นผู้นั้นยอมตนแล้ว

พอจบการแสดงธรรม และเลิกประชุมแล้ว ออกมาต่างถามกัน วุ่นวายว่า ใครนะหาญไปคิดเรื่องพิศดารเกินโลก ทำให้ท่านเทศน์ใหญ่ จนเสียงไม่เป็นเสียง จนกลายเป็นเสียงฟ้าร้องฟ้าผ่าไปได้ ถ้าไม่มี ท่านไม่เคยเทศน์ถึงขนาดนี้

ความคิดนั้นคงไปกระทบท่านอย่างแรงจนรังงไม่อยู่ ท่านถึงได้เปิดเต็มที่

พระองค์นั้นก็เปิดเผยให้ฟัง ดังที่เขียนผ่านๆมา

ตามธรรมดา พระอรุณงค์ท่านมิได้ปิดบังความคิดความเห็นของตัวเองคือคิดอย่างไร เวลาถูกท่านเทศน์ผ่านไปแล้วออกมาจากที่นั้น ขณะถามกันท่านก็เล่าให้ฟังตามจริง

ท่านเป็นท่านองนี้แทบทุกองค์ ท่านถือเป็นเรื่องขบขันและได้สติไปด้วยจากการเทศน์การดูดำผู้คิดผิด

ยิ่งเวลาไปบิณฑบาตหรือไปกิจธุระต่างๆ ไปเจอเอาอะไรเข้าในที่แตกต่างกัน กลับมาอารมณ์นั้นค้างมา และคอยกระซิบเขย่าอยู่เสมอ นั่นแลยิ่งสำคัญ และลงเครื่องตัดสันดานถึงขนาด จนผู้ฟังด้วยกันตกอกตกใจกลัว และหันหน้ามององค์นั้นองคนี้ไปรอบๆ ไม่อยู่สงบสุขได้

เฉพาะตัวการเอง มือไม้และอวัยวะอื่นไปทั้งร่าง ทั้งกลัวท่านทั้งละอายหมู่เพื่อน ตัวแทบหมอบติดพื้นงยศีระษะไม่ขึ้น

พอออกมาก็รู้มถามกันอีก และได้ความว่า มีผู้ก่อเหตุให้ท่านต้องเทศน์จนได้ดังนี้เสมอ

คิดแล้วน่าสงสาร เพราะไม่มีเจตนา

แต่บุญชนคนธรรมดาเรา ไม่ใช่ไม้แห้ง ถูกแดดถูกฝนย่อมแสดงอาการร้อนอาการหนาวไปบ้าง ขณะที่คิดนั้นเนื่องจากสติตามไม่ทัน เพราะใจเป็นสิ่งที่รวดเร็วยิ่งกว่าสายฟ้าแลบ จึงต้องถูกท่านเข่นบ่อยๆ

ท่านหลวงตาฯ บอกว่า “เรื่อง**ปรจิตตวิชา** คือการกำหนดรู้ใจผู้นั้น ท่าน(หลวงปู่มั่น) รู้สึกรวดเร็วมากเท่าที่เคยเห็นมาแล้ว

บรรดาพระที่เคยอยู่กับท่านมาแล้วไม่มีทางสงสัยท่านเกี่ยวกับความรู้ประเภทนี้ ท่านรู้ได้อย่างรวดเร็วและทักจิตของผู้คิดผิดได้โดยถูกต้อง ไม่มีผิด นอกจากท่านชี้เก็ยจทักบ่อยก็ปล่อยไปบ้างพอเราได้มีเวลาหายใจ

มีฉะนั้นคงอัดอั้นตันใจตายเป็นแน่”

๑๒๔.

นิพพานกับปุถุชน

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ให้ความเห็นต่อจากเรื่อง **ธรรมะ**
เผ็ดร้อนของหลวงปู่มั่น ต่อจากตอนที่แล้วว่า : -

ข้อนี้ **ผู้เขียน**(หมายถึงท่านหลวงตาฯ) เคยโดนบ่อยกว่าเพื่อน
 เพราะความไม่อยู่เป็นสุขนั้นแลเป็นสาเหตุ

ผู้อดทนอยู่กับท่าน (หลวงปู่มั่น) นานๆ ย่อมได้กำลังทางจิต
ภาวนามีหลักใจมั่นคง เพราะถูกทูป ถูกเข่น ถูกตบตีอยู่เสมอ

ความที่เคยสำรวมใจอยู่เป็นนิจย่อมกลายเป็นคนมีสติปัญญา
 ชื่นมา และสามารถต้านทานต่อเหตุการณได้

ถ้าเป็นวิชาทางโลกเรียกว่า เรียนและทดลองกับครูจนอยู่ยง
 คงกระพันชาตรี คืออยู่ป็นยืนดาดบไม่สะทกสะท้าน เพราะฟันไม่เข้ายิงไม่ออก

ถ้าเป็นธรรมก็เรียกว่า ยืนยงคงที่ต่ออารมณ์ดีชั่ว ไม่กลัวว่าจิต
จะหวั่นไหวพรันพรียงเพราะสิ่งยั่วยวนกวนใจ อยู่อย่างสุดโตในอิริยาบถ
ต่างๆ

แต่ไปปุถุชนเรา พอพูดถึง **นิพพาน**ก็รู้สึกหดหู่เหี่ยวแห้งพิกล
 ไม่ห้าวหาญร่าเริง เหมือนพูดเรื่องงานอื่นๆ ที่นั่นที่นี้ ทั้งนี้ คงคิดว่าไม่
 สนุกสนานรื่นเริง เพราะไม่เคยเห็นเคยไป ไม่เคยได้เคยถึงเหมือนสิ่ง
 จำเจทั้งหลาย

ไม่จำเป็นต้องพูดถึงพวกเราที่เป็นลูกๆ หลานๆ ว่าไม่ยอมไปนิพพาน
กัน

แม้แต่พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ของพวกเรา ท่านยังไม่ค่อยคิดอยาก
ไปกันเลย ทั้งไม่ค่อยเห็นท่านชักชวนบ้าง อย่างน้อยก็ชักชวนเข้าวัด
ฟังธรรมจำศีล อบรมธรรมใส่ใจ พอเป็นผู้สงบนามตาบ้าง ไม่ประพฤติ
แสดงแห่งใจจนเกินไป

เรื่องอื่นๆ ท่านยังชักชวนชาวบ้าน ทั้งทางตรงและทางอ้อม จนเมื่อ
จะฟังและปฏิบัติตาม

ฉะนั้น คำว่า **นิพพาน** คงคิดเดาล่วงหน้ากันไปอย่างไม่สงสัยว่า
จะผิด ว่านิพพานคือ **เมืองเจียบ** นั่นเอง เพราะไม่มีปีมีขลุ่ย เครื่องขับกล่อม
บำรุงบำเรอและผู้คอยทะนุถนอมเอาอกเอาใจ เป็นเมืองไร้ชาติขาดรสที่
โลกต้องการเสียทุกอย่าง จึงไม่ค่อยคิดอยากไปกัน

กลัวจะไปตกนรกเมืองสงบเจียบ ไม่มองเห็นหน้าใคร พี่ป้าหน้า
สิงห์สาราสัตว์ เสียงนกเสียงกา เสียงรถเสียงรา เสียงหัวเราะและ
ร้องไห้ ก็ไม่มี

เป็นเมืองที่หมดความหมายคลายความทะเยอทะยานอยาก
เสียทุกอย่าง ผู้มีความหวังอยู่จึงไม่อยากไปกัน

แม้จะไปคงไปไม่ได้ เพราะยังมีความหวัง อันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว
รั้งยังใจไว้ว่าต้องรอ

ท่านผู้ไปนิพพานได้ คือท่านผู้หมดความหวังทางโลกามิส
โดยสิ้นเชิง ไม่ติดต่อก่อเรื่องราว ใจไม่หนาวไม่ร้อน ไม่หยอนไม่ตึง
มีความพอดี คือ มัชฌิมาโดยหลักธรรมชาติเป็นที่สถิต ไม่มีความอยาก
ความหวัง ความหวีโหยฮืดโไร ความรี้นเริงบันเทิงทั้งหลาย อันเป็น
เครื่องเขย่าก่อกวนจิตใจให้ชุ่มมัวมั่วสุ่ม

มีแต่ความสุขอันละเอียดสุขุม ไม่มีสิ่งใดๆ มาเขย่าเข้ายวนเหมือนจิตที่เจือด้วยโสภามิส ซึ่งเป็นความสุขเพียงสุมๆ เดาะๆ ลุ่มๆ ดอนๆ สุขเพียงโยกๆ คลอนๆ คอยแต่จะหกล้มจมหายไป ไม่จีรังถาวร พอหายใจได้

ถ้าเป็นน้ำก็ทั้งซุ่นทั้งโคลน ถ้าเป็นอาหารก็ทั้งเผ็ดทั้งเปรี้ยวทั้งจืดทั้งเค็ม ไม่มีรสอร่อยเหมาะสม รับเข้าไปคอยแต่จะเป็นลม ทำให้วังงเหงา หวานอน อยู่ไม่เป็นสุข

ดังนั้น สิ่งที่เคยสัมผัสมาแล้วพอรู้รสของมันจึงควรใคร่ครวญทดสอบความหนักเบาได้เสียของสิ่งนั้นๆบ้าง พอมีทางระบายถ่ายเทพอประมาณ

ส่วนไม่ดีจะไม่นอนจมอยู่ในจิตจนไม่มีที่เก็บ เพราะมีมากเกินไป ประมาณ มองไปมาทางใดเห็นแต่กองทุกข์ที่ใจเที่ยวเก็บมาสั่งสมไว้

นักปราชญ์ ท่านฉลาดกว่าพวกเรามากในการปฏิบัติต่อตัวเอง ทำอะไร พุดอะไร คิดอะไร ถูกต้องจุดที่มุ่งหมาย ท่านไม่แย่ง ไม่ฝืน ไม่ขัดขืนความจริง ทั้งไม่เยอหยิ่งจองหอง ไม่ลำพองตนว่าเก่ง ว่าดี เมื่อมีผู้เตือนสติท่านรับยัดมาเป็นธรรมสอนตน

ผิดกับพวกเราอยู่มาก ราวฟ้ากับดิน จึงควรยึดถือเป็นหลักเป็นเกณฑ์ จะเป็นคนมีขอบเขตมีเหตุผลไม่ยอมทำตามความอยากที่เคยมีอำนาจบนหัวใจมานาน

เมื่อพยายามฝ่าฝืนตัดแปลงใจให้เป็นไปตามทางของนักปราชญ์ ต้องประสบผล คือความสุขในปัจจุบันทันตา แม้จะมีได้เป็นเจ้าของเงินล้าน แต่ก็พอมีทางได้รับความสุขจากสมบัติ และความประพฤติดีของตนเท่าที่ควร

เพราะความฉลาดปกครองตนให้มีความสุขและปลอดภัย ไม่
จำต้องเที่ยวแสวงหาทรัพย์ตั้งมากมาย หรือเที่ยวกอบโกยเงินเป็นล้านๆ
มาเป็นเครื่องบำรุงโดยถ่ายเดียวถึงจะมีความสุข

แม้ผู้มีสมบัติพอประมาณในทางที่ชอบก็มีความสุขได้ และอาจ
มีความสุขมากกว่าผู้ได้มาในทางมิชอบเสียอีก

เพราะนั่นมิใช่สมบัติของตนอย่างแท้จริง ทั้งๆ ที่อยู่ในกรรมสิทธิ์
ที่ตนรับรอง

แต่กฎความจริง คือ **กรรมสภาพแข่ง** ไม่เห็นด้วยและอำนาจผล
เป็นทุกซีในลำดับต่อไปไม่มีสิ้นสุด

นักปราชญ์ท่านจึงกล่าวกันว่านักหนา แต่คนโง่อย่างพวกเราผู้ชอบ
สุกเอาเผากิน และชอบเห็นแก่ตัว จึงชอบทำกันออกตุต ชนินดีไม่มีวันอิ่มพอ
ทั้งที่ไม่ประสบผลคือความสุขตั้งใจหมาย แม้พยายามไปอย่างไม่ลดละ
เพียงไร

๑๒๕.

รับนิมนต์กลับภาคอีสาน

หลวงปู่มั่น คราวพักอยู่จังหวัดเชียงใหม่ พระที่ตั้งใจปฏิบัติถูกต้องค
กรรมฐานไปอยู่กับท่านไม่ค่อยมากนัก เพราะท่านไม่ชอบออกมาเมือง
มานาแถวนอกๆ อยู่แต่ในป่าในเขาตลอดมา

ขณะที่หลวงปู่อยู่เชียงใหม่ ก็ได้รับจดหมายท่าน**เจ้าคุณพระ
ธรรมเจดีย์** (จูม พนฺธุโล) วัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี ซึ่งเคยเป็นลูกศิษย์
ท่านมาแต่เล็ก **อาราธนานิมนต์ให้ท่านกลับไปอยู่จังหวัดอุดรธานีหลาย
ฉบับ**

แต่หลวงปู่ทั้งไม่ตอบจดหมาย ทั้งไม่รับนิมนต์ตลอดมา

จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๒ ท่าน**เจ้าคุณพระธรรมเจดีย์** อุดรธานี
มาอาราธนานิมนต์ด้วยตนเองและเข้าไปจนถึงที่หลวงปู่พักอยู่

หลวงปู่จึงตอบจดหมายท่านเจ้าคุณฯ ทุกฉบับในเวลาเดียวกันว่า
“จดหมายท่านเจ้าคุณฯ ส่งมา ผมได้รับทุกฉบับ แต่เป็นจดหมาย
เล็กเห็นว่าไม่สำคัญจึงมิได้ตอบ แต่คราวนี้จดหมายใหญ่มา คือท่าน
เจ้าคุณฯ มาเอง ผมจึงตอบ”

ว่าแล้วหลวงปู่ก็หัวเราะ ท่าน**เจ้าคุณฯ**ก็หัวเราะเช่นกัน

พอได้โอกาส ท่าน**เจ้าคุณฯ** ก็อาราธนานิมนต์หลวงปู่ให้กลับไป
โปรดที่อุดรฯ ซึ่งท่านได้จากมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว บรรดาสาธุศิษย์

ทางอุตรา คิดถึงท่านมาก ขอให้**ท่านเจ้าคุณ**มาอาราธนาในนามของ
ชาวอุตรา

คราวนี้หลวงปู่ขัดไม่ได้ ต้องรับนิมนต์

จากนั้น**ท่านเจ้าคุณ**กราบเรียนกำหนดการมารับท่าน ตกงกัน
ต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๘๒ เป็นระยะเวลามารับท่าน

ก่อน**หลวงปู่**จะจากที่พักออกมา**วัดเจดีย์หลวง**(ซึ่งอยู่ในตัวเมือง
เชียงใหม่) พวกรุกขเวทดาจำนวนมาก พวกนั้นมาอาราธนาวิงวอนขอให้ท่าน
พักอยู่ที่นั่นต่อไป ยังไม่ยอมให้ท่านหนีไปไหน

พวกเขาบอกว่า เวลาท่านอยู่ที่นั่น พวกเวทดาทุกชั้นทุกภูมิได้รับความ
ร่มเย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน เพราะอำนาจเมตตาธรรมท่านแผ่ครอบ
ทั่วทุกทิศทุกทางทั้งกลางวันกลางคืน

เวทดาทั้งหลายมีความสุขมาก และเคารพท่านมาก ไม่อยากให้
ท่านจากไป เมื่อท่านจากไปแล้ว ความสุขที่พวกเขาเคยได้รับจากท่าน
จะลดลง แม้การปกครองกันก็ไม่สะดวกเหมือนที่ท่านยังอยู่

หลวงปู่ได้บอกกับเวทดาทั้งหลายว่า เป็นความจำเป็นที่จะต้อง
จากไป เพราะได้รับคำนิมนต์แล้วว่า**ไป** จำต้องไปตามความสัตย์ความจริง
จะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไม่ได้

**คำพูดของพระไม่เหมือนคำพูดของโลกทั่วๆ ไป พระเป็นผู้มี
ศีลต้องมีสัตย์ ถ้าขาดคำสัตย์ศีลก็กลายเป็น สุนัข ไปทันที ไม่มีอะไร
เหลืออยู่ในองค์พระ**

ฉะนั้น พระต้องรักษาสัตย์ศีล

๑๒๖.

แสดงธรรมอำลาชาวเชียงใหม่

พอตกเดือนพฤษภาคม หลวงปู่มั่นกับคณะลูกศิษย์ที่จะติดตามไปอุดรฯ ด้วย เริ่มออกเดินทางจากที่พัก ออกมาวัดเจดีย์หลวงและพักที่นั่น

ฝ่ายพระอาจารย์อ่อน วัดทิพยรัตน์นิมิต จังหวัดอุดรธานีกับคณะญาติโยมชาวอุดรฯ ที่มารับหลวงปู่ก็มาถึงในระยะเดียวกัน

หลวงปู่พักอยู่วัดเจดีย์หลวง ราว ๖-๗ เดือน ขณะพักอยู่ที่นั่นมีคณะศรัทธาชาวเชียงใหม่ที่มีความเลื่อมใสในท่าน ได้พร้อมกันมาอาราธนานิมนต์ให้ท่านพักอยู่ที่นั่นนานๆ เพื่อโปรดเมตตาชาวเชียงใหม่ต่อไป

แต่หลวงปู่รับนิมนต์ไม่ได้ ท่านองเดียวกับเทวดามาอาราธนา เพราะได้รับนิมนต์เสียแล้ว

ก่อนจะจากเชียงใหม่ ท่านเจ้าคุณพระราชกวี (พิมพ์ ธรรมธโร ภายหลังเป็น สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพฯ) และคณะศรัทธาเมืองเชียงใหม่ อาราธนาหลวงปู่ขึ้นแสดงธรรมในวันวิสาขบูชา เป็นกัณฑ์ต้น เพื่อไว้อาลัยสำหรับศรัทธาทั้งหลาย

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ได้มาฟังเทศน์ด้วย ท่านบันทึกไว้ว่า “...ซึ่งผู้เขียนก็ไปถึงเชียงใหม่ในระยะเดียวกัน ได้ฟังเทศน์ท่านด้วย

ความสนใจอย่างยิ่ง ท่านแสดงธรรม ๓ ชั่วโมงพอดีถึงจบกันที่ ท่าน
เทศน์เป็นที่จับใจอย่างฝังลึก ยังไม่มีเวลาลบเลือนตลอดมาจนถึงปัจจุบัน”
 ใจความสำคัญของธรรมที่ หลวงปู่มั่น แสดงในวันนั้นตามที่
ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ บันทึกไว้ มีดังนี้ :-

“วันนี้ตรงกับวันพระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และดับขันธปรินิพพาน
 เราเรียกว่า **วันวิสาขบูชา**

พระพุทธเจ้าเกิด กับสัตว์โลกเกิด ต่างกันมาก ตรงที่ท่านเกิด
 แล้วไม่หลงโลกที่เกิดที่อยู่และที่ตาย มีหนายังกลับรู้แจ้งที่เกิด ที่อยู่
 และที่ตายของพระองค์ด้วยพระปัญญาญาณ โดยตลอดทั่วถึง ที่เรียกว่า
ตรัสรู้ นั่นเอง

เมื่อถึงกาลอันควรจากไป ทรงลาขันธ์ที่เคยอาศัยเป็นเครื่องมือ
 บำเพ็ญความดีมาจนถึงขั้นสมบุรณ์เต็มที่แล้วจากไปแบบ **สุคโต** สมเป็น
 ศาสดาของโลกทั้งสาม ไม่มีที่นำตำหนิแม้นิดเดียว

ก่อนเสด็จจากไปโดยพระกายที่หมดหนทางเยียวยาก็ได้ประทาน
 พระธรรมไว้เป็นองค์แทนศาสดา ซึ่งเป็นที่น่ากราบไหว้บูชาคู่พึงเป็นพึ่ง
 ตายถวายชีวิตจริง ๆ

เราทั้งหลายต่างเกิดมาด้วยวาสนา มีบุญพอเป็นมนุษย์ได้อย่าง
 เต็มภูมิ ดังที่ทราบอยู่แก่ใจ แต่อย่าลืมหาสนาของตัว โดยลืมนสร้าง
 คุณงามความดีเสริมต่อภพชาติของเราที่เคยเป็นมนุษย์จะเปลี่ยนแปลง
 และกลับกลายเป็นสัตว์ที่ไม่ปรารถนาจะกลายมาเป็นตัวเรา
 เข้า แล้วแก้ไขไม่ตก

ความสูงศักดิ์ ความต่ำทราม ความสุข-ทุกข์-จนถึงบรมสุข
 และความทุกข์ทุกชั้น จนเข้าขั้นมหันตทุกข์เหล่านี้ มีได้กับทุกคนตลอด
 สัตว์ถ้าตัวเองทำให้มี

อย่าเข้าใจว่าจะมีได้เฉพาะผู้กำลังเสวยอยู่เท่านั้นโดยผู้อื่นมีไม่ได้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสมบัติกลาง แต่กลับกลายมาเป็นสมบัติจำเพาะของผู้ผลิตผู้ทำได้

ฉะนั้น ท่านจึงสอนไม่ให้ดูถูกเหยียดหยามกันเมื่อเห็นชาติทุกกษัตริย์หรือกำลังจนจนน่าทุเรศ เราอาจมีเวลาเป็นเช่นนั้น หรือยิ่งกว่านั้นก็ได้

เมื่อถึงเวลาเข้าจริงๆ ไม่มีใครมีอำนาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะกรรมดีกรรมชั่วเรามีทางสร้างได้เช่นเดียวกับผู้อื่น และผู้อื่นก็มีทางเป็นได้เช่นที่เราเป็นและเคยเป็น

ศาสนา เป็นลัทธิวิชาตรวจตราดูตัวเองและผู้อื่นได้อย่างแม่นยำ และเป็นวิชาเครื่องเลือกเฟ้นได้อย่างดีเยี่ยม ไม่มีวิชาใดในโลกเสมอเหมือน

นับแต่บวชและปฏิบัติมาอย่างเต็มกำลังจนถึงวันนี้ มิได้ลดละการตรวจตราเลือกเฟ้นสิ่งดีชั่วที่มีและเกิดอยู่กับตนทุกระยะ มีใจเป็นตัวการพาสั่งกรรมประเภทต่างๆ จนเห็นได้ชัดว่า **กรรมมีอยู่กับผู้ทำ มีใจเป็นต้นเหตุของกรรมทั้งหมด ไม่มีทางสงสัย**

ผู้สงสัยกรรมหรือไม่เชื่อกรรมว่ามีผล คือคนลืมนตนจนกลายเป็นผู้มีตบอดอย่างช่วยอะไรไม่ได้

คนประเภทนั้น แม้เขาจะเกิดและได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่มาเป็นอย่างดีเหมือนโลกทั้งหลายก็ตาม เขามองไม่เห็นคุณของพ่อแม่ว่าได้ให้กำเนิดเลี้ยงดูตนมาอย่างไรบ้าง แต่เขาจะมองเห็นเฉพาะร่างกายเขาที่เป็นคนซึ่งกำลังรกรกโลกอยู่โดยเจ้าตัวไม่รู้เท่านั้น

ไม่สนใจคิดว่าเขาเกิดและเติบโตมาจากท่านทั้งสอง ซึ่งเป็นแรงหนุนร่างกายชีวิตจิตใจเขาให้เจริญเติบโตมาจนถึงปัจจุบัน

การดื่มและการรับประทานอาหารทุกประเภท ล้วนเป็นการเสริมสร้างสุขภาพและความเจริญเติบโตแก่ร่างกายให้เป็นอยู่ตามกาลของมัน

การทำเพื่อร่างกาย ถ้าไม่จัดว่าเป็น**กรรม** คือการกระทำ ควรจะจัดว่าอะไร?

สิ่งที่ร่างกายได้รับมาเป็นประจำ ถ้าไม่เรียกว่า**ผล** จะเรียกว่าอะไรจึงจะถูกตามความจริง

ดี ชั่ว สุข ทุกข์ ที่สัตว์ทั่วโลกได้รับกันมาตลอดสาย ถ้าไม่มีแรงหนุนเป็นต้นเหตุอยู่แล้ว จะเป็นมาได้ด้วยอะไร ใจอยู่เฉยๆ ไม่คะนองคิดในลักษณะต่างๆ อันเป็นทางมาแห่งดีและชั่ว

คนเราจะกินยาตาย หรือจะฆ่าตัวตายได้ด้วยอะไร สาเหตุแสดงอยู่อย่างเต็มที่ที่เรียกว่าตัว **กรรม** และทำจนคนถึงตาย ยังไม่ทราบตัวตนทำกรรมแล้ว ถ้าจะไม่เรียกว่ามีเดบอด จะควรเรียกว่าอะไร

กรรมอยู่กับตัว และตัวทำกรรมอยู่ทุกขณะ ผลก็เกิดอยู่ทุกเวลา ยังสงสัยหรือไม่เชื่อธรรมว่ามีและให้ผลแล้วก็สุดหนทาง

ถ้ากรรมวิ่งตามคนเหมือนสุนัขวิ่งตามเจ้าของ ก็เรียกว่าสุนัขเท่านั้นเอง ไม่เรียกว่ากรรม

นี่กรรมไม่ใช่สุนัข แต่คือการกระทำดีชั่วทางกาย วาจา ใจ ต่างหาก ผลจริงคือความสุขทุกข์ที่ได้รับกันอยู่ทั่วโลก กระทั่งสัตว์ผู้ไม่รู้จักรกรรม รู้แต่กระทำ คือหาอยู่หากิน **ที่ทางศาสนาเรียกว่ากรรมของสัตว์บุคคล และผลกรรมของสัตว์ของบุคคล”**

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ให้ความเห็นปิดท้าย ว่า :-

“กัณฑ์ที่ผู้เขียนได้ฟังด้วยตัวเองอย่างถึงใจจากความสนใจไฝ่ฝันในองค์ท่านมานาน จึงได้นำมาลงเพื่อท่านผู้ไม่ได้ฟังจะได้**อ่านกรรมตัวเองบ้าง** บางที่อาจเหมือนกรรมของผู้อื่น ซึ่งต่างเป็น**นักรสร้างกรรมเหมือนกัน**

พอเทศนาจบ ลงจากธรรมาสน์ เดินมากราบพระประธาน
 ท่านเจ้าคุณพระราชกวี เรียนขึ้นว่า วันนี้ท่านอาจารย์เทศน์ใหญ่
 สนุก ฟังกันเต็มทีสำหรับกันทั้งนี้

หลวงปู่ตอบว่า เทศน์ซ้ำทำยความแก่อาจมีใหญ่บ้าง ต่อไปจะ
 ไม่ได้มาเทศน์อีก เวลานี้ก็แก่มากแล้ว

ท่านพูดนี้เหมือนเป็นอุบายบอกว่า จะไม่ได้กลับมาเชียงใหม่
 อีกแล้วในชีวิตนี้ เลยกลายเป็นความจริงขึ้นมา คือท่านไม่ได้กลับไป-
 อีกจริงๆ สมกับคำว่า **เทศน์ซ้ำทำยความแก่**

ผู้เขียนรู้สึกปีติซาบซึ้งในองค์ท่าน และธรรมท่านแทบตัวลอย
 และมองดูท่านไม่มีเวลาอิมพอ ดังได้เขียนความไม่เป็นท่าของตนลงใน
 หนังสือ **ทางร่มเย็น บ้างแล้ว**”

๑๒๗.

จากลาล้านนา แดนแห่งบุญ

หลวงปู่มั่น ฐริทโต พักอยู่วัดเจดีย์หลวง พอควรแก่กาลแล้ว ก็ออกเดินทางลงมากรุงเทพฯ ขณะออกจากวัดมี**สมเด็จพระมหาธีรวงศ์** (พิมพ์ ธรรมธโร) ซึ่งเวลานั้นเป็น**พระราชกวี** และพระผู้ใหญ่อยู่ตลอด ครั้ธาญาติโยมตามส่งท่านมากมาย

และ...มี**เทวดาเป็นจำนวนมากตามส่งท่านไปสถานีรถไฟ**

หลวงปู่บอกว่า ทั้งข้างหน้าข้างหลัง ข้างซ้ายข้างขวาเต็มไปด้วย เทวดาที่เหาะลอยตามส่งท่าน แม้ไปจนถึงสถานีแล้วก็ยังไม่พากันกลับไป ภูมิจานของตน

หลวงปู่ว่า ชุลมุนวุ่นวายพอดู ทั้งจะแสดงอาการต้อนรับประชาชน พระเถรที่ตามส่งเป็นจำนวนมาก ทั้งจะแสดงกิริยาทางใจเพื่ออวยชัย ให้พรแก่เทวดาทั้งหลาย ที่เหาะลอยและยับยั้งอยู่ในอากาศ เพื่อรับพร จากท่านเป็นวาระสุดท้าย

พอปฏิสังขารกับประชาชนเสร็จ และรถไฟเริ่มเคลื่อนออกจาก สถานีแล้ว จึงได้ปฏิสังขารและอวยพรให้แก่เทวดาทั้งหลายบนรถไฟ

หลวงปู่ว่าน่าสงสารเทวดาบางรายที่เกิดความเลื่อมใสท่านมาก ไม่อยากให้ท่านจากไป แสดงความกระวนกระวายระส่ำระสาย และ เสียอกเสียใจเช่นเดียวกับมนุษย์เราดีๆ นี่เอง

เวทดาบางพวกออกุตสำหึเหาะลอยตามสงั**หลวงปู่**ไปไกลตามชบวน
รฤไฟที่กำล้งว้งตามรางไปอย่างเต็มที จนท่านต้องกำหนดจิตบอกให้พากัน
กลับไปที่ถิ่นฐานของตน จึงได้พากันกลับด้วยควมอาลัยอาวรณ์อย่าง
ไม่มีจุดหมาย ว่าท่านจะได้กลับมาเมตตาโปรดอีกเมื่อไรหรือไม่

สุดท้ายก็พากันหมดหวัง เพราะหลวงปู่มิได้กลับไปเชียงใหม่อีก
และท่านก็ไม่ได้พูดด้วยว่า รุกชเวทดาทางเชียงใหม่ได้พากันไปพึ่งเทศน์
เวลาท่านไปอยู่อุดรฯ และสกลนคร

พอรถไฟถึงกรุงเทพฯ **หลวงปู่**และคณะศิษย์เข้าพักวัด**บรมนิवास**
ตามคำสั่งทางโทรเลขของ**สมเด็จพระมหาธีรวงค์** (พิมพ์ ธรรมธโร) ที่บอก
ไปว่าให้ท่านไปพักวัด**บรมนิवास** ก่อนเดินทางไปจังหวัดอุดรฯ

หลวงปู่ได้พักวัดพระเถรและญาติโยมที่**วัดบรมนิवास**อยู่
ระยะหนึ่ง แล้วเดินทางไปพักวัด**ป่าสาวัน** จังหวัดนครราชสีมา ก่อน
จะเดินทางไปพำนักที่**วัดโนนนิเวศน์** จังหวัดอุดรธานี อยู่ ๒ พรรษา
แล้วจึงไปโปรดญาติโยมแถวจังหวัดสกลนคร จำพรรษาครั้งสุดท้ายที่
วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาโน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
และไปมรณภาพที่**วัดป่าสุทธาวาส** อ.เมือง จ.สกลนคร ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒
สิริรวมอายุได้ ๘๐ ปีบริบูรณ์

ประวัติและเรื่องราวของหลวงปู่**มั่น ภูริทตฺโต** สมัยบำเพ็ญเพียร
ที่เชียงใหม่เป็นเวลา ๑๒ ปี ก็ขอยุติลงเพียงเท่านี้

เชิญท่านติดตามเรื่อง**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** และบูรพาจารย์
พระกรรมฐานที่พักบำเพ็ญเพียรในเชียงใหม่ หรือในล้านนาต่อไปใน
“พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอนที่ ๒” ซึ่งอยู่ในโครงการหนังสือบูรพาจารย์
เล่ม ๗ ต่อไปนะครับ

หากมีสิ่งผิดพลาดไม่เหมาะสม ด้วยประการใดๆ ก็ตาม
ผมขอกราบเท้าขอขมาโทษต่อ**องค์หลวงปู่มั่น**และบูรพาจารย์พระกรรมฐาน
ทุกท่าน พร้อมทั้งขอขอบคุณท่านผู้ร่วมบริจาคปัจจัยสนับสนุนการ
ทำหนังสือ และขอบคุณท่านผู้อ่านทุกท่านด้วยครับ

พบกันใหม่ใน **พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอนที่ ๒** ในโครงการ
หนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๗ เร็วๆ นี้ครับ

ด้วยความเคารพยิ่ง

ปฐม นิคมานนท์

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗

หลวงปู่มั่น ภูริตฺโต

พ.ศ. ๒๔๑๓ - ๒๔๙๒

ภาคผนวก

- ประมวลภาพงานสมโภช
- พระธรรมเทศนา

พระมหาเถระบางส่วนที่มาร่วมงาน

พระธรรมวิสุทธีมงคล
(หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)
วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี

พระพุทฺธพจนวราภรณ์
(จันทร์ กุสโล)
วัดเจติยฺหหลวง อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พระวิมลธรรมญาณเถร
(หลวงปู่ทองบัว ตนตฺถิโกโร)
วัดโรงธรรมสามัคคี อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

พระมงคลวิวัฒน์คุณ
(หลวงพ่อเพิ่ม กิตฺติวฑฺฒโน)
วัดป่าสาลวัน อ.เมือง จ.นครราชสีมา

בחנעกขั้มมะ ฟั้งธรรม ปฏั้บัตั้กาภานา

หลงพ้อพระพุทธรพจนวาราภรณ์
(จันท์ร์ กุสโล)
วัดเจตึย้หลง จ.เซียงใหม่

พระมกคลวั้ฒนคุดน
(หลงพ้อเฟ้ม กิตตวั้ฒนทโน)
วัดปาสาวัน อ.เมือ่อง จ.นครรยาชลี้มา

พระคฺรุอุคฺตมกาภานาจารย์
(หลงพ้อทองสุก อุคฺตตรปถโถ)
วัดอนาลโย อ.เมือ่อง จ.พะเยา

หลงพ้อประลั้ทึ้ ปุณฺณมกาโร
วัดปาหฺมูใหม่ อ.แม่แตง จ.เซียงใหม่

พระคฺรุสลั้ริปุณฺญวั้ฒน (พระอาจารย์เสวก)
วัดเจตึยาภรรพต ต.แม่บั้ง อ.พร้าว จ.เซียงใหม่

พระสงฆ์ประมาณ ๓๐๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์
สมโภชพระมหาธาตุมณฑป และพุทธธาภิเศกพระและเหรียญที่ระลึก

พระราชเชมากร วัดกลางเวียง
อ.พร้าว รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่
เข้ากราบท่านหลวงตาฯ

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)
มาเป็นประธานในพิธี แสดงธรรม และรับผ้าป่าช่วยชาติ
เย็นวันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ซึ่งตรงกับวันมรณภาพปีที่ ๕๔
ของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

อาราธนาทำนหลวงตาฯ แสดงธรรม และรับผ้าป่าช่วยชาติ
โดย นายปริญญา ปานทอง รองผู้ว่าราชการเชียงใหม่เป็นประธานพิธี
และ นายชนะ แผงพิบูลย์ นายอำเภอพร้าว เป็นประธานดำเนินงาน

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ วันครบรอบมรณภาพ ๕๔ ปี ของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
เป็นฤกษ์ดียิ่งในการจัดพิธีสมโภชพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์ฯ ในครั้งนี้

บันทึกเพื่อการอนุโมทนา

งานสมโภชพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์ฯ
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

๑๐ - ๑๑ - ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

- มีพระเถระและพระภิกษุสงฆ์ มาร่วมพิธีมากกว่า ๓๐๐ รูป
 - ครีตธาประชาชนมาร่วมงานเป็นเรือนหมื่น
 - คณะและผู้ใ้บุญ มาตั้งโรงครัวทานมากกว่า ๓๐ โรงครัวทาน
 - ครีตธาชาวอำเภอพร้าวนำต้นหม้าให้บริการร่วม ๑๒๐ ต้นท์
- ฯลฯ
- ยอดเงินผ้าป่าช่วยชาติ เฉพาะคำวันที่ ๑๑ พ.ย. ๕๖ เกือบ ๑ ล้านบาท
 - น้ำหนักทองคำที่นำถวาย ประมาณ ๗๐ บาท

โปรดทราบ และร่วมอนุโมทนาโดยทั่วถึงกัน

คำกล่าวอาราธนา

ของ นายปริญญา ปานทอง
รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ประธานในพิธี

กราบนมัสการ พระเดชพระคุณ พระธรรมวิสุทธิมงคล
(หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) ที่เคารพอย่างสูงยิ่ง

เนื่องด้วยคณะศิษยานุศิษย์ของ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต มีความ
เคารพเทิดทูนในองค์ หลวงปู่มั่น และบูรพาจารย์ฝ่ายพระกรรมฐาน
เป็นอย่างสูงยิ่ง จึงได้จัดงานรำลึกพระคุณเนื่องในวันคล้ายวันครบรอบ
มรณภาพของ หลวงปู่มั่น ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖
และสมโภชพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์สถานของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
กับบูรพาจารย์สายพระกรรมฐาน ด้วยการปฏิบัติธรรมเป็นสังฆบูชา

ในโอกาสอันเป็นมงคลยิ่งนี้ คณะศิษยานุศิษย์ และสาธุชน ได้
กราบอาราธนาพระเดชพระคุณท่านโปรดเมตตาามาแสดงพระธรรมเทศนา
และรับผ้าป่าช่วยชาติ เพื่อคณะศิษยานุศิษย์ และประชาชนชาวไทย
ทั้งหลาย จะได้มีส่วนช่วยชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ให้ดำรง
สถาพร คู่แผ่นดินไทย ตลอดกาลนาน

กระผม นายปริญญา ปานทอง รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
พร้อมทั้งคณะศิษย์ พี่น้องชาวอำเภอพร้าว และสาธุชนทั้งมวล ที่มาพร้อม
กันอยู่ ณ มณฑลแห่งนี้ ขอกราบอาราธนา พระเดชพระคุณท่าน พระ
ธรรมวิสุทธิมงคล โปรดแสดงพระธรรมเทศนา เพื่อประโยชน์ในทางธรรม
แก่บรรดาศิษยานุศิษย์ และศรัทธาสาธุชนทั้งหลายด้วย เทอญ ฯ

พระธรรมเทศนา

ของ พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)
 ในงานสมโภชพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์พระกรรมฐาน
 วัดป่าอาจารย์มั่น (ภุทธิตุโธ) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
 ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๗.๐๐ น.

วันนี้เป็นวันมหามงคลของพี่น้องชาวจังหวัดเชียงใหม่เรา โดย
 ตั้งขึ้นที่ **วัดป่าอาจารย์มั่น**อำเภอพร้าว ของเรา โดยมี **คุณปริยญา
 ปานทอง** รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ประธานในพิธี **คุณชนะ แพ่ง
 พิบูลย์** นายอำเภอพร้าว ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน
นางอรนัธดา ตันติพัฒน์ นายกเหล่ากาชาดจังหวัดเชียงใหม่ ได้มา
 เป็นประธาน และให้ความร่มเย็นกับบรรดาพี่น้องชาวอำเภอพร้าว ของเรา

วันนี้รู้สึกที่พี่น้องทั้งหลายมากันเป็นจำนวนมาก **หลวงตา**รู้สึก
 ซาบซึ้งมากในงานการช่วยชาติมหากุศลของเรา วันนี้ก็ได้มาถึงที่นี่
 เมื่อวานนี้ก็แสดงธรรมที่**ดอยปุย** แล้ววันนี้ก็เลยมาที่นี่ มาเห็นพี่น้อง
 ทั้งหลายมีความพร้อมเพรียงสามัคคี จนกระทั่งวัดนี้แน่นไปหมด จะได้
 ขยายวัดใหม่ **หลวงตา**จึงรู้สึกซาบซึ้ง

ในสถานที่นี้เป็นสถานที่อยู่ของนักปราชญ์ หรือจอมปราชญ์
 ในสมัยปัจจุบัน คือ**หลวงปู่มั่น**ท่านเคยได้มาตั้งรากฐานอบรมบรรดา
 พี่น้องชาวจังหวัดเชียงใหม่เราในที่ต่างๆ แล้วมาพักอยู่สถานที่แห่งนี้
 เป็นเวลานานพอสมควร จนปรากฏเป็นวัดขึ้นมา และเป็นที่ยึด
 กราบไหว้บูชาของสาธุชนทุกๆ ไป

และ ในกลางวัดนี้ ก็มีเจดีย์อันใหญ่หลวง ซึ่งประดิษฐานครูบา
 อาจารย์ทั้งหลาย ได้เข้าไปกราบไหว้บูชาท่านมาเมื่อสักครู่นี้ ล้วนแล้วแต่

เป็นครูอาจารย์ที่เลิศเลอในสมัยปัจจุบัน จะเรียกว่าเพชรน้ำหนึ่ง น้ำหนึ่ง ก็ไม่มีผิด เราไม่อยากจะว่าไม่น่าจะผิด บอกว่า**ไม่มีผิด** เพราะเครื่องยืนยันของท่านซึ่งเป็นผลให้โลกได้เห็นทั่วกันนั้นคือ **พระธาตุ** ที่ประกาศออกจากความบริสุทธิ์ของท่านทางร่างกาย ออกมาเป็น**พระธาตุ**

การเป็นพระธาตุ ในตำราท่านแสดงไว้ว่า คือ **พระอรหันต์** เท่านั้นที่**อัฐิจะกลายเป็นพระธาตุได้** นอกนั้นไม่มี นี่ท่านเหล่านี้ล้วนแต่ อัฐิของท่านเป็นพระธาตุ เป็นพระธาตุแทบทั้งนั้นที่ได้เห็นมาแล้ว ได้กราบ ไหว้บูชาท่านแล้วก็ลงมา ด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ปลื้มอกปลื้มใจมา พบพ่อพบแม่ของเรา นี่แหละพ่อแม่ของพระ เพราะฉะนั้นท่านจึงเรียก บรรดากรรมฐานท่านจึงชอบเรียกว่า **พ่อแม่ครูบาอาจารย์** คือเป็น ทั้งพ่อทั้งแม่ ชาติซึ่งเป็นทีหนึ่งของพ่อแม่ที่ให้แดนเกิดแก่เรา ท่านจึงเรียกว่า **พ่อแม่ครูบาอาจารย์**

วันนี้ได้เข้ากราบไหว้ท่านด้วยความซาบซึ้งถึงใจ เต็มหัวใจแล้ว ค่อยออกมา ได้ประกาศให้พี่น้องทั้งหลายทราบว่า ท่านเหล่านี้คือ **เพชรน้ำหนึ่ง** นี้ประกาศผลแห่งการประพฤติตามหลักพุทธศาสนา ของเรา ซึ่งเป็นศาสนาที่เลิศเลอมาดั้งเดิม เป็นศาสนาที่แม่นยำในมรรค ในผลนิพพาน ตั้งแต่บุญกุศลขึ้นไปถึงมรรค ผล นิพพาน ศาสนานี้ เป็นเครื่องยืนยันรับรองสำหรับผู้บำเพ็ญ จะต้องเป็นไปตามสายทาง แห่งความถูกต้องดีงาม ดังธรรมท่านแสดงไว้ว่า **สวากขาโต ภควตา ธมฺโม** พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ชอบแล้ว

คำว่า **ชอบ** คือ **ถูกต้องดีงามทุกอย่าง** ไม่ต้องดัดแปลงแก้ไขใดๆ ทั้งสิ้น พระพุทธเจ้าก็ตรัสรู้เองโดยชอบ ที่ว่า **สมฺมาสมฺพุทฺโธ** แปลว่า **ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ** เมื่อตรัสรู้เองโดยชอบ ธรรมที่ประกาศออกมาสอน

โลกก็เป็นธรรมโดยชอบธรรม จึงให้ชื่อว่าสอนการกระทำ ตรัสไว้แล้ว โดยชอบ ผู้ปฏิบัติตามอรรถธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นผู้ยืนยงในตัวเองได้เลย โดยถือธรรมการบำเพ็ญของตน เป็นหลักประกันตัว

การบำเพ็ญคุณงามความดีนี้เป็นสายทางแห่งธรรม ที่ซบอวกไว้แล้วว่าให้พากันอุตสาหะพยายาม ซึ่งเป็นการจุดลากบรรดาสัตว์ทั้งหลายให้ผ่านพ้นขึ้นจากอุปสรรค ความกืดขวาง คือ ความทุกข์ทั้งหลาย เป็นลำดับลำดับ ด้วยอำนาจแห่งการบำเพ็ญกุศลผลทานต่างๆ ตามสายทาง คือ **สวากขาตธรรม** ของพระพุทธเจ้า

นี่บรรดาครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่ท่านได้อาราธนามาประดิษฐานอยู่ ณ สถานที่นี้ ก็ล้วนแล้วตั้งแต่ท่านผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าโดยถูกต้อง ผลก็ปรากฏขึ้นเป็นที่พอใจ เป็นองค์ทรงไว้ซึ่งมรรคซึ่งผลซึ่งนิพพานโดยสมบูรณ์ด้วยกัน

ธรรมของพระพุทธเจ้าจึงเป็นธรรมที่คงเส้นคงวาหนาแน่น เป็นอกาลิโก พร้อมทั้งจะให้ผลแก่ผู้บำเพ็ญตามสายทางของศาสนาที่สอนไว้แล้วทุกเวลา

อกาลิโก ไม่มีกาล สถานที่ เวลา เวลา ไต ๆ มากืดขวางการทำดีตามทางของศาสนาได้เลย แล้วการทำชั่วก็เป็นคู่เคียงกันไป ท่านเรียกว่า **กิเลส** นี้ก็เป็น**อกาลิโก** ท่านก็สอนให้ระมัดระวัง ให้งดเว้น คือการทำชั่ว ไม่ว่าที่แจ้ง ที่ลับ สถานที่ กาล ไตๆ เป็นความชั่วทั้งนั้น แล้วผลนำมาซึ่งความทุกข์ให้แก่ผู้ทำโดยลำดับลำดับ ไม่ล่าเอียง

สำหรับผู้ทำดีก็เป็น **อกาลิโก** ทำในที่แจ้ง ที่ลับ ที่ไกลที่ใกล้ ไม่ว่าจะกลางคืน กลางวัน เวลาไหน เป็นบุญเป็นกุศลทั้งนั้น เรียกว่า **อกาลิโก** เป็นพื้นฐาน ไว้เรียบร้อย ผู้ใดปฏิบัติคุณงามความดี ใครจะเห็นก็ตามไม่เห็นก็ตาม อย่าวิตกวิจารณ์ ว่าไม่มีคนอื่นได้เห็น แล้วรู้สึก

ว่าไม่ค่อยพอใจ ไม่ค่อยเต็มใจนัก ครั้นเมื่อพระพุทธเจ้าหรือธรรม
ของพระพุทธเจ้าขึ้นบอก พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็นแล้วนั้นแล เป็นความ
ถูกต้องดีงาม ไม่มีที่แจ้งที่ลับ ขอให้พากันทำลงไปเถิด นี่เป็นคำสอนของ
พระพุทธเจ้า

เราทั้งหลายได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์นี้ ไม่ใช่จะเกิด
อย่างง่ายตาย เหมือนสัตว์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นมาจากการทำชั่วเสียมากต่อ
มาก จึงเกิดได้ง่าย เพราะคนชั่วทำชั่วได้ง่าย เกิดในสถานที่ชั่ว ภูพที่ชั่ว
เป็นสัตว์ที่ชั่ว มีมากมายกายกอง เต็มไปทั่วดินแดน ไม่ว่าในน้ำ บนบก
ดินฟ้าอากาศ สัตว์ทั้งหลายเหล่านี้เกิดได้ทั้งนั้น เพราะสัตว์โลกทำได้
ง่ายในบรรดาความชั่ว สัตว์ทั้งหลายจึงไหลลงสู่ความชั่วได้มากกว่า
ผู้ที่จะไปในทางที่ดี

เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ก็เรียกว่าเล็ดลอดมาจากบรรดาสัตว์
ทั้งหลาย ที่มีทั่วแดนโลกธาตุซึ่งล้วนแล้วตั้งแต่เป็นสัตว์ด้วยกัน แต่เรา
เล็ดลอดออกมาเป็นมนุษย์ได้นี้ ก็เพราะอำนาจแห่งคุณธรรม คือความดี
งามของเรา ที่ได้สร้างมาแล้วตั้งแต่ชาติปางก่อนเป็นลำดับลำดับ บุญกุศล
นั้นจึงหนุนมาให้เราได้เกิดเป็นมนุษย์ ทั้ง ๆ ที่สัตว์ทั้งหลายเป็นสัตว์
ทั่วโลกดินแดนจำนวนมากขนาดไหน เท่ากับ**ชนโค**

ชนโค มีมากขนาดไหน นี้ สัตว์ทั้งหลายที่ไปรับความทุกข์ความ
ทรมานในที่ต่างๆ เท่ากับชนโค มากต่อมาก

สำหรับมนุษย์เรา ที่เล็ดลอดออกมาเกิดเป็นมนุษย์ ได้มานำเพ็ญ
คุณงามความดีนี้ จึงเท่ากับ**เขาโค** มีจำนวนน้อยมาก ท่านจึงเทียบว่า
เขาโค กับ **ชนโค** โคตัวหนึ่งของมันเต็มตัว แต่เขาของมันมีเพียงสอง
เขาเท่านั้น

คน สัตว์ที่เกิดในโลกนี้มีจำนวนมากมาย กลายเป็นเรื่อง **ชนโค** ไปเสียทั้งสิ้น แต่เราทำไมเล็ดลอดมาเป็น **เขาโค** เกิดขึ้นเป็นมนุษย์แล้วยังรู้จักพระพุทธศาสนา มีความเคารพพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นขวัญใจ ผากเป็นผากตายตลอดมา

การทำบุญให้ทาน เป็นนิสัยของผู้เชื่อบุญเชื่อกรรม เชื่อพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มีติดอยู่ในสันดานของมนุษย์ผู้ดีทั้งหลาย ย่อมบำเพ็ญอยู่เสมอ ไม่ว่าจะไปสถานที่ใดก็ตาม นิสัยแห่งบุญที่ติดอยู่ภายในจิตใจนั้นย่อมไม่ลดละในการสร้างคุณงามความดี ไม่ว่าจะที่แจ้งที่ลับ แล้วคุณงามความดีที่เราสร้างนี้แล้วเป็นเครื่องสนับสนุนและติดแนบผากเป็นผากตายได้ตลอดไป

ผู้มีบุญมีกุศล จะตายในสถานที่ใด เป็น**สุคติ** เป็น**สุคติ** ทั้งนั้น แม้จะยังไม่ตาย เจ้าของบำเพ็ญบุญกุศลประจำ วัน คืน ปี เดือน จนกลายเป็นนิสัย แล้วก็รู้สึกว่ามีความอบอุ่นในจิตใจของตน ผู้จะไปเกิด ไปตาย เพราะใจนี้เป็นนักท่องเที่ยว จากภพนี้แล้วไปเกิดภพหน้า เกิดภพนั้น ภพนี้ตลอด ท่านจึงเรียกว่าใจนี้เป็นนักท่องเที่ยว

ถึงจะเป็นนักท่องเที่ยว ก็ท่องเที่ยวไปด้วยบุญด้วยกุศล ภพที่สัตว์ทั้งหลายเป็นผู้สร้างบาปสร้างกรรมไปเกิด

ภพของเราผู้สร้างบุญสร้างกุศลไปเกิด ย่อมเป็นภพที่ดีงาม มีความสุขความสำราญบานใจ จนกระทั่งบารมีของเราแก่กล้าด้วยการบำเพ็ญมากไม่หยุดไม่ถอย สามารถถึงพระนิพพาน พ้นจากทุกข์ได้โดยสิ้นเชิง

นี่คือผู้ที่เกิดมาได้เห็นพระพุทธศาสนา ได้มีความเคารพนับถือ และเชื่อฟัง เชื่อบุญ เชื่อกรรม แล้วอุทิศสำหรับบำเพ็ญตน ความดีอันนี้เป็น

สิริมงคลติดเราไปตลอดจนกระทั่งถึงวันตาย ถึงวันตายก็ตายด้วยความ
ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ได้ตายด้วยความโศกเศร้าเหงาหงอยเหมือนคนทำบาป
ทำกรรมมาก ๆ คนผู้เช่นนั้นไม่ตายก็เป็นทุกข์ เกิดความเดือดร้อนวุ่นวาย
ภายในจิตใจ โฟนรกแดนมนุश्यก็เฝ้าอยู่ที่หัวอกนั้นแหละ พอตายแล้ว
โฟนรกแห่งแดนเมืองผีก็เฝ้าต่อไปอีก ยิ่งหนักยิ่งกว่าทุกข์ในแดนมนุश्य
นี้หลายชั้นหลายเท่าทีเดียว นั่น

นี่คือคำสอนของพระพุทธเจ้า ทรงสั่งสอนไว้แล้ว เราเกิดมาได้
พบพระพุทธศาสนา ได้ทำบุญให้ทาน รักษาศีล เจริญเมตตาภาวนา
แม้ระลึกถึง **พุทธ ธรรม สังฆ** ภายในใจ ก็เท่ากับเราได้เข้าเฝ้า
พระพุทธเจ้า ในขณะที่เราระลึกถึงท่าน ระลึกถึงธรรม ระลึกถึง
พระสงฆ์อยู่ตลอดไป

เราอย่าเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าบรินิพพานแล้วอยู่เมืองไหนเมืองนี้
นั้นเป็นรูปร่าง เป็นสรีระร่างกาย เช่นเดียวกับสัตว์โลกทั่ว ๆ ไป เป็น
สมมุติ ย่อมมีตายได้ทั่ว ๆ ไป ตามแต่สภาพร่างกายจะทนได้ไปถึง
ไหน เมื่อทนไม่ไหวก็ตายที่นั่น ที่นั่น

นี่ พระพุทธเจ้าก็บรินิพพานที่เมืองอินเดีย เหมือนกับสัตว์โลก
ทั้งหลายที่ตายอยู่ในที่ต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่เมืองอินเดียก็ตาม ก็ตายเช่นเดียว
กัน แต่คุณงามความดีที่สร้างเอาไว้ไม่ได้ตายด้วย แล้วพระพุทธเจ้า
บรินิพพานแล้ว นั้นหมายถึงเรื่องธาตุขันธ์หมดสภาพแล้ว จิตใจของ
พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นของไม่เคยตายมาแต่กาลไหน ๆ ในบรรดาจิตทุกดวง
ทั้งที่จิตบริสุทธิ์ และไม่บริสุทธิ์ ไม่เคยตาย ดิออกจากรูปร่างแล้ว
จิตท่านผู้บริสุทธิ์ สมมติหลุดพ้นทราบประจักษ์ตั้งแต่ยังไม่ตาย หรือ
ยังไม่นิพพานดังพระพุทธเจ้า พอติดแล้วก็ถึงนิพพานเลย

แล้วบรรดาพระสงฆ์สาวกผู้บำเพ็ญตามท่าน ซึ่งได้มรรคได้ผลจนเป็นที่พอใจ แล้วก็ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้าเรื่อย ๆ ไป จนกลายเป็นธรรมธาตุด้วยกัน สม่่าเสมอกันไปหมด

นี่คือธรรมที่เลิศเลอ จากการประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญของตัวเอง ถึงจะยากลำบากบ้างก็ขอให้ทนนะ เราเป็นลูกชาวพุทธ อย่าสักเอาเผากิน ไม่ใช่ของดี

ทำอะไร ทำไม่คิด ไม่อ่าน ไม่คำนึงคำนวณถึงเหตุผลต้นปลายแล้ว มักจะขาดทุนเสมอคนเรา ต้องพินิจพิจารณา **ความอยากนั้น มักจะเป็นเรื่องของกิเลสเสียมากต่อมาก ความไม่อยากนั้นเป็นเรื่องของธรรม**

เรื่องของธรรมเป็นของดีเลิศ กิเลส ถ้าเราไม่มีความสนใจในอรรถในธรรม ก็เท่ากับว่าเราจะหนีจากอำนาจของกิเลสที่มันควบคุมไว้ในแดนแห่งกองทุกข์ทั้งหลาย มันจึงทำการกิดขวางไม่ให้อยากไป ไม่ให้อยากทำ ให้มีเรื่องมีราวสร้างเหตุสร้างผลกลไกที่จะหักห้ามเราให้อยู่ในเงื้อมมือของมันตลอดไป

คนเราจึงทำบุญทำกุศล ทำคุณงามความดี ประพฤติตัวเป็นคนดีได้ยาก ถ้าทำเป็นคนเลวนั้นได้ไเลวมาก เลวมาก เพราะกิเลสเป็นทางต่ำ ไหลลง ไหลลง เหมือนน้ำไหลโจนลงจากภูเขา ไม่มีอะไรห้ามไว้ได้เลย ไหลลงจนถึงที่ราบ ถึงมหาสมุทร ทะเลหลวง ไม่มีหยุดหย่อน

นี่เรื่องกิเลส การพาสัตว์โลกไหลลงก็เช่นเดียวกัน ไหลลงตั้งแต่ความชั่วเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำกรรมมันไปจนกลายเป็นความชั่วอันใหญ่หลวง เมื่อทำไม่หยุดไม่ถอย กลายเป็นความชั่วอันยิ่งใหญ่ ตายไปแล้ว ไหลลงไปแดนนรก

นรกกี่มีหลายประเภท นรกกี่ยอมกี่ยี่ ที่หนักมากกี่ยี่ เมื่อทำกรรมชั่วช้าลามกมากมาย เข้า นรกกี่ว่าหลุมเป็นที่หนึ่ง ที่ให้กองทุกข์มากที่สุด เสวยกรรมอยู่นั้นเป็นเวลาตั้งกี่ปีกี่กัลป์ นี่แหละเป็นนรกกี่หลุมพอเหมาะพอดีกับคนสร้างแต่บาปแต่กรรมนั้นๆ นับแต่วันเกิดมาไม่อยากทำบุญให้ทาน เพราะกิเลสห้ามไว้ ไม่ให้ทำ ถ้าทำตามกิเลสคือความชั่วนั้นไหลทั้งวันทั้งคืน ข้อนี้จึงควรนำมาพิจารณาลำนึก

สำหรับพวกเราทั้งหลายซึ่งเป็นชาวพุทธ มักจะถูกตัมตุนจากกิเลสล่อลวงให้ไปทางของมัน คือทำความชั่วช้าลามกจนได้นั้นแหละ ให้เราฝันเสมอ ถือพระพุทธรูปเจ้าซึ่งเป็นองค์ศาสดาแทน เป็นศาสดาที่ทรงดำเนิน เวลาจะตรัสรู้ ก่อนตรัสรู้นั้นสลบถึง ๓ หน นั้น ทุกข์หรือไม่ทุกข์ เสด็จออกจากหอบปราสาทราชมนเฑียร จากความเป็นกษัตริย์เข้าไปในป่าในเขา ก็เท่ากับเทวดาตกจากสวรรค์ลงสู่แดนนรกนั่นเอง

นี่มหากษัตริย์เสด็จออกจากหอบปราสาทราชมนเฑียร เข้าสู่ป่าสู่เขา ขอลานเขามากินกี่ย่อมเป็นเช่นนั้น

นอกจากนั้น ยังบำเพ็ญพระองค์ด้วยความทุกข์ความลำบาก เริ่มแรกตั้งแต่วันเสด็จออกจากพระราชวัง พระองค์มีไพร่ฟ้าประชาชนที่ทั่วแผ่นดิน เฉพาะอย่างยิ่งในพระราชวัง เต็มไปด้วยนางสนมกรรมในบริษัทรบริวร เต็มไปหมด

แล้วก็พระโอรส คือ**พระราहुล** พระนางพิมพา มีตั้งแต่ธรรมาชาติที่มีคุณค่า ซึ่งน่ารัก น่าสงวน น่าห่วงน่าหวงทั้งนั้น

แต่พระองค์ทรงตัดพระทัยออกไป อยากเข้าไปชมพระราहुลนั้นก็กลัวภัยอันใหญ่หลวง คือ พระนางพิมพาซึ่งเป็นคู่พระบารมีกันจะตื่นขึ้นมา ต้องตัดพระทัย ความจริงนั้นก็ทรงรักและทรงห่วงใยทั้งพระนางพิมพา ทั้งพระราहुล คือห่วงใยทั้งแม่ทั้งลูกนั้นแหละ แต่ก็ตัดใจออกไป

นี่ ทุกข์ใหม่ ? พิจารณาซิ ให้เราคิดอย่างนี้มาเทียบเคียงกับเรา เราสร้างคุณงามความดี ไม่จำเป็นต้องถึงพลัดพรากจากลูกจากเต้า จาก ผัวจากเมียไปทำบุญอะไร ไม่เหมือนพระพุทธรเจ้า นั่นซึ่งมีน้ำหนักมากกว่าเรา เพราะความปรารถนาเป็นศาสตาสอนโลก ย่อมได้รับความทุกข์ ความลำบากมากกว่าโลกเป็นธรรมดา ให้ถือเอามาเป็นคติเครื่องเตือนใจ

ทรงบำเพ็ญอยู่นั้นก็เป็นเวลา ๖ ปี ที่เป็นทุกข์มากที่สุดก็ถึงขั้นสลบไปสลัดถึง ๓ ครั้ง นี่พระองค์ก็ไม่ทรงลดละลดหย่อน บำเพ็ญจนกระทั่งได้ตรัสรู้ขึ้นมา เพราะอำนาจแห่งความพากเพียรไม่หยุดไม่ถอย

นี่ เราทั้งหลายซึ่งเป็นลูกของตถาคต พุทธบริษัท ก็ขอให้ดำเนินตามร่องรอยแห่งศาสตา แม้จะไม่ได้เป็นทุกข์เทียบเท่ากับศาสตา ก็ขอให้ได้แบบลูกศิษย์มีครูสอน ค่อยดำเนินตามสติกำลังความสามารถของเราไป

ให้ฝ่าฝืนเช่นเดียวกับพระพุทธรเจ้าทรงฝ่าฝืนโลกทั้งหลายมาแล้ว โลกที่แน่นอนหนามันคงเหนียวแน่นที่สุด ไม่มีอะไรเกินโลก **วัฏฏวน** พระองค์ก็ทรงตัดพระทัยออกไปได้ ทั้ง ๆ ที่ออกไปแล้วพระทัยยังหวั่น แล้วก็ยังตัดพระทัยอีก ไม่ให้หวั่นอีกแล้ว จนผ่านพ้นไปได้

นี่เราสร้างคุณงามความดี ไม่ถึงกับต้องร้างจากบ้านจากเรือน จากพ่อจากแม่ จากอะไรไปหรือกนะ เราทำความดีเป็นประจำวัน ให้พากันทำ อุตุสำหรับพยายาม มีมากมีน้อย การทำบุญให้ทาน เป็นเรื่องใหญ่โตมากนะ ขอท่านทั้งหลายได้เข้าออกเข้าในในข้อนี้

ไปเทศน์ที่ไหน **หลวงตา**ไม่เคยละการให้ทานนี้เลย เพราะทานนี้เป็นยอดแห่งความดีทั้งหลาย และเป็นยอดแห่งความกว้างขวาง เป็นยอดแห่งความสามัคคี สมานกันได้ดีก็อำนาจแห่งการให้ทาน

แล้วให้ทานใครก็ตาม แม่ที่สุดให้ทานสัตว์ บุญกุศลได้มาจากสัตว์ ให้ทานคน บุญกุศลได้มาจากคน ให้ทานคนจนบุญกุศลได้มาจากคนจน ให้ทานผู้ใด สัตว์ตัวใด บุญกุศลออกมาจากนั้น จากนั้นมาเป็นสมบัติของเรา คือไม่มีคำว่าสูงว่าต่ำ ขึ้นชื่อว่าบุญกุศลแล้วออกมาได้ทุกทาง

ให้พากันนุตส่ำห์พยายาม เราไม่ได้เป็นเศรษฐีมีเงินเป็นหมื่นๆ แสนๆ ล้าน เรามีพ้ออ้อมพอกินวันหนึ่ง วันหนึ่ง ในครอบครัวของเรา ให้แบ่งสันปันส่วนเอาไว้พ้อให้เหมาะสม เพราะความจำเป็นมีทั้งทางธาตุทางชั้น และทางด้านจิตใจ

ทางธาตุชั้น ก็อาศัยวัตถุเป็นเครื่องบำรุงรักษา เช่น มีอาหารการบริโภค มีบ้านมีเรือน ที่อยู่อาศัย มีเครื่องใช้ไม่สอยเป็นธรรมดาสำหรับร่างกายเรา เราก็ต้องวิ่งเต้นขวนขวาย หามาตามความจำเป็นที่ให้เหมาะสมกัน นี่คือที่พึ่งของกาย

ในเวลามีชีวิตอยู่ ให้พากันขวนขวาย ถึงไม่บอกก็ขวนขวายเอง โลกเป็นอย่างนั้น แต่สำคัญที่จิตใจ ถ้าไม่บอก ไม่ขวนขวายนะ คือวิ่งเต้นขวนขวายหาแต่อาหารการบริโภคทั้งนั้น วัตถุห่วงใยแต่ร่างกาย กลัวเป็นกลัวตาย กลัวทุกข์กลัวยาก กลัวลำบาก ในเวลายังมีชีวิตอยู่

แต่เวลาตายไปแล้ว ยังมีความทุกข์ความยากความลำบาก เพราะจิตใจไม่มีบุญกุศล เครื่องหล่อเลี้ยงเหมือนทางร่างกายนี้เอง นั้นไม่ได้คิดกัน มากต่อมาก จึงขอให้คิด

เป็นที่พึ่งที่อาศัยของเรามีอยู่สองอย่าง **ส่วนร่างกาย** อาศัยที่อยู่อาศัย อาหารการบริโภค นั้นหนึ่ง เป็นส่วนร่างกาย **ส่วนจิตใจ** คือบุญคือกุศล เกิดขึ้นจากการทำบุญให้ทานทุกประเภท นี่มาเป็นอาหารโอชะรสที่เลิศเลอ เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจ

ร่างกายก็ให้สิ่งที่อาศัย ใจก็ให้สิ่งที่อาศัย คือ บุญกุศลเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจ จิตใจก็ไม่เดือดร้อน ร่างกายจะเป็นจะตายเมื่อไร ใจมีอาหารเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงแล้วใจก็ไม่เดือดร้อน นี่พอตายไป เอาจริงเอาจัง เวลาตายไปแล้วจิตจะต้องพึ่งบุญกุศลนี้เท่านั้น สมบัติเงินทองข้าวของ แม้จะชวนชวายเป็นความจำเป็นถ่วนหน้ากันในเวลาที่มีชีวิตอยู่ก็ตาม พอชีวิตหาไม่แล้ว ขาดละบั้นไปหมดตั้งแต่ลมหายใจกับร่างกายของเราขาด สิ่งทั้งหลายที่เป็นสมบัติของเราก็ขาดไปพร้อม ๆ กัน ไม่มีอะไรที่จะเป็นเครื่องยึดอาศัยได้เหมือนเวลาเรามีชีวิตอยู่เลย

แต่ส่วนใจของเรา เมื่อมีบุญมีกุศลแล้ว ที่แหละเป็นที่พึ่งเป็นที่พึ่งตายไปในทุกภพทุกชาติ

วัตถุสมบัติเหล่านี้ติดตามไปไม่ได้ ร่างกายก็ติดตามไปไม่ได้ ติดตามได้แต่บุญแต่กรรมอันดีงามของเรา ติดตามไปได้ทุกภพทุกชาติ ไปเกิดในภพใดชาติใด สูงต่ำประการใด ด้วยอำนาจแห่งบุญแห่งกุศลนี้ทั้งนั้น พาไปสนับสนุนให้ไปเกิดในสถานที่เหมาะสมกับบุญกับกรรมของตนที่สร้างไว้มากน้อยเพียงไร ดังที่ท่านแสดงไว้ในกาลก่อนนี้

สวรรค์ก็มีไว้สำหรับสัตว์ผู้มีความดีงามเป็นชั้นๆ ขึ้นไป ตั้งแต่ **ชั้นจาตุมฯ** ขึ้นไป ถึงชั้นที่ ๖ **ปรินิมิตสวดี** นี่คือสวรรค์สำหรับคนมีบุญตั้งแต่ **ชั้นจาตุมฯ** ขึ้นไป ผู้มีบุญในชั้นนี้ก็ไปเกิดในสวรรค์ในชั้นนี้ ผู้มีบุญสูงกว่านี้ ก็ขยับขึ้นไป ขยับขึ้นไป จนกระทั่งถึง **ปรินิมิตสวดี**

สวรรค์ ๖ ชั้น เทวดาทั้งหลายนี้มีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงต่างกัน บุญมีเหมือนกัน แต่มีมากมีน้อยต่างกัน ผู้มีมากก็ขึ้นได้ชั้นสูง มีความละเอียดละออ ความสุขละเอียดละออต่างกันเป็นลำดับลำดับ จนกระทั่งถึง **พรหมโลก**

นี่ก็เป็นที่อยู่ของสัตว์ผู้สร้างความดีนั้นแหละ จนกระทั่งถึงนิพพาน เรียกว่าผู้ที่สร้างความดีเลิศแล้วถึงนิพพานเหมือนกัน ขาดสะบั้น เรื่องความทุกข์ความทรมานที่เคยเกิด แก่ เจ็บ ตาย มากี่กัปกี่กัลป์ พอจิตบริสุทธิ์ด้วยอำนาจแห่งบุญกุศลที่เราสร้างมาสูงเต็มที่แล้ว พ้นจากทุกข์โดยประการทั้งปวง ท่านเรียกว่าถึง **นิพพาน** ตัดเรื่องความเป็นความตาย ความทุกข์ความยาก ความลำบากในวัฏฏวนในจิตใจนี้ออก โดยสิ้นเชิง ไม่มีจิตใจเหลือเลย

นี่แหละพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นศาสดาของพวกเราทั้งหลาย ท่านตัดขาดแล้วตั้งแต่วันที่ท่านตรัสรู้ในวันเดือนหกเพ็ญ ขาดสะบั้นเลย เหลือแต่พระทัยที่บริสุทธิ์ เป็นความเลิศเลออัศจรรย์ที่สุดส่วน จึงได้นำธรรมนี้ มาสั่งสอนสัตว์โลก ด้วย **สวางกชาตธรรม** เพราะพระองค์ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ โดยไม่มีใครแนะนำสั่งสอนแนวทางที่จะให้ดำเนินและปฏิบัติตาม จนได้เป็นพระพุทธเจ้าเลย

เป็นความสามารถ เป็นนิสัยวาสนาของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ๆ เองที่จะตรัสรู้แต่ละพระองค์ เป็นผู้ทรงบำเพ็ญเอง รู้เอง เห็นเอง ขึ้นมาด้วยกันทั้งนั้น

นี่พระพุทธเจ้า เมื่อได้ตรัสรู้ขึ้นมาแล้วก็ได้นำมาสั่งสอนสัตว์โลก เรียกว่า ตรัสรู้เองโดยชอบ ทุกอย่างชอบหมด ตรัสรู้ ก็พ้นทุกข์โดยชอบ ธรรมที่สอนโลกนี้ ก็เป็นธรรมสุดส่วนนำมาสอนโลก สอนพวกเรานี้แหละ

พวกสัตว์โลกทั้งหลายจึงให้พากันอุตส่าห์พยายาม คนตาบอด ย่อมอาศัยคนตาดี ถ้ามีแต่คนตาบอดด้วยกัน ชนไม่ชนอะไร โลกนี้ โลกป่าช้าป่าขามี่แต่คนตาบอด เอาหัวชนกัน ชนต้นไม้ ภูเขา ตกเหว ตกบ่อ ไปที่ไหนมีแต่ป่าช้าคนตาบอด ถ้าไม่อาศัยคนตาดีจะไป คนตาดี จูงไปแล้วแคล้วคลาด ปลอดภัย

คนตาดีจึงไป คือ ฟังเสียงธรรมของพระพุทธเจ้านั้นแล ท่านสอนไว้อย่างไร ให้อุตส่าห์เดินตามท่านซักจง แนะนำสั่งสอนพวกเรา นี้ก็ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้โดยลำดับ จนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้นไปได้ เพราะการเดินตามครูของเรา

เราจะถือทิวภูมิมานะว่าตัวรู้ตัวฉลาด แหลมคมยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า นั่นจะเป็นความโง่ที่สุดประมาธไม่ได้ แล้วยังกลายเป็นป่าช้าทุกแห่งทุกหน ล้วนแล้วตั้งแต่เป็นป่าช้าของคนตาบอด ใจบอด ไปที่ไหน ไปก็ก้าวไม่ออก ไปที่ไหนก็โดนเกาะโดนหนาม โดนตั้งแต่ฟันแต่ไฟ โดนแต่ภัยรอบด้าน มีแต่ความทุกข์ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ไร้ภพไร้ชาติของคนตาบอดที่ไม่สนใจกับความดีงามจากท่านผู้ตาดี

ธรรมทั้งหลายท่านแสดงเอาไว้ ให้เราจำไว้ตั้งแต่บัดนี้ เวลานี้ถึงตาเราดีใจเราก็กังขบอด ให้เชื่อตัวเองว่าใจเรายังบอดนะ ใจพระพุทธเจ้าเป็นใจที่บริสุทธิ์ที่สุดส่วน ให้เชื่อฟังคำสอนของท่าน ตะเกียกตะกายไปตามนั้นแหละ

นี่เห็นไหม อยู่ข้างหลังนี้ ที่ภาพพจน์ หรือรูปปั้นท่านที่แสดงไว้ที่นั่นไว้เพื่ออะไร ธรรมตาทองก็เป็นทอง อิฐเป็นอิฐ ปูนเป็นปูน หินเป็นหิน หวายเป็นหวาย มีคุณค่าอะไร แต่นามครูบาอาจารย์ คุณครูบาอาจารย์เข้าแทรกอยู่ในนั้นแล้ว เป็นของมีฤทธิ์ มีเดช มีคุณค่ามหาศาลขึ้นใน ทองในอิฐในปูนในหินในหวายนั่นแหละ เราจึงได้กราบท่านตลอด

อันนี้ก็ ท่านมาจากไหน ท่านก็เดินตามทางของศาสดา จึงได้เป็นผู้เลิศเลอให้เราทั้งหลายได้กราบไหว้บูชา เป็นขวัญตาขวัญใจ ระลึกไว้ไม่ลืมตลอดมา ขอให้ระลึกถึงท่านอยู่เสมอ

สถานที่นี้ หรือเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดเชียงใหม่เรา นี้ เป็นจังหวัดที่เป็นมทามงคคมกกว่าจังหวัดทงทลาย หลวงตาไมได้ยกไมได้ยอจังหวัด หรือเหยียบย่ำทำลายจังหวัดใด พุดไปตามความรู้ความเห็น และได้ยินมา ว่าจังหวัดเชียงใหม่เรา นี้ ท่านผู้มาสำเร็จคุณธรรมสูงสุด สูงสุด เรียกว่าเป็น**เพชรน้ำหนึ่ง**นี้มีจำนวนหลายองค์มากทีเดียว

นับเริ่มตันตั้งแต่ หลวงปู่มั่น หลวงปู่พรหม หลวงปู่ขาว หลวงปู่แหวน มาเป็นลำดับลำดับา ที่ระลึกไมได้ก็คงมีอยู่อีกจำนวนมาก ในจังหวัดอื่น ๆ ไมค่อยเห็นมี มีจังหวัดนี้ที่มากที่สุด และสถานที่นี้ ก็มาบรรจครูบาอาจารย์ที่เป็นองค์เอก องค์เอก ไวกุราบไหว้บูชา จึงเป็นที่มงคลแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลาย

วัดนี้เป็นวัดมทามงคค หลวงปู่มั่นท่านเคยมาบำเพ็ญบุญ ในสถานที่นี้ และทำประโยชน์แก่โลกด้วยความเมตตา เจริญเมตตา ภาวนาแผ่กระจายไปถึงโลกทุกแห่งหนทีเดียว

ท่านไปอยู่ที่ไหน ท่านผู้มีธรรมในใจ ไปที่ไหนกระจายไปด้วย ความเมตตา ชานไปทั่วโลกดินแดน ท่านไมได้เหมือนเรานะ หัวใจ พระพุทธเจ้า หัวใจพระอรหันต์ ท่านนี้สว่างจ้าทั้งวันทั้งคืนประจำองค์ของท่านเป็นลำดับลำดับาไป

ที่ท่านมาอำเภอร้าวของเรา นี้ นานลักเท่าใด สว่างจ้าอยู่ นี้ เราก็ได้กุราบไหว้บูชาท่านเป็นขวัญตาขวัญใจ แล้วมีอานิสงส์มากมาย ตลอดมา

กุราบไหว้ทงหลายมันต่างกันนะ กุราบไหว้หมู่หมาเป็นยังงไบบ้าง กุราบไหว้หมาเป็นยังงไบกุราบไหว้แมวเป็นยังงไบกุราบไหว้เด็กเป็นยังงไบกุราบไหว้คนที่เป็นคนชั่วเป็นอย่างหนึ่ง กุราบไหว้คนที่เป็นคนดีเป็นอีกอย่างหนึ่ง กุราบไหว้พ่อแม่ ท่านผู้มีคุณ ครูบาอาจารย์ เป็นผลอีกอย่างหนึ่ง มันต่างกันอย่างนั้น

นี่เราได้ครูบาอาจารย์องค์ที่ประเสริฐเลิศเลอมากกราบไหว้ จึงมี อาานิสงส์มากมายทีเดียว

ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้อุตส่าห์พยายาม เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา นี้ เรียกว่าเลิศเลอแล้ว หากที่ตำหนิติเตียนไม่ได้แล้ว ถ้าไม่มีวาสนาเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ก็เหมือนไก่พบพลอยนั้นแหละ **ไก่พบพลอย
ในนิทานอีสป**

อันนี้ท่านก็แสดงไว้ในชาดกเหมือนกัน แต่ก่อนเราเรียนหนังสือ เป็นนักเรียนอยู่ ครูท่านสอน เราก็จำได้นิทานนั้นๆ ว่า ไก่แจ้ตัวหนึ่ง ค่อยๆ เชี่ยวหาอาหาร ไปพบพลอยเม็ดหนึ่งงามดีมีค่ามาก จึงพูดเปรยๆ ขึ้นว่า นี่ถ้าเจ้าของของเจ้ามาพบเจ้าเข้าเช่นนี้ เขาคงเก็บเจ้าเข้าไปฝังไว้ในหัวแหวนตามเดิม แต่ที่เจ้าไม่มีประโยชน์อะไรแก่เรา ลู่อ่านข่าวข่าวสารเพียงเมล็ดเดียวก็ไม่ได้ ว่าแล้วก็ค่อยๆ เชี่ยวเรื่อยไปในแปลงอื่น ๆ

ท่านสรุปเรื่องนี้ว่า นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า **ของที่ดีย่อมเป็น
ประโยชน์แก่ผู้ที่รู้จักใช้เท่านั้น**

นี้แหละเรา ให้พิจารณาให้เห็นว่าเป็นเพชรเป็นพลอย เป็นพลอยจริง ๆ เป็นของมีคุณค่าจริงๆ แล้วปฏิบัติตัวของเราให้มีคุณค่า อย่าหากันแต่ข่าวลือข่าวสารกินไปวันหนึ่ง กินไปวันหนึ่ง ไม่คิดถึงอรรถถึงธรรม ซึ่งเป็นเหมือนเพชรเหมือนพลอย พอเป็นมวมทามงคลแก่ตนเลยแล้ว ไม่ได้ไม่ถูก

นี่เราเกิดมาประเสริฐ พบพระพุทธศาสนา คนที่ไม่เคารพนับถือ พระศาสนา เห็นเหมือนกับไก่พบพลอยที่มีจำนวนมาก เราอย่าให้เป็นไก่พบพลอย ให้เป็นคนพบพลอย คนหาพลอยอยู่แล้ว ไปพบเข้าแล้วกว้าน

เอาเลย กว้านเอาเลย อยากให้มันมีทั้งภูเขา ก็จะกว้านเอาหมด ดีไม่ดี ชาวเขียงใหม่นี้จะมากว้านเอาหมด แล้วคนที่อื่นก็จะมาแย่งชาวเขียงใหม่ เพราะใครก็ต้องการคำ่ว่าพลอยว่าพลอย

นี่อย่าให้เป็นแบบไก่แจ้ นะ พบพระพุทธศาสนาแล้ว ซึ่งเท่ากับเพชรพลอย แต่เป็นเพชรพลอยที่เลิศเลอสุดยอด ให้พากันอุตส่าห์พยายามปฏิบัติ

เป็นวาสนาของเราแล้วที่เราได้มาพบ ได้กราบไหว้บูชา ได้นับถือ ท่าน เป็นจิตเป็นใจ ผাগเป็นผากตายจริง ๆ อย่าได้ลืมนะ

อันนี้เรียกว่า**สมบัติของมนุษย์** คือศาสนา ศาสนาพุทธนี้เป็นศาสนาที่เลิศเลอสุดยอดแล้ว ให้พากันปฏิบัติ เพราะเจ้าของศาสนาเป็นผู้สิ้นกิเลส ได้แก่พระพุทธเจ้าของเราเป็นผู้สิ้นกิเลส สอนธรรมเป็นธรรมที่บริสุทธิ์ที่สุดส่วน ผู้ปฏิบัติตามไม่มีผิดพลาดเลย ให้พากันยึดกันถืออันนี้ไว้ให้ดี

การทำบุญให้ทาน อย่าปล่อยอย่างวาง เรามีน้อยก็ทำตามเกิดตามมีของเรา ถ้าปล่อยแล้วเสียวันเสียคืนนะ ให้เสียสมบัติที่จะเป็นสาระสำคัญภายในจิตใจของเราไป เห็นว่าสิ่งนั้นดี สิ่งนี้ดี อันลาภก็ดี ก้อยก็ดี แกงก็ดี เผ็ดก็ดี เพื่อเข้าพุงไปเสีย ไม่เกิดประโยชน์อะไรนะ

ให้เพื่อจิตใจบ้าง เรามีอะไรมา ก็ให้ทั้งทำบุญให้ทาน ทั้งเพื่อรับประทาน เราแบ่งสันปันส่วนไว้เสมอ **อันนี้ไว้สำหรับธาตุขันธ์ อันนี้ไว้สำหรับจิตใจ** ให้ใจก็ได้อาหารโอชารส คือบุญคือกุศลที่เกิดขึ้นจากการให้ทานของเรา

ทางภายนอกก็ได้อาหารการบริโภคตามที่บริโภคทั่วโลกดินแดนนี้แหละ อย่าให้ขาดทั้งสองอย่างนะ ขาดอย่างใดก็ตาม ขาดทางด้านคุณ

งามความดีเข้าสู่จิตใจ ขาดทานขาดการกุศลนี้ขาดมากทีเดียว เรียกว่า
เรานี้ตัดทางเดินของตน ไปที่ไหนไปไม่ถูก ชัด ๆ ช้อง ๆ ยุ่ง ๆ
เหยิง ๆ ไปเกิดภพใดชาติใด มีแต่ภพที่ยุ่ง ๆ เหยิง ๆ วุ่นวาย ชัด ๆ
ช้อง ๆ ภพทุกข์ ๆ จน ๆ ชั้นแค่นั้น ไม่เป็นภพที่ราบรื่นดีงามเหมือน
คนมีบุญ

ทั้งที่สัตว์โลกที่ได้รับความทุกข์ความร้อนมากขนาดไหน ผู้แสวง
ความดีงามเรา ต่างกันอย่างไรร้าง น้อย่างนักโทษกับเรา เราไม่เป็น
นักโทษ ถึงเราไม่ได้เป็นทเวดา เราก็ยังดีกว่านักโทษ นักโทษอยู่ในที่
คุมขัง ยังมีโทษหนักเท่าใด ยิ่งเป็นทุกข์มาก ถูกบีบบังคับทุกอย่าง ตัดโลก
ภายนอกออกหมด คือคนทำความชั่ว ติดคุกติดตารางอยู่ในเรือนจำ
เราก็เห็นชัด ๆ

หรือใครอยากไปติดคุกหรือ ? พิจารณาซิ !

เราอยู่ภายนอกนี้ เราสะดวกสบาย แม้วายังไม่สูงกว่านี้ก็ยังดี
นี่ถ้าเรายังสร้างคุณงามความดี ให้มีระดับสูงกว่านี้

เรามันต้องตายด้วยกันนั่นแหละ วันหนึ่ง ๆ ทั่วโลกดินแดน
ไม่มีใครเกิดแล้วไม่ตาย ตายด้วยกันทุกคน ให้จำคำที่ว่า **ตาย** นี้ว่าอยู่
กับเราทุกคน อย่าประมาทนะว่าตัวจะไม่ตาย มันตายได้ทั้งนั้นแหละ
เมื่อลมหายใจสุดสิ้น ตายได้ทั้งหมด สัตว์น้ำ สัตว์บก ผู้คน ตายได้
ด้วยกัน

เวลายังไม่ตายนี้ ให้อุตสาหะพยายาม ใช้ปัญญา ใช้ความคิดยึด
ยาวเอาไว้เพื่อความสะดวกของเราในอนาคตข้างหน้า ชาตินี้เราก็คงยังเป็น
ดังที่เราเป็นอยู่ สุขทุกข์ยากลำบากขนาดไหน เราก็อู้ ๆ เห็น ๆ กันอยู่
พอเป็นพอไป ไม่เป็นความทุกข์เดือดร้อนจนมากเกินไป

อันนี้ ความดีดิบตีของเรา เราก็ให้พยายามกันสร้าง ให้เป็นความสุขความเจริญต่อไปข้างหน้า นี่จะเป็นความสุขให้เป็นเกษมศานต์ การทำบุญจึงเป็นคุณธรรมอันเลิศเลอสำหรับหนุนจิตใจ ขอบอกให้ทุกภพทุกชาติที่สมหวัง ๆ ตลอดไปนี้แหละ

หนึ่ง **การให้ทาน** สอง **การรักษาศีล** ให้เข้มงวดกวดขัน มีการรักษาวัตร ศีล สาม **การเจริญเมตตาภาวนา** เวลาจะหลับจะนอนให้มีพุทฺโธ ธัมโม สังโฆ ตีตใจบ้างนะ อย่างนอนลุ่มตุ่ม ลุ่มตุ่ม เหมือนหมูใช้ไม่ได้นะ

เวลาจะหลับจะนอนขอให้กราบพระเสียก่อน ตัวชี้เกียด คือ อตัวกิเลส มันผืนเอาไว้ มันไม่ให้กราบ ให้ลุ่มหมอนเลย ลุ่มใส่หมอนเลย มันไม่ให้ก้มหัวลงกราบพระพุทฺธเจ้า กิเลสมันลากเอาไว้

ให้ผืนกิเลส มากกราบพระให้เรียบร้อยก่อน แล้วนั่งภาวนา **พุทฺโธ พุทฺโธ** มีสติกำกับจิตใจของเรา ทำใจให้สงบในขณะภาวนา

ภาวนา คือการอบรมจิตใจของเรา จะมีความสงบ ผ่องใส ทั้งๆ ที่เคยติดเคยตั้งแต่ตั้งเข้ายันคำ ในขณะที่นั้นเราระงับความคิด ความปรุงไปตามกิเลส ให้เป็นความคิดของธรรมแทนที่เข้ามา ได้แก่การภาวนา นึก **พุทฺโธ** แทนการนึกถึงกิเลส ความรำความรวย ความได้อะไรก็แล้วแต่เป็นเรื่องของกิเลส

ใหนัก **พุทฺโธ พุทฺโธ** หรือ **ธัมโม** หรือ **สังโฆ** ตามแต่จริตนิสัยเราชอบ เราชอบอะไรใหนักอันนั้น มีสติกำกับไว้กับความรู้อันนั้นนะ ให้สติกำกับไว้ ไม่ให้คิดเรื่องอะไร เพราะเราคิดมาตั้งแต่ตั้งนอนแล้ว วันนี้เราจะคิดเพื่อทางของอรรถของธรรม ทางของกิเลส คิดตั้งแต่ตั้งนอนนี้ทางของธรรมเพิ่งจะมาคิดเดี๋ยวนี้ ปิดความคิดทั้งหมดอะไรไว้ ให้มี

แต่ทางของธรรมทำให้เกิดขึ้นว่า พุทฺโธ พุทฺโธ แทนกิเลส ความคิดของกิเลสทั้งหลาย

อยู่กับใจ มีสติบังคับ ใจจะค่อยสว่างงามขึ้นมา สงบเย็นขึ้นมาเรื่อย ๆ นี่เป็นฆราวาส ญาติโยม มีฐานะ กิจการทางภายนอกมากมาย แต่ก็ขอให้ทำ ไม่ได้มาก ขอให้ทำได้ทำ อย่าให้ขาดวันขาดคืน ไม่เหมือนพระ พระท่านบวชเข้ามาแล้วเพื่อพระพุทฺธศาสนา เพื่อมรรค ผล นิพพานจริงๆ

งานของพระกับงานของโลกถึงต่างกัน งานของพระนี่ เข้ามาบวชชำระกิเลส ตัณหา อาสวะ ซึ่งเป็นเรื่องของชาวบ้านชาวเมือง เรื่องสัวม เรื่องถาน เรื่องสกปรกโสภณ

เวลามาบวชแล้ว ชำระสิ่งสกปรกโสภณ อย่าไปห่วงไปใยกับมัน มีแต่การชำระสิ่งนั้นๆ ด้วยความพากความเพียร เดินจงกรมก็ชำระกิเลส นั่งสมาธิภาวนาก็ชำระกิเลส ตัวสกปรกรกรุงรังอยู่ภายในใจของเรา ให้มันจางออกไป จางไป จิตใจจะมีความสงบร่มเย็นเป็นลำดับลำดับ

ทางนี้แหละเป็นไปเพื่อตัดดวงเอามรรค ผล พระนิพพาน ไม่สงสัยเลย ขอให้ดำเนิน แต่อย่าไปแย่งเอางานของฆราวาสมาใช้ก็แล้วกัน

งานของฆราวาส ก็คืออย่างที่เขาคำทำทั่วโลกดินแดน ส่วนงานของพระ คือการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มีความมักน้อย สันโดษ นั้นทิ้งไปหมดเสีย โดดเข้าไปเอางานของโลก ชอบลาภ ชอบยศ ชอบสรรเสริญ เยินยอ หารายได้รายรวยไว้แบบโลกๆ ไปเสีย แทนที่จะบวชเข้ามาหาธรรม หาบุญหากุศลเพื่อมรรค ผล นิพพาน กลายเป็นบวชเข้ามาหาความโลภ ความโกรธ ราคะตัณหา หาชื่อเสียง หายศถาบรรดาศักดิ์ เป็นแบบโลก เลยเลวกว่าโลกไปหมด

นี่พวกพระของเราทั้งหลาย ให้พากันระมัดระวัง บวชเข้ามาให้ พระพุทธเจ้า สละยังงี้ เราเดินตามรอยของพระพุทธเจ้า หอ ปราสาท ราชมณฑีร พระพุทธเจ้าเสียดายที่ไหน สละออกมาหมด

แล้วภษัตริย์ในครั้งพุทธกาล ที่ออกมาบวชในพระพุทธศาสนา มีน้อยเมื่อไหร่ พระองค์ได้ก็ตาม เสด็จออกมาแล้วออกเลย เจียบเลย ไปเลย ไม่เคยเห็นไปพัวพันกับหอปราสาทราชมณฑีร ซึ่งเป็นโลกาเริต อันเป็นเรื่องของโลกล้วนๆ นั้นเลย

ท่านบวชเพื่อพระธรรม จากนั้นมาแล้วก็เป็น **สังฆัง สรณัง คัจฉามิ** ของพวกเรา ท่านบวชแล้วแล้วจากการชำระสะสางตามความ มุ่งหมายที่ท่านเป็นเพศนักบวช แล้วผู้ถือออกบวชตามกันมา ก็คือ ตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ เศรษฐี กุฎุมพี พ่อค้า ปณฺญาชน คนธรรมดา มาบวชได้ด้วยกันทั้งนั้น ก็เลสมียู่ด้วยกัน ชำระได้ด้วยกัน ชำระ สิ่งเหล่านี้ออกให้หมดไป หมดไป แล้วธรรมก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นมา

นี่เรียกว่า**บวชมาเพื่อละโลก** อย่าไปหึงหวงในโลก บวชมา ไปหากอบโกยโลก พระไปหากอบโกยโลก มันก็เหมือนส้วมเหมือน ถานนั่นเอง

เรื่องของโลกก็ตั้งเรื่องของพระเข้าไปเกี่ยวข้อง มันกลายเป็น ส้วมเป็นถาน สกปรกโสมนม ไม่มีอะไรเกินพระ ไปที่ไหนเขาตูดถูก เขี่ยดหยาม นำละอายให้หมดพวกเรา ?

ให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ เดินจงกรมเอาลงไป นั่งสมาธิภาวนา นี่คือ งานของพระโดยแท้ สำหรับงานเรื่องนอกๆ นานา เรื่องก่อนนั้นสร้างนี้ งานยุ่งเหยิงวุ่นวาย กวนบ้านกวนเมือง กวนห้ากวนสิบ นั้น เป็นงาน ของโลก อย่านำมาใช้ในพระ

ถ้าจะให้ถูกต้องตามทางเดินของพระพุทธเจ้าจริง ไม่ยุ่งกับอะไร **บริหารแปด** เท่านั้น เดินจงกรม นั่งสมาธิ เข้าป่า ไหวนเขา ลูกไหวน ถ้าไหวน เอื้องมผาไหวน ที่จะเป็นที่สะดอกในทางบำเพ็ญ เข้าไปที่นั่น บำเพ็ญที่นั่น หม่ากิเลสที่ตรงนั้น ออกมาเป็นสรณะของตัว แล้วก็ เป็นสรณะของโลกได้

ถ้าไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัว ออกมาเหมือนหมาขี้เรื้อน พระหมา ขี้เรื้อน ใครอยากกราบล่ะ ? ไม่มีใครอยากกราบ เราไม่อยากเป็นหมา ขี้เรื้อน ทำตัวให้เป็นพระที่สมบูรณ์แบบได้ ไปไหวนแล้วเย็นสบายหมด เย็นไปหมด

นี่แหละอำนาจของธรรม ขอให้ปฏิบัติ ธรรมพระพุทธเจ้าแบบมีอ รับอยู่ตลอดเวลา สำหรับผู้ปฏิบัติ ผลจะพึงได้ไม่เป็นอย่างอื่น ดังเรียกว่า **อกาลโก** ไม่มีกาล สถานที่ เวลา เวลาใด จะมาเกิดขวางทำลาย ได้ ขอให้ตั้งใจปฏิบัติ

บรรดาพระลูกพระหลาน ที่ปฏิบัติบำเพ็ญเพียร อย่าลืมนื้อลืมตัว บวชมาแล้วให้ระลึกว่าเราเป็นพระ เรื่องหน้าที่ของพระ การงานของ พระ คืออะไร ให้ดู ให้ดูเจ้าของ ดูเจ้าของด้วยสติแล้วจะรู้ตัว คนรู้ตัว แล้วจะได้พลิกตัว อะไรผิด ปิดออก อะไรผิดปิดออก บำเพ็ญแต่สิ่งดี งามทั้งหลาย

เรื่อง มรรค ผล นิพพาน ไม่ว่าสมัยนั้น สมัยนี้ กิเลสก็ไม่มีสมัย สมัยใดกิเลสเต็มหัวใจ นี่เป็นของสกปรก เป็นพินเป็นไฟ เผาไหม้สัตว์ โลกทั่วไป ทั้งเขาทั้งเรา

ที่เวลาเรามาบวชเป็นพระ เราจะแก้กิเลส ชะล้างกิเลสนี้ ชะล้าง ด้วยอรรถด้วยธรรม

ธรรม ก็ไม่มีกาล สถานที่ เวลา เวลา ไม่มีคำว่าครีว่าล้ำสมัย เหมือนน้ำชำระล้างของสกปรก ไม่มีกาลเวลา ชะล้างสะอาดตลอดเวลา ล้างของสกปรกได้ตลอดมา เช่นเดียวกันกับธรรมะ ซึ่งเป็นของสะอาด ชะล้างสิ่งที่สกปรก ได้แกกเกิลส ตัณหา ภายในใจ ให้สะอาด ล้างขึ้นมา โดยลำดับ

ความสงบจะมีในพระผู้เสาะแสวงหาธรรม **สมถธรรม วิปัสสนา ธรรม** คือความรู้แจ้งแทงทะลุโดยลำดับ จะไม่นอกเหนือไปจากความพากเพียร คือ เติบงกรรม นิ่งสมาธิภาวนา ด้วยสติ ระมัดระวังตัว เสมอนี้เลย จะไม่นอกเหนือจากนี้ไปได้

พระพุทธเจ้าบริสุทธิ์ด้วยธรรมเหล่านี้ สาวกทั้งหลายบริสุทธิ์ด้วยธรรมนี้ เราต้องการบริสุทธิ์ด้วยธรรมเหล่านี้ ขอให้นำธรรมเหล่านี้ เข้ามาติดกับหัวใจของเรา

นี่แหละ ให้มีสติกัน อย่าลืมเนื้อลืมตัว ถ้าลืมเนื้อลืมตัวแล้ว มันพาเดินทางพลาด บกพร่อง แล้วไม่เต็มเม็ดเต็มบาตรนะ ให้รู้ตัวว่าเป็นพระเสมอ หน้าที่การงานของพระ ให้ทำแบบพระ อย่าแย่งเอางานของฆราวาสมาใช้ มันจะสกปรกโสมม

ถ้าดำเนินอยู่อย่างนี้แล้ว **สมาธิ**ไม่ต้องพูด **ปัญญา** ความเฉลียวฉลาด จะเกิดขึ้น ความพากเพียร จนกระทั่งวิมุตติหลุดพ้น ไม่มีกาล สถานที่ เวลา เวลา รอผู้ปฏิบัติอยู่ตลอดไป

จึงขอให้พระลูก พระหลาน ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติ

เวลานี้ได้มาสั่งสอนโลก เราก็ก่แล้วแหละ **หลวงตา**นี้แก่มากแล้ว เวลาที่ สอนโลกก็สอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทุกสิ่งทุกอย่าง สอนโลก โดยไม่มีธรรมสะทกสะท้าน เพราะหัวใจไม่มีอะไรสะทกสะท้านแล้ว หัวใจ

แม่นยำต่ออรรถต่อธรรม **ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้ว** สอนอะไร มาสอนตามความสัจความจริง จึงไม่มีคำว่าสะทกสะท้าน

สะทกสะท้านนั้นเป็นเรื่องของโลก เรื่องของธรรมไม่มี พุดออกมา ตามความสัจความจริง นี้ได้ปฏิบัติมาอย่างไร ก็ได้มาสอนโลกเต็มเม็ด เต็มหน่วย เต็มพลังความสามารถ จึงไม่มีคำว่าสะทกสะท้าน

เอ้า ! ใครมีความสามารถปรารถนาอะไร เอ้า ! ถามมา นั้นถึง ขนาดนั้นนะ ไม่ว่าสมาริขั้นใด ปัญญาขั้นไหน แล้วถามมา จะตอบให้ทันที เลยนะ ฟาดมันถึงที่ถึงแดน นี้ พระธรรมเป็นของจริง ทำหายได้ตลอดเวลา

แต่ที่นี่ อะไรก็ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไรนี่ซี ศาสนาก็กลายเป็นคัมภีร์ ไบลานอยู่ในตู้ในหีบ เก็บยัดไว้ในตู้ในหีบ เจ้าของเป็นพระตกนราก็มีอยู่ในบ้านในเมืองมีทั้งนั้นคัมภีร์ไบลาน ในวัดในวา ยิ่งมาก เต็มไปหมด แต่ผู้อยู่ในวัดในวามันสะอาดแสงหาแต่ล้วนแต่ถ่าน มันไม่ได้หาอรรถหาธรรม มันก็ได้แต่ของสกปรกโสภณ ของเลอะๆ เทอะๆ ไม่มีคุณค่า ไม่มีราคา

พระก็เป็นพระล้วนพระถ่าน ไม่มีคุณค่ามีราคา วัดกลายเป็น วัดล้วนวัดถ่านไปเลย เพราะความประพฤติของพระเหลวแหลกแหวก แนวนั้นแหละ

ให้เราล่านึกตัวของเรานะ ต่างคนต่างอยู่ในวัดในวา เราเป็นยังไง จะทำวัดให้เลอะเทอะไปไหน หรือจะทำวัดให้สะอาดสะอาด ?

ถ้าตัวดีแล้ว อยู่ไหนเป็นวัดเป็นวา สะอาดสะอาดไปหมด มาสร้าง วัดสร้างวาก็สะอาดสะอาดไปหมด ถ้าตัวของเราสะอาดด้วยอรรถ ด้วยธรรม

ถ้าตัวสกปรก แล้วสร้างเป็นหอปราสาทขึ้นมาสักกี่ชั้น มันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร เหมือนเอาคนตายไปโยนขึ้นไปบนหอปราสาท มันเหม็นคั่งอยู่บนหอปราสาท เกิดประโยชน์อะไร

วันนี้ พุดเพียงเท่านั้นแหละ พุดนานไป นานไป ก็รู้สึกว่าจะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า

ขอให้บรรดาพี่น้อง ลูกหลานทั้งหลาย ที่เป็นชาวพุทธ ขอให้ต่างอย่าลืมตัวนะ ให้บำเพ็ญคุณงามความดี

ดังที่อธิบายมานี้ การให้ทาน อย่าปล่อยวาง รักรักษาดี การเจริญเมตตาภาวนา นี่เป็นบุญมหาศาลนะ การภาวนานี้เป็นบุญมหาศาลจริง มีอานิสงส์มาก ถึงจิตใจเราจะไม่สงบก็ตาม เรายัง **พุทธ ธรรม สังฆ** แต่ละคำ ละคำ เหมือนยกพระพุทธรูปเจ้าทั้งพระองค์ ทั้งพระองค์ จึงมีอานิสงส์มากนั้นแหละนะ

เอาแหละ การแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควรแก่ธาตุแก่ขันธุ์ แก่เวล่ำเวลา

ขอความสวัสดิ์ จงมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกัน เทอญ ฯ

สาธุ !

รายงานแม่ภาพพร้อมพิมพ์หนังสือ

พระกรรมฐานสู่สำนักนา (ตอน ๑)

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๖

นายโสมสิต บุญเรืองขาว	๒๐,๐๐๐ บาท
นายปฐม - นางภัทรา นิคมานนท์ และครอบครัว	๑๐,๐๐๐ บาท
คุณยายวิไล รอบคอบ	๑๐,๐๐๐ บาท
คุณศรีสุดา ตั้งคงจิตร	๗,๗๐๐ บาท
คุณพลศักดิ์ บัวศรี และครอบครัว และคุณสิริวิทย์ อนันท์กุล	๖,๐๐๐ บาท
คุณหม่อม กำไลทอง สุทธิเชื้อนาค พร้อมเพื่อน	๓,๕๐๐ บาท
คุณวราวรรณพร ทองใบ	๓,๓๐๐ บาท
คุณนิภา สุวรรณสิทธิ์	๓,๐๐๐ บาท
คุณมานิต กิตติจงจิต	๓,๐๐๐ บาท
คุณทรรษา ศรีอภัยวิทย์	๓,๐๐๐ บาท
คุณวิกรม - นิตยา - บดินทร์ - ธเนศร์ วคินพงศ์วัฒน์	๓,๐๐๐ บาท
คุณบุญเนาวิ ขจรเพชร	๒,๖๐๐ บาท

บริจาค ๒,๐๐๐ บาท

พระครูอุดมภาวนาจารย์	น.ส. อนงค์ ชูนตระกูล
นายศรีณย์ เรืองขจร	คุณทักษะพงษ์ - วนิดา ปิยะวาทิน
นายสถาพร - นางถนอมนวล - กรพรหม - พรพรหม กลิ่นทุ่ง	
น.พ. สมฤทธิ - กุลฤดี และครอบครัว วงศ์มนัสสิทธิ์	

บริจาค ๑,๑๐๐ บาท

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อ.พร้าว	นายพงษ์ภัทร นิคมานนท์
-----------------------------	-----------------------

บริจาค ๑,๐๐๐ บาท

พระอาจารย์บุญมี ธมฺมโรโต	
นายนิวัฒน์ - นางอภิญญา แจ้งอริยวงศ์	คุณพรชัย ธิปไตยสิทธิ์
คุณทวีวรรณ พิณสุวรรณ	คุณวิฑูร โรจนกิตติคุณ

คุณภานู อัจฉริยบุตร
 ดร.วิจิตร - ประวิทย์ วรุตบางกูร
 คุณแม่ไช้อ แซ่ลิ้ - อ. สุชีลา เตชภาวิวัฒน์พันธ์
 คุณอัมพิกา ลิมนิยกุล
 คุณสุภาวดี ลิ่มอารีย์
 น.พ. นิยม เกษจำรัส
 นายพงษ์ศักดิ์ นัมถือดี (๙๐๐ บาท)

คุณสาธิต วรชนารัตน์
 คุณสวณี ภาวภูตานนท์
 คุณผาวิน แสงเงินอ่อน
 คุณเจือจันทร์ ต้นวานิช
 คุณหม่อมกศ มโนสีหกุล
 ร.ต.อ. สุชาติ ชาญเดช

บริจาค ๘๐๐ บาท

คุณชูศักดิ์ - แสงอรุณ - กุลชน - กมลวรรณ แยมพลอย นายบุญส่ง - นางสุนทรารมณ์ เพ็ญพะยม

บริจาค ๗๐๐ บาท

คุณพรวิมล งามมณีรัตน์
 คุณอารี มกรานนท์
 นายสุรินทร์ - นางอมรศรี ไพฑูรย์วงศ์วิระ
 คุณจิตต์โสภี ทองเถา
 นางนุชพันธ์ บุญมี

บริจาค ๖๐๐ บาท

นายไชย - นางนิภา ลำลีแก้ว
 น.ส.รัชณี ศิริจันทร์เพ็ญ
 นางประทุม ไทยอุสุห์ (๕๕๐ บาท)
 คุณประเทือง มูลสวัสดิ์
 นายปราภู ชันติวรพงศ์

บริจาค ๕๐๐ บาท

พระณัฐชัย ลีตชโย
 พระอธิการ เจตจำนงค์ จิระมโฆ
 หลวงปู่ศักดิ์ วัตทุ่งเสรี
 คุณสุลิตา ตั้งธรรมวงษ์
 ทันตแพทย์หญิง มัลลิกา ตันตกุลเวศม์
 นายเอกชัย ย้งวาณิช
 ร.อ.ไพโรจน์ - คุณอรวรรณ - จ.ส.ท.นพรัตน์ - นายณรงค์ ชำกฤษ
 คุณสุรางคณา ฝั่งรุ่ง
 อาจารย์ สมพงษ์ ธรรมวิริยรักษ์
 แพทย์หญิง ภรณ์ วรานันตกุล
 พระอาจารย์ กอบชัย คุณตจิตโต
 พระอธิการ สาคร อธิวโร
 คุณกัญชญา รุ่งโรจน์ประทีป
 นายชัชชัย เกิดประดับ
 ดร. นฤมล ตันธสุเรชษฐ์
 น.ส.วิจิตรา วงษ์มาศ
 นายประสานสุข รังสิยานนท์
 นายกิจจา พิภักดิ์บุญ

คุณประสิทธิ์ - อมรา วงศ์นิจศีล พร้อมบุตร ธิดา คุณจงกลณี ศฤงฆโพนบูลย์
 คุณนงนุช หาญหฤทัยวรรณ คุณอนงค์ ดารารัตนศิลป์
 คุณชนานันต์ สวัสดิ์ฤกษ์ - อนุชา เอี่ยมไพจิตร คุณหม่อม เกรียงศักดิ์ อภิรัชย์
 นายณัฐวัตติ พงษ์แผ่ คุณสมเกียรติ - เพ็ญจันทร์ จันทศิลา
 พัฒนาการพิมพ์ (วงเวียนใหญ่) และครอบครัว "ประสพพรตวรรษัย"
 คุณพรชัย - อนงค์ลักษณ์ เอี่ยมเศรษฐกุล และครอบครัว
 นางเงิน บุญยงยศ และครอบครัว คุณชิมเอ็ง แซ่จิ่ง
 คุณพรทิพย์ จงเร่งเพ็ชร คุณวรวรรณา วัฒนชิบิติ
 น.ส. สรวีย์ เศรษฐสถาวร คุณเล็ถ่มหัสิตา รุ่งเรืองศรี
 นางวรรณา สัตยงกษ คุณเปรมจิต มงคลการ
 คุณวิโรจน์ ตั้งเดชะศิริณญ์ คุณแม่ชูฮ้าย แซ่หุ่ย
 แพทย์หญิง เกษกานดา วิชรตันศิริยุทธ นายพรภัทร นิคมานนท์
 อาจารย์ อัมพร ศรีสุทธิพิสุทธิ์ คุณเอไรรัตน์ ธนวัชรวงกูร
 นายเฉลิมชัย ชาทกุล และคณะ ผศ.นพ.วิศุรย์ - คุณสุตารีย์ ประเสริฐเจริญสุข
 คุณสุวรรณา ทวีรักษ์ นางจุฑามาศ สุภาพล
 นายจิตรี ทรรษกุล และครอบครัว อาจารย์ นงลักษณ์ ชื่นจิตรี
 นายประหยัด - นางกาญจนา ทาลีตะพันธ์ นายนิทัศน์ - นางนาภรณ์ ลาภชัยเจริญกิจ
 นางสุมาลี สาร์เซ่น รื่นแหวิน รีมเมย และ รื่นระเบียงไม้ จ.ตาก
 ชมรมพุทธศาสน์วังจันทร์เกษม คุณจ่านง มุณีนทร์นิมิตต์
 คุณโรจนา ลิมปิโกวิท คุณบุญสวรรค์ บุญชินันท์
 นายฐิรวุฒัน ไตรวิชารังกูร คุณนิภารัตน์ มีสถานทรัพย์
 คุณแจริญ ปฎิมาภรณ์ชัย อาจารย์ รัตนา ตันติพรหมินทร์
 คุณเกษรา ไทราศาสตร์ นายคัลย์ศิริ ศิริมั่งคละ
 คุณภูษิต กาญจนวลีรัตน์ คุณประสิทธิ์ - มาลินี พยัคฆพันธ์
 คุณศิวภรณ์ ไฉ่เจริญธรรม นายพิชาติ - นางวราภรณ์ กุลประดิษฐ์
 พ.ต.ท. นนทจิต บุตดีคำ พร้อมครอบครัว ร.ต.ต.หญิง จันทร์เพ็ญ คุณชื่น
 ผศ. ประพันธ์ แสงทิรัญ รต.ดร.เสกานีย์ เลวัลย์
 นายธิตีทัต - นางอุไร ธรรมสุชัย พร้อมด้วยบุตร ธิดา และญาติ

บริจาค ๔๐๐ บาท

นายสุรศักดิ์ ทศกาญจน์
 นายนิวัฒน์ เสรีฉันทฤกษ์

อาจารย์ ลัจจา ชีรกุล
 นางจรัส สุขรังสรรค์

นายพงศ์ธร นพวงศ์สิริธร
นายประเสริฐ เทศพันธ์

นายปิยะวัฒน์ วัฒนหาธรรม
นายสันต์ชัย ทองน้อย

บริจาค ๓๕๐ บาท

อาจารย์ จันทิมา พรหมโชติกุล และครอบครัว คุณบัววรรณ เมฆเวียง

บริจาค ๓๐๐ บาท

พระณัฐพล โกลโล

พระไพศาล จิตคุโณ

หลวงพ่ोजำลอง กิตติคุโณ

คุณภาณีช - นานญา สิทธารถ

คุณวันเพ็ญ - จิตธารณ เพ็ชรรัตน์

แม่ประทุม - นายประวิทย์ คชาชื่น และคณะ

โรงพยาบาลสัตว์ สุโขทัย

นายเทพพร ดิลกวัตน์วินิช

คุณจีรมา เสดิ์ตันติกุล

คุณวลัยพรธน ปิยะประภัศรานันท์

คุณจรงรักษ์ พุ่มพวง

ดร. เจตน์ ตันบริยะชญา

นางสารี ปิ่นทอง

ม.ล. แสงอรุณ เกษมสันต์ - อรพลอย เกษมสันต์ ณ อยุธยา

นางซิมเอ็ง แซ่จิ่ง

ตระกูล เทพพรชัย และญาติมิตร

คุณธำรงค์วิทย์ ชัยจรุญพร

ท.พ. ธนาวัฒน์ วรฤกษ์กิจ

คุณภาสกรวรรณ ปิ่นวัฒนา

นางนงภา ชัยวัฒน์

คุณสมเกียรติ พุทธธรรมวงศ์

อาจารย์ ศิริวัฒนา เพ็ชรวิรินทร์

อาจารย์ พรพิมล โกลิภาพ

นายณรัตน์ มนตรีขจร

คุณวัลลภา ลาตสุวรรณ

คุณประเวศน์ - จันทร์ทิพย์ สมประสงค์

คุณยุคล - กัณหา พิริยะกุล

ดร. อุไรรัตน์ คงเมือง

นายเจริญ อุดมวรชาติ

คุณช่อนกลิ่น สุคนธา

(ไม่ออกนาม)

คุณลำอิ่ง บุญล้ำ

คุณพัชชา วิจิตรพงศ์พันธ์ และครอบครัว

คุณสมสันต์ - สุวิรัตน์ - กอรัช มหานิยม

คุณพ่อสวรรค์ - คุณแม่สมพร เกตุแก้ว

คุณมานภาพร เกตุแก้ว

รศ. จิตรพี ชาวลาวัณย์

นางกิมเสียง ตันประดิษฐ์

บริจาค ๒๕๐ บาท

นายสุเทพ บุญเย็น

นางอรุณ สุทธิธรรม

คุณชมภู ไชว์คำ

คุณอรวรรณ แสงดารา

คุณสุภา ศิริวัฒน์ และครอบครัว

งานอำนวยการ สภ.อ.หนองบัว

บริจาค ๒๕๐ บาท

พระบุญส่ง กตปุญโญ

บริจาค ๒๐๐ บาท

นายเฉลิมชัย จารุพัฒน์เดช
 คุณอารดี ไคว่สถิตย และพี่ๆ น้องๆ
 นายพรรคศักดิ์ รุ่งเลิศเกียรติงไกร
 นางศรีน้อย มาศเกษม
 คุณพิมพ์พา - ทองหล่อ กลิ่นรื่น
 คุณภาณุชญา ปลั่งศรีทรัพย์
 นายพัฒนา พิษณุเดชะ
 คุณสุจิตรา อโนโรจน์วานิช
 นายวีรติ - นางรุ่งอรุณ - ด.ญ.ณัฐนรี ตรณโณภาส
 คุณพงษ์สุข สบายจิตรา
 คุณภาวิดา ปัญจรัตน์
 คุณผกาวัลย์ ปัญจรัตน์
 นางบุญส่ง เสาววัจ
 นางพิมพ์พร ม่วงดิษฐ์
 น.ส. รุจิรา แก้วโนนงิ้ว
 คุณสุนีย์ เตียวมรกฏ
 คุณนลินี เจียงวรรณนะ
 ครอบครัว เอี่ยมไพจิตร
 คุณเหลืออง - เสาวมา ฤทธิบุญ
 คุณวาสนี ธีรมหานนท์
 นายวีระเดช ธานีคุณ
 น.ท. ณรงค์ แสนสรตติ
 อาจารย์ สุขกัญญา วรสันตะดิพงษ์
 สุนีตอรรณ จารุธรรม - คณินณัฐ จารุธรรม - ภาวัลกรณ จารุธรรม - ณัฐชญา กสิกิจวรกุล
 คุณชลดดา จุจิรโชติ
 นายประภาส - ดาวรุ่ง ธรรมเกษร
 นางศรียา คลออุษณวัฒน์
 อาจารย์ ประสงค์ ราษฎร์สุข

นายมานพ ควรอาจ
 นางนวลจิรา โอสถศิลป์
 นายวศิน ธนสารสมบัติ
 คุณหทัยย์ ใจจันทน์รัตน์
 คุณสุมาลี เทรบัตย์
 น.ส.วาสนา บุญยบรรณานนท์
 อาจารย์ ปรีญา ธัญญพันธ์
 นายไพโรจน์ อัมพวันวงศ์
 นายทวิสุข อุษสุย
 คุณป้าประยงค์ เหล่าสินชัย
 คุณกิตติพร จันทรวินสุทธิ์
 น.ส. ตารารัตน์ อุตัยพยัคฆ์
 นายบริพัตร ไชยวัฒน์มาลากุล
 นางอินทราณี วิวัฒนานนท์
 คุณสุวรรณา ทวีรักษ์
 คุณลำไย รอดภัย
 คุณศิรินทร์ - เจริญศรี อำนวยผล
 คุณแตวี ชิงห์
 นางสมใจ ชีวะวัฒน์ชัย และครอบครัว
 นายพงษ์ศักดิ์ ธีระพิทยานนท์
 นางจรัสศิริ จินตากล
 นางเรไร สุวรรณกิตติ
 พ.อ. อำนวย เผลยจรรยา
 คุณปรารถนา ปิยไกรวุฒิ
 นายกริษา ศิริมลพิวัฒน์
 พล.อ.ท. จุรินทร์ - คุณประวีณา พักตราพันธ์
 นายเรวัต จันทนง

นายจิรศักดิ์ - นางปัทมา อมรรัตน์

อาจารย์ ลักษณะนา พิมพ์สุต

นายวีรพงศ์ เอื้อพัฒนกุล

คุณนัฏฐิกา ธนพัฒน์ไพฑูริย์

คุณสุนทร ตรีนันทวัน

นางกิมเอ็ง แซ่เต็ง, น.ส.จิรมา เต็งรังสรรค์, นายวิชัย - นางอัจฉรา พรเลดีयरกุล

นายอนุชา วงศ์คุณลักษณ์

ครอบครัว เอกมโนชัย

คุณอิสรာ ธนาปกิจ

คุณอนงค์ - กัญชวลัย เทพชะภู

พ.อ.สิทธิ์ - ปรีเยาวรรณ สิทธิคงศักดิ์

คุณอภิรักษ์ - จรินทร์ ยางจิต และครอบครัว

นายสุวัฒน์ ดำแดง และ นางสาวระพีพรพรรณ สุขไชย คุณวีไล นิคมานนท์

คุณเยาว์รายเพย นิคมานนท์

คุณจีรนนท์ เจริญฤดี และบุตร

นางทองดวง กลิ่นศรีสุข

คุณใจศักดิ์ พรหมนันทน์

คุณนันทวดี ไทยวงษ์

คุณจันทร์ทิพย์ จูรมลักษ์พันธ์

พ.ต. อิศระ สุขประเสริฐ

นายโชคชัย มะลิมาศ

คุณอิศราภรณ์ กัมพลานนท์

คุณศรีวรรณ กันนังเกิด

คุณพนาพร เดชกิจบรรหาร

คุณสาลี จิตต์สิงห์

น.ส. นุพมา ชังพุก

คุณฉลองสวรรค์ - รินฤดี พลพิลา

คุณฉัตรนันทน์ - วรัทธิ์ แสงจันทร์

นายบุญหลาย เพี้ยแก้ว

คุณศรีวรรณ กันนังเกิด

น.ส. กนกรัตน์ สุวรรณวิไลกุล

คุณทองหล่อ ชัยพัฒน์

พ.ต.ท. บัณฑิต ภูขาว

นายณรงค์ ถานอมสวาย (๑๕๐ บาท)

บริจาค ๑๕๐ บาท

คุณพิมพ์ล - พรชนัน สิทธิธารณ

คุณสุมิตร หล่อวัฒนศิริกุล

นางอมรรศรี ยุติมิตร

คุณอังคณา อรรถพงศธร - นายสมชาย ปรางค์นวัฒน์

นางม่วย มีเสงห์

คุณชนวีไล ไผ่รัชตพานิช

นางอัจฉรา นพวิญญูวงศ์

นางจำลอง จันทน์ผือก

คุณจีระพงษ์ ทิพย์จันทร์

คุณนพพล เกตุแก้ว

นายปรามาน - ผศ.อุษฎี - นายระวี มุสิกโปดก

นายสมัคร ขานไช (๑๓๐ บาท)

คุณธนสิทธิ์ อวรามงคลวิชัย

นางสาวเบญจรัตน์ อติชาตนาอนนท์

คุณปฐนศรिका อาคัยพานิชย์

คุณแปรมยุดา กิจสมบัติ และครอบครัว

รศ. อรนุช วุฒิตวีโรจน์

คุณอัจฉรา ทิมภ์ประกอบกิจ

พ.ท.หญิง ลัดดา วรรมนัทธ์

คุณศรีสมใจ เกตุแก้ว

นายลัทพล - นางสุนีย์ - ด.ช.ทรงพล สุทธิทรัพย์

รศ. กมลทิพย์ บรรานัน

คุณวรรณช อุณากุล (๑๒๐ บาท)

นายสุจินต์ - นางเอ็นดู - นายพิสุทธิ์ เจนสาริการณ์ (๑๒๐ บาท)

บริจาค ๑๐๐ บาท

พระบุญเลิศ ธรรมวโร

คุณวิบูล รัตนไชย

นางบังอร ศรีแก้ว

นางนิหรา อุ่เจริญ

นายวีระ เศวตมาลย์

นายบุญสม วงษ์เนตร

คุณวรภากรณ์ มหาวิทยาลัยศรี

คุณสุรพงษ์ - รุ่งทิวา สุนทรธายา

คุณพิมพ์มาศ พาทีเพรา

นายสุพจน์ - นางวิไลวรรณ - น.ส.สุวิมล พงษ์ไทย นายวัชรชัย แซ่ลิ้ม

คุณมาลีณี อภิวิมลโสภณ

คุณสุรศักดิ์ - โกลุม วงศ์อนันต์นนท์

คุณบังอร จงเลิศตระกูล

คุณณมยา สารีสุวรรณ

นางชนกกาญจน์ นุ่มหันต์

นายจิรวุฒน์ ม่วงดิษฐ์

น.ส. ประจวบ ตัมเจริญรัตน์

น.ส. นิด ลีภัยพาล

คุณเบญจวรรณ บุญลาภ

ผศ. ประชิต เขยกิจวงศ์

คุณวาลสนา วิถีสวัสดิ์

คุณศรีสมร บุญญา

นายวันชัย - มณีวรรณ - ด.ช.ธีชช - ด.ญ.อารียา จงเจริญ

คุณสุมนา โต๊ะสงวนพันธ์

น.ส. รัตมี วิชิโรดม

น.ส. นภอนัช แท้ประเสริฐ

คุณศศิธร แซ่บ

คุณป้าสุจิตต์ ไชยวรินทร์กุล

คุณรุ่งวิไล ยงมหาภากรณ์

แม่ชีจันทร์ทิพย์ ตาบท

นางศิริพร อรรถาภิ

นางอนงค์ อิ่มเอิบ

คุณปิยะฉัตร พังจุนันท์ (๑๐๑ บาท)

คุณยงยุทธ์ คำนดุสิตาพันธ์

ร้านป่าแอ็ด เมื่องนนท์ (เชียงใหม่)

ด.ช. ธีษฐพงษ์ สิงห์สุวรรณ

อาจารย์ มณี ไชวพันธ์

ด.ญ. วริสา ทองใบ

คุณอารมณ์ ศรีทิพย์ และครอบครัว

คุณสิริภัทร สุขประสงค์

คุณสมจิต - อมรินทร์ ศรีพิพัฒน์พิชัย

รศ. สุวดี โสมิตบวรชัย

นางนวลสวาท ไชยชัยสถิตย์

คุณย่าเลื่อน อินทะแสง

นายเขาวลิต ตานานนท์ชัย

คุณเบญจมาศ เศษชนะชัย

คุณฉัตรชัย - อุไรวรรณ ชัยรัตนวัฒน์

นายชิน ภัทรมล

คุณชฎามาต นันต��ทกุล

คุณมาลี อิ่มสมบัติ

คุณประทุม หอมรื่น

น.ส. ขวัญตา กังวานชिरธาตา

คุณเจริญศักดิ์ - มณีมาศ วงศ์ศิริธรรมชัย

คุณไข สีด่า

คุณเล้าควน เบน

นายปรเมศวร์ เจริญมาก

นายบริรักษ์ สวัสดิพงษ์

คุณนันทิกร สาขาก

นายนงนุชกร ลักกะพลางกูร

ด.ญ. ปวีณ์กร ลักกะพลางกูร

คุณยี่สุ่น ดุริยบรรจง

คุณธนพร โรจนนาวิ

คุณณพิศ ปิ่นทรวงสุตร

นายเดชา พิบูลศิลป์

นางอมรศรี ยุติมิตร

นายพิชัย แก้วสุวรรณ

ดร. จันทร์เพ็ญ โทมัส

รศ. บุญเกิด คงยิ่งยศ - รศ. แจ่มใส เพียรทอง - รศ. พิทยา เอกลักษณ์นนท์

นพ. มณฑา เมฆอนันต์ธวัช

คุณปราณี รัตนเมณี

คุณสุมาลย์ เวชพันธ์ุ

อุบาสก นิรันดร์ บุรจรรย์

นางรำไพ ศรีพรหมมณี

น.ส. จีวีวรรณ ธิบรวมทรัพย์

นท.หญิง ศรีไพบุลย์ ศิริมงคละ

พ.ท. นิคม วิทยาก

เรือตรี วิจัย แต่งน้อย

ครอบครัว ชาญพิณจักษ์ดี

คุณสุภิญญา นกุลกิจ

น.ส. ศรีสว่าง เลี้ยววารี

นายสุรพงศ์ กฤษณะปิยะวรรณ

น.ส. นัญญา มณีอ่อน

รศ.ดร. นวลละออ สุภาพล

นายเฉลิมชัย ประชุมวรรณ

นายสมเกียรติ - อารยา - นายณัฐกฤตย์ ฎีกาณาวี นายวิชัย ครอบศิลป์ธรรม

น.ส. นิพา ศรีเสถียรไพศาล

คุณนรวิวี - อัญชุลี สุภาวิตา

นางกานดา จิตะฆาส

นายอภิวัฒน์ - วันเพ็ญ ธรรมเกษร

คุณปัญญา มาชัยประสิทธิ์กุล

นางวาลีนี้ ลักกะพลางกูร

คุณวรพล วงษ์แหวน - คุณอาภารณ์ อนุกุล

คุณสมิทธิ เมตตาคุณวัฒน์

นายธรรมดา วิริยะปิติ

คุณพัชรา กิสรวงค์

นางสาวดวงพร อภิรมย์

นายวรพจน์ วงศ์พันธ์ุ

ผศ. นพ.ชาญชัย พานทองวิริยะกุล

รศ. มณฑิราย เป็ลี

ผศ. มุขดา ศิริภาพทวี

คุณเมษนยา ปาณะะเริง และครอบครัว

คุณแม่มี ทับทิม

น.ส. พรทิพย์ มูลแก้ว

นางสุมล มงคลวัจน์

คุณสุภาวรัตน์ ศรีศิลป์

คุณย่าเรียม ก้อนมณี

คุณอภาพิทย์ เรื่องวิทรัพย์

คุณป้าทยา ดุลยทรรค์

คุณกัญญา สิงห์โต

นางศิวาพร อินเนียม

SETTRADE.COM

คุณจันทิมา - ด.ช.ณชนก จันทรังษี

นางวีธนา บุญคุ้มครอง

นางประยูร อัครพิมพ์

นายวิรัช ครอบศิลป์ธรรม

นางมณฑา พฤษพิณกุล

นายวิทยา ลัจเจเทพ

นายฉันทพล มีสินทะฆาส	ดร. สนอง โลหิตวิเศษ
อาจารย์ พรรณทิพย์ เทอดพิทักษ์พงษ์	น.ส. สิริรัตน์ สุขประเสริฐ
คุณอุ๋นเรื่อน สุขพงศ์	คุณประภาพรพรณ ธีร...
นางประนอม วิสุทธิ์สุนทร	พ.ต.ท. สันหัตต์ รวดเร็ว
คุณกัญญภัทร์ ภูมิสวัสดิ์	คุณสุภาณี ภูมิสวัสดิ์
คุณฉัฐพล - สุวดี สุวรรณวิไลกุล และครอบครัว	คุณวิชัย - ธีรวิภา - ยุทธพงษ์ ชัยพัฒน์
คุณอภิเชาว์ วิโรจน์บุญเกียรติ	คุณสายจิตรา รูปโพธิ์
นายอรุณ - นางอัมพร นาวะระ	นางบุญทอง ชัตติยะ
นายฉัฐคม - นางกรกมล - ด.ช.กฤตพัฒน์ อึ้งสุวรรณกุล	
นางจันทิมา วรรณภูมิชัย และคุณแม่เล็ก วรรณภูมิชัย และครอบครัว	
นางเครือวัลย์ - นายสมาน ไสภาพร (๘๐ บาท)	คุณสมจิตร เรือนโรจน์รุ่ง (๖๐ บาท)

บริจาค ๕๐ บาท

พระวัชรินทร์ ฐานวโร	คุณกมลพรรณณ รัตน์สุคนธ์เลิศ
คุณสุภาพรรณณ บางชื่น	นางไซเริก แซ่เบ๊
คุณศิริวรรณ ศรีประศาสตร์	นายประเสริฐ ศรีกุล
คุณสุรวิ โปธิสมภรณ์	คุณสุชาติ สินธิแสง
นางดาวลอย ศรีกุล	นายชวลิต ธรรม์
นางนิตยา ธรรม์	คุณแม่ประสิทธิ์ โพธิ์ศรี
นางสุวิมล ชัยประสิทธิ์กุล	นายพิษณุ เทียนเงิน
คุณวัชรินทร์ ศรีอ่อน	คุณสุรศักดิ์ - วรรณีย์ ห้วยหงษ์ทอง
นายรัฐพล ศรีชัยวงศ์	คุณบุญมา พวงมณี
นายประสงค์ จาคูรัตนพงศ์	
นางสีดา - ด.ญ. ฤดาภรณ์ - ด.ช. ดนัยฉัตร ศรีนงษ์	คุณพ่อวันดี - นายลีลา ศรีสนาม
นายสันต์ วิริยกอบกุล	คุณพรพิมล ประมวลทรัพย์
คุณวันดา จินตรานันท์	นายชัยโรจน์ บุญรินทร์
ด.ช. นิมิตร บัวระกา	นายทรงวิทย์ เจียมมณีเกษม - นางอึ้งนึ่ง แซ่ตั้ง
น.ส. สมพร และ ด.ช. สิทธิธร เปลียนสีเชียว	น.ส. สมบุญ เปลียนสีเชียว
นายสุเทพ - นางแสงจันทร์ ผลดี	คุณจรัส ตรึงสถิตวงศ์
คุณจงดี ไกรสินธุ์	คุณอริศรา คงเสรีดำรง และครอบครัว
คุณเสริมศักดิ์ อวาทกุล	คุณต๋อนเพ็ญ ปรัชญาพันธ์
คุณประทุมมา ปาระมีสัว	อาจารย์ สุภรณ์ วาทกิจ

๕๐๐

นางกัญเฮียง ใจเที่ยง
คุณลักดา เอี่ยมติลา
คุณแมธิรา ธรรมทัณี
คุณสัญญาวัล จินดาวัลย์
คุณปรเมศวร์ พิณอักษร
คุณลำลี หล่อฉัตรนพคุณ
คุณยายคำป้อ อินทราวัย

บริจาค ๒๕ บาท

คุณจิรวรรณ บุญมา
คุณสุพรรณ ศรีตารา
น.อ. โกมล จินดาวัลย์
นางอมรศรี เทพพรชัย
คุณรุ่ง ไกรสินธุ์ และครอบครัว (๒๗ บาท)
นางเพ็ญภาคย์ เพชรบุตร

นางบุญชื่น คำจันทร์

บริจาค ๒๐ บาท

คุณณัฐกมล ยิ้มจันทร์

นายเทียม ชัยประสิทธิ์กุล
คุณสวาง

บริจาค ๑๐ บาท

นายศรัษฐพันธ์ ปาณะดิษ

รวมยอดเงินบริจาค ถึง ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๗ เป็นเงิน ๒๐๖,๓๔๘ บาท
(สองแสนหกพันสามร้อยสี่สิบแปดบาท)

ขออนุโมทนาสาธุกับเจ้าภาพผู้ร่วมบริจาคทุกท่าน

สพพทาน์ ธรรมทาน์ ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง.

รายรับ - รายจ่าย

โครงการหนังสือบูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภริทศโต) บ้านแม่กอย
ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

ในโครงการ จะจัดทำหนังสือประวัติบูรพาจารย์ประมาณ ๑๒ เล่ม
แต่ละเล่มมียอดพิมพ์ ๕,๐๐๐ ถวายวัดป่าอาจารย์มั่น และวัดทั่วประเทศ
๓,๐๐๐ เล่ม แจกจ่ายให้เจ้าภาพผู้บริจาคร่วมพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม และ
เหลือให้ผู้ต้องการร่วมทำบุญภายหลังเพียง ๑,๐๐๐ เล่ม

ไม่ได้ทำเพื่อการค้าใดๆ ทั้งสิ้น เงินบริจาคที่ได้รับ จะนำมาเป็น
กองทุนเพื่อทะนุบำรุงพระมหาธาตุมณฑลปอนุสรณ์บูรพาจารย์ และเป็น
ทุนหมุนเวียนในการจัดทำหนังสือในโครงการ ต่อไป

ยอดรายรับ - รายจ่าย ถึงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๗ :-

	ค่าใช้จ่าย	รายรับ	งบดุล
เล่ม ๑ : หลวงปู่มั่น ภริทศโต	๒๑๙,๐๐๐	๒๕๕๑,๓๗๐	+ ๓๒๒,๓๗๐ บาท
เล่ม ๒ : หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม	๓๖๘,๐๐๐	๓๑๘๘,๘๕๒	- ๔๙๘,๑๔๘ บาท
เล่ม ๓ : หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ	๔๒๕,๐๐๐	๒๓๖๖,๒๘๓	- ๑๒๘๘,๗๑๗ บาท
เล่ม ๔ : หลวงปู่ขาว อนาลโย	๔๐๐,๐๐๐	๑๖๔,๐๗๐	- ๑๒๔,๐๗๐ บาท
เล่ม ๕ : หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล	๓๓๕,๐๐๐	๒๔๘๘,๗๙๓	- ๑๒๖๖,๒๐๗ บาท
รวม เล่ม ๑ - ๕	๑,๗๕๒,๐๐๐	๑,๓๐๙๘,๓๖๘	- ๔๔๓,๖๓๒ บาท

๕๐๒

ค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าพิมพ์ และค่าจัดส่ง
สรุปรวม ๕ เล่ม มีค่าใช้จ่ายเกินรายรับ
เป็นเงิน ๔๔๗,๖๓๒ บาท
(สี่แสนสี่หมื่นเจ็ดพันหกร้อยสามสิบสองบาท)

เพื่อโปรดทราบ และขออนุมัติจากผู้ร่วมบริจาคทุกท่าน

ภัทรา นิคมานนท์
๑๙ มีนาคม ๒๕๕๗

ใบเชิญชวนทำบุญท้ายเล่ม

ท่านที่ต้องการร่วมบริจาคกองทุนเพื่อทะนุบำรุง พระมหาธาตุ
มณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์ และต้องการรับหนังสือใน โครงการหนังสือ
บูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต) ขอเชิญดังนี้ :-

ติดต่อด้วยตนเอง เชิญได้ที่ :-

๑. พระอาจารย์จรัส จิรวโส ภูฎิกัมมภูฐาน ๑๓ (ภูฎิอายุวัฒน์)
วัดพระศรีมหาธาตุบางเขน กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ ๐๑- ๘๑๒ ๔๙๙๖
๒. พระอาจารย์วิชิต โสภโณ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต)
บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐
โทร. ๐๑ - ๓๒๔ ๐๓๖๑, หรือ ๐๑ - ๐๓๙ ๔๑๘๙

ติดต่อทางไปรษณีย์ เชิญได้ที่ :-

- อาจารย์ปฐม นิคมานนท์ ๔/๔๔๔ ซอย ๑๙ หมู่บ้านสหกรณ์
ถนนเสรีไทย เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐.
โทรศัพท์ ๐๒ - ๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือ ๐๑ - ๕๕๗ ๖๕๒๓
E-mail : ppn1@hotmail.com
(ธนาคารดีสง่าจ่าย ปท.บึงกุ่ม รหัส ๑๐๒๓๑)
- โอนเข้าบัญชีสหกรณ์ ธนาคารกรุงเทพ สาขารัชดา - ลาดพร้าว
เลขที่ ๑๗๗ ๐๑๖ ๕๗๕๕ ชื่อบัญชี นางภัทรา นิคมานนท์
(โอนเข้าบัญชีแล้ว โปรดแจ้งให้ทราบด้วย ที่โทร. ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙
หรือ ๐๑-๕๕๗ ๖๕๒๓ หรือตามที่อยู่ข้างต้น)

ใบแสดงความจำนงร่วมทำบุญ และรับหนังสือ

ชื่อ-นามสกุล..... ที่อยู่.....
.....โทรศัพท์.....

๑. บริจาคกองทุนพระมหาธาตุมณฑลปทุมพจารย์.....บาท

๒. เล่ม ๑ - หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต : ประวัติ ข้อวัตรและปฏิปทา (ต้นทุนพิมพ์ ๕๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค.....บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

๓. เล่ม ๒ - หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม : พระอรหันต์ผู้มีฤทธิ์ในยุคปัจจุบัน
(ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค.....บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

๔. เล่ม ๓ - หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค.....บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

๕. เล่ม ๔ - หลวงปู่ขาว อนาลโย (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค.....บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

๖. เล่ม ๕ - หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค.....บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

๖. เล่ม ๖ - พระกรรมฐานสุลลันนา ตอนที่ ๑ (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)
ขอร่วมบริจาค.....บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

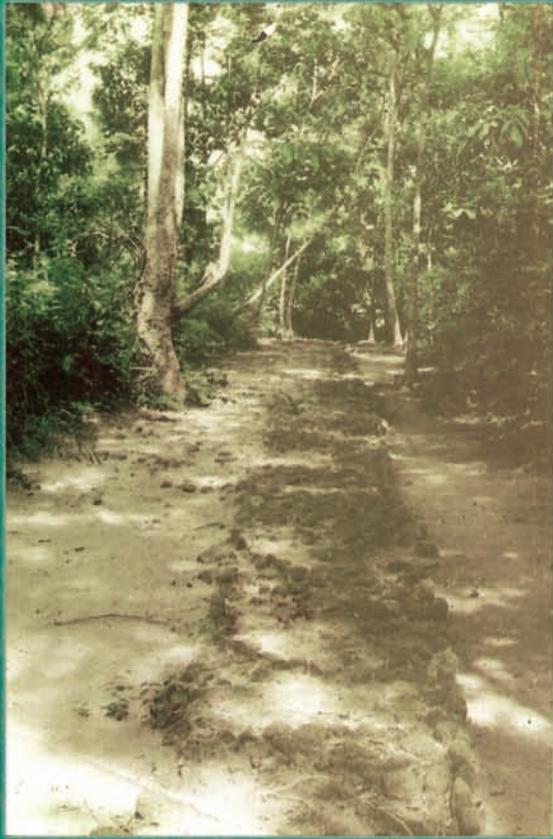

โปรดติดต่อที่ :-

- **อาจารย์ปฐม นิคมานนท์** ๔/๔๔๙ ซอย ๑๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ถนนเสรีไทย
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐.
โทรศัพท์ ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือ ๐๑-๕๕๕๗ ๖๕๒๓
(รณานิติสิ่งจ่าย ปท.บึงกุ่ม รหัส ๑๐๒๓๑)
- โอนเข้าบัญชีสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขารัชดา - ลาดพร้าว
เลขที่ ๑๗๗ ๐๑๖ ๕๗๕๕ ชื่อบัญชี นางภัทรา นิคมานนท์
(โอนเข้าบัญชีแล้ว โปรดแจ้งให้ทราบด้วย ที่โทร. ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙
หรือ ๐๑-๕๕๕๗ ๖๕๒๓ หรือตามที่อยู่ข้างต้น)

ทางเดินจงกรมหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต
ตามสภาพเดิมก่อนการบูรณะ ณ วัดป่าอาจารย์มั่น
บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

ทางเดินจงกรมหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
ตามสภาพเดิมก่อนการบูรณะ ณ วัดป่าอาจารย์มั่น
บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่